

Chronicon de episcopis Ultrajectinis

<https://hdl.handle.net/1874/22747>

Chronographia Joannis de
Beke de gestis Sanctorum
Pontificum Traiectensium
Magnanimorumque Comitum Hol-
landiae Et utriusque vasallo-
rum et vicinorum.

Reverendis Patribus ac praeclaris Principibus
Dominis Joanni Episcopo Sanctae Tra-
iectensis Ecclesiae ac Wilhelmo Duci Palatino
Sive Principi Hollandensis provinciae Jo-
annes de Beke (licet indignus attamen Cle-
ricus) pacem gaudentium et salutem. Chronogra-
phiae presentis annalem cupientes compilare
historiam Magnific^{en}iae ve~~re~~ declaramus
quod Haec gesta Sanctorum Pontificum Tra-
iectensium et Magnanimorum Comitum Hol-
landiae Ex diversis Historijs, annalibus, Chro-
nicis, codicibus, privilegiis, Dictaminibus
et epistolis apud Egmundam studiose colles-
gimus, in quibus iam per septem^{na}num cum ad-
sidua sollicitudine plerumque labores exple-
vimus, ne per ignaviam Chronographorum
memoria tantorum virorum obnoxie per-
petim oblivioni subjac^{er}et Et quoniam ges-
ta praefatorum Pontificum et principum

2

adeo sunt promissa, quod aliquatenus
segregari nequeant salua Chronographiae
sententia Idcirco vobis dominis meis praeco-
dialibus Praesentem Historiam de gestis
utrorumque sub praesiori Leniorique tit-
ulo compilavimus, quam vestrae reveren-
tiae pro quotidiana deductione transmitti-
mus, quatenus ex ea discatis, quam ^{bonum} et
quam sicundum sit vos et vestrum populum
habere pacem in unum. vester etenim pro-
pulsus, ut patebit inferius, fuit ^{unius} ~~unius~~ nationis
et nationis immediate subiectus Romanis Im-
peratoribus, antequam Hollandia Bipartita fuit
in Pontificatum et Principatum a Divis
Francorum regibus. quam eorum pacem alteru-
^(se) tram observate, vestram amicitiam et odite,
forentes hostes subjungate, et tam vos quam
vestrum populum per concordiam insepa-
rabilem adunate, Praesertim cum Deo propi-
tis nulla vobis nocere poterit inimicorum
adversitas, si inter vos abundaverit tranquilla
^{pacis} ~~amicabilis~~ amicitias. De quo multis in locis praesentis
Chronographiae poteritis experiri cer-
titudinem, si diligenter hujus historiae per-
scrutari

3

scrutari velitis indaginem. nam teste Philosopho
gesta temporum praeteritorum certa sunt
indicia praesentium vel futurorum. Nunc igitur
quoniam ad executionem operis acceleramus
vere dignum et iustum est, ut ab illo, qui est
Alpha et ω . Chronographiae nostrae stilum
inchoare principaliter debeamus

Historiae narratio.

Igitur ab anno plasmationis Adae primae
parentis quinquies millesimibcentesimo
^{nonagesimo} nono octavo calendis Januarij nocte ^{Diei} Dominica
natus est in Bethleem Iudae saluator Do-
minus noster Iesus Christus verus deus
et homo de benedicta virgine Maria anno
Quadragesimo secundo Caesaris Octavianii
qui prius fuit imperator augustus totius
orbis. id Octavianius non immerito Mo-
narcha dictus fuit quoniam universum
mundum Romano regno subiecit. hunc
sequutus est Tiberius, cuius principatu
Christus a Joanne Baptistis sub Pon-
tio Pilato epis praeside passus est. Ste-
phanus lapidatus et Saulus ex persecutore
in gentium apostolum mutatus est. A quo
Gajus

4
Gaius Caligula regnum obtinuit. inde
Claudius Cæsar, Evangelij nascentis Hostis
Christianos in gratiam judæorum acer-
rime vexavit

De Nerone Cæsare Græco Senatore
et Antonio tribuno.

Post cuius obitum flagitio suo Nero detur-
pare cepit imperium, qui per invidiosas
occupationes militare prætermisit exer-
citiū. piscabatur enim assidue Sagenis
anversis extendis cordis sericis. totam
urbem permaximo carere fecit incendio.
Post multa civilia bella matrem, soro-
rem fratrem et uxorem interemit gladio.
Senecam Cordubensem Præceptorem su-
um per incisionem venarum in balneo
suffocari iussit et primus Martyrium
Petri et Pauli Apostolorum ^{primam} suum per
persecutionem Christianis fecit. hic ver-
fienti Romani narrant annales, præce-
pit quosdam viros consules Tyrann-
dem ^{que} arguentes aut absque causa ^{truci} trucidari
velas

5
vella^s Urbe sine lege proseribi. quorum duo
viri fuerunt egregij. Granus videlicet et
Anthonius. Granus vero senatoria nobilitate
floruit, et Anthonius tribunitia digni-
tate viguit. Granus quidem cum suis com-
militibus pertransiens Galliam devenit in
ardenniam ubi super aquas sulphureas
infra vastam solitudinem palatium edifi-
casse legitur unde et idem locus Agnis-
granum moderno tempore vulgo dicitur. An-
thonius autem transcendens Germaniam
secessit in Hollandiam ubi super alve-
um Rheni fluminis munitionem construxit
isse fertur quae pro memoria sui nomi-
nis Antonina longo post tempore dice-
batur. Eandem itaque patriam longeva
posteritas Antonij Ducis potestate pos-
sedit quoad usque vulgus Sclavorum sen-
Wiltorum urbem Antoninam, ut inferius
enarrabitur, expugnavit.

De barbaris gentibus et fabricatione
Castri de Wiltensburach

Denique post quaedam annorum curricula pec-
cati hominum exigentibus multae barbarae
nationes

6
nationes armipotentes egre. Hae sunt et pa-
ludibiles. in eisdem a Sarmatia quae per mis-
sione de una totam Europam acerrime fla-
gellaverunt in super et ^{conventa (sic)} caecitate strage regna
^{sibi} plurima subjugarunt utpote Gijppides
Alani Sarmati Vandali Gothi Avari qui
et Hunni ^{Slavi} Galliam qui et Witti Veni et
Gijppides expugnaverunt Italiam alani
Austriam, Sarmati Pannoniam Vandali
Africam, Gothi Cathaloniam Avari, qui
et Hunni Galliam Sclavi qui et Witti
totam Hollandiam. Hic agrestis militarium
populi post expulsiorem Antanin. Castrum
munitissimum fabricavit, quod ex eisdem
^{divae} gentis cognominis Wiltendurach nomen
accepit

De Wittis et Frilonibus

Demum vero ~~et~~ post longa tempora Witti
cum Frilonibus conspiraverunt et semi-
urgitem transire ac in manum forte to-
tam Galliam expugnare. Valentinus au-
tem ut Romana canit Historia quadra-
gesimo septimo Julis Caesare Augustus tumul-
tam tam insulsa placidissima festina relato-
ne

L'accelerant que
 rebellantem sibi
 Disturbare populum
 et ecce

ne percipiens eoadunavit e contra validum
 exercitum ~~hanc~~ Christianus imperator. rebelle
 vulgus victoriade ^{subegit} Classen magnam ap-
 prehendit, Rheni fluenta transcendit Cas-
 trum Wiltorum evertit, Ffidiam sibi quoque
 subiecit et exinde ~~per~~ triumphali laudate
 rediens aliquantis annis gloriosius impe-
 ravit.

De Castro Traiectensi et conversione
 gentis illius per Sanctum Willibrod-
 um.

Dehinc autem ad aliquot annos imperante
 Eraclio Caesare Dagobertus Rex Orientalis
 Franciae totam Hollandiam suae Diti-
 ni transponens Castrum excellens
 Fabricae ~~re~~edificare fecit quod latina lin-
 gua Traiectum nuncupari iussit. nam
 et omnis negotiatio mercatoria trajicie-
 batur per telonium castelli Traiectensis
 quae per Rhenum vehabatur at per flu-
 vium Salsi maris, infra cuius immu-
 nitatem primordialis ecclesia constructa fuit
 in honore venerabilis Apostoli Sancti
 Thomae in qua sancti Sacerdotes plerumque
 = que

87
que labores expleverunt pro conversione
frisingensis populi sed labor. Hic om-
nino frustraneus erat, quoniam predicator
cervicis frisonum fidem Catholicam a suis
finibus exterminare cupientes dilapida-
verunt primitivae foundationis ~~ecclesiam~~

~~ecclesiam~~ ecclesiam et exinde dante in-
cursum nibus totam infestaverunt Hollan-
diam. Postea autem Dagobertus ecclesiam
destructam cum castello ad ecclesiam colo-
niensem contulit, ea conditione, ut epis-
copus coloniensis gentem frisonum con-
=verteret ad fidem Christianam et eis
evangelium predicaret quod, tum non
fecit non predicavit, non convertit fri-
sones ad fidem Christi, sed pagana perman-
sit donec reverendus pontifex ro-
mano sedis Sergius ob rogationem pi-
ppini milibrordum servam dei episco-
pam ad predicandum dicta genti trans-
misit, qui illam gentem ad fidem Christi
convertit, delubra destruxit et ecclesias con-
struxit ut postea patebit

De situ Hollandiae et eiusdem
terrae hominum moribus.

Est autem Hollandia, prout apparet, in tractatu de proprietatibus rerum libro XV. quodam provincia modica, sita ^{ostia} iuxta ^{ostia} reni, ubi mare intrat, brabantia contigua a meridie vicina, frisia ad oriente, oceano britannico coniuncta ab aquilone inferiori gallicae belgicae est propinqua atque flandria ab occidente. Est autem terra palustris et aquosa sere admodum in silis undique maris brachijs atque reni fluminis circumfusa. Habet lacus et stagna multa et pascha valde bona. Et ideo armentis praecipuis et fumentis est referta. equis gleba in locis plurimis est valde frugifera, et in multis ^{remorosa} ~~habitat~~ habens urbes utiles multas et habiles venationes in plurimis est bituminosa ex qua formatur materia apta ad ignium nutrimenta. ~~Est~~ ^{Est} est terra ditissima quae transeunt per mare et flumina plurimum opulenta. Cuius civitas capitalis trajectum inferius nuncupatur in latino, sermone vero germanico dicitur Utrecht ^(See) nam ad germaniam pertinet

per-tinet quō ad situm quō ad mores
 quō ad dominium quō ad linguam eius
 genes elegans est corpore robusta viri-
 bus, audax animo, venusta facie, honesta
 moribus, devota deo, fida hominibus et
 pacifica minus prode intendens quam
 alie nationes germanice. Hinc usque li-
 ber de proprietatibus rerum.

Dicitur autem Hollandia quasi terra filii-
 vestris secundum idioma thetonicum
 nunc quidem et ipsa provincia vocatur
 Hollandia per vocabulum sincopatum

(Sic in ipso Cod. unde
 haec descripta, duas
 transversas lineas
 per binos hos versus
 erant ductae.)

Si caro sit lardum et quercus sit
 tibi lignum, Sic trajectenses sunt friden-
 nes atque bremenses.

Quare Hollandia diuisa est in
 Episcopatum et Comitatum

(Sic)
 Principes ergo Francorum qui Karolingi
 dicti sunt gubernantes longo tempore
 regnum et imperium disiderunt to-
 tam Hollandiam ut infra dicetur in
 bispartitam dominium scilicet in epis-
 copatum et Comitatum nam et Karolus
 martellus

martellus dux et maior Domus francorum
contulit ad ecclesiam Traiectensem pri-
mam donationem Et Karolus calvus Rex
francorum et postea imperator Roma-
norum tradidit ad Comitatum Hollandie
primam^{am} donationem ut ergo tam epus
= copatus traiectensis quam etiam Comitatus
Hollandie primordiale cognoscamus in-
itum profecto, convenit quod ea gestis An-
= gloriam principale proponimus eordum

De origine nativitate et promotio-
= ne willebroordi

Sicut enim anglicana promittit Historia
Saxones inferiores, qui vulgo dicuntur fre-
Lones cum innumera classe britannicam
expugnauerunt in Iuliam. Quos papa
Gregorius doctor egregius per Augustinum
et mellitum, ut narrat dialogus, revoca-
vit ad baptismi gratiam. ex quibus qui-
dem inferioris frisie Saxonibus dicitur
comitante presagio progenitus est qui-
dam ingenius puer nomen willebroor-
dus qui per patrem suum Wilgisum
traditus

traditus est herpenfi ecclesie religiosus
 fratribus imbuendus ubi nam et idem futu-
 renis clericali caractere tonsuratus est et
 usque XX. annum sub regulari discipli-
 na super-excellenter instructus est Denique
 gloriosus adolescens de virtute in virtutem
 gradatim ascendens et contemplatiue vite
 dulcorem ardentem exquirens Beatum Egbe-
 tum, ^(See) Northumbro-
 rum Archiepiscopum
 tum, tanquam famam deuotionis magis-
 trum subsequutus est in Hiberniam ut
 ibidem absque temporali sollicitudine vi-
 tam exerceret heremiticam de quo quidem
 Egbertus prefatus willibrordus sacros ordi-
 nes suscepisse creditur et sub epis magis-
 terio usque XXX^m aetatis sue annum ce-
 tuisse legitur Denique beatus Egbertus ut
 ecclesiastica narrat Historia condiscipu-
 lum suum Wigbertum destinavit in
 germaniam ut ibidem infideli populo ve-
 ritatem predicaret euangelicam. Sed idem
 Wigbertus obstante diabolice fraudis astu-
 cia cum barbaris motis rigido populo
 plerumque disputans parum profecit
 Et infecto negotio versus angliam transfe-
 rat.

Una haec vocabula
 in textu quidem erant
 scripta, sed ab alio
 postea inducta & de-
 lecta.

De episcopo Ervigberto et fidelibus frisonibus

Tempore Sancti Willibrordi frisonum apostoli et Archiepiscopi, ut dicit Beda, fideles, qui erant in frisia, Ervigbertum Episcopum eligentes, ipsum miserunt ad Wilfridum Episcopum, a quo consecratus episcopus reversus est, et genti beructuariorum praevalens multos ad vite candorem convertit, sed tandem expugnatus beructuarijs per Saxones antiquos et fidelibus dispersis ipse antistes Sanctus Wigbertus episcopus pipperinum regem Saxonum adiit qui interpellante Blitride conjuge sua dedit Episcopo locum mansionis insulam, quae lingua illorum vocatur ^{in li-} tone, nunc autem dicitur werdam imperiales, theutonice keyfers werde. in quo loco constructo monasterio, tandem plenus bonis operibus, ibidem in pace quiescit cum capellano suo Sancto Willico, corpus eius conditum ibi prope in oppido Dusseldorp in ducatu montensi veneratione debita colitur. Haec Beda.

(Weerden? sed vox haec in margine adscripta, in contextu deest.)

De beato Egbertus Noerthumbro^{Archiepiscopus}rum
 libro^{Willibrordus}rdum cum XI. socijs in ger-
 maniam mittit.

Anno Domini DC. XC. beatus Egbertus
 non desistens a bonae voluntatis inchoato
 proposito quo virum apostolice gratie
 prefatum Willibrordum presbiterum
 cum XI. sodalibus delegaret in germaniam
 ad predicandum infideli populo fidem
 catholicam. fuerunt enim hu beati Wil-
 = libro^{Willibrordus}rdi consocij principales et fideles in
 verbo domini cooperatores sancti videli-
 cet Wigbertus, Williboldus, et Linvius in
 orientali Francia. postmodum Wimboldus
 abbas, duo Ewaldi presbyteri, et martires, W-
 = renfridus et Marcellinus presbyteri, et con-
 fessores ac Adelbertus leuita, qui pro Cri-
 = sto dimisit regale patrimonium, et cum
 beato Willibrordo peregrinacionem introiit
 exilium. Et quoniam hi sancti doctores
 propagati fuerunt in anglia de stirpe
 saxonica, ideoque non ~~conueniret~~ conueniret
 conueniret potuerunt euangelium Christi in
 lingua germanica

De pippino duce francorum et
Radbodo, rege frisiorum et bello inter
inter hos.

Anno Domini DC^o XCIII. Pippinus vic-
toriosus dux francorum coadunavit im-
mensum exercitum plebis et militiae, direxitque
validam expeditionem contra Radbodem, regem
frisie idolorum cultorem, qui in traicoto
residebat et omnem populum sibi subie-
= ptum ad idolatriam quantum potuit impel-
= lebat. Radbodus autem Rex, cum innumeris fri-
= sionibus eidem duci potenter obtulit, ve-
rum tamen, deo disponente, victus succu-
= buit, et cum paucis ad frisiam fugit. quia
propter dux pippinus willibrordum pred-
= (sic) bitrum cum discipulis suis destinavit ad
frisiam ut sua predicatione Radbodem regem
converteret et revocaret ad baptisimi
gratiam. morabatur autem Radbodus rex
apud insulam Jostenlandie, qui valde so-
lemnis erat propter superstitio sam sea-
tam idolatrie, ubi sacerdes dei willibrordus
prophana delibra Jovis destruxit et tres
homines satthane pompis abrenuacptos
baptisavit. Radbodus vero Rex ^{nequaquam} ~~nequaquam~~

10
a cultura idolorum cessans injuriam filii
feruenter ulcisci disponens iugulari iussit
unum de collegio Sancti Sacerdotis per
tum forte legi, qui continua prece deum
exorare solebat pro prosequenda palma
martiris. Willibrordus ergo perpendens
quoniam Radbodus Rex nequaquam ab
idolorum cultura desisteret et ^{quod} in
licerandis animabus parum proficeret
decreuit orientalis francie ^{at} partes adire
et nouelle conversionis ~~placet~~ ^{chatecuminos}
in fide catholica roborare. igitur electus
deus sacerdos magnam congregationem
presbiterorum eligens ad castrum traiec-
^(sic)tensem venit, quod in potestate francorum
orientalium eo tempore fuit, ubi anno Do-
mini DC^o XCV^o prope rhinam primor-
dialis ecclesie sancti Thome ^{peraedifica-} ~~funda-~~
uit in honore sancte Crucis oratorium in
quo renatiui fontis consecrauit baptiste-
rium, ut Christi fideles ob defensionem
castelli traiectensis securum illuc haberent
accessum ad suscipiendum sacri baptismas-
tis sacramentum.

Qualiter Sanctus willibrordus
Romæ archiepiscopus traue-
tentibus condecoratus est et Clemens
nominatus.

Anno Domini DC° XCVIII° Pippinus illu-
stris Suesse dux, attendens in beato willibro-
do magnam euangelisandi constantiam
orando tandem optinuit per supplicationem
assiduam, ut ipse vires deus ad romanam
urbem accederet et a summo pontifice
benedictionem Episcopalem acciperet. Sanctus
autem Sergius papa huius nominis pri-
mus angelica premonitis visione iuxta
petitionem Pippini ducis ^{dux} sacerdotem
condigne suscepit, et eundem in ecclesia
sancti petri cum super humerali pallio
solempniter archiepiscopus ordinavit, quem et-
iam per aliquanti temporis spatium se-
cum detinuit, nomenque novum illi, scilicet
Clemens, imposuit. Itaque beatus Clemens
adepto iam Apostolice benedictionis auto-
ritate reversus est ad germaniam, ac in
fundo basilice sancti Thome prope cas-
trum trajecten ^{tra-} canonicorum cenobita-
rium

cum construxit ecclesiam, in qua cathedra-
lem ecclesiam stabiliri iussit, nam et ean-
dem primitivam benedictionem sua ma-
nu propria in honore beati martini
episcopi consecravit

De reliquijs, contentis in Ec-
clesia traiectensi et de digni-
tate eiusdem.

Hæc utique Sancta traiectensis ecclesia
merito regia plantatis dicta est, quia mul-
tis regalibus prædijs ac imperialibus pri-
vilegijs adornata est in qua polleres sacro-
sancti patres pristinis florere tempo-
ribus, qui tam in morte, quam in vita,
multis miraculorum claruere virtutibus.
In hac quidem ecclesia large preben-
dati sunt venerandæ dignitatis canonici
qui in horis nocturnis sive diurnis
continue non tacebunt laudare nomen
domini. in hac insuper ecclesia multa
sanctorum corpora de diversis sanctuariorum
et reliquijs venerantur, videlicet Sancti
Agnetis, Corpus Sancti pontiani,
martiris, corpus Sancti Benigni Episcopi

copi martiris, corpus Sancti Wironis
Episcopi, et confessoris. reliquie, sanctorum

In qua nichilominus ducum ^(See) prepotentium
imperatorum consepulta viscera recon-
duntur

De prima Donatione eccle-
siae traiectensis, et captivitate
Radbodi regis frisie.

Anno Domini DC^o XCVIII. Karolus, dictus
-martellus, dux et maior Dominus ^(See) fran-
corum post obitum patris sui pippini
Ducis primam Donationem ecclesie
traiectensi tribuens, beatum willibrod-
um primum episcopum traiectensem
statuens, et primam Donationem eccle-
siae traiectensi tribuens, civitatem
traiectensem, civitatem tijelensem cum suis
attinentijs et locum Elst indotem ab-
signavit, Castrum quoque et villam de
^{Bentham} Bentham cum pratis pascuis aquarumque
decursibus in perpetuum possidendam
insuper iurisdictionem totius Hollandie,
Zelandie

Zelandiae, Frisiae, Fathiae, et dominijs Domini
 ni fopponis, Domini Arkel de voern
 et aliorum multorum dominorum circum
 -iacentium itemque contra Radbodum re-
 gem de novo rebellantem crudele bellum
 egit quem etiam, occisis plerisque Friso-
 nibus, potentissime subjugavit

Hic ergo Karolus dictus martellus Rad-
 bodum delictum iterato recepit ad veniam
 pro eo, quod absque dolo promississet
 acceptare baptismi gratiam

De Sancto Wulfranno, ar-
 chiefiscopo Zenonensi, & morte
 Radbodi.

Eodem anno Sanctus Wulfrannus Zeno-
 nensis archiepiscopus per divinum
 miraculum admonitus est ad Frisiam
 tendere, et beato Clementi pro convertendis
 Frisonibus diligenter assistere per eius
 denique ^(per) predicationem idem Rex in fide chato-
 lica diligenter eductus est et ad fontem bap-
 tisteryj simulata devotione perductus est
 cum autem idem tyrannus unum pedem
 Laniacro

Laetacro baptismatis intingeret et Christianae fidei sacram professionem faceret. In-
 stigante Diabolo requisivit ubi nem maior
 numerus frisonum gentis esset, an in
 celesti regione, an in gehennali dampnati-
 one. Sanctus quidem Episcopus constan-
 ter asseruit, omnes fridones incurrisse perpe-
 tuae Dampnationis sententiam qui diuini
 minime susceperunt sacri fontis rena-
 tivi gratiam. At idem Rex hinc audiens, ab-
 strahendo pedem a baptisterio, dixit, ma-
 lo. cum antecessoribus meis pagani apud
 inferos habere contubernium pluri-
 morum, quam cum patribus Christianis
 tuis possidere regnum celorum. Itaque ad-
 huc Rex ludificatus est diabolo qui per
 miserabilem mortem ad hinc ^(sic) tertia die
 migravit a seculo. Post eius interitum
 beatus Clemens Liber permixtus est ubique
 in frisia patenter euangelium predicare
 catechuminos baptizare, neophytos confir-
 mare, sacros ordines celebrare, ac in pagis
 singulis ecclesias seu & basilicas dedicare.

De miraculis Sancti willi-
 brordi ^{archiepiscopi} traiection-
 sis ~~Sancti~~ Nequaghnam

Nequaquam et miracula sanctissimi pro-
 filio silentio praeire volumus quae in libro anti-
 qui de sanctitate sua scripta cognovimus.
 Contigit enim una dierum omnes de comite-
 ria sua nimis ardore sitis intollerabilis
 cruciari, cum et ipse visitaret sedes litus
 maris quasdam ecclesias suae diocesis vi-
 sura iam defecit in utribus, et aqua recens
 non fuit in illis partibus. Admirans
 ergo pater filiorum necessitati compatiens
 precepit uni secretario tabernaculum ex-
 tendere et permodicam in eo cisternam
 fodere. Quibus factis divinis pontifex taber-
 naculum solus intrans orationem devote fu-
 dit, et continuo salinatica terra dulcis aque
 copiam effluenter eduxit, ita quod omnes
 sitiens abundanter hauriret, aquas fontis et
 pro sanctitate beati viri magnificarent om-
 nipotentiam creatoris. Eadem vero cis-
 terna nunc in territorio de Hejlo patenter
 ostenditur, quae ab incolis illic inhabitantibus
 moderno tempore puteus Sancti vi-
 librordi dicitur. Accidit etiam sanctam
 Clementem visitare gentilem populum
 suae diocesis in walacia, ubi simulachrum
 marcunj

(Sic)
 marcurij colebatur in magna reuerentia
 Cuius statuam idem sanctus antistes exten-
 plo confregit et prophanum ydolum in-
 dignanter abiecit. Et ecce custos eiusdem ydo-
 li beatum antistitem microne percussit in
 summitate capitis, ut iniuriam dei sui pla-
 casset sanguine sancti presulid. Sed idem
 grassator ultione diuina mox arreptus a
 diabolo miserabili morte tertia die discessit
 a seculo confessor autem inclitus diuina
 protegente gratia sanus omnino permanfit,
 ac in pagis singulis euangelium pacis con-
 stantissime predicauit.

De morte Sancti willibrox
 di Archiepiscopi trajectensis et
 de gestis faciorum eius

(Sic)
 Anno Domini DCC^o XXXV° / 1° Beatus Cle-
 mens ~~17~~^{VII} idus nouembris felicem creatori
 reddidit animam postquam annis XL°
 digne gubernasset ecclesiam. Cuius sacrum
 corpus ad Epternense translatum est
 cenobium ordinis beati Benedicti treueren-
 sis diocesis, quod ipse pridem de patrimo-
 nijs discipulorum suorum sumptuosius
 ordinauit

*(per lineam transuersam
 deleta est in MS)*

24
ordinavit ~~edificijs~~ ^{edificijs} ubi meritis tanti confes-
soris adfidei fuit miracula quae per ^{Lucige} ~~Lucige~~
conscripta sunt in ipsius historia. hic
presul egregius, adhuc eo vivente, destina-
vit discipulos in terminos suae diocesis
ad evangelizandum infideli populo doc-
trinam aeternae beatitudinis, unde et Bea-
tus Adelbertus delegatus fuit in Kemnariam
ubi nam in fide catholica ~~vixit~~ ^{vixit} conser-
vationis roboravit ecclesiam, quae post
plurimorum gentium conversionem et
laudabilem vitae suae consummationem
^{VII^o} Kalendas Julij sine felici requievit in
Domino, sepultus apud Egmondam hono-
re congruo, cuius oratorium usque in
hodiernum diem multimodis claret vir-
tutibus, ac in magnis venerationibus contin-
veneratur a Christi fidelibus. Hic confes-
sor eximius inter omnes sancti Clemens-
is condiales Leodicense dignitatis exstitisse
legitur et ideo primus trajectensis archi-
diaconus fuisse creditur. Sanctus vero We-
sfridus sacerdos preclarus, versus Batavam
missus ad predicandum ecclesiam ad de-
Westervoort egregie rexit, et exemplo bonae vitae
plurimos deo populos acquisivit qui XIX°
Kalendas

Kalendas Septembris requiescit in Christo
tumulatus in Elst, ubi beatus Clemens
diudum Ecclesiam construxit, quam in ho-
nore sancti Salvatoris dedicavit

De duobus Sanctis Ewaldis
martiribus et quibusdam
aliis.

Duo quidem Sancti Ewaldi presbiteri
nabiam introcuntur Christum predicando
confessio ^{sunt} ~~fiat~~ qui abinde uerentes in
Saxoniā quinto nonas octobris glorioso mar-
tiris coronati sunt. Sanctus vero Wigbertus
beati Clementis in verba Domini fidelis
coepiscopus post plurimorum gentiliū
conversionem in Domino requieuit in
insula imperiali. Williboldus equidem orien-
talem Fransiā adiens heystatensis
episcopus affectus est Et erimbaldus
cuius frater hejridelamenfis abbas ordina-
tus est, quorum germana fuit beata mal-
barga. Liuinus siquidem in orientali fran-
cia pontificiū adeptus est, postquam
in longinquis terminis egregie predicasset
euangeliū, martiris coronatus apud Ganda-
nūm. Beatus itaque Marcellinus post ^{hec} ~~et~~
in

Sege Valiam pro
Saxonia, in qua
Westualia atque
Destualia, quas
vocas recentiores,
corrupta Etimologia
Westphalam atque
Destphalam inferi-
bant. (ita in mar-
tine a secunda
manu.)

in longitudine dierum superavit, et vique
tempus beati Gregorij populis trans iuse-
lam habitantibus eleganter euangelium
predicavit

De Sancto martire Bonifacio
2º Archiepiscopo traiectensi, e-
jusque vita & moribus.

Tempore, quo Sanctus Clemens traiectensis
episcopus digne rexit ecclesiam, sacerdos
quidam nomine Winfridus - natione cla-
vius ab anglica venit in germaniam ut
prophanam idolatrie cultum aboleret
et respondere populum documentis euan-
gelicis informaret, quem sextum beatus
clemens cum omni veneratione suscipiens
obvicius oravit, quatenus fidelis coope-
rator eius in euangelica predicatione fieret
winfridus ergo precibus Reverendi boni-
ficis acquiescens XIII. annis in sancta tra-
iectensi mansit ecclesia, convertendo populum
a barbara gentilitatis idolatria. Demum ideo
winfridus animadvertens messem multam
operarios autem paucos apud ulteriorem ad-
se germaniam, valedicto clemente, secessit
apud

apud maguntiam, ubi verbum eterne beati-
 tudinis predicare cepit et francos cum
 thuringis ab infidelitatis errore deo prospe-
 rante convertit: et quoniam maguntiacus
 antistes illis diebus obdormivit in domino,
 ideoque Karolus dux martellus primatus
 cum prelatibus coadunavit in Sancta synode
 postulant, ut winfridus sacerdos orbate se-
 di preficeretur Episcopus eo ^{quod in} ~~in~~ conuersio-
 ne paganorum predicator esset inclitus. igitur
 idem winfridus maguntienensis ur-
 bis pastor electus pro pontificali benedic-
 tione Romam ascendit quem ecclie Grego-
 rius huius nominis secundus condigne sus-
 cepit, tradens eidem archiepiscopalem be-
 nedictionem cum super humerale et pal-
 lo, imponensque sibi nomen Bonifacius
 ex favore specialissimo. Bonifacius ergo
 pontificali fultus honore reversus est
 ad maguntiam et in finibus suis diocesis
 diligenter extirpavit idolatriam ita quod
 paganorum multitudo extirpavit idolatriam
 maxime iam prophanam sectam refuta-
 rent et catholice fidei documentis salutari-
 bus adhererent

Qualiter Bonifacius ad Trajec-
tensem Episcopatum deve-
nerit.

Aliquantis exinde lapsis diebus Bonifacius
diligenter et diligenter intelligens Sanctum
Clementem ab huius incolatae seculi trans-
migrasse et ecclesiam traiectensem pasto-
rali regimen ^(sic) viduatam congregavit
Sanctam synodum quorundam Episcoporum,
in qua ~~lullo~~ ^{Sullonem} venerabilem sacerdotem
maguntinensem ordinavit episcopum. nec
mora quin et idem Bonifacius conser-
vante Karolo manno duce, natisq; gando tra-
iectum aduenit et desolatam ecclesiam in
dei nomine gubernandam accepit ~~no~~ ^{no} pro-
pitiis, per predicationem suam dudum con-
versus ad idolatrie sectam rediret, sed
potius in dei timore constantissimo per-
maneret.

Hic ergo presul egregius divini nominis
obsequium ampliare volens condidit infra
civitatem traiectensem cenobialium canoni-
corum ecclesiam oratorio sancti Salvatoris
vis primordiali ~~no~~ vicinam et contigh-
am.

De ecclesia antiqua monaste-
rij traiectensis

Hec

Hec quidem ecclesia diuersis titulis ^{pre}rogata dicitur, quia ^(sec) vulgari-
 ter antiquum ma-
 nasterium pro tanto forte dicitur, quoniam
 ecclesia traiectensi aliquando renouata fuit
 sed in edificio ^(sec) veteris ^{per}structurae ^{per}manens
 Haecenus irre nouata perdurat. Quidam ta-
 men afferunt eandem ecclesiam a sancto
 clemente primo ^{re}fundificatam esse et
 LXXX° Canonicos in ipsa ^{re}prebendatos
 fuisse de quibus idem clementis XL° re-
 latusisset, in quos in ecclesia sancti
 martini confessoris transplantasset
 Si autem hoc ita fuit, veritate non
 contradicimus, verum tamen nullam
 exinde certitudinem ex ^{re}privilegijs vel
 historijs aliquatenus indagare potuimus.
 pro ^{re}sol. ergo bonifacius traiectensem
 condigne regens ecclesiam tanquam
 fidelis ^{re}seruus, et ^{re}prudens in licendis
 animabus ^{per}vigil fuit et de ^{re}condemnis
 paganijs duplicatum talentum suo domino
 reportauit

De capite sancti Iohannis
 baptiste et miraculis

Tempore Constantini et anno eisdem

XV.
 sub Stephano papa huius nominis se-
 cundo et tempore istius sancti Bonifacij
 archiepiscopi traictens^{is} cap^{it} sancti
 Iohannis baptiste sub rege pippino se-
 cundo in aqvitaniam allatum est et in
 ecclesia quæ postea constructa Sancti
 Iohannis ambianensis vocata est Per hu-
 rum religiarum virtutem multi da-
 amias Pippini in bello occisi vivi reser-
 derunt

De maximo gelu

Tempore Stephani pape et sancti bo-
 nifacij archiepiscopi traictens^{is} et pippini
 regis francie maximam gelu fuit a Ka-
 lendar^(sec) octobris usque februarij

De privilegijs regis pippini
 concessis Sancto Bonifacio
 secundo archiepiscopo tra-
 icdens^{is}

Item Rex Pippinus pater Karoli mag-
 ni donavit beato Bonifacio multa iura
 et privilegia nec non et confirmatio-
 nem omnium bonorum per Karolum ma-
 gnum

tellum patrem suum ecclesie traiectensem
concessorum, pro cultu drossino augmentan-
do

De Unctione et coronatione
Pippini in regem franco-
rum.

Hic idem Sanctus Bonifacius primus ma-
guntinensis archiepiscopus iussit zacha-
riae papa anno Domini VII° L. Huelgio-
nis ducem ~~unxit~~ et coronavit Pippinum
in regem francorum, Et ^{tempore fun-} eodem ^{fundavit}
basit idem Sanctus Bonifacius monaste-
rium sancti galli

Dissentio inter Coloniensem
et traiectensem Ecclesias

His diebus dissentio quaedam orta est in-
ter ecclesiam Coloniensem et traiecten-
sem. postquam enim Bonifacius ar-
chiepiscopus traiectensis iubente zacha-
ria papa Pippinum ducem Huelgio-
nis unxisset in regem francorum
archiepiscopus coloniensis allerit cas-
trum cum ecclesia traiectensi Donatio-
ne Dagoberti regis ad metropolitam
suis

suum spectare. Et contra prefatus traicten-
 sis^{is} archiepiscopus affirmavit ecclesiam
 suam ad sedem apostolicam sine medio
 pertinere. Ad id propter et ipse Bonifaci-
 us^{us} prefatis epistole consultationem
 scribi iussit quam sanctissimo patri Do-
 mino stephano pape destinavit. diligendo
 Domino apostolatus privilegio stephano
 pape Bonifacius exiguus ultra missus
 germanie catholice et apostolice ecclesie
 optabilem in christi caritate salutem
^(Sed supra scriptum jam) ^(sic)
 nam tempore sergij apostolice pontifi-
 cis venit ad limina apostolorum pres-
 biter quidam mire abstinentie et sanc-
 titatis ac gracie genere saxo nomine Wil-
 librordus ^(Saxonic. aliter.) ^{italionome} cuius vocatus quem pre-
 fatus papa episcopum ordinavit et predi-
 candum ad paganam gentem frisondum
 transmisit in litoribus oceanum occi-
 duc, qui per quinquaginta annos predi-
 -cans prefatam gentem frisondam mag-
 na ex parte convertit ad fidem Chris-
 tianam, delibere destruxit, et ecclesias con-
 struxit ^{supra scriptum condidit.} et sedem episcopalem in honore
 sancti martini et basilicam in honore
 sancte crucis in loco et castello quod a-
 citur

citra traiectum exiit ubi predicans usque
 ad debilem senectutem. mansit et sibi co-
 piscopum ad ministerium complendum
 constituit, et finitis longę vite diebus
 in pace migravit ad Deum. princeps
 autem francorum Karolomanus commen-
 davit mihi sedem illam ad constituendam
 et ordinandam Episcopum quod et feci.
 nunc autem Coloniensis episcopus ean-
 dem sedem prefati Episcopi Clementis a
 Sergio papa ordinati sibi usurpat et ad
 se pertinere dicit propter fundamentum
 cuiusdam destructę a paganis ecclesię
 quam willibrordus dirutam usque ad solum in cas-
 tello traiecto reperit, et eam proprio labore
 a fundamento construxit, et in honore Sancti
 martini consecravit et refert quod ^{ab} antiquo
 rege francorum Dagoberto castellum traie-
 ctum cum destructa ecclesia ad Coloniensem
^{ar}prochiam donatum in ea conditione fuisset,
 ut episcopus Coloniensem gentem frisonam
 converteret, et eorum predicator esset quod
 ipse non fecit, non predicavit, non conver-
 tit, friones ad fidem Christi, sed pagana per-
 mansit gens frisonum usque quo reverendus
 pontifex romane sedis Sergius supradictum
 pontificem servum dei willibrordum ad predi-
 candum

Erasa alia voce, se-
 cunda manus substituit
 To mbe
 f. 10 feci prima ma-
 nus scripserat fecit.
 Et postea Eraso.

eandem dictę genti transmisit qui gillam
 gentem ut prefatus sum ad filium Christi co-
 nuerit. Et modo vult colonienſis episcopus
 sedem ſupradioti willibrordi contrahere
 ut non ſit ſedes episcopalis ſubiecta Ro-
 mano pontifici predicans genti friſonum
 Cui respondebam ³ credere me ſuperſcriptum ab alia manu
credidi quod magis et
 potius fieri debeat preceptum apoſtolice
 ſedis et ordinatio ſerjij pape et legatio ven-
 randa predicatoris willibrordi, et ſit ſit
 ſedes episcopalis ſubiecta Romano pontifici
 predicans genti friſorum ^{a m. 2. mutatam in Cujus} quia magna
^{n gentis eſſens. a m. 2. in textu deleſa. quodque a m. 2.}
^{p. a. p. n. adhuc pagana eſt quoniam eccleſie des-}
 tructas fundamenta diruta et ^a paganis con-
 ſtituta et per negligentiam Episcoporum de-
 relicta ^{ſunt add. m. 2.} ſed ipſe non conſentit ^{ſed. (a m. 2. id)} modo patri-
 mitatis veſtrę iudicio in ſenſu ^{volui} dignum
 hoc ^{aut} iuſtum ſit respondeatis et ſi vobis non
 placeat quod colonienſem episcopo ^{a m. 2. redan} reverti
 veſtra auctoritate roboratis. Sic enim
 videtur preſtare. videtur ſi vobis placeat adiuvari de
 ſerjio eccleſie veſtre explorare iubeatis, et
 inde transmittere, quicquid prefato willibr-
 do episcopo ordinato episcopus Sanctus pro-
 ceperit et conſcripſerit ut ex auctoritate
 ſanctitatis veſtrę contradicentes ^{conſ-} con-
^{tin-} tin-
^{ere} ere

ta a m. 2. muta-
 tum. manus pro
 maddederat, ſi
 vobis placaret.
 ſit preſtare.
 hanc margini ad-
 dita, tanquam in
 textu omiſſa, poſtea
 a m. 2. iterum dele-
 ta, et loco eorum
 acceptam, retine
 = 60

leges sed humani generis hostes antiquius totis
^{nisi} viribus in contrarium obstant suscitavit aduersus
 suos sanctos predicatores quosdam orientales sa-
 tellites, inuidentes potius occumbere, quam diab-
 lici ritus pravae traditiones omittere. Sanctus
 autem episcopus insipientis vulgi mi-
 nas omnino parvipendens, exhortantibus
 discipulis, codicem constanter aperuit, et ver-
 bum eterne salutis insultanti populo predi-
 care non distulit. Carnifices vero sicut ad-
 pides ~~vero~~ surde, paternis monitis aures suas
 pertinaciter obturantes cum lanceis et gla-
 dijs in athletas Dei pertinaciter irruerunt quos
 omnes diuersis plagis afficientes sub die nona
 rium Junii orientissime trucidarunt. Sancti
 quidem martires numero LII. perflitorant
 aduersus paganorum insultum immobiles
 benedictionem pro persecutione prestantes
 atque semetipsos ultrones ad martirium of-
 ferentes, qui in vico ^{Dockem} ortem pro Christi
 nomine pariter interempti sunt ac in pro-
 clavo palatio celi cum palma victorie glori-
 se laureati sunt, nec mora; quin propheta
 frisones festinauerunt eandem codicem sancti
 presulis particulatim frindere, et Christi-
 tianam fidem prorsus de suis tenebris ab-
 cere

cento, sed virtus divina no facrum codicem de
manibus tot gentiliu confiravit illacera-
tum in quo conscriptum fuit eterne vite
salutare documentum

Translatio corporum sanctorum
martirum sociorum sancti
bonifacii

His itaque gestis orrenti carnifices de strage
sanctorum martirum exultantes reversi
sunt ad propria, ut sepulando diem septimum
agerent in magna letitia Et ecce miracu-
lum inauditum, quoniam omnes panes eorum
dem grassatorum conuersi sunt in lapides
qui pro memoria sanctorum martirum
hodierno tempore seruantur apud Fresonam.
Quidam vero Christi fideles collectis tredecim
corporibus sanctorum martirum transie-
runt alium repentino nauigio, ^{humantes} ~~Humantes~~
eadem in ecclesia Sancti Saluatoris traiecen-
sis honore congruo.

De translatione corporis
Sancti Bonifacii

Corpus autem Sancti Bonifacii preciosi
martiris per miracula diluinitus & videri
translatum est ad Fuldense ^{mona} ~~mona~~sterium or-
dinis

dicitur sancti benedicti magnantis pontificis, quod
 ipse pridem infra solitudinem ~~traiectinam~~ ^{ubi conuic} su-
 = ^{er}peleganter extruxit ad perennem laudem sui
 nominis, ubi nam idem gloriosus martyr ~~ibi~~ illi
 claret virtutibus, et in magna reuerentia pro-
 = ~~per~~fragrantatur a deuotis Christi fidelibus.
 Hic electus deo pontifex ecclesie traiectinensis
 secundus archiepiscopus fuit quam in tran-
 situ Sancti Clementis XVI. annis studiose
 rexit. Post cuius necem traiectin^{is} ecclesia
 nudis et adhuc tenera metropolitana digni-
 tate caruit, quoniam aduersus Coloniensem ec-
 clesiam magnis episcopi abundantem
 de cetero stare non potuit tota puelilomi-
 nis diocesis traiectin^{is} post modicum tem-
 pus ex feritate Dignorum tantundem peno de-
 = populata fuit et terra non habens agricola-
 = ^(Sic)rem aliquanto tempore spinas et tribulos
 germinauit. Quapropter episcopi traiectin^{is}
 urgente magna necessitate romanam cl^{ic}
 am pro archiepiscopali benedictione visitan-
 nequenter susceperunt a uiliori metropo-
 litano simplicem benedictionem, sicut abbates
 sine mitra pontificali longo tempore celebra-
 tes

Ultio necis sanctorum marty-
 rum sociorum Sancti Bonifacii
 Nequaquam

Nequagham et hoc taciturnitate præteriri debet
 qualiter deus acerbam ultionem de perniciosa mor-
 te superum militum suscitavit. ¹⁵⁴⁷Widibaldus
 enim princeps ultioris frisie cum inu-
 -meris bellatoribus Saxicam pertransiens
 comitatus de vesterghoum et westergoum in val-
 tam solitudinem redegit ac omnes indigenas
 cordem comitatum in ultionem sanctorum
 martirum, deo vindice, necavit.

De martirio Sancti Bonifacii
 secundi archiepiscopi traicten-
 sis versus

Junius in nonis festum venerabile no-
 bis / Advenit, exultent frat^{atres} cum civibus, in
 quo / Quis tunc celorum meruit Bonifacius
 alter / Scandere perpetuam mercatus sanguina
 vitam.

In eadem autem ecclesia referuntur hec
 liquæ, primo ^{XIII.} corpora, ut dictum est, de
 socijs Sancti Bonifacii, qui postmodum
 cum urnis, sanguine ipsorum refertis, in-
 venta sunt, et pulchre in capsulis collocata ut
^{potest} ~~inventa~~ in his metris.

Hæc decies aqua duo corpora morta supina
 Per mare sunt vecta foveis data namque re-
 fecta

lecta / ^(sic) reliquias in cistis octo seu servatur istis
 De bonifacis socijs. ista fuerit p^{ri}is.
 Dum ~~ecce~~ quater scribas X bis semel M, te
 2.1. bis hec maj⁵ decimo nono prodixit ab imo
 Presul, ut iste ^{ca}gorus fieret magis ^{inde} decorus
 De Sanotis alijs ~~assa~~ latent varijs

Corpora et reliquias sanctorum
 que servantur et venerantur
 in ecclesia antiqui monaste-
 rij Sancti Salvatoris Traiecti

Corpus Sancti ^{Et basi} martiris et archie-
 piscopi. Corpus ^{Sancti} Odulphi confessoris can-
 nici eius ecclesie. Reliquias Sancti pancratij
 martiris. Corpus Sancti Andree traie-
 tensis episcopi et martiris. Item de veste
^{fulce-} purpurea Christi in magna portione,
 in quantitate unius pedis

Corpus Sancti Gre-
 gorii Episcopi & con-
 fessoris. Corpus
 Sancti Adalarii
 Martiris

Item sex pecie vestimenti virginis marie
 que omnia venerabilis Pater Andreas
 de Kijck episcopus traiectensis ibidem
 addidit.

Item una costa Sancti Anthonij magni, quem
 p^{ri}is Baldricus episcopus traiectensis eidem
 ecclesie contulit.

Item de veste Sancte Marie virginis sex
 pecie unius coloris et tres ^(sic) pecie alterius
 colorum

Item

Item de vestimento Sancti Johannis eu-
geliste.

Item de ligno sancte Crucis Domini.

Item tria frusta de cruce Sancti Andree
apostoli

Item unius dens de Sancto Andrea Apostolo

Item de Sancto Petro Apostolo

Item de Sancto sepulchro Domini et de
garophiliis, quod est in templo Domini.

Item de fragmentis quinque panium de
quibus ~~est~~ ^{est} ~~faciavit~~ ^{faciavit} Christus \vee ^{M.} hominum.

Item de pelvi, in qua puer Ithacus balneatus est.

Item de cunis Domini.

Item de Petra, supra quam Dominus ^{stet-}
tit nudis pedibus: XL^a diebus jejumans.

Item de arbore, supra quam Dominus abrahe
apparuit

Item de Petra supra quam Dominus deus Jhe-
sus Christus stetit quando celos ascendit

Item de sanguine Domini Jhesu Christe

Item de manna, in sepulchro Sancti Johan-
nis euangeliste invento

Item de Sancto apollinare archiepiscopo
ravennansium.

Item de capite Patriarchae Abrahae.

Item de alijs membris Patriarchae Abrahae

Item

Item unius capillus capitis ^{Sancti} ~~Sancti~~ Sebastiani.

Item in uno confreto ^(sui) edueres sunt reliquie
Sancti willebrordi, quas abbas de ~~Canis~~ et co
munitus monasterij ep^o terracen^{sis} anno Do
mini m^o ccc^o l^o contulit eidem ecclesie.

Item de costa Sancti Willebrordi.

Item de panno serico, in quo eius corpus fuerat
iniolentem in sepulchro.

Item de pallio eiusdem.

Item de costula eius.

Item de sandalijs eius.

Item glabco et ciphuis eius.

Item ciphuis Sancti adulfphi, ex quibus con
sueverat potare.

Item annus Domini mille^o ccc^o ^{xxi.} ~~et~~ mensis
aprilis die ^{xvii.} ~~et~~ hora coram letorij indente^o et
extracte fuerunt reliquie Sancti Gregorij ep^o
copis traiectensis, ex tumba lapidea fuster
gradus septentrionalis chori eiusdem ecclesie.

Et deinde mensis iunij die quarta qui tunc
fuit profestum Sancti bonifacij martiris
hora vesp^{er}arum fuerunt per Reuerendum
patrem et Dominum mathiam, episcopi^{um}
Sjduonensem in capsula decenter reposita^o

Item

46
communem refectioem reciperet, ecce quidam ingeniuus puer XV. annorum nomine Gregorius secundum claustralem ritum expetijt ab ipso benedictionem coram discipulis, homeliam ordinate legens finemque sue lectionis cum oratione conlata claudens. Beatus ergo Bonifacius eandem homeliam cepit exinde repetere et circumledentium animos ad contemplan-^(Sec) vac vite ductorem ad ea sequentia intendere ut idem puer Gregorius relicto statim omnibus sequeretur eundem episcopum quod ubi istis iter arripuit ad consentendum thuringie populam.

Eidem igitur episcopo iam dictus puer usque ad maturam etatem irrevocabiliter adhesit ac ipsius fidelis compar in verbo veritatis ubique fuit. Deinde ut predicatur beatus Bonifacius infideles frisie pagos adiens, et martyrij palam cum summa deuotione desiderans sub-^(Sec)stitit Gregorium traictensem ecclesie sue cedentem Episcopum, quem veraciter agnouit virum sanctum, dignum et idoneum. Quate-^(Sec) vero charitatis et beneuolentie iam Dominus pontifex in ^{Episcopatu} ~~opatu~~ suo vixit tract-

= thid

tus de vita sine de conversione sua lucidissime manifestat.

Hic idem Episcopus destinavit sanctum Leblinum ac marcellinum sancti villi broodi confocios ad partes transylvanicas ^(Sec) predicare sanctum evangelium, ubi post plurimorum conversionem idem Liffwinus apud audentes migravit ad Dominum.

Prodigium visarum stellarum et Sancti Gregorii Episcopi obiit. = h. S.

His temporibus, scilicet anno Domini DCC^o LXIII. stelle subito visae sunt quaedam de celo cecidisse, ita quod plurimum nimium per terram putabant mundi terminum imminere. Beatus quidem Gregorius Christi confessor eximius grandis senectutis paralytico morbo diu lectus cetero validus dicens et populo ante salvatoris ecclesiam ubique sacra communione recepta ^{viii} Kalendas Septembris felicem creatori reddidit animam. is confessor inclitus ecclesiasticae sepulture traditus illic honorifice requiescit, qui trajectensium pontificium cum diligentis studio longo tempore gubernavit.

offe

Iste Sanctus Gregorius Alamannus gener
 Treverensis diocesis a Karolo Rege francorum
 ac Longobardorum patricioque roma-
 norum confirmationem omnium priorum
 legiorum honorum ac possessionum ec-
 clies traictens^{is} renovari auctoritate
 regia procuravit.

De venerabili Albrico quon-
 dam episcopo traictensi

Venerabilis pater Albricus de partibus
 Eboracensis diocesis in anglia fuit oriu-
 dus, qui pro laudabili conversatione sua
 traictensem^{is} ecclesie canonicus est electus
 hic Albricus veterasente Gregorio totus
 Episcopatus fidelis dispensator deposuit
 condigne clerum rexit et populum qui
 idem Gregorius post se venturum pro-
 fecerat Episcopum. id Albricus beatum
 Ludgerum de hinc monasteriense an-
 tistitem primum transmisit ad par-
 tes frisie ut ibidem predicando sectam
 aboleret idolatrie.

Vaticinium Christi venturi
 = Mantinopoli proditum

His diebus scilicet anno Domini DCC^o LXXXII.
 quidam homo reperit archam lapideam
 in urbe constantinopolitana ac in ea
 virum iacentem in hac scriptura Chris-
 tus nascitur ex Maria virgine et credo in
 eum. Quod iterum me videbis sub constanti-
 no et Hirenne imperatoribus.

Episcopus Albricus autem XII. Kalendas
 Septembris in pace migravit ad Dominum
 postquam aliquantulis annis trajectensem
 rexerat Episcopatum, qui ad predictam ecclesiam
 ante deductus est, et predecessori suo consecutus

Item episcopus Albricus natione anglicus Ebo-
 racensis diocesis impetravit a Karolo magno
 prefato rege francorum etc. totum ripati-
 cum super ^{ck} lectam et yselam inter Kenam
 et lectam nec non ripaticum super alie-
 lum hennij cum suis adiacentibus. insuper et con-
 firmationem omnium bonorum, et privilegia-
 rum per antecessores ac parentes dicti regis
 Karoli ecclesie trajectensis ^(sic) concessorum

De Theodoro quinto episcopo
 trajectensi & morte eiusdem.

Post decessum reverendi patris Albrici
 Theodardus quintus trajectensis episcopus intro-
 nibatus.

nitas est, qui frisone gentis p̄dicator
 fuit in ceteris his temporibus, scilicet anno
 Domini DCC° LXXXIII. - vidit^{kindus} ~~fridus~~ duo p̄dicato-
 res cum frisonebus cum adversus Karo-
 lum magnam rebellare cepit, quem idem
 Rex occidit plurimis cum victorialis lan-
 de potentissimo. Sibi gavit. Theodardus
 vero pontifex in pace abscisit a seculo
 qui ad p̄rogatam ecclesiam ^{superes} p̄ultatus fuit
 ubi cum venerandis patribus honorifice
 requiescit.

Item Theodardus, natione friso, etiam me-
 morabitur singula privilegia bona, iurisdictiones
 et libertates Ecclesie traictensens con-
 cessas et donatas auctoritate regia confirmari
 et ampliari.

De harmactore^{Karo} sexto episcopo
 traictensi.

Lepulto Theodardo p̄is p̄ntifice quidam
 harmiactarus^(sic) natione friso sextus traiec-
 tensis electus est episcopus, vir devotus, ma-
 turus, et p̄dicator egregius.

His diebus, scilicet anno Domini DCCC°. qui-
 dam romanorum civium ceperunt sanctum
 Leonem papam in processione letaniam
 ioris

ionis accubante ipsam mundis iuste crimen
 falsitatis. pro hac ergo sedanda discordia
 Karolus cognomento magnus Rex et pa-
 triciis progreptas Alpes transcendit et ro-
 manam urbem decenter intravit. cum an-
 tem idem Rex civitati iam a se propinqua
 esset. Senatus populusque romanus cum
 sanctorum reliquijs ipsi cateruatim oc-
 curserunt, quem etiam infra Basilicam
 Sancti Petri cum solemnibus gaudiis deduce-
 runt.

Leo papa carolum magnum
 coronat.

Et ecce leo papa prefatus ipsa die natali-
 tatis Domini coronam auream capiti re-
 gis imposuit, ac universus populus eidem
 regi pro concilio regis a se ^{usque} ~~lapse~~ in hunc
 modum recinit. Karolo Augusto a deo coro-
 nato et pacifico Romanorum imperatori
 vita salus et victoria.

Erudecant igitur hi, qui a poerifa fingunt ges-
 ta, dicentes hunc, aut gheprianum huius nomines
 Karolum Romanam urbem armipotenter
 obsedisse et eandem delictis romanis cum
 frisonibus expugnasse.

Harmattarius

Harmaekanus abbas episcopus confirmatus
 diebus suorum curricula quinto kalen-
 das septembris creatori suo reddidit ani-
 mam postquam aliquanto tempore tra-
 iectensis laboriose rexisset ecclesiam de
 quo suspiciam invenitur in chronicis vel
 gestis inde quod idem tumultus est cum
 reverendis patribus antedictis

Dedicatio ecclesie sancte marie
 aquensis a papa Sancto Leone

Anno Domini DCCC^o 11° & anno sequenti
 Sanctus Leo papa dedicavit ecclesiam sancte
 marie Aquiligrani decima sexta die mensis
 Julij, et peregrinatio septennis in-
 cepit.

Legatum Sancti Karoli mag-
 ni factum ecclesie antiqui
 monasterij Sancti Salvatoris
 traiectensis.

Item inter cetera, legata a Sancto Karolo
 magno imperatore, dedit ecclesie Sancti
 Salvatoris calices aureos et argenteos cum
 patenulis et offertorijs et Sceptrum rega-
 le eburneum valde mirificum tabulam
 lapideam

Capideam quam qui percipit, magnam portionem reddit, quam Aaron rex per Harum miserat sibi.

De tribus comitibus Clivensibus, scilicet de Roberto sexto comite, Baudewino, septimo comite, et Ludovico octavo comite

Tempore Sancti Karoli magni scilicet anno Domini DCCCIII. Robertus comes Clivensis sextus habuit filium Baudewinum nomine septimum comitem Clivensem qui Baudewinus habuit in uxorem filiam Ludovici principis provincie de qua Karolus magnus fuit avus illius. Ludovicus pater dedit quia quartus filius Karoli magni genitus ex Hildegarda priore uxore filii Baudewinus comes Clivensis prius genitus ex Jolenta filia Ludovici Iudae filius scilicet Ludovicum et Robertum. Ludovicus exaltatus fuit octavus comes Clivensis.

De Roberto de Clivis primo Comite tertio bandie

Et Robertus exaltatus fuit comes tertio bandie ^{qui Robertus habuit pro avo tanquam Junior filius} comitatus tertio bandie fuit Clivensis scutum de laque sine blavo cum octo aureis scriptis. Districtus Comitatus Tertio bandie = Dicae. Comitatus

Comitatus Tegeterbandiae fuit
Boemelreweert, Tijelreweert Dominium de
Alkel, de huedden, dse Althena, Vianen
de Culenbourch, et de bueren vsque ad ant
quam mosam

Cepitque Robertus prefatum comitatum
de manu patris sui Ludouici in feo
dum, et illa portio sibi debebatur. Et co
mes ^{cliiensis} ~~traictensis~~ recepit illa dominia in feo
dum ab episcopo traictensium

De Lodouico de Clissis secundo
comite tegeterbandie.

Predictus iste Robertus de Clissis comes tegeter
bandie duxit in uxorem Konnegordam fili
am Comitis de Hoey, ex qua genuit tres filios
quorum primus dicebatur Ludouicus, succ
dens comes tegeterbandie

De Roberto de Clissis primo
Domino de huedden.

Secundus dicebatur Robertus, cui successit
Dominium de Huedden, cum multis villis
Et factum fuit speciale Dominium. Ad
Robertus fuit primus Dominus de huedden
minuitque arma sua propter fratrem suum
seniorem, habuitque factum in dextra parte
rubrum

tribum, in sinistra parte clavicum sive
zuram, cum octo septis ^(sic) cepitque illa do-
minia in feudum a Domina comite clipp
vendi, quia superior Dominus fuit

De Theodorico de cliuis primo
Domino de Althana

Theodoricus tertius filius de tester bandia
obtinuit Dominium de Althana cum vici-
tis villis ordinatumque fuit certum Domi-
nium, et dicebatur Dominium de Althana,
et fuit primus Dominus de Althana,
minuitque arma sua, habens in su-
periori parte scuti geel sive crocillum
in inferiori parte Sabel cum octo septis ^(sic)
Et Domini de Althana ~~.....~~

habuerunt illa arma, donec et quocumque junior fi-
lius de Mont foligant cepit in uxorem unicam
filiam et heredem Domini de Althana et illa
habuit in armis scutum aureum cum duobus
aureis salmonibus, dictis bermen Et illa factus
Dominus de Althana fuit, et sic successores
sui semper habuerunt illa arma, donec
deuenit mediante matrimonio ad illustres
dominos de Auern quod Dominium de
Althana diu a comite clippensi in feudum
recepit quia ~~prout~~ ^{prout} fuit feudum cli-
= uense

Postea

Postea vero semper fuit comes tetter bandie
 ceter centum annos, qui habuit duos filios
 quorum Junior dicebatur volghinuis, qui dicitur
 = fuit in uxorem filiam Domini de huedden
 cum qua obtinuit Dominium de barne die
 tum. In quo loco edificavit castrum dictum
 barne. Et iste volghinuis invenit a roma
 sua portans iunium scitum de lauer cum
 tribus rubis barne cum octo scptris. De
 quo postea descendit Dominus volkardus
 Dominus de Berne qui in eodem castro de
 sua patrimonio fundavit abaciam de Be
 ne prope huedden

Postmodum vero comitatus tetter bandie
 in nichilum redactus fuit, quia Anfridus
 comes tetter bandie Bratuspance, Dionanti
 et hojen sis, clericus factus fuit XVIII. ap
 capus traictensis, qui dimisit comitatus
 suos consanguineis suis, et ecclesie Leodien
 si et traictensium. qui Anfridus comes
 et episcopus natus fuit ex filia Braban
 Sed comes geldrie cepit comitatum tetter
 bandie in fessidum postea ab episcopo tra
 iectensi.

De Rixfrido frilio septimo e
 pisco po Traictensi

Post obitum harmiactar^(sic) presulis Rix
 = fridus

25
Fridus Septimus traictensis^{us} cathedra^{us}
est episcopus, vir diuinus, pius, humilis
et excellens clericus.

Ofte Rixfridus - natione friso vir mag-
nificus, et excellens clericus Sedit tempore
Karoli magni, a quo impetrauit multa pri-
uilegia, et omnes decimas de mancipijs et
terris sue diocesis, nec non thelonium de
quorūmque negotio, unde fisci^{us} regalis in
ditione traictensi thelonium accipere et
eugere perantea consuevit nec non ciuita-
tem Dierstadt cum mancipijs eius per-
petuo possidendam

His temporibus scilicet anno Domini
Dccc^o &^o. Stephanus papa descendens ad
franciam solemnizauit imperialem bene-
dictionem in ciuitate Remensi super Ludo-
uicum regem et Emgardem suam con-
thoralem, Et quia iam dictus imperator duos
filios genuit lotharium uidelicet et ludo-
uicum. Denique Emgarde defuncta pren-
minatus cesar duxit in uxorem Judith filiam
Alchi, ducis bawarie propriam consangui-
neam et cognatam. propter hoc enim illi
citum matrimonium Sanctus fredericus epis-
copus perpeus est martirium ex
eadem enim Judith idem imperator genuit
Karolum

Karolus Kalphum, virum egregium, qui con-
 sequenter adeptus est in regnum et imperium
 a ~~franco~~^{franco} primus comes Hollandiae foederali
 iure principatum accepit quem longa sua
 posteritas ad hoc tempore gubernavit

Rixfridus vero pontifex multum anno-
 sus, deo carus, febre, qua latius, ter ~~to~~^{to} ~~ter~~^{to}
 nonas octobris decessit ab hac vita tumu-
 latus cum anterioribus episcopis in ecclesia
 supradicta

De Sancto Frederico octavo episcopo
 Traiectensi et sancto
 glorioso

Fredericus huius patrie, puer ingenius,
 in etate tenera per matrem suam nobilitate
 adiit, ac in domo Domini cum hostijs et
 venerabilibus diuine militie manifestus
 est. Rixfridus autem eundem puerum
 velut ad optatum filium tam in mori-
 bus, quam in artibus eleganter instruxerat
 premeditans inspiratione diuina, quod
 in episcopatu sibi succederet. ~~¶~~

A iuuenilibus quidem annis idem puer adeo laudabiliter conuersatus est in Domo Domini
 ut ad omnes sacros ordines digne promou-
 ueretur per manum eiusdem episcopi.

Demum

Demum obitu Rixfrido episcopo Ludovico
 eius imperator cum illicita conthorali sua
 descendit ad inferioris almannie partes
 fil^(sic) Renu fluvium mandans ecclesie traico-
 = tenzi, quatinus dilectus sibi Fredericus eligeretur in
 episcopum cui mox per pastorem bacium
 cum seu auctoritate investituram Episcopatus
 dedit ac eundem licet inuitum in presentia
 sua consecrari iussit. Peracta denique be-
 nedictionem solemni ^{ora} solari imperavit
 festinam celebrare curiam, cumnotisque
 discumbentibus magnam feraciorum os-
 tendit aulentiam

Prostina de hinc orta luce cum solare
 iubar matutinum illustraret hemispheri-
 um, imperator placabilibus Fredericum
 in hunc modum allocutus est episco-
 pum. Elegit te, charissime fili, clericali
 sed traictendum in pastorem prouidum,
 ut tua sancta predicatione debeas ^{vigil}
 castigare populum. Est autem ^kualatria
 tua diocesis provincia multum infamis,
 ubi, proculdolor, concumbere dicitur non
 solum frater solari verum etiam filius
 sue proprie genetrici. Quapropter iuramus
 te per omnipotentem Deum, quatinus tales
 abominandos homines synodali correctione
 priuare

privare non formidat atque certe si opus fuerit excommunicare non ometur.

Fredericus autem episcopus, his auditis, ingenuit ac eidem imperatori tale responsum edidit. magno quidem iuramento perstrinxit vestra maiestas, cesar. Augustus; propterea dicat, oro, magnificentia vestra, a qua parte corporis piscis manducandus inchoari debet. Imperator autem respondendo super tali questione sic respondit. Et tunc quod piscis a capite primo comendendus est, in quo prius ceteris membris manducabile pluris est. Cui sanctus ait episcopus, optime iudicasti, imperator inclite quamobrem vos qui princeps estis sive caput populi primo redarguam, antequam ad eandem malitiam crengis vulgi deduciam

Est enim vobis uxor contra decreta canonum et statuta pontificum Judith ducis bavarie filia que vestre maiestatis carnalis est consanguinea, de cuius vetito thoro vos communiis per condignam abstinere penitentiam aliqui ^{anni} annuncio vobis inevitabile damnum vel periculum exenire. Dicit enim Apostolus fornicatores et adulteros iudicabit deus

Hec

Hic et his similia dum facer constanter an-
 tistes assereret et sermonem suum multis
 sanctorum auctoritatibus explete concluderet
 imperator ingemiscens postulavit veniam
 promittens^{ns} illicitam a se repudiare femi-
 nam et beatus antistes ceterum valedicens
 Augusto magnifice cathedratus est in tra-
 iecto ubi precipiam in orationibus demot
 finis et jejunijs curam egit ac annos ad tem-
 pli siue castri ruinas providissima re-
 paravit.

Non multo de hinc elapso tempore sacer-
 dotalis flante sub solano ratem suam
 Valaoris partibus applicavit ubi pro carrec-
 tione contaminatae plebis sanctam synodum
 celebrare statuit. quidam enim predicatione
 Sancti predilicis vere confuncti susceperunt
 penitentiam. quidam nichilominus obstinate
 cordis arma comprehendentes minabantur
 eidem inferre contumeliam. Quapropter ab-
 scedente Sancto pontifice barbarae gentes pre-
 dictam ⁱⁿ invaderunt insulam Eggardum
 comitem cum multitudine^{ne} francorum
 perimentes multaque feminas a binde cap-
 tivas cum spolijs divexis suppellectilibus ad-
 portantes

Sanctus

Sanctus autem episcopus eiusdem suam Dyo-
 simi undecumque per litteras pervenit a
 fridiam, ubi de Sancta trinitate percepit
 arrianam in valere perfidiam quam
 et ipse cum magno laboris studio pro-
 luis extinxit Beato Adolpho Sancti sacro-
 toris canonico Italensem ecclesiam commu-
 et extunc omnibus bene ^{er} tractis Traiectum
 saluberrime transfretavit

Sidricus autem imperator hic attendens
 nebat ut ulterius illuc permanere cum
^(Sec) bannica sua femina que multis vicibus
 sanctum antistitem corrumpere nite-
 tur per oblata munera sed vir dei bla-
 dis suggestionibus nequaquam evellere
 potuit ac illicitum matrimonium con-
 tractum omnibus modis divorciari
 studuit qui et imperatori de paterne
 pietatis affectu placabilem direxit episto-
 lam antequam in eum fulminaret ex-
 communicationis sententiam. quam obrem et
 imperatrix instigante diabolo concepit
 invidie zelum adversus sanctum episco-
 pum premeditans, qualiter ipsi inferre
 posset mortis interitum que tandem dios in ali-
 voluntate

voluntatis voraculos conduxerat, quos in
 mortem Sancti pontificis coniurare fecit.
 At illi traiectum euntes simul ~~erant~~
 familiares esse imperatoris, et episcopi po-
 ciuitatis. necessariam legationem detulisse

Beatus autem Fredericus attendens in Spi-
 ratione diuina sibi martirium imminere,
 iussit eosdem legatos ad finem misse pau-
 lis per expectare. Qui post lectum euange-
 lium in ecclesia Sancti Saluatoris sermo-
 nem fecit ad populum, predixitque per
 allegoriam suam, iam instare martirium.
 Expleto diuino misterio sanctus antistes
 adhuc ornatus sacerdotalibus sacrarium
 Sancti Iohannis euangeliste, subintravit.
 ubi pro constantia passionis deuotas pre-
 ces ad deum fudit, iudicis legatos ad pre-
 sentiam suam accedere, et familiarem
 suam clericum post altare Saluatoris
 aliquantisper accedere. Et ecce presbil Al-
 misfluis ait carnificibus: vestram nunc
 adimplete legationem, quam aperte pre-
 scisci priusquam ad hanc deuenistis ciuita-
 tem. At illi continuo trahentes cultros
 ex manicis irruerunt in sacro Sanctum
 episcopum

episcopum dicentis hec verba deriso-
 ria, dedignantem alterutram nunc impe-
 ratricem a te desideratam habet ultionem
 cui multas vicibus crudeliter intulisti pe-
 = fecutionem. Quibus exinde Sanctus respon-
 dit episcopus, charissimi postquam do-
 mine vestre commissionem adimplevis-
 = tis imperium, nunc exinde cursum cele-
 = maturate diffugium, nec mora quisa
 et idem ^{hic} carnifices concito gradio. Rha-
 num transfretarunt ac imperatrice
 eruenta de specie Sancti martiris nova
 gaudia detulerunt

Interea presul Alruiflius convocato
 clerico suo dixit; fili, trucidatus sum pro
 = pter veritatem. mandue tudinem et fultu-
 ciam. conuoca sine mora sanctam tra-
 iectentem ecclesiam, ut corpus celum
 melum catholicis inhumeretur, exequijs et
 spiritus redeat ad Domini sum in eternis
 gaudijs. Clericus his auditis concitatus equi-
 = latus magno cunctum populum, qui com-
 prehensis armis cucurrerunt ad mori-
 busundum episcopum ^{ps} quibus flebiliter
 circumstantibus electus dei martire quasi por-
 fetando sic ait; Fratres et filij charissi-
 = mi, si qua pars michi sit in celo cum
 suis

suis martiribus pro vestre salutis inco-
 lunitate deuotis oratio supplicationibus
 verumptamen propter imperatricis
 illic commanentis manifestum adulteri-
 um Dani, pro chador, totum istum eue-
 rente episcopatum, Et his dictis martir in-
 clitis data benedictione subterraneam
 criptam eiusdem ecclesie constanter in-
 trans in sarcophago se locauit atque ex-
 quiarum. Psalmodias per sonaliter
 in hunc modum incepit, placebo Domi-
 no in regione viuorum.

Martirisatus est autem hic episcopus anno
 Domini Dccc° xxxviii. xv° kalendas augusti, qui
 miraculis ibi claret, ad laudem et gloriam
 Ihesu Christi. pontifical ergo tam germania
 quam gallia ^{ex} praecipientes innocentem necem
 sancti martiris conspiciuerunt omnes.
 contra tyrannidem imperatoris et sue nuphan-
 de coniugis

Gregorius autem papa his auditis descendit
 ad franciam transmittens Ludouicum Ce-
 sareni suessionis ad claustralem penitenti-
 am ^{facit} iesse quidem ambiendis episcopus im-
 peratrici velamen inposuit quam ad peni-
 tendum sub monastica disciplina ^{et} terminis
 transtulit

Principes

Principes francorum Lotharium primogeni-
tum Ludovicum cesaris imperatorem elegerunt, et de communi consensu super
thronum maiestatis honorifice collocarunt

Notandum est etenim quod a passione
beati Bonifacii presulis usque ad martiri-
um huius sacrosancti presulis dilapsi sunt
anni LXXVI, in quibus apud Sanctam tra-
iectensam ecclesiam sex egregii floruerunt
episcopi, quorum gesta chronographorum
ignavia pretermisit et minus distincte
post ficteris nationibus annotavit.

De origine initio et successione
Dominiorum De hueden eorundem
demque dominiorum siue patri-
arum et territoriorum

Anno Domini VIII.º LXXX . obiit illustris
Robertus de Blivis primus Dominus de hueden
qui habuit in uxorem Adan^(sic) filiam co-
mitis de Kuyne, cuius tempore Dani et
norwegi destructa Hollandia et civitate tra-
iectensi destruxerunt castrum de hueden
et Robertus fugiens ad Brabantiam ibidem
obiit Cui successit filius filius nobilis Bar-
dewimus

Bardewimus

Bauderimus Secundus Dominus de hueden-
 dum esset adolescens ^{per}erit ad franciam
 seruiens ibidem cuidam comite francigeno
 diu, cum quo tandem pergens ad angliam
 promotionem comitis Domini sui man-
 sit diu seruiens Sancto Edmundo regi
 Anglie qui Sanctus, Rex alio nomine
 dicebatur Edricus et precipue regine et
 Sophie filie eius, dilectusque omnibus fuit
 propter suam probitatem et honestatem
 infra quos annos filia regis ipsamata amo-
 re exiit, quod ipsum minime latuit, quia mi-
 tuo sine suspitione loquebantur. Tandem nac-
 ta oportuno tempore absente rege cum re-
 gina cum una pedissequa, et uno famulo noc-
 turno tempore fugit, venerunt prospero fla-
 te vento in Islandiam nauigio. Deinde se-
 crete ^{per}uenit in Brabantiam apud cognatum
 suum in castro de Meghen manseruntque
 longo tempore in eo secreto modo quod sub-
 li scuerunt nisi Dominus Robertus pa-
 ter eius, cui significauit secreto modo
 omnia. Deinde latuit aliquo tempore in co-
 munitati Zutphanie genuitque ex ea duos
 filios, quorum senior appellabatur Ed-
 mundus, ^{senior} ~~junior~~ Robertus.

Sophia Edmundi regis
 filia patrem & matrem
 fugit in margina
 Comma hoc ab alia
 manu adscriptum.

Sanctus nd Cadmus rex dolens propter filiam suam, ignorans quorsum migrasset, misit ad ^{ge} franciam, ad scotiam, ad daniam, ad hiberniam, ad brabantiam, etiam in monasteriis monialium, cumque nullus aliquid perciperet ab ea, tristabatur valde

Erat autem ^{Domina} felix sophia deuota ^{dua} seruens amatrix pauperum, sepe iuit cum una ancilla et uno seruo visitatorem pauperes, et loca sancta, in orationibus perolua, et omni bonitate per spicia.

Sed defuncto Roberto patre suo, primo Domino de huedden edificauit castrum de huedden, ^{qui} non diu regens obijt anno Domini Mccc° Lxx.

Post cuius obitum felix sophia ^a mansit in castro de huedden cum duobus filiis suis tandem vero deo volente venit quidam ^{mercator} Anglicus in mercator in huedden, qui videns eam statim agnouit eam, habensque secum diuersa collegia de mercatura tandem anglice loquens ait ei stupens ipsa, quod agnita fuit, supplicauit, ne proderet eam. fuit enim missus a Sancto rege ad perluststrandum diuersa loca et ad inquirendum de ea.

Mercator vero, salutata Domina sophia, leti redijt festinanter ad regem, intimans sibi

ita a m. hex. manus prima dederat mercantibus

per

per ordinem, qualiter et ubi inuenit filiam suam cum duobus filiis, quos genuit ex ea Benedictus, Dominus de Huedden, nuper defunctus.

Garrigus Rex, illa audiens, condolens sibi, misit ad Huedden quendam nobilem virum, scientem thetonice loqui cum prefato mercatore, et decenti familia, ut ~~ad uicerent~~ ^{ad uicerent} ~~litera dedisset~~ ^{ad uicerent} sibi filiam suam cum filiis suis, ut littera dedisset confecta per regem plane exorescit. Qui uenientes in castro de Huedden inueniunt eam sedentem in pubea nota circum foricum pelmaticum filantem, presentantque ei litteras regis Sancti patricii contententes, quod omni excusatione postposita statim ueniret cum duobus filiis suis ad regnum eius. ipse indulget et remittit ei nota foris admilla.

la a m. 2. f. d. p. m. a
annus dederat foris ad

Ipsa uero regalis Sophia littera et ambasatores Sancti regis patris eius uidentem et largiter lacrimans conuersa fuit dolenter, quod sic offendisset regem patrem eius. Fractansque ipsos nobiliter iuxta uires suas, licet consolata et animata fuit per eos, quod rex, tanquam patris pater, regaliter ipsam tractando recipere, et Denis regaliter

repatiare a m. pr.
sed ita correctum a m.
secunda.

galiter maritaret, ac, tamen nullatenus aude-
bat in patriam redire, sed misit duos filios suos
cum praefatis iuribus petens a rege patre
suo, quod gratis se recipiendo tractaret filios
suos, et remitteret ad paternam hereditatem.

Qui, accepta licentia, ab ipsa rediit ad anglia-
m, statuerunt iuvenes ante regem. Qui iu-
venes statim pro solite iudibus regi, qui
lorum mediante dictione interpreti ipso
humiliter fecerunt excitationem dominae
matris suae, quia infirma fuit, et se redire
quod non audebat comparere ante conspe-
ctum regis, patris eius, sed quod flexu
corde peteret, ut sibi indulgeret delictum
commissum contra regiam maiestatem
suam, quia valde inde doluit sed quod benign-
ne tractaret filios suos precabatur.

Quo audito, statim rex, letans ipsos, et in-
ter amplexus osculans ambos, duxit eos per
manus suas in regalem cameram suam
tractans et vestiens eos regalibus indumentis.

Tandem inter cetera, orta quadam die fa-
bulans, inter eos, qualiter inuenerunt loquu-
am matrem ipsorum in rubra rota ser-
uam filantem. Conuocans ergo rex
postea

postea nepotes suos dixit. Rubeorviniis
 Pater vester nobis seruiens fraudulenter
 se duxit et abduxit filiam meam matrem
 vestram sine nostro consensu et iuramento
 nostro inuenerunt matrem vestram in
 rubea rotha sericum rotantem, ut plebe-
 iam mulierem;

Propterea amodo portabitis et seruabitis
 rubeam Rotham fortiter in simili for-
 ma in armis vestris, quae arma et
 regali munificentia conferimus vobis et
 sequacibus vestris, scilicet unum aureum
 scutum cum tali rubea rotha, ^{et super galeam tectam auratam} ^{habentibus}
 quod scutum pro galea habebitis, ^{duas} longas
 a sinistrarum aures, cum corona blavia sive
 de casuro, et rubea rotha infra ambas
 aures sicque ^{ut} ~~ememati~~ a Rege vobis ipsorum
 ceperunt eadem illa arma et successores
 Domini de huedden.

Postmodum vero Sanctus Eadmundus rex
 Domicellium Eadmundum de huedden mi-
 norem filium de huedden secum detinentem
 remisit Robertum minorem fratrem,
 regaliter diversis clonodij ditatum ad matrem
 suam in castro de huedden cum gratia ipsi-
 us. Suis exoptant pie ut rediret ad angliam
 ut eam videre posset et ditare sed ipse
 pudica

judica domina filia tanti prepotentis regis
non audebat, quia nimirum se humiliasset
contrahendo cum Brandevino famulo suo.

De Albrico fratre predicti
ti Frederici martiris, non esse
eos traicentem.

Post passionem Sancti Frederici martiris
qualis erat altricatio tam cleri, quam populi
qui dignus esset possidere cathedram ponti-
ficis almi filii. Quidam enim elegerunt pro-
bitum, ~~Alast~~ Craze nomine, virum opulentum
ad curiam ecclesiasticam regimini. Ceteri vero
postularunt Alfricum germanum
Sancti Frederici martiris, sed ex arbitrio
ecclesie iam dictis propositus per beatum
Adolphum Sancti Salvatoris concanonicum
destitutus est, et Alfricus in thono ^(sic) fr^{atr} sui
laudabiliter collocatus est.

His diebus in brixia civitate quidam Itali-
bus diebus ac noctibus sanguis de celo pluit
et eodem tempore secundum prophetiam
Sancti Frederici inaudita calamitas immales-
cere cepit nam Dani Zvezi sine nocturno
ni coaptata classe cum armigerorum innum-
renabili multitudine divergas provin-
cias sibi subjugarunt ac in Sancta Christia-
nitate stragem cruentissimam commiserunt.

Albricus

Alfricus autem pius et virtuosus episcopus
XVIII. Kalendas decembris in pace defunctus
est, et in ecclesia Sancti Salvatoris pene ger-
manicum suum honorifice tumulatus

De Ludgero natione friso,
Decimo episcopo traiectensi

Defuncto quidem Alfrico pontifice Ludgerus
decimus traiectensis episcopus est electus vir
votus, religiosus, et doctor inclitus.

Hic temporibus scilicet anno Domini DCCC. LV.
Lotharius imperator tirannidem danorum ex-
pugnare negligens, et soli deo militare desi-
derans, de condensu principum terre Lu-
dolico primogenito suo dedit imperium ac
in ~~Prumensi~~ Prumensi cenobio sacre religionis sum-
=psit habitum, ubi sub monastica disciplina
sacram professionem fecit, sed ad pau-
cos annos in penitentia superduxit pro cuius
anima pleniusque decertauerunt angeli cum
demonibus, ita quod corpus distrahi videretur
a canotil circumstantibus. monachi quidem
ex templo deuotil preces fuderunt, quibus
malignos spiritus a caduene profugarunt

Ludgerus quidem episcopus IX. Kalendas maij
dignam creatori reddidit animam post
quam

quam aliquo tempore Sanctam traictenslem
rexisset ecclesiam. hic ad prefatam ecclesi-
am similiter allatus iacet duo bus alijs epis-
copis condempnatus.

De hūngero, natione friso,
undecimo episcopo traictensis

Post obitum Ludgeri episcopi hūngerus
undecimus traictensis electus est. episcopus
vir natione friso regularis, prudens, pius,
et pacificus.

His diebus Salicet anno ^{Deco^o LXVI°} Domini Dani
cum normannis classem suam Hollandie
partibus applicarunt ubi cladem inauditam
cum tyrannide crudelissima commiserunt
destruentes Dorrestadium vulgari-
ter dicitur Steden dictum vicum nominati sumum
totius patrie cuius nunc dicitur Wyck in
qua quinquaginta quinque parochiales ecclesie
extitisse dicuntur

Denique idem Dani vallaverunt urbem tra-
ictenslem ^{per} circuitum, devastantes ciues sagit-
tis, et fundibus per assultum creberri-
mum Donec tandem egregiam civitatem bel-
lanti manu ceperunt nichilominus et
castre presidium armis potenter invaderent
Et ecce evientis predones unives sum po-
pulum

palam et tantarum pene eorum, procholor,
occiderunt quin firmo turres et ante mura-
lia portas et propugnacula civitates et cas-
tri funditus dirutarunt.

Ita quod hingerius antistes cum paucis cano-
nicis ansie diffugerit et ad presentiam Lo-
tharij regis in prümicensis monasterio se re-
ciperet. Lotharius vero motus ^(sic) misericordia bo-
nitatis regis contulit canonicis traicentis
ecclesie monasterium montis Odili prope
ruemunde, civitatem ghebrae, diocesis Leodiens^(sic)
quatinus ibidem ab intrusione Danorum
guberte residerent, et divini nominis cultum
devoti. Sine celebrarent.

His itaque gestis Dani cum normannis
omnes Hollandie populos minus acriter
affligentes devenerunt ad Henariam, ubi
Sancti confessoris Adelberti dilapidaverunt
ecclesiam, Beatum Jeronem presbiterum
in woertuijch, ut traditur, capite tran-
cantes, et castrum munitissimum ^(sic)
anortudily quondam regis prope voerburch
prope Delft destruentes.

Hollandienses autem incole prondiderunt
contra confestim arma bellica, committentes
in diversis pagis multa prelia sed Da-
ni

ni deo ^(Sec) per mittere p̄valentes threbol
 dum et gerolfum egregios equites cum infe
 ritis Hollandiis erüenter recäuerunt; ac
 mulieres cum p̄ruiis captiuas ad exteras
 p̄ntes et p̄rouincias adduxerunt.

De Theodorico primo comite
 Hollandie eius gestis et
 plurimis Dominis illicolla
 tis.

Anno Domini DCCC. LXIII. Karolus agno
 minatus caluus, Rex francoru^m, et conse
 quenter imperator romanorum filius Lo
 dolici p̄ij, filij caroli magnifici apud vi
 cum pladelle residens, ac Hollandiam omni
 no desolatam esse seu despoliatam per
 cipiens, tradidit ad instantiam hagenonis
 comitis nobili viro Theodorico fratri mal
 geri p̄ncipis, ecclesiam egmondensem
 et Kithem^(Sec) a Zuitger de Scagha vogue for
 tissima p̄haga^(Sec) per paginam specialis p̄ri
 uilegi^(Sec) roboratam imagine regalis anuli.

q̄tem

Item idem Theodoricus et sua posteritas eandem
dem ditiorum feudali iure possederunt
ac atroces domos de finibus Romani imperii
potentissime profugaverunt

Ludovicus autem Rex et frater iam dicti
Karoli, contulit etiam Theodoro ^(sic) eodem
comiti precibus ~~hennae~~ ^{Hemme} regine forestam
Wasda comitatus suo contiguum pro
eo quod vir erat valde famulus et in
tibus gottis militaris exercitii collaudandus.

Hic igitur Theodoricus primus Hollandie
comes arma gerens aurea cum leonina
= bicendi colaris imagine, fuit quidam tra
dunt, de regali prosapia principum fran
cigenarum oriundus fuit.

Fuit enim magnus Theodoricus frater uni
cus hildrici regis francorum alius eius
sed quia pater Karoli magni tem
pore hildrici per Sanctum Bonifacium
prescriptum auctoritate apostolica usque
paterat regnum francie inunctus in
gem francie ideoque avus eius privatus
fuit perpetuis temporibus regno francie

Qui Theodoricus iurisdictionis sue terminos
danorum inderationem egregie rexit habens
in uxorem matronam nobilem nomine Th
Ghenam

am Ghenam ex qua genuit filium nomine
Theodoriciem iuuenem multis probitatibus
indignem

Item Theodoricius Senior ex magno deuotio-
nis affectu ~~##~~ construxit ligneum in ex-
-monda cenobium in quo Sancti moniales
ordinis Sancti Benedicti primitus insti-
tuit, quibus de suis facultatibus vite ^{recessana} nec co-
pio se tradidit

Reliquie Sancti Adelberti facta
fuit anno Domini DCCCLXX
in festo Sancti Viti

Et eodem vers collegio quedam puella diu-
nitus inspirata theodoriciem comitem
ter ammonuit sarcophagum beati confes-
soris Adelberti quantotius aperiret et
sanctas reliquias ad monasterium puella-
rum transferre

Et ecce quam primum clerus sepulchrum
eiusdem almi filii patris aperuit pallium
sanctissimi corporis integrum ab omni
labi corruptionis apparuit, crux etiam ad
vea super pectus eiusdem inuenta est, que
contra varias egritudines medicina salu-
tis est, fons etiam limpidi liquoris sub
ipsius tumba confectum exhibuit qui usque
in presentem diem copiosius emanat

Anno

Anno itaque Domini DCCC° LXVI° XI Kalendas
 ianuarii hingerus episcopus obdormiuit
 in Domino, postquam cum Albrico et Lid-
 gero annis XXVIII. traiectensi se regissset epis-
 copo, qui propter Danorum austeritatem a pro-
 pria sede propulsus fuit, quapropter mo-
 dernis latet quorsum idem pontifex requies-
 cit

† Theodorici primus comes Hollandie
 habuit fratrem nomine Waltgerum, qui
 erat comes de teijsterbatⁿ & traxit moram
 apud tijelam in villa ^{Avesait} aiesalt dicta

Hippius fratres habuerunt avunculum gien-
 dam, nomine hughonem troianum, qui in
 troia, minori felicet ^{Exanctis} ~~exanctis~~ moram traxit

Hic walgerus in transactis temporibus apud
 tijelam ecclesiam honestissimam construx-
 it, in qua Sanctimonialis longo tempore se-
 ditio dilino mancipate, sunt postea autem
 ecclesia destructa est, et iterum reformata,
 et semotis Sanctimonialibus canonici re-
 gulares instituti sunt, qui a quo tempus
 Adelboldi dicimus noni episcopi traiectensis
 humiliter deo ^{gratias} ~~gratias~~ fuerunt

† Theodorici primus comes Hollandie
 descendit

descendit a Dagoberto secundo rege franco-
rum. Dagobertus itaque secundus regnavit
anno VIIe XV. et regnavit annis quinque
habuitque duos filios. primus dicebatur Theo-
doricus, secundus hildricus, qui fuerunt iu-
venes, quando Dagobertus rex pater eorum obiit.

Post eius obitum venit hilpericus dux aq-
tanie unicus frater Dagoberti regis defuncti, vo-
lens regnare loco nepotum suorum, sed restitit
ei Karolus martellus, et effugavit eum extra
franciam et vocavit lotharium filium The-
odorici regis abunculum prefatum Dag-
oberti secundi et hilperici ducis aqutanie, et
pro abunculis filiarum Dagoberti regis defun-
cti. hic regnavit loco nepotum suorum qua-
tuor annis.

Post eius obitum hilpericus Karolo martello
reconciliatus regnavit. Rex francie ^{loco} nepotum
suorum quinque annis, relinquens post se duos
filios, quorum senior dicebatur Theodoricus, se-
cundus hildebertus.

Post hilpericus obiit anno Domini VIIe XXIX.
cui successit Theodoricus filius Dagoberti
secundie tunc ad annos pueritatis ventus qui
postquam XV. annis regnavit. obiit sine
prole.

Cui successit frater suus hildericus qui post
quam regnavit nonnem annis intrusus fuit
in suspi sionibus in monasterio Et fuit ul
timus Rex de recta linea Froianorum
primorum regum francie.

Cui successit pippinus filius Karoli
martelli, sed iusto titulo et vera succes
sione successisset Theodoricus princeps
aguitanie filius hilperaci regis, quia iste
Theodoricus dux aguitanie et hildericus non
fuerunt filij duorum fratrum. Et hilderi
cus non habuit prolem nisi fratrem

Et quia pippinus Rex subjunguerat sibi to
tam franciam, ideo portavit vera arma fran
cie, nec permisit aliquem quantumcumque
potentem portare arma francie de cetero pre
tere eum etc. deficens de suo corpore, sed
contulit pippinus prefato Theodorico
specialia arma, videlicet scutum aureum et
in eo leonem rubrum cum lingua et bran
ceis, ^{blaves.} qui Theodoricus Dux aguitanie genuit lo
tharium; Lotharius genuit Theodericum
Theodericus genuit Enghelricum qui obiit
pro fide in ^{racionalle} Enghelricus genuit
nanfredum, et dunstanum. nanfredus ge
nuit

nepit Sigisbertum. Sigisbertus duxit in uxorem
mathildis^{em} sororem uxoris Ludolphi regis
germanie, et sororem nobilis comitis haghe-
nonis, Ex qua genuit duos filios, quorum
senior dicebatur walgerius, de quo procreati
sunt multi principes supra renam, iuni-
or dicebatur Theodoricus, et fuit primus
comes hollandie ~~etiam~~ mater vero mechtildis
fuit filia regis anglie. Et sicut patet
quod iste Theodoricus primus ^{comes} hollandie
fuit de vera radice primorum nobilium
regum francie, descendentium de linea tro-
ianorum

Ista illustissima gena prima comitissa
hollandie filia fuit pipini regis Italie.
Domini pipinus fuit junior filius Karoli
magni ex aringarde et frater Ludovici
pij imperatoris

Theodoricus primus comes Hollandie ^{rexit}
^{Theodoricus secundus LXXXIII.}
XXXVI. annis, qui faciunt centum et
XX. annos.

Anno Domini DCCC LXXIII. in die Sancto-
rum viti et modesti Karolus calvus ut su-
pra dictum est, contulit Theodorico Hol-
landiam, Sed anno sequenti frater Karoli
calvi Ludovicus rex germanie dedit ei
Zelandiam

Domini

Domini vero de eymond^o dicitur
a Sabbado gentili, regē fridie. ar.
fridie sicut ista, et decatur ^{un} ~~Rejoren~~ ^{Key}

De Odilbaldo duodecimo q^o
copo traictendi

Defuncto quidem hungero pontifice, Domini
Odilbaldu^s duodecim^{us} traictendis electus
est episcopus vir Sanctus, pius, iustus, et
benelicus

His temporibus scilicet anno Domini D^o
LXXXII. Dani cum normannis dissipauerunt
totam galliam, sed et anno sequenti deua-
taverunt uniuersam Arduiniam, Karol^{us}
tertius imperator dictus grossus cum Lo-
dis et germanis aduersus eosdem
latores crudele bellum habuit, et
catis christianorum obstantibus
ne prevalere potuit.

Nobilissimus vero Godof^o ¹¹ ¹¹
morum rex ad ¹¹ ¹¹
ce perductus, et ¹¹ ¹¹
Christianus ¹¹ ¹¹
tharū reg^o ¹¹ ¹¹

induper et frisingensis provinciæ sibi daretur
indotem quod ita factum est.

At idem Godefridus rex exinde frisones
sibi rebellantes redegit in vile servitutis
imperium ita quod omnes circa collum
circumstrictum bajula rent laqueum, et
unumquemque sine mora suspenderet
qui contra majestatem suam aliquo modo
rebellare presumeret.

Sed ~~ecce~~^{ecce} iam dictus Godefridus rex post
quendam annorum curricula cum infidelibus
Danis in batua, deo vindicante, peremptus est
et sanguis multorum christi fidelium
sufficienter ultus est.

Anno DCCC. idibus decembris beatus
Odilbaldus migravit a seculo dignam creatori
reddens animam, postquam annis XXXIII.
traiectensem recessisset ecclesiam.

Hunc Odilbaldum Regino provinciæ abbas in
chronicâ sua Sanctum verum fuisse dicit
qui traiectione tumultus cum reverendis patribus
honorifice requiescit.

Item Felix Odilbaldus de decimis traiectionis
pro beneficiis nationis frisonum impetravit à Ludovico
co

co imperatore confirmationem omnium
norum, iurium, et privilegiorum suorum
sic qui etiam Ludovicus ab eterna remem-
nerationem dedit traictendam ecclesie in illi
et Dominacionem Tjclama iam destructam
cum suis ripaticis, pratis, et Saluis ac ceteris
per ^(sic) ~~tenentis~~ in super et Danentiam
cum suis thelonijs uniuersis perpetuis ter-
poribus possidendum. Sub isto Odilbaldo
fundatum est monasterium Egmondense

De Eylboldo - decimo tertio
episcopo traictensi

Post discessum Odilbaldi pontificis
boldis natione friso XIII. in Episcopo
successit, qui tantum pontificatum paruo
tempore gubernauit

Circa haec tempora secunda nona
tobris anno Domini 18° 1° quinta die
tobris requiescit ^{uit} in Christo.

Theodorici primus comes
Dominus magne partis altera
qui principes imperatorum
suos contra
tunc uersis

Ghena vero alias Gonna, Hollandie comiti
La tertio idus Ianuarii anno 1X^o 11° de-
cessit a seculo tumultata p^{re}ncis - aritum
filium in egmondensi cenobio quod et ipse
de ligni materia primitus extraxerat
in quo religionem Sanctimonialium deo de-
voto famulatum collocavit Obijt anno
1X^o. secundo

De Theodorico secundo comite
te Hollandie.

Cum Theodoricus primus comes defunctus
esset, Theodoricus filius eius unigenitus
secundus Hollandie comes hereditarie suc-
cinatus fuit, duxens in uxorem Hildegar-
diem filiam Ludolici regis francie de qua
genuit Arnulphum comitem Sanctum
Egbertum archiep^{iscop}um treuerensem, ac
Lindam puellam venustatis eximie

Et Theodoricus post obitum patris sui cum
frisonibus discordare cepit quos tamen
triumphali gloria^{tion} ditione sue subegit
per patrem idem comitibus ipsidem in egmonda m
w. h. r. i. s. s. id et motis monialibus p
= ta 11

tantum ibidem a regionibus et
dicti monachorum collegium quod
ante deo devotum obsequium impendit
et cum opus esset diris Fredonum in
tibus obisterent

Hic ergo comes egmondem Sem ecclesia
largis dotando possessionibus obtulit hi
toriam tripartitam et textum quatuor
geliorum auro fulvo preciosissimis lapidibus et
cum octo

Nihilominus hildegonidis comitissa obtulit
contumeliter eidem ecclesie de liberali mun
ificentia super altare totum aurum cum
multimodis gemmis incorporabilis precii
valde fulgidum de cuius cacumine lapis
fertur ^(sic) ostiliarius fortuna sublatum est q
nocturnis temporibus totum sacramentum
dijis epicantibus illustravit

Hoc etiam tempore Sanctus Teron an
Domini 796 sexto per diocesanum
copum Dominum Baldricum et co
Theodoricum cum miraculis in
translatum est qui pridem a d
= tilych, ut predicatus
consecutus est

Egilboldus
lesia

Kalendas octobris in domo feliciter obdormi-
vit tantundem, ^{qu} in eadem ecclesia tumula-
tus similiter requiescit

Robertus tertius Dominus
de Huesden

Anno Domini IX° XIII° obiit illu^{stris}
Robertus tertius Dominus de Huesden, qui
habuit in uxorem Adelheidam, filiam gerlac
comitis Suthanie et qua genuit Eadmundum
succedentem Dominum de Huesden

De Roberto Domino de Huesden misit
Sanctus Eadmundus rex anglie solacia
mis vicibus ditia opulenta regalia dona, di-
tant eum auro et argento, ac preciosis clona-
dijs sed deo permittente tempore ipse
ut Sanctus Eadmundus rex anglie mar-
tirizatus fuit cum filiis suis et cum
~~multis alijs~~ ^{multis alijs} mundo Huesden cum pluribus
alijs. Et Alfridus frater regis Sancti ab
infidelibus captus fuit et sic iste
Robertus non solum quia Sanctus Ead-
mundum regem anglie ~~et~~ ^{et} suum
fratrem suum et nepotes suos perdidit sed
prestate

preffati gentes. Qui
redemptes valde necessitas
David qui redificationem castram suam
traxerunt et fugerunt

Quibus recedentibus denas recuperavit
trium et Dominium suum de hiesi
Edificavit villam poeroijen Bratel et
Rel. et alias plures villas iste in ex-
natione Danorum strenue labor-
et in vindictam parentum suorum
terrorumque Christianorum ab eis in-
tiribatorum multos gladio suo trucidavit
per insidias attamen miles ordinatus
fuit in terra sancta strenue
debellans gentiles

Iste Robertus duxit anno Domini
DCCC. LXXI. in uxorem Adelheidam filiam
Geraci comitis Suthanie

De Sancto Rabbe
quarto episcopi
Si et
Sae

De fu

mi

rum Arnulpho XIII traiectens^{is} in urbe
 consecratus est episcopus vir veraciter sanc-
 tus doctus pius et multum ingeniosus fuit
 enim Rabbodus rex frisie predictus ipse
 in martiris attalus et Guntaricus archie-
 piscopus Coloniensis quiddam ^{apud} ~~apud~~
 interpretatur hoc nomen Rabbodus in ydo-
 = mate germanis idem quod consili^{um} ~~consilium~~ ⁱⁿ ~~in~~
 cibus in latino

Fuit enim hic episcopus magni consilij
 angelus in palatio Karoli regis adiucatus
 et per ~~namurum~~ ^{Kannone} philosophum in septem
 artibus excellenter instructus qui flores ce-
 = firmos de tam de willibrordo quam de bo-
 nifacio composuit ac integrum officium
 de translatione Sancti martiri consimi-
 liter edidit

Hic antistes cum traiectens^{is} pontificij
 sacre religionis suscepisset habere, vacans in-
 desinenter orationibus deuotionis et ab-
 stinentijs ad vite sue terminum nam ^{cum} ~~nam~~
 sibi conuivales ^{vina} potarent ad men-
 sam ipse solus limpidam occulte bibit aquam
 quod Gummaris quidem attendens suspicauit ei-
 dem episcopo quatenus sibi gustare liceret de
 suo poculo Sed beata viro non consentiente
 iam dictus gum^marius episcopalem ciphum clam
 accepit

accepit et magnū hauritū ex eo sumpsit
 Et ecce stupendū miraculū, nam et ea
 dem aqua repente mutata est in vinū sponte
 tumē q̄ia de causa tentator imploꝛavit
 extemplo veniam et beatus episcopus ex
 hoc prodigio non sibi sed deo dedit gloriam

q̄s̄ p̄resul egregius Dacantia sedere con-
 siliat quoniam ciuitas traictensis per Da-
 norū auiditatem omnino desolata fuit
 Accidit autem ut episcopus una dierū
 traictū adiret et ibidem loca Sanctoꝝ
 cum deuotione uisitare, Dani vero potenter
 occurꝛentes obstiterunt in contrarium
 prohibentes ulterioꝝ sibi transitū
 quos sanctus episcopus paternaliter ad-
 monuit fidem catholicam deuote suscipere
 et a crudeli strage Christianoꝝ p̄ce-
 desistere. At illi tortores eo magis commo-
 ti et acerbam necem Sancto viro ^{mirati} ^{commoti} ~~com-~~
 sunt p̄sul autem Arnulfus hos per di-
 tionis filios extunc excommunicando male-
 dixit quos fulmineus ignis innox̄ e celo des-
 cendens miserabili morte viuos absump-
 sit Christiani quidem hoc viso miracu-
 lo constantē in eos cum armis irru-
 erunt et residuam Danorū cateruam

ex Traiecto cum victoria profugarunt
 yste Sanctus episcopus propheticis ser-
 mone claruit quoniam multa futura
 secretarijs suis edidit venerabilis enim
 Baldricus iuuenis bonae indolis quodam
 tempore duos clericos huc patrie deducit
 ad presentiam eiusdem episcopie postu-
 lans ut ab ipso promoverentur ad ordi-
 nem sacerdotij beatus vero pontifex ore
 iocundo subridens ait fili precordialis
 anno mediante tertio me defuncto presen-
 tis ecclesie pastor eris hos clericos pro-
 prijs manibus ad sacerdotij gradum pro-
 mouebis et tam aulam quam urbem
 traiectensem ad statum pristinum repa-
 rabis

Demum idem Radbodus episcopus apud
 trentam valida pulsatus egritudine decie-
 dit Cui mater misericordie virgo Ma-
 ria cum splendore radiosi luminis ap-
 paruit Agnem et Teolam concomitan-
 tes virginibus habens, et in hunc mo-
 dum venerando pontifici loquens Predi-
 lecte fili ne formides me videre pre-
 sentem quam in magna deuotione sepe
 salutasti absentem securus esto quoniam
 hanc

hanc infirmitatem exades verum tamen
in presenti vita non diu manebis Et
ecce splendor immensae claritatis exa-
niit et fragrantia redolentis odoris in-
paliit

Beatus ergo pontifex ab eadem conuales-
cens egritudine aliquibus familiaribus
suis certificauerat, cuiusmodi pulchritu-
dinis vel effigiei regina celi virgo Maria
fuerat ipsi de hinc anno Domini DCCC^o XVII.
trentam exiens ac in othmar. Schem ^{si} ~~si~~
langiore lectum decumbens hanc anti-
phonam Ecce tibi caede legit et tertio Ka-
lendas Septembris feliciter a seculo trans-
migravit.

Hic Sanctus episcopus in graui danorum
persecutione XVII. annis traictensem
glorioso vixit ecclesiam ipsi per cle-
rum et populum honorifice tumula-
tus requiescit apud Dantriam ubi tan-
ti confessoris intercessione Deus indigen-
tibus beneficia largitur et frequenter
multa miracula cum virtutibus ope-
ratur

33
Hic Sanctus Radbodius regio sanguine
natus natione friso in leuigione natus
a rentibolds romanorum rege filio Ludo-
uici

92
hici et a Karolo rege francorum impe-
travit confirmationem de villa Dauen-
trie et eius castro Et tyla cum thelonijs
et fuis pertinentijs ecclesie traiectensium
primis donatam

Eadmundus quartus Domini-
cus de hiesden mortuus.

Anno Domini 1X^{to} 221X^o obiit illustris-
simus Eadmundus quartus Dominus de
hiesden filius Roberti habens in uxo-
rem hildegandem filiam comitis de sein-
ex qua genuit Johannem succedentem
Dominum de hiesden iste fortiter
nomen pro alii filii Sancti Eadmundi
regis anglie et martiris.

De Baldrice decimo quinto
episcopo Traiectensi

Sicuti longobardorum narrat historiam
henricus Romanorum Rex post obitum
Sancti Radbodi confessoris decrevit ex
magna deuotione Brunonem filium
suum clericali caractere redimere ac de-
dem super cathedram prefati Sancti con-
fessoris collocare Sed quoniam idem Rex
audivit

auduit atroces Danos civitatem Traiecten-
 sem expugnasse nichilominus et totum
 Episcopatum omnino depopulatum esse
 Ideoque gloriosius Rex promovit eundem
 filium suum ad militarem dignitatem
 ut **D**anorum austeritate potenter obside-
 teret ad id ipsum episcopium armis bel-
 licis gloriose reficeret igitur secundum
 beati Radbodi vaticinium Baldricus de
 Glivis XV. trajectensem electus est episco-
 pus filius ut quidam tradunt Ricfridi
 comitis Glivensis qui princeps erat egregi-
 us miraculum suis temporibus in civitate
 ianensi contigit fons enim sanguinis ori-
 luit et eisdem temporibus et diebus vul-
 gus danorum ubique succubuit quapropter
 Baldricus episcopus effugatus ^(sic) danis
 civitatem suam turribus munitis stravit
 excelsis propugnaculis munitis excelsas
 ecclesias refecit ac aulam cum ceteris edifi-
 cijs obrutis honestissime reparavit hic
 episcopus anno Danicæ DCCC. LXVI. tran-
 scendens alpes devenit in italiam ubi pro
 quibusdam necessitatibus ecclesie regis
 Ottonis exquisivit presentiam Demum
 idem antistes valedicens regi corpora

Sanctorum

94
Sanctorum martirum ponciani benigne
et Agnetis secum transtulit ac eadem in
ecclesia traictensium cum ingenti devoti-
one repositit. insuper et idem episcopus
corpora Sanctorum Wicemfridi, Le-
btini, flechebini, Wironis, Otgheri Odil-
phi ac Radbodi per multam revelationem
adinvicem de quibus Sanctis patronis tra-
ictensium ecclesiam gloriatus adornavit.

Anno Domini Dccc. Lxxvii. Baldricus felix
recreationis episcopus scito Idus ianua-
rii grandevius migravit ^{ad} Domini nati post
quam annis ^{LIX.} in magna laude traicten-
sem reperisset ecclesiam vixit ibi
dem honorifice delectus est ubi sumptuo-
sus ^(sic) exequijs cum proteritis Sanctis patronis
suis implevitur est.

Episcopus Baldricus de filiis impetravit ab
tunc primo rege Romanorum confirm-
tionem omnium bonorum, iurium, et pri-
vilegiorum ecclesie traictensium per duces
imperatores et reges concessorum.

Presul Baldricus traictum magnificam
Funditus a danis exersitum quod reperavit
per quem venerant pontem ^(sic) aqua benign-
nus

nus. Nobilis atq[ue] p[ro]vid[us] est omni scemate dignus

De Johanne quinto Domino de
huesden

Anno Domini 1X^o 2VI^o obiit illustriss[im]us
Johannes quintus Dominus de huesden ha-
bens in uxorem margaretam filiam comi-
tis Rossensis qui similiter ordinatus fuit
miles contra Sarracenos in terra Santa
genitricis ex ea Robertum factum Domi-
num de huesden.

De folctmaro decimo sexto epis-
copo Fraictensi

Sepulto Domino Baldrico folemariis na-
tione friso decimus sextus ordinatus est
episcopus vir bonę voluntatis et bonis
catholicis

His diebus scilicet anno Domini deccc et
LXXXVIII. secundo nonas maii requiescit in
Domino Theodoricus secundus comes Holla-
die Zealandie et Frisie sepultus apud
patrem infra monasterium egmondensium
hic Theodoricus cum patre suo comite
tum Hollandie annis C et XXV. glori-
se

96
Le rexit et crudeles danos de finibus suis po-
tenter abegit.

Hildegondis autem sua conthoralis tertius
idius aprilis obdormiuit in Christo se-
pulta apud antedictam monasterium
cum marito suo

75 Et quia, ut dictum est, primus comes
Theodoricus Hollandie Dominus fuit
Sic et qualiter sibi eos subiugauit et
Secundum, quod ipse Theodoricus primus
ex parte patris ut per tactum est descen-
dit de vera linea pharamundi primi
regis Francorum. Et ex parte matris fuit
filius sororis Karoli Calui regis fran-
corum et imperatoris Romanorum

Et C. Lodouci primi
Christiani regis etc.
(sic)

Demum cum Karolus predictus sibi con-
tulisset precibus Johannis pape VIII. co-
mitatum Hollandie et ipsam nullo
modo recipere vellent venit idem impe-
rator cum ipso ad Hollandiam et Fran-
siam et introduxit potestatem ipsam
in prefatos comitatus. Sed quia res non
erat frisones repudauerant ipsam atte-
men ne diutius inproperium illud circa
colla portarent, ipsam receperunt in
minum et sic imperator indulget ipsis
portare circa collum illud inproperium.

Tandem

Tandem ea mortuo Theodorico secundus re-
 ceptus fuit per Hollandiam et Zeelandiam
 sed non per Frisiam quia frisones mole-
 bant diutius subjectionem comitem Hol-
 landie danicari quapropter idem Theodo-
 ricus adiutoria regis francie collecto mag-
 no exercitu frisiam intrans potestate
 ipsos sibi subiecit, ita ut prestarent
 ei fidelitatis homagium.

quo facto dein totus exercitus diffusus in-
 digue ad patriam impeditus frisones
 in insulam conglobati arma ceperunt
 infecto negotio et iuramento decreverunt
 communi consilio Theodoricum secun-
 dum comitem penitus expellere ab Hol-
 landia Et venientes in magna pompa
 succenderunt Alenariam Haertem et
 claustrum de egmondo et sic totam Hol-
 landiam usque Leidis devastaverunt ibi
 congregati Hollandienses cum ipsis
 resistenter viriliter cum Surchgravo
 Leydensium celeriter mittens pro Theodo-
 rico comite subsidium petens ne civita-
 tem perderet cum multo labore ipsos
 abigebat.

Veniens igitur Theodoricus cum paucis in-
 dicit eis bellum quo facto condenerunt
 in

in unum in eodem loco in quo nunc est
 claustrum de reijnsburch locatum ubi
 frisones quamuis in duplo excederent
 exercitum comitis tamen succubierunt
 quod bellum accidit anno IX^c et LXXII.

Statimque in gratiarum actiones post
 annum idem comes in eodem locodiffinit
 edificare pulchram ecclesiam que post
 modum mutata fuit, ut liquet, in abba
 tiam Sancti mochtiani et sic Theodori
 cis diocesis mansit Dominus frisie
 pacificus

De Arnulpho tertio comite
 Hollandie et gestis eius.

Post obitum Theodorici secundi comitis
 Hollandie Arnulphus tertius comes Hol
 landie effectus duxit in uxorem Liy
 gardum filiam theophani magnipoten
 tis imperatoris grecorum et sororem
 Theophane imperatricis Romanorum
 ex qua genuit Theodericum succedentem
 comitem in super sifridum filie sicconem
 presidere cui comitatus quingulis saltem
 annis

annis profugit et cum fratribus ingensim valde
= go iuge bellum habuit

His diebus scilicet anno Domini deccc^o xc
^(sic) tertius idus decembris sole maris episcopus
copius defunctus est et in ecclesia tra
icatus ~~in~~ tumulatus postquam XIII. an
nis traicatus ~~in~~ ^(sic) ecclesie reuerat

Sic Arnulphus tertius comes genuit
ex Liytgarde comitissa videlicet Theo
dericum succedentem quartum comitem
Et Olfridus praefectum ~~in~~ ^(sic) Henemarie et
frisie qui et fuit primus Dominus
de Bredenode habens in armis suis ar
ma Hollandie cum laqueo barensteel
que est suprema dignitas Hollandie
qui Olfridus genuit duos filios quorum
primus fuit Secundus Dominus de Breden
roden Secundus Dominus de teijlinghe qui se
cundus filius ob honorem fratris sui senioris
Domini de Bredenrode habuit arma Hol
landie cum argenteo barensteel Et ut fer
tur a Domino de Bredenrode Secundo descen
dit Dominus de ~~Le~~ ^(sic) qui cepit pro armis
suis in argenteo sive pirano campo ~~in~~ ^(sic)
gum Leonem

Ha Liytgardis soror theophane imperatrice
cis

cid Romanorum uxorisque Otthonis na-
ta fuit ex parte matris sue de nobili fa-
milia nobiliam Romanorum de columpna
qui ab octaviano Augusto descenderunt

De Baldvino Decimo septimo
episcopo traictensi

Defuncto folckinaro presule Baldvini
Decimus septimus substitutus est episco-
pus vir gloriosus probus et incutus

His diebus felices anno Domini Dcccc XLIII.
Decima quarta kalendas octobris campese-
tre bellum indictum est in planitie
pratorum de winkel apud pagum
Westfrisie ubi decenter venerunt electi
pugiles de principatu totius Hollandie
qui secundum relationem antiquorum ardore
fidei ~~notis~~ intollerabilis illic multum afflicti
fuerant quoniam ^{die} modicam aquam et eadem
salinaticam inuenerunt ad potandum

Almolphus vero prius comes oratione pre-
missa locum sibi designatum inspiratum indi-
cauit ubi fossa ^(sic) puteos recentes aque copia mag-
na fuit interea frisones ad arma conuolan-
tes aduenerunt ad prelium ut virtute magna
disturbarent

disturbarent Hollandiensem exercitum

Contra quidem Arnulphus comes cum tubis perstreperantibus usillis choriscantibus et armatis preliatoribus armis potenter occurrit et cum eisdem frisones aere bellum egit

Demum post stragem multorum pugilum aggravatum est prelium adversus eundem comitem qui ibidem deo permittente pro republica peremptus imo martiri satagisset et ex hinc apud egmondense monasterium lacuosis exequijs suis progenitoribus consepultus est

Nostris quoque temporibus de eodem dno comite quoddam insigne prodigium accidit quod in presenti cronographia Christi fidelibus annotare non piguit. in cena namque Domini dum ad egmondensem ecclesiam diverse nationes caterinatim advenirent et secundum antiquam consuetudinem generalis abolitionis gratiam ab abbate perciperent quedam ruina de sarcophago prelibati comitis ex antiqua vetustate rupta fuit de qua virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris ad mensuram duorum cubitorum de super exalavit

exalavit Liijt-gardis vero sua conthorax
 secunda idlis maj-regnabit in Christo
 tumultata apud maritum in monasterio
 supradicta ^(sic)
 oyste foelice Arnulphus tandem velut al-
 ter Jacob a patre matreque benedictus an-
 no dccc lxxx^o ad imperatorem Ottoneum
 secundum profectus liijtgardam sororem
 theophane imperatoris matris Ottonis
 imperatoris tertij coram Otone impera-
 tore theophani imperatoris grecorum fi-
 liam in uxorem duxit legaliter desponsa-
 tam testamentum dotale inde conscribi
 fecit Et nisi propter salutem patrien-
 rex us accessisset uxoris vitam finivisset
 virginali candore

Cuius comitatus gubernacula civis plena
 direxisset & tempore patris sui cen-
 narij provida circumspectione manu-
 eius non erat ad dandum collecta nec
 ad accipiendum porrecta siue prompta
 sed tanquam miles evangelicus proprijs
 stipendijs contentus virtutum moribus
 streclarus velut alter Simon macha-
 beus ^{clarus} habuit de sanctis nulli noxius
 nemini violentus sed secundum nomen
 suum arctans nullum siue coarctans ne-
 minem

minem et quamvis ut facis amatores eximi-
 us assentiones abhorrens circūvit non
 ut Jathan sed ut comes egregius, teram
 tamen quia pravorum ausus illicitos
 frenare cupiunt prosequendo patuit quod
 non erat eo dignus princeps mundi
 sed frisonice gentis populus durus

Arnulphus inclitus et pius Hollandie
 comes tertius de stirpe regia procreatus
 filius Theodorici et hildegardis ortus fra-
 ter Egberti Archiepiscopi treuerensis et
 harlindie virginis que primo videns uno
 inde oculo postea per geminos oculos clare
 vidit apparente sibi Sancto Adelberto tra-
 iectens^{is} ecclesie primo Archidiacono

Arnulphus vero virginea vita suffultus
 claruit tanquam pius filius Arnulphus
 VII. Theodorici comitis Hollandie primo
 genitus tanquam alter Salomon pacificus
 sed et plus quam Salomon hic quia nun-
 quam per mulieres nec in iuventute nec
 in senecta depravatus est cor eius. denique cum
 pater eius factus centum esset annorum pie-
 tatis operibus intentus quod ad huc post hoc
 nullam dabat operam liberis procreandis
 sed semper in puritate mentis et corporis
 episcopo devote serviebat

Fratre

Tratre enim suo Egberto ad archiepiscopatum
treuerensem promotus, pius Arnulphus
cum principibus Hollandie presertim
sue parentele vocatus est ab eo quatinus
celebrarent secum Christi saluatoris
annuum diem natalem et simul gauderent
in festo quo gaudium quondam nunci-
atum fuit futurum omni populo

igitur cum hic primicerius Arnulphus
illic cum primoribus satis multis pro-
perasset sicut decuit honestis et omnibus
donationibus et vestibus tandem festis tan-
dem festis transactis gaudijs se velut
Dauid. exspoliatus fratri suo Egberto pon-
tifici treuerensi tanquam alteri ionathe
tradidit non iam arma sed ornamente
et exonia vel enenia secum suis ad
sue redijt pius piissime spoliatus Nam
pius Arnulphus Domum reuersus de
pae sue exspoliatione non tristis sed gau-
dens et letus ad hunc fratri remisit plu-
rima nec tamen cogitavit in multis ut
premittitur annis de nobili virgine ma-
trimonialiter ducenda occupatus enim feru-
enter insistebat operibus misericordie con-
struendo

Struendo lapideum monasterium pro monachis ordinis Sancti Benedicti volente pio patre

Nam anno Domini 18° LXXVII. defuncto Baldrico traiectensium Decimo quinto episcopo antequam post duos inter medios presules successisset in eodem Episcopatu comes hoijen- sis Guiridius Theodericus facundius paterno devotionis erga Deum et Sanctum Adalbertu^m ferventissimus emulatoz eidem Sancto consecrasset per se et quondam patrem suum in eamendam translato et Sancti mar- tiri iheroni per se et quondam episcopum Baldricum sociato lapideam et Clau- tili in predictis sicut premittitur a duobus prius comitibus reuerenter translatis additisq^{ue} temporalibus pro mona- chorum ~~pro monachis ordinis Sancti~~ sustentatione precellarijs ~~ordinis Sancti~~ benedicti volente pio

Arnolphus predictus pius Theoderici fili- us institit, edificijs predictis consumman- dis et reliquijs adornandis secundum vo- luntatem utriusque parentis nam ma- ter eius filia regis francie hildegardis no- mine abundans regijs muneribus videns filiam suam harlindam meritis Sancti Adal- berti

berte geminis oculis clarere, fecit sibi tabulam
 summi altaris auream felicit de p[er]o auro
 sat. que multas preciosas margaritas et la-
 bidibus plusquam trecentis ornata. Per
 nulfus pro filio pie satagente et inter patrem
 et matrem fratrem et sororem voluit in
 paradiso ecclesie medio fonte uberius emana-
 nante

Unde et ipse pius Arnulphus in eadem
 tabula aurea fecit exregie fieri 4. paradisi
 flumina et quatuor euangelistas appo-
 nens lapidem ostiliarium in noctibus
 valentem illustrare templum super aliis
 lapides preciosos

Haec tibi potest aliquid moriendo esse
 pro iusticia ut Abel pro lege ut macha-
 bei pro salute populi ut Ghebus Christi-
 tus pro fide Christi ut Stephanus ^{pro} proce-
 mo ut innocentiis pro libertate ecclesie ut
 Thomas cantuariensis, pro assertione
 veritatis ut Johannes, pro arguitione pec-
 cati ut Johannes baptista, nec indigeret
 declaratione predicta quibus consideratis
 patet quam gloriosus marter comes Ar-
 nulphus fuit qui pro iusticia patrijsque
 legibus et pro salute populi crudeliter
 a proprijs subditis felicit fiesonibus rebel-
 libus interemptus occubuit

Epitaphium

Epitaphium Felici Arnulphi

Gloria carnalis pernicibus evolat alis
 Et qualem non fuerit cum moriente perit
 Hic comes Arnulphus patrie tutela sepul-
 tus
 Expectat regnum iudicijque diem.
 Hic venustavit hec sancta locumq; bea-
 dit
 Terris mancipijs edibus ecclesiis
 quibus septenas octobris evitante kalendas
 Hostili gladio transijt epuedo
 Landibul et merito simulis iustigarda
 marito
 Complexi fidei consopeliter aci
 Per tauri ternas majus regit iudis
 Num comitissa suis fungitur exequijs

De hueden

Anno Domini Mccc. LXXXII. obiit illustris
 Robertus scotus Dominus de hueden
 habens in uxorem filiam comitis de spaen-
 nem ex qua genuit Baudevinum succo-
 dentem Dominum de hueden

De Theoderico quarto comite Hollandie

Post

Post occiduum Arnulphi ^{regis} principis
 Theodericus filius eius huius nominis
 tertius effectus est quartus comes Hol-
 landie ducens in uxorem Otheldem
~~comitissam~~ filiam magnifici ducis Faron
 de qua duos filios genuit videlicet Theode-
 ricum succedentem comitem Hollandie
 et florentium orientalis frisiae comitem

Hoc tempore quidam statua stabat in
 apulia scripturam hanc inscriptam
 habens Kalendas maij in ortu solis ha-
 bebo caput aureum. Sarracenis autem
 ibidem captus suffodiens capitalem um-
 bram perpendiculariter extensam a
 statua infra predictam diem et horam
 infinitam thesaurum reperit quam
 pro redemptione sua confessionem exhibi-
 bit

His diebus scilicet anno Domini Dccc
 xciiii. Baldemius episcopus ad qua-
 tuor annos ecclesie traiectensis ^{seu} pasto-
 r existens sexto idus maij requiescit in
^{domino} Christo tumulatus cum predictis pon-
 tificibus in Traiecto

De Sancto Aulfredo decano
 octavo episcopo traiectensis
^{seu} Defuncto

Defuncto Balduino pontifice Aulfridius
 qui pridem de seculari comite clerici-
 cus attentius est nunc ab ecclesia tra-
 iectensⁱ XVIII. episcopus electus est hic
 de nobili genere Charoli magni proge-
 nitus fuerat primus comes Hoijensis
 teijsterbandie bratispencie & Dominus
 de althena hic Aulfidus inspirante deo
 ad instantiam nothgeri Leodiens^{is} epis-
 copi dedit comitatum suum hoijensem ec-
 clesie Leodiensⁱ et Otto tertius impe-
 rator Romanorum confirmavit insu-
 per comitatum teijsterbandie et bratis-
 pencie donavit ad ^{usum} ecclesie traiectens^{is} mul-
 ta predia patrimonij sui donavit ad u-
 sum ecclesie traiectens^{is} quam antea
 potestate possedit in comitatu Teijste-
 bantze qui de hinc anno Domini M^o V^o
 tanquam filius castigatus ^{et} dilectus filio-
 rum oculorum lumen amisit venerabile
 collegium orotinis benedicti supra mon-
 tem Sanctam prope Amorsfordiam
 in honore Sancte dei genitricis Marie
 construxit in quo sacre religionis habi-
 tum suscepit et ad vite sue terminum
 deuotissime perduxit

Hic ab Henrico secundum Romanorum
 rege

rege confirmationem omnium honorum
 suorum ad usum ecclesie traiectens^{is}
 cum opido de boemel cum eius sal^{ic}to in
 petrauit

Idem autem episcopus anno Domini M^o VIII° 4°
 nonas may feliciter adormiuit in Domina pot^{est}
 quam XV. annis traiectens^{em} profuisset episcopus
 Sepulchrum autem tanti patris si quibus deici
 one requirit quibusdam de canonicis maioris
 ecclesie vel monachis sancti pauli sibi for
 tam indicabit

De Adelboldo decimo mono ep
 copo ultraiectensi

Post Dormitionem sancti patris Ad^{fridi} qui
 dem Adelboldus natione friso XIX. electus
 est episcopus qui cesaris Henrici prof^{con}
 sul fuit eximius anno Domini M^o XV° traiect
 tens^{em} ecclesiam veteris structure destruxit
 noue fabrice fundamenta iecit quam cum ec
 clesia Tylensi paucis annis decentissime con
 summaluit

Anno Domini M^o XVII° cometa grandis in
 middum trabis iugiter apparuit et eodem an
 no grauis belli tumultus inter episcopum
 et comitem Hollandie huc de causa primium
 inualuit quidam enim comes Theodericus dau
 beneficiatus fuit iuxta bodegrauen a Adelboldo
 pontifice

111

pontificis qui Theodoricum comitem Hollandiae
non quiescit infestare quotidiano certamine
Hollandienses vero comes e contra copiosum
exercitum aggregans Theodoricum quoniam
victorioso subegit et eundem a possessionibus
suis violenter eiecit Adelboldus autem episco-
pum hoc egre ferens collectis ^{im} mensis bella-
toribus decrevit vasallum suum pristinae
ditioni restituere vel adversus Hollandiae
comitem crudele bellum committere

Igitur anno Domini M^o XLVIII° 4° idibus
iunii praedictis episcopis cum vexillis ful-
gurantibus et tubis stridentibus ad locum
certaminis ^(sic) ducenter advenit Et contra
Theodoricum Hollandiensem comes cum
vexillis fulgidis, et cornibus horribonis
a papilionibus suis exiens in pratis vi-
rentibus armipotenter occurrit Nec mora
quam traiectenses et Hollandienses popu-
li perniciousiter in indicem irruerunt pro
corona victoria laborale decertantes et cru-
entam stragem ab utraque parte crudelis-
sime committentes, denique post aliquantul-
lum temporis robur exercitus Episcopalis
quam plurimum contritus est in occisione
magnanimorum principum qui in eo-
dem Dominio certamine corruerunt videlicet
Wegerus advocatus ecclesiae ~~W~~elringus et
godesco

gode. is comites, Lazo, algerius et siasserius mi-
lites cum alijs tironibus, milites et plurimis
armigeris laude dignis

Adelboldus autem episcopus nimirum
hoc ~~gravi~~^{vi.} dolens infortunio collegit ex-
templo recentem armigerorum cuneum
in crudeli bellum iterato committeret ad
versus Hollandie populum nichilominus
et antenominatus comes Theodericus
cum butione fratre suo coadunavit in de-
fessum exercitum, ut iam secundo dimi-
caret contra prelibatum episcopium
itaque die XIX. subsequente qui est III. Ka-
lendas augusti eodem anno, preteritis, inveni-
entibus itidem coniecerunt ad prelium committent-
es ad alterutrum inique de populationis occidi-
um ceciderunt enim iterum ex parte pontifi-
cis Adelboldi viri strenui rebellatum ma-
nibus necisati, videlicet Jockardus prelibiter ber-
toldus, sijaconus, Johannes et Godfridus comi-
tes, "Hiddo" halmaricus, invalcelinus, Huber-
tus ac Hildeboldus milites, Rjfridus et
heymmannus proceres cum plurimis et
scutarijs animosis et diversis armigeris ap-
probatis

Theodericus ergo, comes ex hac duplici vic-
toria non tamen sine gravi dispendio suo-
rum optenta quam plurimum animatus
proposuit

proposuit - recenter eodem anno pro vindicta
 patris sui debellare frisones ubi nam et
 imperator Henricus cum Gaetfrido duce
 modellanorum destinauit copeditos equites
 cum autem Hollandienses et frisenses
 in unum occurrerent et in campestri bel-
 lo pro victorialis laude contenderent ecce
 vox quidam ab hemispherio superiorum
 etheris horribiliter intonuit ^{fugite} fugite et con-
 fectum populum hollandiae ex formi-
 dine terrisone vocis diffugiens pro magna
 parte cecidit et Gaetfridus dux ibidem
 apprehensus ab hostibus vinculatus est
 hec itaque strages Hollandiensem populo
 prodicione divina contigit ut Theodericus
 comes in semetipso discretus quod unius et
 idem deus est qui humiliat et exaltat.

De dedicatione ecclesie traiectensis
 LXX

Anno Domini M^o XXIII° traiectensis
 ecclesia per Adelbeldum pontificem mag-
 no opere super extructa fuit ad cuius dedi-
 cationem Henricus imperator cum XII. epis-
 copis traiectum aduenit qui eadem eccle-
 siam VI Kalendas iulij mensis unanimi
 benedictione consecrauerunt et cum mag-
 na solemnitate multum honoreque dedi-
 carunt.

Eodem

114
Eodem tempore venerabilis pater Adolbaldus in presentia imperatoris et suorum principum procuravit conscribi libellum vasallos ecclesie Traicoten^{is} et territorii eisdem

suorum primus est dux Brabantie qui tenet ab ecclesia civitatem tylensem cum suis et pertinentijs insuper totam terram dictam Kempenlandt usque thornout et vocatur Dux Batavis episcopi.

Cornes Flandrie secundus cum tenet ab ecclesia die vier ambachten

Cornes Hollandie tertius et tenet ab ecclesia totam Flandiam et comitatum Zutphanie et civitatem ~~amstelredamensem~~ Embricensis et maiorem partem in ditione de tyden et boorn et appellatur episcopi venator

Cornes igitur clifensis quintus et tenet in feodum oppidum de vanderichem cum suis pertinentijs et partem batavis prope Renum Et dicitur camerarius episcopi

Cornes de Benthem sextus et recepit in feodum borchgraviatum traicoten^{ense} et alia plurima et nominatur ianitor episcopi

Dominus de Kuyck septimus servat ab ecclesia multa iura et predia qui scripta non

& Waterlandiam & vocatur Marscalcus Episcopi. Comes igitur Gelriae quartus & servat ab Ecclesia

non reperi et ^(sic) muncipantur pincerna
episcopi

Dominus de goer octavius et tenet in foedum
ab ecclesia omnia bona sua et vocatur
portarius episcopi

Dominus de huler novus et tenet in foedum
Dominium de Ameyda cum suis attinentijs et
nominatur vexilliger episcopi

Unde verius sequentis

Presul est Utrecht Brabantinus dapifer
duc. Hollandie ^(sic) maiscalcus venator Gelvie ve-
rus. Celic camerarius et Benthem ianitor
suis

Et ^(sic) kijek pincerna pro bell oger tenet arma

Anno Domini m^o. xxvii^o. v^o Kalendas de-
cembriis Adelboldus episcopus migravit ad
Dominium postquam annis xviii. tra-
iectende recessit episcopium qui sepultus
requiescit infra tectum ecclesie traiecten-
sis: quam ipse decenter edificavit in ho-
nore sancti martiri sermissimi con-
fessoris

Baldinus De hielden moritur.

Anno Domini m^o. xxviii^o. obiit Balde-
winus septimus Dominus de hielden filius
Roberti

110
Roberti habens in uxorem alijdem filiam
Domini de Lyhanope ex qua genuit Johan-
nem succedentem Dominum de hūelden.

De Sancto Barnulpho vice-
limo episcopo traiectensi

Cum Adelboldus esset defunctus episcopus
et cotidianis tumultibus in electione noui
pastoris contentione foret Conradus rex
Traiectum descendit ad suppressendam dis-
cordiam adducens secum Ghyselam regi-
nam uxorem suam decentissimam

Et quoniam eadem regina diebus illis em-
gratida quimmo prospero. proxima ideop-
iam dictus

Rex localit eandem in pago de oetterbeke
apud quendam presbiterum cui Barnul-
phus proprii nominis. venit vocabulum
Rex autem ad urbem Traiectensem con-
festim se traiecit et capitulum ad
unionem pacis informare studuit demum
inhalescente grauiori discordia totum ca-
pitulum compromisit in arbitrio re-
gis presentare virum discretum ad do-
num qui dignus esset gubernare tantum
episcopium interea regina nobilis ele-
gantis forme parturivit in partem
transmittentem

transmittend regi nova gaudia per Barnulfum
 phum sacerdotem et ecce Rex pro defici-
 rata legatione nimirum ^(sic) exultans tradidit
 eidem presbitero ^(sic) traicentensam pontificalem
 consimiliter et investituram per anulum
 et pastoralem baculum

Barnulfus itaque XX^{us} ordinatus episcopus
 cum principibus Hollandie pacem
 fecit et saluberrime totam Episcopatum in
 abundantia pacis omnibus diebus vite sue recit

Johannes De Arkel moritur

Eodem tempore scilicet anno Domini M^o.
 XXX IIII. obiit illustris Johannes Dominus de
 Arkel sepultus in ecclesia arkelensi cum
 patribus suis

De Dominio et origine
 Dominorum de Arkel

Et quia in posterum multoties fiet men-
 tio de illustribus et bellicosis viris
 Dominis de Arkel ideoque Dominium et
 originem ipsorum prout ex diversis histo-
 rias memoriarum libris chronicis gestis
 libertatibusque ab ipsis a diversis principi-
 bus impetratis repere hic inserere de-
 crevii

Est autem Dominium ipsorum situm in
 fra Fluvium diotam ~~te~~ lecka et infra
 marwedam habens ab oriente Ducatum
 ghelrie ab occidente comitatum Hollandiae
 a septentrione Episcopatum traiectensem
 a meridie Slijthollandiam habet insu-
 per multas bonas civitates firmiter cum
 castris munitas

Quod Dominium longo successu temporum
 trifarie sive quadrifarie subdivisum
 est Nam comes Hollandiae recepit oppo-
 dum de Haestrecht prope Gaidam cum
 omnibus suis villis insuper erit post
 longam obsidionem et quarram oppidum
 firmissimum de gorinchem cum princi-
 paliori castro et villis Domini de Ar-
 kel

Dux vero gelvensis Arnoldus protine fi-
 lius uxoris filie Domini de Arkel heredita-
 rio iure possidet oppidum de leederdam
 cum castro eiusdem et cum Dominio de
 scoenrevoerd et cum villis sibi pertinen-
 tibus

Civitas traiectensis possidet oppidum
 gasper cum castris de hagensteijn et Es-
 steijn Dominus de Vianen Nijnensteijn
 Alii alia reliqua

Sed quia originem nominis ignorant
 imo sciendum est quod primi Domini
 de Arkel veri troiani fuerunt Nam
 postquam greci nobilissimam civita-
 tem troianam triumphando vicisset
 omnis nobilitas eiusdem spersim ibat
 de loco ad locum prout gesta illius ex-
 cidij plane Demonstrant

Sequebantur autem expulsi a troia cum
 omni familia sua francionem filiam
 hectoris a quo postmodum priamus pri-
 mus dux francie qui galliam sibi sub-
 iugauerat descendit utque ad panoniam Et
 dicebantur Domini de turribus eo quod
 primus ^(sic) habebant duas rubeas turres in
 campo deaurato Sed postquam priamus
 galliam ut dictum est suo Dominio sub-
 iugare decreverat Domini de Arkel
 dicti Domini de turribus Domini de
 Arkel alio nomine de turribus semper
 cum scalis et diversis armorum generi-
 bus primi cum suis ante aciem ascen-
 derunt ad castra et civitates dum expug-
 narentur quia viri animosi audaces
 et fortes giganteique fuerunt

Et quia multotiens in diversis locis vic-
 tores tamen maxime vulnerati fuerunt
 interdum

intendūmq̄, pro cholor, occidi ideoque ob in-
 signe memoriale cepervit rubeas scha-
 las pro armis in campo de p̄ris lid sive
 albo, eoque multoties eadem sca-
 las proprio sanguine madidas et rubeas
 tingendo rubricarunt

Dūm itaque longo tempore in galliam
 in populum magnū coaluisset et
 Dagobertus filius lotharii rex franco-
 rum pro stgiam saxoniam et castrum
 wiltorum sibi subiugasset habuit in
 eadem expeditione ~~re~~ Ionicum siue johan-
 nem Dominum de Arkel qui per-
 lustrans terram in obsidione castrum
 wiltorum et eam fore siluestrem et
 inhabitabilem perpendens speravit eam
 rediens versus galliam

Demum tempore Dagoberti filii hilde-
 berti diabolo instigante Dominus de Ar-
 kel occidit egregium principem ^{13r} franco-
 nem ducem barrensem, protinus con-
 sanguineum regis predicti

Cuius potentiam veritus Dominus de
 Arkel nullum sibi sciens locum
 tutum ad demorandum cogitare cepit
 de loco siluestri in boreali parte fran-
 cie

cie apud castrum wictorium sicid audierat
a patre sua

Cum omni igitur familia idem Dominus
de Arkel ^(sic) secreta ad eundem locum ten-
dens peruenit ad fluium dictum mola et
deinde ad fluium dictum die alme in Domi-
nis de Althona ibique nauim sibi co-
aptans nauigare disposuit uersus pre-
dictum locum quamuis sibi ignotum in-
trans itaque nauim semper habuit cig-
nium pulcherrimum prenatantem uel
preuolantem de quibus diu omnes inde
mirabantur precepit Dominus de Arkel
quatinus semper sequerentur eundem
cignium qui optime eos saluos perducit
ad eundem locum in Arkel ubi nunc
est claustrum Sanctimonialium plan-
tatum scilicet super fluium dictum longa
aqua, uulgariter uero die lijnge^{re} ibique
extendentes tentoria et tabernacula sua lo-
cum perpetuum sibi elegerunt ad inhabi-
tandum

Postmodum uero defunctis uirginibus amicis
Lucis barrensis et tres filii Ludouici ka-
rolii pii imperatoris uidelicet Lotharius,
Lippinus,

Ludouicus secundus, karolus caluus inter se des-
ceptarent pro hereditate paterna et bellum
inter se in pago antiofodrensi apud villam
fontanedum

122
fontanedum conderetur redierint quidem
ab eodem Domino de Arkel nati ad galliam
seruientes Domino Karolo caluo qui post
quam optimuisset regnum francorum
contulit eisdem suis familiaribus de Ar-
kel propter militarem probitatem ipso-
rum comitatum in francia ubi eorum
posteritas cum eisdem armis usque in ho-
diernum diem perseverat

His temporibus scilicet anno Domini M^o XXXIX. VI.
Kalendas ianuarii obiit magnanimus comes
Theodericus Therosolimitanus militatus pe-
nes pro avum in egmonda qui cunctis die-
bus vite sue bella gessit ac Hollandiam
XXXIII. annis potentissime gubernavit

Otheldis autem comitissa post obitum
sui conjugis ad saxoniam reuersa est que
VII. Kalendas iulii moriens ibidem ho-
norifice tumulata est

Tempore Ottonis tertii imperatoris ro-
manorum ducisque saxonie et lotharii filii
Ludouici regis francie et Karoli fratris
Lotharii regis ducis brabantie et tempore
Theoderici secundi comitis Hollandie
reddyt nobilis Dominus de Arkel ex illis-
tris

tris progenie ungarie natus habens autem
scutum cum duobus baron mediatis de rubes
in superiori parte cum quatuor ^(sic) menijs et
cum tribus in inferiori parte

Cuius parentes propagati fuerunt ex
magno hejnnemanno expulso ex vngaria
propter magnas guerras qui pergens
cum sua nobili familia perrexit de loco
in locum propter militiam exercendam
et ampliare famam probitatis sue

Cujus hejnnemanni parentes originem
sumptulerunt ex grecia et precipue ex
Troja Et licet in plerisque cronicis istius
patriae ista inveniuntur eo quod primi
tibi patres solummodo cronicas impera-
torum et regum conscribere consue-
verunt tamen in cronicis regni vngarie
sive pannonie de expulsiione Domini Hej-
nnemanni primi Domini de Arkel imp-
venitur, attamen multi ex eisdem ^{ex ipso} ~~crone~~
ibidem manserunt quorum posteritas
usque in hodiernum diem magni Domi-
ni sunt et licet Troja tempore prefa-
torum principum XXI° anno destruc-
ta fuit tamen multe nationes et regna
originein ex eisdem Troianis principibus
sumptulerunt Alibi tamen legitur quod ille
arma

arma predicta cepit in francia in expugnandam unam civitatem cum tamen preter tres alias tribus ex comitatu tirolis habuit ut patet in libro presentis

Iste Heinemannus fuit homo pulcher gracilis audax magnanimitas ac fortis viribus venit postmodum inde in franciam propter salarium lucrandum similiter et in germaniam

Tandem venit apud prefatum Ottonem imperatorem cui propter militarem strenuitatem valde dilectus fuit. A quo missus ad inferiorem saxoniam que modo vocatur superior frisia ad quendam nobilem et potentem villicum gubernantem ex parte imperatorum frisiarum apud quem manens fere per annum adamat a filia nomine gella eiusdem villici que acceptis clonariis et magnis pecuniis perrexit secreta cum ea ad Theodericum secundum comitem Hollandie et contraxit cum ea ibidem manseruntque cum comite per aliquot annos qui propter sua beneficia impetravit ad eodem comite ^{et} con-

te teijster bandie prope longam aquam
 dictam die lÿnghem aliquas villas ad comi-
 tem pertinentes et aliquas ad ecclesiam
 traiectionem sed iurisdictione temporalis per-
 tinebat comiti Hollandiae flatuitque man-
 sionem ibi prope ubi nunc est oppidum
 de lederdam et etiam in villa de Arkel
 genuitque ex gella nobili femina duos filios
 quorum senior dicebatur Dodo secundus fops-
 po qui Heijnemannus obiit anno Domini
 1196. Dodo vero optinuit partem
 villarum ubi nunc est lederdam cum
 multis alijs dominijs et bonis flatu mens
 mansionem suam prope lederdam a qua
 descenderunt Domini de leda et ab eo pro-
 pagati sunt multi militares et magni
 Domini utpote Domini de dalem Domini
 de ghellicum et Domini de kedichem Do-
 mini de sedender Domini de haefstern cum
 nigris armis et progenies dictae kab-
 lingen. Foppe secundus genitus Heijne-
 manni optinuit Arkel cum multis alijs
 villis et dominijs et sui sequaces dice-
 bantur Domini de Arkel qui construxit
 castrum in Arkel et melioravit et dita-
 vit dominium de Arkel sed mutavit cam-
 pum armorum habens eadem arma in
 argenteo scuto duxit in uxorem Mariam
 filiam Domini de oijen qui et obiit anno
 Domini millesimo octavo

Hic est Hejrnemannus cuius attamen fuit
cum Dagoberto rege francie in traiecto vi-
cens castrum wittenburch &c. ut in
presenti libro sed recessit ^{ut} patet. iste ta-
men cum sua progenie hic mansit

Johannes Tilius Japponis Domini de Ar-
kel vivit **XXVI.** annis. iste consummavit
castrum in arkelredam, perrexitque cum
Theoderico comite Hollandiae in terram
Sanctam in qua obiit anno Domini M^o.
XXXIII° habens in uxorem filiam Wilhel-
mi Comitis de Hujek nomine Eljsabet

De Theoderico quinto comite
Hollandie

Post obitum Theoderici Greho. Solimite
Theodericus filius eius primogenitus co-
mes quiritus effectus est, qui modico tamen
tempore Comitali ^(sic) fretus est.
Eodem anno viscera conrardi imperato-
ris ⁱⁿ traiecto moriens recondita sunt in
ecclesia maiori et Hejrnicus gener eius-
dem imperatoris ibidem electus sublimi-
tus est in throno regali

Hic Hejrnicus quodam brumali tempore
Slatos expugnare decrevit qui cum expedie-
tione magna versus orientalem plagam
sua

sua castra locasset Habuit autem idem
 imperator in comitatu suo Sanctimonien-
 alem sororem eximie venustatis quam ca-
 nonicus quidam adamavit zelo nimis de-
 lectionis quam etiam blanda suggestione
 tandem ad hoc induxerat ut circa caligi-
 nosam noctis unam ipsum in amo-
 ris amplexum susceperet illis igitur in
 furtivo cubili clam obdormientibus per
 maxima nix inopinata cecidit et aurore
 iubar tetram emissis perii caliginem iam
 effugaverat

Quopropter idem canonicus quam pluri-
 mum ausiatus est qualiter tute tentorium
 suum accederet ne primiciale vestigium
 culpam suam aliquo modo prodere
 tractato denique repentino consilio praee-
 fata Sanctimonialis eundem canonicum
 in humeris bajulavit ad suum tentorium
 ut in eundo et redeundo saltem unius
 foliis posset apparere calcaneum Ea-
 dem autem hora diuus imperator stirmi-
 latus bellicis curis solus pervigie fuit
 qui peregrinum hoc spectatulum fenest-
 ra tabernaculi sui procul intuens pie
 subridit Demum exorto iam sole cesar ad-
 gustus flagitavit ^(sic) eundem canonicum
 quatenus admissam diaconatus explet
 officium

offitium quod idem canonicus remordente
 conscientie modis omnibus abnuis qui
 blandimentis animi et ministris ad hoc
 emolliri non potuit. Cernens itaque cesar
 eiusdem canonici timoratam conscientiam
 remissit ex bono corde conceptam
 per~~tinatiam~~ accidit autem ut decaniam
 simul et abbatiam diebus illis vocarent
 imperiali camerae. Et idem cesar ad
 vocans ipsum canonicum cum sorore ce-
 pit loqui per enigmata secretae parabole
 Amantissime frater esto deinceps vir
 matius et ecce vacantem hanc decaniam
 tibi conferimus tuam exorando benivolentiam
 quatenus nunquam sandimoniam
 predicas equitare feminam

Deinde sorori suae dicit karissima soror
 sis abinde matrona contempens et ecce tibi
 hanc abbatiam siue curam ancillarum
 Christi conferimus per predessem audi-
 lum precipientes ne per~~mittas~~ un-
 quam equitare te canonicum quibus ita
 dictis ombo se mitis intuentes erubescunt
 qui per hanc leuem correctionem
 informati preteritam culpam per~~per-~~
 petuam continentiam emendauerunt.

His temporibus scilicet anno Domini M XL
 Theodoricus comes Hollandie vocatus in
 leodis ad hastiludium et torneamentum per
 principes superiores ~~perierit~~ cum magna comi-
 tissa baronum et militum Contigit autem
 torneamento finito quod altera die in hastiludio
 improvide vulnerando occideret fratrem epis-
 copi coloniensis quo ^{et} comperto statim equo
 claudatili comes fugam inijt suis dispersis et
 occultatis hinc inde Attamen condanguinei
 Domini coloniensis in vindictam occiderunt
 duos egregios milites predicti comitis

Veniens igitur comes in Hollandia combu-
 lit omnes naues ^(See) mercatorum territorii
 coloniensis et Leodiensis occidit et captis
 omnibus mercatoribus in vindictam predi-
 torum militum

Quapropter anno Domini M^o XLVIII°. episcopus
 copius coloniensis et episcopus Leodiensis
 congregantes infinitam militiam adiutorio
 marchionis de Brandeburch venerunt in
 magno liuore ad Hollandiam ubi statim
 traditorie per quosdam episcanos Dordra-
 censes in Dordracum intronmissi sunt vo-
 lentes ex Dordrace depopulare totam Hol-
 landiam Quo comperto comes valde mo-
 tus adiuuauit egregium exercitum baronum
 militum

120
militum et ~~subditorum~~ et ~~subditorum~~ filio-
rum Et caute quodam nocte adiutorie Do-
mini Gherardi Domini de Pitte etiam
in Dorraciam venit et statim ordina-
tus acibus bellicis per plateas cum tubis
strepentibus cum cornibus horribonis
plusquam CCC mobiles incautos truci-
cidavit cum aliquibus satellitibus Epis-
copi vero cum marchione et residua
electa militia celeriter et occulte ex iena
portantem fugam inierunt multis ta-
men de suis occultatis hinc inde in di-
versis domibus dum ergo idem comes
altero die cum paludis iret parva ^{huffe} se ad
menia civitatis accidit ut per strictam
plateam iret in qua pedes suorum
ernulorum latuerant unde unus illorum ia-
ciens telum venenatum vulneravit vene-
randum comitem in femore de quo vulne-
re tertia die ~~felix~~ ^{idibus} maji occubuit et
quia ibi ~~et~~ vulneratus fuit eadem parva
platea etiam usque in hodiernum diem
vocatur platea comitis

Hic Theodoricus non habuit uxorem nec
liberos qui per spatium ~~ix~~ annorum ~~ref-~~
=xit Hollandiam civis exanime corpus apud
egmondam delectum est, et ibidem lugu-
bribus exequijs inhumatum, decenter tamen
Epitaphium

131

Epitaphium quinti comitis The-
odorici et florentii sexti comi-
tis

Ecce iacent fratres regni spes gloria patres
Regum stirpe sati vermibus edca dati
Bello magnificus prior horum Theodorici
Hostibus in patriam iure negando viam
Per capre fides dum ianus volueret iudis
Cesar erat. fomes quod cecidit ^{ense} ~~ende~~ comes
Florens flos florum florentii alter eorum
Splendidus clagus viribus ingenio
Cum Troije vector bellanti cederet hector
Dum ^(sic) minis emicuit hoste latente ruit
Hoste viri flendas quarto Decimo ^{the} ~~talendas~~
Jugis axe gerit Dum comes ense perit
Destructor mortis vite reparatio fortis
Raptos valle soli collocet arce poli

De florentio sexto comite
Hollandiae

Occiso Theodorico comite barones seu
proceres susceperunt florentium germa-
nium prefate Theodorici defuncti in co-
mitem Hollandiae qui prius fuit comes
et Dominus ulterioris frisiae
Hic florentius duxit in uxorem Gheertrui-
dim

dim filiam Hermannii ducis Saxonum ex
 qua genuit Theodoricum succedentem co-
 mitem et florentium Insuper et ma-
 tildem puellam venustatis eximie quam
 post obitum patris duxit in uxorem
 Philippus Rex francie

Eisdem temporibus ^(sic) Balnulfus episco-
 pus ad per-hennem laudis sue memoriam
 edificavit in traiceto duas collegiatas eccle-
 sias unam in memoriam venerabilis
 apostoli Sancti Petri Aliam in honore
 Sancti Johannis baptiste precursoris
 Domini medietatem vero collegii Sancti Ju-
 liatoris traicetensis transplantavit in Dal-
 entriam ubi pro Reuerentia Sancti Lebbini
 egregii confessoris canonicorum extruxit ec-
 clesiam

Abbatiam vero reuerendi et felicis patris
 Aufridi de monte Sancto prope Amerstorf-
 diam traicetum transtulit ubi conuentualis
 ecclesiam in honore Sancti Pauli aposto-
 li condidit multaque alia bona et utilia pro-
 ciens diritas reparavit ecclesias ornamen-
 tis varijs decoravit nouas erexit pauperibus
 largas faciens elemosinas omnibus amabilem
 a deo ipsis multum diem omnes exarraban-
 qui post hoc anno Domini m^o LIII. XLIII.

Italenda

Kalendas augusti feliciter migravit ad Domi-
 num postquam annis XXVII. in pace gubern-
 nasset episcopatum qui Traiectum digne
 coniectus et ibidem in ecclesia principis
 apostolorum honorifice tumulatus in cuius
 epitaphio hec sub scripta metra decenter ex-
 arata erat

Epitaphium Barnoldi presulis
 Traiectensis

Hic sunt confossa Barnoldi presulis ossa
 Laudat eum glossa dedit hic quod munera
 grossa

Presuit hac sorte sine sede vacante subur-
 te

Lites distortę pro prebule flente cohorte
 Venit Rex curat, ut pacem mox ibi ponat
 Datque cohors tota regi de prebule vota
 Retro dimissa paritura conuige gitta
 Vester becc villa prope Barnoldium parit
 illa

Tunc ibi caratum, cui dat Rex pontificatum
 Ob noua portata quod erat proles sibi nata
 Nigenus bernold pastor successit Adelbald
 Sollandt militiam vinit ad ecclesiam
 Sanctis baptiste Petro Paulo Lebueno

Quatuor ecclesias condidit egregias
 ꝛ quater attendas decimo quartę kalendas
 Augusti semel m. semel 2 diem scandit ad
 arcem

134
Non mala mors subita quam precessit bona
fita

In ecclesia Sancti Johannis baptiste in Traiecto recondita sunt corpora Sanctorum Justini⁵ et cypriani videlicet in his metris

Corpora Sanctorum sunt hic fensata duorum, Justini⁵ sani venerentur et hic cypriani

De Wilhelmo de Ghelria vice
limo primo episcopo Traiectensi

Defuncto felice Barnoldo pontifice Wilhelmo
natus de Ghelria natus viceprimus primus
traiectensis effectus est episcopus Vir to-
tus belliger et magnanimus

His diebus scilicet anno Domini M^o LXI. flo-
rentius comes Hollandie princeps imper-
territus dum semper excogitavit vindic-
tam facere de nece fratris sui accidit qu-
tenis deinde Archiepiscopus coloniensis et
episcopus Leodiensis dux Brabantie comes
Ghelria Marchio brandeburgensis adiunato et
collecto exercitu valido ut expellerent eun-
dem florentium a paterna hereditate ve-
nerunt in terram wilthorum nunc ven-
Lijthollandiam

quo conspecto florentissimis valde metuentibus
 prefatorum Dominorum potentiam
 nec sciens nec valens ipsis resistere po-
 testate propria consilio tamen unius
 senis armigeri omnes vias longe lateque
 per noctes iussit perfradi et parare
 magna aquatica fossata et illa sterquil-
 nijs et folijs per pontes tegi quod cum
 ibique per ~~statam~~ ^{totam} Zuythollandiam factum
 foret venit cum exercitu suo Dor-
 dracum ad resistendum ipsis

Dum igitur exercitus prefatorum prin-
 cipum ibi spoliatis villis et concrema-
 tis versus Dordracum applicuisset ve-
 nientes incaute super pontes dolose or-
 dinatos gravati sarcina armorum su-
 orum fractis pontibus multa milia
 interierunt ita ut exercitus necessitate
 coactus retrocessit quia viam tutam il-
 tra progredi sine dispendio suorum non
 habebant

quod percipiens a longe comes adiuto-
 rio Johannis Domini de Arkel militem
 egregio diffuso exercitu suo eos inse-
 quebatur magnanimitate cum omnibus
 suis ut hunc inde militibus suis et
 captis eos insequeretur usque hanc
 ubi dorum bellum bellant comes eos detulit

cit et a bello profugavit. Corruerunt autem
 mille et ~~episcopus~~ ^{episcopus} Leodienses captus
~~dit~~ ^{dit} vulneratus fuit cum pluribus nobilibus

Cumque ergo idem comes fugitivum indeque
 tur exercitum et fessum et lassum et dormientem
 meridiano tempore sub ramis lumbrose
 salicis ecce fugitivi pugniles quos idem comes
 paulo prius in bello devicerat inno-
 pinate superuenerunt qui eundem cum
 multis armigeris condormientibus
 XIII kalendas julii ^(Sec) necidarunt

De Arkel

Ulfi et Johannes Dominus de Arkel letali-
 ter vulneratus captus fuit per Dominum
 Alardum filium secundo genitum ducis Hen-
 ricus Brabantie sed per Dominum de Kuyck
 liberatus et redemptus

Dordracenses vero dum hanc sinistram
 famam percipissent sane deliberati
 irruerunt super fessum exercitum pre-
 dictum quem in vindictam sui comitis et
 trucidabant et ceperunt

JS florentius comitatum ulterioris frisie
 XXII. annis rexit et principatum totius
 Hollandie post obit um fratris sui. XIII.
 annis

annis cum potentia gubernavit qui ad egmondense monasterium honeste deductus ibidem cum fratre licentiosus exequijs inhumatus est

De Gheertruyde comitissa et Roberto flandrie et Wilhelmo episcopo Traiectensi et Godofredo Lotaringie

Gheertruidis comitissa quidem transacto bigennis post mortem sui coniugis nupsit Roberto iuniori filio Baldovini comitis flandrie qui ex parte Theodorici Domicelli Hollandiae minoris adhuc etatis suscepit gubernationem comitatus Hollandiae.

Wilhelmus autem Traiectensis episcopus attendens Hollandiam sine defensore desolatam esse et eandem ditionem in manus pueri seu extranei principis dedensse impetravit ab Henrico Rege Romanorum comitatum Hollandiam et abbatiam egmondensem proponens adiutorio Godofredi ducis gibbosi puerillum infantem ab Hollandia potenter expellere.

igitur anno Domini M^o LXXI°. Godofridus dux Lotaringie cum Wilhelmo pontifice decenter insignis varijs et tubis stridulis Hollandiam introiit

Econtra

Econtra vero Robertus comes in vallibus fulgidis et cornibus horridioribus cum primoribus Hollandie occurrit Et ecce cum suis in gravi prelio Robertus comes terga vertens a bello profugatus est et Hollandicis populis ex magna parte confestim occisus est

Robertus autem cum uxore et uxore Gandavum veniens subarravit omnes ~~francos~~ ^{Dignobiles} in ipsius adiutorium proponens adversus Arnoldum comitem pro suo patrimonio festinanter movere bellum

Arnoldus vero comes auxiliante Philippo rege francorum aggregavit contra valentes armigeros ut in virtute magna dicitur ~~sancti~~ ^{habent} adversarios sibi cuneos Et ecce conferto iam bello penes montem caspii Philippus rex profugatus est Arnoldus comes interemptus est et Robertus friso comes Flandrie potenter effectus est

Interea Godefridus dux dittoni sue transponens orientalem seu ulteriolem fridiam bellica manu subegit

Iste enim Godefridus dux loteringe primitus edificavit civitatem de Delft in qua edificavit sibi fortem et munitam mansi-
onem

onem in qua semper per nocturnit quantum
potuit quam postmodum gloriosus Wilhel-
mus comes Hollandiae Rex almanie melio-
ravuit ampliauit conferens ipsi prima
ipsorum privilegia et plebicitate ^(sic)

Wilhelmus vero episcopus contra Domi-
cellum ^{Hollandiae} ~~castrum~~ frequenter obsequia ex-
cubias in ijselmonda castrum munitioni-
bus fabricavit Demum idem Rex ad
quatuor annos Hollandiam regens anno
Domini M^o LXXV per quendam servum
Theodorici veri comitis Ghijberti nomine
per latrinam letaliter sauciatus ad
Traiectum duci se misit ^(sic) ubi quinto ka-
lendas martii spiritum exalavit

Eodem etiam anno Wilhelmus episcopus quin-
to kalendas maii requiescit in Domino post-
quam annis ^{XXII.} ~~traiectens~~ ^L ~~pre~~fuisset
episcopo. hic Traiecti similiter allatus ac
in ecclesia maiori reverendis pontificibus
consepultus est

Hic enim Wilhelmus episcopus quodam tem-
pore videlicet anno Domini M^o LXXIII.
cum maguntinensi episcopo et Lauentur-
gensi episcopo alijsque plurimis episcopis
et nobilibus ierosolimam adiit sed multas
infestationes a barbaris perpessi sunt
Tandem quod perventionem fruentes optata
innúmero

140
innúmero et rebus admodum attenuati ve-
dierunt.

Johannes Octavus
De hiesden moritur.

Anno Domini M^o LXX III. obiit illustris
Jac^{us} octavius Dominus de hiesden ha-
bens in uxorem Merchteldim filiam Do-
mini de Steenwoerden ex qua genuit
Robertum Succedentem Dominum de
Hiesden

De Conrado vicentino se-
cundo episcopo traicotensi

Post obitum Wilhelmi presulis quidam
Conradus vigesimus secundus electus et
episcopus qui Henrici quarti cesaris
erat mitricus hic Conradus impe-
travit ab Henrico tertio Romanorum
rege dominationem orientalis Frisie quam
Manciones violentis abstulerunt a prin-
cipibus Hollandie Idem ergo Conradus
castrum ijelmonde contra Domicel-
lum Hollandie firmis firmis propugn-
aculis extruxit anno Domini M^o.

LXXVI.

Theodoricus Domicellus juvenilis aetate
florere verumans decrevit auxilio vitrici
sui Domini Roberti

Roberti frisonis comitis flandrie mar-
 ritus matris sue quam dicit post obi-
 tum patris sui Conradum episcopum
 in predicto castro circumvenire et paternam
 hereditatem suam cum potentia recipere

Conradus autem episcopus horum omni-
 um prescius commilitones et burgenses
 suos secreta legatione premonuit et ab eis
 sub die determinata matutino iuvamen
 expectavit Nec mora quin ad edictum Con-
 rardi pontificis copiosius aggregatus est
 exercitus cum vexillis fulgentibus et tu-
 bidis pestrepentibus. Hollandis autem
 e contra cum flandrorum balistariis
 Traiectensibus audaciter occurrerunt in sig-
 nis choruscantibus et bucinis fraganti-
 bus

Et ecce dies illa dies in quoniam electi pu-
 giles ceciderunt ab exercitu ^{ut supra} patris utriusque
 Demque post oblongum conflictum corri-
 erunt ex parte episcopi Traiectenses
 hic viri pugnatores acerrimi videlicet
 Gerlacus comes Lutphanie ultimus Lam-
 bertus prepositus Dauentienis volema-
 nus Sancti Bonifacii presbiter ineren-
 soldus Et Ghysbertus miles cum alijs
 multes armigeris audacibus scitarijs et
 burgensibus approbatis quorum amissionem
 totus Episcopalis exercitus nimirum dis-
 turbatus

rest, & regions populus
turbatus, ad naues inordinate discurrere
pro magna parte submersus est

Episcopus ergo Conradus cornens hor-
rorem crudelissimi belli vehementer
ingruere et ruinam sui populi violenter
inualescere turres ante dicti presidii communiter
studit et antemuralia balistarijs defendere dis-
tendit sed Hollandiam adiutoria Domini de
Arckel et Domini de Binckhorst per creber-
rimos ictus mangenarum propugnacula ca-
stri congruenter et flandri nichilominus
castrensibus a cacumine mirorum sagittis et
fundifulis abegerunt ita ut Conradus epis-
copus deinde necessitate coactus in
deditionem transieret et Hollandiam cum
castro Theodorico Domicello libere resigna-
ret

His itaque gestis idem Theodoricus Conrado
pontifici condignam exhibuit honorifica-
tam quem cum alijs captiuis annis soluti-
remisit ad civitatem propriam

Corruit autem in eodem conflictu Dominus
Euerardus Dominus de Binckhorst cum
pluribus electis militibus et balistarijs ex
parte Domicelli comitis Hollandie

Insuper Dominus de Arckel totaliter vulne-
ratus in eodem conflictu tanquam mor-
tuum

tuum cadaver nauigio ferebatur in Domini-
nis suo qui de hinc Langiensis de vulneri-
bus et plagis ibidem receptis obiit anno Do-
mini M^o LXXXII. Septimo nonas ianu-
arii sepultus in paterna hereditate

Joannes De Arckel

Ste Johannes Dominus de Arckel tertius
habuit in uxorem Margaretam filiam
illustris Johannis Domini de Althena

Theodericus vero Domicellus cum triumphali
victoria reversus ad comitatum Hollandia
duxit in uxorem itilhildem filiam prepoten-
tis ducis Saxonie de qua genuit florentium sic-
cedentem comitem et machtildem veniustilfi-
nam Domicellam

His temporibus scilicet anno Domini mille-
simo XCI^o. Theodericus comes quinto ka-
lendas decembris creatori reddidit animam
postquam annis XXX^a bellicose recessit
Hollandiam cuius uxor itilhildis decimo quar-
to kalendas decembris requiescit in domino
tumulata penes maritum suum in mona-
terium supradicto

Epitaphium Theoderici septimi
comitis Hollandie
Viribus

164
Viribus hand modicus situs est hic Theodoricus
qui pulsus patria vi credit in propria
Nam dux gibbosus puero fuit insidiosus
Sed ducis interitus fit iuveni creditus
Urbs traiectensis fulmen perit ipsius en-
- sis

Mortes multorum dum gemit omne fo-
- rum

Capto pontifice comes inclitus egit amice
Non quod vi poterat sed quod honoris erat
Hostibus iste gratias patrie tutissima claus
quem decedere bene verba statura gene
Juli quindenae te producente kalendas
que comitem rapiit mox lacrimosa fuit

7. He confirmavit spiritali privilegio om-
- nia jura et omnes donationes ab ante-
cessoribus suis antea monasterio egmon-
densi donatas insuper dedit Domino Ste-
phano abbati quinto prece Othildis comi-
tisse ecclesiam a Lemariensem cum mil-
tis decimis redditibus apud eundem lo-
cum iacentibus

De Huesden

Anno Domini M° LXXXIX° obiit Robe-
-tus nonus Dominus de Huesden habens in
uxorem Johannam filiam Domini De
Arckel ex qua genuit Baudemurum suc-
cedentem

cedentem Dominium de Huesden

De florentio octavo comite
Hollandie

Defuncto Theoderico comite florentius fi-
lius eius octavus Hollandie comes effectus
est, duxit in uxorem Petronellam Sotha-
rii cesaris sororem, ex qua genuit Theo-
dericum florentium Simonem ac had-
nigim. Hic florentius dictus crassus
statura fuit egregius plurimumque paci-
ficius, largus, elemosinarius, cunctisque pro-
ficius, et nemini nocivus qui progenito-
res suos in delicijs excessit et virtutibus
superavit

His diebus Guarardus episcopus ad festi-
cem sue recordationis memoriam super-
edificare proposuit in occidenta parte civi-
tatis sue canonicorum ecclesiam qui fun-
dum ad locum ibi reperit quod bases
pilulariorum stabilire non potuit fuit au-
tem in Lathamorum condortio quidam
friso pleterius nomine qui eandem eccles-
siam sub iudicio mortis fundare promi-
sit verum tamen immo deratum inde
Salarium exegit quapropter Encenys epis-
copus a filio prelati frislanis archanium
magisterii dedit, et inchoatam ecclesi-

am in honore Sancte dei genitricis virgi-
nis Marie magnopere condidit quam ob-
frem idem friso concepit invidia re-
aduersus episcopum premeditans qualem
ter eidem posset inferre mortis inte-
ritum.

Deinde anno Domini M.° XLIX.° dum
episcopus Conradus post missarum
solennia solus in domo recuberet et pri-
uata oratione cum deuotione legeret pre-
libatus friso viam iam oportunitate cul-
trum eduxit et reuerendum pontificem
instigante diabolo trucidauit

Hic pontifex annis XXV. regens Episco-
patum octavo Kalendas maii lamentabili-
ter occidit qui in eadem ecclesia per pes-
tue virginis Marie celeberrime tumultus
est. Eodem tempore Henricus quintus do-
tauit Traiecti sponsam suam quam
acceperat uxorem, filiam videlicet regis
anglie Hic etiam trucidauit interfecto-
rem venerabili ^(sic) Conrardi episcopi

Et sic Conradus obtinuit ab imperatore
Henrico tertio comitatum de Westergo et
Westergo pro ecclesia sua traiectensium
perpetuo possidendum

De Burchardo vicesimo ter-
tio episcopo traiectensi

Post interitum conrardi pontificis
Burchardus vicesimus tertius substitutus
est episcopus vir deuotus, pius, et pra-
cificus

Hic temporibus quidam Hildebrandus
cardinalis et apostolice sedis legatus de-
= venit in galliam, ut ibidem aboleret si-
monie perfidiam. Cum autem ipse Cardina-
lis aduersus diffamatum episcopum pro-
cessisset et idem episcopus testes ipsius ac-
cidantes precio subuassset, dixit idem lega-
tus, Cessat humanum iudicium prodi-
catur ecce diuinum oraculum cum certum sit
quod Episcopalis gratia donum sit Spiritus
sancti. Et si in emptione pontificii
non sit concursus simionis inagi dicat glo-
ria patri et filio et Spiritui Sancto. Si-
= moniacus ergo ab ipse formidine gloria pa-
tri et filio distente protulit verumta-
men Spiritui Sancto nequaquam pro-
ferre potuit sed postquam idem ab epis-
copatu destitutus fuit totum versiculum
sine obstaculo legit

Anno Domini M. C. XII. Burchardus
episcopus decimo quinto kalendas Junii re-
= gredidit

perierit in Domino postquam XIII. annis
 profuisset episcopo qui in ecclesia traic-
 tentem apud priores pontifices reconditus
 est. Ac eodem anno Rodolphus maior pre-
 positus a suis adversarijs contumeliter interemp-
 tus est.

Anno Domini M^o C^o XV°. fundata est demum
 clarevallensis, cuius primus abbas Sanctus
 Bernardus erat.

De Hueden

Anno Domini M^o C^o X^o. obiit Baldewinus
 decimus Dominus de hueden habens in uxoribus
 Bartradam filiam Domini de Lipsia ex qua
 genuit Johannem succedentem Dominum de hueden.

De Godebaldo vicelimo quarto episcopo Traiectensi

Defuncto Burchardo presule Godebaldus na-
 one frisus XXIII. cathedralis est episcopus
 vir mansuetus prudens et religionis ama-
 tor precipuus. Nam et hic anno Domini
 M^o C^o XXI°. superedificauit in palatib^{us} su-
 litudine de Aestbroeck Cenobium monacho-
 rum et monialium in Honore Sancte Ma-
 rie perpetue virginis et Sancti Laurentii
 preciosi martiris quod monasterium pro-
 ter

119
ter artam religionis oblerantiam diceba-
tur olim carcer ordinis. Ibidem enim con-
gregatio maxima fuit et rigor monasticæ
discipline secundum regulam beati ^{Benedicti} distric-
tissime publicavit

Hic etiam episcopus in regulares canonicos ha-
bitantes ⁱⁿ Hiddelbirch apud Malacriam prop-
ter inordinatam eorum conversationem expul-
sit et religiosus monachos ordinis premon-
stratensis de cenobio Sancti michaelis —
Andtverpiensi illic attulit

Anno Domini M^o. C^o. xxii. imperator Hen-
ricus quintus penthecostem apud Traiectum
celebrat. Ubique orta est sedicio inter armis
geros de re modica ut sepe fit, et usque ad
milites armatos pervenit, coque excrevit ut
imperatoris amici episcopum cum amicis
inter monasterium fugere compellerent
posterisque caperent alios etiam trucidarent

Ipse vero episcopus in monasterium cap-
tus et imperatori presentatus custodia re-
gie deputatur a quo ^{non} longo tempore in Tra-
iecto fuga clapsus soluitur. Omnia quæ
pe hec machinamenta civitatem Ghijberti
qui episcopum infestabat acta esse aj-
bantur qui postea iussu imperatoris decapita-
tur

Hic

Hic etiam temporibus Remis generale concili-
um celebratum est ubi de multis utilitati-
bus ecclesie definitum est

Godebaldus autem episcopus diebus illis ^{egrotans}
^{oportunitate} absentie sue per vicinos ^{episcopos}
episcopos Domino pape literatorie in consilio
remensi scripsit, quibus sanctitatem
summi pontificis humiliter exoravit
quatenus pro reverentia sancte Traiectensium
ecclesie sibi suisque successoribus indulgeret
usum pontificalis infule quo predecessores
sui frustrati fuerunt longo tempore
Alexander Calictus autem apostolicus huius no-
minis secundus predilecti sui Godebaldi
presulis desideratam epistolam gratanter
accepit et pro mutue ^{de} dilectionis affectu
supplicationem suam clementer admisit
causa autem sufficienter exprimitur in
vita Sancti Bonifacii quare Traiecten-
sibus episcopi non fuerunt hactenus im-
fulati

Hic episcopus Godebaldus prebendam
suam in ecclesia Traiectensi ⁱ decano eiu-
dem ecclesie cum consilio prioratus sui
perpetuo locavit volens laborem quem
pro episcopis pro tempore ^{præstiterat} hac temporali
consolatione relevare

Item anno Domini millesimo centesimo vicesimo

mo primo ecclesie sancti Petri in Leyden
primo est consecrata

De Arkel

Eodem anno scilicet M^o. C^o. XXII° quinto idibus
octobris obiit illustris Johannes Dominus
de Arkel qui cum Roberto frisione comite
flandrie et multis alijs principibus
perrexit in solenni quadam passagio
ad recuperandam terram sanctam

Et ecce accidit ut cum Venecijs venirent et
aliquo tempore prosperum ventum pres-
tolarentur, egregius Dominus de Arkel ut
mos est Dominis ordinavit arma militie
sue ante hospitium habitationis sue. Quo fac-
to post aliquot dierum superuenerunt quam
plures alii cum magna militia et populo
de pannonia

Quorum unus qui fuit Dominus de Tiro-
lis in Austria ducatus de primicerijs eorum
dum vidisset arma Domini de Arkel sciscit-
abatur quidnam illa arma ibidem locasset
cui cum significatum fuisset ^{quod} ~~essent~~ arma
unius prepotentis Domini de Arkel ibi-
dem hospitati venientis cum pulchra co-
mitibus ex inferiori almannia ^{ut} ~~preponere~~ ^{que}
tendere versus terram sanctam.

Ille

Ille ignorans nomen de Arkel irato animo
probole in contumeliam eadem illic arma
locantes cepit arma et secum asportavit
asserens esse arma militie sue

Hic auditis Dominus de Arkel consilio ami-
corum suorum convocata militia tam in-
tranea quam extranea illius loci insuper
et omnium nobilium aduenarum peregrini-
= priorum probavit genealogiam suam rati-
onibus multis ~~et~~ ^{et} testibus presentibus
quatenus omnes sui parentes a primicia
origine inhabitationis terre ^(sic) inferiorum
semper gessissent eadem arma

Econtra alter consimiliter et diu neiter
alteris ^{cedere vellet in diminutionem armorum} ~~consilio principum decretum fuit~~
^{communis} ~~quatenus~~ consilio principum decretum
fuit quatenus ambo inirent in certo loco
duellum campestrem et quibus tam ^{victor}
ibidem maneret semper gereret eadem
arma. incuntes igitur secundum decretum
principum duellum Dominus de Arkel
adiutorio dei alium, scilicet ^(sic) Dominum de
Tirolis qui primus est in Austria ^(sic) ducatus
vita et armis militari probitate prius
valuit Et extunc pro gratiarum actione
veniens in terra sancta octo continuis
annis militavit contra saracenos et or-
dinatur ibidem miles

Hic enim Johannes quartus Dominus de Ar-
kel

kel ~~rexit~~ XL. annis habens in uxorem Alcijdam
virginem venustissimam filiam Domini de
Huesden hic ut dictum est fuit cum Godefrido
de Bulijoen et ceteris principibus in terra
sancta et vicit cum eis Iherusalem.

Obijt in terra sancta sed translatus erat
balsamo conditus a suis servis et sepultus
in ecclesia arbelensi. iste impetravit multa
privilegia pro suis subditis et prospere
vabat in omnibus.

Anno Domini M^o C^o LXXIII° imperator
Henricus ^{circa} ~~ca~~ penthecosten ad fines occi-
dentis descendit et Cilenburg ad inuicem
episcopi Traiectensis Godebaldi obledit.

Dux vero lothariis et episcopus monasteri-
ensis ut predictam castrum ab obli-
dione soluerent contra imperatorem cap-
ta acie vadunt et non longe ab inuicem
fixis castris consistunt. palus quippe in-
terjacens ne congregarentur, eos detinuit

Tandem predictus dux in otis castris super
Dauantriam irruit hoc modo sperans
imperatorem ab obsidione discessurum et
pugnandi sibi locum fieri. Quidam vero
de monasteriensis episcopi parte quali
predabundi predictam villam iniiciunt
vallam transcendunt propugnacula mag-
na ex parte diruunt villam vero prout res
ipsa

154
ipsa monebat fortiter resistendo ipsos re-
pellunt sicque aliquanto ^(sic) amissis in campo
proximo confidunt quo audito imperator ca-
strum deferit Davantric auxilium latius
tendit castellani ab obsidione solvuntur dum
vero castellanis vires reparat ipsum cas-
trum victualibus replet. his actis voti sui
compos veniat.

Eodem tempore florentius comes Hollandie
confrater ecclesie Traiectensis sexto nona-
marcii migravit ad celestem patriam post
quam annis triginta cum magna tran-
quillitate vixisset Hollandiam que prope
progenitores suos in egmondensi mo-
nasterio tumulatus fuit ubi sub Petra
marmorca satis honorifice requiescit

Petronella vero comitissa post mortem
mariti sui monasterium puellarum
ordinis sancti benedicti devote condidit ad
honorem beate Marie semper virginis
et sancti Laurentii victoriosi mar-
tiris in allodio castri sui quod Reijns-
barch appellatur que de hinc x^o ka-
lendas junii in ^{domino} ~~episcopio~~ quiescens summo
osid. exequijs in eodem monasterio sepe-
lita

Epitaphium florentii octavi
comitis Hollandie

O Florens species lege cerne q̄ hoc cito fiet

quod

Quod te res tremuli forma decet tumuli
 Alt idem palma feris Florentius alina
 Cultor iusticie iura tuendo pie
 Duxerat uxorem claram regisque hororem
 Ambo preclari par bene iuncta pari
 Larga manus dantis altare sacrum venerantis
 Donis non minimis precipue decimis
 Tempus ei pacis labor et victoria patris
 Attulit optato sub pede Marte dato
 Cum senas nonas sol martis tempore donas
 Contigit hanc lucem morte notare ducem

De Theodorico IX.º comite
 Hollandie

Post obitum ergo Florentu crassi Theode-
 ricus sextus filius eius nonus Hollandie
 comes effectus duxit in uxorem Sophiam
 filiam Ottonis de rineggen comitis pala-
 tini, de qua genuit Florentium preceden-
 tem Hollandie principem Otthonem
 de benthem comitem Baldovinum pon-
 tificem Theodoricum ant^{ti}stitem peregrin-
 um presidem Sophiam abbatissam
 hadewiginis Sanctimonialem et Petro-
 nellam pulcherrimam Domicellam

His temporibus scilicet anno Domini Mº
 Cº xxv. Henricus imperator apud Fraie-
 tum exortans decessit a valle presentis
 miserie

miferie feria tertia in pentecoste Cuius
 intestina recondita sunt in medio chori
 maioris ecclesie eodem tumulo solennis
 loci quod pridem inhumata sunt viscera
 Conrardi cesaris eiusdem attali gloriosi
 Et lotharius dux saxonie egregius aff-
 vinculus Theoderici comitis Hollandie per
 principis illic electus est qui de hinc
 in throno regio laudabiliter exaltatus
 est

Hic Lotharius ab Stulit comitatus de
 Aestergouin et Westergouin ab ecclesia Tra-
 iectensi quod secundum antiqua pri-
 vilegia incorporavit comitatu Hollandie

Eisdem etiam temporibus estivalis sic-
 citas in francia in tantum efferebuit
 ut deficcatis fontibus puteis per primas
 & lacis, flammis terre intraret, qui nullatenus ad bi-
 diuum extinguere poterat

Et cisternis flammis
 & lacis, flammis
 ignis

Anno Domini M^o C^o XXVIII. Godebal-
 dus episcopus morbo gravatus in West-
 broeck habitum sacre religionis acce-
 pit postquam Traiectensem ecclesiam
 annis XXV. in pace rexisset. Qui ~~Idem~~
 demum secundo idus novembris defunctus
 est, ac in eodem monasterio satis hono-
 rifice tumulatus est

De Andrea vicelimo quinto episcopo
Traiectensi

Defuncto Godebaldo pontifice Dominus Andreas
de Kūjok natus, Leodiensis prepositus xxv.
electus est episcopus vir discretus honestus
pius et pacificus

His temporibus Theodericus comes proavum
suum in hammerth ^(sic) occulum ulcisci defi-
derans Hermanno Comiti de Kūjok et Gode-
frido Comiti de Aernberch ubique terrarum
hostiles tetendit insidias ita quod nullo pacifi-
catorē mediante ^(sic) treugarium possit optinere in-
dicias

Andreas autem episcopus per continuam inter-
pellationem demum intercepit antiquam
altercationis invidiam et per hunc modum
inter utramque partem firmam elaboravit
amicitiam ut Hermannus Patrius suus
pro anima florentii comitis monasterium
construeret et etiam per competentes pridi-
orum possessiones dotare promitteret

Igitur anno Domini M. C. xxviii. quarto
kalendas iulii fundatum est monasterium
in insula beate Marie virginis et allati sunt
ibi monachi de Laidiuno ordinis premonstra-
tensis qui sub monastica disciplina deo des-
-voto servarent et pro anima florentii comitis
sanctis

sanctis precibus exorarent quorum primus
 abbas dictus Robertus homo fuerat mire
 sanctitatis quorum aduentus et fundatio illius
 monasterii continetur his versibus

Anno millens centens bis quoque deno
 Insula fundatur si bis quater addiciatur
 Hoc Latidunenses annoque vias veniendas
 Arripiunt fratres quarto Julijque kalendas
 q. stic venerunt christum sequi cupierunt
 Lingua sed ignota fuit his theutonica tota
 Supremus Robertus multa virtute refoctus
 Hic pater est, factus qui sanctos ut patet actus
 Ecce namq. locum predictus rexerat illum
 Annos per binos ter deos bis quoque quinos
 q. stic solamen cum sanctis det deus Amen

Qui et obiit anno Domini M^o C^o LXX° ^{scilicet}
 postea translatus et ad capellam positus
 et in choro prope summum altare in miris
 reclusus propter quedam signa cum ^{tali} ~~est~~ ^{est} ~~est~~
 phia

Artus comperti latitant hoc vado Roberti
 qui fuit hic primus abbas veluti reperimus
 Electus deni bis centum mille quoque seni
 Anni dum Domini scribebantur quoque ^{deni}
 Nec non iste probus deni quaterq. diebus
 Annis regnavit quia Christus enim solidus

De Arkel

Anno Domini ~~curiam~~ M^o C^o LXXII. ^{curiam}
 jam

iam hiems. frumali rigore foget horrida
 et tota quadi frisia glaciali ponte perissa
 Theodericus comes cum Domino Johanne Do-
 mino de Arkel et hughone Boter Fratre
 de Arkel cum plerisque bellatoribus in
 tubis et veillis rutilis frisiā in-trouit
 Econtra vero vulgus frisie cum claxatis lan-
 ceis et precacitis venabilis viriliter occu-
 rit

Demum uba die ~~ill~~^{bis} inchoato prelio multi
 frisones interempti sunt et Hollandie mi-
 lites cum innumeratis captiuis victorise re-
 = verseq sunt

Eidem temporibus Florentius dictus niger
 adter suum fratrem suum Theodericum re-
 bellare disponens Jecellit ad frisones quo-
 rum auxilio succendit Alemarię ecclesiam et
 exinde quasi per totum annum vicinam
 infestavit Kenemariam

Cui similiter adiuncti sunt vulgares rudi-
 tici nomine potestatis naturaliter cupidi qui
 eundem Florentium exiitit antiquorum
 comitatuum habitaculis usque Haerlem ex-
 peditione ^(sic) potentissimam deduxerunt et ex
 = templo circa noctis umbram versus frisi-
 am repedarunt

Theodericus ergo comes associatis sibi quibus-
 dam armigeris confestim irruit sup_{er} om-
 nes frisonum complices, de quibus pro suo
 beneplacito

benefacito singulatim accepit obsequia

Lotharius autem ipse imperator amborum fratrum amicus huius discordie sinistra famam intelligens quendam suorum principum ad Hollandiam transmisit qui redieram pacem inter fratres aduersantes benevole reformauit

Denique sopita tali discordia Florentius secundam contentionem recentem concepsit pro qua sub breui tempore peremptus fuit

Godofridus namque de Aernberch seu incoberch ac Hermannus de Lijck famosi comites et dilecti fratres nepotim habuerunt heylwigis nomine, et alijde sorore sua et Arnolde de Rothem procreatam quam idem Hermannus tanquam amicum post obitum utriusque parentis accepit in tutelam

Ministeriales autem iam dicti iuuenilem Florentii probitatem intuentes decreuerunt eidem homagium exhibere, ac ipsam puellam suo matrimonio copulare, sed Hermannus auxilio comitis Godofridi et Andree pontificis contractum matrimonium consentire respuit ac eidem Florentio pro possessio viriliter opposuit

Traiectens autem cum timore Lotharii cesaris tamen amore Theoderici comitis ipsi

102
Theodericus vero in vindictam fratris sui ter-
ram de Lijck potenter intrans. eius filios, cas-
tris et exiitibus villis eandem ditionem in so-
litudinem redegit, ac Hermannum ad externas
partes et provincias profugum novissime
quidem post obitum Lotharii cesaris Her-
mannus Theoderico comiti prestantis homa-
gium ad sua revertus est, et Andreas in pon-
tificis suo condigne constitutus est

Eodem anno Fulco Abbas quidam miles complex ut
dicitur in necem florentie juvenis, effugiens una
dierum insidias Theoderici Comitis transfretavit
cum palefrido suo torrentem in se flumini-
nis qui nimirum de mortis evasione gau-
dens edificare cepit de castro suo quod barne
dicitur conventualem ecclesiam tam pro recon-
ciliatione, quam pro gratiarum actione ubi iam
addicti sunt religiosi viri ordinis premoni-
stratensis, qui pridem transplantati fue-
runt in insula beate Marie virginis

Eodem anno presul Andreas anno ~~vii~~ ^{xii}.
presbitero ^(sic) stauriensis ecclesie propter eorum
demeritum adducens ibidem ab Aestbroeck citri-
usque foras conventuale collegium qui Traiectum
sem pontificatus ad ^x annos honeste regens an-
no Domini m^o.c. xxxviii^o. ix. kalendas iulii
requiescit in Christo sepultus cum reveren-
dis patribus in Traiecto

Hic Andreas de Rijck episcopus Fraicoten-
sis optinuit a Conrado tertio Romanorum
rege revocationem et confirmationem dona-
tionum comitatuum de Oostergaun et West-
ergaun per duos reges et imperatores Ro-
manorum factas

Item Robertus primus abbas cognatus erat
Regis anglie ob cuius reverentiam idem rex
anglie prefato Roberto transmisit quatuor
clenodia videlicet calicem aureum Ornamen-
tum missę valde preciosum et pavimen-
tum ecclesie valde nobile et quendam lapi-
dem preciosum saphirum etc.

Item anno Domini millesimo centesimo
xxx. obiit Gerardus comes et princeps
Ghelrie.

De Huedden

Anno Domini M. C. xxxv. obiit Johan-
nes XI^{us} Dominus de Huedden habens in
uicem Christinam filiam comitis de
Aernsberch ex qua genuit Wilhelmum
successorem Dominum de Huedden, et Do-
minum Arnoldum qui successit Wilhelmo
fratri suo in Dominium de Huedden

Item anno Domini M. C. xxxvi. ^{ecclesia} ~~floruit~~
~~Hugie~~ ^{refectio} Walburgis tyelensis et maior
per civitatis combusta est

Item

104
Item anno Domini M^o. C^o. XXXVIII. Floruit Hugo
de Sancto victore Doctor excellentissimus et vir ex-
ligione delictus

Item anno Domini M^o. C^o. XL°. obiit Joha-
nes de Temporibus, qui fuit pincerna et seruus
Karoli magni, et habebat annos trecentos sexagis-
ta unum.

Item eodem anno M^o. C^o. XL°. clariuit hilde-
gardis monialis et prophetissa in clauistro
constructo ad Adelbaldo episcopo Traiectensi
apud ^(See) pigniam tempore Beati Barnardi abba-
tis Eugenii Pape et ^(See) Erustachij Pape et Con-
rardi Frederici et Adriani imperatorum
hec anno etatis sue vicessimo septimo et anno
prae scripto iussu dei scripsit prophetiam
eius

Hic ^(See) namque anno Domini M^o. C^o. LXX°. ia-
cens in lecto egritudinis scripsit episcopo co-
loniensi de futuro statu ecclesie etc. Et lib-
eius autentisati sunt & solennes habentur

De Herberto Vicessimo sexto
episcopo Traiectensi

Post obitum Andree pontificis Herbertus
vicessimus sextus substitutus est episcopus
vir constans in ecclesiastica disciplina mul-
tatum secundus

Hic

Hic de beron natus romanam curiam pro quibusdam causis necessarijs adiit et in reuersione grauem seditionem in trenta reperit

Opidani namque groningie, tumultuantes in alterplacitum, munierunt ecclesiam beate walburgis in modum castrum cum ecclesijs, propugnaculis decertantes et ex ea sagittis saxis et fundibulis

Episcopus ergo pro tali tumultu Groningiam festinanter adiens, seditiosos viros ab eadem ecclesia tormentis absteruit quos omnes sub sacramento iurisdictionis compulsi iurare et uolere uenerunt Dominum dei Dominum belli facerent ac ipsam oppidum munimento muni cingerent sed idem episcopus in damnablem gratiam totius Episcopatus geminos fratres suos exaltare desiderans dedit in fidem iurisdictionem Groningie et alteris castellationum totius die Nam antea pontifices per se ipsos vel per suos uellicos eadem Dominia iudicauerunt ac in eis nemine molestante cuncta libere dispensauerunt

Eisdem diebus Otto palatinus comes de Rijpnech Castellanus ⁱⁿ Bentheim sororius Frederici comitis Hollandie Trentam devastare studuit nec ipsi quicquam ex parte pontificis obtinere potuit

Episcopus autem contra palatium aggregatis militibus quos Dominus ^(Sec) Hugo Butirum filius de Arckel fortissimus theutonicorum aditum praesumpsit eadem palatino penes Omer Schem ^(Sec) heynsram in frenitu uoliferantium et

sonitu

sonitu bucinantium occurrat et cum eodem pa-
 tino campestre bellum egit Sed plurimam
 parte palatini ^{per}emptis et multis infra lati-
 la silvarum fugatis, Otto de Bickle ^(See) ^{Con}
 occisus est et Otto palatinus hinc in deditio-
 trandens transmissus in captivitate yocun-
 diffima redierunt est

Igitur Theodericus comes audiens precordiam
 sororium suum in obsidione detentum et ip-
 us exercitum ad episcopum et Hughone poter
 superationem esse robor totius potestatis sua
 contraxit, milites stipendiarios ^{duxit} civitatem ob-
 sidione cinct papilionem in giram erexit et
 mangenas siue machinas ad urbis interitum
 terribiliter adaptavit

Cui contrario venit in adiutorium Johannes
 Dominus de Arkel eo quod frater suus iunior
 Hughone ^(See) dierum factus fuerat capitaneus partis
 aduersae et sic amicitiam comitis sibi requisivit
 Nam antea valde sibi irascebatur propter fra-
 trem suum igitur cum ad assultum civitatis
 preparata forent omnia, et erecta starent
 instrumenta valde terribilia quibus idem co-
 mes muros infringeret mansiones coniteret
 et flammigerum rogam hinc inde dispergeret

f. contra

Episcopus autem ^(See) contra tantum exercitum
 non habens rebellandi copiam sed potius
 innimentem nunciorem indigentiam excogi-
 tavit ut pastor bonus corpus et animam pro
 suis subis audacter exponere et civitatem sua

a duris insultibus instanter eripere.

Quapropter univeso clero convocato simul et ^{populo} beatus presul sermonem utrique faciens precepit per excommunicationes et decollationis sententiam Laicale populo quod ipse die portas urbis exire non presumerent sed magis pro defensione civitatis cacumina mavorum ascenderent qui statim cum omni clero spirituales armaturas induit valles urbis cum vexillis cruce signatis exiit et tam seipsam quam suos in nostri martirio constanter exposuit

Aggetur univeso clerus secundum gradus sui ordinem processit in albis quem idem antistes nobilissime sequebatur in pontificali bus ornamentis fulmineum ignem gerens in manibus ut ipsum comitem anathematizaret cum suis complicibus Et ecce tumultus ingens oritur in castris ferendis Nam et Hollandini viris vexillis et viris candidis ~~attenuerant~~ episcopi copiam machinare bellum cum armatis civibus Nec mora quin Theodericus comes ^{imperaret} ~~imperaret~~ contra tubis horronis clangere cornibus metallinis perfringere rutilantia signa tollere et episcopali cuneo certatim occurrere.

Hollandiensis autem populus pro committendo prelio proximo ~~ad~~ accedentes in specerunt clerum in armem pacem potius quam

quam discordiam equitenter quae nimirum am-
mirari ceperunt constantem animam eisdem
pontificis manus suas unanimiter continentis
ab effusione sanguinis.

Theodericus itaque comes his agnitis in se reuer-
sus erubuit, et de proposito male volunta-
tis compunctus ingemuit quae statim abiciens
~~bellum~~ ^{bellam} fraxineum galerum splendidum leo-
ninum clipeum et operamentum aureum dis-
calciatus flexis genibus expulit veniam
orans ne fulmiret in eum excommunicacionis
sententiam Episcopus autem peniten-
tem comitem gratanter exiit quem cum od-
culo pacis in reconciliatione ~~##~~ accepit

Denique principes predicti inspirante deo ami-
ci facti sunt et cunctis diebus vite suae perpetuo
dilectionis vinculo connodati sunt

Nam et idem pontifex extunc Ottaviana palatin-
nam amore Theoderici comitis a prisonere ve-
laxavit et idem palatinus castrum suum de
benthem Beato Martino tradens in fidem
ab ipso recepit

Hodico quidem de hinc elapso tempore dictus pa-
latinus vir mire venustatis ab Hermanno Co-
mite de Stalick indigna morte peremptus
est et Otto de Hollandia filius sororis suae
comitatum de benthem hereditarie suscipiens
castellanus effectus est

Anno Domini M. C. XXVIII. Theodericus
comes

comes Hollandie Theodosianam peregre proficiscens
ac anno sequenti versus Italiam reuertens
Domini Pape Innocentii secundi preben-
tiam adijt ubi sub annuali tributo quatuor
solidorum sterlingis beato Petro tam egmon-
denze monasterium quam reijnsburgen-
se cenobium obtulit que sui primogenito-
res a fundamentis superedificauerunt et regalis
bus predijs multam honorifice dotauerunt

Domini autem Innocentius papa predictus
eodem eadem venerabilia loca cum suis pos-
sessionibus habitis et habendis in proprie-
tatem ecclesie romanens. suscepit et ea cum
speciali libertatis et exemptionis privilegio com-
muniuit

Herbertus autem episcopus ecclesie huius gratie
venicus in egmondam apostolicum privile-
gium in eadem ecclesia legi fecit et quantum
in eo fuit per patentes suas literaliter notorali-
ter

De Arkel

Eodem tempore videlicet anno Domini M^o
C^o XLJ. Johannes Dominus de Arkel sub-
diuidens duobus fratribus suis Dominum
de Arkel quorum seniori fratri suo vene-
rabili ac egregio militi Wolpardo de Arkel
constituit opidum de Lederdam cum castro
eiusdem insuper Dominium de Schoenre ^{Werd}
cum annuis villis et Domenijs eorundem
A quo processerunt ulterius Domini de Leder-
dam septem illi fratri videlicet Hughe
ni

170
ni Boter contulit Dominium de Broter Noct
inde sibi nomen ^(In) Hughis Biterum accepit.
cum villa de bocklandt ^(In) insuper et Domini-
um de Epjck cum omnibus suis attinentijs

quo facto unusquisque subdidit arma de
Arckel nam Wolpardius Nobis mutare ar-
ma mutavit sollemnmodo campum foirli-
num sine albeum in decuratum campum cum
debitis armis patris sui

sed Hughis Biterum approbuit eidem armis
et massam biteri, et sic quieti pacificeque
vixerunt quibus omnibus iure legaliter
et debite dispositis illustribus Johannes Domi-
nus de Arckel duxit in uxorem nobilem
virginem Gheertruydim nomine filiam
Henrici fratris Comitis de Loen ex qua ge-
nuit Johannem succedentem Dominium de
Arckel

quia defuncta duxit in uxorem filiam comitis ~~comi-~~
~~ta~~ de steinvoirden ^(In) qui comes de steinvoirden ^(In) fuit
filius et frater de lipopia qui predictus Do-
minus de Arckel tempore iuventutis sue dum
semel in terra sancta fuisset et ibidem bel-
lando contra sarracenos militasset insigne de-
cuis militie sue accepit

Demum iterum anno prescripto scilicet
M^o C^o xxxviii^o ^{peregrinatus} cum Theoderico comite Holla-
die ad terram sanctam peregre eum duceudo
et reducendo salutem ad Hollandiam

De Arkel

Anno Domini M^o C^o XLVII° illustriſ
Gohannes quintus Dominus de Arkel occi-
ſus fuit in fecundo bello grymbergeriſſimū
in quo illuſtriſſimus ~~dominus~~

Cum domino herardo
Drakenbart filius
de Grymbergen

Arnoldus Dominus de Grimbergen filio
eius et comite de vierden et Domino de
Coütſij et isto Domino de Arkel Domino
de Bronckhorſt Domino de Uſelſtoijn et
duobus filiis de breda corruerunt cum mil-
tis alijs baronibus militibus et approbatis
armigeris quod bellum geſſit Dominus
de Grimbergen contra Brabantigenas in
quo bello fuit Godefridus dux Brabantie
infans neſum iunius anni portatus in cu-
nabulo ſuſpenſus cum cunabulo in magna
arbore alte, ut ab omnibus poſſet videri
ut ſui inde animarentur. Et licet puer dux
triumphauerat tamen corruerunt ex parte
ipſius in eodem bello Dominus de Diest
Dominus de Roetſelaer Dominus de Weel-
malia Dominus de Bierbeke Dominus
Primum de Kenie et fere omnes barones
et milites Brabantie demptis populari-
bus armigeris quorum numerus erat
per maximus. Duravit preſtatum bellum
a meridie uſque in noctem in quo infinite
corruerunt et neſciebatur qui victoria
ceſſiſſet Sed tertia die ſequenti iterum in-
dictum fuit bellum in eodem loco ſepultus
occidit

occidit in quo tam acriter preliatum fuit
a mane usque in vesperam quod corruerunt
sunt tot nobiles ex utraque ^{parte} parte quod in-
vnum est enarrare ut patet in cronicis
Brabantinorum quorum anime regis
descant in pace. Amen.

Rexit Arkel ~~XXX~~ ^{XXII} annis habuit in uxore
rem Petronellam Filiam Comitis de Are

Anno Domini M^o C^o ~~XXX~~ ^{XLVIII}. ⁱⁿ ^{capella} ^{Sancti} ^{Francisci}
iectentis inextinguibili choruscabat incendio
et plures ecclesie videlicet Beatorum Tho-
mas Petri et Pauli et Johannes Cremate
sunt in eodem incendio Templum sancti
salvatoris eodem miraculo perman-
sit intactum et altare beati Stephani
prothomartiris ibidem servabatur ille-
sum

Est autem capella primordialis contigua
templo sancti salvatoris ~~in~~ edificata tempore
sancti Willebrordi in honore sancte crucis
quam eadem flamma in omnibus infra conten-
tis salutatibus occisit verumtamen imago sancti
salvatoris procul inconbusta permansit

Hanc igitur sacro sanctam imaginem clerici et
populus devotionis honorificentia condigne sus-
ceperunt quam ad vicinam ecclesiam cum
hymnis et psalmodijs transportarunt

Cuius miraculi materia patet
in his inetris

Laudatur digne cruce sancta super stes in igne
Cum reliquis lignis ardentibus hec cibus ignis
Integra spectatur sed denigrata notatur
Non potuit fieri possunt bona signa videri
Quis non miretur quod in igne fuisse videtur
Est denigrata minime tamen incinerata
Hec species ligni valido nec cesserit igni
Alta sed illusa validis nec ab ignibus esa

Herbertus quidem episcopus anno Domini mil-
lesimo centesimo 2°. tertio idus Nouembriis
migravit ad Christum postquam annis 211.
traiectensem recesset ecclesiam

Hic tumulatus in ecclesia Traiectensi requies-
cit qui dudum comitatus Westergoum et West-
goum de namu Conrardi cesarum recepit

Ille Herbertus de Beron natione friso fuit
episcopus valde gloriosus Cuius tempore Con-
rardus tertius Romanorum rex dedit eccle-
sij Traiectensibus auctoritatem eligendi epis-
copum Traiectensem Et hoc Eugenius Papa
confirmavit

Item anno Domini 1100 2° 2°. floruit
magister Petrus Lombardus episcopus Pa-
= tiensis qui librum sententiarum gloriosam
psalterij et epistolarum Pauli compilavit
Eodem tempore Gratianus frater eius compo-

f. glosam

174
tuum fratrem qui vocabatur Petrus cornestor
qui anno Domini M^o C^o LXXX° composuit
scholasticam historiam et fuerunt natif de
tuscia ciuitate longobardorum et fuerunt
illegitimi prout dicit ^(sic) procreati ex monacho & moniali.

Anno Domini millesimo centesimo L^o obiit
sanctus Theodericus abbas in selto Sancti Baudouini
tolornei anno datus sue LXXX° et sacerdotij
fili L^o natus vero fuit anno Domini
M^o LXX°.

De hueden

Anno Domini M^o C^o LIII. obiit illustris Wel-
helmus XII^{us} Dominus de hueden habens
in uxorem Elisabet filiam comitis de Lye-
mighen sed nullam reliquit post se pro-
lem qui cum Conrado imperatore et Lane-
to Ludouico rege francie et Ricardo rege
anglie ^{er}prexit contra sarracenos in terra
sancta obiitque ibidem

De Hermanno vicesimo septimo episcopo Traiectensi

Defuncto quidem Harberto sicut predictus
episcopo grauis discordia fuit orta in capitulo
principales namque vasalli Traiectenses
ecclesie videlicet Theodericus Hollandie Henricus
Ghelvie et Theodericus elii^{us} magnifici co-
mites Hermannum de Hoerti prepositum
Sancti

Sancti germani Colonienſis potuerunt in episcopium
 copiam promouere. Cuius autem Traiectendeg
 et Dailentrienses cum agricolam exorauerunt
 Fredericum de Fluechel in pontificem
 exaltari Sed violenta pars nobilium partem
 suppressit civium et Theodericus Hol
 landie comes rebellantis manu Hermann
 num ducit in possessionem episcopi sub
 ſiciens ſibi potestatem omnis aduersantis populi

Demum transacto ſennio cardinalis quidam
 a latere pape delegavit citavit utroque elec
 tos ad Leodium ubi prefatus Hermannus
^{per} eundem Cardinalem et regem Conrardum
 adeptus fuit pontificem

Hic Hermannus fuit homo lenis animi in
 civium presentia sepe contingebant strages
 homicidia Nam et burgenses non potuerunt
 ab intestinis bellis prohibere et ministeriales
 nequiverunt a conducta rebellionem refrenare

Anno Domini M^o C^o LII. XI° Calendas aprilis
 circuli magnis late pbenam lunam am
 bians choruscans ut archus pluvialis appa
 runt circa mediam noctem ac a linea qua
 tior radii splendoris eiusdem in modum
 crucis extendebatur ad circulum stelle nichilominus
 tam in circulis quam in radiis illu
 xerunt. terremotus ingens ad XV. annos
 fuit

76
fuit qui tripolim Damascum et anthiochi-
am omnino destruxit

Porro ciuitas catharpensis penitus est euer-
sa in qua multitudo maxima promiscui sexus
hominum ad XX. milia suffocata est

Anno Domini M^o C^o LV° frisonum de
Drechten finitimos Hollandie sagos cum
saxinis crudeliter inuaserunt villam de zan-
de exirentes et exinde predam diuersis sup-
pellectulis ^(sic) asportantes milites autem Haerlem
acerrimi bellatores cum villanis de oydorp
illis viriliter occurrerunt et occisis nona-
gentis frisonibus ad Haerlemense presi-
dium honestissime redierunt.

Anno Domini M^o C^o LV° presul Hermannus
noster obiit in Domino postquam sex annis
Traiectensi presulisset episcopus qui sex-
to kalendas aprilis defunctus est et in ec-
clesia Traiectensi similiter inhumatus est

De Godofrido de Rhenen vice
Simone octauo episcopo Tra-
iectensi

Post obitum Hermannus presulis Fre-
dericus imperator Traiectum descendit et
discordem electionem capituli sapienter
intercepit

Godofridus

177

Godofridus de Akenen maior prepositus
xxviii. electus est episcopus vir multum
gloriosus et magnanimus.

His diebus Johannes anno Domini M^o C^o LXIII. no-
rius Augusti Theodericus comes in pace quie-
vit qui comitatus Hollandie xxxvi. an-
nis strenue gubernavit.

Hic Egmunde tumultatus est infra tem-
plum monasterii qui Paulo prius impe-
traverat exemptionis privilegium. Sophia vero
veneranda comitissa in orationibus eleme-
sinis et ieiunijs indefessa veraciter fuit
Sancta per quam deus operatus est mira-
cula in ecclesia in vita ipsius.

Nam et hec diua matrona~~um~~ viam peregrina-
tionis ad Sanctam Jacobum semel ar-
ripuit et per casum infortunium clam in
latrones incidit qui eandem tota vi nitentur
occidere et denodia sua violenter ab-
strahere, sed hi predones deo iudicante meritis
Beati Jacobi stabant immobilis nichil aduersitatis sibi quilibet inferre va-
lentes ac eandem virtute diuina manitam
attingere formidantes.

Quis viso miraculo predicti nequam ge-
mentes postulauerunt ab ea veniam pro
quorum ab solutione benedicta mater exora-
uit

uit omnipotentis dei misericordiam

Hæc deo dilecta femina iam tertis ierosolimi
nid profecta quæ ibidem sexto kalendas
octobris in Domino feliciter ab dormiens
ad hospitale theutoniarum in Iherusa-
lem tumulata est

Epitaphium Theoderici IX. Co-
mitis Hollandie

Pompas mandanas animæ dierum hæmo
vanas
quære quod est et erit nam status iste
perit

En caro glorifici diademi Theoderici
Instar abit fumi tabidi pūctet hūmi
Hinc comitum nostrorum Theode-
ricus

Spem patrie genuit spes simul isque ruit
Iste Calendarum iani nono lacrimarum
Extractus pūctos vivat in ethere deo. Amen

Anno Domini millesimo centesimo LV°.
Fredericus imperator reparat castrum
in Noddingio quod lapsum et confrac-
tum iacebat post obitum Karoli mag-
ni quod iulius cesar primitus ibidem edi-
ficari fecit

De Florentia 4° comite Hol-
landie

Defuncto Theoderico comite Florentius filius
eius

eius decimus comes Hollandie effectus duxit
 in uxorē adam filiam Henrici prepoten-
 tis regis featorum, de qua genuit Theoderi-
 cum succedentem comitem Hollandie Wilhel-
 mum comitem orientalis frisie florentium
 prepositum Traiectens~~is~~ ecclesie Robertum
 presidem benenarie beatricem Elisabeth
 Adelheym^(sic)idim et margaretam comitissam
 cliuie

His temporibus scilicet anno Domini M^o C^o LXIII).
 Trentini tumultuante ceperunt aduersus epis-
 copum pro prefectura Groningie conseruantes
 sibi ciues Traiectenses cum per aliquo
 vasallit^{is} ecclesie offerunt enim idem epis-
 copus quod prefectura sibi libere vacaret
 pro eo quod non haberet, nepotes tamen Li-
 Fridi de filia sua progeniti prefecturam
 ipsam ambientes fedales effecti sunt

Leifridus prefectus
 nunc defunctus filium
 superstitem

Sic quasi nova sententia
 hic incipiat, in MS.
 sed corrigenda sunt,
 fedales effecti sunt
 Henrici &c.

Henrici comitis Ghelricie, ut eo suffragante
 potius obstare ^{possunt} ~~potuit~~ ^(sic) indultibus episcopi
 Traiectens~~is~~ Cuius demum auxilio predic-
 ti iuuenes ministeriales et ciues episcopum
 in suis militibus circumuallatum in Tur-
 ri procul dubio captiuassent nisi consilio
 Theodericiⁱ comitis de cliuo matoribus ^{oia} ~~q^{ue}~~
 sedissent. Comes autem Ghelricie ciuibus et
 ministerialibus castellanis multis incur-
 sionibus lacessit^{is} ^{ut} quos cum balistis et
 fundibilibus quotidianis affultibus nimis
 acriter infestauit adeo quod tam hiemalem
 quam

nus regum et imperatorum videlicet Henricus et Conradus contulerunt eandem patriam pontificibus Traiectensibus ecclesie quia propter idem Florentius ipsam terram ex integro possidere volens Godefridum episcopum profugum decrevit quem nuper ab inimicis suis potentis sine liberavit

Episcopus itaque nunc a cunctis auxiliatoribus destitutus imploravit opem Frederici cesaris quatenus ipsum eriperet de persecutione magni potentis comitis

Imperator autem necessitatem Godefridi pontificis attendens Traiectum ex templo descendens per amicabilem compositionem inter discordes principes redidit suam amicitiam reformatam

In hunc modum ut episcopus Traiectensis et comes Hollandie pro tempore eque participarent de commodo et proficuo orientalis frisiae in causis civilibus et secularibus

Anno Domini M^o C^o LXXVI° frisones cum insinitis preliatoribus vadum oceanico transiitantes devenerunt alemariam, ut abinde transirent ad predandam vicinam benemariam Et ecce commisso iam duro certamine circiter LXX. viri pugnantes ex alemaria crudeliter interempti sunt qui pro transitoria vita eternam vitam mercati sunt Si enim pugnare pro patria virtutis est mori pro patria felicitatis est

192
Frisones autem hac adepta victoria totum opus
dum concremaverunt solam quidam^(sic) ecclesiam
incombustam de communione beneplacito
reliquerunt ita quod nonnongenti frisones suffi-
cienter essent illi pridem a militibus de
Haerlem ibi predictis sunt occisi

Anno Domini millesimo centesimo LXVIII°
cum iam tota frisia glaciata esset per
Florentius comes cum ingenti copia prepoten-
tis exercitus in villam scoorl adveniens delibe-
rationem habuit rebellantem frisiam es-
pugnare proposuit in ipsa vero die delibe-
rationis mora quidam animosi milites equos
ascendentes dissuadente comite villam scog-
incenderunt de qua spolia diverse suppellecti-
lis abundantius asportarunt

Frisones autem caute consulti nolentes pre-
lium inire contra ipsorum comitem posu-
erunt hinc inde in diversis arundinetis secre-
indidias qui predicta videntes domorum
frisarum ^(sic) perispenderunt incendia similiter et
rerum frisarum copiosa spolia dum modo
hostes suos solos occulte concluderent et ex-
itum reditum potenter interciperent

Cum igitur predicti milites de predationibus
occiparent ac omnes fugitivos in locis
lustribus disperlim sequerentur ecce friso-
nes

nos de latibulis insidiarum ex arundinetis it-
trobiq; inferreuerunt prefatis militibus
viam redeundi festinanter anticipantes et
cum eis in magno prerogatio graue pre-
lium committentes

Denum accrescentibus ^(sic) frisonum copijs quidam
milites medium hostium viriliter irumpentes
ad presentiam comitis cum angustia sunt reu-

Cetera vero rebellante manu semetip. sol. uleis-
centes eruenti. sine sunt occisi, videlicet Simon
de Antwerpia iuuenis incomperabilis pul-
chritudinis Wilhelmus de Voerhout, Bauder-
winus de Haerlem Gerardus baptifer Flo-
rentius Roescher, Alardus de Egmonda, Bruno
de Castrichem, Gerardus de Monasterio
Euerardus de Noertich cum multis alijs quo-
rum corpora de hinc Egmonde delata sunt
et ibidem lamentis amarissimis consepulta
sunt

Anno vero sequenti frisones in die Sancti ijsop-
liti qui **solemnis** est apud eos iterato populo
sua expeditionem eduxerunt ut pagum Alernarie
iterato destruerent e contra vero milites per-
pauci cum inguilenis kenemarie tam per terram
quam per aquam eisdem audaciter occiderunt qui
xxx fortissimos frisones cum impetu terribiliter
occiderunt quibus peremptis reliquum vulgus
absque grauiori damno diffugit ad frisiam quo-
niam Hollandia equorum insequentium et eo
tempore magnam habuerunt copiam, flandren-
sed

Sed etiam sagittarii qui comiti pro stipendijs ministrarunt, eadem die cum suis complicitibus ad conflictum satis tardius affuerunt. Lunis tamen paucis abinde dilapsis Florentinus comes cum expeditione valida frisiam intrans villam winckel cum nijedorp incendit Texaliam cum Wirringia subegit quatuor milia mercarum argenti conditione pacis accepit Et exinde sepulchrum Sancte Sophie matris sue Therosolimis visita-
vit

Anno Domini millesimo centesimo LXX. vali-
di^{plima} ventorum intemperies in autumno truci-
lenter inhorruit. Et ut in~~vidatio~~ maris & lge mi-
rosus^{is} Tractentis. impetuo se deflavit et
marinul piscium qui vulgo bollic dicitur prope Me-
nia civitatis captus fuisse sagenis asseritur

Anno vero sequenti nocte natalis Domini crebra
fulgura micaverunt, cinetique nimirum op-
stipentibus tonitrua satis horrida & redonave-
runt.

Anno vero indequente frondes et gramina pro
solito veris^{is} tempore germinaverunt et vola-
tilia circa purificationem virginis Marie qua-
cibantes pullos in his partibus producerant

Anno Domini millesimo centesimo ^{LXXIII.} viiiificim
corpul^{is} Domini de Duabul ecclesijs in Traico-
to videlicet beate Marie minoris et sancti
Jacobi maioris furto sublato^m fuerat sed
nec veid^{is} aliquo serutinio reperiri poterat

Quinto

quinto de hinc idius maii ^(sic) repente gravissima
 plaga diluvii qui totam superficiem terre ve-
 hementer operiens domos cum arboribus vio-
 lenter secum abduxit in torrente profluente
 ita quod plerique prudentes putarent novum
 cathaclismum imminere ac unider sum mundum
 aquis infundantibus secundo desperare quod
 si tam dicitur nium quam in petuolum fuerit
 ipsum diluvium procul de his civitas traiec-
 tes ~~est~~ non substat. Et ad tempus modicum

Post triduum vero misericordia dei divi-
 nit aquas que paulatim defluentes ad ab-
 um suum reversa sunt et omnes circumstantes
 ville de tam dire calamitatis periculo liberate
 sunt

Hildebrandus autem venerabilis abbas Sancti
 Pauli Traiectensis in ascensione Domini pro-
 ma sermonem ad populum faciens instanter
 ammonuit, quatenus tota civitas elemosinis et
 jejunijs super negligentia Domini corporis
 divinam indignationem placaret alioquin in
 proximo civitati gravior plaga eveniret Et
 ecce prophetia tanti patris veritate non caruit
 Nam et eodem die circa vespere horrendum
 incendium accidit quod beate Marie prefatam ad-
 sumpsit ecclesiam insuper et maximam
 partem ~~terre~~ civitatis

Quamobrem Godofridus episcopus iram dei
 per timentes convocata generali synodo circ-
 tid

illis fidelibus sine discedis jejuniis indicit
quibus seris quarta post pentecostes
indis incedens pedibus diversa Lanctorum loca
cum letanijs deuotissime uisitauit

Hic insuper episcopus pro sempiterna laudis sine
memoria superedificauit beato martino quatuor
castra fortia uidelicet horst contra comitatum
ghelrie et Woerden aduersus rebellio nem ciuitatis
proprie vollenho contra Dominatum Friche Mont
foerd contra comitatum Hollandie ut ex eis
impetum inimicorum ab omni parte restingeret
et diuersis raptoribus facilem Episcopatus in-
gressum interdiceret Anni .XXII. annis Traiecten-
sem digne rexit ecclesiam

Ac anno Domini millesimo centesimo LXXVIII°
festo kalendas iunij creatori reddidit animam
is episcopus penes antecessores suos in ecclesia
maiori penes venerabilem episcopum Bald-
atm decenter inhumatus est Nam etiam ipse pro
uirtuosis operibus hodierno tempore non imme-
rito collaudandus est Capl. (See)

De Arkel

Anno insuper Domini millesimo centesimo
LXXVI. secundo idus Septembris obiit illi. Hic
Johannes sextus Dominus de Arkel postquam
XXII. annis reuerat. Sepultus Arkel penes
progenitores suos Cui successit Johannes pri-
mogenitus

mo genitius fuit miles egregius Dominus de Ar-
 kel et valde fortis, qui postmodum pergens in
 communi passagio ad terram Sanctam cum
 Frederico imperatore cum Florentio comite Hol-
 landie cum Philippo de Alsacia comite flan-
 drie cum Baudemino de Flandria Domino de Ni-
 nive et cum quamplurimis egregijs et ap-
 probatis militibus multotiens digne de bellis
 rat Sarracenos quoscum et ipse miles ordina-
 tus per comitem Flandrie fuit sed postquam
 ut infra dicetur imperator Fredericus in aquis
 suffocatus perisset, et Florentius comes Hol-
 landie etiam ibidem obisset rediens cum Phi-
 lippo comite Flandrie et alijs duxit in uxorem
 Margaretam filiam Baudemini Domini de
 Nive fratris comitis Flandrie, ex qua genuit
 succedentem Johannem ^(sec) Joctanum IX. Dominum
 de Arkel

Hic Florentius tempore juvenitatis sue prin-
 ceptus magnanimus et strenuus primus insti-
 tit ad habendum in uxorem Elisabeth unicam
 filiam Rodolphi comitis verno mandie et eun-
 dem comitatum ^{cum} ~~cum~~ ea Et habuisset sed
 Philippus comes Flandrie et Alsacie hoc per-
 cipiens instetit ^(sec) apud Ludovicum regem Fran-
 cie ut ipsam haberet in conjugem Erat enim
 neptis regis prefati et optinuit qui inclitus
 Florentius comes Hollandie egre capiens diffi-
 dalit prefatum Philippum comitem Flandrie
 eade causa etiam quia Robertus friso comes
 didam

didum flandrie proavibus eius sine ratione con-
 fiscavit sibi vi insulam Walacrie paternam
 suam hereditatem insinuans sibi quod nisi
 restitueret sibi eandem insulam walacrie vi-
 lenter conquireret sibi gladio suo tantam portio-
 nem terrarum ex flandria, quod bene restitue-
 ret sibi e contra

Philippus hec audiens indignatus et iratus
 valde remandavit sibi quod patrimonium
 sibi relictum ex paterna successione bene tene-
 ret et defenderet suo triumphali et potentis
 gladio contra ipsum

Igitur Florentius comes collectis immanis
 armigeris ~~et~~ intravit animose orientalem
 flandriam sibi comitat^(Sic) bogiendium circumfer-
 ro et igne devastans captis innumeris flammis
 cum quibus et ^{opimis} ~~primis~~ spoliis diversis ^{moop} suppel-
 tilis victor redijt ⁱⁿ Zelandiam Contra Philippum
 ex walacria vicinas insulas Zelandie intrans
 committens magnam depopulationis excidium in ven-
 dictam circumferens deha. Havit et grandem populum
 prostravit

Igitur Florentius comes Hollandie adiunctis
 sibi Ghelrie Clivie et de montibus comitibus
 cum decem milibus armatorum perrexit
 potenter ad comitatum alsacie quem fere ferro
 et igne devastando depopulati fuerunt Deinde
 strictissima obsidione oblederunt Arnestajm
 civitatem quam quotidianis assultibus acriter
 oppugnabant

pp pugna uerunt scripserunt autem secrete illi
 de armesteyn prefato Philippo comiti ipsorum
 quod sine dilatione ueniret succurrendum ipsis
 in tali ~~et~~ anxietate constitutis vel necessitate
 coacti cogerentur sese et ciuitatem reddere pre-
 fati quod Philipus audiens adiutorio fratris
 sui Mathei comitis bononiensis colligens gran-
 dem exercitum ex Arthe^{ria} Picardia Viroman-
 dia hannonia Arduina ~~et~~ gallia et flandria ul-
 tra XV^m. robustorum armigerorum uolens ci-
 uitatem suam ab imminente periculo ut bono
 princeps liberare uenit ante armesteyn Et
 indicto bella concurrentibus inimicem prefatis
 armigeris dire preliatum est pro victoria. Tan-
 dem post oblongum et crudele certamen et
 cruentam stragem ~~et~~ utraque parte commi-
 sam diffugientibus tribus ~~comitibus~~ scilicet
 Gelrie Cluue et demontibus attritus est
 exercitus florenti comitis Hollandie

qui ut interterritus princeps usque ad fines
 Philippo restitit licet in eodem prelio usque
 ad mortem uulneratus fuit, atque nobilissime
 cum quadringentis nobilibus et amplius captus
 ad flandriam cum eis transmissus fuit

Durauit autem idem bellum ultra septem horas
 corruerunt autem in eodem prelio ante Armes-
 teyn ex parte florenti comitis Hollandie sub-
 cumbentes ultra quinque milia armigerorum et
 circiter duo milia uulnerati et capti illud autem
 prelium contigit anno Domini M^o C^o LXXVIII.

~~Et~~ eodem anno coronatus fuit Rex
Philippus filius eius in festo omnium Sanctorum
Anno vero sequenti venerunt ad Flandriam

(Suo spatio vacuo relicto)
Archiepiscopus Coloniensis et episcopus
Leodrensis cum multis illustribus viris quo-
rum industria rediit in pacem inter prefatos co-
mitem reformatam fuit in hunc modum quate-
nus florentius de cetero nunquam artuaret se
contra Philippum comitem Flandrie et per-
maneret semper bonus fidelisque amicus et vi-
cinus ipsius et contra inulper quatenus Phi-
lippus perpetuis temporibus possideret here-
ditarie medietatem terrarum sitarum in occi-
dentali parte Flandrie qui iam vocatur terra de wald
et permaneret annexa comitatus Flandrie

Sed florentius Hollandie reciperet iterum
totam Walacriam preterea pro expensis factis per
Philippum adducendo francigenas Arthesias
etc. ad dissolvendam obsidionem de Ornesteyn
in alstacia daret idem florentius Philippo
centum milia florenorum reddituum Sic
itaque comes Hollandie florentius cum omni-
bus nobilibus et ceteris captis liberatus fuit

Item anno Domini M^o C^o LXII° obiit Henricus
comes Ghelvie et Gerardus eius filius ef-
ficiter comes

Item anno Domini M^o C^o LXVI. facta est
translatio Sancti Karoli magni aquisgrani
in ecclesia perpetue virginis Marie

De Fliedden

Anno Domini M^o C^o LXVIII. obiit illustris
Arnoldus XIII⁹ Dominus de Fliedden habens in
uxorem Mariam filiam comitis de salmei ^(sic) ge-
mitusque ex ea Johannem succedentem Domi-
num de Fliedden Et Dominum Brande-
winus Tilijst de Wijck

De Sancto Thoma Cantuarien-
si

Item anno Domini M^o C^o LXXI° Sanctus
Thomas archiepiscopus cantuariensis pro
defensione ecclesie ab ~~ipso~~ ^{ipsius} militibus regis
anglie in ecclesia sua martirizatus est et
iuxta altare.

Unde de eo legitur hoc metrum
Pacem progenies occidit ^(sic) maris in aliis
hoc in Doctrinali.

De terra et Dominio de Rhenen

Item iste venerabilis pater Godefridus de
Rhenen contulit ecclesie Traiectensium epis-
copum de Rhenen et reliqua patrimonia
sua que usque in hodiernum diem quiete pos-
sident.

Item anno Domini M^o C^o LXXVIII. obiit hildegar-
dis monialis et prophetissa tempore Hen-
rici quinti.

Item anno Domini M^o C^o LXXX°. Gerardus
comes Ghelrie obiit, cui frater suus Otto hu-
ilus nominis ^{secundus} successit in comitatum.

Item

Item anno Domini Milleſimo centeſimo LXXXI°
natus eſt beatus franciſcus

Item anno Domini M^o C^o LXXXVI. Jheruſalem
traditione comitis hughonis de tripoli expugna-
ta et capta eſt a ſaldadinis rege babilione et
Chriſtianis occiſis et effugatis anno a captivato
eiuſdem ſub duce et rege Godofrido LXXXVII°.

(See)
De terra et Dominio Wallic

Item Henricus ſectus Romanorum impera-
tor ad inferiores partes descendens inter episco-
pum traiectensem et comitem Ghelric de Do-
minio Velue per auroam villam finem litis in-
posuerat que villa eſt in ecclesia Traiectensi
Acta fuerunt hec anno Domini M^o C^o XCVI.
in Gelenhrijſen

De Dominio de Culenborch

Anno Domini M^o C^o LX° incepit Domini-
um de Culenborch cuius primus Dominus
fuit Rodolphus de Bosichem et Dominus
de Culenborch qui duxit in uxorem ^(See) et
qua genuit unam filiam quam duxit in uxorem
Dominus de Bueren cum qua indote matrimo-
niū de- dit Dominium de Bosichem et qua genuit
filium ſuccedentem Dominium de Culenborch
rexit Culenborch friginta annis

Hilbertus filius Rodolphi Dominus ſecundus
de Culenborch duxit in uxorem filiam Domi-
ni de Suſſen rexit Culenborch triginta uno
annis.
Johannes

Johannes filius Domini Huberti habens in uxorem
filiam Domini de Ghistel rixit xx. xv. annis
Iste cepit arma matris sue velinquens arma pa-
tris qui fuerunt arma ^{de} Euerdinghen

Hubertus quartus Domini filius Johannis habens
in uxorem filiam Domini de Voeren rixit Cülen-
borch xxxii. annis

Iste Dominus Hubertus Dominus de Cülenborch
anno Domini m^o cc^o lxxx^o. postquam rixit
set Cülenborch xxiiii. annis de libera sua
voluntate vel amicorum suorum vendidit et cū-
denter Reynoldo comiti Ghelric. pro centum li-
beris ^{ris} Hollandie castrum suum Cülenborch
in hunc modum quod ipse comes vel sui Hæ-
redes de Ipso castro profectum suum et uti-
litatem suam facere poterit sine contradictione
Domini Huberti ~~et sui Heredes~~ ^{et sui Heredes}. Heredes
et ipse Dominus Hubertus et sui Heredes
hereditarie tenebunt castrum Cülenborch a
prefato comite more et iure feudali Zutpha-
rensi.

Hubertus filius Domini Huberti quintus
Dominus habens in uxorem filiam Domini de
Archel rixit viginti quatuor annis

Johannes filius eius habens in uxorem uni-
cam filiam et Heredem Domini de Maiderick
ex qua genuit succedentem Dominum de Cülen-
borch

Post cuius obitum duxit in uxorem filiam Do-
mini

194
mini de Abcanda rexit Cūlenborch viginte sex
annis obiit Domicellus et non miles ^(sic) ^(sic)

Dominus Hubertus quintus Dominus de Cūlen-
borch genuit ex illustri Filia de Arkel

Johannem succedentem Dominum de Cūlenborch
et duas filias quarum primogenitam duxit in ux-
orem Cornel de Goy Aliam duxit in uxorem Ghijt-
bertus de Goy ^(sic) filius Nicolai de Goy ^(sic) qui ex patre
fuit ex Hollandia propter Dominum Gherardum
de Velsen

Johannes filius eius Dominus de Cūlenborch ge-
nuit ex unica filia de Mandorck Dominum
Hubertum succedentem Dominum de Cūlenborch
quia defuncta duxit in uxorem filiam Domini de
Abcanda ex qua genuit filium qui fuit Domi-
nus de Mawenberch

Hubertus ^{Scenck} ~~Scenck~~ ^(sic) septimus Dominus de Cūlenborch
impignoravit ~~de~~ Castrum de Horst pro ix ^{m. G.}
a Johanne de Duijt episcopo Traiectensi quod
postea anno Domini m° ccc° xlii. egregius Jo-
hannes de Arkel episcopus Traiecten. ~~egre~~ ^{re}
mitt

Dominus Hubertus filius eius Dominus de
Cūlenborch genuit ex filia de Secka legitime
uxore sua tres filios et septem filias primoge-
nitus Dominus Johannes legitimam non
habuit uxorem attamen fuit Dominus de Cū-
lenborch secundo genitus Dominus Gerardus
habuit

habuit filiam Domini de Egmonda obiitque Do-
minius de Pūlenborch Dominus Petrus tertius
genitus duxit in uxorem hereditariam filiam
de Meer^a quo descendunt Domini Meer et Aeloy

Primogenitam filiam duxit in uxorem Domi-
nus de Vianen secundam Dominus Gherardus
de Vliet

Tertiam Dominus Maisterus de Nijnen quartam
duxit in uxorem Dominus de Montferdt
quintam Dominus de Waïdenborch

Gerardus filius eius Dominus de Pūlenborch
genit^{us} ex Filia de Egmonda sex filios et tres fi-
lias

Primogenitus Dominus Hubertus habuit in ux-
orem filiam Domini de Gaesbeek sed obiit sine
prole

Johannes secundus genitus Dominus de Pūlen-
borch duxit in uxorem ^{fororem} ~~fororem~~ Comitiss^e de
Benthem &c.

Tertius genitus fuit Ewederus episcopus Tra-
iectend^e licet obierit ^{basilic^e} ~~basilic^e~~ expulsus a Tra-
iecto

Dominus Arnoldus quartus filius fuit de-
canus Sancti Johannis Traiectend^e. Domicellus
patris secundus filius qui obiit sine
prole Domicellus Gerardus genit^{us} multos
filios et filias

Primogenitam filiam Gerardi Domini de Pū-
lenborch duxit in uxorem Domicellus de Gier-
wilde

Secundam

secundam duxit in uxorem Domicellus de Rijper
Scheijt tertia obiit virgo

Johannes Dominus de Cülenborch filius Domini
Gerardi duxit in uxorem sororem comitis
de Benthem et qua genuit tres filios et quinque
filias cum Domicella Domina de hokolom etc.
pri~~m~~ogenitus fuit Domicellus Gerardus se-
cundus dicitur Everwinus Dominus de Euerdinghen
tertius obiit sine prole

Hilbertus filius Domicelli Johannis habens in
uxorem filiam ~~comitis~~ Domini de Leckarait .xxv. annis

Johannes filius Domini Hilberti rexit Cülen-
borch .xxx. annis obiit sine uxore et prole

Gerardus frater Domini Johannis habens
in uxorem filiam Domini de Egmonda rexit octo
decim annis vel circiter

Anno Domini ~~M. cccc.~~ ^{M. cccc.} .xxii. Dominus Hilbertus
de Cülenborch instituit in Cülenborch collegium
canonicorum et eodem anno confirmatum fuit per
Dominum Fredericum de Blankenheim episcopum
traiectensem

Hilbertus ^{decimus} Dominus filius Domini Gerardus Ha-
bens in uxorem filiam Domini de Gaesbeeck obiit si-
ne prole rexit .xxviii. annis

Johannes frater Domini Hilberti habens in uxore
rem filiam Domini de Ghemen ex qua nullam ge-
nuit prolem post cuius obitum duxit in uxorem
sororem comitis de Benthem rexit triginta annis Cülen-
borch obiit anno ^{M. cccc.} .Lii. prima die Aprilis

Gerardus duodecimus Dominus de Cülenborch
habens in uxorem filiam unicam Domini Alar
di

de de Bueren genuit ea ca. filium (nominam
Jaspar) succedentem Dominum de Culenborch et filia
= am nomine Adelheijdis quam dedit in uxorem
illustris Dominus Fredericus de Egmonda qui
fuit Dominus de Ydelsteijn et Bueren etc.
et obiit

Gerardus predictus anno Domini ~~M^o cccc^o lxxx^o~~
xv. die martij rexit Culenborch xxviii. annis

Jaspar filius domicelli Gerardi Domini de
Culenborch fuit Dominus de Borsalia Hoeg-
straten Wyck Dordendael et aggera sancti
martini etc. ^(sic) filiam regalem et legitimam
magnipotentis Anthonii illustrissimi Philippi bur-
gundia ducis naturalis filii in uxorem habuit ex qua
nullos filios sed tantum tres filias genuit

quarum prima dicta domina Elizabeth dome-
na de Culenborch primogenita Jaspars Do-
mini Culeburgensis nupta primo Johanni de
Luxemburgo Domino de Ville secundo contraxit
matrimonium cum Domino Anthonio de La-
laing primo hoochstratano comiti e ~~vivis~~ antem
excessit anno LV. ix^a decembris nulla relicta sobola

Anna filia secunda Jaspars de Culenborch pro
marito habuit Johannem Dominum de Pallant
cui procreavit Gerardum de Pallant filiamque
unam que citra connubium e ~~vivis~~ decessit

(vel Gerardus)

(vel Gerardus)

Erardus de Pallant supra nominatus con-
junctus thalamo fuit filie (annis minime) Do-
mini Comitis de Lalaing nomine Carolus
Primus Comes de Lalaing soror Philippi
de Lalaing secundi comitis hoochstratam filia
um

198
im posthumum reliquit florentium scilicet
de Pallant qui primus Culex ^{burgensis} filius comes qua-
tuor filias habuit. Senior autem dicta Maria tra-
dita matrimonio fuit Domino baroni de traudi-
-gri secunda scilicet dicta de Pallant nupta
Domino de Glaiston tertia scilicet dicta
margareta de Pallant nupta Domino Johanni
Baroni de Merodem de parwijs de Petersen in se-
cundis nuptiis. Junior autem filia dic-
ta scilicet Elisabeth de Pallant comiti Jodoco
de Schaunwenborch in matrimonium cessit

Cornellia filia scilicet tertia Domini Gaspa-
ris de Culenborch contracta matrimonio est
comiti de Kemmenborch multos procreavit fili-
os et filias scilicet Guillelmum maximum na-
tum Gasparem propositum, Carpentem Her-
manium propositum Oudemunstensem, ca-
nonicumque.

Franciscus mundo valedixit ante Angier Sed ad-
huc unius nomine Carolus. Ex filiabus una
scilicet Anna Maritum habuit Philippum
de Lalaing secundum comitem hoochstrata-
nium secunda nomine Eva nupta est Domi-
no de Timphuisen, tertia nupta est Domi-
no de Keteker quarta in decanam cessit toorendem
et adhuc alia filia Amelii nomine restat de-
gens vitam celibem.

Primogenitus scilicet Guillelmus de Kemmen-
borch in uxorem duxit Dominam de Palter-
camp, ex ea suscepit masculinum Johannem
Frans scilicet, qui vitales dereliquit anno 1306
= niae, sponalibus nundum ^(sic) peractis cum te-
tia

tia filia Grandi Domini de Lupallant et filias
duas.

Quarum prima dicta Alejdis de Kenneborch in
maritum habuit Dominum de Baillou, cui
procreavit quinque proles. primogenitum Domi-
nus fuit de baillou. secundus fuit Dominus
de Bueren. tres filias quae in nuptas existunt

Secunda dicta Magdalena de Kenneborch con-
iuncta fuit Domino de Noielles cui genuit
filium unum filiasque duas. filius uxorem
duxit filiam Domini de Lannoij baronis de
inolenbaed, apud quam sibi procreavit filium
unum unamque filiam. filia primogenita de noi-
elles nupta est Domino de Aenholt secunda
autem filia de noielles creata fuit niuellis in ab-
batissam

De Baudewino xxix Episcopo
Traiectensi et eius gestis

Post obitum Godefridi presulis Baudewinus de
Hollandia huius nominis secundus ad sanctam
Mariam Traiectensem ac in ostendesele propositus
intronisatus est episcopus, vir mansuetus
et adeo castus ut in fine vite suae virgo creditur
esse mortuus. Cuius fratres fuerunt comes
Hollandiae Florentius Theodericus maior in tra-
iecto propositus ac Otto Comes de Bentheim
castellanus per quorundam auxilium priores
ab episcopatu fugavit et totam terram ali-
quantisper annis gloriose rexit. Omnes itaque burgen-
ses susceperunt ab eo iura civilia et similiter
ministeriales bona feudalia. Solus autem dux bra-
bantie,

bantur, statuto tempore Vesuvium acceptare negligit
quiam comes Gelricus ab eodem duce subinfensatam
tenet

Quapropter Episcopus Veluam occupavit cum
invictis bellatoribus, effugato Gerardo comi-
te cum omnibus suis complicitibus

Comes ergo Gerardus tante ditionis amissionem ni-
vinitim^m cure ferens aggregavit armigerorum
magnam copiam et per quatuor dies circummal-
lavit contra Danentriam

Ad Fredericus imperator illic adveniens omnem
belli tantulum suppressit et in oblongas
trengas utroque seruari mandavit

Durantibus itaque trengis Gerardus comes oblique
liberis migravit a feculo et Episcopus iterato
Veluam intraivit armato satellitibus qui de comitatu
Lutphania plures incendit villas et abinde ra-
pinam multimoda facultatis abstrahit

Theodoricus vero comes de Civitate Sororibus Episcopi
aggravit ^(sic) ingentes copias electe militie donatus
ex magna parte comitatum Gelricis

Florentius autem comes Hollandie comitatum
gravia damna fecit et omnia pecora totius
Veluam potenter in Daxentriam congregavit

Otho quidem de Ghelricis fratri succedens in co-
mitatu perpendens impetum suorum ipni-
micorum

micorum violenter inualescere nec vires sui
 solus contra tot magnates posse sufficere
 de potestate pontificum Coloniensis et monas-
 teriensis, ducis Brabantie et comitis de monte
 circa III^m. pro stipendijs eduxit cum qui-
 bus octingentas equites Episcopi tribus Sep-
 timanis in darentria obsedit

Baridewinus autem Episcopus anxiam ne-
 cessitatem sua civitatis audiens auxilio fratris
 sui Florentii et theoderici sui sorori pre-
 dictorum comitum contraxit robur tam Hollan-
 die quam Circa ut Ottonem comitem procul
 pelleret ab obsidione civitatis darentriensis
 Sed ecce Fredericus Imp. iterato partes
 inferiores adiens interceptit hoc prelium statu-
 end inter utramque partem amicabile pacis
 interloquium, videlicet ut idem comes Otto do-
 minationem Veluae secundum jus ante
 Theodericum quiescere possideret quo ad
 que super hoc principum suorum consilio iu-
 dicium vel arbitrium promulgaret.

Anno Domini M^o C^o LXXXVIII decreto Cle-
 mentis tertii romani pontificis et edicto
 gloriosi Cesaris Frederici inextimabilis exerci-
 tiis Christiane professionis cruce signatus
 est apud Maguntiam ab Henrico cardinali
 siue legato sedis apostolice pro recuperatio-
 ne sancte civitatis Therusalem que traditione
 Rughonis de tripolis per soldanum babela-
 nie expugnata est, et restauratione benedicti
 cruce

202
crucis quæ per Agarenos ad Barbaras regiones
educta est

Quibus inestimabilis exercitus capitanei princeps
fuit erant Fredericus Romanorum imperator

Philippus rex francie, Ricardus rex anglie,
Fredericus suevicus dux et Conradus austrie,
dux Florentinus Hollandie, Otto Helvie et

Philippus flandrie comites cum multis
magnatibus abijs et proceribus infinitis

Imperator autem consilium expetiit a quodam
includo qualiter Christianum exercitum dirige-
ret, includus vero prophetando respondit
quod idem imperator aquis suffocari deberet
antequam de transmarinis partibus in pa-
triam rediret quamobrem idem imperator
transitum mediterranei maris citans
trans burgariam obliquans brachium Lan-
ti Georgii transcendens et iter ad sanctam
civitatem assistens cum antedictis princi-
pibus civitates presidia munitiones et op-
pida potenter usque ^(sic) sur acquisiverunt et de
perfidis gentiliis ^{tyrocinis} terminis multis vicibus
honestissime triumphaverunt

Anno Domini millesimo centesimo XI° Idem
imperator quodam æstivo tempore lassus et itner
festinanter in limbo torrentis alio profliuen-
tem sudorem abluere et per modicum refri-
gerio se reficere tendens peritia ^{naute} confusus
in fluctuagis undis descendit quem fluxus
impetus ^{vias} rabido cursu mox ad rupem subter la-
tentem

tentem allidit qui secundum anachorita vaticini-
um ibidem submersus est et apud anthiochiam
in basilica sancti Petri lamentis amarissimis
inhumatus est

Eodem etiam anno non multum dilapso tempore
Florentius comes Hollandia kalendas augusti
mendis obiit in anthiochia sepultus ibidem apud
tumbam imperatoris in eadem ecclesia

Wilhelmus autem de Hollandia filius civis minor
natus Frederico duci Sueviae ipsius Frederici imperatoris
filio sociatus ad quinque annos post obitum patris in
terra sancta permansit qui in diversis bellis
camprestibus contra paganos victoriae palmam
multis vicibus acquisiuit

Post cuius industriam et probitatem Christiana-
nam precipue haerlemensis obtinuerunt

Damiatam urbem aegypti procul inexpugnabilem
cedis in ea cum totis turcis cum ceteris infidelibus
agarenis

Nam muri erant indubiles more antiquorum
quadratis lapidibus bene politis cum firmissimis
portis congregati, sed ante porticem civitatis cathe-
na magna erat quae ingressum omnibus na-
vibus quantumcumque diam firmis et magnis
impedebat ad haerlemenses cum ceteris Hol-
landiae populis navem magnam et fortem in
inferiori parte ab extra ferratam coaptantes ex-
tensis velis per prosperum ventum cum ea-
dem nave eandem catenam successive infren-
gendo

gendi ^(sic) deciderunt et sic nocturno tempore civitatem intrantes unam portarum vi ceperunt occidis in ea excubias servantibus quibus agnitis a forensibus Christianis per eandem portam omnes intro missi civitatem expugnauerunt

quibus patratu haerlemenses ^(sic) incensati ceperunt in gratiarum actiones sua nova arma

Nam imperator contulit ipsis in sanguines seu rubeo campo imaginatam gladium legatum Apostolicae Sedis crucem

Patriarcha quatuor stellas duas ab una parte crucis et reliquias duas ab altera parte eiusdem crucis et sic regaliter remunerati cum trophaeis laudis repatriarunt

De Ada comitissa Hollandie

Adan quidem Hollandie comitissa de regia stirpe electa matrona tertio die Januarii inde fuit defuncta ac in middelburgensi monasterio tumulata

Johannes De Huesden XIII Dominus

Anno Domini millesimo centesimo XLII° obiit Johannes XIII^{us} illustris Dominus de Huesden habens in uxorem Luciam filiam Domini de Hoern ex qua genuit Robertum precedentem Dominum de Huesden et Dominum sequentem dictum

205

dictum Spierinck iste fuit cum Henrico duce bra-
bantie in terra sancta in qua strenue debellavit
sarracenos

De Theoderico septimo comite Hol-
landie undecimo.

Defuncto penes anthiochiam florentis comite
Theodericus septimus filius eius XI⁹. comes effectus
duxit in uxorem Adelheidem filiam illustris viri
Theoderici comitis de Clivis de qua duas excellentis
forme suscepit filias videlicet Adelheidem et
Adam Adelheidis autem Henrico Domicello Gelri
desponsata fuit Adam vero Ludovicus comes de
Loen contra voluntatem totius Hollandie popu-
li sibi coniugem desponsavit

His temporibus felicis anno Domini M^o C^o XCV^o
Wilhelmus de Hollandia miles ab expeditione Ihe-
rosolimitana reversus est ad Hollandiam quam
frater suus Theodericus comes primo gloriose suscep-
sit secundum debitam honorificentiam

Denique subterranum exosa suggestio seminavit
invidia velum inter fratres ut Wilhelmus ad
Drechtensel frisonel extemplo transiret et cum
eis forenses Hollandie villas diurnatim in pug-
naret

Eodem vero tempore Baldewinus comes flandrie
subintravit armata manu Zelandiam ut ex-
pugnaret vicinam terre suae walaoriam

Quapropter Theodericus comes utrobique perplectens
tam contra frasones quam contra flandros popu-
los

Cos dicit exercitum quem de primatum suorum con-
 silio subdividit in bipartem unam quatenus
 unam versus Flandriam secum adsumeret et
 alteram Aleijdi comitis pro frisonibus ex-
 pugnantibus in Egmonda dimitteret

Quibus ita gestis idem comes versus Zelandiam
 remigans adversus Brudenium comitem
 grande bellum commisit quem potenter a
 Zelandie finibus cum victoria profugavit

Adelheidis autem comitissa tanquam mulier
 impetrata cum vexillis fulgidis et tubis stridulis
 ab Egmonda deiecit in Almariam et iuxta pro-
 ceptum Domini sui repugnantem expugnare
 Frisiam

Wilhelmus vero miles egregius contra fridri-
 gensem eduxit exercitum non formidans
 adversus Hollandiensem decertare populum
 Et ecce commisso prelio frisones de Winkel
 et Nijedorp diffugerunt pro pacta pecunia de-
 liquentes ipsum Wilhelmum cum ceteris frisoni-
 bus in mortis angustia qui per Kenemars in vado
 propulsus et fore circumventus fuit sed post aliquam
 remelationem cum suis frisonibus abinde vi-
 affigit

Hoc autem infortunium frisones non ipse
 Wilhelmo sed ignaviae suae imputarunt qui de
 cetero sine suspitione aliqua fideliter adhererent
 Iggitur cum Theodericus comes victor de Flandria
 redisset

redisset ad Hollandiam Baldewinus traictens
 episcopus Theodericus maior prepositus et Otto
 castellanus fratres et patrii tam Theodericus
 quam Wilhelmi desisterent ad Kenemariam ut alii
 quam compositionem pacis inuenirent per quam
 discordes fratres in simul amicare possent quo-
 rum arbitrio denique definitum est ut Theoderi-
 cus tanquam maior natus quiete permaneret
 comes Hollandie Et Wilhelmus de manu fra-
 tris sui susceperet in feudum comitatum orient-
 talis frisia

Induper idem Wilhelmus Thelonio de gheer-
 vliet trecentas libras annuatim reciperet et
 de cetero fratrem suum inquietare non pre-
 meret Terminata fuit itaque fraternalis dis-
 cordia ac ipse Wilhelmus benigne susceptus co-
 mes in orientali frisia, qui senes oestersee cast-
 rum construxit et cum illis de Clijnre sepe
 conflavit ~~et~~ quibus plusquam quingentos vi-
 ros occidit exinde totam patriam dicioni sue
 potentissime subiegit

Anno Domini M^o C^o xcvi. cum Baldewi-
 nus episcopus trentam cum tuenta regeret
 potestate nec quispiam eum in aliqua mole-
 stare presumeret Otto comes de benthem per
 florentium castellanum coeuordensem in cir-
 culibus suis quam plurimum exactionatus
 episcopo fratris suo continuam fecit querimo-
 niam ita quod ipse pontifex demum contra cas-
 tellanum procederet ad excommunicationis sen-
 tentiam

Indurato tandem florenti diotus episcopus
 cum

cum expeditis bellatoribus presidium locuord-
 = denge vallavit quod cum terribilibus ma-
 chinis adeo frequenter iniegit ut idem florentius
 una cum pridigno suo fulkero deditorem expe-
 teret ac ipsum castrum cum suis pertinentijs
 episcopo libere traderet

Episcopus autem commisit inopignatum cas-
 trum pridigan militi de Hollandia Ghuysel-
 berto posssekijn ad tuendam qui totum trento-
 nie Dominium dicit prudentissime gubernan-
 dum Sed episcopus ad malum omen eodem a-
 = modo milite fratrem suum Ottonem comi-
 tem constituit esse castellanum insuper et
 trentonice plebis iusticiarium qui diu deside-
 ratum locuordenga castrum in potestate
 suscepit in quo cum universa clientela sua
 manere decrevit

De castro locuordia de territorio
 Trente et oppido Groeningen

Interca folkerus de locuordia vincularius ad-
 = huc in castro horst nobilem puellam duxit
 in uicorem per cuius amicos hoc optinuit
 apud pontificem ut idem illius patrimo-
 = nii sui partem reciperet et nunquam aduer-
 = sus episcopum rebellare presumeret Sed irrita
 ventose rapuerunt verba procella Ghuoniam
 idem folkerus a prissione laxatus agnos et
 notos sibi clam aduenit totamq; trentam
 aduersus comitem de benthem rebellare fecit
 ita ^{quod} granuogones primo iudicem suum interfi-
 cientes contra ~~insurgentes~~ ^{insurgendum} epulum oppi-
 dum

dum milia cingerent et trentanes Episcopales red-
ditus per trentam rapientes villam kocuoer
die cum suburbio penitus adirerent

Episcopus ergo ex huiusmodi presumptione
plurimum indignatus cum exercitu forte
per kocuoerdiam trentam ingrediens con-
dignam ultionem suscepit ab eisdem grassa-
toribus

Et comes de benthem ex altera parte per
steenwijk trentam introiens debitam vin-
dictam accepit de hostibus suis sed Otto co-
mes Ghelrie cuius occulto consilio trentanes
animari dicebatur episcopo venit in auxilium
suggerentes tandem episcopo per amicabile
pacis interloquium quaternis quatuor offi-
des de groningia et duo decim de trentania
Dabantrie per se verenter residerent donec
episcopo super excessibus plenarie satisfactum
esset ac omne malum litis ad bonum pacis
reconciliatum foret

His itaque gestis comes Ghelrie cum eisdem ob-
sidibus Dabantriam intrans placitare cepit
aduersus episcopum Et episcopus ipsos obsides
extemplo vinculari iussit in ipsius offendicu-
lum qua de causa dictus comes N
aliquantulum confusus fuit et abinde cum
indignationem maxima retrocessit

(sic spatio vacuo
relicto)

Interca folkerius de kocuoerdia perpendens Otto-
nem de benthem Episcopalis causis fore
pro predictum ac ipsam castrum minus pro-
uide

210
diuide premium totum contractu armigeri. sepe dictum
castrum impetrosa cepit et comitissam cum omni
sua suppellectili captiuam

Episcopus autem a missione castri moleste fer-
rens captiuam comitissam per profato redemit
obviam, recollectitq; pro novo bello recentes equites
cum quibus trentam ex magna parte succendit et
castrum kocioerdie quotidianis assultibus infes-
tauit

Cum autem hec agerentur Philippius Coloniensis
et Conradus maguntinensis archiepiscopi
metuentes de conspiratione comitis Ghelrie et cas-
tellani kocioerdie deducunt in Dauentriam ordi-
naueruntq; in hunc modum inter utraque partem
indurabilem amicitiam quatenus Rodolphus ve-
rus castellanus kocioerdiam cum trenta secum
dum tenorem antiqui privilegii potestatis
reciperet ab episcopo et M. marcas pro illa-
tis dampnis in promptu persolueret, sed Co-
med de benthem recedentibus illis reuerendis
pontificibus hoc arbitrium obseruare ~~conueniend~~^{re}
recollegit ex parte fratris sui roboratum ex-
ercitum ut alterna die dimicaret aduersus kop-
wordensem populum. Locatis itaque castris ^(sic) quidem
ternararii iuuenes aduerserant ^{te} quam die balista
ceperunt aduersus trentones quos trentones contra
sanciauerunt ultra modum cum clavis
missilibus ut tandem predicti iuuenes dedeco-
rose diffugerent et totum Episcopalem exerci-
tum relictis pabilionibus in repentinam fugam
secum attraherent

Episcopus

Episcopus autem vir imperterritus fugientium
 exercitum virili voce reuocans ^(sic) periculum coadu-
 nauit ciuicium et cum ^{Trentonibus} ~~Trentonibus~~ ^{formidolosum}
~~colis~~ inicit prolium sed trentonicis incolis inde
 finentor accersentibus suisq; bellatoribus
 paulatim declinantibus idem illustri ponti-
 feci demum a bello gressit et ab ipsis locis
 palustribus cum ceteris fugientibus se euasit

Ecceiderunt autem ex ipso conflictu triginta
 pugiles Capti vero fuerunt circa centum mi-
 lites cum multis armigeris laude dignis et soler-
 tarijs approbatis

Denique dictus episcopus ad partes ^(sic) iucelinas dave-
 niens recolecto militari exercitu damnum
 illatum in comitem Ghelrie tanquam in san-
 ctorem feruenter ulcisci decreuit Nam et pe-
 liam cum finitimis villis eiusdem comita-
 tus acceptis spolijs omnino succendit

Econtra vero comes cum trentonibus homer-
 schem et quassdam ciuites Episcopalis ca-
 mere destruxit et Dauentriam ad 21. dies
 manenis terribilibus infestauit Sed dies
 brabantie cuius negligentia principalis cau-
 sa fuit huius litis culpam suam recog-
 nescens venit in auxilium episcopo cum
 quibusdam equitibus elaborans treugas
 modici

212
modici temporis ab utriusque partibus quoad id
cedat Henricus ad inferiora partes descendere que
inter episcopum et comitem de Dominio
velut per auream bullam finem litem imposuit

Trentones autem recedente gloriose cedare treu-
gas elaboratas inficiaverunt quoniam om-
nes episcopales redditus in trentonia comiti
Ghelrie pro stipendijs assignaverunt

Quapropter episcopus de prelatorum suorum
consilio secessit ad magnanimitatem et gloriose ce-
sari manifestaret hanc novam violentiam

Cum autem idem Augustus super tali sorte
facto valde commotus esset et episcopo et ba-
dewino tanquam suo cognato manuale iuvamen
erogasset Ecce presul illustris die de hinc
quinta que est XI kalendas maii migravit
ad celestem patriam postquam annis octode-
cim Traiectensem bellicose recessisset ecclesia
qui deinde Traiectam deiecit ac ibidem in
maiori ecclesia cum exequijs congruentibus
inhumatus est

De Arnolde de ysenborch
Theoderico de Hollandia episco-
pis Traiectensibus.

Postquam sepultus esset Baldewinus episcopus
presul

pius Theodericus Hollandie et Otto Gbelrie co-
 mites armipotenter in Traiecto venientes seminauerunt
 exorsum invidie malum in electione novi
 pastoris ita quod in modum disturbarent
 vasallos et canonicos ecclesie Traiectensium qui
 dam enim concapellanum elegerunt Theodericus
 cum de Hollandia fratrem Baldewini prebui
 lid iam defuncti maiorem prepositum cui
 fideliter adhesit Theodericus Hollandie comes
 et tota terra Traiectensium

Ceteri vero canonicorum elegerunt Arnoldum de
 ijlenburch prepositum Dairentrionensem cuius
 partem assumpsit Otto comes Gbelrie et tota
 terra transylselensis.

Henricus autem imperator Theoderico cognato
 suo per anulum et baculum postoralem investitu-
 turam Episcopatus dedit quumffimo et tempo-
 rali iurisdictionem Theoderico comiti guber-
 nandam commisit donec in Romana curia
 diffinitio fieret quid eorum dictante iusticia
 pontificum optineret.

Itaque Theodericus comes propugnator sine tu-
 tor existens Episcopatus ac in castro quod
 dicitur horst cum tota sua curia manere
 disponens episcopales redditus ex imperiali
 precepto curiose collegit sed obstante concilio
 Ottonis comitis Gbelrie de partibus
 ijselensis nihil omnino recepit.

Quapropter idem Theodericus comes coadiutor
 = natus

214
natis sibi robustis bellatoribus tam ex Hollan-
dia quam Zelandia cum cornibus horridis et
oculis fulgidis uniuersim pagum velue poten-
ter incendit magnamque praedam multitudine
facilitatis secum gloriosius asportauit. Nec mo-
ra quiescit et Gelric comes contractis pugiliis
immensis copiis cum turbis stridentibus et
signis choruscantibus Hollandie comitem
usque montem haïmonis festinanter insecu-
tus est, quatenus captam praedam potenter
excideret et pro illata sibi contumelia crude-
le bellum ageret. Et ecce concurrentibus utri-
usque partibus orientum bellum in horruit
in quo stridor balistarum tonitus gladio-
rum fragor hastarum et signitibus eorum
terribiliter inualuit.

Demum post utriusque partis horrendum exci-
dium Otto comes Gelric suum palatium diffugis
turbis equo cursatili retrocessit et Hollandie
comes fugitivos hostes cursu celeri subsequen-
tis copiosum numerum plebis et militiae
captiuauit.

His itaque gestis Wilhelmus orientalis frisiae
comes hac audita victoria gaudens primo ve-
nit ad Hollandiam, deinde secessit ad horatium
fratris sui visitare praesentiam quem The-
dericus comes iussit exemplo per Henricum
gruis apprehendi ac in praesidio castrorum dis-
trictissime cathenari Modico, tamen hinc ex-
lapso tempore iam dictus Wilhelmus comes
disruptis claustris a captiuitate clam eiecit
Spe

Ipe protectionis devenit ad Ottonem comitem Gel-
rie a quo per dies aliquot detentus fuit in contin-
bernis magne letitie

Novit enim idem Otto comes eundem Wilhelmum
comitem in terra sancta virum strenuum et
illustrem

Quapropter dedit eidem Adelheidem filiam suam
in uxorem ex qua genuit florentium Hollan-
die comitem Ottonem Traiectensem pontificem
Wilhelmum presidem Adan abbatissam reu-
bungensem, et Richardum devotissimam sancti-
moalem Nuptiis vero magnifice celebratis in
Austria sepe dictis Wilhelmus gloriose receptus
est in orientali frisia

Eodem anno Theodericus Hollandie et Otto Gelrie
comites ab omni controversie discordia reconciliati
sunt in hunc modum ut Henricus filius Ottonis
comitis Ghelrie duceret in uxorem Adelheidem
filiam Theoderici comitis Hollandie Sed ambo
post modicum tempus defuncti sunt ac in regis-
bursensi monasterio christiana funerealibus
inhumati sunt

Anno Domini M^o C^o LXXIII. Theodericus et Ar-
noldus electi Traiectensem episcopi per diffinitio-
nem innocentii pape tertii sententiam et finem
lites habuerunt

Arnoldus eteniam primo pontificium obtinens
XXXX episcopus consecratus est qui post tem-
pus sigillum octava idus aprilis in urbe roma-
na mortuus et sepultus est

Deinde

Deinde dictus Apostolicus Theodericum xxxi. con-
secrauit episcopum mandans ut continuo rediret
ad commissam sibi populum

Hic ergo Theodericus Traiecto veniens disponens
papie defunctus est qui ibidem catholicis e regijs
honorifice tumulatus est

De Theoderico de Are tricesimo
secundo episcopo Traiectensi

Post obitum Sicorum pontificum predictorum
Theodericus de Are prepositus Traiecti superia-
ris xxxii. electus est episcopus vir illustris
et prudens consiliarius hic a Sicilia de negotijs
imperialibus ab ecclesia vocatus Traiectum festi-
nante aduenit totumque pontificium expensis
innumeris gravatum invenit

Quapropter et ipse de prelatorum Sicorum con-
silio primo recessit ad orientalem frisiā ut
tam de fornicaria quam de iustitia frisonum plebis
aliquantulam possit aggregare pecuniam

Sed Wilhelmus de Hollandia existens illis die-
bus ibidem comes exactionem sue gentis indigne
ferens ipsum episcopum in monasterio Hauris
post missarum celebrationem armata manu
cepit quem etiam captum ad presidium suum
penes ostereze festinanter adducere decrevit

Quidam autem monachorum et frisonum viri
timorati incluentes propter temeritatem committent
eterne

eternae maledictionis innodare sententia Domini
num episcopum a captivitate comitibus violenter
eruerunt

Quibus itaque gestis Theodericus Hollandie et
Otto Ghelrie comites inierunt aduentus eiusdem
episcopum validam conspirationem pro eo
quod idem pontifex contra Wilhelmum orien-
=italis frisie comitem pridem movisset hos-
tilem contentionem

Nam et comes Hollandie fuit eiusdem Wilhel-
mi frater, nichilominus et comes Ghelrie socius

Otto quidem Ghelrie comes totam terram tran-
sylvelinam, propriis officialibus episcopi ditioni
sue subiciens Duventriam sub satellitibus commu-
nicavit

Theodericus autem comes Hollandie totam ter-
ram Transijselinam de populaculis fixis pas-
sionibus Traiectam per girum vallavit
Et ecce prefatus comes Ghelrie eodem tempore
dolose captus est a duce Brabantie sub conductu
regis Ottobonis et Adolphi ^{archiepiscopi} Colonien-
dis

Quamobrem Theodericus comes Hollandie vo-
lens Ottonem Ghelrie suum complicem eriere
de ^{praesidio} Traiectendam ducis dissolvit obsidionem ab
urbe Traiectendam ac opidum ducis quod Buscum
ducis dicitur circumsevit in manu forti

quod

Quod tandem die VIII. mensis Septembris armipotenter intravit Wilhelmum fratrem ducis et Henrici cum de Busch cum plerisque militibus cepit et cum preda multa in modo suspellectilibus ad Hollandiam navigare cepit

Dux vero Brabantie precellens princeps interim ad auxilium suum invocauerat multos principes utpote Coloniensem archiepiscopum Leodunensem episcopum ducem Limburgie et comitem Flandriarum quorum auxilio Theoderico comite redeundi viam festinanter anticipauerat

Theodericus ergo comes ex magnanimitate sua dimittens stridentibus et vexillis victulantibus in castro siue villa, quod hiesden dicitur, eidem principibus occurrere presumpsit sed deuiotis extorripulo cunctis Hollandinis idem comes ibidem captus fuit

Interca Theodericus episcopus attendens tam Hollandiam quam Ghebricam ab se defensore desolatam coadunavit blandimentis et donis electam militiam cum qua festinantes ingressus est Hollandiam ubi predam copiosam extorripulo contraxit quam instante nocte sumbra secum infra muros urbis Traiectensium abduxit

Hollandenses autem milites cum vulgo pro rapina reducenda perniciter infecisti quod
dam

dam equites in itinere retardatos prehendiderunt
ac in reuersione plures villas Episcopatus fa-
uillatenus inflammauerunt

Chrattina de hinc orta luce cum Aurora iubar
graminosam terra superficies^{em} stillicidio rosis
adpergeret, idem episcopus de procerum suorum
consilio pagum velius cum expedita militia pos-
tenter exisset zotphaniam obfidiione cingens ce-
pit et exinde Dalentriam intransa fautori-
bus capti comitis maximam garam acquisi-
uit

Eodem anno Theodericus comes Hollandie liber
laxatus et a captiuitate duci Brabantie Nam
et idem comes proefato duci 11. milia marcarum
argenti pro illato damp^{no} per soluit

Anno Domini n° 22° innocentijs tertij
ius papa fecit Rome ^{an} ~~an~~ nimum iudicium et ce-
lebravit consilium generale

Eodem vero tempore Theodericus Traiectensis
episcopus et Theodericus Hollandie comes con-
similiter ad unionem pacis sunt perducti
qui deinde ceteris dies vite sue semp^{er} amicis
fidelissimi sunt effecti

Robertus De hueden XV Dominus

Anno Domini n° 11° ~~11~~ secundo obiit illud-
tris Robertus XV° Dominus de hueden ha-
bens in uxorem filiam Domini de Die et ex qua
genuit

220
genuit Johannem succedentem Dominium de
hüesden et Dominium Wilhelmum de heeckhüg
Len.

Anno Domini M^o. CC^o. III. ~~in~~ Thea-
dericus comes Hollandiæ apud Dordracum in-
firmitate laborans circiter agonem sue mor-
tis quamplurimum querularum cepit ab senten-
tia Wilhelmi comitis oest fratre fratris sui
presertim quod de provisione comitatus cum
ipso nihil ante mortem egisset, vel
certe quod unicam filiam suam Adan nomine
puellam preclaram et nubilem titule sue mi-
nime commendasset

Comitissa quidem Adelheidis contra perperam
intendens proposuit ipsam puellam comiti Lu-
dovico de Loon despondere et sic eura extraneo
principe comitatum Hollandiæ pro suo benefi-
cio gubernare

Theodericus comes interim ^{II} nonas Novembris
requievit in pace creatori reddens animam
postquam annis XIII. bellicose resisset Ho-
landiam

Cuius obitu iam cognito Ludovicus de Loon
ab altera dordracum festinanter advenit et
secundum Adelheidis comitisse preordinati-
onem Adan puellam de Regali stirpe prog-
nitam in festivo gaudio sponsam accepit
Et erat miserabile spectaculum intueri ~~ta-~~

tam cito magnifici comitis disparuisse reveren-
tiam, ut Adelheidis comitissa sepositis funeralibus
exequijs proch pudor sponsalem auderet cele-
brare letitiam

Sed quid plura comitis exanime corpus Egmondam
deiectum est quid ibidem apud anteriores comites in
cappella sancti prothomartiris Stephani hono-
rifice tumulatum est

In cuius Epithaphia hæc metra
subscripta scripta habentur

Terriculus iacet hic, ^{peperit} ~~cepit~~ quem filia regis
Ada comes comitem genuit florentius istum
sui claudius tumulo virtutum pondere micans
Liccatur meritoq; doles Hollandia tantum
Amisse virum per quem suffulta honores
Insidias ravidos sopisti vita tumultus
quem pietas quem vera fides probitate magistra
Virtutumq; cohors tunc sum serualet in eternam
Sollicitus in cineres corpus sollicitq; tributum
Carnis et antique redit ad primordia ~~in~~ matris
Hic binas noctas volente novembre relinquens
Exilium mundi sanctis congruet in astris
Iacet sepultus sub grandi Petra exaratus in ^(sic)
eo cum felto et Leone in armis suis valde tri-
umphaliter
Interca Wilhelmus orientalis frisie comes
cepta fratris sui morte dolenter venit ad portum
rijpe conditum ulterius impetrare requiens ut
ad tumulum fratris sui securus accideret et
expletis

explētis exequijs ad frisiā sine deliberatione
decederet

Cui plerique nobiles Hollandiæ compassi sunt
eiq; firmissima conspiratione federati sunt
utpote florentius frater suus prepositus
maioris ecclesie Traiectensis

Otto comes de Benthem ipsius patrius Jacobus
Leijdenis castellanus, Philippus de Wassenaer
Simon de Haerlem, Wilhelmus de Teijlinghen
Johannes de Rijnwijck, Walterius de Egmonda
et Albertus bariart milites demandantes ipsi
Wilhelmo comiti quod sub pacta fide securus
ad eos transiret praesertim cum a primatis
bius Hollandiæ decretum est, quod a nobili
muliere nollet regi, nec extraneum principem
sem aliquatenus super eos Dominari

Wilhelmus itaque comes hac clandestina le-
gatione vocatus ducatus Philippi de Wassenaer
ad portum de Zierikzee latenter adductus est
ubi mox a zelandensibus populo gratanter in
comitem exaltatus est

Walterius de Egmonda et Albertus de Bariart
cum Kenemaris indultum fecerunt interim
in Haerlem aduersus Ludovicum comitem de
Loon et Adelheidis Hollandiæ viduam, ita quod
ambo circa noctis caliginem una cum Ghysel-
berto

berto de Nemetal propere diffugerent et ad civi-
tatem Traiectensem pro subsidio tenderat

Ada vero iuuenca maternis destituta solatio cum
Rogero de Merchi^{en} et Otthone de Bieren militi-
bus cunctisque balistarijs Ludovici comitis
ad presidium Lejdis anxie confugit et ibidem
adversariorum suorum potentia obstare decre-
vit. Sed indomita gens benemaris ducatu walter
de egmonda quantotius illuc affuit nichilominus
= finis et plebs^{plac} Flandrie conductu

Philippi de Wassenaer ibi non defuit qui for-
titer ipsum presidium illic affuerat cum
fragitis et fundi bulis impigerent turres et me-
nia cum diversis ingenijs quoadunque prefati mi-
lites urgente penuria victualium in ditionem
transiret ipsi quoque presidium benemaris liber-
resignarent

Wilhelmus itaque comes omnem rem gestam
festinanter intelligens decessit ad Hollandiam
et nepotem suam Adan cum pedisse quibus cur-
todiendam transmisit ad texaliam qui totum
exinde comitatum ditioni suae subegit et de pre-
sidijs suorum infidelium proxit soldit, or-
dinavit

Ludovicus ergo comes totius ad vindictam con-
trariam surrexit qui episcopum Leodiensem
ducem Limburgensem et comitem flandrie
pro stipendijs subarravit specialem tamen
confidentiam

confidentiam habens in potestate Theoderici
episcopi Traiectens^{is} quem pro summa
duorum milium talentorum conquisiuit
in iuramen iam instantis p^{re}stari promit-
tens quod de manu sua comitatum Hollan-
die reciperet in foedum su^(sic) quibus fra-
trem suum eidem episcopo dedit oblidem

Wilhelmus autem his agnitis walterum de
egmonda et Albertum Baniart kenema-
ris preficiens Philippum de Wassenaer et
Wilhelmum de Teijplinghen rijnlandris prefici-
ens ad Zelandiam fecit ibi cunctas incolas
in aditoribus suis inuitavit Nec mora quum
Philippus de Wassenaer et Wilhelmus ante-
dicti milites duas fortes munitiones cum propug-
naculis extruxerunt quarum unam florentio
Traiectens^{is} proposito suam in b^(sic)sch side
silia reliquam autem Otthoni comiti benthem-
sitam in Sladenberdam ad tuendum fidelissi-
me commendarunt

Walterus quidem et Albertus prefati milites
kenemarus induerunt ~~classem~~ ^{classe} assumere et ag-
gerem interrumpere et prata totius comitatus
landie submergere qui continuo totam ditia-
nem Ghijlberti de Aemstel usque ad broeck
landie tam aquis quam incendijs euerterunt
Et exinde cum ingenti predamultumque fa-
cilitatis kenemariam remigarunt

Episcopus vero Theodericus hanc volentulacem muniti-
 onem die XXIII. mensis iunii prope Midratum
 personaliter Hollandiam intravit ubi comitem
 de benthem fugavit a prelio, et exinde plures
 villas hostili conflavit incendio

Hinc itaque prospere succedentibus idem pontifex
 lectum equum solus ascendit pedestrem exerci-
 tum trans paludes sequi iussit et de plerisque vil-
 lis singillatim obsides accepit donec admunitio-
 nes quas florentius prepositus tenebat gloriose
 devenirent, et eandem cum expeditis bellatori-
 bus expugnarent

Episcopus igitur hanc munitionem leviser opti-
 nuit absque gravi dispendio quoniam milites de
 terra Traiectensium delectos prepositum fugie-
 runt ex eodem presidio adferentes se nequam
 episcopo velle resistere

Itaque florentius prepositus non habens ultra
 resistendi copiam illic apprehensus qui captus
 in hoste sub diligentis custodia retinatus
 est

Alterna vero die cum solate iubar dyaphanum
 illustraret emisserium idem episcopus comi-
 tante militia Leydis advenit ubi Ludovicus co-
 mes subjugata Zuythollandia cum episcopo be-
 nigne occurrit ibique plurimi nobiles Hollan-
 die

die principales Ludouico gratanter occurrerunt
 cum quo ~~sepius~~ inseparabilis amicitie per
 serunt, utpote Johannes de Berlijn Johannes
 et Uelbrandus de Haerlem Arnoldus et Hen-
 ricus de Rijswijk et Woiterius de Riven mili-
 tes quorum securo conductu comes et episcopus
 nemine rebellante uenerunt in Haerlem
 sibi singulas suppimentas et de iocunda
 prosperitate non immerito gloriantes

Econtra uero Kenemari cunctis belli necessarijs
 abunde promuniti festinauerunt antedictis
 principibus certatim occurrere et cum eis
 dem in campi planicie graue bellum commit-
 tere, sed prenarrati milites tumultum tam
 effrenata plebis agnoscentes huic belli stre-
 pitum prudenter interceperunt, ac inter utramque
 partem hoc arbitrium promulgauerunt quod
 tenus Kenemari profere factu quod diuim
 in Aemsterlandia Kenemarie ^(sic) commiserent
 tam episcopo quam comiti saluamnam quin-
 gentorum talentorum per soluerent Et exin-
 de redempta classe cum pace discederent

Quibus actis episcopus et comes nichil infor-
 tinii de cetero formidantes villam sancte Agae-
 the quod nunc dicitur Bieerwijk cum possessioni-
 bus ^{Alberga} de Banaerd ^(sic) militis omni succende-
 runt Et extunc lumina Adelberti confessoris
 in

in egmonda peregre visitantes totam Hollandiam
am ^{as} libertatam et in se diuisam non obstante
quorundam aduersario subiugarunt

Ludonicus itaque comes cernens quia nullam
rebellionem iam haberet exorauit instanter
episcopum ut ad propria remearet

Cum autem haec agerentur apud Hollandiam
comes namque ~~in~~ ex parte comitis flandriae
pit expugnare walacriam. Hughe quidem Domi-
nus Voorn, acceptis obediens, ^{re} nunquam indolis
Ludouico subegit et Wilhelmum comitem ^(sic) et
a Zelandia profugauit

Wilhelmus itaque comes nulli si tictus cum
nauis piscatoria retibus obiectus est et a suis
per secessionibus exenti mirabili claps-
sus est latenter sed cum Hughe de Voorn ex
parte Ludouici comitis totius Zelandiae pro-
fectus ^(sic) existeret modumque sine potestate erra-
ganter excederet, Zelandiae populus denuo conspi-
ratione federatis Hugonem ¹⁰ pro se depulit
et Wilhelmum ¹⁰ undique quesiens iterato comi-
tem statuit

Nec mora quin et idem Wilhelmus comes
per occultas literas et epistolas waltero
de egmonda Alberta ^(sic) Baraeg Wilhelmo de
Teijlinghen et Philippo de Massenaer omnem
rem gestam seriatim exposuit. Quirinus
quantum potuit humillime petijt quatuor
die

die determinata cum armorum copia leydiam
aduenirent nec in absentia sua contra Ludouicum
cum comitem prelium aliquatenus inchoa-
rent

Ludouicus igitur intellinens Zelandros
sibi rebellasse et Kenemaros in armis oc-
currens direxit exercitum suum in leydiam ut
primo Kenemaros armipotenter cederet
et deinde contra Zelandros graue bellum
committeret

Kenemari quidem sustinuerunt e contra
predictum exire presidium cum sitant sine
dinate nimis ad prelium quapropter a vi-
ris belligeris absq. mora distressati ex quibus
etiam multi crudeliter interempti sunt.

Ceteri vero classem introire nequeunt scandere
pontis propugnaculum ut ibidem
ad nouum bellum recenter aggregarent
exercitum Sed ecce pons idem mole tot ar-
matotam contractus corruit et maxima
multitudo Kenemarorum in torrente Rhe-
fluminis suffocata perijt

Philippus autem de Nassenaer cum Waltero
de Egrionda et Alberto ^(sic) Baraet trans pa-
ludes celeri fuga delapsus est Sed Wilhel-
mus de Teijlinghe hostibus aliquantulum
obstans ibidem captus est

Ludouicus itaque comes hac adepta victoria
statim

Statim ad nemorosa loca versus voerschoten
glorioso reversus est et ibidem in pratis viron-
tibus sua castra metatus

Interea Wilhelmus Comes cum expeditione va-
lida de Zelandia potenter adueniens tabernacula
sua fixit in tol, deinde in Rijswijk prope
haghis, deinde circa noctem castrametatus
fuit apud Sohraken buschi ut alterna die con-
tra Ludovicum comitem indilate confligeret
et eundem ab hereditate paterna procul ex-
pelleret

Ludovicus autem hanc sinistram famam
audiens transmisit ad Wilhelmum Ducem
limburgie quatenus ipse tentaret de compo-
sitione pacis et concordie Sed idem dux vir
belligerus sine pacis effectu rediens visa
nichilominus et audita referens sua pre-
cepit cunctis tentoria et a facie superuenien-
tes exercitus absq; mora declinavit ab Hollandia

Ludovicus etiam comes relictis ibidem taberna-
culis festinus diffugio Traiectum adiit et cap-
tivos equites episcopo pro stipendijs tradidit
quidam vero militum precipiti cursu pro-
ruentes in locum ryle suffocati spiritum
aquis supposuerunt Alij quoq; vagantes per
deserta diuersis incommoditatibus afflicti lassam
animam exalarunt Ceteri quidem fugiti-
ui

in loricas thoracas galeas et clipeos abicienda
 alii passim occisi sunt alii sunt exterioratim
 apprehensi. Wilhelmus itaque profugientem exer-
 citum perniciousiter interfecit multum numero
 suum cunctum apprehendit quoniam ^(sic) papilio-
 nes et victualia cum clonodis diuersis suppellec-
 tiles acquisiuit

Itaque Ludovicus comes de Loon nunquam re-
 versurus ad Hollandiam propulsus est et Wil-
 helmus in paternam hereditatem patri-
 filio succedens **¶** II. comes Hollandie & totius
 frisie laudabiliter exaltatus est

Modico de hinc elapso tempore Wilhelmus
 comes collecta militia munitionem fossarum
 et florentium de Spiren adversariorum flo-
 rum applicatis mangenis destruxit et econ-
 tra Gerardus comes de Bre frater Theoderici
 Traiectensis ~~episcopi~~ episcopi cum Traiectensibus Do-
 dracium salubriter inflammavit

Denique Theodericus episcopus et Wilhelmus
 comes per amicabilem interuentionem hoc mo-
 do reconciliati sunt ut comes episcopo pro
 illato damno M. talenta per Solheret ac Hen-
 rico Gryis pro integro sua restitueret

Induper et ministeriales episcopi manentes in
 comitatu cederent in potestatem comitis et
 simili ministeriales comitis manentes in epi-
 scopatu cederent in proprietatem episcopi

Proterea

Preterea Wilhelmus comes cum quingentis militibus
suis celeris vestibus et nudis pedibus apud ecclesiam
Traiectensem veniam suppliciter pro eo quod pri-
dem ipsum episcopum in monasterio Stausens
violenta manu tenere ceperat

Theodericus igitur ex hac ^(See) guerra plerumque loci
peditum in pignora predia redemit castra sua
victualibus adimplevit debita Romane curie per-
soluit et exinde totum pontificum ^{at} glorioserece-
it

Wilhelmus etiam comes post obitum Ade neptis
sue comitatum Hollandie de manu Frederici
cesaris in feudum accepit quem in tranquilla
pace deinceps longo tempore gubernavit

His temporibus obiit malcolmus Rex scoto-
rum Avunculus Wilhelmi comitis Hollandie
cuius regnum quidam scotus suscepit in
feudum de manu regis anglie

Quapropter Wilhelmus comes Hollandie verus
heres eiusdem regni scotie confederatus est
cum Ludovico primogenito regis francie qui
continuo classem aptans mare transitit
et civitates expugnans honorifice triumphavit

Deinde Ludovicus comes de iterato notos et
amicos sollicitavit ut absente Wilhelmo
latenter Hollandiam introiret

Quapropter

hic propter idem comes Wilhelmus ex emple
 ratum ingressus est et ad patriam suam
 cum victoriam laude reversus est ne comi-
 tatum paternae hereditatis certum et acqui-
 situm pro regno ^m Faterne hereditatis incerto
 amitteret ac hostes suos ab Hollandie fini-
 bus potenter propelleret

Anno Domini M^o CC^o nona decembris
 (sic)
 Theodericus episcopus apud Darentiam
 requiescit in Domino postquam annis XIII
 profuisset episcopo Gili de partibus
 transylvanis Traiectum adiectus et in ecclesia
 maiori penes antea pontificis honorifi-
 ce tumulatus est

Eodem anno obiit similiter Albertus episcopus
 Lodiensis

De Ottone de Ghebra xxxiiii
 episcopo Traiectensi &
 morte eius.

Defuncto Theoderico pontifice venerando Do-
 minus Adolphus archiepiscopus Coloniensis
 Ottho monasteriensis et Gerardus osuabur-
 gensis fratres et pontifices Wilhelmus Hol-
 landie et Ottho Ghebra comites convenerunt
 in Traiecto quatenus supplicarent ecclesie
 pro pastore novo, quorum denique precii-
 bus

Otto cantuariensis prepositus xxxiiii^(sic)
 electus

electus est episcopus iuuenis ingenio claris
aspectu venustus, et egregius frater eius-
dem comitis Ghelvie, et fororibus prefate
comitis Hollandie,

Hic Otto iuuenis XVIII. annorum super mi-
noris ~~etatis~~ dispensatione romanam curiam
anno Domini M^o CC^o V^o proposuit qui statim
apud noorthuysen febre pulsat^{us} vij kalendas
aprilis occubuit

Rexit autem Episcopatum in habundantia pa-
cis tribus annis cum dimidio sepultus infra
Traiectensem ecclesiam sub tecto borealis parti-
~~is~~ honore congruo

Fuit enim idem iuuenis in causis iudicialibus
multum discretus et in cunctis negotijs repu-
blice valde catus.

Anno Domini M^o CC^o ⁽¹²⁴⁾ obiit Otto comes Ghel-
vie frater Gerardi dudum comitis huius no-
minis ⁽¹²⁴⁾ quartus et Gerardus eius filius co-
mitatum suscepit

De Ottone de Lippia episcopo
XXVIII. Traiectensi

Sepultus ~~est~~ iuuenis ~~etatis~~ Ottone pontifice ple-
nitate comites Hollandie, et Ghelvie presentes
in eiusdem exequijs obtinuerunt a capitulo
supplicationibus assidue ut Otto secundi^{us} natus
de

de lippia maior prepositus xxxiii^o eligeretur
episcopus qui de consensu Metropolitanus
sui suscepit Episcopalem benedictionem
apud frankenwordiam ubi condigniter a
Frederico Cesare temporalem acceptavit
iusticiam

Hic Otto dispositis Episcopatus sui utili-
tatibus cum imperatore cruce signatus ma-
re transiit totamque terram suam Her-
manno fratri suo gubernandam fidelissi-
me commendavit

Circa hec tempora fuerunt duo milites fa-
mosi, walterus ortus filius ex Brabantia
Baldewinus ex Hollandia. contigit autem
quod hi delecti consodales ad torneamen-
tum irent qui summo mane quoddam
intrauerunt oratoriū ut devote mis-
sam audirent ante tirocinium

Factum est autem, ut clericus missam
Sancti spiritus caneret quia finita beate
marie virginis missam sine mora subs-
tingeret et quoniam walterus beatam
Mariam ardentem amabat ideoque missam
eius ad finem audiret Baldewinus autem
secularis gloria multum cupidus finita
prima missa tirocinium incepit in quo
cum militari laude multum laboris ex-
plevit

A qui walterus & Bal-
dewinus fuerunt sep-
telcati, qui -
(hæc ab alia manu
margini adscripta.)

238
Walterius vero precepta benedictione secunda
misit cepit arma festinanter induere et
cum sua clientela decenter ad campum ten-
dere sed ecce quam primum idem wal-
terius introiit equitum unusquisque
miles lassatus petebat hospitium

Baldwinus autem occurrenti walterium
gratanter amplexatus est et eidem talibus
verbis allocutus est Clarissime miles bene-
dicaris a Domino qui hodierno die prece-
nium laudis acquisivisti ac innume-
rabiles equites concitasti

Walterius quidem humiliato capite subri-
sit sciens quod ipso die torneamenti con-
fliktum nequaquam introiit. Sed post
quam idem walterius laudem sui nomi-
nis indefinenter ab histrionibus acclama-
re percepit cum magna admiratione
Baldwino ^{dixit} ~~dixit~~ Care sodalis scito ^{quid} ~~haec~~
haec die tirocinium non stravi sed gloriam
discedente te missam gloriose matris ad fi-
nem audiui, que michi preconium laudis op-
tiniit atque titulum nominis mei exaltare
voluit

Quapropter amantiissime frater deseramur
cuius amore secularem gloriam et appeti-
mus infirmam vitam celibem nunquam
transitoriam

256
transitoriam. Nec mora quin et hi milites in-
traierunt hemmenrodense monasterium
ubi sub cetero bitabili disciplina sacre religio-
nis susceperunt habitum.

Walterius autem abinde p[ro]faterium ex
toto didicit et p[ro] Salmodias suas p[ro] ce-
teris fratribus indilate cecinot qui cum una
dierum infra missarium solemniter deuotus
assisteret et utraque manus cum deuota
p[ro]re de super expanderet, ecce crux aurea de
celo lapsa cecidit in ipsius manibus in sig-
num quod deus annueret eis sanctis p[re]-
cibus. Eandem quippe crucem Adelheidis
comitissa de hinc asportauit ad Hollanda-
m et ad reijnsburgense monasterium
que et largam butiri et copiam ipsi mo-
nasterio dedit annuatim in elemosinam
transulit.

Hec autem comitissa Generabilis soror Ottho-
nis Ghelric anno Domini M^o CC^o XVIII. ii. idus
februarii defuncta est, et in Reijnsburgense
monasterio honorifice tumulata.

Wilhelmus autem comes post hec aliam
uxorem nomine Mariam filiam ducis
de Lancaster ex anglia superduxit et pa-
cis annis in hac vita supstet fuit.

Nam et idem comes anno Domini M^o
CC^o XXII. ij. nonas februarii creatori red-
didit

didit animam postquam annis xix belli
cole rexisset tam Hollandiam quam orien-
tales frisiā

Hic Wilhelmus ad prefatum monasterium
confirmiter adiectus est qui et ibidem cum
exequijs congruentibus inhumatus est

In civis Epitaphis hec me-
tra scripta habentur

Pompas mundanas animadvertens etc. ^(sic)

Anno Domini M^o CC^o VIII° nata est beata
Elijabeth filia Andree regis ungarie

Post obitum Wilhelmi ^(spatio ita vacuo relicto) princeps
pater filius eius florentius III^{us} & III^{us} comes
Hollandie duxit in uxorem Machtildis
filiam Henrici ducis Brabantie que erat
matertera Sancti Elijabeth vidue filie An-
dree regis ungarie de qua genuit Wilhel-
mum Regem Romanorum succedentem
comitem Hollandie florentium presidem
Adelheidem hannonic machtildem heym-
bergie comitissas

His temporibus Otto Traiectensis episcopus
de jherosolimitana peregrinatione ^{reversus} sub ter-
ram suam bene placitam invenit qui maxi-
mis se discordijs immoluit

Otto

298
Otto namque Gelie plures quondam vasallos
habuit in terra Zelandie qui per villicos
episcopis graviter exactionati sunt adeo quod
in bonis temporalibus multum inopes effecti
sunt.

Quapropter idem comes homines Episcopatus
apud ~~Theloneum~~ ^(See) Lobet arrestitit fecit et
cum incolis Zelandie contra dictum iam Pon-
tificem conspiravit.

Episcopus autem auxilio Theodorici monaste-
riensis episcopi ac Hermannii fratris sui
copiosam congregavit militiam et exercitum
magnum, ut vicinas villas comitatus Ghebrae
potenter incenderet et rebelle vulgus de terra
Zelandie ^(See) victorioso confederet.

Econtra vero iam dictus populus eodem auxilian-
te comite penes Arkelo congregatus in aggere de-
crevit ~~omnibus~~ ^{omnibus} modis episcopis resistere. Sed
episcopus in fremitu buccinarum ac in sonitu
tympanorum adversus hostes viriliter aggressus
quosdam occidit plures cepit ac omnes alios cum
victoria profugavit.

Sic mora quiescit et idem episcopus duo fortia
castra que ~~erat~~ dicebantur omnino destruxit
Et tertium quod Buchort appellatur excapta
maiore turri favillatoni inflammavit quo-
niam eorundem castrorum profecti primis
tiam

tiāam suscitauerunt rebellionem et uniuersum
Zallandie populum ammarunt ad illicitam con-
spirationem

Comes quidem Gelrie pro victoria pontificis in-
dignatus Waltraudum Dominum Limburgensem
ac Henricum comitem Leynensem cum du-
bus milibus militum in ipsius auxilium inue-
tauit et florentium comitem nepotem suum
sibi complacere conquisiuit qui continuo
Leckam ascendit cum infinito quasi nauigio
et Episcopalem Domum cum villa gheijn hos-
tili conflagrauit incendio

Econtra vero dictus episcopus auxilio Gherar-
di Bremensis archiepiscopi fratris sui
Theoderici monasteriensis episcopi propinqui
sui ac Hermannii de Lippia Germani sui mil-
le equites aggregauit et aduersus ante dictos
principes intrepide bellum instaurare decre-
uit Sed ecce Dominus Conradus Portuensis
episcopus et apostolice sedis legatus ex imper-
rato superuenit ad locum certaminis suspen-
dens iam inchoatum prelium et de conten-
su partis utriusque tale promend arbitri-
um quatenus comes Ghelrie aduocatiam de
terra Zallandie beato Martino traderet et
episcopus eidem allodium Elstense, mon-
tisque sancti ^(Sic) Ediliae preposituris et va-
sallos exceptos in feudum restitueret

Comes insuper Hollandie pro ministeriali-
bus

his suis octingentas libras haberet ac eo Idem
 ecclesie Traiectensim manumissione facta li-
 bere resignaret

Anno Domini M^o CC^o XXV. commissum
 est civile prelium inter Egbertum profes-
 tum Groningie et Rodolphum castellanum
 locuocordie

Quapropter ^{dictus} episcopus in manu forte Gro-
 ningiam iit et pacificas treugas sibi iu-
 dicis mortis ab utraque parte seruari man-
 dauit sed Rodolphus abscedente pontifice
 castrum Egberti penes R^{ome} ^(S^{ue}) destruens
 potenter intravit Groningiam et infectis tre-
 gis Egbertum effugauit ad frisiā

Econtra quidem Egbertus de frisia copiosum
 eduxit exercitum ac oppidum Groningie gra-
 ui vallauit obsidione per circuitum qui
 tandem per diuersos adfultus ipsum oppi-
 dum in parte succendit et Rodolphum in pe-
 riculo mortis uix elapsum ad locuocordiam
 profugauit

Rodolphus autem illatum contumeliam
 motis omnibus bellicis stationibus, confectum
 aggregauit expeditos armigeros ac ipsum oppi-
 dum ~~et~~ hostiliter infestauit per affetus cre-
 berrimos sed ecce Dominus episcopus necessi-
 tatem oppidi sui festina relatione percipi-
 ens

261

ens aggregatis electis electis bellatoribus propo-
suit Rodolphum ab obsidione propellere vel
castrum concordie cum tormentis potenter eue-
tere

In civibus adiutorium Gerardus comes Ghelrie
Johannes Dominus de Arkel cum ⁽³⁰⁾ hoberno de
Arkel filio Hughonis boter de cum multis
proliatoribus personaliter advenit qui consi-
militer florentius comes Hollandie robustam
militiam destinavit cum predicto Domino de
Arkel

Theodericus clivensis et Baldewinus de Bentham
comites sibi presterunt manuale subsidium
episcopi Poloniensis et monasteriensis trans-
miserunt eidem adoptatum auxilium ex
quibus omnibus per pulcher exercitus apud
Anem aggregatus est ubi Dominus Episcopus
plus fides castris per diem cum antedictis
principibus plerumque gaudens est qui dictan-
te principum sententia Rodolphum a bonis
suis ibidem proseripit ac in omnibus adve-
toribus suis plenam indulgentiam predicavit

Rodolphus vero perpendens episcopi magnam
potentiam dissolvit obsidionem ab oppido
Groningie qui continue castra sua vexit pro-
pe villam concordie premeditans quod la-
tissima palus situata foret in medium

Altero vero die cum ^{emancipatis} radijs aurore
iubar accresceret Dominus de Ghore beati
martini

martini vexilliger in clangore tubarum et
 stridore tympanarum cum electis antecessit
 armigeris quem totius exercitus subsecutus
 est et cum diversis armaturis bellicis et ecc
 pugiles Episcopalis exercitus primam gubernantes
 aciem armorum ^(sic) sarcina pregrava
 ti paulatim in ipsis paludosis locis prochi
 dolor viii submersi sunt qui non solum a
 trentonibus verumetiam a mulieribus mi
 sero mortis genere crudeliter interempti sunt

Ceteri quidem plerumque sauciati per repente
 nam fugam ab hostibus vis elapsi sunt

Rodolphus autem cum quibusdam equiti
 bus tota nocte fugitivos insecutus hostes vic
 tualium apprehendit magnam copiam qui
 cum multis captivis gloriose reversus est ad
 Louordiam inter quos principales erant Ge
 rardus comes Gelvie Ghijselbertus Domi
 nus aemsterlandie et Theodericus frater Epis
 copi prepositus Daventriensis

Dominius autem episcopus in palustri loco
 captus est qui ibidem per diversa tormen
 torum genera diu martirisatus est Nam
 atroces ^{cum} carnifices coronam suam cruentam
 carne gladijs acutissimis abraderunt quem
 demum post multa opprobria sub ipso die
 kalendas Augusti mensis in locis immundis
 sinitis concularunt

Ceciderunt

Ceciderunt autem in ipsa conflictu cum episcopo suffocatis submersi et trucidati Dominus de Arkel cum nepote suo et multis suorum amicorum nichilominus cccc milites et armigeri bellatores egregii inter quos Barnardus de Florstmania miles valde strenuus et theutonicorum omnium famosissimus super clipeum suum aliquando sustentatus paludibus vadis demum immergus est verumtamen antequam interijt horrendam stragem in adversos hostes operatus est.

Otto quidem Episcopus a locis palustribus clam abstractus cum ingenti fletu tam cleri quam populi tumultuatus est in ecclesia Traiectensi quam XIII annis egregie recit et contra raptores hostes usque ad mortem strenuissime defendit.

Corruit autem ut supra dictum est in eodem conflictu egregius et illustris Dominus Johannes Dominus ^{qui primus} de Arkel fabricavit magnificentium et invincibile castrum de hokelem Sed filius suus Dominus de Arkel consummatit in super idem hic Dominus emit Dominum de Asperen, a Domino Gerardo Domino de Asperen, filio solperti Domini de Asperen

244
ren fratre suo contradicente Cui successit
in Domino de Arkel egregius et miles stren-
uus filius illius primogenitus Johannes
qui dicitur adhuc vivente patre in uxorem
Mariam filiam illustris comitis de woer-
burch cuius mater fuit filia comitis Ot-
thonis de Bentheim, quique comes de Bentheim ha-
bitit ibi paternatus ex comitatu Hollandie
quoddam parvum Dominium contiguum Do-
minio de Arkel situm super fluvium merwe-
da cum villa dicta wölfaria in quo habuit pa-
parvum sed forte presidium in eodem loco in
quo nunc est turris cum ecclesia oppidi Go-
rinchem.

Circa quod presidium morabantur quidam
piscatores eo quod fluvius dictus Merwe-
da cepit ibi fluere et defluere propter infunda-
tiones fluvij sine fluviorum mole et vale-
qui wala apud Tjuelam restrictus fuit ne an-
tiquum circuitum in longa aqua dicta die lin-
ghen de cetero haberet et molea impeditus fuit
similiter et interceptus ne precipitem circuitum
et solitum haberet qui omnes insimul
conveniebant prope idem presidium
Et quia idem piscatores dicebantur miseri
peccatores theutonice ghorkens, ideo oppidum
postmodum dicebatur Gorkom nunc vero
Gorinchem

Sed postquam hic idem iuuenis primogeni-
 tus emplit industria et consilio patris sui
 adiutorio comitis de verneburgh erga Ottonem
 comitem de Benthem idem Dominium prece-
 pit incolis siue villanis de wolfaria domos
 proprias infringere et adiutorio suo siue sub-
 sidio eas circa predictum presidium siue
 fortalitium in modum ciuitatis locare et
 presidium illud mutatum consecratumque
 fuit in Domum dei siue in ecclesiam pro-
 chialem et adducta sunt omnia ornamenta
 cum imaginibus ecclesie de wolfaren in eadem
 ecclesia de gorinchem et de lapidibus et edificio
 ecclesie de wolfaria constructa fuit et ornata
 ecclesia ghorinchem^{ensis}.

Quod oppidum idem iuuenis Dominus de Ar-
 kel munit et valde fortiter munit et
 presertim ad partem occidentalem versus
 Hollandiam cum muro forti et alto et

x. magnis turribus demptis alijs tur-
 ribus qui progressu temporis per girum
 edificate fuerunt

Insuper edificauit in orientali parte eius-
 dem nouelli oppidi fortissimum et regale
 pallatium siue castrum totius Domini de
 Arkel et dicebatur quod non erat sibi simile
 in tota Almania siue Germania ^(sic) eius alpe in
 quo

quo loco deinceps idem Dominus de Arkel ceterique
sui Successores Domini de Arkel moram
traxerunt dicebaturque postmodum palatium
sive curia de Arkel

Item anno Domini millesimo ducentesimo viginti
tercio primo obiit Beatus Dominicus institutor
ordinis predicatorum gloriosissimus

Gerardus Comes Geldrie

Anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo
secundo Gerardus comes Ghelrie filius Ottho
nis impetrauit a Frederico imperatore secundo
et rege Sicilie quatenus Theloniā quod tam
pater suus Ottho quam ipse apud Aernhem
in feodum tenebant posset transferre in
villam Lobeke quod imperator ei prompte
sibi dedit propter fidelia seruitia sibi impensa
Eandem etiam gratiam Henricus septimus et
Wilhelmus primus imperatores postea con-
firmaverunt

Item Anno Domini millesimo ducentesimo
xxxviii. Gerardus ^{comes} ~~Abbas~~ Ghelrie eruit ab
abbate Conrado et Capitulo in Aestbroeck
omnia bona quae habebant in ghent quam
venditionem Henricus Rex Romanorum confir-
mavit

Item Anno Domini millesimo ducentesimo

XXVIII. abbas in file Beate Marie et concen-
 tus resignavit curiam suam in zandwenden
 et ad construendam ^(sic) ibidem monasterium mo-
 nialium quod eodem anno ibidem inceptum est
 per quandam nobilem matronam Dominam
 de Mithuijden

Et anno sequenti XVI kalendas iulii confirma-
 tum est a willibrando episcopo Traiectensium

Eodem anno decimo septimo kalendas Augusti die
 Dominica canonizatus est beatus franciscus a
 Gregorio nono cum omni consilio suo

Item anno Domini millesimo ducentesimo XXI
 in crastino XI^m virginum obiit Gherardus co-
 mes Ghelrie et Otto filius eius huius nominis
 secundus comitatum suscepit

Item anno Domini millesimo ducentesimo tri-
 gentesimo ~~tertio~~ ^(sic) in festo sancti Mathei apostola-
 obiit Ricarda de Nassauwen uxor Gerardi co-
 mitis Ghelrie

Haec enim Ricarda comitissa Ghelrie edificauit
 monasterium monialium in ruernunda
 et erat prima abbatisa eiusdem claustrum et
 comes Ricnaldus Ghelrie edificauit in ruere-
 munda monasterium fratrum minorum

268
Item anno Domini M^o CC^o LXXIII Goeshwinus Do-
minus de Borne accepit Dominium suum de
borne cum omnibus suis attinentijs in feodum
ab Otthone comite Gelrie Ita quod dictus Goe-
swinus ^(sic) servari debet comiti contra universos
excepto comite de loss cum suis heredibus

De Arkel

Ille Thienus Dominus de Arkel qui construxit
= sit opidum gorinchemense impetrauit a Domi-
nis theitonicorum villam de Scaluijen
cum superiori Dominio et incorporauit Do-
minio de Arkel quam villam tunc pri-
mus dederat illustri Dominus de Athena
predictis Dominis theitonicis

De Willibrando de oldenburch tricesimo quinto episcopo Tra- iectensi

Occiso sicut ante dicitur Otthone pontifice
Florentius Hollandie comes cum ceteris prin-
cipalibus ecclesie vasallis Traiectum aduenit
qui pro suo consanguineo Domino willebrando
padeburchensi pontifice filio comitis de olden-
burch supplicatorias preces fudit

Cum autem universale Capitulum deliberatio-
nem

nom super hoc caperet ut deuotas instantias
 eiusdem comitis admitteret, ecce comes Gelric et
 Dominus aemsterlandie letaliter vulnerati et
 per breues inducias a prisione dimissi re-
 cumbentes incul^{ci}tr^(sic) dilati sunt in capitulum qui
 plangendo deprecabantur ab ecclesia sue redemptio-
 nis auxiliium

Quibus visis uniuersus clerus amare lacrima-
 tus est et dolor totius populi de noxa pontifis
 cis non immerito renouatus est.

Quamobrem ^{idegm} Dominus Willebrandus padelbur-
 = nensis episcopus tanquam idoneus uindice
 postulatus est episcopus uir constantis animae
 et ingenii

Sed quoniam idem willebrandus fuit illis
 diebus in Italia partibus et occupatus assidue
 negotijs imperialibus Ideoque discreti uiri trans
 alpes festinanter emisse sunt, ut eidem episcopo
 de nouo pontificio nouam famam defer-
 rent et postulationem ecclesie Traiectens^{is}
 in Romana curia presentarent quod et factum
 est Nam Dominus papa Gregorius
 huius nominis 12. de consilio fratrum
 suorum notum et dilectum sibi willebran-
 di^(sic) de padelburo Traiectum transiit et cum
 apostolica benedictione uersus patriam honeste
 remisit

Idem ergo novus pontifex in Traiecto pro tri-
 bunalis sedens dictante sententia principalium
 vasallorum comitem Gelrie cum ceteris
 captivis a prisione castellani kœuordenses
 absolutum esse iudicavit quoniam idem cas-
 tellanus tanquam proscriptus grassator et
 exlex suum verum Dominum indigna mo-
 te pridem occidit qui continuo tam de ^{protesta} ~~papales~~
 te propria quam de frisia per papales
 indulgentias copiosam duxit exercitum quem
 adversus kœuordenses et trentones in sex ~~ter-~~
 turmas divisit et ordinavit ad prelium.

Econtra vero predicti populi sex cuneos sta-
 tuerunt in girum ad resistendum episcopo
 ita quod terra ^(sic) eorum nullus intrare possit
 absque gravitate dispendio sed episcopus ut
 vir imperterritus adversus hostes ex omni
 parte circumnivent plures sibi resistentes
 contrivit, quasdam villas incendit ^{et} idque ad
 opacam noctis umbram diffugientes hostes
 et adversarios profugavit Mane de hinc fac-
 to cum garrulus volatilium annunciasset
 adesse diluculum kœuordenses cum trentoni-
 bus metuentes episcopie magnificentiam dus-
 tis obsidibus obtulerunt semetipsos ad gra-
 tiam quos idem episcopus in deditorem benigne
 suscepit et per consequentes condiciones a sen-
 tentia maledictionis absolvit videlicet ut Rod-
 phus

phus castellanus bouordie castrum libere
 traderet episcopo Insuper Jurisdictionem
 trentonie beato martino proprietarie redde-
 ret, tria milia mercarum pro diuersis
 damnis ~~ex~~ solueret centum armigeros in Licio-
 niam mitteret atque monasterium piella-
 rum ordinis sancti benedicti de xxv pre-
 bendis dotando costrueret

His ita gestis peractis episcopus castrum La-
 re funditus destruens et castrum bouordie
 fideli custodia muniens coadiutoribus ^{suos} cum
 gratiarum actione valedixit et ad festiuitatem
 beati martini Traiectum honorifice prope-
 rauit

Sed ecce Rodolphus amar poles se castrum
 episcopi resignasse et a villicatione tren-
 tanice terre se omnino destitutum esse cor-
 rupit unum de castrensis pro quadam
 summa pecunie quatenus sibi castrum tra-
 deret oportuno tempore Nec mora quin
 ciuotus quasi castrensis cum traditore
 villam ingredientibus Rodolphus infra su-
 burgium latens portem extemplo preoccipa-
 uit portam ulterioiorem intrauit castrum
 dolose cepit custodes intraneos occidit et eun-
 de totam municionem suo satellicio commu-
 nit.

Episcopus autem ex amissione (castrum nimi-
 (sic) rum)

252
rum) turbatus castellum hardenberch pre-
cepit contra fulciri et generalem expeditionem
nem adversus korordenses et trentones
proclamari

Igitur anno Domini millesimo ducentesimo
vicesimo octavo, cum iam tota palus ex gelida
rigore foret ubique peruia Dominus epis-
copus validum eduxit exercitum in trentonem
sperans altera die turres et mœnia castri
korordensis cum dederit ingenijs atterere
et omnes inimicos suos in eo simul apprehen-
dere sed spes hec omnino frustrata est quia
niam eadem nocte ventus validus cum
nymphe maximo de repente cadens in tan-
tum attenuavit nivem et glaciem ut totus
exercitus divulsus ibidem ingenijs ad partes
~~ijhelmas~~ ^{ijhelmas} necessario retrocederet et episcopus
post iterum predicanda papales indul-
gentias ad Frisiam profectus tenderet Su-
perveniente demum estate Rodolphus
obtentis saltem XV dierum treugis triun-
abatium de Frisia servare conprimisset
arbitrium de omni fore facto quod ha-
tenuis inualuit inter ipsum episcopum
Durantibus itaque treugiarum inducijs
Rodolphus castellum hardenberch adiit
et de compositione pacis cum episcopo tra-
tare cepit

De civis aduentu Dominus episcopus ple-
 rumque stupens cum admiratione cepit in-
 quirere. cur inter omnes capitales inimicos
 suos unum ^{an} totum ferius comite solidus audis
 esset accedere. Et ecce castrenses obstante
 pontifice sepe dictum Rodolphum tanquam
 exilem de conclavi violenter abstraxerunt
 quem cum Henrico de Grauesdorpe dire
 Rotatum in stipitibus exaltarunt

Interca populus in terra Traiecten~~tem~~
 tumultuare cepit alteritrum id de die
 in diem pateret ad bellum aut incendiū
 pro quo Dominus episcopus Traiectum
 iussit excitationem de nece Rodolphi palam
 omnibus fecit et per auxilium comitis Hol-
 landie inter ministeriales discordes pa-
 cis amicitiam reformavit

Anno Domini M^o CC^o XXIX° Gerardus co-
 mes Gelvie obiit et huiusmodi longa et dura
 fuit

Anno Domini millesimo ducentesimo tri-
 cesimo primo prophana gens trentonica
 recollectis interim innumeras bellatoribus
 obsedit Groningiam Et Egbertus preses
 ecantra portas armipotentes aperiens oc-
 cidit aduersariorum suorum magnam
 copiam qui curruis et victualia cum
 sexcentis

Sexcentis equis ibidem apprehendit et alterna
die plures villas in trentonia conflagravit

Episcopus autem super his plurimum gaudium
suis fecisset ad frisiam et ibidem per
papales indulgentias eduxit iam tertio gentem
maximam cum qua trentoniam potenter in-
troiuit et villam boicordie cum suburbio
castri prostratis incendit ubi quibusdam armigeris
plurimos equos arma vestes ac victualia pro-
diderunt quinimo parvulos et mulieres appre-
hensos crudelissime trucidarunt

Advesperascente denique die totus Episcopalis
exercitus trans paludem admunitionem ver-
sus Anen reversus est, et ibidem in magni
gloria cum obtenta preda mirifice jocundatus
est matutina de hinc exorta luce pontifica
lis exercitus cum tubis frementibus et
signis irradiantibus paludem transiens pro-
peravit ad oblidionem castri boicordie sed
ecce trentonum innumerales copie prete-
rita nocte clam intraverunt eiusdem castri
presidium et ab alia parte frisones Mo-
nasteriensis diocesis cum trentonicis in ma-
na prerogativa parati stabant ad prelium
frisones etiam Traiectenses diocesis auxi-
tores episcopi condimiliter hesternae die
deiecti

delicti sunt. Quapropter et trecentos similiter
 animati sunt ut in manu forti locor-
 diam audacter accederent et adversus
 Episcopalem exercitum sine mora confligerent
 Sed episcopus attenuatis expensis versus cas-
 tellum herdenberch retrocessit. Stipendiaris
 suos dissoluit coadiutoribus suis vale dicit
 et castra sua cunctis necessarijs adimplevit.

Circa haec tempora quidam iudeus in hispa-
 niam comminendo russem propter vene-
 am ampliandam, reperit in solida canca-
 nitate lapideis libris habentem folia lignea
 conscriptum tribus linguis scilicet hebraica
 greca et latina singillatim in hunc modum
 Christus dei filius ex maria virgine nas-
 cetur, qui pro salute generis humani
 patitur. Quo lecto iudens ad fidem Christia-
 norum conversus est et cum tota familia
 baptizatus.

Anno Domini millesimo ducentesimo tri-
 cesimo octavo vij kalendas augusti willebran-
 dus episcopus in Swollis adimplevit vite
 terminum postquam annis octo Traiecten-
 sem crevisset episcopatum qui demum
 translatus in monasterio sancti seruatij
 Traiecti honorifice requiescit Nam ad eius
 dem

296
dem ecclesie fundamentum principale lapide
iecit

Hic willebrandus cum adhuc padenburgen-
sis esset episcopus bis ad terram sanctam
profectus est ob imperiale negotium ubi
diebus illis frequenter expertum est quoddam
speciale prodigium

Ac civitate namque chartendi ad duas distas
prope tybam mons quidam magnus stetit
natus est qui ab incolis illius terre mons
satorum dicitur Nam quicunq; sex septi-
manis ^{sejunasset} et exinde confessus communionem
accepisset et sic solius predictam montem
ascenderet procul dubio fortunam prosperam
inveniebat

Predicatus ergo willebrandus episcopus in
verbo veritatis asseruit se vidisse quen-
dam militem apud anthiochiam qui pre-
dicto modo montem illum ascenderet ad
inveniendam fortunatam gratiam

Hic itaque miles in cacumine montis quod-
dam mensale diversis cibarijs adimple-
tum invenit quod sibi saepe familie
diurnatim larga victualia ministravit

De Otthone de Hollandia tricesimo sexto episcopo Traiectensi

Cum itaque Traiectenses ecclesia post obitum Domini willebrandi presulis pastoralis vigimine viduata foret et generale Capitulum ad electionem novum pariter convocatum esset, Ottho de Hollandia huius nominis tertius per invocationem Sancti Spiritus XXXVI concorditer est electus episcopus vir illustris de regali stirpe progenitus

Hic Ottho post obitum patris ascriptus fuit ad titulum militie suscepit que de manu fratris sui Danationem orientalis Frisie. Id igitur Ottho militie cedens et pontificium acceptans pauperum inuenit episcopatum, infentes quasi debitis inuolutum tunc propter fluctuosam aggeris irruptionem Sed diuina disponente misericordia iam dictus episcopus ¹⁵⁴⁰ patrimonii sui possessiones in Hollandia vendidit debita soluit castra repetijt totumque pontificium ficit dux temporalis longo tempore gubernauit

propter assiduam
Frentonicae gentis
rebellionem nec
non et

Ad cuius etiam deuotam supplicationem florentius

250
Florentius comes Hollandie frater eius
fortissimum aggerem ab Ameronghen
usque Scherhoeviam construxit et ad perhemer
lauidis suae memoriam episcopatus mult
ta commoda fecit

Hic florentius comes anno Domini mill
lesimo ducentesimo tricesimo quarto cum
Henrico duce Brabantie et Theoderico
comite clivie iussu Domini Gregorii
pro noni terram Scadinghen bremensis
diocesis cum viris mulieribus et parvulis
omnino depopulatus est pro eo quod
idem populus expulsis sacerdotibus et cl
ericis ad propheantiam sectam idolatriae
versus esset

Cuius igitur certaminis causam et occasi
onem breuiter proposuimus tangere et quare
predicti principes hanc terram inuaderunt
explicare. Contigit itaque mulierem quanda
nobilem et in dicta patria cuiusdam mi
litis uxorem in die Sancte passche obla
tionem denariis insufficientiam stulto no
timuit mirrurare Completo autem ex
more officio dicta nobilis mulier cum
ceteris ad communicandum progreditur

Ad manum sacerdotis
facere, qui contra
eam propter denari
am

cui a sacerdote stultissime non oblata
 dominice corporis hostia sed denari-
 us pro ipsa oblatus presentatur qui
 claudis ab ipsa oculis cum summa devo-
 tione suscipitur quoniam veram suscipere
 eucharistiam credebat

Illa vero masticare incipens et in mal-
 ticando duritiam sentiens dolore tangitibus
 mente confunditur metuens propria
 peccata causam existere quare susceptam
 a sacerdote statim non poterat de glu-
 tione hec itaque clauso ore ab ecclesia subito
 recedens nec non cum festinatione ad
 hospitium veniens lintheum mundissi-
 mum accepit et in illo — illo quod
 susceperat apertis labijs reclinauit quia
 mox viso denario magis timuit quoniam
 in paschali gratia proficere desperavit

Huius Induper tristitia pallidante
 et Colosse. faciei immutatae sunt Difficile
 enim quod corde gemitur vultu non cer-
 nitur Ecce vir nobilis dicte videlicet con-
 fimgatus prope domum aderat qui faci-
 em conjugis mutatam solito percuncta-
 batur unde et ipsam severus studeat inspicere
 et causam tristitie inquisivit cuius pati-
 tionem varijs negationibus nititur flectere

200
re et uultus imaginem excusare

Porro prefat^a militis matrona corda
virum excusationibus declinante ipsoque
questionibus circumstante ipsa ad confes-
sionem compellitur Diciturque tenor co-
ram viro per singula denodatur qui audi-
to negotio sepe dictam iubet refici et dolo-
ris materiam a mentis sue terminis
Elongari Et quoniam sepe dictus pres-
biter in eius ecclesia erat, vicarius si-
bique extitit prelatius, dictus miles ma-
jorem suum studet allicere et in eius
presentiam dictę negligentię accusare
Quorum utriusque non ad emendationem
humiliter fletitur sed verbis minus de-
centibus contumaciter elevatur

Quapropter dicti^{us} militis iracundia
magis accenditur ad amicos proceditur
quorum consilio dictus presbiter suffo-
catur Quo facto dictus miles ab ecclesia
ad emendationem impeditur excommuni-
cationem subditur et hec omnia ab
episcopo amicorum etiam consilijs prorogantur.

Prefato itaque milite anno et amplius
in damnationis sententia perdurante
totaque illius patria ipsium in stultitia

tia confortante tandem provinciæ illæ
 ad tantam ^{erit} ~~per~~ ^(sic) venit demeritiam, ut hereti-
 cam paternitatem sumerent et prochdo-
 lor unusquisque in prefata terra nep-
 tem, aut quod pæpis est sororem vel
 ipsam in matrimonio duceret genitri-
 cem

Induper etiam quod nefas est homines
 predicti non ita ^(sic) ratione reuerti sunt
 ad ydola vana ^(sic) furda et multa perpetrando
 ydolatriam peccantesque cum dijs alienis. Igi-
 tur parum curabant de mandatis summi
 pontificis et imperatoris miserat enim
 ad eos Dominus apostolicus legatum cum
 multis sacerdotibus deuotis et honestis
 pro conuersione eorum Sed illi pesti-
 naciam in malitijs ostendentes apprehen-
 derunt eos et contumelios affectos occide-
 runt Igitur diete transgressionis domi-
 no apostolico Gregorio nouo rescribuntur
 A quo ad breuiensis archiepiscopi instan-
 tiam qui etiam personaliter aderat
 omnibus dicti militis patriam infestan-
 tibus transmarina indulgentia tribui-
 tur crucisque ignominia contra illam
 publice predicatur Sic itaque a dictis
 principibus ad sepe dictam terram ma-
 nu armata tenditur que per ipsos

licet non gratis in maiori parte ^{destituta} ~~tenetur~~
quæ perhibetur

De Huedden

Anno Domini millesimo ducentesimo
tricesimo quinto obiit illustris Johannes
XVI°. Dominus de Huedden habens in
uxorem filiam comitis de Verrenborch
ex qua genuit Johannem succedentem
Dominum de Huedden et Dominum
Johannem de Veer. Iste tribus vicibus

ita a m. 2. correctum. ^{a prima manu scriptum} obiit in terra Sancta et in tertio itinere
erat, in tertia regna obiit in Arkel

Eodem anno florentius comes principis
im-perterritus multa tirocinia per
diuersas terras et prouincias frequenta-
uit de quibus preconium laudis gloriose
ius acquisiuit

Comitissa vero claromontensis sparsim
sua probitatem eiusdem principis fre-
quenter audiens infra secreta cordis sui
assidue meditari cepit qualiter electum
comitem faceret ut aspiceret de quo tot
militares probitates frequenter audie-
rat que tandem archanius hoc conditi-
lium adinuenit et maritum suum

Blandis

blandis suggestionibus instigavit ut so-
 lem nem curiam in alimannia preconiseri
 faceret. In qua et idem tanquam veteranus
 militie federot, sciens pro certo quod Hol-
 landie comes illic venturus esset cum pro-
 ceribus germaniae pro acquirenda sibi laude
 militaris glorie.

Igitur idem comes florentius associato sibi
 comite de elio magnificis expensis illic
 affuit atque titulum sui nominis dila-
 tare voluit qui et magister militum ibi-
 dem ab alemannis electus est.

Et e contra Dominus de Nigello gallicane
 militie princeps institutus est nec mo-
 ra, quin ordinatis aciebus ab hestroni-
 bus electi milites utriusque partis congre-
 santibus ^(sic) vicinis, per strepentes timpe-
 nis choruscantibus vexillis ac emicantibus
 gladijs perniscie conglobati sunt conten-
 dentes propter laudem inanis glorie. Sed
 Hollandie comes exercitatus in huiusmodi lu-
 do preictus excellenter elaboravit pro
 palma triumphalis glorie Nam et idem plu-
 res gallicanos milites eiecit adversas cohortes
 dispunxit et alemannis hinc inde grava-
 tis oportunum auxilium attulit.

Comitissa vero claremontensis precipuam
 probitatem

204
probitatem florentii comitis ab altitudine
turris procul intuens et gloriam sue lan-
dis ubique preconisati ~~per~~ ^{ans} ~~cipit~~ ^{utrum} ex
magno dilectionis affectu sepius a viro ce-
pit expectere quatenus Hollandie comitem
inter equestres huncos sibi vellet ostende-
re quod tandem ipse comes pro ingrato
recepit et uxori sue nobili torius aspec-
tibus sic respondit Scis quoniam ex abun-
danti discordis os loquitur et Hollandie
comes amore tui fractus. Ecce tuius ama-
liis, hic princeps est scyllium qui fert
aureum leonem habens rubrum quem
ardenti desiderio multo ~~stient~~ ^(sic) adoptasti
videre visum sed ~~vult~~ Dominus quo-
niam et in vespere videbis extinctum

Cornitissa quidem amabilis marito sui
fellitum agnoscens animum, satagebat
Hollandie comitem per secretum ~~mini-~~
re nunquam Sed claremontensis comes
quamquam decrepitis arma protinus
induens gallicanos sibi milites adiunxit
et cum Domino de Nigello florentium
comitem fulmineis ictibus ex omni per-
te vallavit

Florentius autem horum omnium
inducis adversus gallicanam multitudi-
nem

nem solius inquantum potuit egregie
 restitit et plurimos eum hostiliter
 impugnantes virili probitate respulit
 Donec tandem claremontensis comes in
 florentium violentes irrueret et eundem
 in corbrata ^(sic) XIII kalendas augusti cru-
 deliter interimeret

Comes vero eluendis cum thetonicis per-
 niciter adiulans comitem claremontensem
 in vindictam sui agnati recenter occisi
 occidit Et Dominum de Niggello ab eodem
 tirocinio profugavit et ecce iocosum tiro-
 cinium conuersum est in exilium pre-
 lium

Comitissa vero claremontensis remi-
 niscens quod florentius comes innocen-
 ter occubisset et quod ipsa principalis
 causa sue necis esset pro nimia cordis ama-
 ritudine~~is~~ mentis alienationem sustinuit
 et seipsam de cacumine turris precipi-
 tare voluit qui de hinc in incurabilem
 morbum quam medici amores dicunt ^(sic)
 incurrit et post modicum intervallum
 temporis ab hoc seculo transmigravit
 Porro corpus electissimi principis per
 alemannie proceres ad reynsburgense ce-
 nobium deuectum est quod ibidem ligu-
 ribus exequijs inhumatum est

Hic florentius floride fuit etatis, excellen-
ter gratiosus inter omnes primates alle-
mannie qui duodecim annis strenue pro
bitate comitatum rexit Hollandie

Post cuius obitum Otto Traiectensis epis-
copus Wilhelmius Hollandie domicellum
in tuitionem consimiliter et comitatum
eiusdem in gubernationem suscepit

Per cuius potentiam idem episcopus
trentones deiecit Baiordenses subegit et
terram eorum nemine resistente quando
voluit intravit Dominus autem ^(sic) Niggello
per quosdam amicabiles inter nuncios ei-
dem episcopo reconciliatus est ut colle-
giatam ecclesiam in eodem campo quo
frater eius dudum interemptus est fabri-
caret

Hic ^(sic) enim tempore floruit sancta Elisabeth
in regno celorum vidua electa et relicta
Ludovici thuringie lantgraviie ^(sic) etc. que
habuit adhuc super se in vita in camera
sua ymaginem gloriose virginis Mariae in
cuius presentia orare consueverat quam
sancta Elisabeth legavit in vero testa-
mento machteldi comitissa Hollandie
matertere sue quam ymaginem comi-
tissa Hollandie contulit ^{Hollandie}
prochial

prochiali^{de} t. Sgraüensande ubi in hodie
num diem pluribus miraculis claret

Anno Domini millesimo ducentesimo
tricesimo quarto obiit Beata Elisabeth
vidua filia regis ungarie etc.

Maachteldis vero soror, ^{guilelmi Comitis. (ita a m. 2. Septembris)} et filia florentie
occisi comitis comitissa de heijmenderch
videns quodam tempore unam verecundam
pauperem et inopem mulierem cuius
maritus nuper defunctus erat ostiatim
mendicantem atque super brachia sua duas
proles quas uno partu ediderat ratione
questus gerentem quam videns prodigiosam
comitissa increpanda sprexit eam, alle-
gans in properando et confundendo illam
non fore possibile unam mulierem pos-
se uno cotu ab uno viro concipere plusquam
unam prolem Et cum honesta pauper cu-
la in contrarium se excusandam de in-
honestate, adeo hoc bene posse fieri, illa
non credens ignominiose et probose re-
iecit eam a conspectu suo Quare pauper
cila deuota oculos suos largiter lacriman-
do eleuans ad celum precijt at Domino cui
omnia possibilia sunt ut ipsa conciperet
a comite suo tot proles quod sunt dies
in anno quod et factum est nam ver-
ba

ita a m. 2. correctum
a m. 1. scriptum erat
penetrantes.

ba pauperum pondus habuerunt atque
deprecatio siue imprecatio ipsius penetran-
trantis celos ante conspectum altissimi
qui non est personarum exceptor

Comitissa igitur concipiens ab illustri
comite marito suo gravida descendit ad
Hollandiam qui in tantum adueniente
tempore partus gravida intumescebat
quod nemo sibi similem unquam vi-
disset vel audivisset Et quia filia comi-
tis Hollandie fuit, Otto episcopus Tra-
iectensium misit ibi suffraganeum suum
apud eam ut dum ipsa pareret statim
cum honore prolem baptisaret

Reperit igitur hec ^(sic) divina comitissa tot
proles iuxta imprecationem pauperu-
le mulieres ^(sic) quod sunt dies in anno vide-
licet III³ & IIIII quas omnes vivas et in om-
nibus lineamentis corporum distinctas
et perfecte natas baptisavit episco-
pus diocesanus cum admiratione
omnium in villa Loesdimen

Dum itaque omnes proles baptisate
fuerant moriebantur statim

Quapropter comitissa mutato illo casu
tro illo de Loesdimen in abbatiam con-
Sensu

Lentis comitis Hollandie fratris sui et
 patris ibidem recondite sunt in simul
 omnes ille proles cum sarcophago pulchro
 in perpetuam memoriam Ipsa autem
 in se reuer^(sic)ta genitris humiliatit se con-
 ram omni potenti deo deprecand die ac
 nocte veniam de perpetrato scelere in
 pauperem mulierem quam et post
 modum cum prolibus ditavit benigne

f penitus

que adhuc diu superuivens obiit anno
 Domini M^o CC^o LXXVII sepulta in boreali
 parte eiusdem abbacie Sancti monia-
 lium in Loefdiunen apud predictas
 proles suis

Sed anno Domini M^o CC^o ^(sic) LXXVII. xi. kalendas
 Januarii machtildis comitissa Hollan-
 die mater predictae machtildis decessit
 a peregrinatione presentis seculi que
 etiam tumultata requiescit apud puellas cister-
 cienses Loefdiuensis monasterii quod ip-
 sa pro remedio ~~peccato~~ ^{peccatorum} suorum et
 filie sue de^ute construxit et adiectis fructibus
 honorifice consummavit

De illustribus Dominis de
 Arkel

Anno etiam Domini M^o CC^o XLI. xv. ka-
 lendas Julii obiit Johannes illustris octavi
 eius

Dominus de Hokelem duxit in uxorem
filiam nobilis Domini de Huedden ex qua
geniuit duos filios videlicet Johannem
et Otthonem Johanni itaque successit Do-
minium de Hokelem cum ceteris Domi-
nijs Otthoni cessit Asperen & Ackoij

Insuper a Johanne secundo Dominus de
Hokelem natus fuit et genitus primus
Dominus de Leydenberch sicuti a primo
Domino de Asperen descendit Dominus
Herbernis primus Dominus de Ackoij et
omnes ferebant eadem arma de Arkel
sub diuisa p^{ta} quod Dominus de Arkel
merito tanquam Dominus et cap^(s)us
omnium ipsorum libere gereret paterna
arma

Dominus de Hokelem cum blaisio in su-
periori parte armorum Dominus de As-
peren cum una aiicula et Dominus de
Ackoij cum duabus aiiculis et Dominus
de Leydenberch cum tribus qui omnes
erant barones et milites egregii et valde
famose dempto Domino de Leydenberch
qui fuit miles et non baro Illis success-
sive sic ordinatis ~~et~~ ^{et} ~~seriunt~~ ^{seriunt} pacifice in
invicem ut merito bene decuit per mul-
tos annos

212
Sed Dominus Golphertus Dominus de Leda et
de Haestrect invidens felicitati Domini de
Arkel a quo tamen per avum suum descen-
dit satagebat omni modo ipsum occidere vel
deprimere

Erat enim idem Dominus Golphertus Domi-
nus de Leda totus pessimus, non verens
deum neque homines et sic crevit a iuven-
tute viribus, ita excrevit malignitatibus
et viciosis actibus et proinde dicebatur fecit
diabolo homagium ut diu viveret et volunta-
tem suam malam contra inimicos suos
perficeret. Et dum eundem potentem
Dominum de Arkel cognatum suum
publice debellaret animi viribus et crude-
litatibus suis propelleret: cum tamen omnino
occidere non valebat et Dominus de Arkel
ipsum in verbo vel facto non offendi-
set nec seipsum sibi tanquam cambanguineo
suo propter probitatem suam opponere
soluisset sed ex suggestionem diabolicam Do-
minus de Leda corripit secrete custodem
ecclesie de Arkel pro certa summa pecunie
quatenus dum in sacra nocte natalis Do-
mini Idem Dominus de Arkel cum fami-
lia sua esset in ecclesia Idem custos fir-
miter obstruere et seris clauderet om-
nes

nes ianuas ecclesie et postremo ipso exis-
tente faceret cum campana signum quo
facto ipse cum suis caperet. Dominum de
Arkel quo pacto dolo firmiter ordinato
gavius ab hostibus honoratus et oneratus
magnis pecunijs remediavit ad domum

Igitur adveniente nocte sacratissima na-
talis Domini quia omnes Christiani in
ecclesia tempore divinatorum quod dignatus
est unire humanitates deitatis in diversis
lescenis carminibus letantur

Idem Dominus de Arkel tanquam bonus
Christicola relicta coniuge sua gratiuda
domi cum suis ecclesiam intraivit ad au-
diendum nocturnum officium id tunc
est Dominus et devotus bonus homini-
bus

Eadem vero nocte, id decretum prius fue-
rat, affuit cum multis armigeris Do-
minus de Leda predictus qui secrete
excubias locavit in dominijs ex orientali
parte ecclesie super fluvium sic latius
illius aque quod cum didisset custos per
secretum nuncium Domini de Leda ga-
vius custos et haud piger statim clau-
sit et seravit firmiter ostia ecclesie pre-
dictae et prius per traditorium pac-
tum

Idem collaudant,
& in gratiarum actiones
eo

274.
tum iudaice ordinatum foret. Et ecce
deo disponente et suos in melius referuan-
te cum traditor custos omnia bene munitus
Sept et signum cum campana ^{histrans} tympano
Dominus de Arkel omnium harum tradi-
tionum ignarus exiit secreta cum duobus
famulis custode ignorante ecclesiam ad
purgandum necessaria nature que cum
periculum exisset statim custos pulsans
campanam exiit et a foris ostium
ita clausit quod nullius paterat intrare
vel exire ecclesiam

Andreas ergo Dominus de Leda sonitum
campane protinus cum suis excubijs sur-
gens circumfedit ecclesiam per girum cum
suis putans iam conburere in ecclesia
Dominum de Arkel et accensa ecclesia ex
omni parte conflavit ecclesiam saul-
latenus et quotquot erant in ecclesia cum
venerabilibus sacerdotibus excepto uno
parvulo infante quem idem Dominus de
Leda levavit tanquam paternus ex fonte
baptismatis quem recepit ex quodam
vitro et incolumem reservavit

Dominus igitur de Arkel postquam didi-
cisset per ignem validum ecclesie et illic
latum et lugubrem clamorem suorem
subditorum

subditorum et cachin^{ion}ationem emulorum
suorum valde ingenit et condolens suis
manebat secreta in eadem lapidea carne
na firmiter perforata et munita pro
pe ecclesiam quoadusque dilaceret

Dominus itaque de leda gavisus de perse-
trato scelere eo quod sperabat Dominum
de Arkel iam occubuisse recessit quan-
totius cum suis veris oppidum de ledor
dam

Mare autem facto sciens Dominum de
leda recessisse conuocatis suis intrauit
largiflue lacrimando cum suis ^(sic) ceptam
ecclesie et collectis corporibus glorioso-
rum illorum per ignem purgatorum se-
peliuit ante altare sancte crucis eius-
dem ecclesie eo quod eadem cruce super illud
altare miraculose cum suis imaginibus
videlicet qualiter Nichodemus et Joseph
ab ^(sic) Armathia corpus Christi de cruce
posuerunt et gloriose virgini Marie red-
diderunt cum imagine sancti Iohannis
euangeliste que imagines predictorum ^{perste-}
terunt quibus peractis cum Dominus de
Arkel traditionem custodis ecclesie de
Arkel veraciter didicisset captum iussit
cum maximis tormentis in partes discerpi
et

sanctorum omnibus
regnum consumptis
combustibiles

et semivivum igne conflagari et sic
malis male perijt

Audiens nempe exlec et sacrilegius Domi-
nius de leda eodem solemni die Domini-
num de Arkel de tanto periculo super-
stitem in vita evasisse iratus valde
putabat se primo delictum a custode
fuisse sed percipiens veritatem quali-
ter improvidise cum necessitate natum
exisset blasphemabat demones quod pro-
nephas ad libitum suum horrendum
scelus debite non perpetrasset et euen-
terram pre confusione amicorum ma-
ram traxit parvo tempore in partibus
superioribus rediens autem transfodi-
bat aggerem in Dominio de Arkel et
Nianen propter multitudinem aquarum
rum et submersit multos

Denique cum sic per pauca tempora mu-
ta mala malis predictis cumlasset
et quadam die in haestrecht prope Gou-
dis in Hollandia cum omnibus pene
amicis suis gratulabundus prandius fuis-
set et post prandium inebriatus in
medio amicorum suorum super plateam
stetisset repente corpore et anima
manifeste

manifeste ex medio eorum omnibus
stantibus stupentibus et ammiran-
tibus raptus exanuit et de cetero nihil
quam comparuit. Sed in eodem loco quo
fleterat permanserunt tres gutte re-
centis sanguinis super unum lapidem
Et deinceps nullus audebat perma-
nere in castro de leda propter horridum
sonum et terrorem diversarum imagi-
num apparentium horribiliter habi-
tantibus in eodem castro atque de loco
ad locum proicientium et eicientium
cum magno cruciatu intraneos etiam
sanos et confesos

Quod percipiens Pelegrinus filius suus
successor domus suorum atque paterne
prauitatis heres vir totus belliger et tan-
te malignitatis ut dubitaret cum saluet pa-
tri an filio daret palmam malitie
et nequitie fuit enim oppressor pale-
perum extintorque... innocentium

Hic ergo fregit idem castrum et re-
dificauit super fluiuium ad occidentalem
partem oppidi de lederdam qui et simi-
liter ut fertur fecit homagium diabolo
conditione quatenus tandem sanus et
Semper

Semper ~~pro~~ prosperatus ~~vixit~~ quoad
stud³ trans aliquem fluvium navigare
cum equo insuper si aliquo tempore cum
equo transfretaret sciret se procul de
his illa die moriturum et procholo
eternaliter damnari.

Ille autem putans diabolum decipere per
pactum cum eo initum et firmiter
munitum precepit suis ne unquam
in navi sua quia ipse corporaliter nau
gare intenderet quovis modo equum admittere
rent et sic deinceps vixit in omnibus deli
ciosis et illecebrosis actibus non solum eccle
sias dei sprexit virumetiam pro posse suo
spoliavit Tandem ex misericordia dei diu. redi
fuit cum se nullo modo emendare
licet proiecte etatis fuerat disposuerat

Contigit anno Domini M^o CCC^o III°. altera
die post festum assumptionis beate Marie
virginis gloriose ut stipatus multis armi
geris suis malignitatis complicibus intrare
armata manu territorium Traiectensem
conflagrando villas aliquas depredando
pauperes ac multa flagitia perpetrando
Sed cum gaudens tanquam victor cum mult
tis captivis et spolijs redire decrevisset in
Sequebantur

sequantur eum indefessim armati hostes
in invicem conglomerati volentes violenter
captivos redimere, propria damna in eum
vindicare quod videns ^(Sec) navigaverunt pri-
mitus multi in diversis ^(Sec) manibus ad
hoc ibidem relictis et ipse postero ordine
navem cum suis precipuis complicibus
celeriter apud ^{intrare} Solichem volens eo quod hos-
tes approximarent

Dum ergo navem onustam multis armi-
geris funibus laxatam intraret et paulu-
lum a litore in Lecca fluvio ^{sonet ecce}
~~stabiliter~~ ^{supervenit} quidam horribilis niger e-
quus mirabiliter ita hennens ut omnes
in stuporem verteret qui saliendo per ve-
locissimum saltum saltavit miro modo
fremendo crudeliter in predictam ^{et} navem ^{per}
saltum suum in tantum ^{et} ponderavit na-
men ut navis quasi descendebat in profun-
dum fluvij cum omnibus suis et submer-
gebantur omnes in eadem ~~manu~~ ^{manu} existentes
fuerat enim cum ipso Dominus de Bieren
Canonicus ecclesie Traiectens^{is} cum multis
alijs nobilibus ibidem ^(Sec) submersus quo taliter
mortuo Dominum de leda et de haestrecht
cessit Dominus de Abel

Igitur post crudelam mortem istius pre-
fati

L. navibus

lati Domini ^{Domini} peregrini submersi Domini
 dudum de leda prope ledendam de quo supra
 diximus ita horribilis et inaccessibilis omni-
 bus ^{fact} propter horribilem grunnitum
 diuersarum vocium ~~ad~~ de flammigeram fetorum
 ut nullus preluerit valde prope accedere
 etiam quantumcumque bonus et confessus quibus
 et terribilibus horridis signis ibidem conspici-
 tis vel efficebatur fere amens vel membris
 debilitatis valde territus deum de nocte im-
 plorando ~~recederet~~

Et dum hec per multa annorum curricula
 contigissent et quisquis ^(sic) territus adhor-
 nuisset locum fere tradebatur ⁱⁿ oblivionem

Demum dum longa tractu temporis hec
 relatione antiquata dicit presumptuosi an-
 daces viri audissent nolentes fidem ver-
 bis illis accommodare sed curiosius experiri
 predicta accesserunt meridiano tempore ad
 prefatum locum, animibus horribilem
 ut visa et audita proessent indagare

Intrantes itaque per lustraverunt totum
 destruetum edificium tandem intrauerunt
 quoddam discoapertum et disiectum penum
 ex quo post parvam moram dum primus
 valde territus exisset et aliud eum subse-
 quens celeriter putasset et ad extrema illius
 penum

pena venisset mansit quasi immobile mon-
strum fuisset

Dum ergo ex horrore ibidem concepto valde
dolenter clamitaret et collega suus dudum
sive pridem valde ^(sic) auctius eum liberando
auctius non fuisset appropinquare sed ma-
gis recedens consolando eum amabiliter
promissit ire pro Dominico corpore cum
sacerdote de lederdam ad liberandum eum

Interea cum alius iret currendo pro Domi-
nico corpore cum sacerdote alter qui illi
fuius ~~se~~ ^{stetit} audiuit diuersas horribiles
voces et crudeles sibilationes deum blasphe-
mantium in — tantum ^{quod} fere amens
effectus est

Veniente denique presbitero cum multitudine
et admiratione suorum subditorum et pre-
fatum locum appropinquante audiuit
eachin ^{se} mando vocem dicentem nisi creator
omnium te defendendo redierisset ego te cri-
bassem sicut Athornum solis Et sic terri-
biliter quassando dimisit eum

Qui exiens parumper fere exanimis factus
fuit. Sed ad se reuersus post gratiarum
actiones deo exoluitas et libatas enarrauit
cunctis in presentia reuerendi Dominici cor-
poris

poris et sacerdotis quocumque vidit et audiuit
 qui et postmodum usque ad mortem infir-
 mabatur ex horrore ibidem concepto

quo miraculo ubique divulgato longo tem-
 pore postea nemo audebat se propius
 accedere quoadusque inclitus Dominus de
 Arkel consilio usus deuotorum eundem
 locum processionaliter cum subditis suis
 humiliter in penitencia multotiens circū-
 gressus portando illic cum benedicta aqua Do-
 minicum corpus et aspersisset eundem
 locum per deuotos sacerdotes ubique cum
 aqua benedicta et facta collatione in presen-
 tia multitudinis a sacerdote precabantur
 omnes cum fletu et orationibus misericor-
 dendum ut locum illum impurum
 atque cunctos Christi fideles de cetero ab illo
 terrore protegeret et liberaret quod et
 factum est nam deinceps quisque libere
 locum accessit nec terrebantur Et licet
 plurima in eodem loco contingerent tamen
 hec sufficienter predictae Cronographie et
 cunctis sapientibus

De iisdem illustribus domi-
 nis de Arkel

Otto de hokelen et Arkel primus Domi-
 nus de Arkel Otto filius eius secundus
 Robertus

285

Robertus de Arkel tertius cum Aleijde
Othonis filia Walramus de valkenborch
quartus Theodericus de polano quintus
cum Elburga coniuge sua Otto filius eius
sextus Thohannes filius Othonis septi-
mus Ritgerus cum Elburga de langer-
raeck octavus wesfelus nonus
Alterius meditati fuerunt Dominus
Fredericus de Rechteren qui cum filio suo
vendidit partem suam Ghijsberto Pieck
cui Arnoldus filius suus successit ob eius
demerita vendicavit sibi Carolus dux Bur-
gundie comes Hollandie hereditatem.

De illustribus Dominis et
baronibus de Asperen

Primus Dominus de Asperen dictus fuit
Otto ^{secundo} ~~genitus~~ genitus ex primo Domino
de Huelalem et filia Domini de huedden
eius coniuge Antedictus Otto Dominus
de Hagensteijn erit Dominum de Aspe-
ren contra Dominum Alardum de
lueren et dictum oppidum muros cinxit

Anno Domini M^o CCC^o XXXIII. vi. kalendas
aprilis hic ex Domina Aleijde filia Domi-
ni Gerardi Vried de Rijnure genuit Ot-
thorem

(forte primam)

^(sic)
thorem suum secundum Dominum et
habuit iste Ottho proles ^(sic) LXXII tam le-
gittimas⁸ quam illegittimas.

Ottho secundus ex Maria filia Domini
Guidonis de Ram genuit Guidonem mi-
litarem qui cum Wilhelmo Comite Hollan-
die occisus fuit In Frisia anno Domini M^o
ccc XLV°. Et tres filias Alcyden que prima
habuit in maritum Dominum Robertum
de Arkel qui occiso accepit Dominium
walranum Dominum de valkenborch Do-
minium de Born et Raiensteyn decessit
tamen sine prole Et successit ei Domina
Elburga uxor Domini Theoderici de Pol-
den

Cui successit Otto filius eius, qui accepit
uxorem Johanni^(sic) filiam Domini de voerth
Cuius fratre Domino de voerth de-
functo sibi successit Dominium de voerth
et keppel

Hic genuit Johannem domicellum de
voerth qui habuit coniugem filiam
Domini de ghemmen quo sine prole defun-
cto venit schisma super successione Domini
de Asseren Inter Elburgam filiam Johan-
nis Domini de Langeraeck et Elburgam
sororem dicti Domicelli de voerth et Domicellum

cellum Fredericum de Rechteren tanquam
tutorem legitimum domicelle Konnegondis
sororis dicti Domicelli quod concordatum
fuit ~~et~~ per Dominium de Montfort et alios
arbitros sic quod firmum indivisum dicta
Domicella Konnegondis et Domina Elbur-
ga possiderent deinde Dominium de Aspe-
ren Elburge de Lāg⁽¹⁰⁾ Domina de As-
peren dicit Dominium Rictgherum pri-
mogenitum de Boetselaer qui genuit
Domicellum wesselum Dominium de Aspe-
ren

Qui Dominus dux austrie et Maria duca
dederunt reliquam medietatem dicti Domi-
ni confiscatam propter demerita Ar-
noldi et Ghijberti Pjeck. Fredericus de
Rechteren suam medietatem vendidit
Ghijberti Pjeck qui genuit Arnoldum
Pjeck qui clam per Wilhelmum de
Bueren fecit occidi Dominium Rictghe-
rum ante dictum

Quare dictus Wilhelmus cum suis con-
plicitibus captus et capite truncatus
est Et Arnoldus Pjeck conjunctus cri-
minis exul factus est ex Hollandia, et omnia
eius bona confiscata quare Johannes
dux Burgundie sibi dictum Dominium
vendicavit et Karolo filio suo contulit
qui

quæ ipsum possedit ad spatium vite sue

Post cuius mortem Arnoldus Pjeck sub eisdem conditionibus dictum Dominium apprehendit et quia filius suus Ghibbertus in guerra Gelrensi duci Austrie obedientiam et ^{eri}apacionem forte denegavit eius castrum per satellites dicti ducis expugnatum et dirutum est anno Domini M^o CCC^o LXX° in martio Et dux austrie dictam partem wedelo antedicto tradidit ob eius fidelitatem

His diebus beatus Ludovicus rex francorum illustrissimus dilatare fidem Christianam ardenti desiderio cupiens anno Domini M^o CC^o XLVIII° contra gentem incredulam cruce signatus cum magno exercitu transfretavit et tandem ad egiptum applicavit famosam illam civitatem egipti quam damiatam vocat cepit

Ulterius³ autem procedens ipse cum suis captus fuit saracenis modico tamen hinc tempore elapso idem de captivitate liberatus ad terram sanctam ^{or}progre profectus est qui sepulchrum Domini visitans et cetera religiosa terre sancte loca perquirens ad montem carmeli ascendit Et propter laudabilem conversationem fratres

L. fratrum

^(sic)
fratrem. beate Marie de monte carmeli
ibidem com-morantium, eorum monaste-
rium ex deuotione visitauit

f. deferens

Post modum uero audita morte regine
matris sue ad patriam redire disposuit
et cum esset in mari tertia nocte ante
diluuium nauis ^(sic) dederens regem retro-
-eundo ad bivaladum ^(sic) iuxta montem
una impulsionem tam fortiter est
collisa quod a nauis et alijs fracta et
protinus submergenda credebatur

Tanta igitur concussione excitati et per-
territi clerici alij sanctum regem flexis
genibus deum deuote orantes inuenerunt

Cumque omnes submergi indubitanter cre-
derent campanam monasterii de mon-
te carmeli pro matutinis dicendis so-
nantem in auribus suis resonare sen-
serunt

Qua audita pius Rex cuius loci campa-
na esset ex monacho diligenter interro-
gans, eam esse monasterii fratrem de
monte carmeli ex monarchi respon-
sione percepit igitur deuotione genetricis
dei accensus Rex eius monasterium tunc vi-
sitare promisit si ipse ^(sic) ab illa grani tem-
pestate

f. 176

potestate eum cum alijs liberaret

Tranquillitate ergo eius meritiss et precibus in mari facta, beata Maria eos a predicto mortis periculo liberante mox memoratus Rex in monte Carmeli ascendens matutinas fratrum cum magna deuotione audiebat

Quibus dictis pius Rex locum illum humiliter contem~~dit~~ a predictorum fratrum titulo beate marie virginis toto orbe terrarum ^{que} ad ordines approbatis singulis insignitorum fama laudabili et religiositate primoribus quosdam eorum natione gallicos a priore dioti monasterii postulauit qui ideo desiderabant sanctum Ludouicum regem sequi et fugere de loco ^{esto ante} ~~illam~~ faciem persequentiū paganorum quia propter graues paganorum incurtus frequenter oportuerat eos hactenus monasterium tunc deserere se interdum in saltu montis carmeli abscondere interdum vero in ciuitate ^(sua) caiphas se includere

Quos vero ^{sex} fratres a priore sibi concessos Rex secum in franciam duxit et eis in ciuitate sua parisiens monasterium edificauit

edificavit qui alios ad suam religionem
 recipientes in diversis francie et almanie
 partibus monasteria sui ordinis paulatim
 construxerunt Unde et Inter ea supradicti
 fratres beate marie de monte carmeli eo-
 dem anno scilicet anno Domini M^o CC^o XLIX° re-
 ceperunt in comitatu Hollandie conventum
 eorum in ciuitate haerlemensi et inhabi-
 tauerunt per Donationem illustris Domini
 de Haerlem

Deinde anno Domini millesimo ducentesi-
 mo in Schoenhovia similiter monasterium
 eiusdem ordinis edificatum est

Wilhelmus 2. Hollandia Comes 149.

Occiso florentia Stronivigino comite prin-
 cipe filius eius Wilhelmus huius nomi-
 nis secundus comes Hollandie xiiii^o he-
 reditarie sublimatus est ducens in uxorem
 Elyzabeth filiam ducis de bruijndwijck pre-
 claram virginem de qua genuit florentium
 succedentem Comitem Hollandie

Hic Wilhelmus a primis iuventutis sue tem-
 pore magis adamavit rigorem ferri quam
 nitorem auri

Eisdem temporibus Imperator Fredericus ab
 honore papa dudum excommunicatus et per
 Innocentium quartum ab imperiali digni-
 tate destitutus est et langravius Thiu-
 ringie

ringie Henricus dictus ^(Sec.) Raffe filius sancte
 Elizabeth vidue per officiales imperii Ro-
 manorum rex electus est

Sed Idem Lantgravius turingie paucos
 annos supervixit, et Romanorum regnum
 denovo vacare cepit.

Quapropter Idem Apostolicus de generali
 concilio fratrum suorum Dominum Be-
 tricum caplicum ad velum aureum Sancti
 Georgii diaconum cardinalem delegavit in
 germaniam monens ut officiales iterato ce-
 lebrarent electionem regiam

1246 a m. 2. in marg.
 adscriptum.

Electores itaque convenientes apud pagum
 Worringen Coloniensis diocesis elegerunt
 in Regem Romanorum Wilhelmum Do-
 micellum Hollandie protestantes ipsum
 potentiorum esse principem in regno ger-
 manie Et ecce quam primum publicata
 fuit electio totius militie sollemnis erat
 exultatio nam et idem electus vicesi-
 mum agens annum adhuc fuit im-
 barbatus rubore decorus cetero candidus crine
 nigerrimus statura procerus ac in dis-
 positione totius corporis collaudandus

Pro introductione ^(Sec.) electione Wilhelmi
 Regis romanorum sciendum nam est, quod

anno Domini M^o CC^o XXXI° ^{exiit} ~~exiit~~ edictum
 a papa gregorio ut Fredericus^m impe-
 ratorum excommunicaretur per almaniam et
 egressus Jacobus ~~pe~~ Episcopus cardi-
 nalis a lateranensi sede venit in gallias
 ad promovendum memoratum edictum

Satellitibus autem Imperialibus negotii tanta
 sagacitate ^(sic) tam astutissima exploratione
 vias omnes circumseperunt ^(sic) omnino caute
 nec litera nec nuntii in terram veni-
 rent aliquod mandatum contra impera-
 toris honorem importante^{re} et eccummi-
 set omnipotens deus mittens aliquos et
 alia nunciare nam gens infamata tartarorum
 iam irruptione facta fines
 invasit europe exterminium toti orbi
 Christiano meditantibus hos hismahelitas
 ^(sic) attinuerunt de quibus scribit me-
 thodius, quod egressuri sunt ante finem
 mundi et optenturi orbem terre octo & b-
 damadibus annorum ad est quinquaginta
 sex annis et multa facturi sunt mala
 adiuncti sunt armatores ^{cum asi} ~~asiani~~ et alie gen-
 tes. Christianorum quoque refuges et dam-
 nati et fratres erant inimicorum dei exerci-
 tiis infinitis ex omni populo et natione
 collectis

Invaserunt

Inuaserunt igitur uigarie partes senes et iuuenes diuites et pauperes mulieres cum paruulis interficientes matronarum et uirginam pudicitie incredibiliter nocentes conuersionibus luxurijs et immodicis inter templa dei Sancta uacantes uillas et ecclesias opida et cenobia destrucendo, Iudeorum quoque plurimi exultare ceperunt in libertatem uenire sperantes et liberationem suam eo anno instare qui tunc erat Domini incarnationis M^o CC^o XXXI° annis et aliquibus suspicantibus quod iudei melius aliquid contra Christianos deberent moliri, militarium fauorem amiserant sed auctoritate potestatis imperatores sunt protecti

Demandauerunt autem principes regionum illarum principibus in almania circa renum manentibus ut auxilium ferret rebus Christianis et accensus est ignis dei in populo

Nam uiri et mulieres senes iuuenes et infantes cruce signati sunt In subsidium iam iamque predictarum dei ecclesiarum predicantibus fratribus predicatoribus et minoribus multitudinem malorum ad nutum Episcoporum conuerterunt Sed heu permittente dei iusto iudicio magnatibus terrarum

rum a concepte deuotionis. Feruore infri-
gidatis cito refriguit et charitas populorum
Quod enim faceret populus sine principe
ferunt autem tantam hominum stragem
nunquam in mundo factam fuisse quan-
ta facta est a barbaris istis in tam bre-
ui tempore videlicet infra dimidium
annum vel Paulo plius

Inter hec egressi sunt ianuenles in ma-
nu forte videlicet cum numero ghatu^o mi-
lium pugnatorum et viginti quinq^{ue} ca-
tholicis ad consilium quod papa in pen-
tecoste celebrandum indixerat conductum ac-
curreveruntque homines imperatoris et submer-

† triremibus et a
2 m. 2. a prima ma-
nascriptum per a
galearum

galeis a m. 1. sed
a m. 2. super. triremibus

Sed tribus reliquas ceperunt cum per so-
nis et rebus captique sunt ibi tres lega-
ti archiepiscopi Episcopi abbates alique
prelati et prelatorum responsales et am-
baciatores ciuitatum langobardorum et oblato
sunt imperatori inense aprili

Martius est autem Gregorius papa anno
Domini M^o CC^o X^o et substitutus est ei
Celestinus qui cum sedisset decem et sep-
tem diebus veneno finitus est Quo ---- car-
dinales ecclesiarum in multis achesphalam
diuiserunt Tunc insurrexerunt duo ar-
chipontifices magintinus et Coloniensis
in

in res imperatorias utroque gladio materiam
 si et spirituali vehementissime intentas
 Satellitibus imperatoris in eorum res no-
 minis regressantibus hinc ad imperato-
 rem mandati sunt legati qui pluries
 et publice ex iuncto imperatorem ex-
 communicatum denuntiaverunt

Eodem anno fuit eclipsis solis magna et
 tenebrosa octava michaelis archangeli
 in Dominica die post meridiem tribula-
 tiones magnas ecclesie designans

Post Conradus Rex Hierosolymorum
 a pluribus ^{phabitis} ~~amicis~~ pro Rege Romanorum
 venit in XL^a treuerim honorifice susceptus
 a Theoderico treuerensi archiepiscopo
 descendit a quidgratum et episcopus con-
 fluentiam

Reuertente vero rege confluentiam mortuus
 est Theodericus archiepiscopus anno ponti-
 ficatus sui XXX° et electus est Arnoldus
 nepos eius antea prepositus treuerensi

qui Arnoldus homo fortis et literatus
 quasi coactus ab amicis ad regnum
 Episcopalis sedis electionem suam transmis-
 sit in potestate Domini Innocentii pa-
 pe quarti

Dominicus vero papa propter personam pre-
 dentiam que sibi per Samam impotue-
 rat et propter amicorum eius potenti-
 am quod tunc contra imperatorem aspor-
 tuna erat electionem suam confirmavit

Qui Arnoldus Trevirensis archiepiscopus
 una cum maguntinensi et Coloniensi ar-
 chiepiscopo Dominum rathonem lant-
 grauium sive ducem thuringie maritum
 sancte Elisabeth virum illustrem
 magnum et potentem de mandato
 domini Innocentii pape in regem Ro-
 manorum elegit contra Fredericum Im-
 peratorem et natum suum Conradum
 quos idem papa ligduni sententialiter dig-
 nitate priuauerat et honore Igitur
 Conradus collecto exercitu apud franc-
 kenwoerd ad resistendum dicto lantgra-
 uio se recepit

Et conuenientibus in occursum eius eodem
 lantgrauio cum congregatione trium
 archiepiscoporum predictorum et alio-
 rum episcoporum de mandato aposto-
 = lico collectarum cum suis adiutoribus
 in die beati Oswaldi prope frankenwoerd
 bellum commiserunt ubi aduersarijs
 victis et multis captis a memorato lant-
 grauio

ius et archiepiscopus victoria ^{episcopus} est est opten-
ta et quia In humanis nichil stabile
est ~~hanc~~ post tam gloriosam victoriam
languentiùs prefatus infra paruum
tempus est defunctus

Quapropter idem apostolicus de generali
concilio suorum fratrum donum Petrum
capitulum ^{ad} ~~in~~ velum ^{ur} ~~an~~ ^{ur} Sanctif
georgii diaconum. Cardinalem delegavit
in germaniam moerens ut officiales ite-
rato celebraret electionem regiam ad
rescindendam potentiam Frederici et
Conrardi filii eius

Anno Domini M^o CC^o XLVII° in die Sancte ^(sic)
michaelis illustris Domicellus et comes Hol-
landie Wilhelmus anno Domini ^(sic) X^o IIII post
obitum patris sui florentii comitis electus
est in regem Romanorum mediante le-
gato predicto sedis apostolice apud villam ue-
ringe ^(sic) Coloniensis dioecesis quia ibi ab omnibus
principibus congregatis publica voce
protestatum est ipsum Wilhelmum poten-
tiam esse principem totius germanie

Sed quoniam idem adolescens electionis sue
tempore fuit armiger ideoque cum repen-
tina festinatione preparata sunt omnia
quaecumque fuere sibi necessaria ut fecim-
dum

dum ritum Christianitarum imperatorum
 miles fieret antequam Aquilgravi dyade-
 mia regni susciperet Et quia plerique mi-
 lites moderno tempore parimonij inten-
 dentes obmissis solemnitatibus et sumpti-
 bus saltem per colaphium militarem acci-
 piunt dignitatem Adeoque --- regulam
 eiusdem ordinis ignorantes debite milita-
 re nesciunt

Quamobrem materiam aliquantisper
 prorogare decrevimus et presenti chrono-
 graphie dignum annotare duximus qualiter
 hic Wilhelmus secundum Christianam
 institutionem miles effectus est atque re-
 gulam militaris ordinis cum summa fe-
 licitate professus est ut ex eo discant
 moderni milites quale iugum in ordine suo
 susceperunt aut certe quale votum in pro-
 fessione sue regule promiserunt

Itaque preparatis in ecclesia Coloniensis
 omnibus post euangelium solemnibus mi-
 se prefatus Wilhelmus armiger coram car-
 dinali productus est per Regem bohemie
 dicentem in hunc modum vestre reueren-
 tie pater almi glie presentamus hunc elec-
 tum armigerum. Devotissime supplicantes
 quatenus

quatenus paternitas vestra votivam eius
professionem accipiat ut militari nostro
collegio dignanter asseribi valeat

Dominus autem cardinalis in pontifica-
libus assistens ornamentis eidem duxit
armigero secundum etimologiam eiusdem
nominis quod est miles oportet unum
quemque militarem volentem esse magna-
nim ingenium largiflimum egregium
et strenuum, magnanimum quidem in
adversitate ingenium in sanguinitate lar-
giffimum in honestate egregium in cura-
litate et strenuum in virili probitate
verumtamen antequam votum ^(sic) huius profes-
sionis facias cum imatura deliberatione
ingum regule prius audias

Hec est regula militaris ordinis in pri-
mis cum devota recordatione Dominice
passionis missam diurnatim audire et pro
fide catholica corpus audacter exponere sanc-
tam ecclesiam cum ministris eius a quibus
cumque gravatibus liberare, viduas pu-
pillos et orphanos in eorum necessitate
protegere iniusta bella vitare iniqua sti-
pendia ^(sic) remunerare pro liberatione cuiuscumque in-
nocentis duellum inire, atrocium non nisi
consula militaris exercitum frequentare impero-
tori

L. professiones

f. reuere

tori Romanorum seu eius vocatio reverenter in temporalibus obedire reipublicam illibatam in vigore suo permittere feudalia bona regis vel imperii nequaquam alienare ac irreprehensibiliter apud deum et homines in hoc mundo vivere

Hec statuta militaris glorie si devote custodieris et pro posse tue ^(sic) nosse diligenter adimpleneris scias te mereri temporalem honorem in terris et post hanc vitam requiem eternam in celis

His autem expletis Dominus ^{us} cardinalis coniunctis manibus eius tironis clausit in missali super lectum euangelium ita dicens vid ergo militarem ordinem in nomine Domini devote suscipere et regulam tibi verbalem nunc explicatam pro tua possibilitate perficere

Respondit armiger volo Dominus autem cardinalis subsequenter exinde professionem eidem armigero dedit quam et idem armiger passam omnibus in hunc modum legit

Ego Wilhelmus Hollandie militie princeps Sacri imperii vasallus liber iurando profiteor regule militaris observantiam in presentia Domini mei Petri ad velum aureum

diaconi

dijaconi cardinalis et apostolice sedis legati per
hoc sacro sanctum euangelium quod manum ten
go

Sui Cardinalis hęc denota professio peccatorum
tuorum sit vera remissio. Amen

Hęc Haque dictis rex bohemie grandem dedit iectum
in collo teronis da diens ad honorem omnipoten
tentis. dei te militem ordino ac in nostro colle
gio te gratanter accipio et memento quoniam
saluator mundi coram Anna pontifice pro
te colaphisatus et illudus est coram pilato
preide flagellis cecus et spiritus coronatus
est coram herode rege ^{ch} glamide vestitus est
derisus est. Cuius crucem te acceptare condidit
cuius etiam mortem iulcisci te moneo

Quibus ita solemniter adimpletis idem nouis
tiro post dictam missam cum stridentibus
buis bucinis per strepentes tympanis et
tinnientibus cymbalis contra filium regis
bohemie tribus vicibus ^{com} quatit hastili diuom
Et eandem cum gladijs enitentibus dimicand

Colobrauitque magnificis expensis tridua
nam curiam ac donis largiffiis cunctis mag
natibus suam ostendit honorificentiam

Erant autem in eadem sua electione et cur
Petrius ^{stus} capicci cardinalis legatus ₃ sedis apost

ce Rex bohemie cum filiis suis Arnoldus de
 Ysenberch archiepiscopus Treverensis Con-
 rardus de hojstaden archiepiscopus Colo-
 niensis Gherardus archiepiscopus maguntin-
 -ensis Henricus de Ghelria episcopus Leo-
 diensis fuitque ibi Otto comes Gelrie Otto
 de Hollandia episcopus Traiectensem cum
 ix alijs archiepiscopis et episcopis Mar-
 chio brandenburg^(Sec) cum pleribus ducibus et
 marchionibus et vasallis imperii

Sed et Dominus Petrus cardinalis interim
 omnem rem gestam per festinum men-
 cium papa^e literarie conscripsit et Do-
 minus papa plerumq^(Sec) gaudius ex hac
 fama et dispensationibus tenorem subse-
 quentis Epistole destinavit

Innocentius episcopus servus servorum dei
 Rectori sancte marie cosundri... sa-
 litem et apostolicam benedictionem Confi-
 tere nobiscum fili qui tanquam vitidum
 corporis membrum sentire nosse cum
 capite

Nobis igitur tibi coacunde rescribentibus ia-
 cundius agnosce quod v^o nonas octobris in
 curia iuxta Colaniam solenniter congregata
 Charissimus in Christo filius noster Wil-
 helmus

helmius comes Hollandie communi voto
 principum qui in electione cesaris huius ha-
 bere nolebantur in Romanum regem ceteris
 principibus applaudentibus est electus, si-
 cut per literas eiusdem regis et dilecti
 filii nostri Petri sancti georgii ad velum
 aureum diaconi cardinalis nobis constitit
 manifeste.

Porro ut super gaudium quod de prospero ge-
 to negotia est agendum tibi etiam de perso-
 na electi maximum gaudium cumuletur. Idem
 Rex fuit eodem cardinale referente per ce-
 pimus, et publica fama testatur, est fidelis
 catholicus animo prudens militia strenuus
 proprijs potent viribus multorum princi-
 pum consanguinitate et affinitate conexus
 gratius ^{in mundis} et specie corporis in oculis omnium
 gratiosus quapropter speramus in Domino
 et in ipsius potentia pietatis quod sub pedi-
 bus eiusdem regis per lectore calcato ve-
 lociter et malignantium capitibus conquies-
 Satis fides catholica pax ecclesie tranquilla-
 tas orbis et fidelium status debeant ab
 omnipotente ^{per} ipsum magnifice reparari
 nam et innumerales magnates huius
 electo sua capita subdiderunt

Hic igitur dic et manda fidelibus quos
 nostri de his numeribus gaudiosos da-
 tum.

tum Rome apud sanctum Petrum etc.

Interea cum adhuc electus rex in exultatione resideret apud woringiam atque triduum nam iam explevisset curiam quarta dehinc exorta luce quando pruinale gelu germinifera terre ^{per} sufficiens in aurora canstringeret tubifinatum et castra tollere et civitatem aquensem oblidione cingere.

Præces autem aquenses econtra festinaverunt extemplo portas claudere et valvas obstruere nec mora quin et idem electus cum iniunctis bellatoribus papiliones in girum erexit et cum principibus arcana consilia tractavit qualiter aliquod machinamentum possit excogitari quo regia civitas absque tormentis possit obtineri

Denique per quosdam ingeniosos opifices decretum est ut populare vulgus valium proccere celtitudinis extrueret ac urbem in modum aggeris indecunq; cingeret et quoniam eadem civitas in conualibus montium situata plurimis aquis sulphureis est irrigua multisque fontibus limpidissimis ^{et} abunde fluida Ideo que semper instans q aqua nullibi defluentem habens meatum adeo breviiter incepit

inceptit exuberare ut nullius civium ab-
 natisigio proprium Domiciliū commodè
 possit exire.

Hoc igitur gravi dispendio Būrgondēs af-
 flicti pro ^{militibus} ~~militibus~~ electo regi portas urbis ab-
 =que rebellione patefacere et eundem pro vero
 Domino cōtine suscipere ut circumerectum val-
 lum infringit præciperet ac in ~~vidantem~~
 aquam conducto ^{meatū} ~~maneat~~ manare permit-
 teret

Igitur infracto vallo Rex ultīma die mens-
 is octobris urbem ingressus est et ab univ-
 versis civibus gloriose acceptus.

Postera die, quæ est omnium sanctorum
 festiva solennitas, universa multitudo pre-
 latorum et principum dedit electum re-
 gem ad basilicam perpetuae marie virginis
 nisi ut solemnem benedictionem reciperet
 secundum ritum antiquæ consuetudinis
 quem monasteriensis et Mundenfis epis-
 copi simul ornaverunt infra sacrarium
 Sed eundem Leodiensis et Traiectensis epis-
 copi vestitum ornamentis licticis in mo-
 dum diaconi produxerunt ante regale
 solium quem ceterum coloniensis archiepiscopus
 copius Cancellarius italica collocauit in se-
 de maiestatis ita dicens super thronum
 regni

regni gloriose sedes iudicium et iusticiam in terra facias

Archiepiscopus vero maguntinensis cancellarius germanie cum oleo sanctificato dexteram eius foris unxit ita dicens Consecrare te dignetur omnipotens deus regem Romanorum qui David per manum Samue-
lis prophete in regem unxit iussit super populum hebreorum

Archiepiscopus vero Treverensis cancellarius gallie manibus illius superimposuit ita dicens Descendit in te Spiritus sapien-
tie intelligentie scientie pietatis fortitudinis et consilii replearisq; Spiritu timoris Domini

f. descendat

* signaculum monarchie
& Romanum Imperium Marchio quidem brandeburgensis regis in suo regno conseres quod ab incurfione barbarorum in victa virtute defendas. Accipe & Sceptrum regium ut rebellas
Dux enim Saxonia regis iusticiarius donavit ipse gladium, ita dicens: Ac-
= cepe

Dux quidem bavarie comes palatii seu dapiferarius dedit ipsi globum aureum ita dicens Accipe globum sphericum et omnes terre nationes Romano regno subijcias ut gloriosius augustius appellari valeas

(ita quidem a r. manu. sed tres vel quatuor litterae eius scalpillo proferat dicens Accipe globum sphericum et omnes terre nationes Romano regno subijcias ut gloriosius augustius appellari valeas)

Rex

na ita quidem jam legi
tur, era fis et idem scalpello
ultimè literis. a forma
mani scriptum fuit pln =
cernarius

Hec de hinc bohemie Regis princerna de assen-
tu Colonienſis archiepiſcopi coronam ar-
genteam capiti ſuo ſubimprefſit ita dicend
Accipe diadema ſplendidum et ſi in vir-
tuoſis actibus adeo choruſcuſ in terris it co-
ronam eterne felicitatis habere merearis in
celis

Post hec auctem circumſtantes principes
adorantes maiestatem regiam acclamaverunt
ipsi salutem laudem et gloriam Acceden-
tesque ſingulatim primates ad regale
ſolium preſtiterunt eidem fidelitatis ho-
magium.

Hic igitur in mira ſolemnitate præſtis
idem Rex per plenam ~~domadam~~ festi-
vam explevit curiam civotisque princi-
pibus ſue ditionis patefecit excellentiam.

Demum octavo die convenientes officiales im-
perii ~~plenam domadam~~ ^{archiepiscopum} colloqui-
um puit de commoditate regis tractarent
ſpeciale conſilium quatenus magnifici viri
ſcilicet Otto Traiectenſis eius patrum et
Henricus dux Brabantie ipſius adiuncti
eiusdem Regis condulares ſeu auxiliatores
forent et iuvenilem animum eius a belli ſtrepitu
temperarent.

Dominus vero libertus regalis abbas eg-
mondensis vir maturus et egregius con-
ſtitutus

Statutum est eius esse vice cancellarius

quibus itaque gestis Rex in magna gratitudine principibus valedixit et acta fuerunt predicta anno Domini millesimo ducesimo ^(sic) mo quadragentesimo octavo

Post cuius coronationem ut dictum est Henricus de Gelria frater Otthonis comitis Gelrie adduxit eum in leodium cum occurrerunt cum crucibus et reliquis omnibus canonicis cum civibus quem decenter ac regaliter duxerunt ad ecclesiam sancti Lamberti et permansit ibi per octo dies

Infra quos dies maius sine summum altare sancti Lamberti consecrabatur a Domino Petro rothamagendi archiepiscopo legato sedis apostolice in honore sancte marie et sancti Lamberti presentibus serenissimo Wilhelmo rege alemannorum maguntino Treuerensi & Coloniensi archiepiscopis methensi et cathalampensi episcopis et electo sibi episcopo Leodiensi

Deinde universa castra Namani regni ipsius pertulit quem Arnoldus de Ysenberch ^(sic) natus archiepiscopus Treuerensis specialiter fovit et per octo hebdomadas cum magna multitudine suorum

suorum apud Embriullejn et montabor
tenuit victualia copiosius ministrando

Omnes itaque castellani sibi debitam exhibuerunt obedientiam præterquam solus castellanus apud imperatoris insulam quia propter et ipse Rex iam dictum castrum cum invictis circumvallavit armigeris impugnans ibidem cum diversorum tormentorum ingenijs nam creberrimi iectus et iactus saxorum quassaverunt turres et naenia aliquotiens etiam aries ferrati frontis impexit portas et antemuralia

Contra vero castellani victualibus et armis abunde præmunitus fuit qui per annum et amplius ipsius castrum honorifice defendavit. Deficientibus demum victualibus expetivit veniam quem et ipse Rex ostento castro recepit in gratiam ut sibi de cetero fidelis esset nec rebellionem adversus eum attentaret

Cui etiam Rex propter fidelitatis confirmationem neptem suam videlicet nobilissimam viri Theoderici dicti drossaet ^(sic) Domini de Bredenroden dedit in coniugem et nuptiarumque homagio sibi suisque heredibus

castrum

castrum cantulit a Romanorum regibus
fendali iure perpetuo possidendum

Demum appropinquante epiphania
Domini Rex migravit ad Coloniā ibi
ibidem in honore Sanctorum ^{trijum} ~~quam~~ Be-
gum solennem et regalem ~~immolaret~~
hostiam

Fuit etenim illis diebus regens et legens
apud Coloniā Dominus Albertus ratis-
ponensis episcopus de ordine predicatorum
magnus in nigromancia maior
in propheta maximus in Theologia qui
regem humilime precabatur ut in die
solenni secum discumbere dignaretur
Rex autem sperans aliquod prodigiale
signum videre noluit eidem Reverendo
Patri supplices preces denegare

Celebratis Itaque epiphaniae solemnibus idem
episcopus a studeris suis ^(sec) ~~pro~~grediens
regem cum sua familia gl^{rat}iose sus-
cepit quem extra cenaculum in cirida-
ris quodam secum adduxit ubi ministe-
riales mires pulchritudinis fuerunt qui
ad con^{er}sualem letitiam quaeque ne-
cessaria preparaverunt

Fuit Itaque diebus illis hiemps asprima
tota

totaque superficies terre coopta maxima niue
 Quapropter iniuicis tanta multitudo procerum
 potuit aduersus episcopium murmurare qui
 in tam horrendo frigore conuivas suos
 absque foco prandere iussisset intra pomeri-
 um

Sed postquam Dominus episcopus futuro-
 rum omnium conscius una cum rege re-
 deret ad mensam et omnis conuiva se-
 cundum statum dignitatis sue locatus expecta-
 ret edeam, ecce glaciei et niuis immanis
 moles in momento disparuit ac estiuialis,
 calor emicantibus solis radijs feruenter inua-
 sio terra gramineum germen edidit et
 uernantes flores in mira uentilate floribus
 bor frondibus extemplo uiruit et maturis
 fructos ad uescendum cum fertis exhibuit
 uinea florens adorem suauitatis reddidit
 et recentis uias in libertate magna cito
 prebuit gerritibus uolatilium asplendentibus
 alis illic introiuit quarum grata ma-
 dilatia cunctis accumbentibus magnam ex-
 ultationem intulit

Quid ergo longius morar, alior hiemalis
 frigiditatis proorsus exiuit et feruor estiu-
 lis caliditatis in tantum efferbuit ut qui-
 dam discumbentium propter aeris intem-
 periam

periem exaltis. duplicibus indumentis feminu-
dosse facerent ut plurimum sub frondibus
arborum frondibus hinc inde refrigerium
appeteret.

Ministeriales vero detulerunt ibique copia-
sam epularum plenitudinem ita ut su-
perabunde gatiarent populosam. conui-
varum multitudinem et lætius est rex
cum fixis discumbentibus in eadem
civitas tot et tante certens inaudita mi-
rabilia. Expleto demum conuiuio turbe
ministerialium quasi fantasma dispa-
ruit garrulus avium omnino filii
gramen arboreum confestim evanuit
florida tellus marcescens exaruit copia
nivis terato rediit et repentinum geli-
trucidenter inphorruit ut omnes qui
peridem exaltis vestibulis deflauerunt in-
fra conuiuium nunc trepidantes acce-
rarent ad ignem infra cenaculum.

Hic autem in mira iocunditate partis Al-
bertus episcopus instanter exoravit re-
gem quatenus fratribus suis predicatori-
bus claustralem arcem in civitate Tra-
iectensium vellet exoptere et eisdem pro
stabilitate regni sui munificas elemosi-
nas attribere.

ita a m. 2. sed a m. 1.
Traiecti

Rex autem supplicatorias preces eiusdem
reuerendi patris clementer exaudiens promi-
sit quam cito Traiectum veniret adimple-
re

Eodem vero tempore et in praesentia Wilhel-
mi regis presentibus fere omnibus ar-
chiepiscopis et episcopis ceterisque prin-
cipibus Guvradus archiepiscopus Colonia-
sis dedicavit tunc novam ecclesiam Sancti
Cumberti solemniter in Colonia et
disposuit omnibus utilitatibus im-
perii valedictisque archiepiscopis episco-
pis ceterisque principibus Traiectum eun-
de descendit quem Otto pontifex eius pa-
trinis cum prelatibus et civibus gratiose
suscepit qui de fidelium suorum consilio
burgensis effectus est. Et extunc spaciosam
campi planiciem infra civitatem nemine
contrariante mercatus est quam ad struc-
turam claustrum donavit eiusdem patri-
bus in elemosinam Induper et auri su-
livi satis magnam copiam

Porro Wilhelmus Rex apud Traiectum et
in in magno gaudio episcopus ^(sic) de fidelium
suorum consilio burgensis eiusdem civi-
tatis effectus est qui etiam eo tempore
confirmavit libertates tam civitatis Tra-
iectensium

iectendam¹³ quam etiam ecclesie Traiectensi
 Sicut Insuper et noua addidit in subse-
 quenti sensu. Wilhelmus diuina provi-
 dente clementia Romanorum Rex et semper
 augustus omnibus Regni Christi fide-
 lium ^{refon} ^(sic) partibus ^(sic) privilegijs inspecturis gratiam
 et omne bonum.

Quotiens igitur celsitudo regalis maies-
 tatis manus suas porrocerit suis fide-
 lium subditis et donis remunerat secun-
 dam merita operum eorum totius stabili-
 tatis in constantem priorum fidelium for-
 titudinem eorum et aliorum hominum volun-
 tatem ad suum seruitium

L. Hinc

^(sic) Hic est quod nos sollicitè consideramus
 puram fidelitatem et verum amorem quem
 nostri cari fideles bürgerseles civitates
 Traiectenses¹⁴ ad nostram maiestatem huc
 usque habuerunt et adhuc noscuntur sollici-
 tid sensibus habere volumus eos singulas
 rei privilegio et libertate gaudere et
 concedimus ipsis omnibus et singulis
 tenore presentium quod si princeps nase-
 grauius seu Dux vel nobilis vir spiri-
 tualis vel secularis aliquem eorum bür-
 gensiū vel inhabitantem extra muros civi-
 tatis ad iudiciū citare habeat facultatem

tem in causis dantur et secularibus ne
 sanet imperator vel rex. Dum vero epis-
 copus eorum Dominus vel aliquis aliud
 iudex ex parte eius ab eodem illis diebus
 constitutus in Traiecto promptus fuit
 iudicium reddere precipiens firmiter
 per presens ut non contra hanc
 nostram concessionem eos audeat impe-
 dire vel molestare Si quis autem hoc
 acceptare presumpserit sciat se incur-
 vere indignationem meam maris et centum
 marcas auri.

Datus pro delicto
 suo & crimine lese
 majestatis. (hæc
 in contextu omnia
 in argenti adscriptura
 recentior. manus)

Testes iam fuerunt venerabiles salices viri epis-
 copus Sabiniensis Arnoldus Dominus de weel-
 mael Johannes Dominus de Arkel Henricus
 Dominus de Voern Nicolaus par sijn Theode-
 ricus de Gouda Philippus de Wassenaer Wil-
 helmus de Bredenroden hugo de cralingen
 et Theodericus de teijlingen milites Actum in
 Traiecto xiiii. kalendas Julii Indictione
⁽¹⁴⁵⁾
 papa. in anno Domini M^o cc^o XLVIII°.

Denique confirmatus ab eo libertatibus civitatis et
 ecclesie idem rex gloriose receptus est infra
 comitatum Hollandie.

Curiam autem Hollandie hætenus apud are-
 nam comitis dictam Sgraviensland existentem
 transposuit ab eo loco in hagna comitis
 ubi

ibi et imperiali palatium fundavit quic et in
hagha regale palatium construxit ibi de cau-
lis archiepiscopi regni tribunale consistorium fre-
quentavit

Civitantes autem et castrenses imperialis
carnere reddiderunt eidem benivolo censum re-
gium ita quod indeficienti thesauro suum
exuberaret ghalophilatrum. Quibus pro tractatu
generalis pacis conveniunt apud magnam
tram destinantes eidem per solennes nun-
tios hanc epistolam.

Gloriose Domino suo Romanorum regi Wil-
helmo Condico et Indico plusquam 100^a
civitatum superioris germanie Reuerentiam
et obsequium perhennale Excellentie
vestre tenore presentis litera declar-
amus quod nobis apud magnam ex-
istentibus die 22da Junii ad gene-
rale colloquium mediante nobili viro de wale-
decke imperialis aule iusticiario firma pax
et strenge stabiles super universis guerris et
discordijs sunt statute Quapropter maiesta-
tem vestram regiam humiliter exoramus et
consulimus quantum licet quatenus pacem
terre salubriter inchoatam inchoatam per
magnificentie et commodum utilita-
tem

vestra iam digna
mini confirmare
eo quod vestram

tem salutem importare dignoscitis et honorem. Sciendes quod vestra strenuitatis aduentum nobis salubrem ad partes nostras cum ingenti desiderio prestolauerunt. Datum apud maginciam ultima die mensis Junii

Rex igitur hae epistola gratanter accepta pacem inchoatam sub banno capitalis sententiae firmiter obseruari precepit quinimmo pro libatōs ambasciatōs ditatōs regijs muneribus ad patriam honorifice destinauit.

Eisdem temporibus Dominus episcopus in ecclesia Traiectensium gloriose regi conquestus est quod idem episcopus a comite de ghore tam in possessionibus quam in hominibus iniuriatus est.

Quapropter et ipse Rex eundem comitem citari fecit ad ipsius presentiam. Sed ipse comes nequaquam comparere volens absentauit se per obstinatam contumaciam.

Rex autem coram altari sancti martini confessoris arma protinus induens inde sinenter equitans predictum comitem capiens et terram eius depopulans cum victorialis laude Traiectum aduenit captiuium

inimicis comitem episcopo dedit ac eundem dignitate sui nominis iure debito privavit

Anno Domini M^o CC^o XLIX° venerabilis pater Ottho Traiectens^{is} episcopus 11° nonas aprilis obdormiuit in Domibus tumulatus apud ecclesiam maiorem honore congruo

Hic Ottho XVI. annis egregie vixit Episcopatium quem in troitu suo pauperrimum inuenit sed superabundanter in multis diuitijs posteris suis dereliquit

Eodem tempore venerabilis episcopus et eximius doctor magister Albertus magnus de quo supra diximus specialiter vocatus fuit per papam Alexandrum in Roma qui benigne ad eodem Romae susceptus multa otia pro ecclesia dei ibidem perfecit Atque in Roma ad petitionem Domini pape Alexandri euangelium Sancti Iohannis totaliter et epistolas canonicas miro et inaudito modo super omnem hominem exponendo legit hic parvam maculam sub palpebra habebat

Insuper certissime expertum est quod hic idem magister Albertus multis annis ^{fere} quotidie cum tamen in cathedra theologie regeret tantum

tantum de die ac nocte orationibus incumbere
 bat ut psalterium, sanctorum legeret et inter
 dum dictis, horis et lectionibus et disputationibus
 et tranfactis contemplatione divina
 et meditationibus insudaret quid mirum
 ergo sit talis homo supra hominem in
 scientia proficeret qui h. ^(sic) tam sancte
 integre in virtutibus profecit

Hic enim venerabilis magister Albertus com-
 posuit et conscripsit multos libros videlicet
 scripsit super veterem ^(sic) artem super prio-
^(sic) rium super posteriorum ^(sic) dupliciter Librum in-
 troductorum in libros naturales Summa
 de quatuor ^(sic) coequis De origine anime de po-
 tentijs anime De intellectu et intelligibili
 Contra unitatem intellectus de unitate forme
 De homine De bono De lapidibus et herbis
 Speculum astrolagicum super libros pythagor-
 rum, super de celo et mundo super methero-
 rum super de anima super de sensu et
 sensato De memoria et remissione ^(sic) sentia
 De Inspiratione et respiratione de somno
 et vigilia De longitudine et breuitate vite
 de De morte et vita De mineralibus De
 anima libris super metaphisicam et
 super ethicorum dupliciter super politicam
 super super cantica canticorum super
 per

per iſaiam Super Theroſiam Super Ezechielem
 Super Davidem Super duodecim prophetas
 Super mattheum Super marcum Super Lucam
 Super Johannem Super apoftolum paulum
 totum Super libros dionisii Super quatuor
 libros ſententiarum Summe theologie
 Secretum Secretorum Contra Wilhelmum de
 ſancto amore de perfectione vite ſpirituales
 de miſterio miſſe De corpore Domini de lan-
 dibus marie et plura alia

Habuit Insuper Sanctum Thomam de
 aquino doctorem egregium in diſcipulum
 qui fuerat frater eiusdem ordinis Cuius
 ius ſtudio et labore factum ſacramenti
 inſtitutum fuit qui totam hiftoriam eius-
 dem feſti composuit qui fimiliter mul-
 tos libros conſcripſit et ſcripſit videlicet
 fallacias minores Super ^{ori}ſiarmenias Super
 poſte ~~De~~ ^{De} ente et eſſentia De elemen-
 tis De eternitate Super boetium Super
 philicorium Super de celo & mundo Super
 De generatione et corruptione Super metho-
 rium Super de ſono et vigilia Super de
 unitate forme de principiis ^(re) ue^r. De mate-
 ria prima De genere De accidentibus De in-
 ſtantibus De relatione De ſaſto Super politi-
 corum Super ethicorum Super metaphi-
 corum Super De anima De fide ſpe et cha-
 ritate

ritate De virtutibus De verbo De decem precep-
 tis Contra impugnantes religionem De correc-
 tione fraterna De perfectione vite spiritualis
 De diabulo naturalit. de articulis fidei De sacra-
 mentis Super prismam decretalem Super Etob
 Super iudaicam Super Theroniam Super
 matheum Super marcum Super lucam Su-
 per Johannem dupliciter Super cantica can-
 ticonum, Super tres primos nocturnos psal-
 terii Super omnes epistolas pauli Super
 Dionysium De divinis nominibus et de celestibus
 Hierarchia Super libros sententiarum du-
 pliciter Summam theologie in quatuor volu-
 minibus Summam contra gentiles Quel-
 tiones de veritate De potentia dei De malo
 De spiritualibus creaturis De anima De
 virtutibus Duodecim quotlibet Declarationes
 questionum Sermones de 22^a. De angelis con-
 tra errores grecorum. historiam de sacra-
 mento et plura alia

Linceo

Item anno Domini ⁽¹²⁴³⁾ M^o CCC^o XXXVIII. Honoron-
 dius pater Dominus Albertus episcopus Ra-
 tisonensis diuidebat omne tempus suum in
 tres partes. In prima parte diei oravit
 continue in secunda parte fuit integre
 occupatus studijs etc. et in tertia parte co-
 medit et dormiuit.

Hic enim Reverendus pater Dominus Alber-
 tius anno Domini M^o CC^o LXXIII in vigilia nati-
 vitate virginis marie templum et altare
 de novo fundatum in civitate novimagi-
 ensi, quod extra civitatem predictam apud
 castrum stabat dedicavit et consecravit
 in honore beate virginis marie et beati
 Stephani proto-martiris

Item anno Domini M^o CC^o XLVIII Otto egre-
 gius comes Ghelrie accepit in feudum a
 glorioso Wilhelmo Romanorum rege suo
 condanguines castrum novimagium cum
 civitate et omni Dominio et attinencijs suis
 pro viginti unum milibus marca-
 rum puri et ^(See) legali argenti donec eidem
 comiti vel suis heredibus dicta pecunia inte-
 gra liter sonet per soluta

quod postmodum anno Domini M^o CC^o LVII
 Rodolphus comes hagedisberge Romanorum
 Rex eidem Ottani comiti Ghelrie confirma-
 vit Insuper addidit in confirmatione
 quod si predictum castrum fuit redemp-
 tum per regem vel imperatorem quod ex-
 tunc nunquam amplius debet exponi ex-
 tra manus et libertatem imperatoris sed
 semper stabit ad manus et libertatem im-
 peratoris

Item

Item anno Domini M^oCC^oLI. quarta idibus
septembroid obiit domina margareta de
clivis prima uxor Otthonis comitis Ghel-
rie que cum Ottone predicto fundavit ^{clau-}strum
monialium ordinis cisterciensis
in valle comitis apud Gogh quod vulgari-
ter dicitur ten rijeneloecker.

Hic autem Otto postea duxit in uxorem
Philippam de Sempoel de qua genuit Heij-
naldum succedentem comitem

Item anno Domini M^oCC^oLIII. Arnoldus
comes de los et de thines recepit ab eodem
Ottone comite Ghelrie suo consanguineo
in feudum castrum de stochem cum
suis pertinentiis et villam de diehem ^(sic)
cum suis attinentiis etc. de quo fecit predicto
Ottone homagium

Hic enim Otto comes Ghelrie primus occa-
sum serenissimi Wilhelmi Romanorum
regis tutor Hollandie ordinatus dedit pri-
uilegia ville de wageningen pro con-
structione opide et fecit magnam eius sub-
sidium, quique habuit fratrem nomine Ho-
ricum episcopum Lodiensem qui edifica-
uit castrum Montsaert quod dedit fratri
suo

suo et tandem excommunicatus et deposi-
 tus est ab Episcopatu tandem obiit in ex-
 communicatione et in filia Montfort sep-
 ultus

Item anno Domini M^o CC^o LXXVI obiit Phi-
 lippa de Simpoel secunda uxor comitis
 Otthonis Ghelrie

Item anno Domini M^o CC^o LXXI. obiit
 Otto comes Gelrie cui Reynoldus filius
 suus successit

Hic Otto comes magnanimus opidum
 Amerford pro quibusdam uanis
 et contrariis uerbis combussit et
 destruxit

De Reynoldo comite Ghelrie

Item ille Reynoldus comes Ghelrie duxit
 in uxorem Ermgardem ducissam Limborgie
 quae obiit anno Domini M^o CC^o XC^o quarta
 die iunii quia defuncta duxit margaretham
 de Flandria ex qua genuit Reynaldum comi-
 tem et postea principem ducem qui eti-
 am obiit anno Domini M^o CC^o XXI° in festo
 Sabijne

Hic etiam Reynoldus contulit canonicis tije-

Tyelenfisbus quatuor libras tyronenses pro
 anima ^(sic) Ottonis patris sui recipiendas ex decimis
 in grauenlanden. Hic enim Reynaldus ha-
 buit quendam filium nomine guidonem
 qui in aernhem obiit et sepultus est ibi in
 sacratio ecclesie aernhemensis unde eccle-
 sia prima ditata est in t. 1°.

Hic anno Domini M^o CC^o LXXX°. Huber-
 tus de Cuienborch de libera sua voluntate
 et amicorum suorum euidenter vendidit
 predicto Reynoldo Ghelvie pro centum li-
 bris Hollandie castrum suum Cuienborch
 in hunc modum quod ipse comes vel sui
 heredes de ipso castro profectum suum et
 utilitatem facere poterit sine contradictione
 Domini Huberti et eius heredum

Ipsa enim Hubertus et sui heredes heredes
 tates ^(sic) tenebunt a prefato comite iure feudali
 Lutphanensi.

Iste Reynaldus anno Domini M^o CC^o LXXXVI°
 in die prothie et Jacinthe cepit et des-
 truxit opidum tyelense. Unde per imper-
 trauit a Rodolpho rege Romanorum quatuor
 milia denarios sibi nu- mismate legali
 in opido suo aernhemensi cadere et facere
 posset

posset ibi item a sibi sequentibus regibus
 Romanorum impetravit quatenus eadem
 moneta aenehemensis locari valeat in rick-
 remonds vel in Flanderwijck transferri
 si hoc sibi vidum fuerit expedire et
 iterum ad pristinum locum ^(See) aenehem rele-
 care

l. fratrum

Item anno Domini M^o CC^o LII. sanctus Pe-
 trus mediolanensis prior fratrem ^(See) ordinis
 predicatorum ab hereticis dire martirij status
 est

Item anno Domini M^o CC^o LIII. obiit sancta
 Clara postquam in ordine dicto fideliter
 XL^a annis seruierat tempore innocenti quar-
 ti et anno sequenti ab Alexandro nono ca-
 nonisata

Post obitum igitur Reuerendi patris Ot-
 thanus goeshwinus Sancti Johannis in
 Traiecto prepositus XXXVIII° electus est epis-
 copus

Hic goeshwinus ab aemstel oriundus sal-
 tem ^{ad} annum vel paulo plus regens Episcopa-
 tum vir erat simplicitate deditus et de re-
 bus ecclesie minus bene sollicitus.

Quapropter totus Episcopatus in breui
 tempore

tempore tantundem pene destructus fuit
 qui paulo pridem per Dominum Ottonem
 gloriose sublimatus fuit

Provisores autem ecclesie totius Episcopatus
 utilitati fideliter intendentes coadjuvaverunt
 generali Capitulum id de bono statu terre
 tractarent generale colloquium

Convenerunt ad hanc synodum Wilhelmus
 Romanorum Rex, egregius Dominus car-
 dinalis Petrus de capricius ^(see) et Conradus ^{archi} epis-
 copus Coloniensis in quarum presentia God-
 winus electus astanti honori cessit et one-
 rigus in manu Regis et cardinalis re-
 nunciavit Episcopatum.

Dominus autem Cardinalis ad postulationem
 archiepiscopi Coloniensis ceterum Henricum
 de wigena ^(see) cathedari iussit Cui consimili-
 ter et ipse rex per pastoralem baculum
 et anulum temporalem iurisdictionem dedit

Fuit etenim Henricus eiusdem archiepi-
 scopi consanguineus vir illustris constant
 et magnanimus ac ecclesie Coloniensis
 archidiaconus pro quo totus Traiectensis
 Episcopatus nimium exultavit et cum
 gratiarum actione deum celi Devotissime bene-
 dixit

Henricus

Henricus itaque XXXVIII ordinatus episcopus
^{quid} ecclesiastica ministeria pia sollicitudine
 sublimare studuit nichilominus et tem-
 peralia iura strenua probitate gubernare
 disposuit Sed lior et indignatio do-
 minorum de Aemstel et de Woerden vehemen-
 ter inflammari cepit adversus eundem
 episcopum pro eo quod Gaeswinus pro-
 pinquus eorum destitutus esset per generale
 Capitulum qui conpiratione Ottavio
 comiti Ghelvie federati totum Episcopatum
 assiduis perturbaverunt incursantibus qui-
 bus Henricus viriliter se opposuit cum
 quibusdam suis ministerialibus Denique
 post multas incursions diffinitum est
 ut utraque pars in planitie pratorum
 virentium ad bellum campestre con-
 vent et ibidem sub die determinata pro
 corona victoria decertarent

~~Dominus~~ siquidem de Aemstel et de
 Woerden contractis undecimque multis pro-
 liatoribus in magna superbia deventerunt ad
 locum certaminis

Econtra vero iam dictus episcopus valillos
 suos cum burgensibus fideliter ammonuit
 et

et arroganciam illorum Dominorum potenter edomare disposuit

Cum itaque preliandi dies iam instaret ut idem episcopus cum suo exercitu locum certaminis adiret Coloniensis archiepiscopus diebus illis existens in Traiecto preciosum auxilium dedit Henrico pontifici dicens hec verba coram innumerabili turba circumstantis populi fili precordialis esto securus quoniam hodierno die per intercessionem beati martini confessoris almifilii et per virtutem presentis auxilii omnem aduersariorum tuorum egregie coarcebis conatum, et victoriam laudem de cunctis inimicis tuis sine dubio reportabis Ego namque civitatem hanc cum matronis et canonicis fidelissime custodiam in super et solennem orationem interim Domino deo exercituum pro labore tuo devote faciam

Henricus autem episcopus his auditis in Domino confortatus cum sanctorum tubarum concupantium et exercitu bellatorum decentem urbem egrediens Campum belli decenter adiit ac acies suas ad preliandum sagaciter ordinavit

Interca

Interea dum hec agerentur apud Traiectum
 Wilhelmus Romanorum hec festino refe-
 ronte nuntio ~~percepit~~ episcopium et pre-
 fatos Dominos ^(sic) conuultraxisset populosum
 exercitum ut in patris uerentibus com-
 terent exolum preclium

Quapropter et ipse Rex festinanter adu-
 nauit expeditos equites et elegantes pedites
 uiam celerem aduersus Traiectum institu-
 tuendū ut huiusmodi belli tumultum inter-
 ciperet et pacis amicitiam utrobi que refor-
 maret. At ecce regalis exercitus per borea-
 lem portam uix intrauerat cum Episco-
 pialis exercitus per occidentalem portam
 ciuitatem iam exierat

Archiepiscopus uero Coloniensis cum cano-
 nicis et matronis circa ciuitatem curam
 agens et angulos ciuitatis in girum unde-
 cumque perliustrans clauicularis [†] dixit
 ualuat urbis firmiter obserari et sibi
 claustra portarum absque dilatione di-
 ferri ignorans quod regales exercitus
 urbem recentem esset ingressus ac infra
 muros sub arca clausula circūseptus

Rex ergo festinanter Episcopalem ^{no-}
 lens

lens insequi exercitum nulli bi patentem
 adiuuenit exitum Et cum idem Rex aliquan-
 tulum moram traheret nemq; valvas urbis
 cito patefaceret ex animi sui vehementia ca-
 pit exemplo ^(sic) ceras portarum onellere et occi-
 das ferreas atterere ut incessanter Episcopa-
 lem posset insequi exercitum iam inchoatum
 1. Sequēstare prelium

Archiepiscopus vero Coloniensis hec intelli-
 gens vehementer afficiatus est credens civi-
 tatem a Rege fore captam et exercitum
 per clauigerorum ignaviam intrusissimam
 Quamobrem et ipse cum matronis et
 canonicis urbis excubias observans regis
 praesentiam confestim aggressus est
 ac eidem facto silentio taliter allocutus est
 Domine mi Rex audiat vestra magnificen-
 tiam quoddam sermonis mei brevis loquū-
 Regie maiestatis interest subiectum sibi popu-
 lum in tranquilla pace regere equitatem iu-
 diciū et iusticiam in terra facere nunc
 ergo Salva vestra reverentia si fas est
 dicere vereor e contra quod hac de causa cum
 armatis bellatoribus civitatem occupastis
 Serasque portarum infringis precepistis
 ut burgenses a propria civitate possit
 excludere

excludere ac eandem intransmissis novis
 iniquitatis potestati eorum subicere. Si au-
 tem hoc quod absit contra iusticiam atten-
 tare presumpseritis me vestrum Cancel-
 larium confunditis et honorem magni-
 ficentiae vestre plerumque ^(sic) diminuitis
 Quapropter vestram benignitatem admo-
 neo quatenus hanc urbem michi digni-
 tatem restituere et concines a violenta
 molestatione dimittere

Rex autem expletis sermonibus eiusdem
 episcopi tale responsum edidit in au-
 dientia circumstantis populi venerande
 pastor et episcopo sicut tua noscitur
 industria decet regem ubique bella sup-
 primere et grassatores austeritate correc-
 tione potenter affligere

Dilcernas ergo quoniam nobis dedecus est
 et opprobrium si in confinis ma-
 iestatis nostrae populare committere-
 retur. ^(sic) ~~h.~~ ^{h.} ~~scilicet~~ ^{scilicet} ideo militibus nobis
 adiunctis et armigeris civitatem hanc po-
 tenter introivimus et episcopum cum
 ministerialibus suis reconciliari decrevi-
 mus

Postquam autem intelleximus episcopum
 esse

esse satis cum civibus ad committen-
 dum campestre prelium maturavimus
 inter insequi festinanter eius exercitus
 igitur nobis aliquantisper expectanti-
 bus nemo comparuit qui nostratibus
 visis patefecit exitum et sic sic hacte-
 nus nostrum bene voluntatis cassatum
 cernis esse propositum, unde securibus
 et malleis vectes et valvas infrangere pre-
 cepimus et vestigia precedentis exercitus
 insequi mandavimus quatenus edictum
 bellum interciperemus auctoritate regia et
 utraque pars sine conflictu cum pace
 rediret ad propria non enim estimamus
 debet quod advenit, Henricum pariter
 fecim aliquo modo festinum geramus
 animum, quem Paulo pridem ex bono
 favore et rogatione postulavimus in
 episcopum Quinnimo civitatem hanc
 sub nostra protectione benigne sus-
 cepimus, quando iam dudum promissis
 sua fidelitate burgensis effecti sumus
 ut autem cognoveris quoniam in dolo tibi
 non loquimur et episcopo fuisse civitate non
~~inadvisum~~ ^{inadvisum} ecce iam urbem quam nospi-
 nate sepimus et ecclesiis civibus possidere
 possimus tibi benigne restitimus et pro-
 conis

praeconis voce tubicinare precepimus
quatenus nostri commilitones ad hospitia
tendant arma deponant et residuum diem
in letitia deducant

Interea Dominus episcopus adversus inimicos
suos ~~prudens~~ bellum agens plures fugavit
multos occidit et Dominos de Aemstel et de
Woerden captivos apprehendit quos exemplo
sanibus alligari precepit atque circa dextra-
rium suum ⁵prostantes infra Traiectum de-
duxit. Et ecce quam primum vesperum
intonare cepisset cymbalum idem episcopus
urbem victoriose ingressus est et tam a
Rege quam ab archiepiscopo ^{rat}gloriose susceptus
est ad quorum devotam supplicationem idem
episcopus prelibatos captivos suscepit
ad veniam quibus etiam relaxata provisione
magnam abinde fecit gratiam

Alterna vero die cum aurore iubar nitilan-
tes cepisset radios rex episcopo valedixit et
pro quibusdam regni causis expediendis
ad Hollandiam properavit. Et quia comes
Ghelvie Otto iam pridem cum prefatis
Dominis de Aemstel et Woerden adversus
Henricum pontificem sedem^{us}conspiratione
nis

nis percuisset totamque terram Traiectensem assidue perturbacionibus infestavit ideoque Dominus episcopus cum copiosa turba plebis et militie potenter introiit urbem Cancrematid que villis plurimum^{is} predam contraxit aliquantum magnam

Milites autem et incole de terra gelrensi constantes in unum conglobati festinaverunt e contra raptam predam violenter excutere et adversus episcopalem exercitum crudele bellum agere Sed Dominus episcopus est vir imperterritus cum turbidulentis et veillis fulgidis adversus eos hortet horribiliter aggressus est et profugatis adversus^(sic) hostibus cum captivis et spoilijs Traiectum gloriose reversus est.

Ex quibus idem episcopus adeo ditari cepit ut castrum vredelant adversus invasionem Domini de Amstel expensis magis edificaret cum quo circummanentes rusticos^(sic) et conducta rebellione consimiliter obsterret

Anno Domini M^o CC^o LII. Theobaldus de ghijlen wolfgangus de berro carmitis cum Gwidone filio ghijaco et Johanne de dampierfi

lvi margarete comitisse flandrensis collegerunt
 innumerabilem exercitum ex flandria
 franciam picardia et pictavia magna expedi-
 tionem insistentem pro subjuganda wala-
 cria

Wilhelmus autem rex contra florentium
 fratrem suum cum exercitu valido destina-
 vit ad Zeelandiam ut margarete comitisse
 contumeliosam edomaret arrogantiam

Dux vero Brabantie regis amicum con-
 trariam hanc reconciliari disponens
 diem constituit ad interloquendum de con-
 cordia quatenus utriusque partis exerci-
 tus sine conflictu rediret ad propria

Cum autem apud Antversiam triduanum
 tractaretur interloquium margareta comi-
 tissa perperam intendens occulta legatio-
 ne mandavit exercitibus suis capitaneis
 ut exemplo walacriam introirent Ad il-
 li mandatis comitisse festinanter obtem-
 perantes cum centum quinquaginta milibus
 armatarum transfugerunt ad walacri-
 am, minime diffidentes contra florentium
 optinere victoriam

L. at

Contra

Econtra vero florentiūm preces cum turbis
 stridulis et carnibus horridioribus in west
 cappellis aduersus hostes similiter aggressus
 est de quibus inopinatum trophæum die
 1111° mensis iulii quæ est festum
 translationis Sancti martini potenter
 adeptus est

Guido quidem filius margarete comitis
 vulneratus in pede viuis cum fratre suo a
 comitibus de ghiessen et de bronio ab eo-
 dem florentiūm captiuitur

Fuit denum in eodem bello tam cruenta
 strages et horrendum excidium ut Fla-
 landie et Zelandie populus permaci-
 nam multitudinem flandrorum et fra-
 corum interimerent et usque ad talos in
 occisorum cruore pugnando subsisterent

Antequam in valacriæ sub rege Wil-
 helmo moderatore romanorum a floren-
 tio et zelandensibus flandrorum exerci-
 tiis feriretur ciuidam pro dicta gente flan-
 drorum in oratione responsum est

Interea Rex amicum rem gestam per
 festinam

festinim nanciam intelligens et margarete comitisse dolosam traditionem intuent deservit Antverpianam et repente renugis profectus est in malacriam Et ecce fugitivum flandranes et ^(sic) fraudi depositis armis humilima prece regis adiree presentiam quos et ipse Rex misericordia motus suscepit ad gratiam

In eodem vero bello de parte flandregum et gallosum quinquaginta milia sunt occisa quinquaginta milia submersa et quinquaginta milia captivata

Rex igitur comites de ghysen et de ^(sic) berro duosque filios margarete comitisse captivos destinavit ad Hollandiam et misit eos in castro de wateringe sub serena custodia teneri qui et vulgarem populum omnino demidatum remisit ad flandriam igitur uniusquisque flandes ^(sic) pisis virentibus perizonata circumplectens et exinde bracas lumbis suis adaptans ad flandriam nudius reversus est et rex ^(sic) triumphalem laudem ab suis inopinate potitus est

Margareta quidem comitisse ruinam
sue

Hæ gentes amare deflexit sollicitavit Karo-
 lum andegavensem comitem fratrem Jan-
 ti Ludavici regis et confessoris blandis
 suggestionibus et largis stipendijs ut
 idem comes cum exercitu copioso ad hannoni-
 am veniret demandans regi quod ipsum
 ad committendum prelium in deserta
 planicie de asscha potenter expectaret
 nec mora quando ipse Rex cum electis
 bellatoribus in asscha venit et karolum
 comitem ad tres dies ultra prefatum ter-
 minum expectavit

Denique Rex civilis castris exercitum
 suum duxit et direxit ad hannoniam
 disponens circumvallare karolum
 comitem infra valesciviam Sed karo-
 lum magnanimitatem regis intuens se-
 cessit ad franciam Et extunc oppidani
 Domino regi portas aperientes recepti
 sunt ad gratiam

Demum per amicabile inter-nuncios
 margareta comitissa flandrens ar-
 citiam regis adeptæ est et omnis con-
 traverſie discordia proſub in hunc
 modum terminata est quatenus Joha-
 nes

nes. De Avennes primogenitus eiusdem
 margarete qui aquisgranum in coronatione re-
 gis Wilhelmi duxerat Adelheidem sororem
 regis in uxorem hannonie comitatum et
 terram de aelst in hereditatem acciperet
 et Guido de qui minor natus fuerat comi-
 tatum flandrie possideret

Tempore serenissimi Wilhelmi Romano-
 rum Regis Hollandie comitis cum bellum
 ingrueret ipsum regem Wilhelmum et
 margaretam comitissam flandrie cum
 pro populo flandrensi quidam denotus
 oraret responsum est ei in oratione li-
 ne super eos ^{humiliari} quod tertia die
 sequenti completum est in bello licet
 tamen multi cum eis et inter eos occisi
 fuerunt qui nullo modo mererent
 talem mortem

Sed notandum quod mors acerba bonis non
 obfuit sed profuit ad solitem quia
 terreno obedierunt domino et nullo pro-
 cefferunt animo malignandi quod patuit
 in quodam fidelissimo viro de quo a matre
 dicti regis Wilhelmi machteldi didici-
 mus

Cui enim ipsa regis Wilhelmi mater me-
 morabilis comitissa Hollandie Zelandie
 et post factam eadem in walaeria in wa-
 lacriam devenisset celerrime aggressa et
 cum diobus fratribus predicatoribus
 viventes inter oculos querere et sauciatos
 invenit comitissa ad idem preta-tis opus
 quendam matranam divitem et presta-
 ram que cum fletibus matri regis nar-
 ravit Transiens inquit hic vocavit me
 voce flebili quidam sanctus ^{us} ex prostratis
 Ad quem cum venissem caput eius
 locavit in sinu meo et cum ad recog-
 noscendum deum exhortabar et ille ut
 poterat elevatis ad celum oculis cum
 manibus dixit fateor me coactum in
 exercitum venisse et hoc eo animo quod
 nullum lederem nec in corpore nec in
 rebus hic letus sum et ecce iam morior.
 Occidori meo proptus indulgeo et ut mei
 similiter apud misericordiam et mihi in-
 geat quicquid feci viaticum Christi corpus
 vehementer exopto quod licet ore non
 sumam in mente tamen virtutis eius gra-
 tia non frustrabor Et hec dicens fig-
 navit se et sic spiritum reddidit Et
 ecce

ecce statim ubi ad reddendum spiritum os
aperuit alicula tante pulchritudinis ut
nihil ei in creaturis comparari possit
de ore eius cum odore aromatico ad superos
eius laicit

quem colligentes devote sepeliverunt vide or-
go quod veridica sit illa sententia beatissimi
Augustini quam dicit super credidi quod ce-
citus sum

Anno Domini M^o CC^o LIII Dominus pape

G. J. plurimumque gaudius de prosperi-
tate regis cardinalem legavit ad Hollan-
diam qui Damno regi sub sequentem desti-
navit epistolam. innocentius episcopus
servus servorum dei excellentissimo filio
Wilhelmo Romanorum regi salutem et
apostolicam benedictionem. postquam divi-
na potentia ecclesiam suam pacificare
disponens celsitu divini tuis manifestatis
bonitatis signa protenderat de via per quam
prosperare procedis et regnas ita quod Con-
rado filio Frederici quondam imperatoris subla-
to de medio aliud jam superstes non sit qui
deo tibi propicio tuis valeat progressibus
adversari

Rogamus igitur et requirimus tuam mag-
nitudinem

nitidinem paternis monitis suadentes ut dilecti filii nostri Petri Sancti Petri ad uelium anticum diaconi cardinalis apostolice sedis legati communicato consilio a ceteris difficultatibus explicatis ad ueniendum in Italia apparatu regio siccinga et festina te ad apostolorum liquina domina duce ^(sic) transferre ibidem circa festum natiuitatis domine proxime uenturum recepturus solemniter de manibus nostris imperii diadema tantum Rame etc.

forte transfer te.

Rex igitur cum uersus italiam tendere proposuerat uenissetque cum paucis in partibus superioribus uenit in obuiam Conradus filius Frederici imperatoris cum magno exercitu quem idem Rex adiutorio Arnoldi de Ysenberch archiepiscopi treuerensis ceterorumque uasallorum imperii apud Oppenheim potentialiter signauit

Deinde ueniens Lugdunum ^(sic) cum predicto Domino Arnaldo archiepiscopo treuerensi ad papam receptus fuit cum solenni gratitudine ipsis assurgens ore fuit osculatus quos etiam et in festinis conuertiis secum detinuit aliquanto tempore

Ubi

Ubi insuper ^{Papa} regi et populo praedicans De-
 minus Arnoldus archiepiscopus astant quod
 papa sua lingua predicavit regi et populo
 thetonica lingua reseruit itaque ad sup-
 plicationem eiusdem regis idem papa con-
 tulit abbatibus egmondensis monasterii
 quae quid ornamenta pontificalia insu-
 per et alia multa privilegia ^{multi} gloriosa De-
 minus benedictione acceptis post diem
 xv^m salutato archiepiscopo Damiano pa-
 pe res valedixit et cum duodecim armis
 geris ut peregrinus alpes transcendit
 statum Italiae sagaciter exploravit tandem
 longobardis ignorantibus exiit Italiam
 et cum inestimabili gloria receptus est in
 ulteriorem germaniam ubi quantum ho-
 noris sibi quisque princeps impenderit
 efficitur haec epistola lucidissime mani-
 festat

Wilhelmus dei gratia Romanorum rex
 et semper Augustus abati egmondensi
 vice Cancellario suo gratiam suam et om-
 ne sanum. Ut intellecta continentia statibus
 nostri in exultatione p[ro]p[ri]us resperere
 animus suscipiat que materiam gaudio-
 rum

rum, naueris quod dum rursus partes super-
rioris alemannie adiremus omnium vo-
ta in amplexione nostri Domini sic de-
fixa inuenimus ut cuncti tanquam mater
sub unico filio de mortuis resuscitato vi-
derentur nostris in aspectibus gratulari
nostris pro eius parendo beneplacitis et
mandatis

Induper accedat tibi ad cumulum gaudio-
rum quod castrum drieduelt et in-
signia imperialia diademata videlicet cum
multis functionariis et in ornatu ineffabili
Circum et coronam in nostro Domi-
no iam habemus et pacifice possidemus Da-
tum Spire

Cum igitur Rex apud ulteriorem Almanniam
regni negotia prospere dispensaret ut ad
exhortationem Domini pape pro cesarea be-
nedictione~~re~~ verius Italiam iret, Ecce Friso-
nes secundum consuetam rebellionem tu-
multuare ceperunt in eius absentia, contrahen-
tes assidue depredationes ab Hollandia

Rex vero nolens aliquam oburgationis mate-
riam emulis interguerratione sua relinque-
re proposuit rebellantem Frisiam sibi pro-

mo subicere et hinc statim pro imperiali
 laude seu benedictione versus Italiam ten-
 dere qui confestim in manu robusta Tra-
 iectum descendit et prelatos ecclesie simul
 in atrio Sancte marie congregavit, ut ibi-
 dem locum aptum exquireret ubi capel-
 lam in honore Sancti Georgii martiris
 deuote construeret

Dum autem ipse rex cum prelatibus reli-
 deret in iocundo cantubernio et de curiali-
 bus causis adoptato frueretur allaqueo
 ecce quidam turbator sancte pacis ac in-
 centor noue litris a remoto volatile saxum
 secreta proiecerat et regis honorandum
 caput fere contriuerat quapropter circuin-
 stantes prelati ^(sic) opinionum scandalisati
 sunt quinimo de tanta presumptione
 plerumque stupe facti sunt

L. nimanum

Rex autem eundem lapidem trutinando
 suscepit in ^(sic) manibus huiusmodi verba
 pronens coram adstantibus, Reuerendi
 patres attendite quam talionem Traiecten-
 ses nobis impendunt qui iactum
 tam grandis ^(sic) filicis nos absque demeritis
^(sic) necidare querunt quorum fidelis
 burgensis haecenus sumus et quorum fo-
 rendes

366
rentes hostes sub expensis proprijs labo-
riose subegimus Sed vivit Dominus et
mater eius Georgius quoniam et hoc fore
= factum nequaquam transibit inultum si
vita nos incolimem conderiaret queat ad an-
nim non mora quum et ipse Rex cuncta
talem equum ascendens ciues diffidari
iussit et ad expugnandam civitatem
modis omnibus se preperavit Traiecten-
ses autem pro causa talis infortu-
ni plerumque disturbati destinaverunt
magistros civium ad Hollandiam ten-
tantes cum eodem rege reformare pa-
cis amicitiam Sed quod plura, Rex im-
mobilem sententiam edidit quatenus ci-
vitas grassatorem sibi traderet alio-
quin ipsam urbem humatenus exerte-
ret

Itaq; Traiectenses obtenta pace modici
temporis redierunt ad iudiciale capitoli-
um statuentes pro male factore mi-
= nis archanem servitium et ipsius
regis indignationem aliquo modo pla-
carent, et burgenses innocui tanti
sceleris in pace quietissima permanes-
rent

Anno Domini predicto venerabilis pa-
ter

ter Dominus Henricus episcopus redificavit
 novam suam ecclesiam Traiectensem quam
 decenter ut liquet construxit Et quia eadem
 regalis ecclesia multociens constructa destruc-
 taque fuit ideo hic Originem eiusdem ecclesie
 inserere per hec metra decrevimus et digni-
 tatem.

Origo Traiectensium

Circumquaque fluens Hollandia gurgite veni
 Cingitur oceani fluminibus que maris
 In qua cum miris usq; Anthonina novellis
 Tempore neronis edificata fuit
 Hanc devastavit fera Flauica gens, et ibidem
 Castrum victorum conditur inde noxium
 Turribus expellis quod hinc plebs abroditorum
 Funditus ^{ver} ~~expulsi~~ diruit usque solum
 Hinc Traiectense castrum quod menibus altis
 Conditur a franc^{ci} Chrispocolis sed idem
 Uulgius danorum confregit humotenus omnes
 Cum clero ciues indimul ense necans
 Denique Baldricus presul nova menia struxit
 Qui ^(sic) modo subsistunt auxiliante deo
 Hic Hollandensi terre veraciter omni
 Traiectum constat usq; capitalis adhuc

Origine Ecclesie nouiter Fundata in Traiecto.

Tempore Francorum Dagoberti regis in illo
 Presenti

Presenti fundo conditur ecce decens
 Primitus ecclesia Sancti thome prope castrum
 Traiectum quam gens fridrica fregit atrox
 Sed prior antistes Dominus Clemens ^{et honoris}
 Sancti martini post renouavit eam
 Presidit hildrici sine temporis regis at illam
 Presul Adelboldus fregit, abinde novam
 Ecclesiam fundans Henrici tempore prim
 Cesaris electi quam diodena cohort
 Pontificam pariter benedixit deniq; presul
 Henricus cepit hanc renouare suam
 Ecclesiam regis Wilhelmi tempore quidam
 Hollandon^(sic) ^{les} erat inclitus ecce comes

Anno Domini M^o CC^o LV° rex ipsam frisia
 am potenter introiit rebellantes sibi fri
 Sones egregie vicit^{et} castrum thoren burch ad
 eorum sempiternum offendiculum fabricavit

Demum cum iam tota terra glaciatis
 esset pericia rex iterum venit 4° kalon
 das februarii cum duobus exercitibus ar
 mipotenter ingressus est frisia speran
 ipsa die sicut primus^(sic) oblinere victori
 am Sed non eodem cursu respondet
 ultima primis nam Wilhelmus de ber
 derode miles capitaneus unius exercitus
 ordinatus est qui contra drechtenses fri
 nes

L. prins.

nes trophæum laudis adeptus est

Rex autem in deotario residens secundum gubernavit exercitum qui ad villam hoich wout concremandam trans paludes fecurum exquisivit aditum et cum ipse Rex pedestrem exercitum solus in magna distantia precessisset viamq; inebilem ad expugnandos adversarios explorasset ecce deotarius eius in paludoso vado circum fracta glacie paulatim imperatus est qui ibidem absque vivamine circumcum famularis fere suffocatus est

Frisones vero de latibulis insidiarum ex arundinetis ubiq; con surgentes, prochydolor, ipsum regem, antequam eius exercitus appropinquare poterat occiderunt quem propter pulchritudinem armorum timore supervenientis exercitus ad proximam villam festinanter asportarunt

Morabantur autem illis diebus quidam fugitivi per diversas villas in frisia qui paulo ante propter eorum fore facta precripti erant ab Hollandia Hi regis arma cognoscentes ex auro fulvo splendida in

L. profertur.

in quibus atri coloris charuscabat aquilla
 dixerunt occulte frisonibus quod eorum
 verum Dominum regem et comitem occi-
 dissent ipsis ignorantibus quapropter
 quatuor totius frisie principales sive capi-
 tanei timentes lesse maiestatis injuriam
 sepelierunt occulte regium corpus in domo
 cujusdam frisonis ut per succedentia
 tempora deperirent tam vindicta quam me-
 moria sui nominis.

Cesus est autem hic Wilhelmus Romanor-
 um rex illustris postquam Hollandiam
 221. annis rexisset et romanum regnum
 septem annis cum potentia gubernasset im-
 plotaque est propheta sibille que veridico
 sermone longe predixit quod idem Wilhel-
 mus romanorum a frisonibus occidendus
 esset

In eodem bello Dordracenses demptis tri-
 bus cum vexillo ipsorum succubuerunt
 cum multis alijs similiter defenses om-
 nes succubuerunt demptis quibusdam.

Eodem anno Domnicella richardis ad reme-
 dium anime fratris sui predicti regis
 monasterium puellarum ordinis prae-
 stratentium in allodio patrimonii sui
 quod

quod campus regalis dicitur edificare cepit
quod etiam ad felicis recordationis sue me-
moriam deuotissime consummavit

Anno de hinc M. CC. LVI. obiit venerabilis
matrona Elisabeth Romanorum regina
in Middelburch monasterio tumulata qui
= scit honorifice

De florentio huius nominis
quinto anno dimidii tenero
infantulo XV. Hollandie co-
mite suisque tutoribus

Occiso glorioso rege Wilhelmo florentius
huius nominis quintus ^{annus} anni dimidii tener
infantulus decimus Hollandie comes suc-
cessit quem florentius pater eius
in tutela accipiens comitatum ad tres annos
in pace ^{regit,} qui demum lesus in tirocinio de-
functus est in Antwerpia Sed abinde trans
latus requiescit in Valacria

Dux vero Brabantie ex hinc curam eiusdem
infantuli accipiens Hollandiam ad tempus
regere cepit qui pro fore facto suorum
ministerialium

ministerialiū de¹⁷⁸¹ dignavit expulsiis fuit

Deinde principales Hollandie constantē
elegerunt in tutorem eiusdem pueri comi-
tem Gelrie Et contra principales Ze-
landie ^{conf}stituerunt tutorem ipsius infan-
tis Adelheidem comitissam hānoīe de
quā contrūnerlia demūm in Vorn ----
magnum excreuit preliūm ubi plurimū
ab utraque parte peremptis magne deפו-
pulationis excreuit homicidiūm Sed Hol-
landie popul^{us} ~~us~~ victoriosē ^{val}prestitit et
comes Ghelrie prefecturam terre tanquam
avunculus pueri potenter obtinuit

Eodem tempore discordia magna suborta
est inter Conradum archiepiscopum
coloniensē ^{com} et Wilhelmum comitem ju-
liacensem.

Henricus vero Traiectend^{us} episcopus
aggregavit ex templo tam ex Hollandia
quam ex potestate propria roboratūm
exercitum ut metropolitano suo manus
le conferret auxiliūm Cū autem utraq;
pars in loco campestri hinc inde resideret
et alterna die crudele bellūm iniret Henr-
cus

alid episcopus circa caliginosam noctis um-
 bram a motis tabernaculis ^(scilicet) similiauit fu-
 gare et cum exercitu suo festinanter ad pro-
 pria tendere Sed ecce quam primum aurore
 iubar nocturnam incepit effigare cali-
 ginem idem episcopus comitatum iuliacensem
 audacter aggrediens plures villas incendit pre-
 dam magnam contraxit et captivos quot-
 quot voluit apprehendit

Custodes autem iuliacensis exercitus noctur-
 nas observantes excubias cum clamore vali-
 do totum exterruerunt exercitum ampuinci-
 antes per uniuersam suam patriam fla-
 grare iam incendium nec mora quin et om-
 nes pro rebus suis ^{an} anxii perdidierunt anis-
 mosam audaciam derelictis que popilionis-
 bus festinauerunt ad propriam terram
 quibus Henricus episcopus haud piger in-
 signis vtilantibus et tubis ^{sonantibus} ~~stridentibus~~ in-
 stanter occurrit qui captis et occisis plu-
 rimis iuliacensem populum cum victo-
 ria superauit itaque Coloniensis archie-
 piscopus per solam industriam Hen-
 rici pontificis ab imminente bello libera-
 tus est Et Henricus episcopus ditatus
 in numeris facultatibus ad terram
 propriam gloriose reuersus est

Hic

356
Hic enim venerabilis pater Henricus de ^(Be) Vigena
Dotavit et privilegiavit monasterium con-
ventus Sanctimonialium beate marie in hor-
super honore ordinis cisterciensis, prope
Danantriam

Anno Domini M^o CC^o LVII 11° nonas Junii Hen-
ricus episcopus requiescit in Domino post-
quam annis XXV. victoriosè presideret
episcopo

De fundatione collegii canoni-
corum in Steenswijk

Hic Reverendus pater collegium XII. ca-
nonicarum primitivè instituit in Steen-
wijk et ad fundamentum nove fabrice
Traiectensium ecclesie lapidem primiti-
vum imposuit qui ad eandem ecclesiam
tam a clero quam a populo delectus est
ubi penes anteriores pontifices in boreali
parte ecclesie penes indulgentias Sancti
martini honorifice tumulatus est

In cuius epitaphio talia
metra scripta habebantur

S truxi martine vredelandt pro pace tuorum
Pace beatarum fruam ut tecum sine fine

De

De episcopo Johanne de nas-
sau et rebellione Kenemorum

Postquam mortuus et sepultus esset Hen-
ricus episcopus ecclesia traiectens^{is} Johan-
nem de nasgauen elegit antistitem virum
quasi secularem et simplicem.

Hic episcopus Episcopalia castra plene
referta cunctis necessarijs adiuuenit que
providentia predecessoris sui contra cir-
cummanentes hostes sagacissime promun-
erunt

Circa hec tempora visum est quoddam
prodigiale signum in aere Pugiles enim
apparuerunt dimicantes alterutrum ut
bellatores in acie quod prodigium susse-
cuta fuit immensa calamitas nam
aduersus nobiles surrexit ubique seuera com-
munitas

Cum enim florentius Hollandie Domi-
cellus iuuenilis esset etatis vulgus bene-
marie contra nobiles prima tumultuare
cepit et plurima castra domemorum aubi
temeraria devastavit ita quod omnes fere
nobiles

nobilis ad presidium in Haastem anxie con-
fugeret ut ibidem tumultuanti vulgo se-
cure resisterent

Decreverunt enim Kenemari cunctos nobi-
les procul expellere castra subvertere mu-
niciones destruere et totam trajectendam
dioecesim in vulgarem communitatem redigere
Quibus extemplo vicini frisones fortissi-
ma conspiratione confederati sunt nichil-
ominus et waterlandi cum plerisque na-
tionibus coadiungenti sunt

Itaque Kenemari preliatorum innumerabi-
lem aggregantes copiam occupaverunt
primo totam Aemsterlandiam.

Ghijzelbertus quidem eiusdem terre domi-
cellus attendens vires suas contra tantum
exercitum nequaquam posse sufficere caute
et consultus pacem exquisivit fidelitatem
iuravit et indulse plebi suae cum armi-
geris se coniunxit qui tante multitudi-
nis capitaneus effectus est, decrevit omnes
inimicos suos ab Episcopatu propul-
sere Et primum castrum Uredelant as-
sultuose destruere Et cum idem Ghijzelber-
tus

To et supra scripta ab
alia manu.

tus in expugnacione castri nihil omnino proficeret ad indomita gens hominibus suis ditioribus alimentis violenta abstraheret

Idem Ghyselbertus archano consilio kenemarus ammonuit circa noctis umbraculum castra tollere repentinum iter arripere et civitatem Traiectensem occulte capere nec mora quin kenemari Ghyselberti consiliante decesserunt clam ad civitatem ante solis ortum quam extunc cum inimicis bellatoribus vallaverunt in girum

Excubitores vero nocturnis deputati vigilas stupefacti de tanta multitudine plebis inopinata supervenientis excitatis cito civibus nunciaverunt tartaros advenisse totamque civitatem cum infinitis armigeris occupasse cives autem apprehensis armis ad defensionem urbis accelerantes ascenderunt turre et inenia statuerunt de cacinnione murorum primum quaedam interlogia

Econtra quidem unus de kenemaris eloquenter in hec verba prorupit qui facto silentio civibus in hunc modum ait Salut

358
tat vos amicos libera gens kenemarie constan-
ter ex postulans quatenus omnes nobiles ^{com.} civi-
-muneritatem aggregantes ab urbe vestra proscrivatis
et eorum facultates egenis seu pauperibus
erogatis Et ecce vir hic interpret sua verba fi-
nierat cum inter burgenses magnis tumultu-
tus exortus fuerit. vulgare^l ^{utroque civis} de verbis ke-
nemarorum magnanimi effecti comprehendit
armis statim eiecerunt tribunicie dignitatis
illustres viros et nobiles statueruntque de
senioribus civitatis officii scabinos et consules
qui iudicium sine iusticiam in urbe facerent
et ad ^{com.} muneritatem civium iura
disponerent igitur expulsis a civitate civi-
tis nobilibus vulgus ^{potestatis} noie
percussit cum kenemaris ^{sepius} inde-
perabilis^l amicitie quibus exemplo con-
juncti sunt Amerfordenses cum ingui-
linis anelandis Johannes quidem episco-
pus hec intelligens cum Ottone comite Gha-
rie devenit in Leyst ut expulsos infra
civitatem reduceret et tumultum insani-
entis vulgi sedere corrigeret

Econtra vero kenemari suas acies ordinaverunt
ad prelium ut in virtute magna dis-
turbarent Episcopalem cuneum Sed Otto c
med

mes Gelvie vir belligerius attendens effrenatam populum innumerabilis esse multitudinis recusavit cum paucis militibus discrimen inire certaminis quapropter et ipse sine mora cum episcopo retrocessit ad veliam et ad orientem bellum sufficientem armigerorum posset aggregare copiam

Ghyselbertus itaque de aemstel capitaneus tam indomite plebis cernens sibi cuncta prosperari Castella salice Ghyselberti de Abcanda Wilhelmi de Hijlenbarch ac Huberti de Vianen aduersariorum suorum destruxit et exinde Kenemaros per quandam astutiam a belli tumultu temperans in hunc modum loqui cepit Bel-latores acerrimi et amici karissimi videtis quoniam totum Episcopatum hoc anno subegimus et propulsis nobilibus castra fortia potenter exercimus

Anno vero sequenti comitem Gelvie qui se nobis opposuit expugnare proponimus totamque ditionem suam hostili bello depopulare decreuimus. nunc autem quoniam vindemie tempus instat oportet

oportet ut omnes tendamus ad propria
 et ad sustentationem parvulorum nos-
 trorum colligamus quævis necessaria igitur
 Kenemari suadente Ghyzelberto coadju-
 vaverunt exercitum et exemplo redeuntes
 ad Kenemariam vallaverunt oppidum
 Haerlemense per circuitum quod sine
 intermissione diebus inpegerunt assultibus
 ut quamplures intus eliderent fundibulis
 et missilibus

Econtra vero burgenses cum nobilibus
 arcumvallatum oppidum egregie defenderunt
 et sperentes hostes a munitione preli-
 dii sagittis abegerunt

In margine Jo. de
 Perlyx

Johannes vero de ^(sic) Passijn inclitus oppidum
 interea clam exiens vehicula Kenemaro-
 rum cibarijs ^(sic) onustam comprehen-
 dit et exinde plurimas villas hostium
 capitulibus inflammavit

Kenemarie quidem ^{post} tergum aspicientes
 incendium relicta iam obsidione festinaue-
 runt ad propria deferentes in papilionibus
 diversæ facultatis suppellectilia nec
 mora quin et oppidani de munitione
 sua

~~Haec~~ cateruatiōem erumpentes fugitiuos hostes
 perniciouser insecuti sunt et occidit multos
 cum captiuis et spolijs in Haerlem glo-
 riosè reuersi sunt. Capl.

Episcopus itaque Traiectensēs et comes Ghel-
 rie gaurisi de confusione kenemarorum
 reboratum attraxerunt exercitum ^{et} ciui-
 tatem Traiectensem die xxix mensis au-
 gusti vallauerunt per circuitum

Die vero quarto praefati principes atten-
 dentes non posse ciuitatem capi sine mag-
 nis expensis et ingenijs perpendicularēque
 quotidianum dolorem de suis vulnera-
 tis armigeris auxilijs ilico tabernaculis
 opedederunt oppidanos Amerfordie pro
 eo quod Paulo pridem pepigissent cum
 kenemaris sedus amicitie quos tamen co-
 mes Ghelrie in deditiōem accepit qui
 pridem ipsum oppidum pro quibusdam
 verbis fere omnino destruxit

His itaque gestis comes valedicens episcopo
 secessit ad terram propriam et Episcopus
 trans iselam tendens deuenit in daleen-
 triam Demum transacto biennio in uede-
 rus

ruis de Boerickem miles imperterritus cum
 omnibus dudum expulsiis a ciuitate Tra-
 uectensi die decima mensis Septembris in
 aurora per schalamenia ^(sic) Schandens ur-
 bem clam ingressus est et occisus ab ur-
 tra parte plurimis idem Luederus tri-
 umphum adeptus est qui vulgares viros
 confectum ab urbe proscripsit et anti-
 quos scabinos cum magistris ciuium
 potestate pristina restaurauit

Processu vero temporis e conuerso qui-
 dam ^(sic) prescriptorum urbem tacite subi-
 trarunt totumque populam infestino bello
 crudelissime occauerunt

Quibus interque discordantibus nicholaus de
Catse miles florentis iuuenis Hollandie Domi-
 celli tutelam ad huc habens cum quin-
 gentes saltem armigeris Traectum iit
 bipennitis securibus valuas portarum in-
 fregit in medio ciuitatis pro tribunali
 sedit mille et XL° personas ab urbe pros-
 cripsit et cuncta ciuilia iura potenter ad
 voluntatis sue beneplacitum ordinauit

Anno Domini M^o CC^o LXII. ipso die sanc-
 te Agnetis virginis venerunt in Hollan-
 diam.

diam ad locum qui vulgo Lee dicebatur sed
 nunc Levenhorst dicitur XII moniales
 quas addiderat Dominus Arnoldus per Lo-
 na de Flaerleon ad construendum monas-
 terium de ordine cisterciensium. de valle sanc-
 te marie prope Traiectum

Post hoc anno incarnationis eiusdem M^o
 CC^o LXXII. obiit idem Dominus Arnoldus
 Et tertio anno post obitum eius incorpora-
 tus est locus prefatus sacro ordini cister-
 tiensium et abbati campensi Coloniensis
 diocesis ad visitandum perpetuo
 commissus.

Anno Domini M^o CC^o LXXII. florentius
 Domicellus Hollandie validam expeditionem
 induxit aduersus frisiam ut ^(see) illa pars
 sui deportaret ad Hollandiam et friso-
 nes e contra cum aciebus fortissimis occu-
 sarunt et quingentos pugnantes bellatores
 cruentissime necauerunt in quo conflictu
 occurrerunt hi milites et approbate
 candidi egregii pugiles utpote werenboldus
 ex Hagha et Albertus filius eius Theode-
 ricus de Raephorst et Gherardus frater
 eius Jacobus De Wassenaer et Barnardus
 ex Hagha Gherardus de ^{Hermelen} ~~Heremmen~~ walte-
 rius

mil friso italijsus benemerlandie occidit
 itaque tot electis bellatoribus Hollandiensis
 exercitus usque planiciem agrum in heigle
 diffugium arripuit ubi secundario per
 recentel armigeros crudele bellum inhorruit
 in quo perempti sunt plusquam octingen-
 ti frisones ita quod eodem die sufficiente
 uli sunt predicti milites

De Dominis de Arkel

Anno Domini M^o CC^o LXXII° idus maii
 obiit illustris giganteus Johannes X^o Do-
 minus de Arkel sepultus in gorinchem in
 choro virginis marie in sumptuosa tum-
 ba cum imaginibus sui et uxoris eius et
 cum armis militie sue in cuius Epigra-
 phis hec metra scripta fuerunt de octava
 rijs ^(sic) et progenie suis

Arkel flandria loon ^{eren} succen stirps est
 Patris eius vernen burch ^(sic) ronecho
 trentem spaen heym matris eius genetricis

Cui successit Johannes filius suus qui
 duxit in uxorem nobilem virginem Bar-
 tradum filiam Gherardi comitis de Ster-
 kenborch qui postmodum probitate sua
 anno Domini M^o CC^o LXXXVIII° impetra-

uit omnibus in suis Dominium de Arkel
 commorantibus libertatem per totam
 Brabantiam ab eodem dūce Brabantie
 ita ut perpetuis temporibus gauderent et
 nichil darent per terram et aquam de
 vertigalibus de thelancis eo quod ipse pre-
 cessit et in prima acie sine infronate ste-
 terat cum suis complicibus in bello dum
 dux Brabantie pro ducatu Limburgie
 bellauerat contra comites de Ghelria
 et de monte et industria sine sortitu-
 dine ipsius eundem ducatum optinendo
 victor existens triumphauerat

De Dominis de Cūlenborch

Anno Domini millesimo ducentesimo sep-
 tuagesimo octavo Haibertus filius Huber-
 ti quintus Dominus de Cūlenborch duxit
 in uxorem margaretam filiam Illustris
 Domini de Arkel

Anno Domini millesimo ducentesimo sep-
 tuagesimo nono in die sancti Gregarii fuit
 maximum incendium in ciuitate Traiecten-
 sena et dicebatur incendium muliercule
 in quo in incendio conflagrabantur ecclesia
 Sancti

Sancti Petri Sancti Johannis Sancte Ka-
trine et ecclesia ciuilibus cum maxima par-
te ciuitatis

Anno Domini millesimo ducentesimo
nonagesimo tertio erat ^(sic) quidam mulier
nomine Elisabeth que quamvis libidi-
nose et uage multis diebus uixerat tamen
ob reuerentiam virginis gloriose marie
nullo modo ad hoc induci poterat ut
Sabbatis diebus que spiritualiter virgi-
ni marie appropriata est incontinenter
uideret et licet peccatrix semper tamen
illo die humiliter seruebat secundum pos-
sibilitatem suam deuotis orationibus et
actibus eidem uirgini gloriose cui post-
modum quodam tempore uirgo maria ap-
paruit precipiendo quatenus continenter
de cetero uideret vitamque in melius mutaret
intraque ad vicium dictum hokelam in Dom-
nio de Arbel quia ibidem miraculum
ex ea Dominus dignaretur operari que
dispositis et ualedictis suis obediens uoci
matris dei uenit ad occidentem partem eius-
dem uici ad eandem domum petens hospitium
in cuius orto ^(sic) hodierno tempore imago
gloriose uirginis marie processionaliter
cum

cum crucibus ipsius et laudibus portatur
solemniter que causa humanitatis hospi-
tata divina gratia in eadem domo mansit
loco ancille ancillando eiisdem aliquanto
tempore

Tandem exponens domina eiusdem do-
mus cui serviebat secreto ordine omnem
seriem vite sue insuper et in honorem vir-
ginis marie propter quam illic advenerat
condolabatur ab ea caritative et deinceps
non ut ancilla sed ut filia unica domus
in eadem domo reputabatur fuit enim
humilis patiens et semper gremens pro pecca-
tis suis dudum patrat

Igitur dum sic aliquo tempore dimissis
et toto omnibus prioribus oblectamentis
et delitijs seculi fideliter servivisset ac-
cidit ut in crepusculo iret extra do-
mum in publica via que in via valde
sitens vidit in recenti quodam lacu ^{aquam} ^{recenter}
^(sic) plutam satis mundam ad bibendum et se non
mirans signo sancte crucis antequam bi-
beret cecidit ante eam in eadem aqua que-
dam massa luti ad quantitatem et formam
nigre fabe sed ipsa hoc parvipendens bi-
bit

Senens

veniens igitur ad domum cepit insanire
et furere tanquam obseffa

Compatiens ergo ei Domina, cui sermone
rem tacite considerens ac mente revolvens
ea, quae sibi dudum predixerat, suadebat ut
ut more Christianorum secum iret ad ho-
kelem et confiteretur peccata sua. Erat
enim tempus quadragesimale. mansit itaque
cum Domina ad ecclesiam ut fidei loqueba-
tur confessionem suam rediens ad domum
permanit per XL^m quasi semiliberata
ita ut in die pasche in stinctu Domine
sue ibat cum ea ceterisque fidelibus ad
ecclesiam ut communicaretur corpore
Christi quae tunc in ecclesia sicuti postea
confessa fuerat non poterat videre in eucha-
stiane sacramenti corporis Domini^(sic) cum
tempore divinarum Tandem missa finita
cum ceteri ibant ad communionem per-
stitit ipsa fixa in quodam loco ecclesiae no-
lens communicare.

Dum ergo sic flaret venit vox ad eam qui-
si a retro dicens quid sic hic stas vade
et communica, ut ceteri faciunt Ammi-
rans ergo et stupens cum a retro respice-
isset neminem, vidisset ^{audierit} demum
demone

demone Quare respicis retro ego prope te
sum noli timere vade et fac ut ceteri fa-
ciunt.

Accedens ergo ad altare recepit corpus¹ (sic)
Christi sed ipsa corpus Christi nec diri-
gere vel condumere^{poterat} videbatur nempe sibi
quod durus esset quasi Petra nec aliquam
molliciem in eo sentire valuit ad dirigend-
dum Gaussa denique Domina sua super
communione ancille sue cum pariter ec-
clesiam exirent ad redeundum ad domum
venit columba nivea et recepit ex ore eius
corpus Christi evanuitq; ab oculis eorum

L. prius

Dum ergo venisset stupente Domina ad do-
mum magis quam primus cepit insanire
ita ut necessitate compedibus et loris con-
stringebatur Patenterq; patuit omnibus
et distincte videbatur quod demones per
corpus et omnia sua membra ipsam
torquendo discorperent.

Tertia vero de hinc die cum creator com-
paciens sue creature illuminabat eam intus
meritis sue matris cui specialiter serviebat
Vocans igitur Dominam suam petijt benig-
ne ut sibi porrigeret mundissimam
mappam

mappam domus sue visitante nempe
domina sua quid cum ea faceret respondit Do-
mina nostra mater misericordie veniet hic
statim cum sancto Johanne euangelista et
sancta Elyzabeth ad liberandum me

Current ergo domina valde attonita et quia
quantiuis multas bonas habuit mappas in
cista seu scrinio suo nullam tamen illa-
rum cito potuit habere moram ergo ali-
qualem faciente domina clamavit Elyza-
beth valide dicens O Domina charissima
festina quia prope est uirgo maria cum
alijs sanctis ad visitandum me nolens
ergo diutius tardare cepit mappam de
stipula factam et proiecit deuote super
lectum ancille

Descendit ergo gloria Domini super eandem
mappam cum uirgine Maria ceterisque pro-
fatis sanctis et statim liberabatur que
liberata post gratiarum actiones petijt
mundam aquam cum qua purgaretur os
suum quod cum factum fuisset reuenit
predicta columba et reportauit sibi Do-
minicum corpus quod humilime et reueren-
ter cum magna deuotione sumpsit

Assantes uero uisibiliter uiderunt corpus
Dominicum

Dominicum sibi porrigi columbam vero mi-
 nime. Quo facto replicata reverenter mappam
 et reposita ad pristinum locum redijt.
 demon eam valde terrendo et de illicitis tenta-
 do. Sed ipsa per invocationem sanctissimi
 nominis virginis marie ipsum respulit
 et fugavit. ~~De~~ Sedens ergo accendit stramen
 eiusdem lecti super quem iacendo paularet
 ut ipsam cum eodem inflammaret et
 combureret. Sed ipsa adiutorio dei, meritis
 et intercessione perpetue virginis Marie
 eundem ignem fere inextinguibilem ambabus
 manibus suis extinxit ita quod in extinguen-
 do eundem pene exulset omnem carnem
 et nervos manifestarum. Que dum gra-
 viter cruciabat~~ur~~ multis astantibus petijt
 rehabere eandem mappam supra quam
 virga Maria cum reliquis sanctis ~~recederet~~^{recederet}
 qua illata dum eam replicaret inde super
 semingta ossa manuum suarum sta-
 tim sanata recepit carnes et nervos ut pri-
 mus habuerat. Et sic sanata omnibus die-
 bus vite sue serviebat die noctuque in maxi-
 ma contritione virgini Marie. Et hec eadem
 magna mappam hodierno tempore non im-
 merito conservatur pro reliquijs in eadem
 ecclesia de hobelem et osculatur humilime
 a cunctis fidelibus

Anno

Anno Domini M^o CC^o LXXXIX - construxit
 florentius comes castellum Widenes in super
 edificavit in Hagha in palatio pulcherri-
 mam altam et latam aulam cum capella
 la item edificavit in Kenemaria in cantu
 alium et in nemore de Haerlem pulchro
 mansiones fuit itaq³ miles ordinatus feria
 tertia~~post~~ post festum epiphaniae duce Br
 bante

Edificato igitur castro de Widenes frising-
 gensis exercitum in hocchord audacter ag-
 gressus est occiditque sexcentis frisingibus
 inopinatam victoriam ibidem adeptus est

In eodem namque bello quidam utulus ad
 vitam servatus sepulchrum regis prode-
 dit et florentius comes cum paternis
 ossibus Traiectum adiit ubi celebratis rega-
 libus exequijs ad walacriam cum expensis
 magnificis descendit et regale corpus in Me-
 delburgensi monasterio tumulandum ho-
 norifice collocavit

Anno Domini M^o CC^o ut supra die XVIII.
 mensis decembris ex magna ventorum in-
 temperie factum est undulsum diluvium
 quod

quod submersis hominibus et iumentis
lachrimosum fecit exitium

Theodericus ergo Dominus de Brederod iu-
=bente florentio comite classem aptans remi-
gavit ad Frisiam et acceptis singillatim
obsidibus totam illam sine bello subegit
patriam

Comes ergo refluentibus aquis quatuor for-
tia castra scilicet ~~Medenbleek~~ Enigheburch
Middelburch et Nijeburch edificare iussit
cum quibus effrenata plebis innatam
rebellionem edamare possit. Capl.

De Huesden

Anno Domini M^o CC^o LXXIX° obiit illustris
Johannes XVII° Dominus de Huesden habens
in uxorem Katherinam filiam comitis Hes-
senis ex qua genuit Johannem succeden-
tem Dominum de Huesden et Dominum
Johannem de Heelbeen et Dominum
Arnoldum de Huisa iste ordinatus fuit
miles in terra sancta

Cum florentius comes potestative posside-
ret Frisiam Guido flandrensis comes trans-
fretavit ab subiugendam walaeriam

Contra

Euantra vero florentiū carnēs cū electis ar-
 migeris festinavit Gūdoni potenter occur-
 rere et cū eo bellum navagale committere
 Sed Joannes Brabantie dūc hec intelligens
 ad Zeelandiam cito venit bellum suspendit
 et in hūnc modū firmam amicitiam
 inter utramque partem laboriose refecit
 quatenus ipse florentiū beatricem filiam
 Gūdonis in uxorem dūceret et sic utriusque
 partis exercitus sine conflictu certandi ad
 propria tenderet

Ex qua quidem beatrice florentiū genuit
 Theodericum florentiū Wilhelmum
 tonem Johannem Hollandie comitem Be-
 tricem machteldin Elisabeth et marga-
 retam anglie reginam

Florentiū itaque carnēs exaltari vehemen-
 ter incipiens transfretavit ad Eduardū
 regem anglie tentans si aliquo modo deue-
 nire posset in possessionem regni scotie
 quod hereditario iure florentiū comitis fue-
 rit quanquam obstantibus quibusdam scotis
 obtinere requirit ubi nam Elisabeth
 eiusdem edwardi regis filia capulata est
 Johanni filio florentiū comitis in uxorem
 ut rex et comes firmarent alterūtrūm per-
 patie fidelitatis amorem

Interea

Interea Guido comes Flandrensis invidens
amicitiæ regis et comitis collegit apud Catrand
extemplo nauigiū, et ad subiūgandam wala-
criam iam secūdo direxit exercitū

Contra uero florentiū comes ab anglia festi-
nanter adueniens classem suam in Vlissing-
ghen applicuit ubi populum suū in
unum congregare uoluit

Deniq^{ue} cum Guido comes in transfretando mo-
ram faceret Johannes de renēch^{ce} parte flo-
rentiū comitis apud flūde potenter inuen-
dit Et Theodericus de Brederode totam
Castell^(sic) fauillatenis inflammauit

Flandrenses quidem ad tria milia pariter
aggregati festinauerunt contra Zelandos^(sic)
in unum concludere et eorum classem
in porto submergere Sed ecce Johannes
de Renes miles semper imperterritus cum
trecentis Zelandis tria milia flandrorū
audacter aggressus est. Et occisis erūter
flandris ad florentiū comitem cum mil-
tis captiuis gloriose reuersus est

His diebus quidam wigromanticus in mi-
lia comparuit qui se Fredericū impe-
ratorem

ratorum fuisse constanter asseruit qui
plerisque ministerialibus quondam frederici
cesaris multa pate fecit archana ut
quam plures regni principes per vari-
am seduceret insignia ^(sua)

Frisones vero accedentes ad ^{ent}prehensam eiusdem
ficti cesaris conquesti sunt de vio-
lenta molestatione florentii comitis
Et ecce seductor ille pro tribunali sedens
in ornamentis imperialibus comitem Hol-
landie per episcopum

Traiectensem citari fecit eum per quosdam
legatos huiusmodi citatorium destinavit

Fredericus dei gracia Romanorum imperator
semper Augustus venerabili viro episcopo
Traiectensem gratiam suam et omne
bonum. Cum imperatorie maiestatis
inter sit sedare discordiam et p[er]p[er]are vio-
lentiam fidelitatem tuam his presentibus
~~comitibus~~ ^{comitibus} nemius quatenus ^{Hollandie} eandem coram va-
sallis imperii constanter ammones,
ut a violenta molestatione frisonice gen-
tis se contineat et desistat. Alioquin adu-
ersus ipsum procedemus ut dictauerint
iura legum. Si vero dictus comes quicquam
iuris

uiris sibi competere direxerit ^(sic) ex privile-
gijs imperatorum seu regum in frisoni-
bus liberrimus ^(sic) mandamus tibi quate-
nus eundem comitem cites infra spa-
tium sex hebdadarum cum eisdem
privilegijs nobis ostendendis ad nostrum
imperiale consistorium in ^(sic) vicia datum
ibidem

Florentius itaque comes eidem Nigromantico
rescripsit hos vericulos non ignorans
quod Fredericus imperator pridem suffoca-
tus esset per suos domesticos

Nam et magnificus quondam Cesar Fredericus
~~Sic~~ ^(sic) et monarcha sed micie patriarcha

Hic misellus demum ab archiepiscopo
Coloniensi^m captus omnem nequitiam ni-
gromantice falsitatis in aperto confessus
est ac in villa witteflor palam omnibus
non immerito conuermatus est. Capl.

His itaque gestis florentius comes voca-
tus ad consilium capituli Traiectens^{is}
cum ceteris nobilibus civitatem adiit ^{qm}
Johannes electus sed mandatum confirma-
tus ab Episcopatu deponendus esset

Nam

Nam et idem Johannes Dominus de Remstee
 castrum de Vredelant et ~~Dominus~~ ^{Dominus} de Woer-
 den castrum Montford pro qua
 dam summa pecunie dedit in vadimo-
 nium, ex quo totum non im merito que-
 rilare cepit episcopum.

Igitur anno Domini M^o CC^o LXXXVIII. post-
 quam idem Johannes electus tanquam
 Laicus annis ^(sic) XVI. Traiectensis presuid-
 set episcopis ac in magnis debitis dia-
 versis generatibus obligatus esset tota
 simul ecclesia miserabilem statum ter-
 re Domino pape scripsit et pro quo-
 dam Johanne de Sirok supplicationem
 deuote fecit. Deum auctoritate sedis
 apostolice Johannes de Nassauwen a pon-
 tificio destitutus est et idem Johannes
 de Sirok quadragesimus Traiectensis epis-
 copus cathedralis est.

De hiesdem qualiter venit
 sub Hollandia

Dominium de hiesdem ab antiquo fuit
 liberum feudum nec a Brabantia nec
 Hollandia nec Ghelria sed a primitiua
 origine a comite clivensi in feudum serui-
 batur

batur quia originem cepit a domo cliuensi Sed
 anno Domini millesimo ducentesimo nona-
 gesimo Theodericus comes cliuensis vice-
 =limus quintus et iste florentius comes
 Hollandie filius illustrissimi Wilhelmi
 Romanorum regis pariter sedentes in le-
 to convivio Theodericus libere resignavit
 florentio comiti Hollandie nepoti suo sen-
 dum de huedden et de Altena libere abso-
 luit eos a vassallatu et fendo quibus sibi
 obligabantur, illo salvo, quod recipere
 ab eodem florentio Hollandie in feudum
 eadem dominia de Huedden et de Altena
 sicut ab eo receperunt affecti vassalli comi-
 tis Hollandie ^{De} quibus sunt patentes li-
 tere in consistorio Hollandie itaq^{ue} illustris
 Johannes Dominus de huedden recepit
 idem Dominium de huedden in feudum ab eo-
 dem florentio comite Hollandie in omni
 forma sicuti a comite cliuensi sicuti feoda-
 lia acceptari consueverunt, factus verus va-
 sallus comitis Hollandie Et sic castrum
 apudum et Dominium de huedden devenit
 sub Hollandia.

Cum ita Johannes huius nominis secun-
 dus

huius Traiectensis effectus esset episcopus
 Ghijzelbertus de Amstel habens castrum
 Uredelant in Sademonium incepit per
 quoddam novum thelonium Traiecten-
 sem aggravare populum

Quia propter episcopus de consilio civitatis
 et ecclesie Ghijzelberto pecuniam exhibens
 castrum repetijt Sed Ghijzelbertus diuersas
 conditiones in contrarium allegans pe-
 cuniam accipere renuit. Quamobrem
 episcopus congregatis expeditis armigeris
 decrevit Dominium Amsterlandie potenter
 incendere ac ipsum castrum a Ghijzelberto
 minis et terroribus extorquere

Contra vero Ghijzelbertus Hermannus de
 Woerden auxiliante constraxit ad Holland
 roboratum exercitum devenit in ^(sic) ₁₃ Jole ren-
 ghe preliaturus adversus episcopum et ce-
 concurrentibus ₁₃ in vicem utriusque partibus
 cum tubis stridentibus et vexillis irradi-
 antibus Episcopalis exercitus primam pro-
 ualuerat et Ghijzelbertum cum omnibus
 villanis suis ditianis egregie respulit nec
 mora, quin et Hermannus Hollan-
 diensem eduxit exercitum totis ₁₃ viribus Epi-
 scopalem nitentur dictis dare populum.

Hic igitur Hermannus in prima congressione letaliter vulneratus in agone certaminis ita strenue mansit ut tandem Episcopalem exercitum infra munitionem Amstelredamie prostravit. Ceciderunt autem in eodem conflictu quidam bellatores egregii videlicet Stephanus et Fredericus de Suler viri strenuissimi et strenui.

Igitur florentinus comes requisitus ab ecclesia premissa diffidatione castrum Uredant circumvallavit cum quibusdam armigeris ex Hollandia applicando machinas ad quassandum turres et menia.

Aliquanto de hinc elapso tempore comes obsidionem castrum ^{nov}rennare desiderans convocavit trecentos armigeros ex Zelandia proponens ipsum castrum obsidione vallare strictissima. Ghyselbertus autem hidagnitidis stipendiarius occulte collegit ac improvisè Zelandris prope Loonen potenter occurrit.

Contra vero Costinus de Kenes capitaneus Zelandrorum cum comitibus horridioribus et ^{ve}bellis fulgidis adversus multitudinem audacter aggressus est de quibus rebellanti manu triumphalem

triumphalem laudem adeptus est Corruit
 equidem in ipso conflictu Dominus de Brevo^(L. 12)
 miles inclitissimus cum quibusdam alijs electis
 bellatoribus Et Ghyselbertus de Remstel ibi
 dem captivatus est cum plerisque suis
 comitibus. Arnoldus autem ipsius fra-
 ter magnificentiam comitis expulso^{uo} cad-
 trum castro sua sponte resignavit

quod et idem comes cum suis balistarijs fi-
 delissime communit. Sed quoniam
 Hermannus de Woerden Ghyselberti com-
 plex animo fuit aperta^{us} rebellionem
 adversus episcopum in Zereugh dudum
 egit ideoque comes iniuriosam contra meliam
 ipso^{lo} pridem illatam emendare valens expe-
 ditum iterato collegit exercitum totaque
 terram Hermannii per hostile decrevit
 depopulari incendiis

Hermannus vero contra magnipotentem
 comitem non habens sufficientem redi-
 tendi copiam castrum Montfordie suis sa-
 tellicis communit, et ad exteras partes a
 facie comitis quasi profugus declinavit
 Sed ecce comes non desistens ab inchoato
 proposito dictum castrum circa annum
 oblidione

obsidione ringens cotidianis impugnavit ad-
 sultibus. Astatis ad hoc multis ingenijs cum
 diversis tormentorum generibus Denique Co-
 mes perseveravit in obsidione manens cast-
 rum rebellanti manu violentis obtinuit
 ac annes castrendes exceptis diebus decolla-
 ri voluit.

Hic ergo comes adeptus castrum proprijs
 adimplevit armigeris et aduersus incursio-
 nem Hermannii quotidianis inuigilarent
 excubijs.

Processu vero temporis verum pacis inter
 eosdem principes in hunc modum ordina-
 tum est, quatenus Ghyselbertus de Aemstel
 et Hermannus de Waerden sub omnium
 bonarum suorum stipulata cautione fide-
 liter hoc promitterent quod aduersus
 episcopum Traiectensem et comitem Hol-
 landie nunquam rebellionem attemptare
 presumerent.

Comes autem pro sumptuosos laboribus ab
 eisdem complicibus fidelitatis acceptaret ho-
 magia. Et extunc episcopus sua castra re-
 haberet in potestate propria. Ratificatum
 est itaque patentibus instrumentis et ab
 omni

omni parte firmatum est prefatum arbi-
trium et terminatum est inter eisdem mag-
nates hostile litigium

Comes equidem ex mera nobilitate pro sua
omnem animi rancorem ex corde remittit
nam et Ghyselbertum ac Hermannum
consilii sui precipuos Secretarios ordina-
vit minime attendens ad dictam sapien-
tis qui ait inimico in consiliato ne des
fidem

L. Zekum

Sed Hermannus procl⁽¹¹²⁾phas invidie felum
oblivisci nesciens circumvenit Ghyselber-
tum virum simplicem quem secum attraxit
in conspiratione adversus comitem Cuius
etiam instinctu Dominus Gherardus de Vel-
sen miles internuntius collegit in Cameraco
Duranen⁽¹¹²⁾ episcopum ex parte reg-
is anglie Damianam de Kuyck ex⁽¹¹²⁾ parte ducis
Brabandie et duos consiliarios comitis flan-
drie ubi ^{diffinito} ~~diffinito~~ consilio decretum est qua-
tenus florentius comes virum debeat appre-
hendi et ad perpetuam^p frisionem regis
anglie mitti et Johannes filius eius ge-
ner regis in Hollandia Dominari

Interea florentius illustris comes ha-
rum

rum traditionum. In cuius Paulus pridem
 ut superius dictum est excellentis edificiis cu-
 males mansiones. seu preclara palatia con-
 stuit in regione sancte et in Flaga ubi
 cum proceribus et puellis infra silvarum
 frondosa latibula vel continuam venationi
 operam dedit animam in armis militarem
 exercebat secundum industriam

Igitur comes florentius habuit seruitu-
 rem fixe vasallum virum egregium et
 nobilem genitum Cui nomen erat Gherar-
 dus Dominus de Velben hunc ergo Gherar-
 dum cum non esset uxoratus florentius
 comes tali modo allocutus est dicens Ecce
 quia non habes uxorem si vis accipere in
 coniugem concubinam meam dabo tibi pro
 dote infinitos redditus ^{et} beneficiabo te
 multis Donis ac non eris alienus a latere
 meo sed sicut filius meus eris semper
 mecum quod egre ferens Gerardus cum
 indignatione comiti respondit quod quam-
 diu viveret non diceret meretricem suam
 in matrimonium Cui statim irato animo
 valde indignanter respondit idem comes
 Ego promitto tibi similiter quod tu nun-
 quam habebis ~~uxorem~~ ^{uxorem} quoniam ipsa erit
 meretrix mea

Deinde

Deinde aliquo tempore obvoluto prefatus Ger-
 ardus Dominus de Velsen dixit in uxore
 vera filiam comitis de Bentheim neptem ip-
 sius florentii comitis Hollandie et habi-
 tauit cum ea in castro de Cronenburch
 non longo tempore transacto Dominus
 Gerardus de Velsen adhuc existens minister
 florentii comitis missus est ab eodem flo-
 rentis comite ad terras longinquas pro
 quibusdam negotijs ^{per}agendis quibus sic
 peractis florentius comes pergens ad Cro-
 nenburch ^(Ves) struprauit eam residuam

Quae reuerteretur et uxor eius non sibi
 occurreret obliuiam sicut solita erat sciscer-
 tabatur ab ea ipse more solito cur non
 sibi occurrisset illa autem gemens dixit
 Domine mi quia reliquisti me honestam
 nunc uero inuenisti me meretricem florentii
 comitis Hollandie qui ui me oppressit
 Tunc Gerardus detestauit horribilibus uer-
 bis iurauit quod nunquam dimitteret hoc
 inultum etiam si mortem incurreret pro-
 pterea quamobrem prefatus Gerardus conce-
 pit inuidie zelum contra florentium Hol-
 landie premeditans quare eidem posset im-
 fiere mortis interitum, nec non et Hen-
 mannus

mannius de Woerden prope nephas invidie
zelum etiam obliuisci nesciens circumuenit

Item adhuc idem florentius comes egregius
ampliauit structuram curie Hagenedam
superedificauit aulam maiorem cum cap-
pella et quam plura alia edificia

Anno Domini millesimo ducentesimo nona-
gesimo sexto florentius comes Hollandie
Traiectum tendens ad sedandam discordiam
inter milites de Tulen et predictos suos con-
siliarios intrauit ecclesiam assumens
secum quosdam milites Et ecce quidam
muliercula diuinitus inspirata sibi char-
tam occulte porroxit quam et idem comes
per Secretarium in hunc modum legi
fecit Regia proles inclite princeps an-
aduente quia psalmista prophetauit homo
pacis mee in quo speraui qui edebat
panes magnificauit super me supplan-
tationem

Florentius vero comes ex magnanimitate
sua penitens hunc uer Siculum celebra-
uit cum prelati et ciuibus soleune pran-
dium qui circa meridiana horam decre-
uit

pro aliquantisper

uit ^(sic) aquantisper obdormire et residuum
diem in iocundo cantubernio consummare
quem soporantem Ghyselbertus de Aem-
stel a femina suscitans indesinenter anno-
nuit ut cum falconibus urbem exiret
quoniam inaudita copia volatilium in
camprestibus resideret

Comes autem principalis ludii plerumque
cupidiis pulcherrimum ^(sic) visum ad ma-
num sumens cum paucis militaminis ^(sic)
bus suis ut pote ut Domicello Wilhel-
mo de Hanonia et cum Johanne de
hanonia comite de Baumont et cum illu-
tri Johanne Damino de Arkel cui Domi-
no de Arkel paucis elapsis annis dedit
cum omnibus suis subditis libertatem
pergendi per totam Hollandiam et Ze-
landiam absque aliqua thelonaria exac-
tione per terram et per aquam urbem
egressus est et per latentis insidiam ad
distantiam medii miliaris sepe per-
ductus est Sed ecce Hermannus de Woo-
den cum infinitis armatis scilicet cum
Arnoldo de boanstap Gerardo de Crai-
horst Wilhelmo de Teijlinghen Wilhelmo
de Samen ^(sic) de latibulis insidiarum erun-
pens comitem ab avari parte vallare sta-
dit

L. M. sum.
Species Falconis etc.

Species Falconis etc.
Species Falconis etc.

dūit et Gherardus de Velsen haūit pigen
in comitem primū irruūt

Econtra vero comes ut vīr imperterritus ex
cūm spiciens gladium edūcens semetipsum
vitebatur defendere, malens ^{antea} ~~ante~~ mori quam
tantis traditoribus se captivum tradere
Sed hoc minime profecit quoniam predie-
ti grassatores, prochpudor, adhuc eiusdem
comitis vestimentis amicti ac eodem die suis
alimentis in Traiecto depastis tantum prin-
cipem traditorie captivarunt quem ad Mu-
dense presidium ipsa nocte secretissime
adduxerunt

Dominus vero de Arkel quia in armis erat
cum paucis famulis non valens liberare
comitem cepit festinanter prefatos nobiles
de hanania nepotes comitis capti et adduxit
eos ad castrum de Arkel sed audita dolorosa
morte tanti comitis statim cum solenni
nobilitum comitum ¹⁷² ~~comitum~~ duxit eos per Dordracum
ad hananiam

Interea rumor tam odiose fame pluri-
morum corda perterruit et vulgus bene-
merlandie Waterlandie finium et Fribie
pro liberando comite festinum iter arri-
piunt quod grassatores agnoscentes fugerunt
extemplo

extemplo eum captivus comite per paludes
 et devia & contra ciues nardenses comitem
 liberare meditantes occiderant in magna copia

Igitur hi fugitivi nimirum ^(sic) aucti sunt
 tum ex populosa multitudine benemaro-
 rum subsequenti tum ex formidolosa sol-
 litudine villanorum occurrentium

Comitis autem equus saevius fossarum la-
 titudinem transilire nequens in vado cecidit
 quem Gherardus de Velsen timore superve-
 nientis exercitus extrahere non potuit

Quamobrem idem Gherardus sellitum ha-
 bens animum, eundem comitem cum
 milione suo XXI. vulneribus occidit et ad
 castrum Cronenburch in equo cum satili-
 citissime retrocessit

His itaque flebiliter actis,

Hermannus de Woerden ad alteras partes
 declinans exquiriit hinc inde refugium
 qui de ditione sua propulsus perpetue de-
 solationis incurrit exilium in maxima
 miseria et paupertate vitam finivit
 Ghyselbertus vir simplex et grandivus
 ab eodem Hermannus de Woerden omni-

no seductus est qui ab externis amicis ad vite
sue consummationem satis debite sustentatus
est a Domino tamen suo et bonis extra
Hollandie propulsus fuit

21 supra fac. a m. 2.

Interea Kenemari semivirum carnitem
inuenientes adhuc respirantem et ut qui-
dam dicunt pauca loquentem apprehende-
runt et quosdam predictorum latronum
sclientibus quos in conspectu moribundie
carnitis diuersimodis interfecere cruciatibus
Sed et ipse comes erectis in celum oculis
quinto kalendas iulii requiescit in Domino
coronatus ut speramus Domino in celis
pro tali martirio

Hic florentius comes annis fere XLII ho-
neste regens Hollandiam princeps erat
valde gloriosus statura procerus virtute
nobilitate aspectu decorus, sermone fa-
cundus corde magnanimus agilitate
frenans, in dando largissimus peroptimus
iudicis et equerentis iusticiarius Cuius
ex anime corpus ad Alerniense opidum
directum est aromatibus conditum panibus
primis in choro ecclesie eiusdem opidi ad
Reynsburgense monasterium directum
est quod ibidem penes beatricem conthora-
lem suam lictuosis exequijs honorifice tu-
mulatum est

f. prius

Comes

Comes vero Liouengis consanguineus florentii comitis iam sepulti validam expeditionem ab Hollandia fecit, circumspedebatque castellum Cronenburch obliatione grauissima quod idem comes cum tormentis indefinenter impedit.

Econtra vero Dominus Gerardus sibi et omnibus militari industria longo tempore restitit

Fuit itaque idem Dominus Gerardus vir valde probus miles strenuus atque fortis corpore robustus, largus et elemosinarius atque consiliarius eiusdem florentii comitis Sed ex susurratione maiorum fratrem suum idem comes iniuste decollare iussit atque eundem Gerardum per annum et amplius eadem suggestionem maligna in obsuro clausit ergastulo Demum causa in veritate conperta dum comes ipsum innocentem et inculpabilem comperisset volens eum sibi in amicitiam pristinam copulare valde eum exaltauit.

Habuit insuper idem comes amantissimam pulcherrimam quam feruenter comes adamat quam et eidem Gherardo in uxorem tradere

Dere voluit sed Gherardus benigne repudiabat

Et cum idem comes Gherardus multum molestus esset multotiens repetendo ut eam duceret tandem respondit Gherardus Domine nolo habere meretricem tuam Cui comes indignatione nimia ait vere habebis ymmo meretricem meam Gherardus itaque parvipendens verba comitis duxit in uxorem filiam comitis Bentheim cum qua habitavit in castro de Bronenbirch virginem pulchram nimis

Tartarus propterea comes eo quod amariam suam repudiasset semper corde instinctu amarie sue revolvit quo modo uxorem predicti Gherardi stupraret

Tandem mittens idem comes Gherardum ad exteras partes pro arduis causis comitatus sui eo quod esset consul et Secretarius suus iit cum paucis familia ad castrum predicti Gherardi valde honeste et revereenter exepit et tanquam Dominum et comitem suum solenniter tractavit

Simulans ergo secreta secum revolvere petijt

petijt interius cum ea sola ad spirituales
 cameram ut eo liberius conceptum animi
 sui ei indicaret Domina igitur nul mali
 suspiciens duxit et reverenter ad cameram
 in qua cum Domino suo Gherardo dormiret
 qui claudens ostium post se vi appres-
 sit eam dicens iam de cetero Dominus Ghe-
 rardus habebit utique meretricem meam
 eo quod superbe presumebat se nunquam
 ducere amalam meam in uxorem et fla-
 tem eam consolando recessit

Ipsa vero animo prudica et ^{men-} casta
 deposuit deinceps ornatum muliebrem
 deplorando dolenter violationem et deflora-
 tionem suam

Veniens itaque Dominus Gherardus pre-
 dictorum omnium ^{ignarus} ~~ignarus~~ apud florentium
 comitem exposuit ei gesta pro quibus
 missus fuerat ad salutem cum ad castrum
 suum festinaret et venisset invenit Dominam
 suam velata quasi facie valde gementem et
 dolentem

Commotus ergo Dominus Gherardus cognita
 causa consolabatur eam benigne ^(sic) ~~similant~~
 negatum precepit ^{ei} ~~et~~ quatenus patri suo Do-
 mino Hermanno Domino de Woerden to-
 tum

tum intimaret sed ipsa mente p̄dica mult-
tis lachrimis sibi hoc indulgeri impetrauit

Gherardus ergo cum patri suo seriatim to-
tum intimasset iratus valde iurauit per
militiam suam tale nequas non perma-
nere in ultimum Gherardus nempe deinceps
etiam vocatus renuit venire ad curiam
principis meditabaturque die ac nocte quomodo
vindicaret opprobrium sibi per co-
mitem illatum et tandem ad prescriptum
homicidium comitis laborauit

Itaque ergo ut dictum est in castra Cronen-
burch per comitem cliuentem et per Hol-
landrinos strictissima oblatione circum-
vallatus fuisset demum urgente penuria
victualium se captiuum dedit cum suis
complicibus qui totam traditionem comitis
ut prescribitur seriatim in aperto confes-
sus est

Erant autem capti in castro Cronenburch
cum Domino Gherardo de Vellen profate
Domini et plures alii quorum fridones et
benemari habuerunt Gherardum de Vellen
Wilhelmum de Lanen cum duobus alijs
Hollandrini habuerunt Arnoldum de
Boucoop et Wilhelmum de Teijlinghen

Comes

Carnes habuit domicellum de uoern . et
 Gherardum de Crajenhorst cum alijs qua-
 tuor Dordracensibus habuerunt. Flighonem
 de Baerlandt Qui omnes decollati in ro-
 tis tanquam latrones exaltabantur

Atque idem Gherardus in acerba supplicia
 nudus propositus in magnat^{is} dolio ple-
 no longissimis clavis acutis ferreis doli-
 tabatur in eodem a cacumine montis dein-
 de per plateas

Tum ergo respiraret aliquantisper adhuc in
 ualle dire et miserabiliter extractus ad ulti-
⁽¹²⁰⁾
 mam rotatus est tanquam publicus la-
 tro Et deinceps quotquot erant de progenie
 sua de sine viri sine mulieres virgines ultra
 infantes alij occidebant alij eliminabantur
 ab Hollandia perpetuis temporibus

Uulgius igitur Hollandie iam distrum
 castrum ex magna parte destruxit et ad con-
 surendum castellum Muidense validissime
 properauit. Sed ecce castellum hoc diffu-
 gentibus armigeris sine defensore re-
 pertum est. Quod est tunc Theoderico de Fla-
 lem ad tuendum districte commissum est

Carnes vero cliuentis recepit tunc in tutela
 totam Noorthollandiam Et e contra
 Guido de hanonia thesaurarius Leodiensis
 vendicauit

vendicavit sibi prefecturam totius Zuythol-
landie manens in berga de qua contrariescia
quotidianus tumultus ~~at~~^{ex}traivit et Hollan-
die populis bipartita divisus sine vero
Domino vacillavit

Eodem anno Johannes de Zirk episcopus
Traiectensis apostolica auctoritate translatus
tullendis episcopus effectus est et Wilhel-
mus de Machlinia notus auditor causarum
in Romana curia quadragesimus unus Traie-
tensis episcopus ordinatus est

Hic Wilhelmus Traiectum adveniens totum
Episcopatum diversis involutum reperit
guarriis ^{scilicet} quibus ad bonum reparare flatum in-
tente studuit

Nam et idem episcopus in primis castram
mundan cum electis obsedit armigeris
quod adeo conquassavit cum diversis tor-
mentorium generibus et ingenijs ut Theode-
ricus de Flaerlem impetrata deditio de-
mum in captivitate transiret et salva
vita castellum episcopo libere resignaret
Ex hac ergo prosperitate Wilhelmus episco-
pus magnanimitus effectus est secessit ad West-
frisiam et ibidem adversus populum epis-
copalem predicavit indulgentiam.

Frisones vero secundum conductum morem ad
 rebellionem Spani suadente Wilhelmo pon-
 tifice vallauerunt castrum widenes per cir-
 cuitum acriter instantes ibidem per assul-
 tum creberrimum ita quod Baldewinus de Nacl-
 nijck tandem ~~et~~ hantius necessarijs idem
 castellum frisonibus hac conditione traderet
 ut ipse saluus ^(vix) rebus ab Hollandia in
 firma pace discederet

a. galvis

Nec mora quam frisones hoc castro destruc-
 to Enghiburch confringerent meden-
 breeke obsidione cingerent ac ipsum oppi-
 dum saillatenus. incenderet

Flarentius autem de egmonda ceterique cast-
 trends cum frisonibus sepe strenue con-
 fligentes adeo grauiter oblesse sunt ut con-
 sumptis victualibus equinas carnes demum
 manducare coacti sunt

Johannes quidem hanonie comes hec an-
 diens cum expeditione magna remigravit ad
 Frisiam occidit xxxv. saltem frisonibus
 asportavit oblesse castrensiibus magnam
 cibarium opulentiam

Doraini vero de Arkel et de pitte com-
 buentes enehusen predam maximam
 prendiderunt

prendiderunt qui salua classe proprijs litori-
bus landabiliter applicauerunt

His itaque gestis Dominus florentius ab-
bas regalis monasterii egmondensis Theodori-
cus Dominus de brederoed Henricus buch-
grauius Leydenis ac Wilhelmus de Egmon-
da milites nauibus preparant amicos conuo-
cant, et proprijs expensis consilio Domi-
ni de bredenroeden precipue profunda
pelagi transfretantes exorauerunt regem
anglie quatenus anneret ut cum eis
transiret Johannes Domicellus Hollan-
die Eduardus filius florentii comitis iam
occisus rex vero eisdem legatos gratiose sus-
cipiens nauem inestimabilis ornamenti
coaptari fecit cum qua Johannem Domicellum
insuper et filiam eius uxorem
ad Hollandiam destinauit quos tunc tu-
tele Domini de bredenroeden specialiter
commisit. Sed hic Domicellus vento carens
prospero Islandie finibus applicuit quem
extunc wolfgangus de vere destitutus ciue-
tis Hollandis in tutelam optinuit Et
fuerunt nobiles qui eos ad Hollandiam pro-
prijs expensis adduxerant et precipue Domi-
num de bredenroeden cuius speciali, tutela
per regem commissi fuerant, supplan-
tauit.

ita a m. 1. sed manus
secunda id correxit
in amitteret

vero rex. ita a m. 1.
m. 2. vero correctum
Rex vero. sed ex pra
cedentibus transpona
Eduardus vero Rex.

Nam

Nam cum quadam die pariter essent apud
 Reijmerswale alio in loco Dominus de
 Bredenroeden simplex nec fraudem cogi-
 tans cuiusdam negotii causa ad Tiricksee
 in districtu Domini wolfardi de ^(sic) voer per
 comitem mittitur Et est tunc wolfardus cum
 comite navem ingreditur qui ad castrum
 suum ducitur in quo exclusis sibi displi-
 centibus observatur nobili quoque Domi-
 no de Bredenroede super comitis licentiam
 atque super reditu ad propria nuntius
 destinatur

Cum Johannes Hanonic apud Haerlem exis-
 tens audisset adventum Johannis Domi-
 celli ex anglia properavit citius quo po-
 tuit ad Dordracum et misit nuntios suos
 ad predictum Johannem nepotem suum
 ut veniret ad eum in Dordrace et ibi re-
 signaret sibi principatum Hollandie

Cui idem Domicellus Johannes respon-
 dit per alandium balium dordracensem
 dicens veni in obviam in Rotterdam
 cum centum viris tantum sub firmis
 trengis At ille respondit nuntius Do-
 micelli Johanni non est obvium inter
 me et nepotem meum et ideo non in-
 digeo

digeo trengis cuius Tunc civitas Dordracensis
 O inclite princeps, si vis obsidiare comite
 nostro Hollandie nepoti vestro in Rotterdam
 dam ibimus tecum cum tota nostra ^(sic) patientia
 At ille respondit dicens melius est
 ut ~~expectem~~ ^{expectem} donec veniat ad me quam quod
 ergo irem ad eum Et his dictis mansit in
 Dordraeco per dies aliquot quibusdam
 ergo diebus transactis Johannes comes de
 Serens Dordracum secessit occulte ad hano-
 niam quo ad terram propriam reverso
 Hollandie et Zelandie proceres suscepe-
 runt Johannem Domicellum virum equita-
 nem pro sexto decimo comite Hollandie

Anno Domini millesimo ducentesimo nonage-
 simo septimo idem Hollandie domicellus vo-
 lens rebellare ^{ntem} sibi Frisiam subiugare deie-
 nit arripotenter in Alemariam

Contra vero frisonum in manu forti verili-
 ter incursarunt qui robore totius Frisie pro
 committendo gravi prelio in contraxerunt
 Et ecce concurrentibus invicem utrisque par-
 tibus cum cornibus horridis et vexillis ful-
 gidis sit ingens clangor armorum et mag-
 nus stridor occisorum, nam Hollandie et
 Zelandie populi bipartitis inimicorum
 acies distinctim impugnantes quatuor milia
 frisonum

fridonum occiderunt quinimo maximam
multitudinem diffugientium ad interiora
terre latibula profugarunt

Johannes Hollande 16us Comes
corpus sui patris ad Reynsburch
transfert.

Ex parte quidem Hollandiensis exercitus
illustris Johannes Dominus de Arkel mi-
les egregius est et Johannes de Oertoghen
armiger inclitus cum duobus alijs occisi sunt
qui pro virili probitate per aeterna tempo-
ra collaudandi sunt

Contigit autem hec cruenta strages sexto
kalendas aprilis in spaciolis agris ville
Kronensis tunc Johannes comes Hollan-
die veniens Alemariam tulit inde corpus
florentii comitis patris sui et asportavit
illud ad Rejnsburgense monasterium quod
ibidem penes beatricem canthoralem suam
Lutuosius ~~per~~ quibus tumultatum est

De morte Joannis II domini de Arckel
cui successit in locum filius Johannes
12 de Arckel, et de eius gestis.

Johannes vero undecimus dominus de Arkel
per suos celeriter deiecit in Dominio de
Arkel sepebatur in opido de garinchem
in

in lumbam patrum suorum in choro virgi-
nis marie

Cui successet Johannes primogenitus suus
duodecimus Dominus de Arkel qui ^{duxit} in ux-
orem nobilem armigeram filiam potentis
Henrici Domini de vocan ex qua genuit Jo-
hannem succedentem Dominum de Arkel
qui dum pro militia sua terram sanctam
visitasset peregre cantigit quatenus repa-
triando dum apud ianuam venisset spolia
relinquitur a predantibus cum omnibus suis ita
ut nihil sibi captores dimississent pres-
ter simplicem amictum

Unde valde anxius dum unde viveret et
repatriaret nihil haberet et gemendo
calamitatem et miseriam suam amare
deploraret consolabatur per suos decentes
quod mendicando sibi prestarent victum
quousque inuenirent aliquem sibi vel ip-
sis notum et sic dolenter perductus est ad
ciuitatem iannensem

Sed ut deus futurorum prescius pre-
ordinauerat dum hic idem Dominus de
Arkel tempore iuuentutis sue in opido de
Garinchem haberet pauperem ioculum men-
catorem obuiam quodam tempore petijt i-
dem pro tunc Domicellus de Arkel vide-
re

re intus in sporta que haberet Et dum
parum in merce haberet ait iocose domi-
cellus placet ut sim socius negotiationi
tue dando tibi tantas pecunias quantas ne-
ces tua ^(sic) valet superaddendo aliquos denarios
conditione quatenus fideliter facies inde bona
computationem dando et impetendo mi-
hi mediam portione ex omnibus quibus
superlucratas cum eis fueris Annuit
ille et repromisit sub fide recepitque ea
conditione pecuniam eisdem domicelli
salutato domicello abiit gaudens negociatusque
cum eis superlucratas fuit in paucis tem-
poribus diuitem, Rediensque intemavit
hoc domicello de Arkel offerens se para-
tum ^(sic) mercedi sui sibi dare mediam por-
tionem

Domicellus vero hec percipiens subri-
dens ammonuit eum ut semper sollicitus
facta sua faceret et prudenter porrigendo
sibi adhuc aliquos denarios Post gratiarum
denique actus gaudens recedens sic nego-
tiabatur ut post plurimos annos sum-
mis equaretur mercatoribus

Dicebaturque vulgareter mercator arke-
lensis es quod ubique depinxit arma mi-
litie Domini de Arkel Tandem in ciuitate
Jannenfr diuitem valde duxit viduam
ante

ante cuius domum honorabiliter arma de Arkel depingi fecit

Igitur cum idem Dominus de Arkel in civitate ianueni cum suis venisset non audent intrare hospitium introiit in ecclesiam modestis deplorans infortunium suum Alijque circumuenientes plateas civitatis perlustrabant sollicito querendo ante aliquem ipsorum natum invenire possent qui eis subvenire et succurrere in tanta necessitate valeret

Tandem pervenientes ante domum prefate mercatoris viderunt arma Domini de Arkel picta ante domum et intrantes sciscitabantur benigne quidnam ibidem moram traheret et illa arma ante illam domum depinserat qui cum certificati fuerant quod hospes natus ex inferiori almania ex Dominio de Arkel illa depingi fecerat gaudii sunt valde

Hospes nempe cum didicisset ab eis de infortunio Domini sui et cum fore in ecclesia letissimo vultu ait Dominus hec et omnia bona mea iustissime sibi pro media parte pertinent eo quod cum peccatis suis omnia super liceratus sum qui hec audiens deo magnas gratias agentes dixerunt erunt ad Dominum suum in ecclesia eos prestolantem

Mercator

Mercator itaque excepit eum cum omnibus
 suis gaudens in domum suam tenuitque eum
 cum magno gaudis aliquot diebus qui tan-
 dem volens assignare Domino de Arkel ma-
 dietatem bonorum suorum et eum ducere
 ad partes inferiores regratiabatur ei exoptans
 nil aliud quam ut sibi tantas pecunias
 accommodaret cum quibus honeste
 repatriaret insuper quod mitteret unum
 de clientibus suis secum cum quo re-
 mitteret sine dilatione eadem pecunias
 sibi concessis

quod et factum est, et sic cum gratias
 deo devote peregisset quod tristitia sua ver-
 sa fuerat in gaudium inopinatum redijt
 decenter ad Dominium suum omnibus
 diebus vite sue mercatoribus ^(sic) honori ha-
 bens

Wilhelmus autem episcopus attendens succu-
 sisse Westfrisones transfretavit ad
 orientalem Frisiam et ibidem aduersus Ho-
 landie propulum iam secundo predicare cepit
 papalem indulgentiam.

Frisones igitur episcopo manuale promittentes
 auxilium deueniunt in Moenkendam per fe-
 num remigium

Opidani vero Haerlemendes cum Waterlandis
 contra

ecce contra copiosum eduxerunt exercitum qui cum
 signis fulgurantibus et tubis per ~~stepenti-~~
 bus animose frisigensium sunt aggressi po-
 pulum Sed ecce Frisiae vulgus confestim a
 bello declinans festinavit introire navigium
 et repentino remorum impulsu ma-
 turare diffugium, quos ex templo Waterlan-
 diq viriliter infecti sunt Et occidis infinitis
 frisonibus trophaeum laudis potenter adepti
 sunt

Wilhelmus autem episcopus hoc amisso
 iam prelio modicam schapham introiit
 et ad partes ijselinas festino remigio decli-
 navit

Johannes vero Domicellus Hollandiae per-
 pendens quod Wilhelmus episcopus duabus
 vicibus dura prelia suscitasset et adhuc
 ad partes ijselinas novo pro subsidio trans-
 misisset mandavit Ghyselberto de Ysel-
 Steijn quatenus ad tempus castris suis cederet
 et ad impugnandum episcopum Hollan-
 dienses armigeros intramitteret

Ghyselbertus autem hoc omnino facere reci-
 labat praesertim cum et ipse in ~~sticiarius~~
 in terra Traiectensium constitutus esset qua-
 mobrem Hollandiae Domicellus Ghyselber-
 tum apprehendi fecit a suis hostibus suis

etiam

etiam castrum impugnari iussit quotidianis
assultibus

Contra vero Domicella Bertardis ipsius castrum
circiter annum egregie defendavit quousque
deficientibus deficientibus necessarijs sub hac
forma conditionis in Deditioem transiit
ut ipsa per casum fortis medietatem
castrensiū salua vita retineret & domi-
cellus Hollandie de residua parte valun-
tatis ~~suū~~ ^{suū} desiderium ordinaret

Domicellus autem Hollandie iam adeptum
castrum cum tota deditioe ^(ie) De Woerden de-
dit wolfardo de veer de hinc in hamagium
ut in contumeliam episcopi Traiectensis
dissiparet pontificium Sed idem wol-
fardus totam Hollandiam per novam
monetam aggravans de hinc in Delff occi-
dit est.

Post civis mortem a vulgari populo
tumultus ingens exortus est

Deinde factum est ut idem Johannis Hol-
landie domicellus cum Johanne Braban-
tie tractaturus esset de quibusdam causis
in Brabantia et Johannes comes venit
in ^{na} Reymerswael et dux Brabantie in op-
do bergen aptem roem

Cum ergo Johannes de Henes vir prius
dens

dens nuncius domicellus reuerlus fuis-
 set a duce Brabantie et sibi indicasset
 diem determinatum clam de Johanne de Ke-
 nes per wolfardum de vere Domicello sug-
 gestum ^{est} et quod ita iam conclusum esset in
 Brabantia quod ipse Domicellus viuis cap-
 tiuaretur si veniret ad Brabantiam et quod Jo-
 hannes de Kenesch iam cum Brabantium
 conspirationem fecerat ad prodendum eum

quia propter idem Domicellus Hollandie
 perrexit ad castrum Lodijck et congrega-
 uit ibidem Hollandicos in magna copia con-
 tra Johanne de Kenesch

Intelligens autem Dominus Johannes de
 Kenesch quod per informationem Domini
 de vere esset odiosus effectus in conspec-
 tu comitis et quod non potuit obtinere
 tempus et locum excitationis cessit ad cas-
 trum suum morman et munivit inde
 armigeris et victualibus

Deinde venit Johannes in apudum veer et
 citavit Johannem de Kenesch ut appare-
 ret ibidem in conspectu comitis. Sed quia
 idem Dominus Johannes de Kenesch non
 potuit obtinere treugas fidas imo non
 fuit ausus venire ad presentiam comitis,
 timens quod ibidem per confesum domi-
 ni

ni de veer occidere tur.

Quapropter et ipse exul effectus est totius
Hollandie et Zelandie Post hoc castrum
mormont impugnetur bellatorum copijs
et optinetur et tandem terre adequatur.

Post hoc Alandus baliuus Dordracensis
voluit occultum consilium seu iudicium
tractare cum scabinis eiusdem civitatis
de quodam favore facto in predicta civi-
tate perpetrato.

Erat enim Sator Damini de veer Cui
scabini responderunt dicentes civilia iura
non permittant hoc sine de magnis
sine de parvis causis nisi cum schulte-
to nostro tantum. Atamen saluis pri-
vilegijs nostris pro illa vice volumus vo-
bis assistere.

Inchoato ergo consilio Johannes comes
Hollandie venit dordracim cum Domino
de veer et petit habere in scriptis nomina
delinquentium Ad quem dixerunt Cives quod
per privilegium haberent quod omnis de-
linquens in prefata civitate ⁱⁿ eadem etiam
puniretur.

Tunc Johannes comes deserens Dordracim
pervenit ad ~~ad~~ Hagham et Dordracenses
viderunt nuncios ad eum quod essent semper
per

per parati ad reddendam rationem

Tunc ideam comes determinavit ipsos diem et locum in Delft ut ibi rationem redderent

Quibus igitur congregatis wolfardus Dominus de veer prolocutor comitis narrauit omnia que iam sunt scripta. Adhuc autem scabini ad comitem quod conclusum erat cum Alando baluio quod delinquentes in ciuitate Dordracensi punerentur per scabinos prelate ciuitatis et nos per alios iudices Alandus baluius respondit dicens falsum est hoc et non est verum. Et si est aliter quid uolens contradicere paratus sum cum eo inchoare duellum pro defensione verborum. Quibus dictis quidam scabinus delens in medium prorumpens ait hoc non est iustum quia si ciuilia iura starent sub duellis tunc essent nullius auctoritatis et si hoc hodie accidat ciuitati dordracensi, cras potest accidere uobis

L. non.

Hic dictus Dominus de veer ait vos delenses nolite molestari nec intermittere uobis aliquid de factis comitis nostri ipse enim ^(sic) fecit quod agere debet. vel dimittere. Et sic reuersus est unusquisque ad propria

Porro Johannes comes indixit bellum ciuitati

ciuitati Dordracensi et commisit domi-
 celloni de Haembleden castrum p[ro]p[ri]e in
 preparationem p[re]lii. Et dominus Nicolaus
 de Cats factus est capitaneus in Alber-
 = ^(sic)
 = Lerdam Alandus etiam baliuus venit
 cum multis armigeris in Slidrecht
 et super aggerem edificauit excelsam ma-
 chinam ne aliquid ibidem preteriret

Dordracenses vero elegerunt in ciuitate qua-
 = tuor viros capitaneos qui bello instarent
 futuro insuper et scripserunt ad oppida
 Hollandie et Zelandie postulantes ab eis
 quod non minus festinarent incho-
 re p[re]lium quia quod hodie accidit nobis
 cras potest euenire vobis. Interea
 Wulfardus veniens et totam Hollandiam
 per nouam monetam aggrauans et ad
 placitum multa disponens incipit Hol-
 landensium animis despici et in-
 vidie stimulis laniari

Nam cum quadam vice Johannes co-
 mes apud curiam suam qui Hagha di-
 citur quiesceret et Wulfardus Dominus
 de veer miles cum eo ibidem existeret
 fit tumultus nobilium fit concursus
 clamantium et dicentium Ecce traditus
 adest quanto tempore sustinebimus ip-
 sum regnare super nos. venite occidite
 eum

mus eum et videamus quid proficiat illi
 opera sua quibus per ipsum hactenus
 instamus. Hec et his similia cum no-
 biles quotidie clamarent et dicerent tan-
 dem ab illis dies ultimas prefigitur ho-
 raque qua conventio fieret assignatur
 huiusmodi negotium cum wolfardus
 percipit ipse summo dilliculo de Flaha
 cum comite fugiens apud Sciedam
 navem ingreditur. Qui nos de mole a-
 nobilibus sibi non casu sed deliberatio-
 ne obviantibus reportatur quorum
 quidam ipsum immediate volebant
 occidere sed alii propter comitis pre-
 sentiam volebant aliquatenus sustinere

Dicitur itaque wolfardus licet inuitus ad
 Delfense opidum ubi cum comite domum
 quandam lapideam ingreditur. illam bene
 evadere putans et mortem quam sibi pre-
 mius adesse timuit non formidans

Interea tumultus nimius concursus que
 maximus coram domo percipitur talique
 carmine vox multitudinis exaltata. Data
 nobis wolfardum vel domum incendimus et
 omnia que in ea sunt pariter comburemus
 Et qui intrinsecus erant timore coacti wol-
 fardum lorica exitum ianuis egerunt qui
 ab

ab astantibus suscipitur et quasi mille
 tibus perforatur et occiditur

Tunc autem hoc tempore balivus Zuythol
 die nomine Alandus qui timore dordracensium
 sibi adversantium in castro quodam quocumque
 dicitur Craeyenheyn recipitur in quo cum
 suis ab incursu hostium securus quibusdam
 iam temporibus hospitatur. Ille mortuus
 wolfardo suo protectore a dordracensium
 communitate verbis nefandis annuum de
 tractationum carminibus infestatur.

Quis igitur manibus circumquaque cingitur
 qui modico intervallo de castro descendens im-
 micis presentatur, a quibus cum suis
 navigis recipitur et dordracium dicitur qui
 in navis exitu cum duobus fratribus ceteris
 visque famulis miserabiliter laceratur et oc-
 ciditur.

De hueden

Illo tempore surrexit quaedam magna discor-
 dia inter illustrem virum Dominum Johan-
 nem Dominum de hueden et civitatem

Bufo — ducensem nam suscoducenses con-
 querebantur cotidie Droffato Brabantie gra-
 vamen ~~in~~ ^{et} iniusticiam ipsis per Dominum
 de hueden factam. Ita quod tandem Droff-
 Satius Brabantie armata manu obsidit

ne

ne valida potenter circum castrum et opidum de hiesden Itaque Johannes Dominus de hiesden non habens copiam resistendi sane conductus secreto perrexit ad comitem Hollandie petens ab eo tanquam a suo superiori Domino subsidium et assistentiam ad effugandum prefatum Drossatum de hiesden quod sibi comes promisit et congregato grandi exercitu navigio et curribus properans nitentur obsidionem dissolvere et suum liberare. valallum vel cruentum bellum cum Brabantigeris committere

Drossatus vero illa percipiens amoto exercitu conquirebatur illam violentiam duci Brabantie quapropter dux sine dilatione concitatis complicitibus et civitatibus suis decrevit in contumeliam comitis Hollandie hiesden de novo corporaliter obsidere potentissime

Castrenses vero magnanimitatem ducis et fortitudinem sui exercitus percipientes recesserunt metu et terrore eius a castris inlinguentes castrum apertum sine custodia Et sic dux cum suis sine molestia et damno requisivit sibi castrum opidum et totam terram illius Domini et homagiabatur in eo ut Dominus de hiesden

Tandem precibus amicorum Johannis Domini

mini de Huedden iterum prefatus Johan-
nes dux Brabantie resignavit castrum
apudum et Dominium de Huedden a duce
vel ducissa Brabantie ut fieret verus va-
sallus Brabantie Insuper serviret sibi
et suis successoribus ducibus Brabantie
in omnibus ^{1^o} quavis more vasallorum
anni tempore requisitus a principe
Brabantie

Preterea maneret sibi et omnibus succe-
soribus suis ducibus Brabantie apertum
castrum et apudum ad voluntatem et be-
neplacitum ducis Brabantie et Dominus
de Huedden cederet semper et aperiret
sibi castrum et apudum duci Brabantie
quencumque vellet intraret

dege, quencumque
quandocumque

De quibus omnibus confecte fuerunt pa-
tentes littere Et sic Domini hueddenes
permanerunt veri et indubitati vasalli
ducis Brabantie ^{ab} illo tempore et deinceps

Anno Domini millesimo ducentesimo
nonagesimo nono Johannes Domicel-
lus Hollandie quarto kalendas novem-
bris apud Haerlem requievit in Domi-
no postquam Hollandie residisset annis
tribus cum dimidio

Hic Johannes solus inter omnes Hollandie principes sine liberis et absque militari nomine defunctus est qui in Reijnsburgensi monasterio penes patrem honorifice tumulatus est

Domicella quidem Elisabeth post mortem sui coniugis transiit ad regnum anglie quam exinde duxit in uicorem comes erfordie

de turris

Post eiusdem Domicelli mortem Ghijselbertus de Aemstel apudum suum ligneis pontibus et terris ^(sic) propugnaculis undecimque munivit Sed vulgus Waterlandie cum oppidanis de Flaeslem profugato Ghijselberto pontes et munitiones facillatenuis inflammavit

Circa annum Domini millesimum trecentimum extitit quidam Nijcho- laus ^(sic) nuncijs parentibus apud villam que spernewoude dicitur procreatus cuius magnitudo corporalem compara- tionem non suscepit Sub extento namque ipsius brachio maximus hominum illius temporis se diuertit Paterant etiam si membrorum quaterat species sub ^(sic) prorsato ipsius calce maiorum hominum pedes quatuor latitare

Scholares

Scholares etiam a scholis venientes vel ad
 scholas euntes ipsum a docto aspiciabant
 nam ante oculos ^{suos} accedere maxime formida-
 bant cum tamen ipse Nicolaus homo se-
 renus et malitiosus non fuerat sed valde
 benignus mitis et et patiens existebat

Isti Nicolaus si pro quantitate viri af-
 fuerat ----- acies solius ipsius utique
 presentiam formidassent

(Haec, tanquam semina,
 postea infecta sunt)

Johannes quondam comes hanonia iam co-
 mes Hollandie effectus est et eius acta

Defuncto Johanne ~~comes~~

Defuncto Johanne Domicello Johanne
 comes Hanoniae filius Alejdis sororis
 Wilhelmi Regis Decimus Septimus
 Hollandie comes est effectus qui sta-
 tim Dominia de Aemstel et de Woerden
 Gurdoni fratri suo largitus est
 habens in uxorem Philippam filiam
 comitis Luxemburgensis, de qua genuit Johan-
 nem primo genitum Wilhelmum suc-
 cedentem Hollandie comitem Johan-
 nem de Bellemonte Dominum Henricum
 cum

cum cameracensem canonicum margaretam
comitissam claremontensem mariam comi-
tissam de barbanoyis et machteldim domi-
nam ^{de} nizele

L. Donationes, id est
Donationis

Hic Johannes primo ^(sic) donatianus sue tempo-
re cum expeditione valida remigravit
ad Islandiam ubi contra rebellianem
contra Johannem de Renes demum opti-
mavit cum magna laude victoriam

Die autem quadam dum a comite ^(sic) exercitu
ad placitum proceditur manus inimicorum
destruitur et omne quod eorum poterat cedere
utilitati devastatur Ecce hora qua mente ig-
noscitur crimenque despicitur noctis vide-
licet crepusculo repentinis horror horribi-
lisque rumor de inimicorum adventu inno-
tuit. Et Hollandie populus que visu non
potuit tactu didicit ^{nam} inimicorum presentia co-
tu percipitur que obscuritate temporis vi-
sui denegatur. O nefanda obscu-
ritas O tenebre detestabiles nam per vos
nobiles strenquitas et strenua nobilitas
subicitur que summi adiutorio solis presen-
tia servaretur Cadunt in presenti ^{propter} vindictam
Domini wolfardi de Vere multi nobiles ab
eius interfectione immanes pluribus etiam
vero tramite fors dirigitur quorum consilijs
vel consanguineam manibus prefatus
wolfardus

wolfardus de vere mortis reprobis implicabatur.

Johannes itaque de rebus devictus transfugit ad Albertum romanorum regem pro subsidio asserens quod comitatus Hollandie post obitum domicelli Johannes romano vacaret imperio

f. noverint.

Albertus ergo rex occulte descendens ad Hollandiam disseminavit huiusmodi literas per universam provinciam, ^(sic) moverunt universi quod Albertus rex iniunctis vacantem Hollandie principatum romano incorporabit imperio quem Karolus rex Theodoricus comiti donavit infendum

igitur Albertus rex anno Domini millesimo ^{trecentesimo} descendit usque novimagium ad subigandum comitatum Hollandie adducens secum maguntinensem treverensem et Colanensem archiepiscopos cum plerisque primatibus regni almanie

f. Bonelwerd.

Econtra vero Johannes comes arripotenter advenit in Bonsverd ubi metatis castris super alienum vase assidue cepit investigare qualiter ad expugnandum regis exercitum magis commode possit pertransire Sed ecce rex multitudinem veillarum et fortitudinem armigerorum Hollandie exercitus

citibus a cacumine turris procul intuent et
se delusum a Selandis estimans retroces-
sit ad Cranenburgiam ut alterna die repa-
traret in austria

Archiepiscopus vero Coloniensis ^{pro} regis ho-
nore conseruando pacem extunc elaborare
studuit qui tandem sub hac forma com-
positionis arbitrium suum edidit quatenus
ipse comes Domino regi~~is~~ fidelitatis pres-
taret homagium quo facto primates
extemplo reuerli sunt ad propria

Et Ste. Albertus dux austria filius Rodolphi
regis romanorum imperator anno imperii
sui undecimo a Johanne nepote suo scili-
cet filio fratris sui occiditur eo quod per
ipsum imperatorem patrum suum int-
eriatum sibi satis fecit multis tempori-
bus cum Instancia postulauit sed pe-
tijt habere ducatum austria quod impera-
tor tutorio iure optinuerat et sibi sepius
repetenti denegauerat.

Cum ergo quidam vice flumen quoddam na-
uigio pariter transirent et imperator sibi
patrimonium suum reddere dedignabatur
ipse extracto gladio occidit et euasit

Selandrini vero regi tarde uenientes in auci-
lium relicta classe penes hueden trans-
sugierunt

fugierunt ad flandriam depredantes assidue
vicinam Zelandiam Sed Johannes comes
hos fugitivos ^(sic) otius insecutus desertas ra-
tes adinuenit. Johannem De Kenes pro-
scripsit cuius facultates suis adiutoribus
subdiuit Porro Dominus Johannes
de Kenes adiuuauit suos ualentes armige-
ros ut in uirtute magna tribularet Hol-
landie comitatum sui cum uenisset
cum exercitu magno prope Berghenop-
zaem Dominus eundem apidi occurrit
ei cum multitudine armatorum ad bel-
lum uenientibus igitur adinuicem cesi sunt
^{quincenti} ^{uiri} de adiutoribus Domini de Kenes ip-
se autem fugiens declinauit ad castrum
paevoijon ut ibidem tutus existeret

Igitur Johannes comes Hollandie in
Dordraeco tunc existens ^{et ista} sic sicut permit-
^(sic)
tuntur intelligens misit Johannem
Domicellum suum primogenitum filium
cum copioso exercitu aduersus prenarra-
tum Johannem de Kenes quod cum Jo-
hannem de Kenes percipisset ait de iam
dicto Domicello Ille Johannes est crude-
lis nimis ut diabolus et si optinuerit
istud castrum omnes maxime nam om-
nes nos interficiet quemadmodum eius
micro occidit omnes castrones in Beren-
dorp

L. pre multante.

forte qm. quando

Corps ^(sic) quin illud castrum optinuerat me-
lius est ergo fugiendo mortem evadere
quam stare in futuro periculo mortis

Recedens ergo Johannes Dominus de
Kenes cum suis venit ad Flandriam
Postea iste Johannes Domicellus dictus
est Johannes sine venia quia in factis
suis fuit nimis atrox et crudelis

Johannes nempe de Kenes in Flandria
existens percussit fedus pactus cum
Flandrensi populo et accipiens ab eodem
populo manuale juramentum intraivit Zelan-
diam et applicavit cum suis armatis ad
apudium ^(sic) ~~guet~~ ut castrum optineret quod
percipientes ille de Reijmer Swael ^(sic) venerunt
in occursum eius cum multitudine et
ocis mille et octingentis Flammingis
in fugam versi sunt Et Johannes de
Kenes sic evadens mortis periculum de-
clinavit ab inimicis suis

Eodem anno Wilhelmus Traiectensis episco-
pus adversantibus sibi Swedero de Mont-
farde Huberto de Vianem et Johanne
de Bunschoten militibus a Jacobo de Licht-
tenberch magistro civium apprehensus et
infra civitatem propriam in domo sua
que Lichttenberch dicitur circiter annum in
captivitate detentus est

Demum

Demum idem episcopus a prisione laxatus
 auxiliis quorundam villanorum nichilami-
 nus a sede propria sicut barbarus ab in-
 micis relegatur qui mox ad fideles ultra
 flumen isle morantes transfertur a qui-
 bus benigne suscipitur, et ut pater spi-
 ritualis valde reverenter honoratur

Interea episcopus sedem adiit apostoli-
 cam. ut Trajectense pontificium Dominus
 papa resignaret. Et exinde sospitibus, cunctis
 aduersariis in tranquilla pace
 maneret. Sed ecce Dominus apostolicus
 Episcopatum acceptare nolens mandauit
 episcopo monasteriensi quatenus ipsi Wil-
 helmo confratri suo contra quoscumque gra-
 tularum manuales ferret auxilium

Hic Wilhelmus repatriare disponens
 decima quinta die mensis augusti quod-
 dam prodigiale signum apud ^(sic) angua-
 =nam uidit quod mortis sue iam in-
 stantis indicium presnosticale fuit
 intuebatur enim solem esse bicarni-
 um admodum lineae de quo fulgurantes
 radii choruscabant ad instar lucis san-
 guineae. qui mox de partibus transjelen-
 nis elegantem aggregauit exercitum ten-
 tandi se ciuitatis sue patentem inueniret
 introitum. Sed ipse episcopus urbem
 introire

intraire nequius declinauit ad loca campe-
tria et ibidem cauisa reparu'ationis sue de-
creuit exaltare tentaria

Cum autem hec agerentur quidam Hollan-
die nobiles et pote Theodericus de Wassenar
Henricus castellanus de Leydenfis Phi-
lippus de Montfoort Simon de Bentheim
et florentius de diuen ^(sic) et Jacobus de Wond
milites cum multis armigeris adientes
episcopum propter antiquam discor-
diam et diligentes Jacobum de Lichten-
berch propter confinem amicitiam compre-
hensis armis rogatu Traiectensem et de
licentia comitis Hollandie deuenerunt in cam-
pestri planitie que dicitur Hogewerde
cum tubis tremulis et signis fulgidis et
episcopum a ciuitate propellerent et pro-
fatum Jacobum ab imminente periculo
potenter eriperent

Econtra vero Dominus episcopus cuius exer-
citus in duplo maior erat acies suas ad bellum
ordinate tetendit qui cum tubis frementibus
et vexillis irradiantibus aduersus ^(sic) hosti-
bus andacter occurrat ita quod in prima
congressione quosdam villanos ab exercitu
segregatos expelleret et Hollandiensi po-
pulo cum uirtute magna resisteret

Interea Susederus de Montfoort cum in-
defessis

nos episcopatum receit qui cunctis diebus suis
persecutiones graves ut predictus passus fuit

Hic est notandum quod a die occisionis pre-
dicti episcopi tota illa natio de Lichtenberch
usque modo declinavit notabiliter in descensum
honoris et bonorum quia episcopus invidiam
prefatorum Dominorum sibi acquisivit
pro defensione iuris ecclesie Traiectensis

De hueden

Anno Domini millesimo trecentesimo tertio
obiit illustris Johannes decimus octavus
dominus de hueden habens in uxorem Alej-
dam filiam comitis de Wittekesteijn et qua
geniuit Johannem succedentem Dominum
de hueden et Dominum Johannem de
Dronghelen qua uxore defuncta idem Domi-
nus Johannes duxit in uxorem Aringar-
den filiam Domini de wickeroy ex qua ge-
niuit Johannem dominum de Elshandt

Sub isto domino Johanne dominum de
hueden factum est fedum Hollandie
Iste fuit ordinatus miles in terra sanota
in qua fuit cum multis Dominis-venen-
sibus debellans strennie per fidos gentiles
Iste seruiuit Johanni primo duci Bra-
bantie in guerra Limburgensi et in bello
de

de Waeringhem et ubique contra comitem
Ghelrici Reynaldum

Guido Episcopus 42° electus.

Post occisionem Wilhelmi pontificis Jo-
hannes comes de Zelandia cito veniens
supplicavit ecclesie Traiectens^(sic) pro Gu-
done fratre suo thesaurario Leodiensi

Canonorum ergo quidam elegerunt Gui-
donem eundem thesaurarium quidam ve-
ro Radolphum de Waldech maioris ecclesie
prepositum Porro quam primum Guido
gubernationem episcopatus accepit Radol-
phus ad partes transjordanas secessit.

Fuerunt etenim eiusdem guidonis fratres
carnales Botrardus episcopus methensis
Johannes episcopus cameracensis Johan-
nes comes hannonie et Hollandie et flo-
rentius princeps morianensis quorum
auxiliante potentia dictus Guido ponti-
fex adversantes hostes sibi egit totumque
pontificium in tranquilla quietudine
gubernavit.

f. subegit.

His diebus contigit in Hollandia quod-
dam

dam speciale prodigium quod venire calamitatis fuit fingulare prelagium quidam enim eques apparuit admonens universam plebem arma tollere et pro repellendis hostibus litus maris festinanter ascendere. Igitur omnis populus ad mare tendens pro debellandis hostibus aspexit aquam adimplet^{am} in finitibus quasi manibus ^(sic) sed ipsa classis in momento disparuit et prelibatus eques quasi fantasia confestim evanuit. quam visionem interpretabatur quidam sanctus vir quod sicut mare repletum est manibus ^(sic) et cito evanuerunt. Ita flamini^gis venient cum infinitam exercitum et triumphando subiugabunt. sibi Hollandiam et Zelandiam et Frac-tectum sed statim admodum sumi ante ventum expelluntur et ita factum est. Predixit autem hoc diu antequam implebatur.

De Hugone Boter de Arkel

Anno Domini millesimo ducentesimo ^(sic) secundo undecima die mensis Julii apud contractum fuit campale bellum gallicorum contra flandrenses in quo hugo butirum de Arkel miles gigante fortitudinis cuius proavis similiter dicebatur hugo butirum ^(sic) de Arkel qui primo cum militibus fortibus armigeris ad franciam tendens

dens obtulit se more militum regi et fuit
 in prima acie ~~fallarum~~ ^{belli} preliari Sed
 cum tam grande et copiosum fallarium
 exegisset spectus ad Guideronem comitem flandrie
 eadem sibi offerens ^{que} regi francie
~~optulit legat qui intuentur eum~~
~~tam fortibus et audacibus~~ et suos mi-
 rabatur de tam fortibus et audacibus atque
 magnis armigeris acceptavitque cum ea
 conditione ut in prima acie propugnaret

Adveniente ergo die belli intimavit ei comes
 ut se celeriter properaret eo quod acie
 francigenarum approximarent ad bellan-
 dum qui legatis nihil respondens infre-
 mavit in se tanquam leo irritatus atque
 parum se advertens a legatis mungebat
 inopinate sine discretione quod cum comi-
 tis legati innotuissent, comes putans si-
 bi illud ab eo vocaret eum celerissime ve-
 nire ad eum qui interim armatus venie-
 bat ante legatos ad comitem qui valde
 motus sciscitabatur ab eo cum predione-
 bat primitus in acie bellare hostibus
 absentibus et nunc advenientibus ipsis pre-
 timore formidante misisset

Cui Dominus Hugo respondit Domine
 minime est mirum quod misit Andriam
 enim vecillimum nobilissimum totius hinc
 anitatis

animitatis cum omnibus pene nobilibus
 francie contra de te aduenturum et quia
 promissit in fronte belli cum meis
 preliare necessitate, requiritur quod vel il-
 lud nobilissimum vexillum superando tra-
 beam vel disrumpam, vel ante illud ruam
 Audient hec comes gaudius et bene ani-
 matius ordinavit bellicas acies suas Tri-
 toque prelio idem Dominus Hughos pluri-
 mo labore cepit tanquam triumphator
 inclitus eadem arma francie que post do-
 lorosum bellum representavit cum mag-
 no honore comiti Guzdoni

Cessitque inopinatae sane fortuna flan-
 dendibus et casus et ruina gallicis tam
 mirabilis quam miserabilis cum flos mi-
 litie gallicane ibidem in campo ceciderit

Ceciderunt autem ibidem Robertus comes
 atrebatensis Rodolphus de Nigella con-
 nestabulus francie Johannes primogeni-
 tus Johannis comitis hanonie et Hollan-
 die Comes arthesii, comes de Dammartin
 Jacobus de sancto Paulo, Godefridus de
 Brabantia, Alij nobiles plurimi

Quidamque comes flandrie adepti victoria
 predictum Dominum Hughonem de Ar-
 kel

bel parium se cum detinuit sed Paulo post
 ex collisione bellantium abintus dire quas-
 satus ibidem in flandria obiit sine prole
 Sepultusque est in ^{antel} ~~axel~~ in tumba valde
 sumptuosa & qui a flandrensibus imperp-
 tuum est callandandus Celserrunt autem
 sine voluerantur Damnia sua nepoti suo
 Damino Johanni Damino de Arkel qui
 Johannes statim dedit in sedum fratri
 suo florentio ^(sic) multi egregio Daminiuum
 de Spijok cum multis alijs Daminijs qui
 et postmodum anno scilicet Domini mil-
 ledimo trecentesimo tricesimo obiit sine li-
 beris et denus voluerantur Damnia sua
 ad Daminiuum de Arkel

Animatus igitur Guido ex victoria pre-
 fata sciens Johannem primogenitum
 hanonie et Hollandie in bello predicto
 extinctum et Johannem comitem hanonie
 et Hollandie senem valde, diffidavit eum
 volens denus subiugare sibi walacriam

Hinc anno Domini millesimo trecentesimo
 tertio veniens cum magno comitatu et
 apparatu armigerorum in casandt ut
 flante prospero vento cum eisdem ve-
 niret in Zelandiam

Contra Wilhelmus iam primogenitus Hol-
 landie

landie siue futurus comes collecto valido ex-
ercitu hanoniensium Hollandinarum
Zelandrorum et Frisonum inopinata venit
per fluvium et ventum prosperum in
casand Et invito prelio cum Flamungis ad
multis occisis victor redijt ad Zelandiam

Guido igitur pre furore ignem spumans
recollecto exercitu victorem sequebatur in wa-
lacriam et in itinere obedit apidum Mid-
delburch et obtinuit et invito prelio circa
ucer Wilhelmus ex interna traditione victus
a prelio declinavit prostratis multis Zelan-
drinis quo prelio finito Guido nunc
victor fugientem Wilhelmum cum suis di-
re persequabatur usque arenudam ubi
eodem die prelio iterum inchoato prostratis
ex utraque parte multis tandem iterum
Wilhelmus Hollandie victus succubuit

Wilhelmus itaque declinans a prelio decli-
navit ad apidum Tizericree ad censendum
noxxos armigeros quem Guido triumphans
absque mora secutus fuit ac ipsum op-
pidum ad sex septimanas sagittis et
fundibulis lacessivit valde terribiliter

Demum ipse Wilhelmus una dierum
partes urbis latenter aperiens forendem
disturbavit exercitum qui tam occidendo
quam

quam submergendo mille flandros et quin-
gentos ^{dedit} ~~dedit~~ in ^(sic) interitum

Tunc treuge inter comitem flandrie et opi-
dum Ziericree per integrum mensem li-
teris patentibus firmate sunt tali vide-
licet conditione ut opidum Ziericree in-
terim non mureretur fortius nec
etiam amplius fortificaretur quam tunc
temporis fuit quibus gestis Wilhelmus
Hollandie Domicellus perrexit Hol-
landiam et pervenit ad comitem Johan-
nem patrem suum in Hagha ^(sic) comiti ubi
et idem comes filio suo Wilhelmo dona-
vit regimen et commissionem totius Hol-
landie Zelandie et totius occidentalis
frisie et redijt ad hononiam

perreperunt
Post hec terminate sunt treuge prefate et
apidani de Ziericree ^(sic) perreperunt in manu
valida contra flamingos existentes in ^(sic) Mid-
delburch multisque flamingis interemptis
reoptinuerunt Middelburch et cetera ^(sic) re-
si sunt victoriosi ad Ziericree patefacientes
victorias suas Wilhelmo Hollandie Do-
micello Cumque ^(sic) predicta congregasset,
redijt Ziericree et perrexit cum apidanis
aduersus flamingos qui in vicinis cum
Iohanne Damino De renes latitabant et
profugerunt eos In eodem quippe bello
idem Domicellus Hollandie miles ordinatus
fuit

fuit cum XLVIII. nobilibus ubi etiam vit-
to bastardus florentii quondam comitis
Hollandie etiam miles effectus est

Qui demum prefatum oppidum diligenti
custodie manserunt ad Hollandiam se-
cessit in auxilio patris sui Damini Gui-
donis. episcopi Traiectensis copiosum
exercitum ut in virtute magna circum obles-
sum liberaret oppidum Cum autem glo-
riosis exercitus tam pontificis quam comi-
tis appropinquasset diuicelandie quidam temerari-
i iuvenes e nauibus exilientibus sagittas
ceperunt contra proscriptos ^{gelandae} et ecce Traiec-
tenses et Hollandenses populi fixis anchoris
ascenderunt in aggerem ut ibidem castra co-
carent propter instantem noctis caliginem

Frisones vero dormire recusantes incenderunt
hinc inde fugitiuorum tabernacula reuertentes
ad stationem nauium suarum cum
preda copiosissima nec mora quin habita-
tores diuicelandie cum fugitiuis Zelandinis
confestim arma capientes et per notas se-
mitas frisones indilate sectantes super
exercitum adhuc soporantem irruerunt
quem in clamoribus iactibus validissime
excitarunt

Hollandenses et Traiectenses armigeri
de quieto somno terribiliter excitati
comprehensi

comprehendis armis festinaverunt inimi-
cis resistere ac eosdem a propugnaculis
castrorum procul expellere Sed hoc mi-
nime profuit quoniam umbrosa caligo
maledicte noctis tantum inhorruit ut
amicus amicum non cognosceret ^{quinnimo} ~~quinnimo~~
agnatus agnatum alterna cede perimeret

Carriaverunt autem in ipso conflictu Wil-
helmus de Hoern propositus Traiecten-
sis Nicholans parlyn Theodericus de Fla-
lem Theodericus de Pilen et Iwederus
de Bessuervveerd bellicosi milites cum ple-
risque burgensibus et villanis exceptis
alijs multis in marinis fluctibus piffo-
catis

Guido quidem episcopus cum copiosa turba
plebis et milite captivatus est qui sub ar-
cistodia versus flandriam abinde transmi-
sus est Wilhelmus autem ex templo na-
vem intravit et ad presidium Tjricree
cum periculo vix evasit.

Hec autem gesta sunt circa medium ie-
iunium sive circa medietatem quadragesime
anno prescripto scilicet millesimo quadrin-
gentesimo quarto ⁽¹²⁴⁴⁾ Denum feria tertia
post pascha Traiectensium perceperant
fideli relatione ^{vix} actorum veridicorum quod
episcopus

episcopus Guido captus et custodia tenuis extite-
rat

Mox vero dies nationis in civitate Traiectensem
erant que convenientes irruerunt civitatem
in rectitudine et vero vivere atque honore con-
servare donec episcopus corpore sano rever-
teretur a captivitate que cito ^{tamen} ab una parte
rupta fuit promissio nam Dominum Ge-
rardum brücken ante domum propriam
occiderunt Deinde captivans Dominum
Jacobum de Lichtenberch et ^{domum} pro-
pria in Vriesenburch deduxerunt Captivarunt
etiam ibi Dominum Wilhelmum de Roden-
burch fratrem carnalem ante dicti Jacobi
de Lichtenberch nec non et filium eisdem
Wilhelmi de Rodenburch et Dominum
wernerum Domicelle Elisabeth filium vi-
rapientes hos tres milites ac iuxta Jacobum
de Lichtenburch militem deducentes ad Vri-
senburch in prisonibus eos concluserunt
Tunc deinde in tempesta nocte silentio eos
retro supra Sancte Katherine loci plani-
ciem educentes Jacobum de Lichtenburch
et wernerum milites illic confestim neci-
-darunt ^(sic) Et ^(sic) ex illis sic cruentissime peremp-
tis plurimum civitati plaga militarium
interfectionum aliarum ^(sic) miseriarum inde
euenit

Hic itaq; gestus Guido flavinger de vic-
toria

toria Zelandrorum valde gaudium recollegit
 extemplo suos armigeros et archipotentem
 rebellavit. apudum Zyricee a sabbato ante
 palmarum usque feriam quartam post pas-
 cha vidensque quod nihil proficeret dis-
 soluit oblidionem et cum innumera classe
 totam Noordhollandiam usque Haerlem
 per Johannem de Kenes ditissime sue sube-
 git Accipiensq; obsides ex Delff et Leyden
 duxit eos secum in Goudensi opido

Dux vero Brabantie totam Zuythollandiam
 preter dordracum potestate sue vendicavit
 quam civitatem dordracensem decem diebus ob-
 sidione circum per circuitum qui tandem
 per diversos assultus prefatam civitatem
 in magna parte per ignitas sagittas sic-
 cendit. Quod cernentes Dordracenses magna
 cum potestate existentes cum Domino Nicho-
 lao de Pitte fugaverunt Ducem Brabantie
 et Zuythollandia interficientes multos fugi-
 tuos Brabantinos incendendo omnes pagos in
 Ducatu Brabantie usque Buscum Ducis quam
 etiam in parte inflammaverunt cum sagittis
 ignitis magnamque predam multimode
 facultatis secum gloriose asportantes ad
 apudum montis Sancte Gertrudis ve-
 nerunt et ibidem expulsis civitatis Bra-
 bantinis ab hinc ad civitatem propriam re-
 verserunt.

Post

Post hec ^(sic) idem Dordracenses cum inclito
 Nicolas Domino De Pitte inierunt ^{erit} ~~eor~~ =
 dele bellum contra Guidonem flandrie co=
 mitem prope ijselmondam et duobus mili=
 bus flamingorum cesis Guido comes
 grauitur periclitatus viz vita reseruatata fu=
 gam inijt

Deinde idem ^{Guido} comes flandrie percipiend ^{quod}
 in ciuitate Traiectensem tam magna ^(sic) per=
 cialitas (sicut in precedenti capitulo annotatus)
 excreuisset desensit extemplo armipotenter
 infra ciuitates menia, qui mos Traiectum
 adijt et ab ecclesia deligenter expetijt. qua=
 tenus Guido captus pontificio priuaretur
 et Wilhelmus Tuliacensis in episcopum
 eligeretur qui per suos inter nuncios ^(sic) ibidem
 forsitam impetrasset eo quod ciuitatem Tra=
 iectensem sibi ad beneplacitum requisiuit
 ita ut ordinauit in eadem ciuitate scultetum
 suum qui ius ciuile ex parte ipsius iu=
 dicialiter cotidie ministraret quousque in=
 clitus Wotto primus Dominus de Haem=
 Heden bastardus florentii comitis Hal=
 landie occisi per Gherardum de Vellen de
 Livoree per turbulentum equor ad Santfor=
 diam venisset qui postquam hic miles
 illustris cum paucis armigeris subintrat=
 let haerlmense ^(sic) presidium adiutorio ho=
 nestuarum

nestrarum et fidelium comitis Hollandie
 denudavit vexillum suum clamando Hol-
 land Holland occidendo omnes fla-
 mingos ubique eos profugando quia fama
 ubique percepta exemplo venerunt sibi in
 auxilium frisonum tam orientales quam
 occidentales cum Kenemaris et Waterlan-
 dris ac Rijnlandris

Flamingi vero hinc inde hanc finitram
 dolores famam audientes coadunaverunt
 se ex diversis locis ad resistendum pre-
 dictis Egitur dum ubique gloriosus witto fla-
 mingos querebat casu obviamerunt sibi
 apud hillegom in inferiori parte de Flaer-
 lem cum maximo preside et capitaneo fla-
 mingorum cum multis militibus et no-
 bilibus Et ecce gravi prelio commissa
 annesque ad minimum ^(sic) occidit
 quos ^(sic) annes witto cum suis usque ad mi-
 nimum occidit et exspoliatis armis col-
 legerunt cadavera eorum in congeriem di-
 centes Et huc de cetero erit flamingis in-
 memoriam eternum et deinceps via illa
 dicitur usque in hodiernum diem die man-
 pat quibus peractis cum rumor talis
 victorie incliti Domini witonis percrebuit
 set in Delff quidam dictus Ockenberch
 cum fidelibus comitis Hollandie arri-
 pitis arma vi cepit vexillum civitatis et per
 Strepand

Strepans magna voce Hollant Hol-
 lant etiam omnes flamingos prostravit
 ac effugavit quia fama a Domino wittone
 percepta venit cum frisonibus leydam
 ubi similiter multos prostravit Deinde
 venit cum Leydensibus usque Gaidam
 ubi flamingos ubi multis interfectis de-
 duserunt obsides et ciues suos ad opida pro-
 pria

Ceteri vero hinc Inde conglomerati in
 invicem caute venerunt in Delff pitantes
 iam securi ibidem permanere Sed pre-
 dictus Ockenberch cum suis complicibus
 celeriter Demandans Domino wittone, qua-
 tenus veniret sine aliqua dilatione in Delff
 quia omnes flamingi ibidem profugi-
 iam forent et oppidani fideliter ei
 adhererent

Veniens igitur witto cum frisonibus in
 Delff occurrit flamingis cum oppida-
 nis in publica platea et inito prelio plus
 quam quingentos flamingos trucidavit
 que platea in hodiernum diem adhuc
 vocatur platea flamingorum sine pla-
 tea flamingica

Ceteri vero quam plures flamingi fugien-
 tes pitantes pericadare fossata civitatis
 gravati sarcina armorum submergendo
 perierunt

perierunt Et sic Dominus witto tropheum
laudis potenter acquirens praedam mag-
nam ubique obtinuit

His temporibus Nicolaus de Cats mi-
les castellanus in Schoenhovia ex parte
Guironis flandrie comitis descendit una
vice de castro ad opidum praefatum ad vi-
dendum quid quid ageretur in opido opi-
dani autem videntes eum ambulante
per opidum incurrerunt pariter et cap-
turarunt eum mittentesque ad wittorem
expulsorem expulsores flamingorum
petierunt adventum suum contra alios
in castro existentes

Igitur Dominus witto veniens Schoenho-
viam obsedit cum opidanis acriter mania
castrensiu[m] erexitque magenam contra
castrum cum qua in tantum molestavit
castrenses ut deditio[n]em expeterent Et
sic witto egregius miles eos captivans
optinuit illud castrum in manu valida
adque denis revocavit totam Noorthollen-
diam ad ditionem comitis Hollandie ne-
potis sui Egregius Nicholaus Dominus
de pütte prefectus walacrie cum Dordra-
censibus ducem Brabantie fugans omne
pagos usque Bursumducis incendit et
ad

463

ad montem sancte Geestruidis cum preda
magna reversus fuit

Guido autem flaviger his agris confu-
sus a Traiecto declinans oppidum de Tieric-
ree iam tertio cinxit obsidione gravissima
quod magenis apris ^(sic) cottis et ceteris ⁱⁿ mage-
nis lacessivit insultatione creberrima

Exiit namque idem comes in aquilonari
parte sine plaga oppidi Tiericree duas in-
gentes magenam iacentes lapides grandes
nimis nec non ad ^{dem partem} austram ^{etiam} fabri-
caligat aliam adhuc magenam ingentem pro
destructione oppidi prescriptit

Porro opidani non erant minoris roboris
et astutiae quia et ipsi habebant infra-
muros suos tres nominatissimas mage-
nas quarum similis non erat visa mil-
tis diebus quibus absteruerunt hostes
nimis acriter a munitione praedii ⁱⁿ q³
una dierum flamingi immisissent cum
magenis quendam magnam et maximi
ponderis lapidem ait quidam industri-
osus artifex opidani ^{sic} inquit Afferat-
ur mihi ille idem lapidens nuncius et
ego remittam eum ad Dominos suos qui
eum

646
eum nobis miserunt Tulerunt ergo et de-
derunt ei eundem lapidem qui habens
artem pugnandi cum magenis reiecit
eum super magenam stantem ante opi-
dum ita cum ut caderet in frustra et
debilitavit manum artificis mageneque
vectoris

Post hec Guido flamiger obstruxit ma-
ris portam et implevit straminibus alijsq;
rebus multis expectans etiam tempus ope-
tunum cogitavit semet cum impetu
transilire muros opidi Cumq; optata dies
adesset in meridie precepit agminibus et
turmis suis ut ascenderent contra civi-
tatem qui missa complentes impleverunt
fossata pro magna parte paleis et stra-
minibus et stipulis Impetumq; facien-
tes unanimiter in civitatem, cupiebant cele-
riter optinere eam Sed hec eorum spes
fuit valde cito cassata, nam opidani ap-
prehensis armis et ad defensionem urbis
accelerantes ascenderunt turres et inenia ac
robusti iuvenes pro muris consistentes
fortiter repugnabant mulieres etiam fere-
bant munus viris suis pro viris exis-
tentibus saxa et sagittas in magna copia
ut eo fortius et diutius perseverarent
in pugna

Tam horribiliter sagittabant opidani
in

445

in adversarios ut non tantum repellerent
a munitione sed ut etiam innumerabilis
multitudo interimeretur quin etiam incen-
dium oriebatur in civitate ex inimicorum
sagittis ignitibus tunc semine concurrebant
et incendium extinguiebant

Quibus gestis Guido comes flandrie fe-
cit quoddam grande bellandi instrumen-
tum quod flamingi appellaverunt cat-
tam Illamque machinam civis valde
angustaverunt, ^{erat} quippe proceris ^(sic) celsitudi-
nis et totum quod in civitate agebatur
prospiciebant flamingi a catto predicto.
Deinde per unum integrum diem flamin-
gi impugnantes opidum occiderunt civis
cum sagittis et diversis tormentorum
generibus

Econtra vero opidani feroces hostes cum
ballistarijs et missilibus magenis et Ja-
culis a munitione presidii tam acriter
et fortiter absteruerunt ut mille
et octingenti flamingi necidarentur cum
flamingi essent in fugam versi opidani
aperientes portas cucurrerunt ad fossata
et cum impetu celeriter extraxerunt pa-
leas ab hostibus immixtas cum fra-
minibus et stipulis

Eodem tempore fuit in opido Ziersee quid-
dam

dam faber ferrarius ^(sic) qui presumebat
 se habere artem faciendi sagittas cum
 quibus opidani possent cremare cattum
 flamingorum quod et ita factum est
 nam opidani mittentes ignem cum sa-
 gittis super prefatam machinam cepit
 immediato incendio cremari

Cumque flamingi uellent extinguere ignem
 opidani tam dense et tam horribiliter
 consagittabant flamingos concurrerentes
 ut nequaquam incendium extinguere
 possent

Igitur tam horribiliter in excelsis cre-
 mata est illa machina ut lumen in-
 cendii nichilominus clare cerneretur
 prope Schedam et Waerdingen ut
 unde et plurimi sperabantur qui ignem
 nonabant factum quod opidum Zieric-
 zee esset captum a flamingis et incen-
 de traditum

Significauerunt autem ^(sic) consulates Zieric-
 zee literatim omnia ista Wilhelmo
 filio comitis Hollandie qui et
 petierunt adiutorium et subsidium ab
 eodem milite quod et ipse se facturum
 promisit

Demum Wilhelmus filius Johannis co-
 mitis

mitis Hollandie approbatus adolescent
 iterum ab Hollandia perpulchrum
 eduxit exercitum in adiutorium Dominum
 wittonis sepe dicti qui secum duxit
 pene omnes frisonos et totam Noort
 hollandiam ut ab infestatione terribili
 suum liberaret oppidum Ac etiam
 transcripsit predictis ^(sic) crassus regi fran-
 cie focera suo ut sibi mitteret auxi-
 -lium ad expellendum flamungos de
 terra belandie

Cui idem Philippus rex francorum
 transmisit a caliceo trecentas et quin-
 quaginta triremes cum quinque ga-
 -leis ^(sic) in adiutorium quos ammiraldis
 regis cum uocillis aurifrisijs et edoctis
 tubicinarijs eduxit ad prelium

Eodem igitur anno die decima mensis auguste
 que est festum Sancti Laurentii marti-
 ris preciosi conuenit naualis exercitus tam
 regis quam comitis gloriosi ut flandros
 ab obsidione propellerent et eorum clas-
 sem in profundo maris emergerent

Flandrenses autem contra coaptauerunt
 nauem mire magnitudinis quam accende-
 runt fomento lardi ^(sic) salispetre picis et
 sulphuris quatenus hanc ratem inextinguibi-
 liter

liter accensam per prosperum ventum di-
rigerent super Hollandiensem exercitum
ut exustis vicinis praesidiis disturarent
aduersum populum Sed ecce nauis hec
flammis ~~in~~ refluentibus ventis ad flandros
vice versa redijt

Cuius etiam ductores miserabiliter exustos
vorago pelagi viuos absorbit Et hoc igitur
euentu miraculi tam Hollandie quam
francie proceres ~~preliandi~~ preliandi sus-
ceperunt animum qui cum tubis strepenti-
bus et vexillis choruscantibus flandrensem
impugnare ceperunt exercitum

In hoc ~~itaque~~ nauali bello fragor hos-
tarum sonitus gladiatorum clangor gale-
arum strepitus saxorum stridor stridor
balistarum et fremitus preliatorum
tantum inualuisse narratur ut tumultus
abinde grandisonus ad tria miliaria
patenter audiretur Denique flandri las-
situdine fatigati defecerunt a prelio quos
Hollandri certatim occidendo miserunt
in profluvio

Quido quidem flamiger ^{Seci} terminata
bellato ^{Seci} per ammiraldum regis captus
est pro quo venerabilis pater Dominus
Quido Traiectensem ¹⁹ episcopus a prisione
laxatus

locatus est Et sic unus Guido datus est
pro alio Guidone.

Carriuerunt autem in ipso conflictu a parte
flandrorum decem milia et transierunt
in captiuitatem Wilhelmi iuuenis innume-
rata certenaria cum millenis et centum
nauibus et nongentis preciosis papilionibus

Denique Wilhelmus inclitus iuuenis ad op-
ta victoria de inimicis suis intrauit opi-
dum Tjricree ubi dum consisteret, audi-
uit a narrantibus quod adhuc sex milia
flamingorum latitarent in ~~preteritis~~
bellis arenosis montibus Quapropter
opidani qui in preteritis bellis non fu-
erant eiecerunt in manu forti et bra-
chio extento ad flammingos prefatos et
inuitauerunt eos ad prelium At illi
recusant inire certamen expetierunt
deditionem Sicque captiui ducti sunt
ad opidum Cum istis ergo redempti
sunt a captiuitate Hollandenses qui in
flandria tenebantur captiui

Nequaquam et hoc silentio preterire vo-
luimus quod signum Sancte crucis mire
magnitudinis et purpurei coloris apud
egmondam in aere visibiliter apparuit quin
presertim prelium inter eosdem magna-
tes inualuit quod quia signum est triumphantis

lis letitie pronosticatum, fuit. Hollandris
pro patria iuste pugnantibus pretendere
laudem victorialis glorie

Hollandri quidem ad sua reverti festinans
verunt Johanne de Kened a Traicoto pro-
pellere vel ipsam civitatem quotidianis
incursibus affligere coneremantes quas-
dam turres cum molendinis ante subur-
bium et presuppantes quod et idem Jo-
hannes foris veniret ad ultiscendum hoc
incendium Sed idem miles traditionem
metuens cum suis complicibus a civi-
tate clam abcessit ut ad Leckam transi-
ret timore persequentiu inimicoru
Schapham modicam introiit ^{et} Sed ecce
probatu milites armorum fascina pre-
gravati nos in profundo submersi sunt
qui de hinc ab amicis et notis sagenis
in gravi dolore ~~in~~ inveniunt sunt

Eodem anno scilicet anno Domini mil-
lesimo trecentesimo quarto altera die ad
sumptionis perpetue virginis marie
Belgrimpis Dominus de leda etiam in
Lecka apud bosicum cum pluribus
miro modo submergendo in terijt civi-
tatis Dominia voluebantur et cesserunt
Damino de Arkel cognato suo ut prius
patuit

De Johanne Domino de Arkel

Iste Johannes Dominus de Arkel licet
 consanguineus fuit Domini de Leda
 tamen comes de benthem fuit proximi-
 or nepos et heres eiusdem qui comes
 impetrauit eadem Dominia a comite Hol-
 landie eo quod comes Hollandie Euri-
 dice propter sua maleficia confiscavit
^{sibi} eadem Dominia Sed mediante eodem co-
 mite Hollandie prefatus Dominus de
 eadem Dominia impetrauit dando comiti
 de benthem magnas pecunias eo quod
 pater suus occisus fuit a frisonibus
 in seruitio et bello comitis Hollandie

Eodem anno Johannes comes hanonie et
 Hollandie gaudens de filii sui triumphali
 victoria secundo idibus Septembris requieuit
 in Domino sepultus in urbe valesenarum ho-
 nore congruo

Hic Johannes prius existens comes hano-
 nie quinque saltem annis comita-
 tum regit Hollandie Cuius uxor Philippa
 octavo idibus aprilis defuncta est que peres
 eiusdem virum suum in hanonia tunc
 latus est

De ultimis Dominis de Arkel
huesden

Anno Domini millesimo trecentesimo se-
cundo Johannes ultimus Dominus de hues-
den et vicelinus de recta linea Dominorum
De huesden duxit in uxorem Cornegon-
dam filiam illustris Johannis Domini
de Arkel sed nullam ex ea suscepit probo-

Anno Domini millesimo trecentesimo con-
spicis cuiusdam nomine Almannii triginta
et uno annis in ecclesia ferrariensi pro
sancto venerat~~is~~ studio inquisitorum hereti-
ce pravitatis fuerat echumatum et con-
dultum tanquam heretici et Damnati
et ara eius satis preciosa confracta pu-
blice et destructa sub Bonifacio papa oc-
tavo et Alberto rege Almannie

Progenies Dominorum de Yselsteyn

Anno Domini 1296 Gijssbertus Dominus —

(Tria Folia nempe Fol. CLVIII. CLIX. CLX. vacua
in Codice erant relicta, quibus Progeniem illam
sive genealogiam Dominorum de Yselsteyn forsitan post
describere sibi proposuerat Librarius.
Fol. vero CLXI. Historiam de Gulielmo 18 Comite
Hollandiae persecutus fuit.)

In ipso Codice, unde haec Descriptio, tria folia va-
= cua erant relicta.

De Guulhelmo 18° Comite Hollandie

Wilhelmus itaque huius nominis tertius post obitum patris XVIII⁹ Hollandie comes effectus est qui consequenter apud omnes principes terrarum adeo magnificatus est, ut ubique diceretur esse magister militum et prefectus principum dicens In uxorem Johannam de Valero sororem regis francie de qua genuit Margaretam Romanorum Imperatricem Johannam Inliacensem comitissam, Philippam anglie Reginam Wilhelmum succedentem Hollandie comitem Ludovicum Infantem et Elizabeth Domicellam

Hic Wilhelmus primo damnationis sue tempore fecit In Flaerlem gloriosam acclamari curiam quam decem comites centum barones et mille milites cum infinitis proceribus sollempnificaverunt per plenam hebdomadam I. S. comes Inclitus per officiales Imperii vicarius Regni depictatus In diebus suis multum gloriosus fuit qui duo loca videlicet Bruyl et volmensteijn In

Episcopatu Colonienſi^m potenter expugnauit

Iste princeps egregius diuini nominis cultum ampliare uolens coadunauit In Midelburgh nouam canonicorum ecclesiam quam anno Domini M^o III° XI° factis largitus ditauit ad perhenem sue landis marianam

Sec. a pr. m. quod tamen
secunda manus cor-
rexit in Largetes.

Igitur dominus Guido episcopus Traiectens^m ueniens in territorio suo omnia ubique pacificauit et pacem seruari ab omnibus mandauit qui tandem scire uolens an aliquis Dominarum In territorio Traiectens^m haberet suprema dominia preter eum conuocauit Traiecti omnes uasallos ecclesie ad capitulum generale, ubi capitulares Indicarunt neminem aliqua summa dominia In territorio Traiectens^m proter dominium prepositum ecclesie sancti Johannis Traiectens^m In Midrecht. Post hoc exegit a baronibus et militibus territorii Idem Indicium qui concorditer per Dominum de Goeijlant similiter sententiarunt Indicialiter saluet quod nemo haberet suprema dominia in toto territorio Traiectens^m dempto preposito sancti Johannis nisi quis certis documentis literis uel priuilegijs hoc docendo demonstraret.

Anno Domini M^o CCC^o obiit gloriosus
dictator

653

dictator dictus Jacobus de Merlandt qui totam
bibliam, Speculum historiale Vincentii
transtulit ritmetica de latino In theatro
nicum et plura alia laudabilia composuit
Ipse enim fuit qui In Hollandia
In Hagha comitis ordinavit nossem
optimos principes mundi et hoc Ideo
Iactavit autem Illustrissimus princeps Wil-
helmus comes hannonie Hollandie et
Zelandie quod nullus princeps tam solem-
nes expeditiones contra Infideles fecerat
sicut ipse ter fecerat eo quod provincias In
provincia gentiles debellasset &c. quod debellat
audiens Jacobus ordinavit tres ex In-
deis tres ex gentilibus tres ex Christianis
videlicet ex Indeis David Josue et In-
dam machabensem Ex gentilibus hectorem
Alexandrum magnum, et Julium cesa-
rem Ex Christianis harolum magnum
Arthurium Regem Britannie Godefri-
dum ducem de bulion ut patet In his
metris

Hector, Alex., Julius, Josue, David et ma-
chabeus; Arthurus Karolus de Bulion
dux Godefridus. In cuius epitaphio hec
habentur metra

Hic recubat Jacobus de van Merlant Ingenidus
Trans hominem gnarus, altu rithor disertus
quem laus dictandi Ritmos proverbia laudi
Transalpinavit Jamaque perhenne Jamarit
Hinc

turam eiusdem castri diebus illis necessa-
 rie pretermisit. Dominus autem Aposto-
 licus Clemens quintus cum veneratione
 Guidonem suscepit episcopum cui medi-
 ante Rege francorum cardinalatum exhi-
 = buit per tubum pileum. Guido quidem epis-
 copus domino pape condignas ~~gradus~~ gra-
 tes agens oblatum honorem tante digni-
 tatis abnuitt quinimo Traiectens~~e~~ epis-
 copus ad vite sue terminum permanere
 maluit Philippus ergo Rex tanti patris
 humilitatem Intuens dedit eidem Reuerendo
 pontifici quingentas libras annuatim de
 censu Regalis camere ut sibi de cetero so-
 ret astrictus in vinculo perhenis ami-
 citie

Denique terminato solemni concilio Guido
 pontifex ^{Clem} eodem Rege secessit ad pontarium
 ubi ~~nam~~ et Idem Rex inter comites Hol-
 landie et flandrie ^{de} ~~et~~ praefata guerra su-
 um promulgare decreuit arbitrium. Cum
 autem hec agerentur apud franciam mors
 episcopi Guidonis divulgata fuit apud
 frisiam Quapropter colani de stellingwerf
 multiplicatum aduentus exercitum impe-
 gerint castrum de vollenhoe per assultum
 creberrimum pro eo quod ~~castrum~~ episcopus
 dudum in finibus eorum edificare castrum
 at temptasset per quod tumultuantes fris-
 ones a conuicta rebellionem cohercere po-
 tuisset

454
Hinc miserere deus cuius lectus Tribilens
Post summum nomen numeri procho-
scidit amen.

Obijt autem In flandria In oppido ten dan
sepultus In ecclesia ~~oppido~~ que oppidi
In orientali parte turris eiusdem eccle-
sie uirginis marie

Anno Domini M^o CCC^o V^o Dominus Ja-
cobus de Lichtenberch filius Domini Ja-
cobi de Lichtenberch cuius causa Domi-
nus Wilhelmus de Machlinia episcopus
Traiectens^{is} occubuit ut supra dictum
est proscribebatur a Traiecto qui eodem
anno in profecto sancti martini
in hieme cum Domino de Vijanen^{is} cete-
risque amicis et consanguineis suis bur-
genses pro ^(sic) communicatis uictualibus mis-
sos concito Insequens passus ab Amers-
fordia usque Zutfaes eodem Indubie
propterrere presumens dira ac bellica
aggressus est manu qui tamen prospe-
ris non proficiens successibus proposito
= que spei destitutus auxilio deuictum In eodem
conflictu se doluit Ideoque ijdem ciues
consolati ad ciuitatem Traiectensem letan-
tes properabant Sed antedictus miles
Jacobus de Lichtenberch quia prius
se certamine succubuisse confecerat
ad alia contra eodem bella se restaurat

Anno

tuisset Castrum autem contra quibusdam
 necessarijs abunde premuniti frisonis
 Insultibus Laudabiliter obstituerunt quos
 balistis et fundibulis viriliter a suburbio
 profugarunt quapropter et idem frisones
 superedificauerunt proceras et altitudines excel-
 lentem machinam cum tribus cenaculis
 quam ex omni parte valentibus Im-
 plenerunt armigeris quatenus de superiori
 cenaculo decertarent rotundas lapidi-
 bus de medio preaculis missilibus et de
 suo Infimo bipennicis securibus hanc
 utique machinam superstructam ligni fa-
 ber circumuestiuit taurinis pellibus ad
 sufferendum ignis adustionem quarum
 etiam circumsepuit ~~matritas~~ craticulis
 viminibus ad refrigerandum arcibus Im-
 pillianem. frisones igitur horrendam
 machinam ad distantiam quinque
 viribus id principalem arcem dilapida-
 rent balistarios a muris absterverent
 et extirpe absque dispendio castri propug-
 naculum Intrarent.

* pedum a castro
 multo impellentes
 habebant totis

Gherardus autem Durantienfis ecclesie
 prepositus attendens oportunitatem Har-
 manni fratris sui necessitatem Repen-
 tina profectione tetendit ad franciam et
 episcopo. Guadoni castrensum obsessorum
 In uolentio periculolam Intima-
 uit angustiam Nec mora quin et Idem
 episcopus

478
episcopus magnifico Regi volodicensi Hol-
landiam gestinanter aduenit expeditionem
Indixit exercitum collegit classem ad-
iunxit et ad frisiā transfretauit

Castellariū vero cernentes a cacumine turris
Imminere classem appropinquare exer-
citū Intellexerunt quod dominus epis-
copus Ipsis ab Hollandia desideratum
asportaret auxilium quamobrem Idem
Illustres armigeri confestim ad Imple-
nerunt tunnellam fomento Lardi stup-
pe salispetre picis et sulphuris, quam
ex omni parte circumstipauerunt ferra-
tis uinculis Hanc ergo tunnellam Inex-
tinguibiliter accensam castrenses audacter
iecerunt super tectum vicine machine
que tenacibus uincis affixa protinus ad-
hesit Lignis postea et ecce Lewis aura
flammigerum Rogium paulatim sul-
citans circumspexit In superiori cena-
culo ex quibus postea trabes et crates
cum quinquaginta frisonibus Inextin-
guibili concremate sunt Incendio Por-
ro ceteri frisones stridorem tam estuanti
flamme nequaquam tolerare valentes
corruerunt extemplo de ^{strutura} Tam
machina qui contractis cruribus et La-
certis laceratis uix erepti sunt a morte
tam acerrima Flammam castellanū
hard

Anno quippe sequenti ciues praenominatae
 ciuitatis Traiectensium denuo pro alimen-
 tijs et vite necessarijs alijsque mercan-
 tijs esplendis pergentes subiunctis la-
 tenter Insidijs aduendo passetenis
 debellarit qui ut prius vaticijs non
 respirans Incrementis ab eisdem
 ciuibus circa apud pontem in villa
 Tutfaes sterum dolens et succumbens
 supprimitur quare antedicti burgenses
 ad urbem Traiectensem gratulantes ve-
 dierunt victoriosi apud Amerstordiam
 debellarit sed succubuit declinans a pre-
 lio, ceteriq^{ue} victoris Traiectum adierunt Post
 hoc anno sequenti in profesto S. Pontiani
 martyris iterum multos burgenses traiec-
 tendem Stutwater venientes debellarit apud
 pontem in villa Tutfaes et iterum succu-
 buit

Anno Domini M^o III° VIII. ordo templari-
 orum auctoritate sedis apostolice ubiq^{ue} deletus est.

Eodem tempore Guido pontifex nonum
 castrum edificare volens In territorio de
 Stellingwerf solidum fundum per edoctos
 exquisiuit artifices ut ex eo rebellantes pos-
 set expugnare frisanes Sed quoniam idem
 episcopus ad generale consiliu[m] vocatus
 eo tempore viennam fuit Ideoque struc-
 turam

hand piger valias castru patenter exaperient
 cum cornibus horridis ac animosis
 vernaculis dicturbatos frisonis Indila-
 te fecutus est qui occidit quingentis
 quasi frisonibus ad presidium castru vic-
 tariote reversus est.

Hijis Itaque peractis Hollandiendis aduenit
 exercitus Ibiq; bellaculus Episcopali adq;
 junctus est populo Dominus autem florenti-
 us traiectensem prepositus et Johannes
 dominus de arkel miles Inclitus sum-
 mi consiliarii predictus pontificis The-
 odenicus de Brederode et Nicholaus de
 piette milites consiliarii prefati cami-
 tis Locatis castris diurnatim archanium
 tractauerunt Interloquium qualiter
 aduersus friones futum possent In-
 choare prelium quorum denique decreto
 consilio preconis voce tubicinatum est
 altera die certatim arma tollere et
 fridiam tendere et vicinas villas adire
 Sed ecce spes hec omnino cassata est
 quoniam Inopinata in caliginosa noc-
 tis umbra mira tempestas Inualuit
 Inaudita pluuia repente cecidit et
 ventosus turbo violenter Inhorruit
 adeo quod papiliones hinc Inde disrup-
 ti sunt ac animosi pugiles propter
 aeris Intemperiem acriter afflicti sunt

Alterna

Alterna uero die cum Solare Tuban matu-
 tinum Illustrasset hemispherium prenarrati
 principes attendentes superficiem terre non
 esse inabibilem propter Inundantem pluui-
 iam Insuper et Iptam frigidam Inac-
 cessibilem propter Instantem Iam hij-
 emem preceperunt extemplo castratollere
 classem Regum et ad propria tendere Et
 ecce naualis exercitus solatus Iam ancho-
 ris a Littore maris Iam abcesserat cum
 uniuersis quasi frische populis pacem ex-
 quirend ac emendam promittens cum obli-
 dis ~~sub~~ tam Illic aduenerat Sed quid
 pluribus Soliti sunt obides de tam Ino-
 pinata prosperitate gaudentes et Reuersi
 sunt frisones ad sua diem festum cele-
 brantes Guido quidem episcopus expensis
 maximis pregrauatus secessit ad franciam
 et I bidem ad aliquos annos In patri-
~~moniali~~ ^{sumptu} staret quoad ^{peccuni-}
 am obligatam exolvere posset Formidi-
 ne tamen absentis episcopi nullus predo-
 luitandus episcopatum Introire auit In-
 digenis violentiam aliquatenus Irrogare de-
 fendentibus et Regentibus eundem epis-
 copatum Damino florentio traiectensem
 preposito atque Iohanne Damino de Arkel

Dominus de Ema

Eodem tempore duxit In uxorem filiam
 prefati Domini de arkel Dominus de
 emma

ema que filia de Arkel post obitum camari
 gid sui extruxit traiectionem
 fratrum minorum. Insuper In summa
 ecclesia sancti martini fundavit unum
 altare et dotavit ante quod altare Reques-
 cit. Insuper et Dominus de Apcauda et
 de Duersteden duxit aliam filiam domini
 de arkel nomine beliam sepulta in
 chore de wijck In tumba sumptuosa cum
 Domino marito suo

ita eadem manu fu
 prescriptum, altera voce
 deleta.

Anno domini M^o CCC^o XL° fuit maxima
^{annona castas}
 Karastia et valida famas Invaluit
 adeo quod plerique pauperes si fas est di-
 cere cadauera pecudum ^{fecit} canes crude
 corroderent fuit enim hec famas seu pes-
 tilentia tanta quod mendicantes absque nu-
 mero morentur In campis silvis sine
 nemoribus et eorum corpora sine catho-
 licis ^{quibus} sepulture traderentur In
 Locis agrestibus fuit famis omnis In-
 anies In Isto metro
 Cuius famis ^{annos} Invenies In Isto metro
 Ut lateat nullum tempus famis ecce circulum
 Post biennium vero divina misericordia
 compatiens humane miserie Largitatem
 munificentie sue clementer ascendit et
 Incrementa frugum ubique terrarum
 In tantum addidit ut modius filiginis
 pro quinque grossis turonenfis emeretur
 qui

qui Paulo pridem pro quinque solidis huren-
nensibus emebatur

Isto tempore fuit Lejdis quedam mulier
patiens famem miserabilem que fuit ad
sororem suam In eadem civitate habitan-
tem petens panem ab ea propter deum pro
expellenda fame que negavit dicens se
non habere panes usque ad unum respon-
dit Illa et dixit Soror mea dilecta scis quod
habet panes In Domo tua At Illa clau-
dens viscera misericordie a sorore propria
dixit Si sint panes In domo mea obsecro a
deo qui omnia scit ut vertantur In Lapi-
des quod et Ita iuvu dei factum est nam
absconderat panes In domo sua et quia
negaverat proprie sorori su^(sua) propter deum
petenti Insuper et ultionem sibi a deo Im-
precauerat panes Illi conversi sunt In
^{duos} Lapid^{es} usq^{ue} In presentem diem quia ho-
dierna die unus Lapid^{es} ex Illo ostenditur
cunctis hominibus cernere cupientibus pro
evidentia facti et miraculi In ecclesia sanc-
ti Petri In civitate Lejdensi

Anno precedenti Inclitus Dominus Jo-
hannes de Arkel veniens Coloni^{am} ad torne-
amentum cum domino de hokelen domino
de a' Spieren domino de ackoy ceterisque mi-
litibus sue confanguinitatis Insuper cum
multis alijs baronibus ac militibus in
quo

quo triumphum habens mundane mili-
 tie factus fuit princeps multum Cum
 ergo se patriare decreverat volens cultum
 dilionum In dominio de arkel ampliare
 duxit secum quosdam cruciferos ad edifi-
 candum eis monasterium Infra oppi-
 dum de Gorinchem et Regale castrum de
 arkel Sed devoti patres futura previden-
 tes nolebant I bidem habitare eo quod
 si aliquo tempore castrum esset contra-
 rium In posterum oppidum quod Iphi-
 tunc In medio Ipsorum tuti esse non
 possent

Dum ergo In eodem oppidum Locis vacu-
 =us= nis nullus tam magnus fuerat ad
 edificandum monasterium consensu do-
 mini de asperen cognati sui duxit eos In
 asperen ad explorandum si ibi vel
 vellent moram trahere

Igitur anno Domini M^o CCC^o XLIII. dum
 Locis placuisset fundatum et fuit mo-
 nasterium cruciferorum In oppido de as-
 peren In cuius medio chore Requiescunt
 In tumulis sumptuosius Domini de Aspe-
 ren de arkel nati

Anno domini M^o CCC^o XVI. vir venerabilis
 Jacobus Zudenfis episcopus commendator
 domus sancti Johannis In trajecto Rega-
 lem

lem aulam apud Haerlem fabricavit

Anno vero sequenti predictus Dominus Jacobus eodem Loco In Haerlem decoratam ecclesiam ornato ambitu fabricari fecit et In sequenti anno perficitur. Quo loco deus cum summa virgine necnon et precursore per militem piissimum Theodericum Dominum de Brederoden oblatione calicis anni purissimi veneratur.

Cum ergo predicta fames ubique Invaluerat contigit In dominio de arkel In oppido de Gorinchem notabile miraculum quod ^{presenti} ~~part~~ cronographie annotare decrevimus ut tenaces et Inmisericordes terreantur misericordes vero et compatentes digre animentur et Laudantur. vir erat In eodem oppido de Gorinchem Gheroncus nomine habitans super brevicem aggerem dices et Locuples sed parcius qui cotidie triticum siliginem et cetera frumenta omnibus pro precio vendebat qui Imminente tempore famis omnia solaria domus sue deferta cunctis bladis et frumentis claudit sperans In finitam garram Inde ab omnibus vendendo extorquere qui sicut claudit solaria sua sic et claudit viscera pietatis sua sue Ita quod mendicantibus elemosinam pro Deo et emere pro precio volentibus

tibiis volent consimiliter denegarēt sperans
postmodum crescente pinnaria victualium
quod In duplo adhuc emerentur Contra fuit
In eodem oppido vidua quaedam mulier de
vota timens deum et super afflictis pauperes
pia gestans viscera habitans apud pontem
piscium In domo angulari et bereali
platea castri que habens In arduissimo tem-
pore famis unum solarium plerum tritici
Impartebatur Indigentibus et pauperibus
elemosinam propter deum petentibus Libera
mente et hilari vultu fere Idem triticum
Ita ut parum sibi vel nichil retinuit pa-
rum sollicita pro crastino sed omnia deo
commendans sperans quod deus totius consolati-
onis et pater misericordiarum consolaretur
genus Humanum Contigit ergo ut dum
hec deo dilecta mulier quodam die sederet cum
sua familia ad prandium veniret paupercula
cum multis sobolis et puerulis valde gemen-
tibus que valde Lamentabiliter conquesta fuit
eidem viduae manducando quod Ipsa et ceteri Iuue-
nes sui per illum diem et ab hora duode-
cima preterite diei panem non manducassent
petens humillimam propter deum elemosinam
sibi et pueris Largiri Canota deuota vidua
hec audiens et gemitum miserabilem ma-
tris et Infantum videns precepit ancilla
sua quatenus celeriter Introduceret eam et
refocillaret eam Iuuenibus Insuper quod
afferret sibi de solaris suo vas fritici prop-
ter

66
ter deum ne Iuvenes fame deficerent Cui
ancilla murmurando cum Indignatione admi-
rando Respondit Non habemus tria vasa
tritici In tota Domo et Illis consumptis
unde nos vivemus, quia triticum nunquam
vendibile Reperitur Cui vidua vade In nomine
dei et da ei triticum ut precepi deus enim
praevidebit non enim possum Indigentibus
denegare quicquid habuero. vadens et
ascendens ergo ancilla murmurando dum os-
tium solarium aperuisset ecce aperuit so-
larium per totum plenum optino tritico
Ita quod aperto ostio fluebant de solaris
per trabem usque ad parimentum domus
Ita quod ancilla vix periclitabatur retrahendo
de tritico. Miro ergo modo gaudens ancilla
clamore suo praedicabat omnes solarium
ascendere magnalia dei Intuendo. videns er-
go electa matrona solarium plenum tri-
tici gratias deuotissime egit Largitori. Deus
enim omnipotens qui cuncta solo verbo
ex nichilo creauit atque v. m. hominum de quin-
que panibus satiavit multiplicauit Illa pau-
ca grana omnipotentia sua In tantum
triticum vidit. Igitur non Immemor
gratiarum dei per preconem ciuitatis fla-
tim Iussit per omnes plateas eius-
dem oppidi clamare ut omnes paupe-
res et Indigentes volentes propter deum
gratis habere triticum venirent ad eam et
Ipsa discrete omnibus pro modulo iun-
cui

cujus que Largiter ministraret eis fuis audito
 facta est Letitia magna In eodem oppido
 totius populi deum benigne Laudantis
 et deinceps diuina misericordia compatiens
 humane miserie Largitatem munificentie
 sue clementer ostendit, ut Incrementa
 frugum ubique terrarum In tantum
 adauit ut modius siliginis pro quinque
 grossibus turonensibus emeretur qui Paulo
 pridem emeratur pro sexaginta ^{ansequis} aliquibus so-
 lidis turonensibus Henricus vero de quo
 supra diximus habens solaria sua superha-
 bunde Referta frumentis percipiens
 frumenta ubique In minori precio vendi
 quam antea volens Reuerare solaria sua
 et aperire ad vendendum nunc frumen-
 ta sua dum Insperisset eadem frum-
 menta maledictioni proxima et vidit et per quem-
 dam fetorem didicit quendam postem vigile
 In eis Ita ut non posset vendi nec comedi ab
 hominibus vel bestis animalibusque Sic
 quod necessitate coactus proiecit nocturno tem-
 pore omnia Illa frumenta confusibiliter
 et peccaminose In fluvium Rivum eiusdem
 oppidi et sic auarus nec preium celeste
 nec preium terrestre
 Inde habuerunt.

De Intoxicacione pui Henrici
 Imperatoris

Anno domini M^o III° . XIII°

Imperator Henricus
 eius

68
ais a penitentiario suo ordinis predicatorum
Bernardus nomine. Sic haereticia Intoxica-
tur et moritur veneno Immisso In calice
Cuius Intoxicatio sic Legitur euenisse. Quodam
enim tempore cesar a summo surgens et ad
suos veniens tristi vultu ostenditur Super quo
comes Sabandie pre ceteris multum confundi-
tur qui cesarem aggrediens causamque testificata
requiens Respondit sibi cesar dicens Comes
fidelissime mens mea quoddam sompno iunior
nimis affligitur cuius exhibitio quid Immi-
nere poterit Ignoratur vidum est utique
michi Tuuenem quendam pro Lotione manuum
um aquam mihi prebere me quoque manus
Lauare nonon Ipsas Iterum atque Iterum
Lotas magis viles et Immundiores Remane-
re. Id autem quid significare poterit
Ignoto Comes vero Respondens cesari se-
cundum doctrinam prudentis sompna non
debere curare mente memor semper existens
quid dictum prebere voluerit Interea dum
quodam tempore cesar a Lecto surgeret ma-
nusque Lauaret et comes predictus aspiceret
Tuuenem quendam aquam prebere Idem Tu-
uenis Licet Inuitus a sepe dicto comite ad
bibendum eandem aquam compellitur bibens
custodie committitur, et cesar Lotus per
aliu(m) missarum solemnius applicatur
Comes vero post missam Redijt Tuuenemque
requirit qui subito Recluso custodie ostio
mortuus Inuenitur

Alio Itaque tempore cesar fomno se preparans
 discalciatus Lecto T'ungitur potum postulans
 qui sibi a suo famulo ^{offen} presentatur Quo sump-
 to cesar mox precipit se Infectum T'ple
 Itaque subito surgens capellam solius In-
 greditur cuius ostium ne quid fecum ve-
 niat obfirmatur. Oratione ^{i (die)} ergo procum-
 bens altari T'ungitur Ita postulans ut
 si non sit m'ando utilis potius T'he sibi
 maneat ultimus Si vero deus velit sibi uti-
 litatis causa parcere eiusque vitam protende-
 re dignetur T'plum a potione pessima Libe-
 rate Quo dicto venenim via qua venerat
 Recedebat Cesar vero deo gratias agens et ad
 Lectum Rediens dicta nulli aperuit Sed
 quidem T'plo nesciente Retro Altare Latitans
 T'ha omnia publicavit

Nocte sequenti cesar proit nunc potum de-
 siderat qui per eundem T'pli presentatur
 Sed modo sibi precavens famulo ut hibat
 staret precipere qui statim suscepto pocu-
 lo ante pedes cesaris mortuarii ordine pertrac-
 tatur

Fuit etiam Alemanus quidam apud florentiam
 ad proditorem cesaris Informatus qui ad
 ipsum veniens et amicitiam ostendens ciphum
 quendam pulcherimum auro et gemmis or-
 natum cesari presentavit. Quadam die cesar
 In mensa ^{saep} dictum ciphum sibi presentari
 voluit et In eodem pocula sibi sociari
 quod

Quod quidam comes uir nobilis et cesari multum fidelis prohibuit dicens Dominum orbis non debere ex vase Incognita cibum vel popula fumere nec calicem prius ab alio Incoognito ori suo sociare Cesar uero pertinaciter Instat uolens Itaque ex dicto cippo bibere unde et uino Infuso facto signo sanctorum crucis dum cesar proponit cippum tollere cippum In modum crucis In quatuor partibus dividitur quo uenena cum uino fluere discernuntur Quo miraculo uide Christus a fratre benedicitur

quodam Interea tempore cesari deuotissimus ad eucharistie sacramentum procedens a fratre quodam Jacobita ueneno calici Inmixto Inficitur qui statim corde confunditur et membris omnibus aggravatur unde ambulando deficiens et domino Henrico de Blandria Regnum curie committens camera recipitur Lecto Inuigilatur a quo turba nobilium pro Ipsis nimis dolentium foras procedere postulatur quibus exeuntibus solus frater Bernardus cesari assistitur quem mitissimus Intuens ore piissimo sic affatur Manus tue Barnarde Infece- runt me et destruxerunt me totum In circuitu unde breuiter moriens et omne facit¹⁷¹³ uobis Indulgent humiliter postulo ut michi discere dignemini quid In me uestre displicuit paternitati et qua causa tam grande

grande malum In me vobis ^(sic) semper piissimam
 mend Ingratitudinis operatur Traditor di-
 missis capite pre confusione male conscien-
 tie stabat anxius corde qui tandem ab alto
 dicens suspicia hec creditur protulisse. Pie
 domine quod personam meam sola obedien-
 tia datur causa sed fratres nostri ordinis
 pro vestra destructione XL. milia floren-
 rum a quatuor maledictis principibus Rege
 videlicet francie Sicilie Navarre et Laren-
 torum principe susceperunt Sunt autem
 In nostro exercitu plusquam viginti fra-
 tres nostri ordinis qui annes mecum eodem
 studio curaverunt Sed heu me miserum cui-
 us manus pessime ad brauium pervene-
 runt Cesar Respondit. O bone frater
 que est hec obedientia Christus dixit Non
 occides modo per prelatum contrarium habes
 quid ergo horum est sequendus certe si
 non erraveris Christus magis namque
 ut dicit Petrus oportet deo quam hominibus
 obedire non debet ergo a vobis allegari obedien-
 tia sed error et dementia cupiditas quoque
 et avaritia Traditor ait Pie domine
 cor meum supra modum de hac patione
 nefhandissima doloribus aggravatur. Ce-
 sar Inquit O bone frater dolor iste cor-
 bus meis sero ~~non~~ ^{nimum} presentatur. Traditor
 ait Illi. Reherende domine si vestra nobi-
 litas annueret possem vos curare et sani-
 tate ^(sic) pristina. Cesar ait. Domine Barnarde
 si

si hoc potest furi ordinem postulo reci-
 tari. Traditor ait. submisso capite et sub-
 tendo pede venenum via qua venerat reuer-
 tetur Cesar ait. Ablit bone frater. si alio mo-
 do non potest fieri curatio nolo enim
 aliquomodo anime mee scilicet suum sub-
 trahere sed Illam destructo per vos corpore
 creatori humiliter presentare. O frater
 Bernarde Licet per vos scitis. Scriptum
 est nulli malum pro bono tribuatur nolo
 tamen vos hac occasione corripere ait In fa-
 miliaribus Injettari unde quin mora vo-
 bis possit esse periculo Locis persone
 vestre securis eligatur et Illi sine offensione
 vos faciam presentari, quia pro certo si po-
 pulus meus actum vestrum perciperet cor-
 pus vestrum nullo modo mortem evaderet
 Cesar Itaque traditori suo florentiam eli-
 genti omnia Indulgentis quoque honorem
 qui pro Ipso cruce affigitur Illata sibi
 humiliter sustinens Solempnes vocat
 nuncios non nuncios sed principes quo-
 rum ducatu traditor versus florentiam
 pervenit saluus quibus ad cesarem reuer-
 tentibus Imperator tunc nichil Ipsis ce-
 lauit sed omnia manifeste Revelavit
 scilicet quia a fratre Bernarde ultima
 missa per Ipsum celebrata veneno Infi-
 citur et mortis periculo declinatur quo au-
 dito fit clamor maximus fit plane-
 tus continuus nec cessant duces traditoris
 sibiipsis

sibi ipsi maledicere dūm Ipsū sic Re-
colunt euādisse Igitur post hec Impera-
tor Chrodeganiffimus suis valedicens et mā-
nūs deuotissime erigens In domino feliciter
obdormiit

Factum est autem post quorūdam anno-
rum curricula ut dictus traditor frater Ber-
nardus ad Instantiam ghibelinorum prin-
cipum extra florentiam duceretur ubi pel-
le a Karolo exiit et morte furpilli-
ma condemnatus

Reynaldus Comes Gēldria a proprio captus filio

Item anno domini M^o CCC^o XVIII° Reynaldus
comes Gēlrie a proprio filio suo captus
et In arcta custodia tentus est consilio
suorum eo quod diminuēbat comitatum
In bonis

Item anno domini M^o III° XIX° In cras-
tino assumptionis marie Oppidum zantbee-
mel destructum est per Incendium et a
domino de arkel et domino de voerne

Item anno M^o III° XXI° In die Sabine vir-
ginis obiit margaretha de flandria secu-
nda uxor Reynaldi comitis Gēlrie et ma-
ter Reynaldi primi dūcis

Item anno domini M^o III° XXVI° VI. Idus
octobris obiit Reynaldus filius Ottonis
et Reynaldus filius eius comitatum suū
cepit hic Reynaldus dictus est dominus
cum nigro capite et dūxit in uxorem Sophis-
am

am de Mechlinia Sophia de Mechlinia fuit
 filia Florentii domini de Ghrimberghen
 et de mechlinia et mater istius Sophie fuit
 filia comitis Nijvernesis. ista Sophia nupsit
 Rejnaldo filio comitis Ottonis Ghelrie Hec
 Habentur in cronica Brabantie ubi men-
 tio fit de Dominis de Mechlinia et de Grijms-
 berghe et qui Rejnaldus filius Ot-
 tonis fuit dominus Mechliniensis post obitum
 Florentii patris uxoris sue Sophie
 ut in historijs Brabantinorum notatur
 De qua genuit Margaretam primogenitam
 Mechteldin, ijselbenam, et Mariam Margare-
 tam primogenita obiit anno M^o III. XLIII. ip-
 so die S. Francisci. Mechteldis primo
 fuit comitissa de Loene. 2^a comitissa de
 clivis tertio comitissa Vlesensis sine va-
 loes qui postea adhuc vidua et ducissa Ghel-
 rie modico tempore que obiit anno M^o CCC.
 64. ipso die Mathei Apostoli. Yslabena
 fuit abbatisa in valle comitis prope goch
 quae obiit anno M^o CCC. ^(sic) 16 Maria vero fuit
 uxor Wilhelmi ducis Juliae congis de qua
 genuit Wilhelmum et Rejnaldum qui
 postea ambo successive fuerunt Duces Ghel-
 rie et Mariam uxorem domini Johan-
 nes domini de Arkel quae genuit filium
 nomine Wilhelmum domicellum de arkel
 qui in bello postea in ghor. cum mil-
 tit nobilibus et armigeris interemptus et
 occisus est et Mariam uxorem domini Jo-
 hannis

verem legere non potui

hannib domini egmonda^[sic] et Yselsteijn et
 hec ultima Maria genuit dominus de egmon-
 da duos filios salces Arnoldus qui postea lon-
 go tempore sequenti fuit dux Ghebric et domi-
 num Wilhelmuu dominum de egmonda Ysel-
 Steijn et Mechlinia

Item anno M^o CCC^o 28. ipso die Servacii episcopi
 Reijnaldus filius Reijnaldi comes Ghebric
 venit in auditorium episcopi Leodiensis et
 una cum episcopo habuit victoriam apud Has-
 felt contra Leodienses ubi ex parte Leodiensium
 18^m hominum occisi sunt quare idem
 Reijnaldus ultimus comes et primus Dux
 Ghebric fundavit clarissimum Carthusianum
 dictum monachium apud Aernhem quod
 dotavit et fundavit et valde Large bonis
 temporalibus providit ob remedium anime
 sue et horribilem stragem quam dudum commiserat
 in leodienses

Item anno domini M^o CCC^o XXVIII. in festo
 beatorum Petri et Pauli prepositus Decanus
 et Capitulum canonicorum tyjelenfium re-
 cesserunt a tyjela ad Aernhem et prima
 translatio facta est propter intolerabiles tri-
 bulationes ab episcopis tyjelenfibus ipis episcopis
 canonicis impensis

Et eodem ~~et~~ die anno et die domini domus
 theutotici ordinis Sancta Marie hos-
 pitalis

pitalis ierusalimita venerunt in tjela
et ibidem habitate coeperunt.

Item anno domini M^o CC^o 88 ^(Sec) in die sanc-
ti Bani facii martyris et sociorum
eius tempore Nijcho-lai f. papae huius
nominis quarti Johannel dux Brabantie
^{et frater}
eius godefridus cum magna multitudine
armatorum una cum civibus coloniensibus
habuerunt victoriam contra Gifridum archiepiscopum
coloniensem et Rejnaldum comitem Ghel-
rie in bello apud Woeringhen ubi ex parte
episcopi comes Limburgensis cum duobus
fratribus et quam plures nobiles occisi
sunt et comes Ghelrie graviter vulneratus
captus permandet et mandat debili ca-
pite ad vitam suam et Dux Brabantie per
exactionem ipsius comitis adquisivit fi-
li comitatum Lymborzen gen...

Item anno domini M^o CC^o.xcviii. Otto de
bueren et Alardus eius filius castrum
suum apud bueren propter excessus factos
contra illustrem principem Rejnaldum
comitem Ghelrie pro eius gratia op-
tinenda resignavit in manus predicti Co-
mitis Rejnaldi Sed idem comes propter
multimodas preces amicorum dicti Ottonis
reddidit ei castrum predictum in
fendum ab episcopo ^{et fratre} et suis heredibus te-
nendum

nendish et habendum tali conditione quodotto
 et sui heredes contra dominum Ghelrie et
 suos successores de dicto castro nil facere
 attemptabunt nec ex dicto castro aliquod
 dampnum comiti predicto, vel terre
 eius aliquatenus inferre debent sed erunt
 fideles servitares in perpetuum ferventes
 Comiti Gheldriae.

Item anno Domini M^o CCC^o LIII. circa festam
 natalis domini positus fuit agger inter Tijel
 et Landwyck per Ducem Johannem Bra-
 bantie unde tradidit literas quod si per in-
 fortunum frangeretur iterum repara-
 ret

Item anno domini M^o CCC^o V. XLIII. Kalendas
 Maji Tijela muro cingitur a civibus prop-
 ter incurSIONem comitis Ghelrie

Item anno domini M^o CCC^o L^o in civitate
 aernemensi concordatum est inter Guido-
 nem episcopum traiect. et Reynaldum co-
 mitem Ghelrie et declaratum est, quod comes
 Ghelrie terram Vellic et omnia bona
 que a duce Brabantie in feudatarium feu-
 dum optinere consuevit quod illa de cetero
 ab ecclesia traiectensium immediate in feu-
 dum tenere et recipere recipere deberet eo
 quod infra terminum competentem presen-
 tis Dux ecclesie traiectensium homagium
 fidelitatis non prestitit nec requisivit et
 propter

ribiliter subuenissent exponentes se ipsos
 morti propter comitem liberandum fue-
 runt autem in eodem exercitū preter
 predictos Dominos Dominus Arnoldus de
 Crünijnghe dominus Johannes de Flaemste-
 den filius venerandi Wittonis primi domi-
 ni de Flaemsteden dominus Johannes de
 Palanen dominus Wilhelmus de diuwerde^(sic)
 et Domicellus Wilhelmus de Hollandia
 in quo conflictū p̄ns comes Wilhelmus re-
 cepit decus militie quia ordinabatur miles
 Sed post hec prefatus Rex Ludouicus
 cum denno de bellare proposuisset ac
 decreuisset non poterat propter assiduam
 intemperiem pluuiialis aere quapropter
 compulsus est ad Franciam retrocedere
 ac Flandrensem populū ab infesta mole-
 tatione dimittere. Wilhelmus ergo comes au-
 ditis de absentia Regis veridice r̄p̄ori-
 bus omnes villas citra ripam predicti flū-
 minis hostiliter incendit falsisque suis
 bellatoribus ad Hollandiam remigravit

Anno domini M^o CCC^o XXVII. Guido ponti-
 fec reversus ad Francia totū episcopatum
 cepit in tranquilla pace disponere cunctosque
 grassatores ultione seuera corrigere fuit
 enim illis diebus Ghyselbertus de Ghoij
 minoris etatis adolescentulus sub tute-
 la Johannis de Culenburch et Nicholai de-
 Catre

80
Catre constitutus a quibus idem episcopus ex
parte iam dicti pueri de receptis exegit com-
putationem vel tutelae resignationem Et
hannes autem et Nicolaus parvipendentes
mandatum reverendi Pontificis reculare-
runt de receptis rationem reddere nec tutelae
prenominati inuenit aliquo modo cedere
quam ob rem idem episcopus tam de Hol-
landia quam de parte propria perspicuum
edixit exercitum et castrum ghoij valla-
uit obsidione grauissima per circuitum
ut cum magenis turres impetiose quassa-
ret et castrenses ad satisfactionem de-
bitam coarce^(sic)ret Castrenses autem mag-
nanimitatem episcopi intuentes obsidi-
onem tam populo^{se} multitudinis formi-
dantes episcopum ^{ipsum} castrum salua vita cum
banis libere resignauerunt quorum
glorioso Pontifici debitam satisfactionem
de preterita contumelia promiserunt
Quo idem episcopus adeptum iam
castrum commisit Arnol^{do} de Ysel-
steijn domino de egmonda ac Wilhelmo
bastardo Florentii comitis Hollandie
quatenus ^{ipsum} episcopi presiderent in eo sub
munimento fidelis custodie Sed ecce
quo idem preclarus antistes eadem nocte
quae est ⁱⁱⁱⁱ. Kal. Iunij mensis
egritudine subitanea debilitari ^{coepit} et
astantibus quibusdam de suis fami-
liaribus

liaribus vite spectam exalauit. Ille
 electus pontifex quido solemne testam^{entum}
 condidit ita quod qui libet sacerdotum ad
 anniuersarium ipsius corporaliter ueniens
 ideo habet bonam pecuniam, ita ut infir-
 mi uel debiles uenerunt ad eius anniuersa-
 rium uti in hoc uersu. Claudos ex nido
 facit conburgere quido

Item anno domini M^o CCC^o XVIII. in trans-
 latione beati Martini datus est singu-
 lis pauperibus denarius argentens pro me-
 moria ipsius quidonis episcopi unde uersus
 Claudum de nido saltare facis bone quido

Nec mora quando castrenses dudum electi
 circa noctis umbram per notas semitas sca-
 las miris applicauerunt ac omnes armige-
 ros Episcopalis curie soporantes adhuc
 in stratu cum uerbis minatorijs eiece-
 runt. Corpus autem reuerendi pontificis
 confectum intra ciuitatem traiectensem des-
 vectum est quod ibidem in maiori ecclesia
 in australi parte chori sub tumba ual-
 de sumptuosa lachrimosis exequijs tumu-
 latum est. Hic electus pater XVI. an-
 nis condigne regens episcopatum sancto Mar-
 tino tria castra scilicet ghoije Dillen-
 burch et Stouitenburch ad perhennem
 sue laudis honorem obtulit. Pro debitis
 antecessoris

antecessoris sui ratione curie ^(Sec) ~~et~~ ^{m. 2} et ccc li-
 bras exsoluit. totum episcopatum sine de-
 bitis successori suo dimisit quem eo ^{vive}
 vente circumstantes ^(Sec) principes et potentest
 et pacifice gubernavit Fuit enim idem
 episcopus aspectu decorus statura venustus
 sermone facundus ingenio clarus consilio
 cautus et in multis gloriosis virtutibus
 excolendus extollendusque.

Wilhelmus autem Hollandie comes defunc-
 to patris sui dominia de aemstel et de
 Werdem ditione sue subegit, in quibus
 ex parte sua balisum sive villicum de-
 putavit asserens quod eadem dominia se-
 pedicto pontifici pro patrimonio fuerint
 assignata quae propter transgressionem
 arbitri forent ad comitatum Hollandie
 devoluta

Anno domini M^o CCC^o XVIII. ab ortu solis
 usque ad eius occidum multe plage con-
 tingerunt in una plaga mundi magne quae-
 re in alia eukaristie valide periculum
 in mari inter piratas et in fluminibus
 et alie diverse et plage multe et miser-
 vie magne et cet. Cuius ^{anni} notantur in illo
 versu psalmi. A solis ortu et occasu
 ab Aquilone et maria et habetur versus
 ille in psalmo illo confitemini domino
 quam bonus

De Frederico 2° de Zwick nato
XLIII° Traiectensem episcopu.

Sepulto quidone pontifice Fredericus hu-
 ius nominis secundus natus de Zwick Sancti
 Petri traiectensis prepositus XLIII. electus
 est episcopus Hic Fredericus in romana
 curia consecratus ex proprijs debitis pluri-
 mum aggravatus fuit quamquam epis-
 copatum satis diuitem ut predicatur
 invenit, ideoq; sub brevi tempore inops
 effectus est et tam a suis quam alienis
 modice reputationis habitus est Castrenses
 autem ~~de~~ ^{de} aliendentes homines fuisse episcopatum
 frequenter exactionantes pro magna parte
 castrum Dillenburch incenderunt qui
 et aliquotiens veni gurgitem transfre-
 tantes carredas deferentes episcopo necessa-
 ria captivarunt super quibus molestijs i-
 dem episcopus oportunum imploravit
 auxilium Rejnaldi comitis Gbelrie quate-
 nus in re fidelitatis sibi subveniret in
 vindictam talis iniurie Sed ecce rejnaldus
 illustris comes Paulo post a proprio filio
 captivatus est et episcopus a desiderato iu-
 uamine destitutus est. Quam ob rem et ipse
 pontifex Hollandiam adiit fidem et con-
 sanguinitatem Wilhelmi Comitis ammonuit
 et ab eo debite subventionis iuvamen
 expetijt Nec mora quin et idem comes expe-
 ditum

ditum aggregari fecit exercitum de quo Johan-
nem Dominum de Arkel virum egregium
prefecit capitaneum, et ecce iam dictus
Johannes Hollandus educens, Lienden Cas-
tren^(sic) et Bornele cum villis adiacentibus om-
nino succendit et omnes adversantes hostes
ita strenue subjugavit ut ipse prefato
pontifici non solum de cunctis offendiculis
satisfactionem exhiberent verum etiam con-
fractum castrum Duillenburg sub expen-
sis proprijs repararent quo facto domi-
nus de Arkel magnifice dotatus ab episcopo
et Wilhelmo comite ad propria cum tri-
umpho laudis sine damno repatriavit

Eodem tempore idem pius ^{Comes} Wilhelmus
misit Wilhelmum filium suum cum
electa militia versus prussiam con-
tra infideles in adiutorium magistro The-
tonicorum ubi per longa tempora manens
multoties habuit bellum contra gentiles

Anno domini M^o CCC^o XVIII. obiit illustris
Johannes 9° dominus de huedden habens
in uxorem Margaretam filiam domini
de Kuyck ex qua genuit Johannem suc-
cedentem dominum de huedden et Sophi-
am dominam de Saffenberch qua defuncta
duxit in uxorem Sophiam filiam domini
de Cronendonck sed nullam ex ea genuit
ptolem

prolem Iste domino de huedden dedit Johan-
nes dux Brabantie quatuor milia librarum
turonensium semel sed semper et heredita-
tarie centum libras Brabantie eo quod sibi
seruivit sub rege Anglie contra regem fran-
cie

Anno domini M^o CCC^o XX. in festo ^{sancti} florium
Iohannis et Pauli gloriosorum martirum
in medio estatis erat locatus primus la-
pis fundamentalis terris sancti Martini
traiectensium et postea anno domini M^o CCC^o
82 in ~~extremo~~ ieiunio cruce cum ventilabro
deaurato superlocata. Deinde anno domi-
ni M^o CCC^o 21° primus lapis castri montis
sanctae gertrudis iaciebatur ut plurimorum
hoc inuidentiū illic idem edificatum esse
castrum furor excitetur cum omnis vasa-
ria fertur inuidens, quia inuidere non potest
quid nisi ei quem se in aliquo meliorem
esse putat quanto ergo alieni operis fabrica
in altum ducitur tanto mens inuidi pro-
fundius effoditur

Anno domini M^o CCC^o XXII. Kal. iulii dis-
rupti sunt aggeres ex profluvio veni su-
per solitum inundantis aque ita quod in
terra traiectensium et in baluatu rijnlan-
diensium per diluuium fluvialis aque lata
putrescerent et praeputa vilescerent Quapro-
pter Wilhelmus comes Hollandie eccles-
siam

Liam, claustrales, ciuitatenses^{et} nobiles astrinx-
it quatenus sub stipulatione signati cij-
rographi eis renum aggeres ita firmarent
quod Hollandie populi de tali profluuio
damnum aliquo modo non haberent

Eodem anno 13. Kal. Augusti Frederi-
cus episcopus ^(sic) artetico morbo multum
debilitatus apud horst migravit. Seculo
postquam quinque saltem annis traiec-
tentem profuisset episcopo cuius cor-
pus infra ciuitatem allatum ibidem
in ecclesia cathedrali in boreali parte chori
et capellae Sanctae Marie Magdalene in tumba
satis sumptuosa cum exequijs competentibus
inhumatum est.

De Jacobo de Auldhoern quadragesi-
mo quarto episcopo

Defuncto Frederico pontifice Wilhelmus co-
mes iterato traiectum venit et pro Jacobo
rudensi episcopo supplicare fecit sed ecce
capitulum in electione bipartite diuidum est
maior enim pars capitularium elegit Jaco-
bum de Auldhoern decanum ecclesie traiecen-
tensis minor pars postulauit antedictum
Jacobum rudensem episcopum de qua con-
trouersia tumultus quidam infra ciuitatem
exortus est et Wilhelmus comes per strepi-
tum vulgari vulgi subitaneae concurrentis
aliqua lites, quia propter et ipse co-
mes

mes in magnam fremens iracundiam iussit
 preclarum habitaculum prepositi traiectenses
 in doerue comburi et omnia sua ibidem
 proch nephas annullari. eundem autem
 episcopus attendens quoniam ipse cunctis quali
 prelati excolis esset et quod adversus Jacobum
 de Auldhoern electum aliquo iure prevalere
 non posset electioni siue postulacioni cedens
 a desiderio suo frandatus et Jacobus de Auld-
 hoern per confirmationem Heijnci Colonien-
 sis archiepiscopi x 21111 effectus est episcopus
 His itaque pactis eundem episcopus ut qui-
 dam tradunt ad traiectenses pontificium
 indesinenter aspirans et Jacobum confirma-
 tum incurabili morbo debilitari cernens pro-
 curavit extemplo primam traiectenses sedis
 vacacionem carere domini Pape reservari
 sperans adhuc ex promotione quorundam
 dominorum temporalium promoveri. Ja-
 cobus autem electus et confirmatus vir ho-
 neste conditionis et amator ecclesiastice
 religionis eodem anno 12. Kal octobris ob-
 dormivit in domino tumulatus apud maiorem
 ecclesiam in traiecto

Anno domini M^o ccc^o. 23. obiit dominus Ar-
 noldus de Arkel dominus de berga et de
 stolwijck qui in eadem villa de berga cas-
 trum edificavit et quia plura oppida dice-
 bantur berga prope et longe ideo ad differen-
 tiam aliorum oppidorum berga hec dicebatur
 berga domini Arnoldi etc quia sine legati le-
 giti

giti—ma prole discesserat, ideo dominium
suum jñde deuo—lutum est ad dominium de Arkel
bel

Anno domini M^o CCC^o 24. in vigilia nati=
uitatis domini nostri Jesu Christi hora
fere 12. eiusdem sanctissime noctis obiit il=

lustris Johannes dominus de Arkel miles
imperterritus
(sic)
Postmodum vero anno domini M^o CCC^o XVIII obiit
2° Kal. marcii obiit ^(sic) nobilis Mabelia de voern
domina de Arkel sepulti ambo in oppido
ghorinchemensi in sepulchro dominorum
de Arkel sub tumba

quibus successit Johannes primogenitus ip=

so ~~tam~~ qui uiuentibus parentibus suis dicit
in uicorem colonie in quodam hostiludio
Armgardim filiam unicam illustriis prin=

cipis Ottonis comitis clientis et Margare=

tam de verneibirch dominum de dümple=

ken ista conuentione quod ipse Theodericus
de Cluis frater Ottonis comitis tunc defune=

ti eo fratri suo succederet. et comitatum
posset deo ad uiueret et si filium
ex ipsis domino Johanne de Arkel et eius
nepte armiga— de nasei contingeret il=

lum ^(sic) sibi post eius obitum in comitatu
succederet deberet gennent que Johannem
primogenitum et Ottonem succedentem
dominum de Arkel genuit insuper et
Armgarde

^{Augm} ^(Sic) ^{Domi}
~~Augm~~ ~~Sic~~ ~~Domi~~ ~~de~~ ~~ema~~ ~~quam~~ ~~dūxit~~ ~~in~~ ~~ux-~~
~~orem~~ ~~illūstris~~ ~~dominus~~ ~~de~~ ~~ema~~ ~~ex~~ ~~quā~~ ~~geniūt~~
~~mūltas~~ ~~filiās~~ ~~quārum~~ ~~primogenitām~~ ~~dūxit~~
~~in~~ ~~uxorem~~ ~~dominus~~ ~~de~~ ~~Ghennepe~~ ~~secūndam~~
~~dominus~~ ~~de~~ ~~heijnsberch~~ ~~Breviter~~ ~~ex~~ ~~illis~~ ~~fi-~~
~~liabūs~~ ~~domine~~ ~~de~~ ~~Emā~~ ~~orti~~ ~~sūnt~~ ~~domini~~ ~~de~~
~~Brederoden~~ ~~domini~~ ~~de~~ ~~veer~~ ~~domini~~ ~~de~~ ~~Grū-~~
~~ninghen~~ ~~domini~~ ~~de~~ ~~dronghelm~~ ^(Sic) ~~domini~~ ~~de~~
~~merweda~~ ~~domini~~ ~~de~~ ~~oict~~ ~~domini~~ ~~de~~ ~~octende~~
~~de~~ ~~harwren~~, ~~et~~ ~~plūres~~ ~~potentes~~ ~~barones~~
~~et~~ ~~militēs~~ ~~quā~~ ~~mūltas~~ ~~habuit~~ ~~filiās~~ ~~Theode-~~
~~ricūs~~ ~~apud~~ ~~ergo~~ ~~fratri~~ ~~succedens~~ ~~atq̄~~ ~~comes~~
~~clivēnsis~~ ~~effectūs~~ ~~habens~~ ~~in~~ ~~uxorem~~ ~~Mariam~~
~~comitis~~ ~~monten^{is}~~ ~~filiām~~ ~~geniūt~~ ~~ex~~ ~~ea~~
~~tres~~ ~~filiām~~ ~~quārum~~ ~~primogenitām~~ ~~agne-~~
~~tem~~ ~~no^{mine}~~ ~~dūxit~~ ~~in~~ ~~uxorem~~ ~~Godefridūs~~
~~comes~~ ~~de~~ ~~arnsberch~~ ~~ūltimūs~~ ~~nam~~ ~~nūllam~~
~~habens~~ ~~prolem~~ ~~totum~~ ~~comitatum~~ ~~suū~~
~~adhūc~~ ~~ipsis~~ ~~viuentibūs~~ ~~contulerunt~~ ~~ecclesie~~
~~coloniēnsis~~ ~~secūndum~~ ~~Petrūm~~ ~~apostolūm~~ ~~ip-~~
~~sorūm~~ ~~ordinante~~ ~~heredem~~ ~~secūndam~~
~~dūxit~~ ~~in~~ ~~uxorem~~ ~~dominus~~ ~~de~~ ~~parwis~~ ~~Ter-~~
~~tiam~~ ~~scilicet~~ ~~iūniorem~~ ~~Adolphūs~~ ~~comes~~ ~~de~~ ~~mare-~~
~~ka~~ ~~dūxit~~ ~~ex~~ ~~quā~~ ~~geniūt~~ ~~Adolphūs~~ ~~et~~ ~~En-~~
~~ghelbertūm~~. ~~Johannes~~ ~~itaque~~ ~~dominus~~ ~~de~~
~~ar kel~~ ~~habens~~ ~~in~~ ~~uxorem~~ ~~Armgardis~~ ~~unic-~~
~~am~~ ~~filiām~~ ~~Othonis~~ ~~comitis~~ ~~clivēnsis~~ ~~ge-~~
~~niūt~~ ~~que~~ ~~ex~~ ~~ea~~ ~~Johannem~~ ~~primogenitūm~~
~~Othonem~~ ~~succedentem~~ ~~dominūm~~ ~~de~~ ~~Ar kel~~
~~illūstris~~

Illūstris Johannes dominus de Arkel duxit
in uxorem filiam comitis cliuensis que
geniit ei Ottonem succedentem dominum
de Arkel et plures alios filios et duas fi-
lias quarum primam duxit in uxorem
dominus de egmonda secundam dominus
de hoern et de altera Defuncta vero filia
cliuensis idem Johannes dominus de Ar-
kel duxit in uxorem filiam comitis de
vernenborch de qua geniit Johannem
filium eius episcopum traiectensem postea
Leodiensium ut postea patebit tamen
scribitur in presenti latere quod Johan-
nes de Arkel episcopus traiectensis fuit
filius cliuensis sed hoc non est verum
quia fuit filius filie comitis de vernen-
borch Habuit insuper et alios quinque
filios legitimos scilicet Arnoldum Jo-
hannem Robertum Herbertum et
Wilhelmum Habuit et duas filias qua-
rum primam duxit in uxorem illūstris
dominus de Hoern et de altera Secundam
duxit secreta in uxorem dominus de eg-
monda que dicta fuit Mabelia que et obiit
postmodum anno domini M^o CC^o LXVII. oc-
tavo idibus Septembris geniit que ex ea
Arnoldum dominum de egmonda et cat-
militem Arc nium atque honestum.
Filijs vero suis diuiffit predictus domi-
nus

nus Johannes eo vivente dominium de Arkel ita ut omnes magnifice ditati contentabantur de ~~penam~~^{ater} hereditate Nam Johannes primogenitus proch dolor miles approbatus obiit anno domini M^o. CCC. LII. III° Kal. Augusti maxime vulneratus dardraci in hastiludio quo mortuo sine liberis successit dominium de Arkel domino Ottone secundo genito. Arnolds autem contulit dominium de Soelen, dominium de Aueract cum castro forti, itemque dominium de Noerdeloot et advocatiam de Albael et de Albasferdam

Johannes autem ^(sic) p^g canonicus ecclesie traiectensem factus fuit episcopus traiectens^{is} deinde leodiensis. Roberto autem cessit dominium de Bergha domini Arnoldi. insuper ~~suilens~~^{nubens} unigenite cognati sui domini de asperen factus fuit autem ^{ortate. episcopus} ~~aplicam~~ dominus de asperen. Herberno cessit dominium de Slinghelant cum quibusdam alijs dominijs Wilhelmus autem obiit in iuventute sua sine liberis, attamen cessit sibi pro portione sua medietas ville de Lopijck

Johannes de Bronckhorst ultraiectens episcopus eligitur verum Joanne de Diest Rome consecrato prevenitur.

Post ibidem obitum vero domini Jacobi con capitularis

492
concapitulares electionem de novo celebran-
tes elegerunt unanimi voce Johannem
de Bronchorst prepositum Sancti Salva-
toris traiectensium qui continuo totum epis-
copatum gubernare disposuit Vasalli namque
principales & ecclesie traiectensium utpote
Johannes dux Brabantie Wilhelmus comes
Hollandie et Reynaldus comes Ghelrie
destinaverunt ambasiatores ad Romanam
curiam deuotissime supplicantes pro Johan-
ne preposito cameracensi quatenus si-
bi praxideretur de vacante pontificio traie-
tensium Dominus autem apostolicus Johan-
nes²² ad preces antedictorum principum
prouidit et tunc eidem preposito de vacan-
te pontificio in quod tamen, ut quidam
asserunt minus debite reseruatum fuit
ab eodem apostolico. Itaque Johannes de Diet
in curia romana consecratus ad partes
accelerans, pulcherremam militiam con-
trahens ciuitatemque decenter ingrediens mo-
re solito cathedratus est et Johannes de
Bronchorst vir amandus ab aliquamdiu
posse pontificio destitutus est

Anno domini M^o CCC.^(sic) XXIII Carolus rex
Francie accepit in uxorem filiam Hen-
rici imperatoris Norenburgis qui pro
sue conjugis coronatione tam suorum
quam vicinorum maiores studet alli-
cere et paribus demandare Cuius so-
lemnitati Wilhelmus comes Ham. Hol-
landie

landie cum sua familia in die penthecoste ac alii multi tam Hollandie quam Hannoverie nobiles affuerunt et nota quod presens solemnitas maioribus studiis varijs quoque tripudijs quocumque prout decebat extenditur quorum singula nihil vel modicum unius presentatione ferine reputantur omnis namque iocunditas despicitur ut sola mulier quam Zelandia trans miserat ~~videat~~ videatur erat enim tanti corporis nec non et tam mire quantitatis quod viri stature sufficientis eius estimatione seu ^{presentia} ~~factis~~ ~~an~~ pueri reputantur cuius similiter fortitudo perpenditur dum manus quolibet hamburgensi dolio pleno liquore non gravatur. hec ad bene placitum transferrebat Sed hoc admirandum fuerat quod parentes eius pater scilicet et mater tam parvi erant homines in Zelandia commorantes et ipsa tam magna et tam fortis

(Sic)

Anno domini M^o CCC^o 2.8 quidam iudeus apud hannoniensem cathedram se fieri postulavit quem Wilhelmus comes tanquam filium adoptionis de sacro fonte suscepit Hic igitur canonicus devotionem simulans ecclesiam cuiusdam monasterii solus subintravit ubi gloriose regine celi virginis Marie depictam aspexit imaginem quam idem maleficus in roseis genis acumine lancee

lancee sue deficit et latenter ab inde ab-
cedens ad conducta negocia properavit et
ecce rixus sanguinis confestim emanare
cepit a cicatrice recentis vulneris per quem
pleriq; debiles salvi facti sunt de diversis
morbis aggravantis egritudinis. His
itaque a falso Christiano peractis virgo su-
per omnes mulieres benedicta quidam fa-
bro per nocturnam visionem apparuit
et ut de predicta contumelia perfidum
Christianum ad duellum provocaret in-
stanter admonuit quod et ita factum est
idem namque faber interveniente matre
misericordie duelli campum adeptus est et mi-
sellus Hebreus reatum suum aperte pro-
mend a bellico capite transuerso inter canes
suspendus est.

Eodem anno 22 ijdus octobris obiit Reynal-
dus ultimus comes Ghebric et Zetphanie
cui successit Reynaldus filius suus

Anno domini M^o CCC^o ^(See) 11 Ludovicus Dux
Banarie Rex Romanorum alpes transire
disponens et ad imperialem coronam aspi-
rans auxilium Wilhelmi comitis cepit
ac eidem tenorem subsequens Epistole
destinavit

Ludovicus dei gratia Romanorum Rex
Semper Augustus Spectabili viro Wilhel-

mo comiti Hollandie Socero suo dilecto
 gratiam suam et amne bonum Cum ex
 diuine largitatis munificencia longe
 plures ciuitates et castra nobis quam diue
 memorie quondam Heinrici predecessori
 nostro fidelitatis homagia prestiterunt
 ita quod ⁱⁿ imperiali coronatione nullus no-
 bis possit difficultatis difficultates ali-
 quo modo procurare Soceritatem seu fidei-
 litatem tuam qua nobis et imperio teneris
 ciuis membrum principale te cognoui-
 mus hijs presentibus obtestamur quate-
 nus indilate Longobardiam aduenias
 cum potentia militari recepturus nobis
 cum palmas imperialis triumphus quas
 sine te capere quomodolibet nos tederet Da-
 tum per et. Igitur hac Epistola ^{gr}
 tiore suscepta Wilhelmus comes associatus
 sibi comitibus Ghelie elvrie iulia congo
 et montensi cum octingentis equitibus
 acceleravit alpium aspera iuga transcen-
 dere et Ludovico regi contra gelforum
 insultum armipotenter assistere Cum
 hec itaque disponebantur quorundam abut-
 sine fretus consilio decrevit primo pro
 reconciliatione regis et Pape romanam
 visitare curiam antequam in apparatu
 pulchre militie properaret ad Italiam
 Dominus autem apostolicus lectino refe-
 rente

rente nuncio famam hanc audiens impe-
 ravit extemplo portam infringi trans
 Rhodanum quatenus idem comes eo diffi-
 cilis illuc haberet aditum demandans per sen-
 tentiam eterne maledictionis ut rediret
 ad terram propriam et quod in auxilium
 Ludonici Regis nequaquam iret in Ita-
 liam Itaque Wilhelmus comes ab inchoata
 via retrocedens apud villam parisiensem
 aliquantis diebus in consilio Regis Fran-
 corum detentus est cui contra vulgus flan-
 drie de novo rebellantis fidelissime coad-
 tractus est.

Anno igitur domini m. ccc. lxx. Philip-
 pus Rex francie in manu forti descen-
 dit ad comitatum Flandrie in cuius adiuto-
 rium decenter et prius advenit pre-
 fatus comes Hollandie qui iterum circa
 montem Cassilinum castra sua figi pre-
 cepit et exinde secundum consuetum mo-
 rem inter utramque partem verbum pa-
 cis ordinavit Flandrienses autem festi-
 naverunt extemplo de predicto monte des-
 cendere et regem adhuc improvisum in-
 fra tentorium suum interimere quo com-
 perto Wilhelmus comes ficti diudum fe-
 cerat precepit turbis per strepere vexilla
 tollere et tumultuanti vulgo certatim
 occurrere Nec mora quin utraque pars
 in

in unum conglobata pro triumphali
 laude multum laboris explevit donec
 flandrie populus demum lassatus in
 bello succubuit. Sed ecce in eodem bello
 dum horrendae pugnae impetus invales-
 ceret predictus Wilhelmus comes ^{de} equo
 huius ^{mi} ~~modi~~ prostratus hostium incursum se
 evadere sine interitu nullatenus posse
 pertimuit qui tamen fidelium soler-
 tia nobiliumque suorum quorum nomina
 subsequuntur forti tuitione defensus fuit
 utpote per dominum de Arkel dominum
 Philippum de Wassen ^(sic) Dominum Alardum
 de Egmonda Dominum Theodericum de Bre-
 derode Dominum Arnoldum de Crunijn-
 ghen Dominum Johannem de Haemste-
 den, dominum Johannem de Palanen
 dominum Wilhelmum de Duvoerde, et per
 Wilhelmum domicellum Hollandie fili-
 um prefati comitis. Sed deinde belli cer-
 tamen dum increveret flandrensis Popu-
 lus robore ac viribus defendendi destitutus
 quasi inaudita strage mirabiliter corruit
 Contigit autem Hec strages die 24° ~~mensis~~
 mensis Augusti in qua flandrensis ad 6
 milia vel amplius cruentissime sunt occisi
 Denique ibi repente expressi comitis Wilhel-
 mi filius ^{patris} principis nomina fuitus Wil-
 helmus domicellus militarem ordinem ad-
 sumpsit Postremo idem Wilhelmus iam
 miles

3018 (32)

miles comitis Hollandie ~~proles~~ proles inge-
 nua ad prussiam contra infideles ~~principes~~
 disponere ^(sic) arripotenter mittitur ubi cum
 dominis theutonicis longa mora eleganter
 laudabiliterq; conuersabatur. Eo enim celerius
 increduli gentiles hunc nouellum militem
 Hollandie nationis experti sunt, quo eorum
 temerarios ausus reprimeret machinationibus
 pessimis resistere nullius intuitu cessauit
 eidem quoq; ³ damnum tam vehementi sepi-
 us impetu intulit ut nequaquam ipsi in-
 demnessis ac eiusdem Wilhelmi multoties
 memores unquam ostentare se de hoc aude-
 bunt

Comes Wilhelmus

Eodem anno Wilhelmus comes pro recupe-
 ratione dominii sui frisiam orientalem
 debellare disponens deputauit in mari pi-
 ratas crudeles qui ab agris ville ^(sic) marden
~~causa~~ frequenter rapinam abduerant et
 incaute nauigantes Frisones in ponto se-
 pe submergerent. Denum per quosdam
 venerabiles Abbates et ciues flauuenses
 tumultus belli remissus est et dies ad inter-
 loquendum de conuentione pacis in Haer-
 lem assignatus est. Ubi tandem termina-
 to placito sub hac forma compositionis in-
 ter utramq; partem fedus amicitie reforma-
 tum fuit, quatenus omnes Frisones citra
 riuulum la ⁵ uice manentes deberent infra
 biennium

biennium . more vasallorum bona sua
 feudalia de manu comitis suscipere ius-
 titiariorum suos absque contradictione admit-
 tere et villis suis tributa iusta redde-
 re Itaque pax reformata frisonum per
 ostensionem cuiusdam antiqui registri
 docuerunt est tunc Wilhelmum comitem
 qua solemnitate Princeps Hollandie
 teneretur orientalem frisiam introire
 et ex arduis causis ibidem iudicium et
 iustitiam exercere

Eodem anno .sc. M^o CCC^o XVIII° .^(See) V^o idus octo-
 bris Reynaldus filius Reynaldi comes
 Ghelvie decessit Leodienses apud Hasselt
 prope Tungris et occisi fuerunt de Leodien-
 sibus et tungrensisibus fere VIIIe exceptis
 captis

Anno domini M^o CCC^o 29. Ludovicus^{rex}
 in urbe romana cesareo diademate coro-
 natus ~~capitatem~~ absque quovis obstaculo
 potenter introiit quapropter imperatrix
 hanc epistolam ad Hollandiam destinavit

Margareta Dei gratia Romanorum im-
 peratrix semper augusta Nobili matrone
 preelectae genitrici sue gratiam et om-
 ne bonum

Cum ad ipsius laudem honorum omni-
 um

500
um conditor deus diuidens singulis pro
ut uult hijs diebus statum nostrum gran-
dium ad culmen gratie singularis priuile-
gii seu prerogative dignatus fuit sublimare
uestros maternis affectibus deuotissime
declaramus quod in urbe roma die ^(Jen) 11
mensis Ianuarii multis dignitatibus tripudij
ceremonijs et quam plurimis ornatibus
ad hoc debitis et conductis in ecclesia beati
Petri fuimus imperiali diademate coronati
Datum Rome et c.

Ille Ludouicus Francorū in solemnī
presentia principum anno domini M^o ccc^o 31.
Reynaldum comitem Ghelrie creauit dū-
cem et comitatum Ghelrensem mitauit
in ducatum

Anno domini M^o ccc^o 32. communitas ple-
risque in locis insurrexerunt contra nobi-
les et rectores ciuitatum et opidorum fa-
cientes mala magna et multa durabatque
illa miseria in multis locis per tres annos
cuius anni notantur in illo versu psalmi
Generacio praua atque peruersa hecine red-
dis. domine popule stulte et insipient
ut habetur in psalmo Audite celi que lo-
quar

Anno domini M^o ccc^o 32. Henricus cas-
tellanus in Haghesteyn aliquando lecam
transiit non desistentem episcopalem crudes
liter

lites exactionare populū Johannes autem
 episcopus super hijs iniurijs molestijs
 plenimque conturbatus imploravit auxiliū
 Wilhelmi comitis Hollandie quatenus sibi
 iure fidelitatis astaret in vindictam talis
 iniurie Et ecce iam dictus comes per Wil-
 helmum Ruder balinick ex incolis tam Water-
 landie quam Aemsterlandie per pulchrum
 destinavit exercitum cum quibus idem
 episcopus adiunctis sibi militibus domicel-
 lis burgensibus et villanis transiit lecke-
 risspūm que cūctorum adversantium
 habitacula comburens sufficientem ul-
 tionem accepit et exinde salvis suis com-
 militonibus ad terram propriam hono-
 rifice remeavit

Anno domini M^o CCC^o 33. Ghiselbertus qui-
 dam pudes ex parte Wilhelmi de Düüenwoord
 in Nijewaert occisus est de quo tumultus
 ingens in episcopatu exortus nam et idem
 Wilhelmus illam contumeliam vindicare
 volens villam Gheijn incendit et contra
 communitas urbis traiectendese vicum Nijewaert
 exiit Deinde idem Wilhelmus multipli-
 catum exercitum aggregavit de comitibus
 Hollandie Ghelvie et clisij leckam dē-
 dens usque venen in manu magne poten-
 tie ubi demum ordinatis aciebus montem
 haijmonis transcendit et villam horst
 pro parte succendit . Wilhelmus vero
 de

de Voerstel castellarium aduersus hostes per
 telarum iactationem de vallo castris potenter
 obsteruit et ulteriores progressum ini-
 micis prohibuit Denique Wilhelmus de Duven-
 voerd ad assultum castris non habens in-
 genia reversus est in ^(sic) tullis per festina
~~reg~~ remigia ubinam Zelandie et Frisie
 copiosas expectavit exercitus Induper Dra-
 bantie et flandrie convenit ecce populus
 Contra vero Johannes episcopus cum tra-
 iectensibus et plerisque nobilibus civitatem
 armipotenter egrediens in tubis tremulis
 et vexillis fulgidis festinavit Wilhelmum
 a finibus suis expellere vel cum eodem
 in consensu strage bellum committere
 Cum autem hec agerentur in terra traiecten-
 sis Wilhelmus Hollandie comes ab Ha-
 nonia traiectum festinanter adveniens de-
 mandavit antedicto Wilhelmo sub obtentu
 gratiae suae quod indilate totum exerci-
 tum illud reduceret neque bellum ad-
 versus episcopum aliquatenus attemptare
 presumeret quoniam et idem comes eo tem-
 pore contra ducem Brabantie discordare
 cepit et cum multis principibus ad nova
 prelia se preparavit Nam nec
 mora ⁱⁿ quando ad edictum comitis precon-
 zatum est extemplo papilionibus eiellere
 classem redimere et ad propria tendere
 quod et ita factum est quoniam omnes auxi-
 liatores Wilhelmi de Duvenvoerd complices
 confestim

confestim ad sua reuerti sunt et Traiectenses
 cum Episcopo Johanne sine conflictu certaminis intra curta
 - parte propriam reuerti sunt.
 Nam anno domini ^{no.}ccc° 34. idem Jo-
 hannes Brabantie Dux a multis prima-
 tibus est diffidus sc. a Johanne rege Bo-
 hemie, Lifrido archiepiscopo coloniensi
 episcopo leodiensi comitibus flandrie, Su-
 ccessionis Hanonie et Hollandie Ghelvie
 inliacensi ^(sic) ^{Lothensi}, Namurcensi et
 domino de Valkenberch et fecerunt plu-
 rima damna sibi comburendo villas Comes
 tamen de stampes et Dux Barenis Duci
 Brabantie adhererunt, cum quibus mag-
 nifice et semper triumphando viriliter
 restitit. Tandem rex Francie pacem
 fecit. Tandem fedus pacis ordinatum
 est inter prefatos principes sic quod om-
 nes armigeri tam ex parte Ducis quam
 ex parte comitis redierunt sine strepitu
 belli ad propria

Anno domini ^{no.}ccc° 34. obiit illustris
 Johannes xx^o. dominus de huedden ha-
 bend in uxorem Connegandam filiam
 Johannis domini de Arkel sed nullam
 ex ea genuit prolem iste fuit ordina-
 tus miles in terra sancta. iste vendidit
 castrum opidum et dominium de hued-
 den Johanni duci Brabantie patri
 Johanne ducisse ad quam venditionem
 multum iurerunt dominus de Cranen-
 donck

6
dauk et dominus Johannes de Elthout
quia ceperunt a prefato dūce magnam
pecuniam ut considerent Johanni domi-
no de huedden ut sibi venderet Sed domi-
nus Johannes dominus de dronghelen
qui fuit Avinculensis ipsius Johannis
domini de huedden et ipsius Sophie do-
mine de Saffenberch restitit quantum
potuit quia proximior heres fuit et pp-
se recensuit ubi que multos armigeros
et precipue subsidium egregium principis
Wilhelmi comitis Hollandie eo quod do-
minium de huedden servabatur in feo-
dam ab Hollandia Sed postquam idem
^{corrigo} Hollandie duxerat in uxorē Johannam
filiam ducis Brabantie dominus de dron-
ghelen nihil impetravit et obiit Sed
Wilhelmus filius eius dominus de dron-
ghelen semper tenuit querelam cum fi-
liis suis Roberto Johanne Herberno
et Theoderico et Arnolde super domi-
nium de huedden tanquam proximo-
res heredes domini de huedden qua-
re Johannes Dux Brabantie odient eos violen-
ter cepit suprema dominia de dronghelen
sed cotidianum dominium recuperaverunt
tempore Margarete imperatricis ^(sic) comitissae
Hollandie

Postremo orta querra inter Brabantiam et
Hollandiam

Hollandiam cum venissent Brabantigenae
potenter ad devastandum Zuythollandiam occu-
rerunt eis predicti fratres cum Zuythollan-
diam In aurora apud Cattenloer ubi post
oblongum prelium predicti fratres cum
Zuythollandis occidit multis Brabantigenis
victoriam obtinuerunt in qua pugna Robertus
primogenitus de dronghelen in tantum
vulneratus fuit quod in brevi postea obiit

Anno Domini ^{no}ccc° 35. in mense no-
uembri in festo sancti Clementis intem-
perabat mare ex intemperie ventarum
et tantriorum quod aqua marina infrin-
gens ubiq; aggeres in Flandria Hollandia Ze-
landia et Frisia ita quod multe ville depe-
rissent et infiniti homines utriusq; sexus
submergerentur.

Anno Domini ^{no}ccc° 36. deus misericors
volens amodo a comitate talia mala sub-
tinere in suos superiores et rectores suspen-
ditabantur et corrigebantur acriter Cuius
anni notantur in illo versu psalmi Tuba-
late Deo f. q. Propterea exaudiuit deus et atten-
dit voci deprecationis mee

Item eodem anno et etc. Wilhelmus comes
Filiacensis efficitur Marchio ab eodem im-
peratore

Anno Domini ^{no}ccc° 36. Rejnaldus comes
Ghelvie diffidavit frisonem qui veniens cum
magno

46
magno exercituum plebis et militie et cum
Traiectensibus apud Iollenho ubi Traiectensibus
primo venientes posuerunt tentoria sua ante
mose in pratibus expectantes comitem cum
suo Intraentes vero Frisiam multa damna
Frisionibus intulerunt villam eorum com-
burendo et homines occidendo ac captivando
Frisiones vero Inuicem conglomerati duri-
ter obuiauerunt eidem comiti Tandem
preliantes comes Ghelrie victor ^{EXISTENS,} episcopus
eos vicit in ^(vic) barlesile ubi multi videlicet
plurquam 11^m Frisanum corruerunt ex
parte Frisanum multique capti cum quibus
idem comes cum magno triumpho redijt
ad comitatum suum

Anno Domini M^o CC^o 37. per lucida quedam
cometes apparuit et eodem anno Wil-
helmus comes Hollandie artetico morbo
debilitatus ac diem obitus sui imminere
cernens accersit ad se Wilhelmum filium
suum qui tenetemporis reuersus fuerat
ex prouiffia eo cede paganorum quem
docuit Ingitur in timore ^(vic) persistere
et plurima documenta laudabilia sectari
et terram in pacis tranquillitate felici-
ter gubernare, ideoque nec clerum molestare
Sed idem iuuenis patris testimonium mini-
me recordans ideoque perperam agendura
ta

ta Roboam Salamonis Israel regis fili-
 am aggrediens iuuenium, non seni-
 orum consilio acquiescens in reprobum
 finem ^{sive} exitum vite infelicitate deducit ut pa-
 tebit infra stolido lectori

Cum ergo Wilhelmus comes sic apud valen-
 tiam informaretur, fuit quidam villanus in
 Zuythollandie habens vaccam pulchram
 nimis de qua ipse uxor et liberi victum
 habuerunt cotidianum, quam balivus Zuyt-
 hollandie quovis modo adipisci non va-
 lens, violenter de pascuis, rapiens aliam
 vaccam in loco substituit, de qua pauper
 minime contentus amicorum consilio ad Wil-
 helmum comitem informantem Valencenem
 conquerendo adijt Audita igitur pauperis
 querela et querimonia comes deuotus mi-
 sericordia motus scripsit sculteto Dordra-
 censi quod omnibus postpositis cum bal-
 uo Zuythollandie nepote suo ad eum
 venire non tardaret. Receptis ita literis
 scultetus a baluo nepote suo interrogauit
 an aliquid mali perpetrasset contra honel-
 tatem comitis cui respondit nihil ma-
 li nisi quod cuiusdam villano quendam vac-
 cam pulchram violenter surripui et aliam
 sibi restitui. Nementibus ergo pariter ad
 comitem scultetus primo ad satisfaciendum
 comiti processit qui eum ^{rat} gloriose accipi-
 end

ens ubi balivus esset quæsit Scultetus respon-
 dit f. inferius est. comes inquit vocatid
 eum ut videam. Cui venienti an ^{balivus} balivus
 esset quæsit. ~~See~~ comes qui respondet sum
 etenim de gratia vestram Domine mi. Co-
 mes ait quomodo stat in Hollandia Ba-
 livus respondit bene et omnia in pace sunt.
 Scultetus ait comes si omnia in pace sunt
 cur violentiam cuiusdam villana de vacca
 fecisti cum tu ipse Iudeus et es. Adducto
 igitur paupere villano an ipsum nosceret
 comes quæsit et quid de vacca diceret
 Cui respondens ait aliam vaccam sibi pro
 illa restitui. Dixit comes si illa tam bona
 fuisset putas tunc pauperi satisfactum
 fore non sic inquit comes non sic sed ar-
 bitrio meo stabit uterque quod utrique pla-
 cuit parte Comes itaque bonus arbitratus
 est quod Scultetus dardracensis quam cito
 damnum veniret de bonis balivi promp-
 tioribus coronas centum Andreas pauperi
 daret villico et in nullo molestaret eundem
 suo facto a comite ambe partes conten-
 te erant. His peractis comes ad Balivum
 ait Tam cum villano pacificatus es mecum
 vero non surge igitur ait comes Scultetus
 et ad patriam vade et maneat mecum
 balivus ut mihi satis faciat et imme-
 diate confessore vocato ut balivus sibi con-
 fiteretur

fiteretur spiculatorum vocari precepit et
 fecit Cui comes bonus prenomiatus pro-
 pria manu gladium extractum porrexit di-
 cens ut Iusticiam caput amplectendo faceret
 Quo adimpleto comes dixit Sculteto accipe tra-
 ctuum nepotem tuum dicens eum tecum
 sepeliendum et caveas ne familia tibi de
 cetero contingant. Quod Scultetus promp-
 tissime adimplens villano pauperi predicto
 centum coronas aureas plenarie dedit De-
 mum in grauescente morbo Wilhelmus
 bonus comes VII. idus Junii feliciter oc-
 cubuit

Hic Wilhelmus dictus propter probitatem
 suam prius comes annis 33. honorifice
 regens Hollandiam princeps erat valde
 victoriosus in prelijs, approbatus in tiro-
 cinijs, illustris in hastiludijs et valde so-
 tialis in cantubernijs qui penes oppidum
 Valescenorum requieuit in Domino sepul-
 tus ibidem honore congruo

Johannes vero sua conthoralis exinde reg-
 num mundi et omnem ornatum seculi
 contemnens in monasterio fontanellis
 cisterciensis ordinis cum ancillis Chris-
 ti sanctimonialis effecta est que de hinc
 anno domini M^o CCC^o XLII° obiit sepulta in
 eodem monasterio

Anno Domini M^o CCC^o XL. in festo sancti
Luce evangeliste obiit illustris Mabelia
de Arkel domina de Apcarda et de Duer-
Steden sepulta in choro ecclesie collegiate
sancti Johannis baptiste in opido de
Wijck cum Domina de Apcarda conjugis
sue in perpulchra tumba

De Wilhelmo 19°. Hollandie Comite

Post obitum Wilhelmi gloriose princi-
pis Wilhelmus filius eius 11° effectus
est comes Hollandie habens in uxorem
Johannam filiam ducis Brabantie hic
Wilhelmus semper ad arma promptus
fuit et primo dominationis sue tempo-
re titulum nominis sui dilatauit

Post hoc Wilhelmus prefatus comes
Hollandie princeps egregius relatè di-
dicit Regem hispanie contra assultum gen-
tilium non posse defendere terram suam
quæ contrahentium assidue depredationes a
regno hispano statuit in animo illic poten-
tia militari properare

Veniens igitur prefatus comes Hollandie ad
hispanie Regnum statim sibi coadiunctus
est exercitus Regis eiusdem Regni et sic pro-
fectus est ad regnum Granatense contra pa-
ganos ac civitatem arriendam ~~in~~ inxit ob-
sidiane per circuitum situatum in supra
dicto regnum, per assultum crederrimum

Eccontra

Contra vero pagani cum burgensibus et
nobilibus sic civitatis egregie se defensa-
runt et forendos Christianos a munitione
presidii cum ingenijs ad hoc aptatis abster-
uerunt

Denique Wilhelmus comes perseveranter in ob-
sidiane durans civitatem ariviensem in
breui tempore bellicosa manu violenter
obtinnit et ingrediens civitatem cum suis
succendit eam. flammis ac omnem mas-
culum et feminam nolentem se subdere
fidei Christiane occidit in ore gladii De-
nique spolians eam ac devastans circum-
quaque regionem depredatus est omnem lo-
cupletationem illius terre

Post hoc multum regratiatus a Rege his-
pano Iherosolimam profectus est et sic
gloriose ad terram propriam remeavit

Anno Domini M^o CCC^o 38. Rex anglie Re-
gem francie debellare dispons^{ans} obledit
calisiam^{et} obtinnit, episcopusque ~~limpco~~
mensem ad Almanniam transiit ut
Ludonicum Imperatorem cum multis
principibus per stipendia solidorum
in ipsius adiutorium subarraret

Hic ergo Ludonicus Imperator movens
omnes

omnes civitates in eius adiutorium des-
tinavit ^{hanc} ~~hanc~~ ^{modi} literas per imperium

Ludovicus dei gratia Romanorum Impe-
rator semper augustus prudentibus viris
Magistris Scabinis et consulis Haer-
lemensis opidi gratiam suam et omne
bonum nostris maiestatis ^{spec-} ~~spec-~~
tabilem Hollandie comitem Wilhelmum
requirimus ex affectu ut ad recuperan-
dum imperii iura nobiscum contra Phi-
lippum se qui se pro Rege Francie gerit
cum armata decenti potentia iam finaliter
se disponat unde vestram fidelitatem no-
bis et imperio debitam sinceris affectibus
nunc requirimus et hortamur quatenus
cum armatis ita curetis esse muniti quod
vos cum dicto Wilhelmo sub exercitus sui
sodalitio videre valeamus scientes firmiter
quod vestram in promissis ^{pre-} ~~pre-~~
= onem ^{pre-} ~~pre-~~ oculis habere volumus pro
terminis nostre vite Datum Francofordie
et c.

Anno Domini millesimo trecentesimo ~~xxxix~~
4° idus martii comitatus Ghelvie
fuit mutatus in ducatum et Rejnaldus
comes Ghelvie effectus est dux et princeps
ab

ab ~~principi~~ Imperatore Ludovic^o apud
frankesfordiam presentibus Ibidem elec-
toribus Imperii videlicet Maguntinensi
Treverensi archiepiscopus Rogoberta
duce saxonie Marchione Brandenburgensi
comite palatino cum alijs multis prin-
cipibus et nobilibus cum maxima solem-
nitate ipso Imperatore In Imperiali-
bus sedente qui et postmodum obiit anno
Dominii M^o. CCC^o. XLIII. obiit altera die sancti
Jacobi Apostoli. fundavit enim Ipse prope
Aernhem monasterium solemne chartu-
liensium dictum Monichuisen

Eodem anno erat bellum Inter Regem
francie et Regem anglie et Rex francie
succubuit Rex anglie habuit pro se Lu-
dovicum Imperatorem, Johannem ducem
Brabantie cum omnibus suis, Wilhel-
mum comitem hannonie Hollandie
comitem Juliacensem Ducem Ghelrensem
comitem ^(sive) wessionis comitem montensem
comitem de marthia comitem cliuensem
nec non et alios comites et barones ac
miles milites Regni almanie Cum omni-
bus predictis Rex Ednardus franciam
Invasit villas combussit et spoliavit et
tornacum fere per XI. hebdomadas in
opprobrium

approbriūm Regis francie uiriliter oble-
dit

Contra Rex francie exercitū Infinitę
multitudinis congregauit In quo erant
quatuor Reges scilicet Rex francie Rex
Bohemie Rex nanarve et Rex scotie Archi-
episcopus Remensis Episcopus Leodien-
sis Episcopus metkensis Episcopus be-
luacensis Abbas carbēye Abbas Insule
sex duces filii Britannie bŕngundie bor-
banie normannie Athemenſes et Lotha-
ringie scilicet filius eiusdem Regis francie
Item xxx comites quorū nomina
longūm esset enarrare In quorū
principū militia fuerunt duodecim mil-
lia militū et octo Rex igitur francie
cum suis castrametatus est In loco tutis-
simo in circuitu paludibus vallato ab
exercitū Regis anglie quādi per duo mili-
aria distante Mansit que ibidem exercitus
Regis francie fere per mensem nichil
attentans Tandem Rex bohemie qui erat
sororius Philippi Regis francie Jam
dicti mandans ad quendam locū seorsum
Johannem ducem Brabantie treuge Inter
utrosque Reges firmate sunt usque ad
festum natiuitatis sancti Iohannis baptis-
te

16
te anni subsequentes et Ita unusquis
ad propria remeavit

Ednardu^s autem Regis anglie prefatus.
anno Domini M^o CCC^o XLVI. Iterum franciam
armata manu potenter Inuasit circa
locum qui dicitur Livilli ubi ex parte Re-
gis francie ceciderunt Interfecti multi
principes scil. Rex bohemie qui celerim bel-
lum intravit Rex Nicholaus Dux Lothrin-
gie Comes alenchoy frater dicti Regis
francie Comes flandrie et alij octo comites
potentes et cum ipsis mille quingentis
XLV. milites ac nobiles quarum tormi-
calia cum ipsis fuerunt inuenta, exceptis
alijs armigeris communibus quorum non
^{erat} numerus et quo bello Rex francie
predictus fugit ambianis valde confusus
et dictus Rex anglie victor cum exercitu
suo tetendit ad villam castaliam Id
est castis dictam quam fere per annum
oblesam vicit et tenet usque in ho-
diernam diem

Post vero circa annum Domini M. CCC.
LIII. Philippus Rex francie filius
Philippi Regis suprascripti oblesit
in quodam pago pictaviensi Ducem
de lancaster filium Regis anglie Cui
obleso

oblesso Ednardo primogenitū dīcti Ednardi
 Regis principis ^(sic) gualie frater eius venit
 In adiutorium et oblidionem vi armorum
 dissipavit et dissolvit ubi dictum Regem
 francie In bello vicit cum ^pavio Phi=
 lippo filio suo Philippo hardij multis
 nobilibus et comitibus francorum Inter=
 fectis et tunc occidit Duxit que ipsum Re=
 gem francie cum filio suo captivum
 et patri suo Ednardo Regi in Anglia re=
 lidenti presentavit ubi per annum et
 dimidium In prisione permansit Tan=
 dem pax fuit Inter eos composita hoc
 videlicet modo quod dictus Rex francie pro=
 misit Restituere Regi anglie comitatum
 pictavensem et alias terras sibi et ab
 antiquo competentes sicut et fecit etiam
 sibi xxx centum milia florenorum
 solvere promisit Et propter hoc tra=
 didit dicto Regi anglie plures barones
 ac nobiles ex Regno francie obides De
 quibus aliqui fugiendo aliqui per matri=
 monium et aliqui per terrarum suarum
 venditionem liberi redierunt redierunt
 quibus predictus Rex francie morte pre=
 ventus nec damna restituit nec dictam
 summam florenorum solvit ecce quale
 premium

premiū mundū finaliter reddidit. hęc
igitur per anticipationem dicta sunt nunc
vero redeamus ad nostras historias

Eisdem temporibus scilicet anno domini
m^o ccc^o xl. contigit in oppido de Delft
condignū relatione miraculū Nam
matrona quēdam romane Gertrūdis
de Oestera adeo ferventer estuabat ad
dominicę passionis Intuitum ut stigma-
tales cicatrices In latere manibus et
pedibus suis visibiliter apparerent et uni-
uersi fideles In hoc prodigio crucifixum
dominū non Immerito collaudarunt

At quia superius diximus quomodo prop-
ter mortem florentii comitis Hollandie
occisi fundatum fuit monasterium Insu-
le beate Marie ordinis premonstratensis
et de primo abbate Roberto viro sancto
et licet post mortem ipsius plures re-
ligiosi et deuoti abbates fuerunt tamen
quia istis temporibus viguerunt floru-
eruntque duo egregii abbates sibi Inuicem
succeedentes scilicet Hejnricus de Nouimagio de
Theodericus de Waijdenoij qui Hejnricus
mediante gratia dei monasterium insule
Marie virginis pre omnibus predecessori-
bus

huius suus diuitijs et possessionibus ampliauit
 gregem suum strenue gubernauit virtuti-
 bus et exemplo bone vite precessit reli-
 giosis moribus instruit honoribus exaltauit
 sedes in ecclesia Dormitorium et plura alia
 edificia construxit qui postquam ~~xxx~~ an-
 nis gloriose recessit anno obiit anno Domi-
 ni millesimo trecentesimo ~~xxx~~ ~~iiii~~. ijdus
 Januarii sepultus in eodem monasterio sub
 magna Petra cum tali epitaphio

Mille trecentesimo trecentenis annis domi-
 ni que tricenis

quatuor appendis ijdus Jani ^{quoque} mensis
 Abbas Henricus obiit vivendo prudens
 Concord, morosus, humilis, Iustus, studiosus
 quiescit et gratus Nouamagio quoque natus
 Cuius In hac fossa sunt condita corpus
 et ossa

Plaingat enim ^(sic) quibus diu pauper et ~~et~~ adu-
 ena ~~civis~~

Pusillus vidua degens vicinia tota

Hos nam nutrit vel consilijs stabiliuit
 Nullus eum petijt qui desolatus abiit
 Sic cunctis fractus fuit omnibus omnia
 factus

Annis vicenis abbas fuit atque nouenis
 Crux sibi forma gregi via vite gloria legi
 Cleri

Cleri magnificenti et religionis amicus muros
 Muros et sedes hic septem struxit et edes
 Ecclesie que status per eum satis est relevatus
 Hunc etenim per herum crevit possessio
 Terrarum

Plurquam per veterum prelatos quosque die-
 rum

Ut sit salvatus qui transit hinc prece-
 catus

Dicens solamen det ei secum deus Amen

Cui eodem anno successit dominica Invo-
 cat Ghyselbertus de Wadenoyen qui pro
 ecclesia multas persecutiones sub duce
 primo Reynaldo Ghelvie perpessus est qui
 postquam XV annis gloriose monaste-
 rium rexisset strenue et fideliter in
 temporalibus et spiritualibus providis
 obiit anno Domini M^o CCC^o XLIX. In die
 Inventionis prothomartiris Ste-
 phani sepultus In eodem monasterio
 cum tali epitaphio exarato de vita ipsius
 metrice

Annis millenis trecentis atque tricenis
 Et nonodenis Stephi ^(sic) campertio plenis
 Fine fuit latus Ghyselbertus₉₃ vocatus
 De Wadenoy natus abbas virtute probatus
 qui

Qui dum vivebat claustrum sub honore
 Regebat
 Regula fulgebat possessio lata fiebat
 Ecclesie grata dedit ornamenta probata
 Geminis ornata celebrima multiplicata
 Fecerat altari mensam pius edificari
 Facti preclari valde precii bene cari
 Ad argentosas amphoras ^(Sic) ~~canis~~ ^{canis} ^{lanxes} preciosas
 Muros altavit claustrum fractas reparavit
 Aggere vallavit unde quo se se fugavit
 Propter maiorem salices quercusque decorem
 Solatium florem seruit tum propter honorem
 Claustrales digne vernas claustrique benigne
 Pavit In Insigne charitatis fervidus Igne
 Nobilibus letus hospes pius atque facetus
 Et Fulgi cetus gaudebat hoc hospite fretus
 Plurima perpessus pro claustrum Inveque pres-
 lus

Hinc vite fessus at ad patres ^{scilicet} regressus
 Isti peccamen Ignosce facerrime flamen
 Celi solamen sibi dand protinus Amen

Eodem anno In festo beati augustini
 episcopi successit egregius vir Dominus
 Johannes bolle qui obiit anno Domini
 M^o CCC^o LXIII° XII° kalendas decembris postquam

xv. annos et tribus mensibus laudabiliter monasterium tenuisset Cui successit electus In octava francorum sanctorum Innocentium de potus vir Dominus Wilhelmus Gnaemel qui obiit anno Domini M^o CCC^o LXXVIII. In festo sanctorum Martiri^{um} Cosmae et Damiani.

Anno Domini M^o CCC^o XL°. kalendas Julii Johannes de Dieht episcopus Traiectensis ~~via~~ viam uniuerse carnis Ingressus est qui apud ecclesiam Traiectensem competentibus exequijs Inhumatus est sepultus In cappella sancte Marie Magdalene In tumba sumptuosa in boreali parte chori apud predecessorem suum Fredericum de Zirck

Hic Johannes xviii. annis debilitate regens Episcopatum Vredelandt cum adiacentibus villis Hollandie comiti dudum In vadimonium dedit Castellum rollenhe cum tota terra trans ^[See] yeelina comiti Ghelvie pridem Impignorauit et fere totum Episcopatum foeneratoribus exposuit Parua relatione digna gessit nisi quod
canonicales

canonicas prebendas In Amerfordia
fundavit et fecit et Comitatum cum cas-
tro de diepenhem per auxilium eccle-
sie comparavit

Johannes de Arkel Traiectens^{is}
46. eligitur

Sepulto Johanne pontifice quidam cano-
nicorum postulaverunt Johannem de
Arkel canonicum Traiectens^{is} ecclesie
ad Instantiam Wilhelmi comitis Hol-
landie Ceteri vero Capitulares elegerunt
Johannem de Bronchorst prepositum
sancti salvatoris ad nuntium Rejnaldi
Ducis Ghebric

Dominus autem Apostolicus Benedictus^{xvii}.
annotis his duobus donavit Ipsum pon-
tificium cuidam auditori causarum nobili
Romano Nicolao de Capucijs qui mittend
sum officialem Traiectum ut loco eius In-
chathedraretur et presteret omnibus ho-
magium acceptaret que castra et omnia que
de Jure concernunt episcopum qui
cum

cum percepisset omnes fere redditus Episcopales cum castris et dominijs fore alienatos ac In manus magnorum principum Impignoratos, Insuper quod nullus posset exercere super Suprema Jura In toto territorio nisi episcopus In sua propria persona statim Rescripsit hec omnia benigne prefato Nicholao de capucijs

quod cum ille literatorie didicisset demandans celeriter quatenus Ipse Romam veniret eo quod Episcopatum In manus pape decreverat Resignare quod et factum est Nam et eodem anno Idem Nicholaus Renunciavit Episcopatu In publico consistorio qui statim cardinalis effectus Instetit pro Johanne de Arkel electo dudum eo quod de fama probitatis Ipsius per suum officialem et alios multa audisset Dominus vero Clemens sextus ex hinc de novo papa creatus contulit abinde discreto viro Johanni de Arkel predicto vacantem Episcopatum Traiectensem dispensans super minoritate annorum

Ille Nicholaus de capucijs episcopus Traiectensis fundavit et dotavit collegium solenne

ne studentium In ciuitate perusia sub
 Ista conditione quod episcopus et Capi-
 tulum Traiectensem ^{duos} scolares vita et mori-
 bus commendabiles In gramatica suffi-
 cienter Instructos de Traiecto vel Daxan-
 tra vel alio loco vicino ad studium pre-
 dictum Rectoribus predictis domus pre-
 sentare possit ad standum Ibidem per
 sex annos et habendum victum etc.

Anno domini M^o CCC^o XLII° fusa est mag-
 na campana In summo dicta Regna
 alio nomine Costerloren In die sanc-
 ti Albini circa mediam noctem

Johannes Igitur de Arbel prouidus
 de pontificio Traiectensem consecratur
 solemniter In curia Romana per Do-
 minum Cancellum Ganselinum car-
 dinalem et episcopum Albanensem an-
 no Domini M^o CCC^o XLII. In octaua
 sancti Martini quo facta facta valedi-
 cens Apostolico cunctis proceribus curi-
 Romane accelerauit ad partes qui pos-
 tea octaua die maij Traiectensem urbem
 decenter Ingressus est ubi secundum
 ritum

ritum antiquæ consuetudinis gloriose
chatedralis est

Hic Itaque Johannes de Arkel Tur
senilis statis flore vernans totum

Episcopatum diversis penurijis Insolutum
Repperit Sed cunctis debitoribus curi-
-ose solvere studuit Nam et idem
episcopus Reynaldo Damicello Ghelvie
de Impignoratione ad plenum perso-
luit et terram francijselinam ab ante-
cessore suo dudum Impignoratam
suis potestate propria Reacceptit

Eodem anno Saluti M^o CCC^o XLII° VIII° idus au-
gusti obiit Illustris Eringardis de clivis
domina de Arkel sepulta cum contho-
rali suo In sepulchro dominorum
de Arkel In tumba et in choro vir-
ginis Marie

Dominus de Saffenberch

Defuncto Johanne vicesimo domino
de huedem venit sequenti anno
dominus de Saffenberch bruxelle ha-
bens in uxorem unicam filiam Do-
mini

mini Johannis de hùelden volens post
 mortem patris eius loco uxoris
 sue recipere castrum et oppidum de
 hùelden In feudum de manu Johannis
 ducis Brabantie et predecessores
 sui Domini de hùelden convenerunt facere
 Sed cum expediretur a duce, ^(sic) Iratus equitavit
 ad Wilhelmum comitem Hollandie et
 vendidit sibi predictum castrum et oppi-
 dum ac Dominium de hùelden cum omni-
 bus suis pertinentijs pro certa quantitate
 pecunie.

De quibus postea magna querela suscepta
 fuit Tandem per amicales Interlocutiones
 pax ordinata fuit quatenus Johannes dux
 Brabantie reciperet castrum et oppidum
 de hùelden libere et comes suas pecunias
 eo quod fuit verum homagium Brabantie

Quo facto Dominus de Sassenberch diffi-
 davit Brabantiam qui veniens quondam
 quadam nocte combussit Turthoirt mult-
 taque damna Intulit Brabantinis Tan-
 dem concordatum fuit tali modo quod
 dux Brabantie pro se et suis heredibus du-
 cibis

cibus Brabantie perpetuis temporibus
 libere possideret castrum et oppidum ac
 dominium de hueden Et Dominus de
 Saffenberch rationabilis uxoris sue proge
 et suis successoribus perpetue haberet
 trecentos aureos dictos keael annuatim su-
 per civitatem hueden cum suo ter-
 ritorio Et sic resignavit libere et vo-
 luntarie Dominus de Saffenberch castrum
 oppidum et Dominium de hueden ad
 manus Johannis ducis Brabantie

Qui Johannes illius nominis tertius dux
 Brabantie honoratus fuit In hueden
 est verus Dominus de hueden qui sta-
 tim totum castrum reformavit locan-
 do In eo nobiliter pulcherrimam et for-
 tissimam turrim altam et latam sed
 tempore suo non perficiebatur sed filia
 sua Johanna ducissa cum wenzelas ma-
 rito eius complevit et perfecit Et
 prefatus Johannes Dux Brabantie
 omnibus diebus vite sue pacifice possedit
 hueden cum castro et dominio eiusdem

Anno

Anno Domini M^o CCC^o XLIII. Johannes de
 Arkel Episcopus Traiectens^{is} ex quo omnia
 castra territorii Traiectens^{is} Inferioris
 (S^{ic}) erant Impignorata Redemit castrum de
 Staütenberch quod ^{habuit} in possessionem egregiū
 Arnoldus Dominus de Yselsteijn deditque
 ei IIII^m. lb. VIII^c libras.

Eodem anno Redemit castrum de horstquod
 habuit In possessionem Dominus Huber-
 tus Jeneck de Cūlenborch cui dedit IX^m. lb.
 et sic dignitati subiūgavit

Eodem anno contigit magnū miraculū
 In oppido de Amsterdam quod silentio pre-
 terire non vales.

Infirmus quidam lecto recubans petijt
 more Infirmorum Christianarū
 ut communicaretur corpore Christi. Ve-
 niens Itaque sacerdos cum sacramento
 feria tertia ante diem palmarū solito
 more communicavit eum, precipiens si con-
 tingeret Infirmus aliquid pro debilitate
~~ex more~~, quod mitteretur In Ignem
 nec mora postquam etiam sacerdos corpus
 dominicum

dominiūm solemniter In ecclesia portasset
 Idem Infirmus omnia communicata
 comisit post occasum solis et secundum
 preceptum sacerdotis totum mittitur In
 Ignem

Veniens igitur filius Infirmi communicatus
 ad domum sedens tristis apud patrem pro-
 spe Ignem Ignorans quod pater filius vo-
 misisset ecce vidit corpus dominicum Ja-
 centem Illudum Incorruptum album In
 Ignem sicuti post consecrationem
 repositum fuisset In ciborio ac si nunquam
 ab aliquo communicatum fuisset quod videns
 vocavit uxorem suam dicens Ecce sacramen-
 tum Christi Incorruptum Jacet In
 Igne Cui illa utinam haberem In ip-
 so pulchro lintheamine tollens Reperit
 = te velamen capitis sui. filius ergo In-
 firmi nudam manum mittens In Ignem
 duobus digitis suis extraxit, obtulit
 uxori sue in predicto velamine Et illa
 devote reposita in cista Attamen locus quem
 Rithicus digitis suis tetigerat maculam
 Reseruat sicuti adhuc patet

Conuocantes Haque sacerdotem omnia ei patefecerunt quod illuc veniens secreta reportauit ac Reuerenter Reposuit In Ciborio Altera autem die eadem mulier aperiens cistam suam iterum In eodem loco viderunt Dominicum corpus et admirantes valde deuote Intimauerunt sacerdoti qui nolens fidem accommodare verbis ipsorum aperuit ciborium et non Inueniens ibidem pattonitius anxie mirabatur Iterum secreta abijt attulit et diligenter cum deuotione Relocauit

Tertia autem die eadem mulier deuote Idem dominicum corpus in citta In suo velamine inuenit, quod sacerdos percipiens suspiciens quod deus palam ab omnibus celebrari vellet miracula patrata conuocato omni ordine ecclesiastico cum solempni processione cum Inhibilo et deuotione manifeste ut decuit portauit ad parrochiam ecclesiam statimque contigerunt Ibidem mirabilia nam infirmi uolentes peregre visitare Idem sacramentum sanabantur Capti et detenti Inuicte In vinculis fuisse periclitantes

periclitantes In mari orientes peregre
visitare dominicum corpus Ibidem libera-
bantur et talia miracula et varia plura
contingunt ibidem quotidie

Matrone autem que aderant et curam In-
firmo prebebant attendentes de sacramen-
to recepto vomitum In vase inundo
sumplerunt et In Ignem copiosum
miserunt et per totam illam noctem
In eodem loco propter debilitatem Infirmi
Ignis ardebat

Altera vero die circa horam primam
una matronarum surgens a lecto et pa-
ruiulo puero quem habebat vestito cum de-
bebat sternere lectum suum, tantam per
omnia membra sua sensit frigiditatem
quod se continere non poterat, ^{et} omnia
membra sua pre nimio frigore rigu-
erunt. festinavit ergo ad Ignem ut calefa-
ceret se Ipsa vero aperiens Ignem scdit
manifeste In medio flammarum hos-
tiam albam et Integram talem In
forma et claritate qualem Inter manus
sacerdotis unquam viderat In altari Ma-
trona

trona illa attonita mittens manum suam
~~ardore~~ In ardore Ignis Intrepida hos-
 tiam de medio Ignis extraxit nichil om-
 nino de ardore ignis sentiens lesionis

Hostiam autem eductam quam sentit
 frigidam ex una manu In alteram
 posuit et statim vidit quod Totus ille
 color albus et splendidus In colorem
 alterum quasi ex adustione quam mira-
 biliter mutabatur matrona Ille visum
 paucifecta vocavit ad se alteram matronam
 que secum In eodem morabatur hospicio
 dicens sibi Ecce ego habeo In manu
 mea corpus sacrum Domini nostri
 Ihesu Christi quod manu mea ex isto
 igne extraxi Et dedit alteri matrone In
 manu sua Illa autem corpus sacrum
 posuit In panno mundo Includens
 In cista sua

Post unam horam Intrauit maritus
 Illius matronae Cui matrona omnia
 que acta fuerant per ordinem enarrauit
 qui requisivit ab ea ubi corpus sacrum
 deposuerat que respondit In cista Quo
 audito

56
audito petijt sibi corpus presentari et ostendi
quo sibi ostento posuit In manu sua
tangens digito . quo tacto ~~de~~ videbatur si-
bi sensibilibiter quod corpus sacrum sursum
et deorsum In manu sua ad tactum suum
quali ad Instar cordis lutei moveretur

Viso hoc miraculo vir Ille vehementissime ^{max}territus
reddidit uxorij corpus sacrum statim deman-
dantes presbiterum narraverunt ei per om-
nia que gesta erant miracula monstrantes
Illi corpus sacrum In Cista quod ita vi-
dit presbiter Ille grauius Ingemiuit et
corpus sacrum in pixide posuit

Volens autem presbiter Ille pannum Il-
lum lauare in quo corpus sacrum depo-
situm fuerat cum redisset ad cistam In-
uenit pixidem cecidisse et corpus sacrum
abesse fuerent autem presbiter et matrona
corpus sacrum in cista non Inueniunt
nec ea vice Inuenire potuerunt Sequenti ve-
ro die matrona illa cistam aperiens Inuenit
manifeste hostiam sacram In panno munda
do super cissimum Jacentem Demandauit
ergo

ergo cito presbiterum qui venit et corpus
sacrum Intima cum devotione In eccle-
liam deportavit

Deinde vero post duos dies vir Illius ma-
trone quia Inhibuerat uxori sue ne mi-
racula gesta alicui diceret sed ea ~~quae~~^{quae}
In se ~~teneret~~^{teneret} sedens Juxta Ignem et
habens Infantulum suum In gremio
suo corripuit uxorem suam pro eo quod
res gesta devenisset in verba hominum
Impitans Illud uxori suo quo facto sta-
tim Infantulus Ille cecidit mirabiliter
ex gremio suo morbo caduco ea vice et postea
diabulis vicibus alijs et horribiliter torque-
batur donec vir et uxor sua et quamplures
amicorum suorum ducti penitentia sacramen-
tum corporis ~~et~~^{et} ~~ingressi~~^{ingressi} cum suis obla-
tionibus ~~mandatis~~^{mandatis} pedibus et cutis vestibus
In solis camisijs In ecclesia devotissime
visitassent

Anno Domini M^o CCC^o XLIII. cecidit grando
tam valida In festo sancte Margarete
virginis quod nulla etas ardent de maio-
ri ut patet In his verbis

Margarete

Margarete noctu tam grando cadens erat, hoc
 die per CCC ternum M quadraginta ^{tu} ~~quadragesima~~ ^{unam}
 Ammirans dixit nunquam plebs talia vixit

Wilhelmus denique comes Hollandie perse-
 recit cum Rege hispanie Rege Granada ^{tie}
 cum Infinitis armigeris sine saluo
 conductu per totam terram sanctam vi-
 sitando peregre sepulchrum Christi In
 qua terra diuersa bella habuerunt sed sem-
 per Christiani triumphauerunt et sic
 bellanda libere intrauerunt ciuitatem sanc-
 tam

Rediens vero convocauit solemnem curi-
 am In Hagha magnorum principum
 quam per octo dies magnifice celebrauit
 patefaciens ciuotis excellentiam suam

Ista solemnitate finita alia curia prece-
 nizabatur In normannia ciuitate bauaij
 ad ludendum In torneamentis ad quam ci-
 riam etiam Idem Wilhelmus comes Hol-
 landie egrester peruenit cum magna hono-
 rificientia suis premissis secundum suum
 statum et subsequenter et Illic Relatu
 diuersorum

diversorum principum preconizabatur
tam ab emulis suis quam ab amicis quod
idem comes esset unus de optimis militi-
bus totius Christianitatis.

Qui post hoc denique equitavit ad prae-
sentem contra Infideles cum perpulchro exer-
citu ubi victoriosissime multoties conflictavit
contra Infideles Denique Rediens cum
quadringentis equis Coloniam Ibidem
solemnem Festum celebravit curiam
principum et baronum atque nobilium

Eodem tempore decreverunt electores ipsum
eligere In Imperatorem quamvis Lu-
dovicus Imperatorem habuit sororem
suam in uxorem et In Imperatricem
eo quod Idem Imperator excommunicatus a
duobus apostolicis fuisse et quod Chris-
tianitatem ab Incurione paganorum pro-
posse suo non curaverat defendere, cum
sit ad hoc deputatus et electus ut eiret
adversum et poneret se murum pro domo
Israhel

Quod pre verecundia cum gratiarum acti-
one

one ~~revertens~~ Remuens valedicens omnibus
 secessit versus Hollandiam, cum magna laude
 pro eo quod Traiectenses Hollandiam arma-
 ta manu Invasissent ac Rapinas multimo-
 di facultatis, ab Stracilliet et finitimos
 Hollandie pagos combussissent

Cum ergo Idem Wilhelmus ad Hollandiam
 devenisset diffinitum est ut utraque pars
 Traiectenses ~~et~~ et Hollandenses In
 planicie pratensis virentium ad bellum
 compestre conveniret et sub die determinata
 pro corona victoria decertarent. Egitur
 Traiectenses cum vexillis fulgurantibus et
 tubis stridentibus ad locum certaminis de-
 center advenerunt Et contra Wilhelmus
 comes Hollandie cum vexillis fulgidis et
 tubis frementibus a papilionibus suis
 eiens In pratibus virentibus armipotenter
 occurrit nec mora quin Traiectenses
 et Hollandenses crudeliter In Invicem
 Irruerunt pro triumphali laude cruen-
 tam stragem ex utraque parte crudelissi-
 me committentes Denique post aliquantali
 temporis morulam Robur exercitus Tra-
 iecten^{se}

iectensium quamplurimum attritus est in
occisione multorum burgensium Ita ut
fuge presidium elegerunt et comes obtinens
victoriam campum retinuit

Traiectenses autem nimirum hoc gravi
dolentes Infortunio attemptaverunt secundis
Inire certamen assignantes dicto Wil-
helmo comiti Hollandie diem locumque ad
bellandum Infra Traiectem et oppidum
Montfordie Juxta aggerem qui vulgari
nuncupatione dicitur marendijck et Illis
absque omni ambiguitate magnus exerci-
tus ex utraq; parte congregatus est quibus
sturdiose dimicantibus et In alterutrum
compulstantibus durum prelium gestum
est In quo comiti prefato ut prius ces-
sit victoria dissina comitante gratia Et
Traiectenses fugati et occisi ac plurimi
capti succubuerunt

Eodem anno millesimo trecentesimo XLII. die
secunda mensis Januarii terremotus factus
est In ^(sic) In. Hollandia qui ad paucos an-
nos subsequentes prenosticavit horrenda
flagitia

Anno nempe M^o CCC^o XLV° venerabilis Jo-
hannes episcopus equitavit secrete ut per-
cimonialiter viveret In Delphinatu In ci-
vitate quadam dicta groenouwen per cuius
medium currit fluvius dictus yllare ut
a nemine cognosceretur committens fra-
tri suo Damino Roberto de Arkel totum
Episcopatum ad Regendum

Eodem etiam anno Wilhelmus comes Tam-
tercio a Prussia Rediens coadunavit expe-
ditam militiam quatenus orientalem pos-
set expugnare Frisiam Idem Haque
Comes preparatis iam omnibus eidem
expeditioni congruentibus urbem Tra-
iectensem propter quendam vaniloquia pri-
mo circumobsedit In festo Sancti Odil-
phi papiliones In girum erexit et egre-
giam civitatem ad sex hebdomadas cum
XIII. magenis Instantissime lacessivit

Econtra vero Traiectenses³ horrenda coop-
^{n=tantes}
ⁿIngemia ~~erant~~ forentes hostes absteruerunt
a portis et menibus quicque plures
Incautos

Incautos armigeros confixerunt telis et
missilibus

Erant enim In eodem exercitu unus dux
octo comites LII. barones et ^{cento} XXVIII. et
centum quinquaginta milia armigerorum
habuit Insuper In eodem exercitu Idem
comes fere omnes barones et milites
territorii Traiectensium^{is} vassallos episcopi
et ecclesie videlicet Juniores Dominum
de Arkel fratrem episcopi Dominus Swede-
rus de Apcauda et filius suus Dominus
Arnoldus de Yselsteijn Johannes borchgra-
avius de Montfoerde Henricus de Nauen
Dominus Ghysbertus de Sterkenborch Domi-
nus Johannes de Bro --- Dominus Aral-
tus de vâluen Dominus Fredericus vuytten
hamme milites Isti omnes diffidaverunt In-
tuitu ^{comitibus} Wilhelmi comitis milites civitatem
Traiectensem pro eo quod comes Hollandie
sub fide dixit omnibus quod nichil Impu-
taret episcopo quem etiam diligebat sed so-
lummodo civitati

Interea dum comes it predictum est civita-
tem

tem per girum obledisset Inclitus Robertus
de Arkel miles egregius dum hec audisset tur-
batus valde Intravit caute cum aliquibus
armigeris civitatem ad defendendum contra
predictum exercitum demandans per festinum
nunciū fratri suo domino episcopo cuncta
circa civitatem suam gesta

Dum itaque hec agerentur comes Wilhel-
mus Hollandie circa quoddam noctis um-
braculum proximotenus accessit ad urbem
ut profunditatem posse clam exquireret
antequam munitam civitatem assilire pre-
sumeret Et ecce quidam balistarius a
cacumine muri telum eiecit et confestim
eiusdem comitis telum transfixit Comes
ergo sanctus ad tentorium suum extemplo
reductus est ubi post aliquantulum tempus
pristine sanitati restitutus est

Johannes episcopus napolitanus.

Interea Johannes episcopus genapolit^{sic} Re-
lidens et oblidionem civitatis sue percipiens
festinanter ad partes venit et per amicales
Interlocutiones mediante Illustri viro Jo-
hanni

(^{See})
 hanni comiti de Bernonid patris comitis
 Wilhelmi prescripti concordiam In hunc
 modum elaboravit quatenus quingenti civis
 humiliter urbem exirent ac ⁱⁿ territorio pre-
 libati comitis veniam flexis genibus exorarent

Preterea et comiti Wilhelmo ac successoribus
 eius cum quingentis armatis sub expensis
 proprijs ad nutum suum Infra modum hi-
 umilium deberent venire In auxilium nec
 onon et ad vocem ipsius de muris civita-
 tis ad spaciū viginti cannarum In
 fossato deicerentur absque ulla spe Repa-
 rationis

Ac etiam Haberet Ipse comes Infra
 civitatem prefatam plateam unam ad sue
 voluntatis beneplacitum Ita scilicet cum
 casu acciderit quencumque ad mortem
 Ibidem transducere talem posse In
 platea illa a mortis sententia liberare
 que platea sicut quidam dicunt et tra-
 dunt appellatur ~~est~~ platea Hollandiensis
 usque in ^{presen-} ~~presentem~~ diem Et hoc in confir-
 mationis pactum literis potentibus est
 confirmatum

Induper.

16
Induper fecerunt treugarum Inducias
usque ad festum sancti Martini. In novem-
bri ut Interim compositionem pacis In pu-
blico melius adhuc determinarent Insuper
starent contenti dictamini dominorum Jo-
hannes episcopi et Johannis de Bemand
arunculi eiusdem comitis, et essent firme
treuge usque ad festum martini hujema-
lis Et sic In profecto sancte Marie
Magdalene soluta est civitas ab Illa gravi
oblidione

quare Institutum fuit In gratiarum
actionem pro eo quod Dominus nos-
ter civitatem ab horribili Illa obli-
dione liberauerat et ut soluta saluet
eam in postum ab omni plaga et tur-
batione quod omni anno perpetuis tem-
poribus In festo sancti Appollinaris
gloriosi et apostolici martiris quod est
altera die post festum sancte Marie
Magdalene processio fieret per circuitum
civitatis cum reliquijs sanctorum

Eodem anno In festo sancti Jacobi Apo-
-stoli succubuit Jacobus de Atervelt bel-
Tando cum Gandavensibus contra Regem
francie et Ludovicum comitem flandrie
quos hinc egregie Paulo ante devicerat.

Cum ergo Wilhelmus comes obsidionem a
Traiecto dissolvisset non desistens ab incho-
ato proposito recolligit iterato Recen-
tem militiam ut ad instar expugnaret
orientalem frisiā Sed prochdolor glo-
riosis exercitiis ad terram Incognitam
Inordinate transfretavit quapropter
universus populus magnū Infortunium
Inopinatē Incurrit

Johannes quidem de hannonia cum
multis Ratem suam applicuit ad an-
stralem plagam monasterii sancti
Odolphi confessoris locando tentoria sua
super Ripam vicini maris et dictam
fidernene Et extemplo quidam Hollan-
darum non expectatis posterioribus adven-
sus hostes adeo viriliter aggressi sunt ut

eos aut infra civitatem Hamrie vel emu-
nitatem ecclesie profuissent et presi-
dium cimiterii cum armatis bellatoribus
assilirent

Et nota quod Hollandis nullum obsta-
bat Infortunium quoadusque eiusdem
confessoris Impugnare ceperunt mo-
nasterium quin potius virtute divi-
na quam humana de predicto cimi-
terio paulatim ^(sic) repulsi sunt quos ex-
tunc frisones passim occidentes per-
niciter Insecuti sunt

Cornes autem ut princeps Imperterritus
huius Infortunii totaliter Inscindit classem
suam versus borealem partem predicti mo-
nasterii direxit cum quingentis quasi bellato-
ribus In terram ascendit vicinorem do-
mum exiit In finitibus hostibus audacter
occurrit nobilem frisone personaliter
Interfecit et usque ad mortem multum
honorifice se defendit

Et econtra frisones cum In finitibus armige-
rid

rid pūdillum gregem Hollandorum am-
 bientes Iplum comitem cum multis alijs
 ipsis Ignorantibus occiderunt quem etiam
 mortuum In vindictam nobilis frisonis
 singulariter decollarunt Acta. fuit hec cruen-
 ta strages VI° Kalendas octobris eodem
 loco quo comites Hollandie pridem pro
 tribunali sedere consueverunt qui comitem^{at}
 orientalis Frisie potestate gubernarunt
 Insuper multo plures Ibidem submersi
 fuerunt qui timore supervenientis exercitus
 frisonici Inordinate ad naues cucurrerunt
 quam ferocitate hostium succubuerunt Et
 ecce quomodo

Ludit In humanis divina potentia Rebal.
 Reginaldus enim Ghelvie dux hunc Wilhel-
 mum a frisonibus occidi predixit cum
 eundem de baptisterio sacri fontis suscepit.
 De quo doloroso bello predicto hec subsequens
 metra sunt confectum

Frisia letatur In nimicis ut superatis
 Staveren In pratibus Hollandia sed tribulatur
 Hic comes occidit defletur milite multo
 At

Atque sub occulto fugit ad sua postea visus

(Vox legi non potest.) ~~Nonne~~ quid ostendit nonies per quinque tentum
Milleque ter centum sextis octobris kalendas.

Caruerunt autem In hac expeditione cum
Ipso comite quingenti vel amplius pugnan-
tes armigeris De quibus hi fuerunt prin-
cipales et precipui videlicet Dominus de
hoern, Dominus de lingi, Dominus de waal-
koent, Dominus de manii, Dominus de an-
tongia, Dominus de haemstedem, Dominus
de merweda, barones Gherardus barbatus
Wilhelmus de Naeldwijk Sijmon et Theoderi-
cus de Teijlinghe, Ghujo de asperen, Johannes
Reijnerus et Wilhelmus de Mantfaerde, The-
odericus de Santhorst, Theodericus et Her-
mannus de Zweten, Florentius de Merweda
Otgherius de spaenge, Gerardus euer, Alfaer-
-dus de Florst, Nicholans Bern, Wil-
helmus de Dangen, Theodericus de Waelcoert
Dominus wolfardus de Reijmerswael, Ghe-
rardus de Floruul, veilliger, milites cum
multis alijs burgensibus electis et proceri-
bus approbatis

Deinde
 Decima de hinc exorta luce Martinus com=
 mendator Haerlemensis celeriter nauigans ad
 Stanoram Repperit Inter occisorum pre=
 satorum corpora corpus Illustrius prin=
 cipis et comitis Wilhelmi per certa, et
 sibi nota signa. Insuper ^{et} octo corpora pre=
 ceptum suorum qui cum eisdem a frisoni=
 bus adductus est in monasterium ordinis
 cisterciensis dictum floridus campus

Hic enim venerabilis pater dominus Johan=
 nes de Arkel episcopus Traiectens^{is} mag=
 nana habuit magnam arcam apud ecclesiam
 beate Marie In Traiecto ubi stabularium
 equorum suorum esse conuenerat quam arcam
 cum consensu generalis ecclesie ob amo=
 rem dei et augmentum cultus diuini contu=
 lit commendari et fratribus ordinis
 titanicorum ut ibidem ecclesiam et canuen=
 tum extra muros Traiectens^{is} per Wilhel=
 mum comitem Hollandie deuastatam. Redi=
 ficarent faciens eis magnam subsidium

Anno domini M^o CCC^o XLVI°. Johannes do=
 minus de Arkel walrauius dominus de horn
 et

et Valckenborch et otto de Arkel Dominus de
 asperen cum Reinaldo dūce Ghelvie coadunati
 In vigilia sancti bartholomei oppidum Tiel
 et turrim ecclesie cum centum et XLV. ho-
 minibus combusserunt

Dominus autem Johannes de Arkel episcopus
 post festum sancti Martini elapsis trēga-
 rum Inducijs, annes adherentes prefato co-
 miti dudum In obsidione civitatis ab ep^{scop}atu
 proscriptis Quo facto omnes potentes veniam
 et emendam condignam promittentes gratiam
 Impetrarunt et sic omnes venerunt
 demptis domino Arnolde de Yselsteijn et
 Aresto de vülven.

Hinc eodem anno videlicet M^o III° XLV° In festo
 Cecilie sancte Cecilie virginis et martiris
 episcopus Johannes cum civitate Traiectensium
 obsedit potenter castrum de vülven quod
 per acerrimum assultum cepit et destruxit
 solatenus captivando omnes, quotquot
 erant super castrum.

Insuper Dominum de Yselsteijn pro magna
 parte succendit et ad satisfactionem com-
 pulsit
 Dominum de Apcauda In deditioem suam
 cepit

cepit Et exactionatēs alijs rebellibus suffici-
cientem ultionem de suis Inimicis et aduer-
sarijs acceptavit

Itemque anno sequenti scilicet M^oCC^o XLVI. episcopus
Johannes cum civitate Traiectensium
combussit emenesse alio nomine vocat
Hallandia eo quod semper fuerunt veri In-
cale territorii Traiectensium et nunc se-
pudantes territorium Traiectensium vole-
bant esse Hallandrini et neglecto no-
mine emenesse vocabant se vocat Hollan-
dros et sic Renocavit eos ad territorium
Traiectensium cum satisfactione condigna.

Interea Ludovicus Imperator audita Tum-
neca Wilhelmi comitis pro tribunali se-
dens In ornamentis Imperialibus equi-
lavit equerectam Justiciam a plebisque
Romani Regni principibus quorum
didante sententia decretum est quatenus
Hollandie principatus Romano vacaret
Imperio et quod pro eo quod Wilhelmus
comes absque liberis decessisset a seculo
quem

52
quem tunc principatum Idem Cæsar donavit
Margarète Imperatrici coniugi sue quoniam
germana fuit eidem Wilhelmo comiti

Anno eodem prescripto xiiii. die mensis fe-
bruarii concordatum fuit per civitates et totam
terram transjcelinam ut venerabili Domino
Johanni Iplorum episcopo subvenirent in
magna summa pecuniæ ad redimendum
ex toto terram transjcelinam quam prede-
cessor suus Dominus Johannes de Dieck
dudum Duci Ghelrie impignoravit. Quod
et factum est Et eandem summam re-
ceperunt In goshlo duo filii Ducis Ghelrie
videlicet Reïgnaldus et Edwardus

Et quia plenam summam transjcelani non
perfolverant dominus Johannes castrum
horst castrum stoutenborch cum aliquibus
alijs possessionibus. poluit In manus
fidelium suorum et sic Lx. floren-
narum dand et solvend Recepit literas
suas a prefato Duce Ghelrie

Eodem anno M^occc^o xlvj. In Terunio
epit

erit glorioſus episcopuſ adiutorio Domini de
 Arkel concedentis ſibi pecuniain altud do-
 minium et caſtrum de Laghe cum attinen-
 tijs ſuis pro v^m libr. erga Dominum
 Albertum et ſuis eius coniugem Et quia
 episcopuſ grauatus plurimis alijs debitis ad
 plenum non perſoluiffet Illam ſum-
 mam ſed pecuniam abiunde pro parte dis-
 trauiſſet Ideoque multa damna ſibi Inde
 proueniabant

Margareta romanorum imperatrix et Hol-
landez Comitissa in Hollandiam profi-
ciscitur et Hollandez Comitatum Duci
Wilhelmo ſub conditione committit

Margareta Igitur Romanorum Imperatrix
 ſoror Wilhelmi comitis occidi apparatus pulcher-
 rimo mox ad Hollandiam Deſcendit ubi benig-
 ne cum omni honore et ſolemnitate ab omni-
 bus Recepta fidelitatem cunctis Incolis In-
 uauit homagium de uasallis ſuis accepit li-
 bertates et gratias omnibus ampliauit benedi-
 colas

volas treugas cum episcopis et territorio
Traiectensibus fecit durante per duos annos
a festo sancte Margarete usque ad festum
eiusdem per duos annos

que exinde banariam Segrediens comitatum
Hollandie etc. Wilhelmo Duci sine palatino
suo filio commendavit Itali conditione quatenus
Idem Wilhelmus Dux annuatim preberet
certis temporibus Imperatrici matri sue
summam decem milium Antiquorum seu
daturum francie quod si In hoc negligens
Reperiretur sine dilatione ad nutum Marga-
rete Imperatricis Resignaret libere Hol-
landie comitatum gubernationem

Denique istud confirmationis pactum In
presentia magnatum principum non tan-
tum per sacramentum ^(sua) Iurandi sed etiam
liberis patentibus est firmatum tam ex
parte Margarete Imperatricis quam etiam
ex parte filii sui Ducis Wilhelmi quod
tamen nec ad ipsius laudem sed magis ad
suum vituperium matri sue minime obler-
avit ut postea patebit

Habuit enim ex Ludouico Imperatore ma-
rito suo Wilhelmum Albertum Ludouicum
Regem cracovie Otthonem marchionem bran-
denburgensem Elisabetham Reginam Hungarie.

Eodem anno felices anno M^o CCC^o XLVI. In
professo sancti Seruati Dominus Johannes
episcopus cepit proprijs expensis muris et
turribus atque propugnaculis circummunire
et murare oppidum de Renen et laudabiliter
ut patet egregie perfecit.

Eodem anno In die sanctorum martirum
Timothei & Symphoriani factum est bellum
Inter Reges francie et Anglie apud ^{cresci} ~~cresti~~
Et confusus est Rex francie et confugit
ambianis Ceciderunt autem ex parte Regis
francie multi principes videlicet Johannes Rex
bohemie cum XXVIe militibus et nobilibus
Rex vero anglie victor secessit et obledit
Kalisiam quam et post obsidionem XLVI.
hebdomadatum vicit

Eodem anno videlicet In feste sancte Cecilie
Dominus episcopus Johannes de Arbel adiu-
tario

torio Domini Roberti de Arkel ^{fratris} sui Domini
 Huberti de Culenborch Domini Jacobi de
 Nijeuelt deicit In Traiecto pugnando homi-
 nes quaterlingos et trecentos ex eis a ciuita-
 te proscriptit

Anno domini M^o CCC^o XLVII. In festo sancte
 praxedis Domini Enghelbertus de Marca
 episcopus Leodiensis bellum habuit apud
 hasselt prope Tungris contra Leodien-
 ses In quo infinitam multitudinem Leodien-
 sium valedice ultra ^{XXII. m.} prostravit et ipse epis-
 copus victor editit Corruerunt Induper ex
 parte episcopi Domini Robertus de Arkel
 frater Johannis episcopi Traiectensis Do-
 minus Hubertus de Culenborch cum plurim-
 bus alijs militibus et approbatis armigeris
 Robertus Haqua de hinc dexterus sepelieba-
 tur In Traiecto In summa ecclesia ad au-
 stralem partem chori ante altare quod vena-
 bilis pater Johannes de Arkel episcopus
 fundavit dotavit confirmavit et consecravit
 In honore sancti Johannis baptiste et
 sancti Johannis evangeliste cum epitaphis
 probitatis

probitatis sue et armis de vexillo militie
sue Sed postmodum circa Traiectenses
omnium beneficiorum suorum Immemores
re proiecerunt omnia, sepelientes In
sepulchro suo Dominum Fredericum de
Blanckenhem episcopum Traiectensem

Martus Igitur In bello egregio et stren-
uo milite Roberto de Arkel tutare terri-
torii Traiectensem mansit episcopus Jo-
hannes grassatus magnis debitis que liben-
tissime persolvisset debitoribus satisfaciendo
Et consilio Inito precelegit loco fratris
sui sex viros egregios quibus pre omnibus
confidebat quos etiam valde diligebat ut
ipsi sex segerent Episcopatum, et soluerent
debita sua ordinando ipsos capitaneos om-
nium castrarum territorii Traiectensem

Qui fuerunt Dominus Zwederidus van
den Loo, Dominus Johannes de Cülenborch
Dominus Heinrichus de Vijanen Dominus
Johannes de Wöndenberch Dominus Ghijssber-
tus de Sterckenborch Dominus Jacobus
Lichtenberch

Lichtenberch Et ipse episcopus cum paucis
 familia secreta et Incognitus perrexit ad
 Galliam ad civitatem Tironensem, ut parce
 viveret et sui deputati debitoribus satisfacerent
 permansitque Ibidem usque ad annum
 XLVIII. et usque ad festum natiuitatis
 sancti Iohannis baptiste

Recogitans Haque quod treuge facte Inter
 Hollandie comitatum et territorium Traiectensium
 In proximo festo sancte Margarete
 expirarent et utile et proficuum foret Re-
 patriare Veniens Denique ad partes dum
 sperasset hos predictos seu Episcopatum su-
 um fideliter tenuisse debitumq; suum dimi-
 nuisse Repperit prohdolor debitum suum
 valde grauatum et augmentatum ab eisdem

Insuper In absentia sua In festo sacramen-
 ti Dominus Zwederus inter Los cepit poten-
 ter ecclesiam de emma construend Inde forte
 castrum et domum secularem

Hemque semines^(sic) sessens denus mutato nomine
 suo vocitabant sese oest Hollandos quare
 episcopus

episcopus Ita percipiens valde doluit eo quod
nullibi Invenisset fidem.

Hem anno Domini M^o CCC^o XLVIII° Ludovicus
Imperator de venatione periens de equo des-
cendens spiritum vite exlaivit excommunicatus
per tres Apostolicos quarum excommu-
nicationem grevit.

Eodemq³ anno arraipotenter episcopus cum
civitate Traiectensim cum vexillis splendentibus
In manu forte treugis terminatis venit
apud semnesse In prato Lapers dicto con-
tra Hollandrinos et Inito prelio episcopus
Hollandrinos post stragem multorum fugavit
et obtinuit victoriam Ceciderunt autem mul-
ti ex parte Hollandr^{orum} et prefertim de sem-
nesse

Captus fuit Ibidem Dominus Amilius de
nijdrecht cum multis alijs armigeris et pro-
ceribus de quibus magnam ~~g~~aram exactiona-
tus fuit episcopus quare denuo semnesses
coacti nominaverunt se se episcopos et
non Hollandrinos ac deinceps submitentes
colla dominis episcopi per manserunt
episcopo fideles.

Eodem

Eodem anno Infra eundem festum assumptionis et natiuitatis virginis Marie venit magnificus Dux Wilhelmus armipotenter apud Yseldsteijn super notum aggerem et combussit villam Nötfaed permanens ibidem per octo dies expectans Traiectensem. Interim Johannes episcopus collectis IIII^m armatorum secessit et conflagauit terram aemsterlandie et terram de Woerden sufficienter uiciscens se de Duce Wilhelmo

Sed eodem tempore quo Idem Dux apud Yseldsteijn per octo dies castrametatus fuisse Dominus Ghyllbertus de Bronchorst diffidauit Dominum Johannem de Arkel episcopum Traiectensem et hostiliter in contumeliam episcopi concremauit praesidium de ghoer

quibus Ita patratil venerunt Dux Limburgensis Comes cliuensis, Dominus Johannes de hannonia ordinantes firmas treugas Inter Ducem Wilhelmum et Johannem episcopum

copum sapienter, durante usque ad festum sancti Martini hiemale subsequente

quibus ordinatis sine durantebus trigis perrexit cum multis armigeris episcopus ad terram transjcelinam ut vindicaret se de Ghyloberto de Bronchorst qui per flammandum Regem devotans fere universas villas Domini de Bronchorst et precipue villam borkelo redijt victor cum spolijs ad terram propriam

Eodem anno predictos diffidaverunt episcopus Johannem Rejnaldus Dux lyhelrie et Edwardus frater suus, eo quod conspiraverunt cum Wilhelmo Duce contra episcopum et facti sunt complices eius

Contra vero episcopus licet debilis magnis Invalutus fuerat, tamen ut vir generosus opposuit se eis viriliter committens committens Frederico de Elen terram de zallant tuendam et Dominium de Diepenhem ut terram prefatam defenderet contra contra prefatos principes

principes et contra Dominum Ghijbertum
de Bronchorst complices vero episcopos quos
subarravit In suum adiutorium fuerunt
Dominus de voerA et Dominus de Krijnre

Sed anno domini M^o CCC^o XLIX. per amica-
biles Interlocutiones predictorum princi-
pum guerra decisa fuit Et Wilhelmus dux
bararie tutor Hollandie secessit cum pulchro
fodaltis baronum et militum ad Impera-
tricem matrem suam Resignans et Renun-
cians sibi tutorem ^(sic) Hollandie Ielandie et
Frisie eo quod consilio civitatum et Dominorum
^(sic) Hollandie ordinatum fuerat quatenus

anno Idem Dux exolveret Imperatrix margare-
rete matri sue XV^{ta} scudata antiqua quod
de cetero ~~Renun~~ facere et fecerunt vestra
barariam permansit Illic longo tempo-
re et sic Hollandia vacillabat sine Domino
aut tutore aliquanto tempore

Statimque post guerram siue pace firmas-
ta Inter Episcopatum, et comitatum venit
Dominus

dominus de voerst et computavit episcopo pro
 expensis et damnis de castro de Keppel 4^m.
 antiqua scudata Et Dominus Fredericus de
 Eden computavit pro damno et expensis suis
 22^m antiqua scudata et ducenta quos expe=
 dit contra Ghelrenses

Episcopus vero Jam valde perplexus non
 valens satisfacere Iplis ad beneplacitum Ipe
 sit Iplorum ac mirans multum de tam
 Indiscreta computatione permittit Domi=
 num Fredericum de Eden manere supra cas=
 tra que habuit In vadimonium In terra
 transjcelina ut fieret complex suis contra
 prefatos Dominos

Eodem anno diffidavit episcopum Dominus de
 Steenvorde cum Domino Johanne de Na=
 huijs ac Domino Ghijsberto Jobbe cum Domi=
 no Johanne de Ghemen et cum quamplu=
 rimis alijs curialibus Qui omnes congre=
 gantes grandes copias electe militie deval=
 tauerunt ex magna parte episcopium usque
 ad

ad annum Domini M. CCC. 21. usque ad
 octavas sacramenti et tunc mediantibus dis-
 cretis personis hec eadem gharra epida
 sopita et pacificata fuit

Et Dominus Fredericus de Elen compen-
 tavit pro expensis et Damno XIII^m. antique
 scudata asserens quod vellet tenere totam ter-
 ram trancijselinam pro prima et ultima
 summis donec et quousque ad minimum
 quadrantem episcopus sibi satisfecisset

Anno domini M^o CCC^o XLIX. episcopus cum
 civitate Traiectensem altera die annunciationis
 perpetue virginis Marie In manu forti
 pervenit ad oppidum Audewater quod Rebel-
 lanti manu vicerunt atque facillatenuis
 conflagrarunt totum oppidum Insuper
 ceperunt post occasum multorum pluri-
 mos captantes Reverti sunt victoriose cum
 magna preda ad civitatem Traiectensem.

Corruerunt autem In eodem conflictu ex
 parte

parte episcopi et civitatis Traiectensis capitanei videlicet Johannes de Aidenborch Duo fratres de Lichtenberch Jacobus et Johannes et Ederardus de driele cum multis alijs burgensibus et scitarijs.

Eodem anno Hollandrini depopulationem oppidi de Aludwater egre ferentes collectis militibus ac Incolis multis totius Hollandie decreverunt territorium Traiectense et precipue civitatem Traiectensem Invadere vel crudele bellum cum episcopo committere.

Econtra vero episcopus circa festum Sancti Edulphi conglobatis hinc Inde multis armigeris cum civitate Traiectensi cum vexillis fulgurantibus et tubis stridentibus apud Schoenhoüiam veniens ut eam expugnaret occurrerunt ei audacter cum vexillis fulgidis et cornibus horribanis Hollandrini ille mora quin Traiectenses et Hollandie populi permote In Inuicem

am Irruerunt pro corona victoriae La-
 boriose decertantes et cruentam stragem ex
 utraque parte crudelissime committentes
 Denique post aliquantulum temporis Ro-
 sur Hollandie exercitus quamplurimum
 attritus est In occisione magnanimorum
 pugilum Hollandie

In quo bello capti fuerunt videlicet Jo-
 minus Ghysbertus de Langheraect Domi-
 nus herberius de Lic^sfuelt et Conradus
 de Oisterwijck cum multis alijs probatis
 armigeris De quibus recepit magnam
 pecuniam pro redemptione eorundem

Insuper episcopus In Illo bello trium-
 phando cepit XXVIII. vexilla suorum adies-
 sariorum cum quibus victoriose Traiectum
 Regressus est

Post hoc treuge facte sunt Inter comita-
 tum Hollandie et territorium Traiectense
 durante a festo sancti Bartholomei apos-
 toli

toli usque ad festum Sancti Martini pa-
troni Traiectens.

Eodem anno scilicet M^o CCC^o XLIX accidit quoddam
mirabile. gens enim venit quedam sed
que fuerit et unde venerit Ignotum
est que sine auctoritate sedis apostolicae
et ecclesie ferebat super capita sua et super
vestes signum crucis, accipiens peregrinatio-
nem XXXIII³ dierum In via ferens vexilla
dominicam cum crucibus per nationes de-
cantans laudem virginis et matris sue
gloriose Induper bis In die demidabat
cappus suum coopertis facibus et verendis
cum femoralibus Item ab umbilico deor-
sum usque ad talum cooperiebat se ~~alio~~
Linteamine verberans se digitis flagellis usque
ad effusionem sanguinis deprohendit verberan-
da hec sequentia verba

Slaet u seer doet Christus eer
Doer Godt. zoe laet die sonden meer

60
Quibus completis accesserunt ad aliam ecclesiam eadem facientes nunquam etiam dormiendo pernoctauerunt quiescentes In Illo loco ubi pridie pernoctauerant que videntes multi compuncti confessi arripuerunt eandem penitentiam Insequentes eos et non solum laici verumetiam clerici presbyteri et episcopi sed presbyteri et episcopi in publico sede non ^(sic) flagellarant

De quibus multa bona praeueniebant Nam horribilia homicidia potentium et simplicium que que nullius pacisci poterat ad concordiam propter deum ordinabat. Item diuersas magnas guerras pace reformata mitigabant odia et ~~Lib~~ Liberos propter deum In dulgenti procurabant que ante eos nemo unquam valebat Restringere Quis etiam inter Indeos nolentes baptisterio salutifero christi abliu occiderunt

Et quia talia faciebant preter auctoritatem ecclesie Ideo Interuentu sedis apostolicae ~~co-~~libebantur

hibebantur ne de cetero talia presumerent
quæ sine auctoritate sedis Apostolicæ)

De quibus fratribus flagellatoribus propheta prophetauit dñi cum ait Veniet gens sine capite et flagellabit se pro peccatis suis.

Et quia noscebant Isti flagellatores fratres ommittere prima sua proposita Ideo Dominus Clemens VI^s, ut Sectam hereticam Damnauit et Domino Baldewino de zütrellinburch archiepiscopo treuerensi processus destinavit quos non per plebanos sed per suos burgravios et scultetos exequi mandavit et vice extirpavit.

Eodem anno maxima pestilentia flagellavit Dominus populum suum Ita quod plusquam medietas hominum cessit ab humanis et multe civitates ex toto vacue permanserunt.

Igitur anno predicto dum ferme trenges ut dictum est ordinate forent a festo sancti

ti Bartholomei usque ad festum sancti
 Martini venerunt hij sex prefati Domini
 Salices Dominus Zwederus inter eos Dominus
 Johannes de Culenborch Dominus Heinrichus
 de Nijanen Dominus Johannes de Woudeborch
 Dominus Ghyjbertus de Stoutenborch Domi-
 nus Johannes de Lichtenberch qui omnia
 In manibus habebant videlicet prefectu-
 ras castra et totam terram transijcelinam
 et cysijcelinam.

Episcopus vero In potestate propria ni-
 hil habebat nisi castrum vollenho cum suis
 appenditijs ex toto Episcopatu, eo quod a tem-
 pore Johannis de Diest episcopi Traiectensis
 multis pressuris et Incommodis subiacu-
 erat et ecclesiam In Intraita suo necessa-
 rijs Rebus omnino exhaustam Invenisset
 et suo tempore surgentibus pluribus sibi
 guerris compulsus est de alieno ere necessita-
 tibus ecclesie subvenire propter quod plu-
 era prioribus debitis accumulans Ipse
 castra et fortalicia ecclesie et possessiones
 quicum

quæcumque super fuerant libera In manibus
creditorum obligavit

Predicti ergo sex Domini petierunt Reha=
bere pecuniam expositam vel volebant ha=
bere totam territorium cum vollenho In=
super sigillum episcopi Traiectens=
per xxx. continuos annos cum condenda
totius ecclesie et cum sigille ecclesie quib=
bus factis darent omni anno episcopo
pro expensis suis 11. m. lb.

que omnia episcopus valde perplexus libenter
admisisset dummodo sigillum suum cum
castro de vollenho servare potuisset Et quia
ecclesia predicta nullo modo admittere voluit

Trati Illi admiserunt hi sex fideiussores
episcopi pro pecunijs castri et Domini de
laghe Damnicicare et per
talem usuram crevit damnium ultra XL m.
~~lib.~~ lb.

Johannes Haque episcopus nunc Infinitis
quali debitis Involuntus Ignorans quomodo
omnibus Satisfaceret nec habens proter deum
aliquid

(spatio quodam
relicto)

aliquod Refugiū nec Relexamen perpen-
 dens quod hi sex quibus valde fidebat cum
 ab Episcopatu propellere satagebant et simul
 Domini totius episcopi permanere volebant
 consilio Inito ordinavit Dominum Gherar-
 dum vanden Veen vicarium suum com-
 mittens ei sigillum suum amovens predic-
 tos sex a praefecturis et Dominijs ter-
 ritorii quantum In se fuit et Ipse pre-
 nimio dolore et et verecundia fecisset cum
 sex equitibus versus Romam eo quod non
 paterat aliquid ab aliquo accommodare vel
 concedere vel quicquid alienare quia non erat
 creditus propter Infinita debita sua licet ta-
 men sapienter secundum exigentiam tem-
 poris cuncta Regebat

Igitur dum predictus Johannes episcopus
 Rome redideret expiraverunt treuge Interri-
 torium Traiectense, et Dominum Arnol-
 dum de Yheldsteyn quare Marscalcus episcopi
 cum traiectensibus feria secunda post oc-
 tavas

tanas pasche venit armata manu et obledit
 oppidum per quinque hebdomadas papilionel
 In girum erexit, et ^{chi}maximas variat ad oppi-
 di destructionem terribiliter adaptavit. Cumque
 per assultum creberrimum cotidie assiliret op-
 pidum, flammigerum Rogum hinc Inde
 respiciens, multas mansiones conterendo.

Tandem lassus Dominus Arnoldus pacem
 expetivit, et obtinuit tali conditione quod ip-
 se Inveniret cum omnibus suis subditis
 et literis muniret de cetero fidelis va-
 salibus episcopi et ecclesie permanere et nun-
 quam se episcopo vel civitati Traiectensi
 opponere quod et fecit sed diu non servavit
 et sic marscalcus cum civitate victorioso Re-
 gressi sunt ad propria

Wilhelmus Dux Bavarie Comita-
 tum Hollandie matri imperatrici re-
 sequat.

Interea dum hec agerentur In Traiectensi
 pontificio

pontificio Wilhelmus Dux bassarie filius mar-
 garete Imperatricis minus sollicitus fuit de
 summa pecuniarum Imperatrici matri suae
 danda pro principatu totius Hollandiae quia
 adhuc nichil penitus tribuerat ei, Quapropter
 eadem Imperatrix exemplo descendens ver-
 sus Hollandiam venit cum decenti honori-
 ficentia ac civitatem Dordracensem deman-
 dando Wilhelmum ducem filium suum venire
 ad eius presentiam.

Ipsi obediens matri suae statim venit Dor-
 dracum cum proceribus et militibus mul-
 tis et ibi Resignavit libere coram omni-
 bus prefecturam sive principatum totius
 comitatus Hollandiae quibus gestis Idem
 Wilhelmus Dux secessit ad hannoniā

Sed quidam viri Iniqui habitantes In Hol-
 landia suggerente diabolo demandaverunt ad
 Wilhelmum prefatum Ducem quatenus re-
 nenteretur ad Hollandiam et Reacceptaret
 prefecturam aut Regimen Hollandiae non
 obstante

obstante quod pridem eundem principatum
matri sue Resignasset quia iam parati
essent ad auxilium ferendum contra ma-
tram suam et cum potentia tenere eum

In comitatu Hollandie qui nolens ac-
quiescere eorum blanditijs non est reuer-
sus ad terram.

Et quia anno M^o CCC^o L^o Imperatrix transit
In hannonia et Ludouicus tutor et heres Hol-
landie et Zelandie et Frisie In Bauaria
surreserunt due prochdolor partes maledicte
In Hollandia de quibus multa Incommoda
patrie contigerunt et proueniebant Quarum
una uocitabatur Cabbelianis de qua parte ca-
pitanei et principaliores fuerunt Dominus
de Arkel Dominus de egmonda Dominus
de Eemstercke Dominus de borffel cum plu-
ribus alijs militibus et Domicellis Domicel
Alia pars uocabatur hoeck, quarum capitanei
et superiores fuerunt uiri egregii uidelicet Domi-
nus de Brederoden Dominus de licha Domi-
nus

nus de hinchort cum plerisque approbatis
militibus et Domiellis

que partes tumultuare In Inuicem sine al-
terutrum cum Intestinis bellis ceperunt
villas et castra hostiliter exurentes et predam
ab Inuicem diuerse suppellectilis asportantes
fecerunt sibi ipsis multas et varia magna Dam-
na occidentes alterutrum horribiliter et lamen-=
tabiliter valde, quod antea nunquam In Hol-
landia factum vel ~~fidum~~ fuit vel esse dinos-
citur

Cabbliavenfes ergo secreta miserunt mul-
tatiens solemnem legationem In bauiaria
pro Duce Wilhelmo bauiarie quatenus dignare-
tur venire et Regere Hollandiam etc. et
extirpare Inchoatam parcialitatem patrie
et eliminare maleficos, eo quod multa homi-
cidia quotidie et spolia fiebant In Hollandia
Wilhelmus Itaque tandem victus precibus
magnatorum Illorum qui pro eo mise-
runt, venit secreta et latenter Inognitus
In

In oppido de gorinchem apud Dominum
de arkel cum primo Illic occurrerant Del-
fenses cum cabbellariis quibus Introducen-
tes cum potestatis In Hollandia homo-
giabatur In multis civitatibus et precipue
per totam Kenemariam et Friliam pro tu-
tore Hollandie et vero herede contra volunta-
tem Imperatricis

Hoerensiam²⁵ vero hec notantes munitis
Ipsorum castris et presidijis perrexerunt
ad Margaretam Imperatricem conquerentes
presumptionem adversariorum suorum
Contra vero Cabbelliavenge hoc perci-
pientes auxilio civitatum Hollandie obede-
runt castra hoerensiam que et Infra
spatium unius anni vicerunt et destrux-
erunt usque ad solium usque ad decem
et septem

Quod audiens Imperatrix Irata valde
scripsit sibi denunciando cum Ita temerarie
et

et presumptuose Intermittere ^(sic) se de Dominij
 suis expellendo amicos suos ab Hollandia Cui
 filius Wilhelmus deinde Remandavit l. l. e.
 ratoris quatenus Inve hereditario ea domi-
 nia sibi pertinebant eo quod Ipsa sibi du-
 dum largita fuerat dum eum tutorem eorum-
 dem constituerat.

Cum quo hec Imperatrix Margarita didicisset ^(sic)
 Irata nimis aggregavit approbatos armigeros
 stipendiarios collegit cui Philippa Regina an-
 glie soror sua misit magnam exercitum
 qui omnes Indivul conuenerunt In mala-
 cria ante veer ^(sic) et Wilhelmum ducem ab Hol-
 landie profugarent

Contra vero Idem Wilhelmus Lux banarie
 contractis undique egregijs factarijs et tironi-
 bus In fremitu bucinarum et In tonitu
 tympanorum adversus matrem viriliter
 aggressus est, ubi post oblongum conflictum
 et magnam stragem utriusque partes filius
 victus

victus a bello declinans celeriter secessit versus Hol-
landiam quem Imperatrix cum suis Inde-
gens In finibus Hollandie cum suo exerci-
tu pervenit Tandem prochdolor ad hoc pervenit
et decretum fuit ab utraque parte quatenus
Imperatrix contra filium suum et filium con-
tra matrem Infra brielis et Sgraüensand
pro corona victorie navaliter super mosam de-
certarent Adveniente Igitur determinata die
Imperatrix habens In subsidium omnes
fere hannonienses cum multis francigenis
et precipue anglicis venit Imperterrita ad pre-
satum Locum

Econtra vero Wilhelmus Dux habens In sub-
sidium Dominum de arbel Dominum de eg-
monda Dominum Johannem de Culenborch
Dominum Gherardum de Haerlem totam
Noerthollandiam senemariam & Westfrisiam
et ex Zelandia Machteldim Dominam de voern
cum multis militibus Ducatus Ghelrie matri
sue

sue valde crudelitate In liquid varijs et turbid flon-
 dentibus occurrat Ety ecce commisso Jam pre-
 lio nephando ceperunt se preliatores mutuo fieri
 pñere et seüere contendere demum post stragem
 multorum aggravatum est Inuidiosum prelium
 Ita quod multi angli doloribus et vulneribus
 gravati sese Dominica cruce munientes sali-
 runt e navibus quos vorax unda merget In
 profundum Tandem Imperatrix lassitudine fa-
 tigata desedit bello et extendentes angliq carbala
 post ^{ruinam} Innumeratum submersorum et occiso-
 rum manigavit versus Angliam

Ccciderunt autem ex parte Imperatricis bonus
 Costinns Dominus de Reness et et floren-
 tius de haemsteden etc. Captus fuit etiam
 Theodoricus de Bredenrode cum copioso mone-
 ro plebis et militie. Illud vero lamentabile
 bellum filii adversus matrem contigit conti-
 anno Domini millesimo trecentesimo quingua-
 gesimo primo Ipso die translationis ^{legati} Martini
 In

In eodem Induper Igitur navali bello tam
 magna Fides sive Strages hominum facta est
 ut deinde adhuc post tres dies aqua in
 fluminis multis cernentibus Rubrum co-
 lorem de sanguine effuso retineret.

Tandem pax firma Inter prefatos elaborata
 fuit tali pacto quatenus Imperatrix teneret
 hannoniā omnibus diebus vite sue et filius
 suus Wilhelmus Dux Hollandiam Zelandiam
 et Frisiam

H

Guilhelmus ^{v²} Hollandie 26. comes confirma-
tur

Et Wilhelmus huius ~~et~~ ^{et} ~~annus~~ ^{annus} nominis quin-
 tus Tam de novo ab omnibus Hollandensi-
 bus et civitatibus susceptus Inthronizatus est
 vicesimus ^(v²) comes Hollandie Zelandie et Frisic
 Induper

Induper omnes complices matris in Hollandia
 manderunt extra pacem et proseribebantur ab
 Hollandia. quibus terminatis Duxit In uxorē
 Johannem filiam Ducis De Lancastes comitis
 de Derby sed nullam ex ea genuit prolem

Eodem anno fuit In ^{uic} p̄t̄est magnū et gran-
 de bellum Inter Johannem Regem francie
 ex parte una, et Inter principem et Ducem
 de walis ex anglia, sed Rex francie post oc-
 casum multorum gallicorum succubuit, cap-
 tusque ibidem ductus fuit In anglia per eun-
 dem Ducem de Walis victorem belli

Anno Domini M^o CCC^o L^o floruit Magister
 Johannes De Mera qui ~~brax~~ dialogum complavit

Eodem anno obiit Nicolaus de Lira de ordine
 Fratrum minorum qui totam bibliam pos-
 tillavit qui enim fuit Illustris doctor

De ^(Sic) p̄p̄t̄ione noue ecclesie In
 Delf

Anno Domini M^o CCC^o L^o frater Sijmon
^{est de}

~~et~~ Johannes filius ~~andrea~~ servus pellificum
 pariter super plateas In Self ambulantes
 viderunt unam pulchram ecclesiam In aere
 hinc Inde quasi vento agitatum et tandem man-
 lit quasi fixa stare supra eundem locum In
 aere ubi nunc constructa est nova ecclesia
 et ista viderunt plures postmodum omni
 anno circa festum purificationis virginis Marie
 circiter xxx. annos usque ad annum Domi-
 ni M. CCC. LXXXI. et illo anno constructa
 fuit In eodem loco lignea ecclesia et In
 ea Imago virginis Marie dicta die Noctis Gode
 que Ibidem miraculose Inventa fuit

Joannes episcopus traictensis redit ro-
ma Traiectum

Nunc autem restat scribere quomodo epis-
 copus Johannes roma Redierat Igitur pre-
 fati sex sectores territorii Zwederus inter
 Loc. Johannes de Woudenberch Ghyjber-
 tus de Pterchenborch Jacobus de Lichten-
 berch

berch Johannes de Culenborch ac Henricus
 de vianen percipientes Dominum Johannem
 de Arkel In brevi non Regressurum sig-
 gillando sive Impetrarunt ab ecclesia
 Traiectensi quatenus omni mora postposita
 celeriter Rediret ad partes et ad civitatem
 Traiectensem qui Rediens venit In festo sanc-
 ti Egidij^{ad} Traiectensem anno M^o IIIe 21° pres-
 scripto ~~etiam~~ qui etiam a nemine ~~hinc~~ proprio
 fratre Domino de Arkel Juniore nec a
 quovis subditorum suorum vel extraneorum
 Dominorum auxilium vel consilium vel
 subsidium Impetrare valuit

Ita predicti sex Domini conspirationibus
 et colligationibus quas ad Truicem fecerant
 omnia preordinaverunt Tandem vero per-
 pendens egregius episcopus Johannes quod
 destitutus esset omni solatio et auxilio suorum
 amicorum consanguineorum et subditorum
 cum tamen esset vir plane sincerus et
 de

de suo Ingenio circa agibilia valde acutus
 Die noctuq³ meditans quomodo per auxilium
 Dei omnipotentis et Interuentum beati Martini
 omnem Episcopatum Reformaret, debita ec-
 clesie perfolueret, et possessiones ecclesie perfo-
 lueret et possessionis ecclesie obligatas per
 predecessorem suum, p^{re}cedimeret atque ad In-
 tegratem ecclesie omnia Reuocando restauraret
 Et cum nullibi auxilium sed magis Reputidum
 Inuenisset disponente deo consilio proprio Re-
 quisiuit sibi castrum de wredensteijn ab Resid-
 tendum Illis predictis sex Dominis dudum
 suis preceptis amicis

Post hoc anno Domini M^o CCC^o LII. In
 Februario concessit sibi Dominus Ott^o Domi-
 nus Yselsteijn, de beverweerde, quod suis fide-
 libus armigeris statim Impleuit et Ipse cor-
 poraliter In eodem Residens exercituali po-
 tentia amotis predictis sex Dominis et proie-
 ctis

Quod gratiosè omnes benigne fecerunt dempto
 Domino Zwedero inter Loo qui partem et pon-
 tem de sembruggæ pro se habere fuit
 voluit et nullo modo episcopo eundem pon-
 tem Resignare Et sic episcopus fortalitia
 et castra recipiens ea armis et militi-
 bus suis premuniuit

Gysbertus de Apanda

Eodem anno Salicæ m.°ccc° LII. Dominus Ghyjs-
 bertus de Apanda emit castrum de Wouden-
 berch erga Dominum Johannem de Wouden-
 berch fratrem Domini Huberti Schenck de
 Culenborch qui cum Domino Roberto de Ar-
 kel In bello Leodiensium succubuit et
 dictum est ^Cquidam filius dolens de venditione
 castri De Woudenberch consilio et auxilio
 Johannis Domini de Culenborch cognati
 sui stipatus multo milite quadam nocte
 secreta suburbium occupavit et Improvi-

Los et Incautos In lectulis quiescentes per
 diuersa Ingenia castrum ascendentes diro fla-
 more et horrore suscitauit et castrum
 dolose sic cepit custodes Intraneos profuga-
 uit et exinde totum castrum suo satellicio
 communiuit Dominus Igitur de Apreuda
 ex amissione castri nimirum turbatus ac-
 cessit cum Domino Johanne de Woudenberg
 prouincias reuerendi patris Johannis episco-
 pi conquirendo sibi violentiam hanc et ex-
 igendo oportunum auxilium ad Recupe-
 randum amissum castrum

Episcopus vero Resumptis viribus vali-
 dum armatorum congregans exercitum
 castrum oblidione grauissima per girum
 obledit et cotidianis assultibus valde
 hostiliter Infestauit atque per creberr-
 mos Totus magenorum ac Tactus
 bombardorum menia et turres conuulsa-
 uit

Econtra

Contra vero castrum predonum a cacumine
 murorum sagittis et fundibulis adversarios
 viriliter abegerunt

Demum post xvii septimanam obsidionis
 episcopus Johannes ut vir audax et stren-
 nuus scalas et alia Ingenia apponens bel-
 lica manu primo sabbato Ieiunii cepit et
 solotenus destruxit. Obsedit enim Idem
 castrum a profecto sancti Luce apostoli
 et euangeliste ad diem praescriptam

Cepitq; omnes quotquot erant super castrum
 quos carcerali afflictione valde humiliavit
 qui tamen data magna gara episcopo Re-
 conciliati sunt precibus amicorum

Eodem tempore quo Illustris princeps epis-
 copus Johannes circumvallaverat castrum
 de Woudenberch misit marescillum suum
 cum multo soltelicio ante castrum Ru-
 weel eo quod esset castrum predonum
 et

et subditos episcopi valde Inimice coartarent et molestabant quod potenti manu obtinuit Post tunc triennium inter Wouterus de Myndem comparavit certis Denarijs Idem castrum erga episcopum Johannem

Eodem tempore cum episcopus magnificus esset In oblatione castri de Woudenberch Johannes Dominus De Culenborch Dominus Ghyssbertus Vijanen hostiliter episcopum Incedentes multas villas conflagaverunt devastarunt et cum optimis spolijs ad castra de Goye, et Woudenborch Redierunt

Anno Domini M^o III^c LIIII. In profecto Janeti Servatii Johannes episcopus pro Juribus ecclesie animum gerens Indefessum collectis Immensis bellatoribus potentibus. oblatione cinxit Montfoerd propter fautori-

am

am colligationem Iplius cum predictis Do-
minis De Culenborch et Vijanen adducens
secum terribilem & maximam machinam cum
qua nitentur violenter exvertere castrum et op-
pidum

Quod Zwederus burchgravius anxie notans
guarantiam eisdem fessis supplicat Redijt et
se omni modo gratie episcopi condonavit

Episcopus autem adepta tali victoria accep-
tis magnis pecunijs cum ad gratiam
Recepit tali conditione quatenus episcopo
et territorio Traiectensi se nunquam op-
poneret firmamque obedientiam episcopo
certo pacto Inre Inrandi et scripturis vali-
de Roboraret quod et perfecit

Eodem anno In festo sacramenti cum esset

(Vox una legi non potest) ~~ser-~~ estivalis caloris solis nimium

seruidus Inclitus Johannes episcopus ar-
mato

mato Satellitio et Recentibus equitibus cum tra-
 iectendibus et Amerfordencibus cinct castrum
 de Merkenborch quod triumphali gladio ~~pro-~~
 prope oblidionem ~~in~~ hebdomadarum In
 manu forti cepit, et funditus di-
 ruit capitaneos. Quos cum plerisque predomi-
 nis decapitando et sic cum triumpho Re-
 versus fuerat gloriose secum ducens pan-
 cos captos In eodem castro

Eodem anno In autumno misit victoribus
 episcopus Johannes Masleicum suum
 cum civitate Traiectensi et Ingentibus
 balistaribus ante castrum helensteijne eo quod
 fuit fortalitium predonum et spoliatorum
 et multas Insolentias et Incursiones per
 territorium fecerunt

Qui Illico magnanimitatem episcopi metuen-
 tes Reddiderunt sese et castrum saluis vi-
 ta

ta corporali et bonis temporalibus gratie
episcopi qui adeptum castrum solo ade-
quavit

Eodem anno episcopus Johannes castrum
de Vredelant quod predecessor suus Domi-
nus Johannes de Diest pro VII^m lb Im-
pignoravit comiti Hollandie defuncto Re-
demit ab Imperatrice Margareta sorore
Wilhelmi comitis defuncti Redimendo
litteras et eandem pecuniam ex parte
Imperatricis recepit Dominus florentius
de bochorst Adeptum vero castrum prope
Satellicio premuniuit

Anno Domini M^o III° LIII. episcopus Jo-
hannes collectis undequae plurimis ani-
mosis factarijs et diversis approbatis ar-
migeris cum ciuitate Traiectensi strictis-
sima oblidione cinxit castrum de Goij qui
tandem

tandem castrum Guarris fatigatos gratiam
 suam querere coartavit et bellica manu
 captum funditus destruxit Sed postmodum
 ante castrum Nijenvelt In pace vi arbi-
 trari conclusum et admissum, quatenus
 Ghibbertus Dominus de Vijanen In eodem
 loco Illud Redificaret Inuamine ciuitatis
 Traiectens.

Eodem anno diffidavit triumphator Inclitus
 Johannes episcopus Dominum Zwederum inter
 Loo propter castrum de sembrugge qui
 cum forti armorum manu ubique con-
 tracta Illud obsidere decreuisset Traiectenses
 et Amersfordenses Inter ipsos tali condi-
 tione Reformarunt antiquae fidelitatis et
 amicitiae vinculum quatenus Dominus Zwede-
 rius Resignaret libere Domino episcopo Jo-
 hanni Idem castrum et ne alicui Inde
 Damnum

Dammum provenire posset semper Burgensid
Traiectensis Tribi castellanus permaneret
et sic soluta est oblidio eiusdem castri

Eodem anno Johannes episcopus Reconciliatus
fuit per amicales Interlocutiones
honestarum Domino de roerth et Domino
Frederico de Elen de Iniusta et Indiscreta
computatione pro qua terra transjuelina ab
eis ~~habita~~ ac Impignorata fuit quam
deinde Redemit dand eis Juxta expres=
sum discretorum summam pecunie rati=
onabilem quamvis pridem annis eandem
Redemerat pro LX^m florenis Realibus a
Duce Ghelvie

Anno Domini M^o IIIe LV. circa festum
epiphaniæ episcopus Johannes omni probi=
tati conspicuus magnam armigerorum co=
piam aggregans equitavit ad subiugandum
Rebel

Rebelle de ijelham eo quod Inobedientes
 sibi sociaverunt firmo fidei frisonibus
 quos cum triumphali gloria ditioni sue
 subegit qui sic coacti episcopo firmam obe-
 dientiam et suis successoribus scriptis et Ju-
 ramentis prestiterunt

Eodem anno Dominus Hermannus de Meervelt
 monasteriensis diocesis diffidus episcopum hosti-
 liter cum multis armigeris Ingradens ter-
 ram transjeelmam aliqua ^(sua) de vastand re-
 versus est cum spolijs diuerse suppellec-
 tilis

Econtra vero Dominus Johannes episcopus
 hanc Iniuriosam violentiam omni mo-
 do ulcisci desiderans, Decensens Inde
 expeditos vernaculos et Decentes equites
 cum duobus milibus equitibus In diocesi
 monasteria cum Indignatione maxima ^{reclaso} mo-
 lendenis pontes diruit Pagum eius potenter In-
 cendit

(Vox legi non potuit.)

cendit magnamque prædam multimode facultatis
secum asportavit

Tandem per amicabile pacis Interloquium
omne malum lætis ad bonum pacis Recon-
ciliatum est Acta fuerunt predicta circa fe-
stivum sancti Galli

Eodem anno obiit Illustrißima ducissa Ghel-
rie uxor Rejnaldi ducis Ghelrie ^{nomine} Alienora
~~Alitiori~~ filia Edwardi Regis anglie obiit
autem X^o Kalendas maji consepulta princi-
pibus Ghelrie In valle comitis prope
atocem. ^(sic)

Johannes Episcopus Comiti debita solvit.

Igitur Johannes de Arkel episcopus Traico-
tensis In pluribus bellis victoriosus et
valde prosperatus cuncta ecclesie sue debita usi-
ris vel dampnis contententia persolvit omnia
Invasa ab antecessoribus suis. Redemit ab-
tracta vel violenter detenta ad Jus et proprie-
tatem

tatem ecclesie utiliter Reuocauit Incursions
 et Insolentias depredantium edomuit multa
 predonum castra vicit et deiecit plurimosque
 deiectos gratiam suam exoptantel precibus
 amicorum In deditonem et gratiam suscepit
 Dirutas ecclesias Restaurauit Restauratas op-
 timis libris calicibus ornamentis preciosis ad-
 ornauit

Insuper In summa ecclesia preciosissimam
 mitram cum baculo pastoralari argenteo deau-
 rato quibus verus episcopus et Dominus
 Traiectensis In sua noua Introductione
 vestiretur et coronaretur proprijs expensis mag-
 nificis fabricari fecit monasteriorum siue
 canonicorum ecclesiarum bibliothecas preciosis
 libris adimpleuit

Floruit enim uniuersorum morum honestate
 In dictis et factis veridicis et In
 Iustis factis et factis non declinans ali-
 quem nimum Laudare vel vituperare non
 potuit

potuit tolerare suos seruitores solitus In plu-
rimis ditare dictis factis stabilitate Indisol-
ubili connectens

Itaque post multa alia virtutum Insignia
ab ipso patrata cum sic ecclesia Traiectensis
tali stabili columna fulcita foret et Jam ali-
quatenus leta et libera de priscis prelsuris
et calamitatibus ut ante potuit Respitaret
Ecce diabolus omnium bonorum Inuidius
prosperitati et felicitati ecclesie Traiectensis
et episcopi Inuidens diffeminavit virum
Inuidiosum per corda multorum qui eam Inui-
diosa suggestionem et susurrationem disturbare
nitebantur ut patebit

Igitur anno Domini m^o IIIe LV. In festo
sancti Martini hiemali Illustrissimus
Wilhelmus filius Ludouici Imperatoris co-
mes palatinus et Dux bawaria comes
Hollandie Zelandie et Dominus Frisie
diffidauit

diffidavit episcopum Johannem de Arkel, & totum territorium Traiectense. Induper diffidaverunt eum omnes pene vasalli et feudales ecclesie et episcopi Traiectenses.

Guarantes cum prefato Duce contra ipsorum Dominum et episcopum videlicet Arnoldus Dominus de Yselsteijn Dominus Johannes Dominus de Culenborch Dominus Ghijsbertus de Vijanen Dominus Johannes ^{a de Culenborch} cuius pater fuit Dominus de Woudenberch, Dominus Johannes de Haerlaer, Dominus Johannes de Langheraeck, Dominus Ghijsbertus de Nijenrode, Dominus Johannes de Bloemesteijn, Soudinus de Rijn Hubertus de Conaüwen, Swederus de Nelfe, Dominus Gherardus de Vliet, Soudinus de Rijn filius Henrici.

Interim venerunt quidam complices Ducis Wilhelmi adversarii episcopi videlicet Dominus

minus de Sleijda et Dominus de diele cum
 XL. armigeris qui putantes tendere versus
 Audewater pervenerunt per Ignotam viam
 apud Montfoerde qui protunc adhuc fuerunt
 fideles amici et complices episcopi

Erumpentes Igitur oppidanis e partibus
 licet burchgravius Dominus Ipsorum
 Illo tempore erat Traiecti apud episcopum
 Lorentes adversarios bello audacter Intraierunt
 atq; triumphando eisdem Dominos cum om-
 nibus captos Introduxerunt In Montfoerde

Eodem anno Illustris Wilhelmus Rex
 banarie comes Hollandie collectis et con-
 tractis pugilum Immensis copijs venit
 cum prefatis Dominis vasallis ecclesie
 cum vexillis fulgidis et tubis stridentibus
 ac bucinis frementibus In territorium
 traiectense committens inagre depopula-
 tionis

tionis excidium perventura usque Loten
 ubi cum prefato Ingenti exercitu per-
 mansit per octo dies conflagrando omnes
 fere pagos territorii superioris
 Episcopus autem ex huiusmodi violentia
 et presumptione plurimum Indignatus
 molestaque ferens hanc Injuriam aggregavit
 contra valentes armigeros et plurimos scutaris
 cum quibus Traiectum veniens Instetit ut
 cum eo In virtute magna disturbaret adhe-
 rantem sibi cumcum vel e finibus suis pro-
 fugaret vel cruentum bellum Instet cum
 eisdem committeret

Sed Dominus de Yselsteijn Dominus de
 Culenborch et Dominus de Vyanen Ita
 sedulo pepigerunt cum amicis suis In Tra-
 iecto ut nullus secum exire civitatem vellet
 Episcopus ergo cum nec preceptis nec pre-
 cibus nec vimis Traiectenses ad debellan-
 dum predictum Ducem educere posset nec
 vires

vires sui solius contra tot magnates posse
sufficere perpenderit permansit ocius licet
iniustus Traiecti sine belli strepitu dolens
publice cum lacrimis arrogantiam et Im-
petum Amulorum suorum

Procul dubio si civitas Traiectensis sibi ut pri-
us fidelis et obediens fuisset et perman-
sisset sine dubio guerra melius vel multo
^(sic) prius terminata fuisset

forte prius

Eodem tempore emnescentes perpenderit
episcopum ex hoc lamentabili casu et diffor-
tunio nimium humilatus In festo ^(sic) Turcin-
rando fidelitatis et homagii nominaverunt se
denique oesthollandens associantes se prefato
exercitui ducis Wilhelmi comitis Hollandie
contra eorum verum episcopum et Domi-
num quarrantes cum eisdem

f. rejecto

Eodem tempore et anno quibus egregius Dux
perseverabat

perseverabat per octo dies In Lateri cum
 suis complicitibus venit decenter Dominus de
 egmonda In profecto sancte Katherine
 cum armato satellicio Hollandrinorum
 cum vexillis fulgurantibus et cortibus horri-
 lous In Bunsoten

Qui Bunsotenses animose et armipotenter oc-
 curserunt et ecce commisso gravitate prelio la-
 borose pro corona victorie decertantes et cruentam
 stragem ex utraque parte crudelissime comm-
 mittebant Denique post oblongum conflic-
 tum Bunsotenses terga vertentes a bello pro-
 fugati sunt

Carrierunt autem In eodem prelio bellica
 manu de primioribus et optinis de
 Bunsoten viris laude dignis Et sic Do-
 minus de egmonda cum triumpho cum
 spolijs abundantius redijt.

De Yfelseya.

Eodem anno statim post Regressum Ducis
 ad

ad Hollandiam transierunt secute xxx armige-
 ri ea civitate Traiectensi versus Yselsteyn In
 quadam villa nocte, ut debitam vindictam
 de Yselsteynensibus acciperent qui Impetu qua-
 dam presidium castris caute sibi acquisierunt
 sed cum magis spolijs & rapinis Intenderent
 et vacarent quam ulterius triumphali gladio
 castrum et oppidum occuparent statim Re-
 pulsi cum dedecore vi terga verterunt eo ^{quod} In-
 cendentes presidium cogniti fuerunt per
 splendorem Ignis sed salvi Redierunt Tra-
 iectum

Anno Domini M^oCC^oLV^o. post conversionem
 sancti Pauli episcopus Johannes Kobur to-
 tius potestatis sue contraxit, milites stipen-
 diarios eduxit, cum quibus magnipotentem
 dedit strictissimam obsidione. Wesep et
 Muden Cumque autem ipsos multis Incu-
 sionibus lacerando balistis fundibus et
 quotidianis

quotidianis assultibus nimis acriter Infel-
taret muros Infringendo quarto die bellica
manu potentis cepit et flagrauit fauilla-
tenus ambo oppida et sic victor gloriose
Redijt

Hollandrini autem deputati ad^uminationem
et firmamentum oppidorum, pernatantes
fossata, celerem fugam Inierunt quibus
diunctis preda tota cessit seruientibus, mili-
tibus autem triumphis gloria seruabatur

Eodem anno Ghijsbertus de Yselsteijn miles
strenuus venit cum Yselsteijnensibus hos-
tiliter ante turrim et presidium dictum
Inoeyen toern In villa Gheijn.

Erat enim turris fortis omnibus neces-
sarijs firmiter premunita nec leuiter
vincibilis nisi maximis Ingenijs.

Itaque vocato Castellano per Dominum Ghijs-
bertum.

bertum prefatum eiegit ut Redderet sibi ean-
dem turrim Cui castellanus tenui eam bene
tam diu quod cum honore bene possum Red-
dere Respondit Dominus Ghjshbertus Redendo
Ha Reddidit ^(sic) ergo sibi Infra mediam ho-
ram turrim et funditus destruxit Sed
multi suspicabantur quod erat quedam con-
uentio facta Inter eos et sic preordinatum

Eodem anno In Ieiunio quadragesimali
Arnoldus Dominus de Yselsteyn sedus
pacis firmavit et ordinavit Inter Wilhel-
mum Ducem comitem Hollandie et burch-
grauium de Montfoerd nepotem suum pro-
tunc adhuc Marscalcum episcopi. Reddiditque
predictos Dominos captos scilicet Dominum
de sleijda et de diele cum XL. captis fatel-
litibus Ipsorum Inuito episcopo qui
allegavit captiuos fore sui eo quod Iple
fuerat Marscallus eius nec computationem
sibi

sibi minime fecisset

Eodem tempore venit ex Naerden .xiiii. die
mensis martij Dominus Ghijsbertus
de Nijenrode cum Ingenti copia armige-
rarum plebis et milicie et combussit
violenter Zoest

Cui protinus animose occurrit cum Amers-
fordensibus In Eemlant Otto de Lare
Marscallus episcopi cum vexillis et tubis
et ecce comisso graui prelio In primo con-
gressu Dominus Ghijsbertus de Nijenrode
prostratus et ad mortem vulneratus fuit

Demum declinantibus aliquibus armigeris
a prelio Amersfordem. egregius fideliter
seruus Dominus videlicet Otto de Lare Mars-
callus episcopi Ibidem cum xxxvi oppi-
danis de Amersfordia prochdolor corruit
Igitur Hollandrini victores portantes se-
-mi

micrum Dominum Ghijsbertum super
 hastas diffugiunt^m maturaverunt celeriter qui
 dum per ~~deserta~~ et paludosa vada remearent
 ecce supervenit episcopus Johannes cum
 recentibus equitibus et robustis bellatori-
 bus ad succurrendam suis Sed audito tristi
 nuncio dum eos hostiliter Insequi putat de-
 viavit a via cum suis Ita ut non valuit
 eos debellare

Margareta imperatrix moritur

Eodem anno M^o CCC^o LVI° II° kalendas octobris
 obiit Margareta Imperatrix Romanorum
 comitissa Hollandiae mater Wilhelmi ducis bat-
 varie comitis Hollandie et sepulta est apud
 urbem valiscenorum In hannonia congruen-
 tibus exequijs Post cuius obitum hannonia
 iterum addita est Hollandie comitatu

Eodem anno scilicet M^o CCC^o LVI° XXII. die mensis
 maii

maii Illustrissimus princeps Wilhelmus
 dux bavarie comes Hollandie cum Ingenti
 copia prepotentis exercitus armipotenter Herum
 suggestione prefatorum ecclesie et episcopi
 venit In territorio Traiectensi locans ten-
 toria et tabernacula sua In pratibus virenti-
 bus dictis die hoghewero ubi cuncta devotans
 misit Dominum de Egmonda tanquam ca-
 pitaneum cum robusta manu armatorum
 cum fundibularijs et balistarijs ad obsiden-
 dum castellum Domini Stephani de Nijen-
 velt militis quod et factum est Nam Do-
 minus de egmonda horribilissima obsidione
 Illud per girum obsidens multis Incurioni-
 bus cum quatuor magenis ac quotidianis assulti-
 bus nimis acriter Infestavit Insuper
 ad castri eversionem unam magnam machi-
 nam erexit cum qua adeo Impegit ipsam
 castrum frequenter ut muri paulatim
 lacerati

lacerati particulatim Irruerunt In fossatis

Econtra vero Dominus Stephanus de Nijen-
velt venustus miles habens firmissima
pro pugnacula absteruit per VII. hebdo-
madas forendem exercitum valde egregie
cum bombardis balistis ceterisque Inge-
nijs Ita ut parum proficerent.

Postremo Dominus Stephanus ^(sic) guerris
nimium fatigatus nec evadendi videns
modum reddidit se cum omnibus suis
complicibus gratie Ducis, statimque Hollan-
drini preter consentum Ducis conflagran-
do funditus devastarant Idipsum

quo facto Intercepta fuit antiqua attri-
cationis invidia, et totaliter patificata

In hanc modum Inter Ducem Wilhelmum
et Johannem episcopum quatenus unus-
quisque Rehabetet propria sua bona Et
Dominus

Dominus Ghyjsbertus de Hyanen Reédifica-
ret castrum suum de Goeij

Et dux Wilhelmus non Intramitteret se
de reter..... de proscriptis territorii Traiectensis
Insuper omnes captivi ex utraque parte
liberi abirent Et septem Günterlingi pro-
scripti Regressum liberum Intrandi et
excundi civitatem et territorium haberent qui
fuerunt Dominus Henricus de Keno prepo-
situs Sancti Johannis Dominus pelgrinus
frater eius, Johannes de Woerden, Ghyjsber-
tus günter vanden hoghen lande cum ceteris

Eodem anno omnes alij proscripti günterlin-
gi liberis gratia episcopi Johannis Kein-
trauerunt ad Inhabitanda civitatem Traiecten-
sem videlicet Gherardus bole et Theodoricus
bole frater eius Johannes witte frater
Kodolphi Petrus kannemaker cum ceteris
qui

qui gratiose In subsidium castri de goeij
Domino de Vianen dederunt 1111^m Ab.

Et sic Johannes de Arkel episcopus Tra-
iectensis per duos continuos annos deinceps
permansit In pace sine strepitu bellij,
quiescitque terra duobus annis

Eodem anno et tempore castrum et oppi-
dum de hueden cum toto Dominio de hued-
den volebatur comitari Hollandie

Johannes dux Brabantie moritur

Eodem anno videlicet millesimo trecentesimo
Lvi. x^e kalendas decembris obiit Illustrissi-
mus princeps Johannes dux Brabantie

Oppidum de Hardenberch mu-
nitur

Anno Domini millesimo trecentesimo

Lviii. Johannes episcopus In festo Sancti
ti

ti vincenti victoriosi martiris oppidum
 de hardenberch fossatis magnis et excelsis
 propugnaculis per girum tabulatis menijs
 communiuit diminuendo montem contiguum
 oppido Et ut fertur pridem fletat In
 eodem loco castrum Regale constructum
 a gentilibus et paganis et ~~omnino~~ omnino
 postmodum funditus dirutum et eradica-
 tum.

[una & dimidia pagi
 = ha in lod. vacua
 erat relicta]

De Duce Wilhelmo et eius ferocitate
qualiter senlibus privatus est et de
contentione inter haereticos et Cabeliaunen-
ses.

Anno Domini M^o CCC^o LVIII° cum prefatus
 Dux Illustris Wilhelmus comes Hol-
 landie profectus fuisset In Angliam
 ad Edwardum Regem anglie qui In festo
 sancti Georgii solemnissimam curiam
 fecit suis principibus quorum hono-
 rifice a Rege Socero et Duce De Lancas-
 ter patre coniugis sue et a ceteris Duci-
 bus comitibus proceribusque patrie sus-
 ceptus fuisset et Diu In magna To-
 cunditate Ibidem Letatus fuisset Re-
 diens ad Hollandiam alienatus fuit a
 senlibus fuit enim homo austeris proprijs
 manibus Dominum Gherardum de
 Wetringhen militem strenuum sine
 causa

causa Interfecit, Castrum De nijenvelt
 subvertit, et maximam partem territorii
 trajectensis Immerito combussit et deuas-
 tavit, Mastrem propriam Imperatri-
 cem Romanorum de paterna hereditate
 seculit^{er} expulit quapropter ut timendum
 est Dominus In vindictam cum plaga
 armentie Restrinxit quia omnino In
 festo sancti Georgii anno prescripto fu-
 riosus et amens factus fuit adeo ut
 a proprio fratre et primatibus pa-
 trie Includebatur In quodam ^m ~~maeno~~
 et specioso loco In hannonia In
^(sic) kenect ubi supervivens XIX annis obiit
 anno Domini M^o CCC^o LXXVII.

Igitur Dum Dux Wilhelmus pro-
 prijs sensibus alienatus fuisset exor-
 ta fuit magna contentio et disceptatio
 Inter primates Hollandie, ^{quidam} enim ve-
 luti

liti Cabellianensel exoptabant habere In tu-
tricem patrie ducissam coniugem Ducis
Wilhelmi

Hocrensens vero saniori et meliori consilio
vixi repudiabant eam eo quod ^{non} haberet
prolem apud prefatum Ducem que succe-
dere posset Duci quamobrem miserunt
solemnes Legatos In bauariam ad Illustrum
Albertum Ducem bauarie fratrem prefati
Wilhelmi Ducis quatenus Dignaretur veni-
re ad Hollandiam ad Regendum prefatos
comitatus hannorie Hollandie Zeelandie
et Frisie

Ita Albertus Dux cum solempni comi-
tina comitum Baronum et militum des-
cendens venit ad Hollandiam dicente
et comitante eum Iohanne Domino de
arbel ubi statim ambe partes benigne
concordate In aduentu suo Decr^{uerunt}
quatenus

quatenus Dux Albertus esset Tutor et Rector
 hannonie Hollandie Zelandie et Frisie
 Induper daret annuatim ducisse coniugi
 fratris sui XII^m feudatorum antiquiorum
 ad vitam et sic homagiabatur per prefa-
 tos comitatus valde letanter et gratiose

Cumque In aduentu Ducis ordinata fuisset
~~Lator~~ ^{inter} utramque partem Indurabilis ami-
 citia contigit paruo tempore subsequente
 quatenus susurracione quorundam Invidio-
 rum vere pacis ~~emulorum~~ Dux Alber-
 tus probrose deijceret ^(See) Dominum Jo-
 hannem de Bloemensteijn de baliuatu
 kenemarie, exaltans In eodem Reijnal-
 dum filium Domini de brederode Quo
 facto Cabbeliauenses Dolenter de destitu-
 tione partis sue querclam facientes et
 nichil Impetrantes ordinauerunt apud
 castrihem ^(See) In collibus et Dumis ^(See) Laten-
 tes

tes Insidias ad Interficiendum Dominum

Et cum filio & suis
complicibus. Domi-
nus de Brederode

de Brederode & harum omnium Insidiarum
Ignarus nichilque mali suspicans milit
filium suum cum plerisque amicis suis
valde decenter et eleganter ad acceptandum
commendatum sine balivatum Kenemarie
a prefato Duce qui veniens apud castrichem
cum vidisset cabbellianenses ex Insidijs
armatos contra Ipsum Insurgere fugit
celerrime In ecclesia de castrichem pro
defensione Sed pars adversa non valens
Ipsum Interficere eo quod villani potentia
manu defensarunt Ipsum In ec-
clesia occiderunt tres extremos viros de
comitina filii de Bredenrode quibus patra-
tis pars cabbellianensium. Recepit se su-
per castrum Domini walteri De heemb-
kercke Reliqui vero venerunt In Delft
propter factorum conspirationem et colli-
gationem ad Inxicem.

Econtra

Econtra vero Inclitus Dux Albertus circa
 festum hiemale sancti Martini obsedit
 potenter castrum de heemskercke cum expe-
 ditis bellatoribus pro eo quod iam dictos
 sceleratos In domo sua recepisset quibus
 prefecit Theodicum Dominum de palanen^(Sec)
 et postmodum Dominum de Adperen et
 Redijt Dux ad hagharn

Econtra vero Dominus Walterus de Heem-
 kercke cunctis belli necessarijs abunde pre-
 munitus eisdem resistere castrumque suum
 defendere omni modo presumpsit et foren-
 ses adversarios ab eodem bombardit cete-
 risque armorum generibus dire absterroit
 Demum Idem Walterus miles magnipo-
 tentiam ducis metuens post obsidionem
 XI. ebdomadarum pressuris guerrarum^(Sec)
 lassus reddidit se et castrum suum
 cum suis complicitibus gratie Ducis Haqua
 Dux

Dux victoria tali potius misit Iplum
 cum suis oblidere In Zelandia Sed per
 amicabile Internuncios statim Walterus
 miles prestantissimus Duci reconciliatus
 fuit et castrum suum cum omni Inve suo
 recepit

Eodem tempore cum castrum de heemskercke
 obsessum fuit venerunt In Delft Domi-
 nus Ghijsbertus de Nijenroden Dominus
 Johannes de kernem^(sic) Bastardus Domi-
 ni Johannis Domini de arkel Henricus
 de Woerd patruus Domini Gerardi de
 Heemskercke Ghijsbertus de Wisse cum
 multis armigeris qui cum multis oppi-
 danis Delfensibus Albertus Duce In
 Zelandia protine existente funditus dis-
 ruerunt ceperunt castra de palanen et de
 B^{inc}chorst Insuper armato ~~con~~ satelli-
 tio Intrauerunt potenter palatium
 In

In Hagha comites violenter abducentes captivos
 cabbellianentes contractis cippis er-
 gastulis prisonibus ceterisque captiuorum
 propatulis ad oppidum Delft

Dux vero In Zelandia hanc finistram
 famam audiens ex huiusmodi predump-
 tione plurimum Indignatus Illatamque
 contumeliam omnibus modis ulcisci
 statuens deueniens festino remigio In
 Hagha conuocauit celeriter omnes nobiles
 et primates barones milites et omnes
 ciuitates Hollandie Zelandie et Frisie
 cum omnibus ministerialibus suis cum
 quibus plerisque robustis balistarijs
 alijs ac armigeris circumuallauit stric-
 tissima obsidione In Sissore magnam
 oppidum de Delft anno Domini M^o ccc^o
 Lix^o die Lune In medio Ieiunii
 quadragesimalis post Dominicam qua
 In

In ecclesia cantatur Cetera Iherusalem

Interim vero Dominus Henricus de
 Woert Dominus Johannes De Ternie-
 nam Gherardus ^{Wis} ~~ubi~~ cum suis satelli-
 tibus Strenuis et ~~Strenuis~~ et animo-
 sis adversus hostes viriliter et pericu-
 lose aggressi occiderunt adversariorum
 suorum magnam copiam plures faci-
 -ciatos ceperunt et cum phalangis foren-
 sium Intrepide bellum privatam In-
 -staurare decreverunt Ha ut ^{per} repenti-
 nam fugam forenses multi elaban-
 tur et Ipsi In magna gloria cum
 obtenta preda Idem oppidum delense
 Intranses Jocundati sunt. Cum ergo
 hij predicti forenses domini tam mult-
 -tatiens disturbarant ex oppido Delf
 exercitum principis Alberti adaptavit
 quatuor magnas terribiles machinas ad
 oppidi Interitum

Igitur

Igitur Infra festum pasche et penthe-
 costes oppidani et De perseverantia obli-
 dianis tedio affecti cupiebant potius ce-
 leriter Inire pacis compositionem cum
 Duce Alberto quam post Longam ob-
 lidianem Illam expetere Dixeruntque
 Johanni de ~~Terpenam~~ Terpenam atque Ghiberto
 de Nijenrode militibus capitaneis suis
 ut belli finem accelerarent per compo-
 sitionem pacis quibus auditis predic-
 ti milites convocaverunt pro Interlo-
 quio ~~fractando~~ fractando ad ecclesiam parochialem
 totam comitatam ^{uri} comitatem que semper
 Instantissime petebat reconciliationem
 cum duce Alberto. Comunitate congre-
 gata prefati capitanei dixerunt oppida-
 nis viri prudentes sapientesque audite
 nos et ^{lite} nobis festinare ad deditioem
 Si enim vobis videtur consultum, exibi-
 = meis

= mus ciuitatem In manu forti et In-
 bimus campestre bellum aduersus fo-
 rendes hostes preliabimurque contra
 Ducem Albertum et videbimus si pote-
 rimus obtinere victoriam et profugare
 eos ab obsidione ciuitatis vestre at op-
 pidani Responderunt Dicentes Multo
 Libentius volumus facere pacem abs
 belli certamine quam post victorie
 amissionem necessitate compulsi Inire
 pacis compositionem Milites prenarrati
 dixerunt eis Det vobis deus sanum con-
 siliium Sed videte nichilominus ^{pter} Litteras
 vestras nobis Datas a vobis que ha-
 bent patenter, quod quando vultis absque
 nobis componere pacem quod tunc Li-
 beri absque Detrimento possumus vix
 ciuitatem profuga captanda per octo
 Dies

Dies ante compositionem pacis. Porro
 cum communitas non contradixisset et om-
 nino pacem expeteret prefati milites
 videlicet Johannes De Keruena ^(See) et Ghijsber-
 tus de Nijenrode occultis cum suis
 reliquerunt civitatem Delfensem

Cum ergo prefati milites ut dictum
 est vallatam civitatem ad decem heb-
 domadas et duos dies egregie defensa-
 rant ecce supervenit walrammus de
 Valckenborgh Dominus De borne qui
 hunc obsidionis strepitum prudenter In-
 tercepit ac Inter utramque partem hoc
 arbitrium promulgavit quatenus ^{omnes} oppida-
 nis veniam humillissime duci potentes
 De omni forefacto hactenus perpetrato
 oppidum salvis vita et bonis tempora-
 libus Incolarum Duci redderent et

omnia menia cum propugnaculis op=
 pidi solo coequarent Nec sic de forensi=
 bus hospitibus sine Satellitibus Inoppi=
 do existentibus aliquid quovis modo In=
 transmitterent Induper redderent pro
 omnibus forefactis pro Iniuria Lesi
 maiestatis et Damno Illato LX^m anti=
 quorum scudatorum Et sic Illustris=
 simus princeps Albertus post obli=
 dionem Decem hebdomadarum et du=
 orum dierum Intrauit Idem Dux
 oppidum suum de Delf cum trium=
 phali Laude Sed dominus Ghijsber=
 tus de Nijenrode Dominus Johan=
 nes de Keruenam bastardus de arkel
 cum omnibus suis fautoribus et ar=
 migeris salua vita secreta euerunt
 oppidum Dempto Domino Hejnrico
 de Woert qui callide presentis fuit
 ab

ab aduersarijs super turrim ecclesie eiusdem
 oppidi et abinde tormentis fetori-^(sic)
 bus balistis potentius extractis et decol-
 latus Sed Dominus Ghuysbertus de Nige-
 rode Dominus Johannes de Teruennan
 cum suis complicibus receperunt se
 super castrum Inuincibile de hueden
 super quod obsessi fuerunt per annum
 Sed Interuentu Domini de arkel ab-
 soluti tali conditione quatenus prefati
 domini veniam petentes castrum Domi-
 no Duci resignarent Insuper Infra
 biennium peregre proficiscerentur versus
 terram sanctam uisitando ciuitatem The-
 rusalem Et sic ^{omnium} quarrarum tumultus
 sopita ad bonum pacis terminatus fuit
 Predicti autem Domini dispositis om-
 nibus suis rebus eodem anno profec-
 ti non solum sanctam ciuitatem The-
 rusalem

ierusalem ubi steterunt pedes Domini sed
 et In monte sijnai sepulchrum sancte
 Katherine deuotissime visitauerunt In
 quorum reditu Idem Dominus Johan-
 nes de Kiruenam miles strenuus
 secum duxit vasculum plenum Liquido

quod reuerenter
 repositus in parrochia
 ali Ecclesia oppidi
 de Gorinchem domus
 de Archas. Insuper
 fundavit, dotavit,
 & consecrari procuravit
 & ornamentis prec.
 & ornatis in ea
 dem ecclesia altare
 in honorem Sancte Katherine

oleo eiusdem sacrosancte virginis San-
 cte Katherine gloriose virginis et mar-
 tiris et ad perpetuam Laudem ~~rom. insignis.~~

Albertus Igitur palatinus reni, Dux
 bauarie, habuit In uxorem Margare-
 tam filiam Ducis de Swideniss^(Sue) sine
 de brigha ex qua genuit Katherinam
 Ducissam Ghelrie Wilhelmum comitem
 oestermandie succedentem Ducem et co-
 mitem Hollandie Johannam regi-
 nam bohemie Albertum Ducem In
 bauarie Johannem electam Leodiensem
 episcopum

episcopum Margaretam Ducissam bur-
gundie Johannam Ducissam austriae

Eodem anno videlicet anno domini M^o CCC^o
LX° XII. kalendas martii obiit Illustris
Johannes Dominus de arkel sepultus
In oppido dominii sui de gorinchem
In tumba et sepulchro parentum
suorum Cui successit Ottho secun-
dogenitus suus eo quod primogenitus
Dominus Johannes In hastiludio
Dordraci vulneratus obiit ^{aut} dictum est
Hic enim Ottho dominus de arkel
duxit In uxorem Elisabeth Illustris-
simum virginem filiam Tybardi
fratris Ducis Barenfis et Lotharingie
qui tamen Tybardus fratre Duce
defuncto exaltatus fuit Inste dux Ba-
renfis

=ensis etc. cuius mater fuit filia Gherar-
 di comitis namurcensis Anna vero
 Inelita filia regis francie Ex qua Eli-
 labeth dominus de arkel genuit Johan-
 nem succedentem dominum De arkel
 et Johannam dominam de Heijnvoer-
 den dominus qui dominus Otto dum
 ad requestum Illustrissimi principis
 Ducis Alberti tutoris et heredis Hol-
 landie cum multis primatibus ad reg-
 num anglie transfretasset obiit The-
 odorius xxvii. comes cliuentium assun-
 ctus matris sue Et quia protunc ab-
 sens fuerat Johannes Theodorico fra-
 tre suo defuncto tunc Canonicus Colonien-
 sis contra deum et Iustitiam se In-
 comitatu cliuenti de facto Intrusit
 nepotem suum Dominum Ottonem do-
 minum de arkel ex predictis Johan-
 nem

nest domino de arkel et armgarde
 eius nepte filia fratris sui primoge-
 niti genitum ad hereditatem suam ma-
 teriam contra superius conventionata ac-
 cedere violenter prohibuit Et ne sibi
 noceret vel terram cliuentium deual-
 tando predari posset Duxit In ux-
 orem mechteldam sororem Reynaldi
 et Edwardi Ducum Ghelrie nullas
 tamen ex ea suscitavit proles To-
 hanne vero In xv anno successione
 sue defuncto nepotes eius videlicet Otto
 dominus de arkel ex filia Ottonis
 xxvi. comitis cliuentis filii Domi-
 ni de parnoes sive parwijs ex secun-
 da filia Theodorici fratris Ottonis
 comitis cliuentis geniti Enghelbartus
 et Adolphus fratres de Marka ex
 Juniori filia procreati undique surre-
 erunt

erunt et pro comitatu cliuensi for-
 titer In^(sic)steterunt Nam dominus
 de Arkel Otto forte armatorum
 manu contracta militum ^{de}ro-
 bustorum bellatorum per Ducatum
 Ghelrensem facere disponens per Edu-
 arduum Ghelrie Ducem prohibitus tum
 quia Johannes sororem suam In ux-
 orem habuerat tum quia sibi assistere
 contra fratrem suum Ducem Reynaldum
 noluit ulterius progredi nequirit Do-
 mini vero de paruoel continenter se
 In castro Cleuensi per Dominos de
 marcka nepotes Iplorum In oppido
 Cleuensi existentes concordiam cum eis
 Inire coacti sunt et fuere Et sic
 Ipli Domini de paruoel Dominio
 de Kranenburch pro concordia et eo-
 rum portione contenti paciscebantur
 Et

Et sic Adolphus de Marca Inuente
 obtinuit comitatum cliuentem qui A-
 dolphus comes de marca prius per
 quinquennium monasteriensis Depost ad
 annum coloniensis ecclesiarum ponti-
 fex aspirans ad comitatum Cliuentem
 resignato archiepiscopatu^{1591/3} coloniensis duxit
 In uicem sororem Wilhelmi comi-
 tis montensis protine canonicam
 sancte Cecilie coloniensis genuitque
 ea tres filios videlicet Adolphum
 succedentem comitem et primum
 Ducem cliuentem Theodericum Domi-
 num de dinlaghen sagittali Tota
 apud castrum Ruerveld Interfectum
 et Gerardum comitem de marca

 Sed Otto de arkel verus et Indu-
 bitatus comes cliuentis ex materna
 hereditate

hereditate eiektus et sedulus multoties
 stipato multo milite et satellitio In-
 travit comitatum et cameram cliuen-
 sem conflagrans hinc Inde multas
 munitiones et fortalicia exoptans
 bellam Inire cum Johanne comite
 cliuensem nepote suo ut recuperaret
 Iuste comitatum cliuensem In iuste
 detentum Sed comes Johannes urgente
 et stimulante conscientia sua cum
 Libere sine belli discrimine discedere
 permisit Et sic permansit Dura
 guerra Inter comitem Johannem
 et Adolphum comitem de marca
 succedentem comitem cliuensem et
 suos successores et Inter ^{Othozem} Dominum
 de arkel ~~vero~~ verum sed exclusum
 comitem et suos successores .

Hic enim Otto dominus de arkel
 magnifico principi Duci Alberto valde
 charus et dilectus videns partialitates In
 Hollandia de die In diem Inuales=
 cendo Ingruere cum esset homo pa=
 cis benignus et multum socialis concu=
 caruit In quodam carnispricio Il=
 lustrissimum Ducem Albertum cum
 omnibus primatibus Hollandie Zeelandie
 et Ghelrie In dominio suo In oppido
 de gorinchem ad solemne tyrociniuum
 et hastiludium In quo tyrocinio me=
 diante gratia dei pacificauit et concor=
 dauit omnes partialitates Ita ut
 suo tempore parum vel nichil quispiam
 curabat de partialitate sed omnes obe=
 dientes Duci et principi In plorum prae=
 debant et orabant Inuicem benigne
 sine exceptione personarum qui Otto
 propinauit

propinavit In eodem hastiludio duos
 Lucios Domino Duci mire magnitudinis
 ad Instar magnorum salmorum ^(sic) Ita
 ut omnibus stupendo mirabantur de
 magnitudine tantorum ^(sic) Lucorum affir-
 mantes se nunquam maiores vidisse

Hic enim Otto de arkel prudens et
 discretus et strenuus miles ^{vere} fuit fi-
 delissimus protector et In defensor Tu-
 riam privilegiorum suorum et const-
 scribam pauca de multis. Erat enim
 quidam thelonarius In metkens hoeck
 qui locus antiquitus dicebatur nie-
 mantis vrient prope Dordracum qui
 subditos suos gravabat et exactionaba-
 tur ultra condignum cotidie Ita ut
 Ipsi exactionati conquerebantur grae-
 vamen

Nomen Iplorum sepius predicto domi-
 no Ottoni Implorantes auxilium vel
 oportuam Remedium Ipsius qui Do-
 minus tractus primo bis et tertio le-
 ratore premonuit eundem thelonarium
 ut de talibus gravaminibus et mole-
 stijs desisteret et suos Libere permitteret
 absque questu nauigare secundum privi-
 legium et sibi et progenitoribus suis
 et principibus Hollandie Indultum
 alioquin Ipse se vindicaret de arro-
 gantia et molestia subditis suis Simplic-
 ita qui parsipendens monita tam po-
 tentis ^{nobilis} viri magis ac magis cotidie gra-
 uabat suos subditos Quapropter Idem
 Otto dominus de arkel quadam die pre-
 missis quibusdam satellitibus Iplum
 Interficere precipiebat Quod et factum
 statim fuit Ipse vero dominus festi-
 nanter

nanter perpetrato scelere allegans homici-
 didis stipatus multis militibus Fuit
 In hagiis ad Dominum Ducem Al-
 bertum petens veniam de perpetrato
 scelere allegans gravamen et vilipendi-
 um sibi et subditis suis Inflictum
 per prefatum suum thelonarium Dux
 vero multum diligens Dominum Otto-
 nem Ottonem cepit eum post debi-
 tam salutationem sub brachijs suis
 Indulgens sibi plenarie omne fore-
 factum et sic pariter cenantes ami-
 cabiliter post multas reverentias
 remisit Idem Dux Dominum Otto-
 nem cum magno honore ad propria-
 ditatem maioribus privilegijs
 Insuper dum quadam vice Dordra-
 censes minus Inste ultra Liberta-
 tem

tem et privilegium suum subditos suos
 gravarent, valentes et exigentes ut Ar-
 belenses Dordraci venirent Dum ex
 Zelandia et Hollandia navigio repatri-
 arent ut bona sua ponerent In alia
 navii et proprie deberent Illa vulgariter
 dictum ver Stapelen etc. Quod cum Do-
 minus Otto didicisset Interpellatus
 per ^{suos} subditos suos quid In Illo ca-
 su facere deberent precepit ne ullo mo-
 do hoc attentarent quia esset In pre-
 iudicium privilegiorum suorum sed si
 violenter adducerent navies Ipsorum
 quod patienter ~~sustinerent~~ sustinerent
 Quod et factum est Dum ergo
 quidam dictus Boninck cum magna
 navii ex Zelandia veniret et solito mo-
 re versus gorinchem tenderet superve-
 nerunt

nerunt Dordracenses capientesque more
 Ipsorum Dilapidauerunt super Locum
 Iustitie Quapropter consilio Domini
 Ottonis Idem emptas alia navi sumptibus
 et expensis Domini Ottonis eadem
 dem attemptavit Iterum Dordracenses
 eam arripientes fecerunt super Locum
 Iustitie Similiter et tertiam quibus
 factis Dominus Otto licet valde Irratus
 dissimulavit tamen forefactum
 parvo tempore quoadusque Dordracenses
 super remum emplissent plures naves
 vini repletas et per exploratores hoc
 praesens Dominus Otto cum per go-
 rinchem oppidum Domini sui vel-
 lent navigare violenter omnes Illas
 naves cepit et vinum ^{mun} com^{mu}nⁿⁱitati ceteris^q
 vicinis dominis distribuit In des-
 pectum sibi Inflictum Hinc necessitate
 te

te coacti Dordracenses Libere de cetero
permiserunt arkelenses nauigere ab
quatuor eorum quorsum vellent et sic
pacificati boni amici permanserunt

(fate oram)

Ipsi^[Sic] enim tempore vacavit ecclesia
parrochialis de Scoenrevoerd quam
cum contulisset tanquam verus collator
et ^[Sic] Titul^[Sic] patronatus sui uni idoneo
sacerdoti voluit se Intromittere ^{de} colla-
tione eiusdem ecclesie prepositus ^{Sacerd}
Marie traiectensis • allegans quod In-
terno suo vacasset et collatia debite
volueretur ad collationem prepositure
sue contulitque similiter uni, qui cum
citasset sacerdotem propositum ex parte
Domini ex arkel Otto dominus de
arkel In tantum Trascibat quod
Trato animo scripsit preposito ut de-
Litteret

listeret a talibus presumptionibus u-
 tandum prouisum suum aliquin ali-
 ter secum procederet Sed prepositus
 parumpendens ammonitionem domini
 Ottonis Denus citare et non solum
 prouisum sacerdotem sed et Ipsum
 Dominum de arkel presumpsit Qua-
 propter Dominus Otto primo proscrip-
 sit omnes citatores et executores pre-
 positi secundo facis ~~permanet~~ submer-
 sit

Prepositus vero hec percipiens eundem
 Dominum de arkel ad curiam roma-
 nam citari procurauit Demum cum
 Idem prepositus quodam tempore ve-
 nisset In oppido Vianen ad primam
 missam superuenit secrete Dominus
 de arkel et Ipsum prepositum ad ec-
 clesiam

clesiam fugientem ~~prepositus novus~~
 Ipsum gravasset Interfecit In crate
 cioniterii Dum ergo successor suus scilicet
 prepositus novus Ipsum gravasset
 In curia romana misit Idem Do-
 minus de arkel callide quosdam fatel-
 lites romam qui Ibidem executores
 contra Ipsum Interficiebant et
 Impetrata mediante Domino reigero
 cardinali de baer nato annuncio Domi-
 nus de arkel a sede ~~archiepiscopalis~~ ^{postea} publica abso-
 lutione liberavit sic Licet male
 suum provifum, Nec erat quisquam
 ausus de post Ipsum molestare vel
 fuis ea de causa

Et Licet hoc sacrilegium commiserat
 fuit tamen totus ecclesiasticus Legis
 Chrispi denotus Telator fundans eccle-
 sias

lias et dotans altaria suo et enim tem-
 pore nullus homicida voluntarius
 nullus usurarius nullus adulter In
 suo dominio vivere et habitare potuit

Contigit enim ut quidam oppidanus
 et Libricus et Lascivus dictus Heijn-
 ricus kannemaker homo In tempo-
 ralibus satis abundans accederet huc
 ad virgines Illuc ad formosas viduas
 aliasque pulchras honestas matronas
 contrahens clandestinum matrimo-
 nium cum omnibus tali conditione
 ut Infra annum non publicarent
 matrimonium contractum Sicque
 sub colore et specie sacramenti
 matrimonialis delusivè condormivit
 multis. Cum ergo successu temporis
 multe essent ab eo Impregnate detec-
 tum

tum et publicatum fuit scelus ~~et~~
 murmure et Litigio Ipsarum quia
 unaqueque putabat et Tactabat se esse
 eius Legittimam uxorem Tandem ab
 Officiali prepositi aernhemensis In
 eodem oppido canonice citatus cum om-
 nibus Illis mulieribus per ~~omni~~
 cum delictis ut agnosceretur Legittima
 uxor cum qua prius contraxerat venit
 Toco se Irridens sacramentum matri-
 monii Cumque cum omnibus Illis
 Libere et Legittime se contraxisse
 clandestine profiteretur Sciscitabatur
 officialis que ergo Illarum habuit
 primam fidem respondit sublannan-
 do et cachinnando vere ~~prius~~ ^{ma non} cum
 est hic adhuc present nec habitat
 In Illo oppido et sic spernens Iudicium
 cum

cum iit vias suas Confuse ergo
 omnes Ille mulieres et sece Lamen=
 tabiliter Intuentes dolentes et flentes
 Ibant ad Domum Inuicem conquere=
 rentes de tali nephando et Inaudito
 scelere quibus Ita gestis statim to=
 tum negotium delatum ad aures Domi=
 nis ottonis qui valde Iratus condo=
 lens Illis honestis delusis matronis
 precepit indilate sine mora diligen=
 ter portas oppidi claudi et custodiri
 Ipsumq; per suos satellites capi Iu=
 rand per militiam suam Ipsum
 decapitare quod cum sibi per secretos
 amicos suos intimatum fuisset
 statim celerrime fugam Inijt ad
 ecclesiam ut Ibidem In Lecto sa=
 cro securus perle^{ve}uaret quousque fu=

ror Domini foret mitigatus Et domi-
 nus Otto quia contra decreta ecclesiast-
 ica contra Deum et Iustitiam hec
 peregisset violenter voluit eum ab
 ecclesia trahere et sed saniori consilio
 tandem acquiescens ne exaderet circum-
 vallavit Ipsum In ecclesia quinta au-
 tem die conclusit eum sub cura
 magna supra sarcophagum mag-
 num prope altare sancte crucis In
 medio ecclesie qui tandem In media vic-
 tus reddidit se gratie domini qui eum
 paruo tempore reservatum decollari pre-
 cepit

Hic Insuper Dominus Otto construxit
 ex fundo regale castrum In
 confinio domini sui super Lectam
 dictum

dictum Eversteijn Insuper oppidum
 Ghalpeer cum castro de Haghesteijn
 muris altis et fossatis magnis
 per girum cinxit et turritibus ^(sic) forti-
 bus communit.

Anno domini M^o CCC^o LX°. Johannes
 de Arkel episcopus trajectensis ad-
 sociatis sibi quibusdam armigeris
 secessit In ^(sic) Zelandia, ubi In re-
 more Infra wegstapel et ^(sic) latinam
 primo magnam Ligneam Deinde
 Lapideam construxit castrum ad
 reprimendum cotidianos assultus
 predonum et ~~Saptorum~~ et ad re-
 primendum et compescendum rebelle
 vulgus ^(sic) Zelandie quod castrum
 appellavit Arkelsteijn

Eodem anno diffidavit episcopum Jo-
hannem Ghysbertus de Netelenhorst
qui forti armatorum manu con-
tracta cepit caute Imperfectum cas-
trum arkelsteijn In quo bellanti ma-
nu cepit xxxiii. armigeros Contra
episcopus Johannes possessionem Ip-
sius hostiliter Inuadens cunctaque de-
vastans Ipsum gratiam suam que-
rere coartavit

Eodem anno circa festum assumptionis
virginis Marie cum Ingenti exercitu
plebilis et militie secessit episcopus
Johannes ante castrum laterloe ex-
truens Ibidem potenter fortalitium
magnum et presidium forte ad
edomandum rebellionem et violentiam
laterloens. quam cotidie ex eodem
castro

castris hominibus territoria traiectiones
 Influxerunt et In tantum castrens
 et laterloenses diurnatim potenter
 Inpegit et afflixit ut condignam
 ultionem ab eisdem grassatoribus acceperit
 Deinde per amicabile pacis Interloquium
 Ha reconciliati sunt quatenus
 castrum de laterlo et presidium
 episcopi funditus eradicarentur quod et
 factum est

Anno Domini M^o ccc^o lxxi^o altera ^{die} post
 factum epiphaniae episcopus Johannes
 collectis Immensis bellatoribus venit
 In fremitu bucinarum et In sonitu
 tympanorum cum vexillis fulgidis
 armipotenter In Hellingewarf In
 Steenwikerwout et In ^{Umelant} ~~Umelant~~
 eo quod essent homines sui Episcopi
 = h. s.

= tus. et pluribus annis sibi valde
 rebelles fuerunt nec sibi quovis modo
 obedire dignabantur Cui e contra pre-
 dicta occurrerunt In magno liore
 cum cornibus horronis et commisso
 gravi prelio pro corona victoriae pre-
 dicti villani post stragem multorum
 a bello profugati sunt quos episco-
 pus Insequens multos cepit, villas
 Ipsorum violenter exisset et predam
 opulentam exinde abduxerunt quibus
 factis ad deditianem coacti homines
 de Steenwikkervout et Opimmelant cum
 suis attinentijs episcopi firmam obedi-
 tiam praestiterunt certis pactis iurjurand:
 roboratis scilicet ut pro forefacto suo
 semel redderent episcopo x^m antiqua
 scudata Et sic pacificati episcopus
 victoriosus

victoriosus spolijs aduersariorum ditatus ad propria gratulanter redijt

Post cuius recessum homines de Hellinghewarf iterum rebellantes validam conſpirationem inierunt Inuicem contra eorum episcopum quibus patefactis episcopus expeditione potentissima circa festum purificationis In Hellinghewarf regrediens confestim irruit super eos conflans grandis bleedick et omnia circum circa Insuper potenti et rebellanti manu pagum de Hellingwarf Incendit magnamque predam multimode facultatis secum gloriosius asportauit Et sic absque belli strepitu Inimicos valde humiliatis et ad dedicationem

tionem proactis episcopus redijt et sic
 Deinceps terrore nominis sui omnes
 rebelles patrie pacem ipsius querita-
 rant.

De Reynaldo Duce Ghelrie
 et Eduardo fratres eius

Eodem tempore fuerunt due male-
 dicte parcialitates In Ducatu Ghelrie
 quarum una pars dicebatur hekers
 adherentes Reynaldo Duci Ghelrie
 Alia vero dicebatur Bronchorsten,
 adherentes Eduardo fratri Ducis
 que parcialitas originem cepit anno
 Domini M^o CCC^o LI° et duravit prope
 dolor per decennium, Ita quod totus
 Ducatus erat diuisus scismatice In
 duas partes committentes Inuicem
 depredationes

depredationes Incendia et varia et
 Inaudita genera et excidia ho-
 minum. Domicellus Itaque Edwardus
 recepit se cum omnibus fere ami-
 cis suis In oppido tijelensi ubi
 receptus fuit tanquam verus Dux
 et Dominus Ghebric cui Licet
 Inimice Indulserunt egressum
 et Ingressum cum suis ad be-
 neplacitum Ipsius

Econtra vero Reijnaldus Dux exerci-
 tiali potentia veniens cum omnibus
 amicis suis et obedit potenter op-
 pidum de Tijela suis volens ex-
 pugnavit eam Itaque Domicellus
 Edwardus audiens Tijelam tam
 graviter obsessam recollectis cum
 omnibus amicis suis robustis preliato-
 ribus

ribus et expeditis armigeris Intrauit
 Inuitis forensibus oppidum Tjelense
 statimque portas apertis cum vexillis
 fulgidis et cornibus horisonis oc-
 currit vero duci fratri suo Contra vero
 Rejnaldus Dux cum tubis frementibus
 et signis Irradiantibus armipotenter
 eidem nimirum occurrit Et ecce com-
 misso graui prelio Inter aggerem et
 fluum uale prope oppidum Tjele
 commiserunt alterutrum magnae
 depopulationis excidium Denique post
 oblongum conflictum exercitus ducis
 Rejnaldi In occisione magnanimo-
 rum principum et Dominorum
 qui In eodem Duro certamine
 corruerunt et capti permanserunt
 Et multum debilitatus.

Corruerunt

Corruerunt denique Dominus Fredericus ult Dominus Adolphus Ruythem Dominus Borro de hemmen cum pluribus alijs Scittarijs et armigeris Lande dignis. Capti autem fuerunt prochdolor Dux Rejnaldus Dux Ghelrie Dominus Arnoldus de Arkel Dominus de zoelen et aeraet Dominus de Lienden Dominus Gerardus de Rijn Dominus Fredericus de Ele Johannes de Ele cum plurimis domicellis Scittarijs animosis et diversis approbatis armigeris Istud bellum dolorosum contigit In maijs In festo sancti urbani.

Post hoc autem ^{anno} sequenti Domicellus Edwardus frater ducis Ghelrie fratrem suum Ducem In prelio captum

captum carcerali custodiae mancipavit
 cum pluribus suorum complicum In
 qua per decennium captus mansit
 et Ipse Infra Illud ^{tempus} tam egregie
 Ducatum recit Ghelrie plurima castren-
 sium Domicilia que erant raptorum
 et predonum ^(sic) recondita et habitacu-
 la diruendo maleficos et violentos pre-
 scribendo vel occidendo Ita ut Ducatus
 Ghelrie non fuit ^{ita} Libor et securus
 pro omnibus hominibus In memo-
 ria hominum In tempore primorum
 comitum et Ducum fuit suo tempo-
 re fuit.

Eodem anno circa festum natiuitatis
 virginis Marie difficilis est Johannes
 de Arkel episcopus Dominum de
 voerth rebellantem abusionibus graui-
 bus

Similique oppressionibus transjcelanos
 grauantem ex castro de keppel Quapropter
 episcopus collecto Ingenti exercitu
 venit et fere omnia Incendio deuastauit
 In cuius ^(sic) guerra Zwollenses fideliter
 pro vero domino episcopo manūrale aui-
 lium deferebant sed dauentrienses et
 campenses cum Ipsorum ^(sic) constrictū
 nullatenus donec episcopus aliqua spe-
 cialia priuilegia Ipsis confirmaret
 Eodem anno In festo sancti kalixti
 Superuenerunt amici domini de voerth
 cum plerisque grassatoribus de castro
 de rechteren hostiliter Inuadentes uine-
 taque concremantē ante oppidum de
 Zwöllis predam abduxerunt validam
 Contra Zwollens. In Inuicem con-
 glomeratis ^(sic) cum fonitu tubarum In-
 secuti

Secuti sunt volentes raptam predam
 potenter excutere et pro Illata sibi
 contumelia Instaurare crudele bellum
 et ecce In Inuicem permoti com-
 missoque campestri prelio Zwollen-
 ses terga vertentes a bello profugati
 sunt corruentibus multis ex utraque parte
 Capti autem fuerunt LXX de optimis
 Zwollensibus.

Anno domini M^o CCC^o LXII. Edwardus
 Dux Ghelvie Duci Alberto de Bau-
 aria bellum Indixit prope montem
 hajmonis Quapropter Idem dux Ab-
 bertus congregans Ingentes copias
 electe militie cum vexillis choruscanti-
 bus ac cum Ingenti copia prepo-
 tentis exercitus profectus est super mon-
 tem hajmonis expectans Ibidem
 ducem

dūcem Edwardum Ghelrie, promittentem se venturum ad prelium quo vero non comparente nec Infra triduum veniente ultra prefisum diem Hollandenses In ducatu Ghelrie Incondia committentes plures villas Inflammarant et ab Inde rapinam multitudine facultatis abstraxerunt Et cum multis captivis et spolijs ad Hollandiam cum dūce Alberto gloriose reuerſi ſunt

Magna tempeſtas

Anno domini M^o CCC^o LXII. In Ianuario In feſto ſancti marcelli paſſe tanta erat tempeſtas ventorum et elatio maris quod nulla etas meminert maiorem Ita quod violentia ventorum multe eccleſie multarumque eccleſiarum

ecclesiarum multi aggeres turres cum
 domibus et molendinis corruerunt
 Insuper multi aggeres circa Littora
 maris ex vehementi ~~et~~ Inundatione
 aquarum Interrupti magnam submer-
 sionem multorum hominum utriusque
 sexus sustinuerunt

Eodem anno ~~sepe~~ feria quinta post
 festum sancti Jacobi Apofoci magni-
 ficus episcopus Johannes multis di-
 uitijs et potentia pollens adiutorio
 nepotis sui Ottonis Domini de arkel
 ceterorumque fidelium amicorum Ingen-
 tem equestrem pariter et pedestrem
 exercitum congregans violenter poten-
 terque obsedit castrum de voerst
 eo quod ~~excessiva~~ ceruicosa tyrami-
 de multa Insolenter egisset ferro et
 Igne

Igne multa In superiori territorio
 devastando tres Insuper magnas
 machinas natantes ad eversionem cas-
 tri terribiter erexit et adaptavit ex
 quibus multis Incursionibus La-
 cessit castrens et que cum balistis
 bombardis ac fundibulis cotidianis
 assultibus nimis acriter Infestavit
 habuit enim egregius episcopus Johan-
 nes In specialem factorem sue guar-
~~re~~ Edwardum ducem sue recto-
 rem Guelrie. voerit enim erat regale
 fortissimum castrum cuius turres
 erant alte LXXX magnis ^(sic) Latit

XII. pcedibus Insuper habuit qua-
 dratum Lapidum antemurale sue
 presidium quod rebellanti pmanu
 animose cepit episcopus In quo Idem
 erexit

erexit Instrumenta valde terribilia
 quibus maximam turrim confregit
 Ita et In partes corrueret muros
~~constraxit~~ contriuit aulam com-
 minuit E contra vero castrenses
 parumpendentes ruinam predictorum
 confab^{ri}carant certa fortia Inge-
 nia quibus maximam machinam epis-
 copi violenter In castro traierant et
 forenses aduersarios cum clauatis Lan-
 ceis et preacatis venerabilis viriliter mil-
 titiens exterruerunt atque ceperunt et
 expugnauerunt Denum castrenses vi-
 dentes viros episcopi Inualescere nec
 viros Ipsorum contra tot magnates
 barones et milites posse sufficere
 atque Lassitudine quarrarum fessi
 reddiderunt gratiose castrum episcopo
 Galia

salua vita Iplorum reddiderunt au-
 tem castrum ex die nouembrii post-
 quam quindecim septimanis Idem castrum
 obsidisset. episcopus autem adeptum
 castrum solo coequauit et sic cum
 triumpho suis ualedicens reuersus
 est ad propria. Cuius castri victoria
 et anni habentur In hoc metro
 Arkel vincebat te voerst nam bel-
 la sciebat

Eodem anno et tempore obsidionis
 castri de voerst natus fuit Johan-
 nes de Arkel primogenitus et unige-
 nitus Ottonis Domini de arkel

Eodem anno venit quidam sacerdos
 de Italia nomine Nicolaus ^(sic) poter
 pastor ecclesie parochialis de gorin-
 chem qui postquam per septennium

Ferruiffe^s egregio patri et Domino
 Domino Fortinero patriarche Graden
~~et~~ ac ecclesie rauenⁿ archiepiscopo
 Cardinaliq³ romano detulit secum multas
 sanctorum reliquias videlicet
 brachium sancti appollinaris disci-
 puli Christi de Lxxii. atq³ primi
 archiepiscopi urbis Rauenⁿ et mar-
 tiris, Particulam capitul^{is} sancti Jo-
 hannis baptiste de De cranis sancti
 Andree Apogoli, De Ligno crucis Do-
 mini Et de vestimentis sancte Ce-
 cilie virginis et martiris aliorumq³
 sanctorum quas Idem fortinerius
 cardinalis In sua custodia honora-
 biliter conseruabat diuersis. Ibidem
 choruscantibus miraculis et eadem
 prefato sacerdoti. In extremis ead-
 dem poscenti pro beneficio sibi ~~facere~~
 penso

penso contulerat. Quas cum In ecclesia
 gorinchem Localset reverenter diversis
 miraculis denūo Ibidem claruerunt qua-
 re venerabilis pater episcopus Johan-
 nes de Arkel festum sancti appolli-
 navis Apostolici martiris et archiepiscopi
 Instituit Imperpetuum In
 eodem oppido celebrari adiunctis eisdem
 eadem reliquias venerantibus multis
 Indulgentijs

Anno domini m^o ccc^o LXXIII°. feria se-
 cunda post festum sancte Agnetis
 obiit Zwederus de VoerA hereditans
 primogenitus suo omnem quarrarum
 tumultum contra episcopum Johan-
 nem Sed filii sui sane consulti
 ac potentia episcopi victi venerunt
 In oppido de renen dominica ante
 festum

Festum sancti Odolphi~~us~~ eodem anno
ubi episcopo gratiose reconciliati sunt.

Anno domini m^occc^o lxxiiii. x^o die
mensis februarii episcopus aggerat~~us~~
et vallat~~us~~ Literis firmis munivit~~us~~
quandam partem terrarum dictam
Mastbroeck In qua requisivit sibi
xxxii. hoer~~en~~ Lant~~us~~ quas successoribus
suis reliquit Dempta media por-
tione Decimarum Illarum terrarum
quam contulit ecclesie duantrensi
ad honorem sanctorum Leuini et
radbodi confessorum

Hic est sciendum quod Illustris
pontifex Johannes de arkel anno do-
mini m^oiii^o xl^oii^o recepit Episcopatum tra-
iectensem a Clemente sexto ex toto
vel

vel Impignoratū vel ūsuris vel
 Damnis grauatū per suūm prede-
 cessorē Iohannem de Diest epis-
 copūm traictensē quem egregie
 contra omnes Inimicos potenter de-
 fensauit quāuis quāsi continuas
 suo tempore tūct quārrūs disceptans
 forte varia Inuata varietatem tem-
 porū sedulo cū multis grassa-
 toribus Ad ūltimū tamen sua
 prudentia et strennuitate et Iusto
 dei Inuitio dissonante contra multos
 predones diūtūrnis bellorū
 fatigationibus Laceratos totūm
 Episcopatum et ecclesiam reliquit absque
 debitis Locūplētem et diuitis plu-
 rimis abundāntem castra quoque et
 fortalicia ecclesie aut fecit aut emen-
 dauit

dabit vel renouauit atque rebus neces-
 sarijs ut eorum promptuaria eructa-
 rent ex hoc In Illud undique com-
 munita. Tandem postquam xxii. an-
 nis Ita strenuè rexisset annofalio
 Domini M. ccc. ^{LXIII. XIII. Die} ~~Domini~~ aprilis urba-
 nus papa 49. transtulit Enghel-
 bertum de Marcka episcopum Leodiens-
 sem a Leodis coloniam et Johan-
 nem de Arkel a traiecto leodium et
 Johannem de Verrenborch a monas-
 terio traiectum et prouidit florentio
 de wesselichonen subdecano colonien-
 sis de Episcopatu monasteriensi quib-
 bus sic rite ordinatis Johannes
 de Arkel cum Duce Ghelrie et comite
 de verrenborch et Ottone Domino
 de arkel Leodium Intrauit cum mag-
 no comitatu principum baronem
 ac

ac militum ubi secundum ritum
 et consuetudinem cum solemnitati-
 bus et ad hoc conductis admissis
 fuit Statimque obedit potenter ad-
 gatorio Leodiensium castrum de barkel^{se}
 et post hoc Imperiale castrum
 de rummen que armatamanu cepit
 thesauris copiosis spoliavit et fun-
 ditus destruxit eo quod essent rap-
 torum et spoliatorum Domicilia
 Sed castrum de stockum Licet vi-
 cerit tamen armis et militibus suis
 premuniuit et fortius restaurauit
 et deinceps In magna pacis abun-
 dantia per xv. annos egregie rexit
 eam.

Anno Domini m^occc^o lxxviii. sexta die
 martii natus est Illustris Wilhel-
 mus

mūs futurūs Dux Tulie et Ghelrie
filiūs Wilhelmi ducis Tūliacensis.

Anno Domini M^o CCC^o LX° VIII. fuit mag-
na Intemperēs ventorū Ita quod
mūlte domū~~ba~~ corruerunt et mūlte
arbores radicitū similiter magna quā-
arra fuit In Mariq. fructū arbo-
rū per nimiam grandinem et
Intollesabilem ~~et~~ plūviā pe-
rierunt Cūq; anni notant^{ur}. In
hoc versū psalmi Non fuit sint
occūltat^{ur} a filijs eorū In ge-
neratione altera ~~et~~ Et habetur In
Illo psalmo Attendite popule
me

Igitur anno Domini M^o CCC^o LX° VIII° VIII.
die Septembris venit Illūstris Jo-
hannes de Verreborch cūm decenti co-
mitūa

mitiua traiectum ubi solemniter et
decenter Incathedratus fuit rep=
periens omnia castra et bona Epi=
scopatus Libera et bene referta Hic
enim Johannes homo fuit pacis
nullas guerras suscitans quibus
gravabat territorium

Demum anno Domini M^o CCC^o LXV°.
quidam In Diocesi monasterio^{gali}
diffidentes episcopum videlicet filii
de veel quidam de broeckusenⁿ
qui pagos multos transjcelanos
crudeliter Innuadentes per copiosas
exercituum acies predam permax=
imam abduerunt Quapropter epis=
copus Johannes cum satellitio
^{VIII^e.}
~~uni~~ equitum territorium monaste=
riense Intrans hostiliter cuncta
suorum aduersantium bona Igne
devastans

deuastans pomeria viridaria et ce-
 tera quaeque concilcans cum preda
 valida postquam per duos dies et
 unam noctem In finibus Tri-
 micorum perseverasset In me-
 dio maij victor redijt ad propria
 hostibus ad satisfactionem coartatis

Eodem tempore Amerfordenses
 sibi rebelles volebant sibi the-
 lonia vectigalia ⁽¹²⁾ excitias reddere
 et alia quae de iure episcopo obli-
 gati fuerant Quapropter episcopus
 valentes aggregauit armigeros milites do-
 micellos et approbatos scitarios ut
 In virtute magna attereret Amer-
 fordenses cum eisdem

Et ecce anno domini M^o CCC^o LXVI° In
 die

die sancte margarete virginis episcopus
 cum predicto satellitio obsedit oppidum
 eorum cum quibus strenue disturbavit
 eos atque per suos milites coadiutoriales
 multos cepit quos carcerali custodia man-
 cipavit. Demum post obsidionem octo
 dierum mediantibus amicis pax Inter-
 dictas partes Interuenit conditione ta-
 li quatenus Amersfordenses de cetero
 suo episcopo fideles et obedienter per-
 manerent Insuper quod sibi et suc-
 cessoribus suis darent que de iure
 tenebantur dare Et sic soluta fuit
 obsessio et episcopus potita victoria
 victor adiit traiectum

Eodem anno Industria et Labore
 magistri Philippi De Leydis fuit
 fundatum et erectum collegium In
 honore sancti Patricii In oppido
 Leydensi

Lejdensz In quo ~~anno~~ xx. m. llii. canonici
decenter et abundanter ~~fiit~~ sunt pres-
bendati et beneficiati

Eodem anno Illustrissimus Dux Al-
bertus Dux tutor Hollandie susci-
patione praevorum Tussit decollare
nobilem dominum de adinghen ^(See) juve-
^(See) anqem, eo quod Impetatum sibi
fuerat quod certa Ingenia scalas
et cetera requisita In castro suo
haberet cum quibus castra et oppi-
da comitatus hannoniensis debellare
decreverat De cuius nece maxima
guarra orta fuit In hannonia
Ipse enim Illustris Dominus
^(See) anqem post se reliquit septem
strenuos milites In fratres qui
sua potentia fere totum comitatum
hannoniensem ferro et Igne destruxerunt
et

et eundem Duce[m] Albertum multo-
 tiens In angustia mortis ab eis cir-
 cummentum et fere creptum perfa-
 daces et fortes armigeros angustiabant
 Demum dice sagaciter fediis pacis cum
 eisdem fecit. et Inijt fere coactus cum
 multis conditionibus et ordinationibus

Item anno Domini M^o CCC^o ^(See) LXXII. fun-
 datum est collegium In Liericree
~~partem~~ partium Zelandie

Anno domini M^o CCC^o ^(See) LVI. ~~XXIII.~~ die men-
 sis martii obiit venerabilis pater Domi-
 nus Baldewinus de sterckenborgh
 partium episcopus Frisie episcopus
 tripolitatus sepultus traiecti In
 monasterio sanctimonialium sancti ser-
 tii

igitur anno domini M^o CCC^o LXXIII. Al-
 bertus

bertus dux et tutor Hollandie ad pœ-
 petuam sui memoriam In Hollan-
 dia In Flaqua In capella palatii
 fundavit et Largifluis dotavit et
 confirmari procuravit collegium
 XIII. canonicorum quibus Tugitar ubi
 Ibi deo feruerent et pro anima do-
 mini de angia decollati sanctis
 et devotis precibus deum exorarent
 quia hoc expressum fuit In com-
 positione pacis precipue propter mor-
 tem domini de angia.

Eodem anno In profecto sanctorum
 Apostolorum Simonis et Jude cum
 esset benignus episcopus Johannes
 cum familia sua In oppido de
 goer nec excubias vigiliarum custo-
 des diligenter observassent superuene-
 runt

runt eadem ^{nocte} armipotenter ~~nocte~~ diffusi
 Trinici sui videlicet Johannes de Zwolma
 Sijmon de Zwolma Enghelbertus
 de Sall. Otto de Kenemado Henri-
 cus scirne de hunderborch Herman-
 nus de Twickel cum plerisque alijs
 qui scandentes secreta per menia bel-
 lica manu ceperunt Improvisum
 episcopum cum xiii. suis familiari-
 bus occiso Henrico de Entenicht
 cum tribus alijs

Post hoc episcopus per fideles per
 fideles suos emptus et Liberatus
 cum suis fuit pro xvi^m. antiquorum
 scudatorum pro qua summa fidem
 habuerunt Dominus Jacobus Pou-
 denbalch abbas In Oestbroeck Ghys-
 bertus Dominus de Vjanen Dominus
 Zwederus de Vjanen Dominus ^{Stephanus} de Nijen-
 velt

velt Dominus Gerardus de Vrencke,
 pro qua summa episcopus In-
 =vadiavit et resignavit ^{Italis} ~~Italis~~ predictis
 quinque Dominus omnia castra fortalicia
 predia ministerialia et omnia ^{bona} territo-
 ria Inferioris Insuper et castrum
 volderho cum suis pertinentijs quoaduq;
 predicta summa esset plenarie soluta
 prochdolor ee hoc Lamentabili casu
 ecclesia traictensis nimium humiliata
 fuit quia cuncta ecclesie bona In-
 =vadiata pro predicta summa ^{cujus} ~~nunc~~
 usuris et damnis maximis grauaban-
 tur

Eodem anno obierunt In ciuitate tra-
 iectenfi XI^m. hominum a peste Inguu-
 naria

Anno Domini M^o cci^o lxxix^o Ghijsbertus
 g^onter proscribebatur a ciuitate tra-
 iectenfi

iectenſe per xxv. annos tali conditione
 quod non appropinquaret territorium
 traiectenſe per unum miliare qui
 participandens proſcriptionem proſ-
 criperunt eum per centum annos
 Quare Ghijbertus vir audax et stron-
 nuus per amicabileſ Internuncios
 et ſpeciales ſantores gratiam et ſap-
 vorem ducis Alberti ſibi acquiſiuit
 et traiectenſes ubique valde moles-
 tavit tam In Hollandia quam
 In Zelandia

Anno domini M^occc^o Lxx^o. venit Ghijſ-
 bertus ^(sic) ginter cum Lodeuico barch-
 grauis et alijs multis expeditis ſa-
 tellitibus capiend apud Dordracum ci-
 uibus traiectenſibus omnia bona eo-
 rum ac Ducens In Dominio Domi-
 ni Arnoldi de Duffel² et Ibi diuis-
 la

la fuit grassatoribus predicta preda

Anno Domini M^o CCC^o LXXVII. multi principes et domini perierunt propter
 Ipsorum peccata, quorum multi
 trucidati et In mari multi sub-
 mergi sunt et multi mortui
 Cuius anni notantur In hoc ver-
 su psalmi Ecce qui elongant se a
 te peribunt perdidisti^t omnes qui
 fornicantur abs te Et habetur In
 psalmo quam bonus deus Israel

Eodem anno felicit M^o CCC^o LXXVII. ex occidente
 surrexerunt multe traditiones vene-
 ficia et multa mala tam Inter Do-
 minos quam Inter populares homines
 videlicet In hoc versu psalmi
 Quantum distat ortus ab occidente
 Longe fecit nobis Iniquitatis
 referas

nostras et In Benedic ^{anima} omnia habe-
tur

Insuper Albertus Dux tutor Hol-
landie repperit primordiales Libras
quibus pius comes Hollandie Wil-
helmus avus ducis Alberti Inva-
diavit castrum Vredelant cum suo
districtu pro xxxii^e lb. computando
antiquum grossum pro xv. a vene-
rabili patre Domino Johanne de
Diest episcopo traiectensi exigens
ab eisdem vel castrum vel pecunias
Super quibus consiliatus traiecten-
sis respondit quod dominus Jo-
hannes de Arkel episcopus dudum
redemit erga margaretam romano-
rum Imperatricem matrem suam
per solvendo sibi viii^m. lb. Sed quia
Dux Albertus principalem literam
Inradiationis

Inuadiationis adhuc habuit voluit
 habere vel castrum de Vredelant vel
 pecuniam suam De qua controversia et
 diuersitate predictae cause multa quar-
 ra pillularum² Inter prefatos cepit
 scilicet Edwardus Rex Anglie prae-
 denter Intercepit hanc discordiam
 eo quod habuit In uxorem filiam
 ducis Alberti et episcopus Johannes
 consanguineus fuit Ipsius et Inter
^{utramque} partem hoc arbitrium promulgauit
 In festo sancti viti quatenus epis-
 copus Johannes certo et determinato
 tempore exsolueret Duci Alberto sum-
 mam pecuniam contentam In Li-
 teris. quod si episcopus vel
 tres statum terre. Illo certo die non
 soluerent prefato Duci eandem pecu-
 niam tunc deinceps castrum de Vred-
 lant

tant cum suo districtu pertineret perpetuis temporibus comitibus Hollandie

Insuper Albertus Dux non Intromitteret se de Ghysberto Gunter eo quod pridem non erat vasallus suus

(forte Scz. id est felicitas) ^(Sec) sed ante proscriptionem suam a civitate trajectensi. et hoc modo reconciliati revertebantur omnes ad propria.

Quo facto Idem Ghysbertus Gunter ultra arbitrium Ducis Gherie cepit In Zelandia bona burgensium civitatis trajectensis et vexit ex Zelandia In oppido gandsium

ubi Idem burgenses ^(Sec) emplerunt eadem sua bona erga eundem

Ghysbertum In defalcationem summe de Vredelant Igitur cum trajectenses

In Hagha Duci Alberto

taxam

taxam pecuniarum de Vredelant ex-
soluere decreverunt tumultare cepe-
runt et discrepare propter pagamen-
tum sine monetam de quibus mag-
na rancoris malitia Inter eos exorta
fuit et demum prohdolor maxima
guarra ut Inferius patebit

Anno domini M^o CCC^o LXXI° In obiit
Illustriſ margareta de brugis du-
ciſſa baiarie comitiſſa hannonic
Hollandie Zeelandie etc. ſepulta
In capella palatii prope ſum-
mum altare ſub preciſa tumba.

Anno domini M^o CCC^o LXXI° In pro-
feſſo ſancti Johannis baptiſte re-
quieuit In domino Illuſtriſ prin-
ceps et pater Johannes de Verre-
borch epiſcopus traictenſis poſt
quam

quam tractante pontificiūm guber-
nasset autem obiit autem subito

Ita ut multi suspicabantur eum
veneno Infectum quia nullus vel
paucis sciebant de aliqua sua Infir-
mitate Sepeliebatur Insuper absque
decentibus exequijs miserabiliter In
maiori ecclesia

Eodem anno In festo sanctorum
Timothei et simphoriani wenzelaus
Dux Brabantie Limburgie et Litz-
zelburgie frater Illustrissimi Ita-
roli quarti romanorum Impe-
ratoris filius Johannis regis bo-
hemie venit In prelium contra
Edwardum Ducem Ghelrie et Wil-
helmum ducem Tūlie prope aquid-
gravi In Campo dicto Baswijler
ubi gravissima pugna ex utraque
parte

parte orta est In quo prelio dux
 Ghelvie sagittali Totu est Inter=
 fictus Insuper Brabantigene Dor=
 la vertentes Ducem suum cum
 Lutzellinburgensibus dimiserunt In
 pugna et sic wenzelaus dux Bra=
 bantie captus tanquam victus cum
 melioribus suis Guidone comite
 Sancti Pauli Interfecto et filio
 suo capto per dominum de Vjanem
 quem exactionavit ad voluntatem
 suam et ultra VIII^m. captis et Inter=
 fectis prelium perdidit Et Dux
 Wilhelmus Juliacensis Campum
 cum suis obtinuit et victoriam
 et cum magno triumpho Domum
 suam venit ducens secum cap=
 tivum Ducem Brabantie Mor=
 tuo ergo Edwardo ducem Ghelvie
ambe

ambe partes Ghelvie concorditer
 susceperunt ex prisione Reynaldum
 quem In Ipsorium verum domi-
 num et ducem denovo exaltauerunt
 postquam per Decennium captus a
 fratre defuncto ~~fuisset~~

De Arnolde de Hoern epis-
copo.

Defuncto denique Johanne de Ver-
 reborch quidam capitularium elegerunt
 In Ipsorium episcopum Domi-
 num Iwedeum inter Loe prepositum
 summum ecclesie traictensis virum
 secularem et inhabilem eo quod nesciebat
 Legere nec canere Sed ma-
 ior pars eum refutabat a Hamen
 totum Capitulum & Daian transse Ip-
 sium elegit

Tgitur

Tigitur urbanus papa secundus perci-
 piens ecclesiam traiectensem viduatam
 contulit eundem Episcopatum Illustri viro
 alto de sanguine principum nato
 Arnolde de Hoern protunc In-
 curia romana existenti qui cum
 provisus fuisset festinanter rediit
 ad partes statimque cum decenti co-
 mitiua nobilium traiectensium In-
 trans cum magna solemnitate In-
 tronizatus fuit In festo sancti
 michaelis atque In cathedra decenter
 collocatus anno predicto Hic enim
 Arnoldus formosus Tuveris ac
 valens clericus totiusque socialis In-
 ter suos libenter armavit se
 Hic enim Illustris episcopus Ar-
 noldus repperit episcopus ^{idem} diversis
 debitis

debitis Involuntum propter summam
 XVI^m antiquorum feudatorum pro qua
 episcopus Johannes de Verrebouch
 ex prisione laxatus fuerat Sed per
 amicabile pacis Interloquium diffi-
 nitum fuit quatenus egregius epis-
 copus Arnoldus ordinaret certos fi-
 deiusores ad soluendum debite pre-
 fatam summam et Libere reciperet
 totum Episcopatum, quod et fecit

Statimque consensu statuum terre or-
 dinavit Dominum zvederum Domi-
 num de Gaesbeeck ac de Apcauda
 rectorem castri de Vredelant Ista
 conditione quatenus Idem castrum
 nullo modo alienaret a territorio
 traiectensi nec aliquod damnum
 fieret ex eodem castro alicui hominum
 In territorio traiectensi quod firma-
 tum

tum fuit certis ^{libris} Litris et patentibus
Instrumentis ab utraque parte quas
tamen perfecte non servavit

Eodem anno 1111. die mensis decembris
discessit a seculo sine prole Illus-
tris princeps Rejnaldus dux Ghel-
rie Et sic iterum ducatus Ghelrie
per partes suas expositus fuit val-
tiliter Igne et ferro Nam pars dic-
ta hekeri Introduxerunt Licet Tutta
comitissam clivensem viduam seni-
orem sororem ducis rejnaldi. Alia
vero pars dicta die Bronchorsten
nolebant regi a mobili muliere
sed Introduxerunt Illustrissi-
mum Wilhelmum filium Wilhel-
mi ducis Turie ex Juniore sorore
re Rejnaldi ducis Ghelrie genitum
quem

quem exaltauerunt In ducem pre-
tantes eidem fidelitatis homagium
De qua controuersia maxima et peri-
cuiosa guerra per septennium Inces-
sabiliter durans oriebatur

Insuper consules Ipsius comitisse
consuluerunt quatenus Teram con-
traheret cum potenti principe qui
eam defenderet et potenti gladio re-
cuperaret et Impetraret Ducatum
sibi debitum Sic mediante archiepiscopo
coloniensi contraxit cum Jo-
hanne Blesensi qui adhuc non fuit
comes Blesensis quia frater suus Lu-
dovicus verus comes adhuc vivebat
Igitur contraxit Idem Johannes
cum ea putans fili^{eri} ducis Ghelren-
sis Iste Johannes filius Blesensis
quia

quia a natiuitate semper fuit nutritus. In almania et bonus theu-
 tonicus et precipue nutritus fuit
 a Truentute sua In Hollandia
 et Zelandia eo quod Ibi fuit he-
 reditatus habens pro patrimonio
 suo ciuitates Gandam Schoen-
 houiam Audewater et In Zelan-
 dia etiam & In hannonie Avennes
 cum alijs certis dominijs Attamen
 antequam consensit In matrimo-
 nio festinanter equitauit In han-
 noniam In reijnoet ad Albertum
 ducem comitem hannonie Hollan-
 die Zelandie &c. ad deliberandum
 secum quid Ipse consuleret In
 Isto matrimonio Sed Dux per
 ambages vadens nolebat consulere
 nec

nec dissuadere Quapropter Idem
 Johannes equitavit ad Ghelriam
 et contraxit cum ea et factus est
 dux Ghelrie et continuavit guerram
 per aliquot annos Nec multo
 post obiit Ludovicus comes ble-
 sensis frater eius et factus fuit here-
 ditarie comes blesensis Dominus
 de aüennes de Ganda de Schoen-
 hoüia et postquam ultra c^m ^(sic) franc-
 ken exposuisset ~~et~~ ad recuperandum
 Ducatum Ghelrie pro Ducissa ux-
 ore sua obiit In ciuitate Schoen-
 hoüia In Hollandia anno Domi-
 ni m^occc^olxxxxi^o. In Tunio quæ bal-
 sano conditus relictus fuit In han-
 nonia et sepultus penes aium suum
 Johannem comitem hannonie Hol-
 landie &c. In ciuitate valentiana
 In

In monasterio fratrum minorum
 Cui successit In comitatum blefensem
 Guido frater eius qui recepit omnia
 bona amborum fratrum suorum Ille
 Johannes postea comes blefensis ex-
 posuit et expendit pro Ture ducisse
 Ghelvie uxoris sue In prefata quar-
 ra ultra ^m Francken et fuit prin-
 cept totius ecclesiasticus pius et In
 pauperes valde munificus

Arnoldus Insiper de hoern episcopus
 traictensis non sinens sup-
 peditari Iustitiam eo quod In om-
 ni fedali bono senior precedit Id-
 miorem adhesit comitisse Clevensi se-
 niori sorori tanquam Iusticialiter
 et Legaliter vere heredi qui protin-
 nus cum Domino de genep. et pluri-
 bus alijs diffusus est Wilhelmum Tu-
 lia

Liacensem cum parte sua

Insuper ordinaverunt solenne ma-
trimonium Inter Johannem comi-
tem de valocijs Dominum de Schoen-
houia etc. et Inter comitissam
viduam Ghelric quò solenniter cele-
brato Idem Johannes comes de va-
locijs et Arnoldus de Hoern epis-
copus aggregantes valentes armigeros
et expeditos vernaculos copiosum
contraxerunt exercitum

Insuper eis venit In auxiliùm
Dux montensis cum robustis scita-
rijs atque comes de marca cum
plerisque militibus et bellatoribus
cum quibus omnibus venit In Groen-
woerde qui statim receperunt eun-
dem comitem et Dominam suam
In

In verum Dominum. De hinc cum
 eodem exercitu secesserunt verus Aem-
 hem qui statim portas aperientes In-
 troduserunt eandem Dominam cum
 comite de valoeijs cum comite magna
 Letitia In civitate prestantes Ipsius
 fidelitatis homagium Deinde strictis
 Lima obsidione castrametati sunt an-
 te oppidum Ghelre quod per XVI. hec
 domadas quamvis multis machinis
 et Ingenijs oppugnauerunt non ta-
 men expugnauerunt propter resisten-
 tiam Intraeorum

Abhinc recedentes venerunt ante op-
 pidum de Wagheninghen qui Illico
 receperunt eisdem In Dominum
 Deinde bellica manu vicerunt die
 Helle aller
 heller et **Bonnenberch** Post hec
 obsederunt

oblederunt Nijenbee quod quamuis
 multas assultibus balistis & fundibulis
 Infestauerunt tamen Inexpugnatum
 reliquerunt. ~~Quo~~^{no}uissime obse-
 runt castellum de Lobet quod In-
 petuose ceperunt

Interea dum totius exercitus occu-
 patus In oblidione castri de Lo-
 bet nil sinistri suspicaretur su-
 peruenerunt quadam nocte Bronc-
 horstenses cum magno satellicio
 et scandendo per menia ceperunt
 oppidum de Aernhem quod perci-
 piens Johannes comes de valoeijs
 perpendens non leuiter et breuiter
 eandem guerram finire commisit
 totam guerram comitisse conjugii
 sue atque preclaris hominis et stren-
 uis

nūis viris videlicet domino Arnoldo episcopo et domino de genep et Ipse validicand omnibus secessit In pace verus
 bus Scoenhoiviam

Eodem anno venit In aernhem dūc
 Tūliacensis cū filio suo quod percipiens
 Arnoldus episcopus recollegit validum exercitū^m militum bürgen-
 sium et ceterorum bellatorum cū quibus
 hostiliter venit ante Aernhem prefatum
 Ducem cū ^{quibus} bello petens ut Ipsum ex eodem oppido
 profugaret et cū per Integrum diem et
 Integrā noctem Idem Ducem expectasset et nemo
 venisset combūstis domibus ante portas cū
 preda solenni et gloria redijt

Anno domini M^occc^o Lxxii^o In nocte
 Janoti

Sancti Adolphi fuit magnū Incen-
dium. In traiecto apud predicatores
In quo perierunt 1111^e domus et ultra

Eodem tempore fabricata fuit et de-
center ornata tumba sumptuosa ve-
nerabilis patris et domini Bauder-
wini De Sterckenborch partium
Frisie qui fuit episcopus tripoli-
tanus, et fidelis coepiscopus ^(sic) vene-
rabilis patris et domini Domini Johannis
de Arkel qui sepultus requies-
cit In monasterio sancti ser-
vati In traiecto et obiit anno Do-
mini M^o CCC^o LXXVI° die XXIII° mensis martii

Anno domini M^o CCC^o LXXII° ^(sic) In festo
natiuitatis virginis marie fuit
Illustriſ princeps dux Tuliacentis
Wilhelmus

Wilhelmus in nouumagio ubi sibi per
 suos fideles Intimatum fuit si ven-
 niret In Tigel bene haberet et reci-
 peret sine strepitu belli Idem op-
 pidum Tgitur cum pars Bronchorst-
 =tensum se prepararet ad eandem
 rajsam collectis hinc Inde multis
 armigeris ecce secrete per aliquod epis-
 copo Arnolde protunc In oppido de
 renen cum aliquibus burgensibus
 traiectensibus residenti certificatum
 fuit quare episcopus adiunctis sibi
 militibus et robustis bellatoribus
 preuenit partem suam aduersam
 Intrando oppidum tigele In quo In-
 ent Dominam Ghelric cum suis
 amicis que benigne cum et reueren-
 ter recipiens restiduum diei In
 omni Letitia pariter celebrarant
 quando

quando et chorizando Sed quia
 sagaciter non ordinaverunt excubias
 et custodias civitatis Ideo Bronchorst-
 tinges. superuenerunt In eadem noc-
 te scandendo menia bellica manu
 cum triumpho Idem oppidum cepe-
 runt potenter Capti autem fuerunt
 Dominus Loef de hoern frater epis-
 copi traiectensis Dominus Ghijs-
 bertus de Hardenborch Dominus
 Fredericus de Tulen milites Jaco-
 bus de Lochorst ^(sic) Arestus de Groene-
 woude cum plerisque alijs scutarijs
 Laude dignis Episcopus autem In hoc
 bello laboriose certans a prelio pro-
 fugatus est atque se recepit In the-
 loneo apud Dominam Ghelrie
 Pars vero victria statim miserunt
 solemnes

(id est 150)

solemnes nuncios pro Duce Wilhel-
 mo Tiliacensi ut celeriter apud
 eos In Tijela venirent qui altera
 die cum 13° electis armigeris Intrans
 Tijelam gaudenter receptis orabant
 proponentes In brevi debellare
 episcopum cum suis In theloneo
 Bургenses Itaque trajectenses qui
 In oppido venen permanserunt
 percipientes episcopum In plorum
 In tali anxietate constitutum mi-
 serunt duos capitaneos videlicet Jo-
 hannem hamboert et Braem de
 Campo versus trajectum qui su-
 perioribus civitatis periculum
 episcopi In Tijela fideliter In-
 timarunt Quo audito nuncio communi
 decreto omnium armati omnes In
 Wijck circa crepusculum venerunt
 volentes

volentes episcopum Ipsorum eruere
 a tali periculo vel formidolosum in-
 staurare bellum contra aduersarios Ip-
 sius Transfretantes Igitur Leccam
 hostiliter Ghelriam Intranses Tijeque
 applicantes In via vastando confla-
 gra^{runt} villam de raïenswade cum
 una molendina sicque per duas horas
 ante diluculum venerunt ante Tijelam

Arnoldus Itaque episcopus asperi-
 tates algoris et Inedie atque vigili-
 arum expertus seruans custodiam
 matutinam vidensque populum
 suum traictensem valde gaudens est
 Econtra vero Dux Tuliacensis tur-
 batus videns tam Ingentem arma-
 torum copiam et tam pulchrum
 ornatum populum ait siis dixistis
 michi quod traictenses essent omnes
 futores et pellifices sed michi vide-
 tur

tur quod sunt milites et armigeri
 Consilio Haque Inito non habens
 copiam resistendi Indisit traicten-
 sibus bellum ut cante recederet
 Episcopus denique hoc audiens ex-
 iens cum suis theloneum animan-
 do suos regratiabatur Iplis de fideli-
 tate sibi Impensa ordinans belli-
 cas acies expectabat animose In fre-
 mitu buciarum Ducem Tuliensem
 et suos per Integrum Illum diem
 Dux Demum Tuliensis perpendens
 audaciam et animositate traictentium
 non habens victualia et cetera re-
 quisita habens unam in portam Li-
 beram ex eadem porta cum suis
 erumpens et cum omnibus suis cap-
 tivis forensium exercitum Inquietat
 dimittens propere diffugium matu-
 ravit relinquens adversariis suis ty-
 elam

clam Post recessum ergo ducis oppi-
dani aperientes portas suas cum ho-
nore Introduxerunt episcopum cum
traiectensibus qui per noctem Illam
totam orantes In magna Jocundita-
te convivabant. Altera vero die traiecten-
ses cum honore redierunt victoriose
sine damno ad propria.

Eodem anno episcopus Arnoldus
pro Iusticia Indefessum gerens
animum cum hekerensibus exercita-
= ali potentia cepit venlo et Harder-
wijck.

Statim post hoc eodem anno econ-
tra egregius Dux Wilhelmus Tilia-
censis cum Domino de Vijanen et
Bronchorstensis territorium hosti-
liter traiectense Inuadens aunctaque
devastans conflagrantes Ameronghen
Doerne

70
Doerne ^{Seist} Delfe et omnia usque die Bilt
atque In magna gloria cum obtenta
preda mirifice sine Damno redierunt

Eodem anno felici M^o CCC^o LXXII. Illustris
Johannes de Arkel episcopus Leodien-
sis Dux arduen. comes Loffensis
fundavit cum fratre suo Ottonis
Domino de arkel In ^{dominio de Arkel} In
oppido In ^{de} gorinchem collegium cano-
nicorum In honore sancti vincen-
tii victoriosissimi martiris In quo
Beneficiati et prebendati sunt Lar-
giter Xⁱⁱⁱⁱ. canonici.

Anno domini M^o CCC^o LXXIII. civitas tra-
iectensis magnam profundum fos-
satum extruxit de nielaert totter
grooterwade ordinando duas fludas
Ligneas In villa dicta Die nijevaert

prestantes. Illas super ripam Lec-
 ce cum magna turri ceterisque firmis-
 simis propugnaculis ad modum castri
 ne destrueretur ab adversarijs suis
 nominando Idem castrum Ghilden-
 borch Sed Ghijsbertus Dominus
 de Vianen fristis de constructione
 Illius castri perpendens quod si
 adversarentur sibi trajectenses aliquo
 tempore possent Dominium suum
~~quapropter~~ secrete per eadem flumina
 stipati multis armigeris destruere
 dominium suum ^{quapropter} ~~quapropter~~ caute con-
 sultis affirmavit Dixitque Al-
 berto Duci comiti Hollandie quod
 In prejudicium comitatus Hollan-
 die et sui domini castrum Ghilden-
 borch esset constructum eo quod
 dominium de Vreeswijck In quo tra-
 iecten

iectenses extraxerunt Gludas et castra
 et fundum Illius Loci non specta-
 ret ad episcopum nec ad territorium
 traiectense

Induper Dordracenses putantes quod
 eisdem etiam esset In preiudicium
 questus, adherentes domino de Vianen
 volebant violenter cum eo totum dis-
 sipare

Anno de hinc M^occc^o Lxxiiii. circa festum
 epiphanie diluuium magnam
 sed particulare fuerat Inundando
 et In diuersis prouincijs villas et
 ciuitates strauit Et dicunt aliqui
 quod non ex Inbris neque ex
 nise sed quasi occulte uenerunt
 quod non est verum quia maxima
 nix cecidit successive^{et} congelando per-
 mansit et tandem cum magna pluui-
 successive

successive Liquefacta fecit per Lon-
 gum Tempus Inundantiã perma-
 imam In fine, que fuit In diversis
 Locis successiva quia mansit dilu-
 vium usque ad festum pasche Sed
 maiora pericula prius fuerunt
 In partibus superioribus mon-
 tosis et quasi In fine In parti-
 bus planis et In Inferioribus ubi
 flumina congregata Intrañt mare
 ubi maximam congregationem quali-
 per exitum fuit maximum peri-
 culum In carnispridio et ante. Et
 quia tantus concursus aquarum du-
 ravit per centum dies Intrañdo
 mare occidentale cum partes tales
 que dulces non poterant per mare
 et aquas salvas maris sicut In
 flumine anno sequenti fuerunt ven-
 to rejecte a mari huiusmodi per-
 inixtionis

misionis ad littus, Ita quod ma-
iora damna fuerunt et fecerunt

In partibus marinis ut In Hol-
landia ubi villas et ecclesias

in margine Riederwert evertit in Insula dicta ^(sic) viderwert quam

Inundando Destruxit In ~~causa~~ su-
perioribus et Inferioribus cellaria

In ciuitatibus Impleta, et Domos

In medijs ciuitatibus demerunt.

Insuper fluius dictus Lecca eo-
dem tempore In tantum Inun-
dauit ut Irruptis aggeribus terri-
torii traictensis aqua fluminalis per
totam Hollandiam fluebat

Eodem tempore consilatus traictensis ex
traiecto nauigio ^{per} planam terram ad
Hagham In Hollandiam pergens sol-
uere conabatur summam pecunie
pro qua castrum de Vredelant

Inadiatio

Inuadiatum fuerat In cuius solutione
dantes et recipientes alterutrum discordare
ceperunt propter pagamentum quia
propter consilium traicten dum donum
redierant querulabantur de grauiamine
solutionis statibus patrie Itaque conuocatis
statibus patrie concludebant
concorditer quatenus tantum potenter
extorquerent ab Hollandrinis quan-
tum secundum estimationem Templorum
plus soluere coacti fuerunt

Item anno Domini M^o CCC^o LXXVIII° ad
Instantiam et multiples preces
domini Johannis de Arkel episcopi
Leodiensis editus est Liber qui col-
lectarius Dicitur super Librum
psalmodum a fratre Petro de Heren-
tals canonicum et priorem florenti-
ensem

enke cenobii ordinis premonstratensis.

Eodem anno In Iunio traiectenses
volentes oppidum De Woerden ad de-
ditionem coartare venerunt potenti
manu ante Idem oppidum cum
= que animose Irruerent super eos et non
valentes pro suo beneplacito habere
oblides combusserunt propugnacula
eiusdem oppidi capiendo quosque po-
terant cum preda valida reuerteban-
tur

Statimque obsederunt castrum Gronen-
borch quod statim bellicose vicerunt
eo quod castrenses Improvidi eran-
nec de aliqua guerra aliquid mali
suscitabantur suspicabantur. castrum
vera adeptum traiectenses humotenu
confregerunt projicientes In fossatis
Post hoc Illico associatis sibi ali-
quibus

quibus et multis robustis bellatori-
 bus confestim Irruerunt ^{super} Müden
 Wess Poetermeer Loefdrecht Domi-
 nium de ameijda Lezmonde Jaers-
 velt Bodegraven ^(sic) Werdenj et super
 plures alias villas de quibus magnam
 pecuniam extorquebant accipiendo
 obsides

Cumque traiectenses ut dictum est
 secesserunt versus Wess et Müden
 zmederius Dominus de gaesbeeck
 Introduxit Introductis In caf-
 tro de Vredelant multis Hollan-
 drinis diffusus est civitatem tra-
 iectensem atq; cum bombardis balis-
 tis ac fundibulis traiectenses val-
 de Laccessit et per totum tempus
 quarre subiecit Idem castrum
 ditioni ducis Alberti comitis Hol-
 landie

landie obliuiscens Literarum suarum
 sub fide et episcopo et statibus pa-
 trie datarum ut supra dictum est

Econtra vero Dux Albertus comes
 Hollandie collectis Immenfis bella-
 toribus ex presumptione traicten-
 sum plurimum Indignatus ascendit
 Leccam nauigio habens In comi-
 tatu suo comitem cliuentem Comi-
 tem blesensem idioma nostro
 valocijs cum omnibus fere baro-
 nibus militibus et domicellis han-
 nonie Hollandie Zelandie cliuie
 Ghelvie ceterarum que nationum mi-
 litibus stipendiarijs ^{que} armigeris cum
 quibus omnibus strictissime obsedi-
 castrum Ghildenborch ordinans
 tentoria et papiliones circumcirca
 erigens

erigendque ad orientem ~~maximam~~ maximam max-
 imam machinam - et unam parvam
 ab occidente cum quibus castrum
 evertere conabatur. Cum eadem
 machinas super fossata potenter lo-
 caret ecce castrenses miro modo
 cum uno bombardis minorem machinam
 quassarent quod eis parum nocere
 valuit. Cumque Ita per octo dies
 dux obsidisset castrum et multis
 afflictibus acriter Insestasset Ghijf-
 bertus Dominus de Vianen Heijn-
 ricus Dominus de ameijda Domi-
 nus Ghijfbertus de Nijenrode cum
 plerisque militibus et scutarijs ac-
 cesserunt animose cum multis
 parvis bombardis ante castrum
 Ghildenborch hostili animo castrenses
 privato bello expetentes

Contra Petrus Dool et Arnoldus

Proys capitanei castris aperientes
 portas castris effuderunt copiosum
 Funeum armigerorum et Inito prelio
 castrenses adepta victoria ceperunt Do-
 minum Ghijsbertum de Nijenrode
 unum nobilem militem ex hanno-
 nia Wilhelmum de Naeldwijck Wil-
 helmum de Ghereliet cum xxviii. bom-
 bardis quos secum triumphando su-
 per castrum portaverunt

Dux vero Albertus erexit duas mag-
 nas magenas quarum unam Locavit
 apud Littus Lecce apud Vianen
 Aliam Infra aggerem eiusdem vil-
 le cum quibus valde terribiliter quas
 avit predictum castrum Demum
 destructo et devicto anteriori propug-
 naculo et presidio castris Dominus
 Ghijsbertus de Nijenrode Tam con-
 salescens

valefcent de vulneribus et plagis sibi In-
 flictis In privato bello predicto or-
 dinavit Inter utramque partem pacem
 In hunc modum quatenus castrenses
 redderunt Domino Duci Idem castrum
 saluis vita et bonis Ipporum cum
 quibus Libere pergerent versus traiec-
 tum Et Ita prima die Junii red-
 dederunt Domino Duci Idem castrum
 quod suis armis et militibus premu-
 nit. Castrenses vero habuerunt X.
 funera mortuorum que secum tra-
 iectum traiciebant Altera vero die Do-
 minus de Vijanen Dominus Heijn-
 ricus de Homoc cum copiosis armi-
 geris precipue de Haerlem exeuntes
 exercitum de Ghildenborch Incendio
 vastaverunt villam Tutsael Contra
 traiectenses In signis varijs et tu-
 bilis stridulis armipotenter eisdem oc-
 cursare

cursare presumpserunt Illatam con-
 tumeliam omnibus modis ulcisci sta-
 tuentes facta. Tigitur congressione cru-
 enta apud eandem villam traiecten-
 ses terga vertentes a bello profu-
 gati sunt. Corruerunt autem XI. viri
 deq. traiectensibus Captique XI. Et licet
 Hollandrini victores fuerunt tamen
 nullo persequente cucurrerunt per de-
 via et In paludosis vadis perterriti
 ubi aliqui Interierunt

Altera autem die egregius Dux Al-
 bertus committens Domino de Vijanen
 castrum de Ghildenborch secessit vic-
 toriose versus Hollandiam.

Interim vero dum magnificus Dux
 obsedisset Ghildenborch Arnoldus
 episcopus cum traiectensibus et In-
 genti copia prepotentis exercitus ad-
 veniens

veniens In Hollandia secessit usque
 ad Swamerdam de qua ^{spolia diversa} diversa ^{suppellectilibus} ^{cum} multis captivis abundantius
 apportaverunt et cum victoria redie-
 runt

Itaque cum feria secunda. Dux Alber-
 tus post obsidionem castris ad Flol-
 landiam secessisset confestim Altera
 die Arnoldus episcopus congregato
 decenti equestri exercitu militum
 et burgensium videlicet cum Domino
 Goeswino de vanderick Domino
 Wilhelmo de Rees Domino Arnoldo
 de Lawijk etc. ante oppidum Neerden
 ubi postquam multa devastasset
 captis ex Neerden de Hollandinis
 xxviii. viris, ditati diversis spolijs,
 victores redierunt Insuper tertia die
 post festum natiuitatis sancti Jo-
 hannis

hannid baptiste episcopus Arnoldus
 cum prefatis coadiutorialibus mi-
 litibus venit ante oppidum Audema-
 ter ubi capiend Lxxiiii. Hollandensis cum
 obtenta preda mirifice Tocundatus
 redijt

Eodem anno videlicet M^o III° Lxxiiii. In festo
 sanctorum Thijmothei et Simpho-
 riani circa noctem venit ciuitas tra-
 iectensis cum multis bellatoribus
 et satellitibus secretissime nauigio
 ad castrum Ghildenborch quod Stro-
 nue oppugnauerunt altera die per
 totam diem et noctem & similiter ter-
 tia die usque ad prandium Contra
 vero castrenses egregie sese defen-
 santes forenses absterruerunt balistis
 bombardis ceterisque Tingenijs valde
 terribiliter Et quia pauci Impro-
 uidi

cidi super castrum erant et traiecten-
 ses sine Intermiffione oppugnarent
 eos demum cum Ignem fere Inea-
 tinguibilem In presidio emisissent
 Lassitudinē fatigati reddiderunt
 se et castrum gratie episcopi et
 civitatis erant enim super castrum
 xxiiii. armigeri Lande digni, demp-
 tis duobus qui In oppugnatione
 castrum miserabiliter sauciati occu-
 buerunt hec autem victoria cessit
 traiectensibus In profesto Sancti
 Bartholomei Apopoli.

Decima quarta dehinc ordinata
 fuit Dieta Inter Ducem Albertum
 et episcopum Arnoldum In Mont-
 foert pro pace Invicem ordinar-
 da Cum Igitur consulatus Hollan-
 die et traiectensium convenerant ad pre-
 fatum

fatum Locum In Montfoert Inclitus
 Dux Albertus stipatus militari acie
 secretissime Lecam iterum ascendit
 it Ipsum castrum de Ghildenborch
 denio Impetuose coperet Ignorantibus
 traiectensibus neque nil mali sus-
 picantibus eo quod esset dieta pacis
 In Montfoert seruanda Sed cum
 tot nauibus apud Vianen Idem
 Dux veniret minime Latuit epis-
 copo et ciuitati Quare festinanter
 cum omnibus auxiliatoribus suis
 venerunt ante castrum Idem ad
 defendendum Ipsum contra omnes
 aduersarios suos permanentes Tbi-
 dem per triduum In quo triduo
 valde munierunt et victualibus
 ceterisque armis bellicis repleuerunt
 copiose ordinantes In eodem capita-
 neos Dominum Ottonem de scoen-
 nauwen

naumen Dominum Wilhelmum de Keel
 Dominum Goefwinnum de vanderick
 cum plurimis bellicosus approbatus
 armigeris quibus Ita sagaciter dis-
 positus civitas trajectensis gauden-
 ter redijt, parumpendens magnipoten-
 tiam Ducis

Ducis Itaque post recessum traiec-
 tensum transfretavit Leccam cum suo
 satellicio sciensque se nichil prof-
 perum acturum ante ghildenborch
 obledit castrum vullenhorst et
 castrum holensteijn quorum cas-
 trenses formidantes animositate
 Ducis reddiderunt castra sibi tali
 conditione quatenus nullum Dam-
 num ab eisdem fieret traiectensibus

Eodem anno In hieme circa festum
 sancti martini Dominus Wilhel-
 mus

mius de Rees cum Truictis preliatori-
 bus venit ante oppidum Yselsteijn
 In quo miserunt sagitando Ignea
 tela. Ita quod Domino magalia plena
 flumentis conflagrarant Interea
 ergo oppidanis Laborantibus ad extin-
 guendum Ignem et nimium circa
 eadem magalia occupatis Dominus
 Wilhelmus de Rees miles bellicosus
 contractis feris destructisque repaga-
 -lis predam permaximam vaccarum et
 equorum Inde abstraxit cum qua
 gaudenter traiectum properabat
 Altera autem die Yselsteijnenses mise-
 runt solemnes nuncios traiectum pa-
 cem petentes et predam quam be-
 nigne sibi Impetrarant pro summa
 summa xxxv^e antiquorum scudatorum

Anno Domini M^occc^o Lxxv^o civitas Sch-
 hovie

hovic cum clastro tota combusta
fuit ut patet In hoc metro Schoen-
hoven Insignis cum clastro deiorat
Tgnis

Eodem anno In festo sancti bene-
dicti abbatis In Teiunio Intercep-
ta fuit antiqua altricationis Inuidia
Inter prefatos principes et per hunc
modum Terminata quatenus traicten-
ses darent Duci tria milia anti-
quorum scudatorum pro eo quod vas-
tauerunt castrum cronenborch Woer-
den pro parte Tgne conflagraverunt
et reliqua Damna peregerunt In-
super quod si vreeswijck cum suo
districtu pertineret episcopo traicten-
si, ea parte sancti martini et non
comitatii Hollandie quod episcopus
hoc Turamento proprio cum septem
alijs

alijs stolis affirmaret. Cum ergo
episcopus preesto staret cum prefatis
septem stolis Inclitus Dux absque
Iuramento preestito resignavit
pro Vrcefwijck cum patentibus literis.

Eodem anno In festo sancti viti epis-
copus coadunata forti armatorum
manu obsedit cum omnibus civitatibus
transijcelanis castrum pittensteijn
eo quod Dominus herberus De pit-
tensteijn campensibus ceterisque ^{hominibus} tran-
sijcelanis Injurietur exactionan-
do spoliando et cetera huiusmodi
multa perpetrando Episcopus vero
erexit unam magnam magenam cum
qua valde quassavit turres et menia
eiusdem castri Interea amici et af-
fines domini herberni In unum
conglobati decreverunt omni modo
episcopum

episcopum ab obfidiōne ea pro-
 pellere vel formidolosum bellum
 Inire Quod cum minime Latuisset
 Industriam episcopi, misit propere
 ad consulatū traiectensem quatenus
 oportūm sibi prestarent auxiliū

Consulatus Itaque confestim misit
 sibi dūcentos balistarios et dūcentos
 armigeros Quo comperto nemo com-
 paruit ex parte herberni Sicque Do-
 minus herbernus plurimūm an-
 xiatus et a cunctis amicis et auxili-
 atoribus destitutus magnipotentiam
 episcopi formidans et Impetum su-
 orum Inimicorum quotidie cernens
 Inualefcere castrum obtulit gratie
 episcopi In festo sancti Petri ad
 vincula et Ipse captivus In oppi-
 dum campense transmissus promi-
 fit

fit seruire firmiter decretum episcopi pro se et suis amicis. Episcopus autem adeptum castrum funditus eradicauit.

Eodem anno In nocte sanctorum Gereonis et victoris tanta erat Intemperies ventorum et Inundationis aquarum et elationes maris quod In terruptis aggeribus multi per Hollandiam Zelandiam et Frisiam submergendo perierunt Similiter et eodem anno sequenti eadem nocte Denus maior erat tempestas ventorum et aquarum Ita quod maius Damnum quam prius Inde proueniebat.

Anno Domini M^o IIIe LXXVIII. erant Duo pape unus per vim romanorum eligebatur alter canonice multo heredes

sed ^{ideo} domine opte sunt et In tantum
 invalescebant quod pius populus Do-
 mini Doctrina sapientia et potentia
 principum via eminebat Cujus an-
 ni notantur In hoc versu psalmi
 Deus quis similis erit tibi ne ta-
 ceas neque conpescaris deus et habetur
 In eodem psalmo sic Incipiente

Anno Domini M^o CCC^o LXXVIII. prima
 Die mensis Julii obiit Illustrius
 Dominus Johannes de Arkel Leo-
 diensis episcopus Leodiensis postquam
 XIII. annis egregie In abundantia
 pacis eandem ecclesiam rexisset
 qui quatenus ^{in viis} Leodii obiit sepultu-
 ram suam tamen elegit In tra-
 iecto Inferiori apud sororem suam
 comitissam de ^(See) botterem de Ipsa
 fundavit monasteriam In Ipsa
 civitate trajectensi ordinis minorum
 In

In summa ecclesia quiescentem qui
 propter sua beneficia Leodiensi et
 traiectensi Episcopatibus Impensa In-
 perpetuum est collandandus Cuius
 In festina sepulta recondita sunt
 In monasterio Wilhelmitarum
 Leodiensi.

Igitur cum balsamo et aromatibus
 conditus fuit venerunt cum eodem
 defuncto patre In oppido de gorin-
 chem occurrente sibi Domino Ot-
 tone Domino de Arkel cum filio
 suo Domicello de arkel atque cum
 Capitulo eiusdem oppidi et cuncto
 consulari eiusdem ubi expletis exe-
 quijs valde Despote Ipsius corpus
 rehebatur cum magna comitiva
 baronum militum et nobilium
 altera Die versus traiectum Cui
 super Leccam occurrat In villa

Dicta Die nivaert Arnoldus epif-
 copus traiectensis cum tribus sta-
^(sic) tibus territorii videlicet quinque collegia

In religione decenti et militia & con-
 sulatus civitatis comitante Domino
 de arkel cum suis usque ad traiec-
 tum Ibiq^{ue} more solito exequijs exple-
 tis sepeliebatur In australi parte
 chore apud sororem suam In
 tumba valde sumptuosa cum tali
 metrico epitaphio

Traiectum gaude de tali presule
 plande

Quod tibi celestis hunc misit gra-
 tia clare

Sit tibi vox festis quoniam nomen
 gerit a re

Johannes natus ex arkel sicq^{ue} vo-
 catus

Vir totus gratus virtutibus
 at

atque praeclarus

Floridus electus ex millefibus et Rubi-
cundas

Castum fert pectus est toto corpo-
re mundus

Etatis tenere satagit sua Tura
tenere

Nullum deprimere cupit Insi-
dial removere

Hec quoque reformare que comperit
annihilare

quod sibi prestare dignetur virgo
beata

Inclite confessor Intercessor mens
esto

Gesta tua curam duram gre-
gis ergo faucto

Leto transire cursu nullumque pe-
rire

Anno Domini M^occc. Lxxiiii. surre-
erunt quidam chorizontes promif-
cui

cū seculis felices viri et mulieres
 sic a saltatione sua nomenati. hii
 enim primo venerunt aquisgranum
 ad dedicationem ecclesie Domine
 nostrae ubi saltabant ante altare
 aliqui etiam usque ad altaris al-
 titudinem Deinde super pedes re-
 sidentes et hos saltus et casus
 sic per Longum ~~tempus~~ tempus
 continuaverunt Ita quod quidam
 crepentes ^(sic) defecerunt quidam etiam
 circa ventrem mappis stricte
 ne creperentangebantur venerunt
 ad superiorem traiectum et Leodi-
 um ac alias civitates et capitibus
 suis deprecatis Senta ferebant
 et saltando sepeis seipsos ani-
 mabant dicentes ^(sic) frijsch frijsch
 et nihil aliud. Ibant autem ad
 ecclesias ante altaria et ante Im-
 gines

gines beate Marie Ibidem sic
 chorizantes et multi ac multe
 eos conspicientes eidem associaban-
 tur et eadem passione aggravabantur
 Tandem a sapientibus comperitum est
 quod hij ^a demonibus erant obsessi
 aut arrepti et multi ex eis per exor-
 cistas cum communicationibus et orationibus
 ac euangelio Sancti Iohannis euangelista
 scilicet In principio erat verbum circi-
 ter tria milia In diuersis Locis ali-
 qui Sciuus aliqui difficultis fuerunt
 sanati Et postea Ista plaga defecit
 quando autem Demon descendebat
 In Ipsorum cruribus tunc non pote-
 rant se a saltu continere Dum
 vero In ventrem veniebat dure torque-
 bantur et horribilem habebat respec-
 tum Aliquando unus aliquando una
 Illorum super scapulas alterius af-
 cendit et se In aere mirabilia vide-
 re

re dixit Multi tales uno mane ante
 festum omnium sanctorum simul con-
 gregati In consilio suo Determina-
 erunt quod In die omnium sanctorum
 omnes pariter ad ecclesiam sancti Lam-
 berti In Leodio convenirent et
 tunc omnes presbiteros Ibi occiderent
 Sed deus omnia suaviter Disponens hoc
 Impediit unus autem Demum Demon
 Illorum adiuratus ut Diceret cur talium
 pauperum et non divitum aut presbi-
 terorum corpora Intraffet Dixit Clerici
 et presbiteri dicunt tot sancta et
 pulchra verba In precibus et Laude
 diuina nobis contraria et tediosa quod
 raro Intraemus eorum corpora sed
 forte post unum mensem transsiffe-
 mus diuitum corpora et per eos perdi-
 diffemus totum clerum

Anno Domini M^occc^o Lxxviii. obiit Wilhel-
 mus D^{ns} In vinculis qui dicitur
 comes

comes freneticus In hannonia In ke
noct absque Liberis cuius exanime
corpūs apud urbem valiscenarū de-
sectum est quod Ibidem sumptuosis
exequiis Inhumatum est Quo defuncto
to et sepulto barones sive proceres
hannonie Hollandie et Zelandie susce-
perunt Albertum Ducem sepedictum
Germanum prefati Ducis Wilhelmi
In principem terre quia Tam De
nois exaltatus viceimus primus comes
Hollandie Zelandie et occidentalis
Frisie nec non et hannonie fidelita-
tem cunctis Incolis Turavit homa-
gium de cunctis vasallis suis recepit
Qui Dux Albertus gloriosus diuini
nominis cultum ampliare dissonens Do-
navit fratris ordinis beate Marie
virginis de monte carmelis In Haer-
lem vitrum magnū et grande mag-
nificis expensis In capite chori eccle-
sie

sic eiusdem monasterii De quibus etiam
 fratribus Idem Illustris Dux Albertus
 sibi elegit virum venerabilem patrem
 felicis Wilhelmum de Sgravenland Lec-
 torem sacre theologie In penitentiariam
 Ad cuius etiam Infantiam Dux reve-
 rendus pro remuneratione beatitudinis
 eterne monasterium fratrum predictorum
 Largis dotando muneribus et possessioni-
 bus obtulit Beate Marie virgini dei
 genitricis casulam de auro puris-
 simo ex Integro contextam Nichiloni-
 -nus et ostium ferreum ante sacrif-
 tiam Tam dicti monasterii quinimo
 et unum Integre ^(sic) graduale per totum
 annum

Eodem anno obiit Rome gregorius
 XI°. Post quem 12° die Bartholomeus
 archiepiscopus Baren. Cardinalis
 sancti Petri creatus et urbanus VII.
 Et quia Cardinalibus In omnibus con-
 sentire

sentire rennuit Ideo^{que} quidam cardinalium
 ab urbe apostatauerunt et In Avinionem
 francie peruenierunt ubi cum consilio
 regis francie alium Papam nomine
 Clementem elegerunt afferentes primam
 electionem In urbanum factam non
 esse ratam quia cum violentia esset
 facta propter metum corporis et sic
 magna et periculosa discordia In ec-
 clesia facta est

monstrum Traiectinum

Eodem tempore accidit quoddam mon-
 strum In ciuitate traiectensi videlicet quod
 circa festum translationis beati ma-
 tini natus est puer masculus In ciui-
 tate predicta qui perfecte loquebatur
 nondum etatis quadraginta dierum
 dicens una vice Aperite Ianuam pater
 meus ad est et alia plura nichil ta-
 men dixit relatione dignum et vicini
 notum forte quia parentes eius noluerunt
 erunt verba pueri publicare Ex his
 parente

parentes rogauerunt quendam sacerdotem
 Deiotum ut secrete veniret et puerum
 conjuraret, qui missam celebravit qua
 finita In sacris ornamentis perman-
 sit desuper toga coopertus ne sacra
 viderentur ornamenta ad puerum
 Ingressum Ipsum multis coniu-
 rationibus et orationibus adiuravit qui
 nichil ei respondit Tandem proprio
 motu puer vertebat caput suum In-
 spexit sacerdotem visu horribili quo
 Ipsum valde terruit Sacerdos au-
 tem videns se nichil proficere coniu-
 rationibus et orationibus recessit ad
 propria vixit autem puer Ille ab
 hoc anno usque ad annum domini
 xliii. et si superuixit pluribus annis
 nescio Illud monstrum forte fuit
 signum alicuius excidii subsequentiis
 quod tamen Ignoro.

Eodem anno altera Die septembris No-
 ualdus

noldius episcopus traiectensis cum Do-
 mino de Gaesbeeck et Apearda cum Do-
 mino de Vijanen et alijs plerisque mi-
 litibus et armigeris obsedit castrum Do-
 mini Splinteri de Loenrefloot eo quod
 Idem miles Iniuriabat et grava-
 abat Iniuste homines territorii di-
 versis modis ad cuius Interitum adap-
 tavit episcopus diversa Ingenia quib-
 us valde acriter Laccessiit et Impegit
 Idem castrum Demum Splinteris mi-
 les strennuus reconciliatus est epis-
 copo tali arbitrio quatenus castrum
 suum resignaret episcopo et flaret
 contentus dictamini et expressioni
 ecclesie traiectensis et militiae terri-
 torii traiectensis.

Tgitur sepulto Domino: Johanne de
 Arkel episcopo Leodiensi traiecti
 Dominus urbanus vi. . ad postulati-
 onem Leodiensem transfudit Domi-
 num

nūm Arnoldūm de Hoern a traiectione Leodiūm et Dominūm florentiūm de wesselichouen a monasterio traiectūm

Cūm Tgitur florentiūm De wesselichouen
^{Episcopatum Monasteriensem}
 suo successori pacifice resignasset sperans Libere Intrare Episcopatum traiectensem sicūti Dominūm Arnoldūm de Hoern pacifice Episcopatum Leodiensem In possessione recepit non poterat habere Episcopatum suūm eo quod Dominūm Arnoldūm suos fideles In castris haberet et sperabat In commendis procurare Episcopatum traiectensem a sede Apostolica, vel ad omne mūdū volūit habere omnes redditus unius anni. Quapropter Dominūm de Arkel Imploratus a Domino florentis Intradixit eū adiutorio Domini de Ysfelsteijn sua potentia In possessionem Episcopatus traiectensis.

De Florentio de werelichouen
episcopo 50°

Igitur postquam per annum fere ec-
 clesiis fuisset ut dictum est ad ab-
 Episcopatu suo Semum adiutorio prefa-
 torum Dominorum anno Domini m°
 ccc° lxxix° In die sancti willibrordi
 traiectum veniens cum decenti comi-
 tura baronum militum ceterorumque
 nobilium ubi cum magna solemni-
 tate decenter. In cathedra fuit 2°
 episcopus Hic enim florentius
 episcopus discretus honestus pius
 pacificus sapiens et bonus clericus fuit
 qui totum Episcopatum In finibus qua-
 si debitis Inualatum repperit tum
 propter affidiam Ghelvie et Hollan-
 die guerram tum quia episcopus Arn-
 oldus ultra annum post suam
 translationem potenter omnes redditus

Episcopales Leuait que cuncta egre =
 gius pontifex Licet valde annosus fuit
 successu temporis ex toto soluit redi =
 mendo Inuadiata iuris vel Damnis
 castra et villicationes suas Soluit enim
 de vollenho xxviii^e antiqua scudata Pro
 castro horst x^e antiqua scudata Pro
 Diepenhem xx^e antiqua scudata

Anno Domini m^occc^olxxx^o. Euerar =
 dius de Essen construxit castrum ma =
 nitissimum ex Lapidibus et Lignis
 In terra transijcelana quod erden
 dicebatur ex quo valde oppressit tran =
 sijcelanos et precipue multos ex Zel =
 landia Insuper violenter subegit fi =
 bi partem nemoris et villicationum
 aliquorum villarum territorii traiec =
 ten sis participens potentiam non
 solum episcopi sed et omnium adueni =
 entium propter fortitudinem et Inu =
 = vincibilitatem

= invincibilitatem castris sui De eerden
 Quapropter episcopus collecto militari
 robore damnū et violentiam fer-
 venter ulcisci decrevit. venit cum Do-
 micello Johanne de Arkel Domino
 De egmonda et Yffelsteijn plerisque
 approbatis alijs scūtariis et armigeris
 et cum tota terra transijcelana
 obsedit potenter Idem castrum eri-
 gens unum fundibulum cum quo
 proiecit Lapides xiii^o ponderum cum
 quo bene quassavit Lapideas turres
 sed lignea propugnacula minime
 eo quod maxima ligna erant et
 insolubiliter compacta et combina-
 ta Sed postquam episcopus per
 quinque hebdomadas Idem castrum
 multis incursionibus et afflictibus
 acriter nimis infestasset et Episcopus
 diu nusquam comparens Ipsis ut
 compromisit auxilium prestaret
 sane

sane consulti reddiderunt episcopo
 castrum salva vita castrensium ter-
 tia Die post festum sancti Bonifa-
 cii Episcopus vero adeptum castrum
 funditus diruit Sed Ligneam
 machinam nullo modo dissolvi et
 annullari quavis arte nemo pote-
 rat Ita artificialiter erat com-
 binata et compacta Quapropter epis-
 copus Igne precepit conflagrari
 Itaque inchoato Incendio comburebat
 per Integrum mensem continue
 Et sic episcopus cum triumpho re-
 grediens valedixit suis complicibus
 cum gratiarum actione Demum
 anno sequenti Idem Exerardus de
 Essen per amicabiles Internuncios
 episcopo reconciliatus fuit

Eodem anno episcopus bellica ma-
 nu armigerorum stipatus obsedit
 castrum

castrum dictum moles¹² quod castrenses sine belli strepitu reddiderunt episcopo quo facto confestim obsedit castrum Laghe quod similiter castrenses violentia et potentia episcopi victa reddiderunt sibi que omnia solotenus destruxit Cum ergo eius fama ubique vigeret In gloria eo quod Domicilia multorum raptorum et predonum triumphali gladio ditioni sue subegisset et confregisset

+ haec & quas sequuntur
usque ad pag. 771 lineam
secundam, cum tribus
sordidibus, in ipso
Cod. implebant sex folia
quae descripte sunt
mani paulo recentiori
& alia, quam qua praee
cedentia, & frequentia.
forte id ideo factum,
ut hoc modo infusi possent
brevis illa fundationis
Monasterii in sempiternu
descriptio, quae pag.
751 - 762 lin. A. legitur.
Illa enim descriptio
aliam habet auctorem,
monachum quendam
illius Monasterii, &
ad hoc Chronico plana
aliena est.

eliminavit omnes maleficos ex terra traiecit si valde potenter aut carcerali custodiae mancipavit.

Anno Domini M^o CCC^o LXX° fundatum est claustrum regularium canonicorum in semsteijn et anno LXXX° sequenti in festo Sancti benedicti Abbatidis consecrata est ecclesia

Compendiosa et succincta domus huius de semsteijn fundationis
prime

prime et transla eiusdem ad
 hunc locum narratio seu descriptio
prime et translationis eius-
dem ad hunc locum narratio
seu descriptio

Post decessum almi presulis Willes-
 brordi Hollandiarum, ut ita lo-
 quar, apostoli, siquidem sua pre-
 dicatione uirgo fidei Christi eorum col-
 la primus ipse subegit, multis anno-
 rum curriculis transactis, refrigerante
 iam charitate multorum et abundante
 usque quaque iniquitate summus ille
 piusque pastor qui relictis in supernis
 montibus beatis orbis dignatione
 sue gratie descendit unam hac lacri-
 marum in valle querere oculos
 ferentiori ferentiori sue miserationis ocu-
 lo nostram ipsam Hollandiam in
 litore oceani in fine veluti terre nos-
 tre habitabilis partem respicere dignatus
 est

est nempe stabilium quoddam sine pietatis ad quod oïcile, languide et moribunde inque eo vero a samaritano vine penitentiae oleoque remissionis peccatorum curande, confugere possent, prope dor Dracense oppidum eius, et ad exercitium ut ceterae vicinaeque urbes similia construere possent per quosdam fideles ab eterno sua ineffabili providentia ad hoc ab eo singulariter electos erigere disposuit.

Eodem igitur tempore quo illustris princeps dominus dux Albertus de barvaria Hollandiae comitatum strenue gubernabat fuit fuit Dordraci civis quidam eiusdem oppidi Reynaldus dicitur minnenbode, vir magnarum operum prudentia et honestate conspicuus ac liberalitate ad pauperes precipue et religiosos singularis, Cui Deo auspice a quo iuxta sapientis sententiam communiter

munitur conceduntur bona mulier nobi-
 lis ac Deum timens obtigerat domicella
 videlicet Sophia de ghiesen egregio mi-
 litis Romani Johannis dicti Molenaer
 filia Huius in corde pius¹² cordium
~~patris~~ pater Theodorus gratie sue semen
 plantavit quod spiritus sancti im-
 bre rigatum grandem in arborem fruc-
 tiferam ita ut eius sub umbra arbor
 celi optatam capere quietem fructuum
 eius refici copios possent, ut post Pau-
 lulum claruit, in boexi perfecit. Nem-
 pe igne illo quem dominus Theodorus
 misit in terram et vult vehementer
 accendi fortiter inflammata cultum
 concepit ampliare divinum quocirca
 dextotis dilectum apud conjugem instans
 precibus seduloque monebat hortatu
 quatenus cenobium aliquod Dei omni-
 potentis ad laudem construere vellet
 in quo religiosi viri suis stipendijs
 sustentati

sustentati Christo Regi militarent atque
gratum semper die nocturne soluerent
famulatum.

Cuius votis deuotius libenter annuens
Reynaldus nimirum cum et ipse eodem
presentis igne fuerit atque successus
quo et uxor eius dilecta quod optare-
rat illa ipse opere citius implere cu-
rabit.

Nam empto predio in famosa illa
villa emptum dicta inter Dordra-
cum et montem Sancte Gertrudis sita
cum domitadio, quo illustri domina
dicta vander cem quondam habitare
confluxit accersitis exinde monasterii
viridivallis in ^(See) zania prope Bruzellan
positi pietate regionis religionis
et vigore discipline regularis tunc pro-
pollentis nonnullis canonicis viris utique
religiosis et in omni regulari dis-
ciplina adprime imbutis potentibus
in

in locis et alios docere quod ipsi a patribus iam pridem acceperant ipsis atque alijs in posterum aduenturis atque Christo inibi seruire cupientibus iuxta regulam apostolicam a beato patre Augustino conscriptam

Eodem in loco monasterium ad Deimonipotentis laudem et gloriam sanctissimi saluatoris nostri Iesu Christi ac beati Johannis Baptiste nec non et eiusdem sanctissimi presulis ac patris Augustini anno ab incarnatione Domini M^o CCC^o LXXXII° suis impendijs temporalibus minime precellens diuicijs tam festiue quam mirifice construxit Nam ut compertum habemus exceptis expensis ~~dominorum~~^{dominorum} annorum quibus totum conuentum sustentauit propter inundationem aquarum que suis temporibus per infractionem aggerum contigit et quadringentis

gentis ^(sic) nobilissis anglicanis parisi infrac-
tionis propter timorem que futuro tem-
pore accidere posset, consentiū traditis
multisque et varijs debitis civitatis ~~et~~
exposuit pro structura ecclesie aliorum
edificiorum circa quatuor milia corona-
rum francie Pro alijs vero requisitis
libris scilicet calicibus ornamentis
litteris fundacionis ac confirmationis
et alijs diversis ultra sex milia floren-
rum renensium et fecit hec omnia
ut a fide dignis accipi idem Reynal-
dus ante mortem suam testatusque
in omnibus tam divitem se fore quam
fuerat ante fundacionem manasterii
predicti

Cuius rei evidens extitit argumentum
quod uxori et heredibus post mortem
suam demptis annuis redditibus
quorum summa fuit Lxxx. scilicet
francie reliquit in terris pecunijs et
^{alijs} diversis circa xx. milia florenorum Hol-
landie

landie filijs nihilominus adoptatis de-
 quotis vel canonicis suis copiose, ante
 mortem prorsus. Nam preter supra-
 dicta qua exposuit pro structuris et
 alijs necessarijs & cotidiana pro stipe
 ipsis tradiderat in annuo censu circa
 xiiii. lib. *Hollandie* In terris
 vero paschualibus atque serotis ^(See) ultra ccc-
 iugera Sed et venerabilis fundatrix
 cui optime semper placuit voluntas
 mariti in talibus eisdem filijs et
 canonicis post mortem eiusdem ma-
 riti sui in pecunijs et alijs donauit
 ultra Lxxx. terrarum iugera ut Deo
 tanto sollicitius gratum semper pres-
 tarent seruitium quo sine sollicitu-
 dine sua magna cotidie sibi necessa-
 ria cernerent copiose satis prouenire
 quod quam sollicite egerint et inter
 eos sacre religionis vigor quantum
 effulserunt quam que perfecti et
 Deo digni in eo claruerunt viri qui
 seruentissimo

feruentissimo diuini amoris amore
 igne flagrantem communis vite rectitudinem
 indefesso pietatis studio tenuerunt et
 posteris tenendam sancte conuersatio-
 nis exemplis tradiderunt paucis
 ut prodam venerabilis id viri ac sa-
 cre theologie professoris, magistri
 videlicet guilhelmi de salvailla
 capellani ac confessoris domini pape
 Cantoris parisiensis nec non et
 archidiaconi Brabantie testimonio
 pandere libet id enim prestan-
 tissimus doctor summo pontifici mis-
 sissam digerens supplicatoriam inter
 alia de eis sic scribit

Beatissime pater humillima ac fide-
 lissima ad pedum oscula beatorum
 flictione premissa Dignetur vestre
 sanctitatis sublimitas agnoscere
 quod in partibus Hollandie est
 unum monasterium canonicorum
 regularium

regularium noviter fundatum Ad
 quod monasterium illustri Prin-
 cept dominus Dux Albertus de Ba-
 varia comes Flandrie dux Hollandie
 die habens singularem devotionem
 et affectionem scribit vestre sanctitati
 supplicando pro quibusdam privile-
 gijs per vestram sanctitatem eidem
 monasterio conferendis. ~~Quantum~~
 Quantum exignitas mea perpendere
 potest expedit dictum principem
 in suis iustis supplicationibus exan-
 dire Ego fui in dicto monasterio
 pluribus septimanis et adhuc liben-
 ter diutius manere intendo quia dic-
 ti religiosi faciunt divinum offi-
 cium tractim, morose, integre, so-
 lemniter, et devote, et pro regula-
 tenent observancias regulares silentii
 scilicet expropriationis obedientie ce-
 tera que iuxta regulam suam opti-
 me

me seruant et cet. Iste enim vene-
 rabilis doctor sinceritate vite, ipsorum
 comperta eos adijt sanctis, eorum
 conuersationibus admodum delectatus
 apud eos aliquam diu manens fra-
 trumq; orationibus se commendans
 deo se vocante Domino ibi egit extre-
 mum

Ab his ergo venerabilibus patribus
 est clarum est cum ipsi primi fu-
 erint Scilicet provincie regulares
 per uniuersam terram creuit et
 multiplicata est religio canonicorum
 sub regula beati Augustini Christo
 regi militantium. Illius enim sacre
 religionis odore terra resparsa cir-
 cum quaque uix oppidum aliquod
 inuentum est quod non huius in-
 stitutionis cenobium ^{fecit} fuerit oculari
 iam fide quisque probare potest, ha-
 bere satageret.

Verum

Verum cum succedenti tempore domi-
 nus peccata populi sui castigare
 decreuisset Anno domini M^oCCC^oXXI^o ipsa
 nocte sancte Elisabethe videlicet ventum
 validum de thesauris suis protu-
 lit quo mare commotum ab imis crevit
 et intumuit procellarumque suarum
 vi atque ~~ira~~ impulsu Suijthollan-
 die confringens aggeres eiusdem pro-
 vincie superficiem totam fere
 operuit non iam domos solum sed
 et villas integras et quidem plures
 subuertit, perinde ac Ovidianum
 id iam redisset diluuium Quo
 terra

Intremuit motuque vias patefe-
 cit aquarum Denique Exspaciata
 riuant per apertos flumina Campos
 Cumque satis arbitra simul pecudes vi-
 rosque Fectaque cumque suis rapunt
 penetralia terram Unda tegit denc-
 taque labent ^(Sic) sub gurgite vasto

Tam

Tamque mare et tellus nullum discrimen habebat. Omnia pontus erat.

Ita ut ubi Paulo ante oves et boves reliquumque iumentorum genus ubi et rimis in pasuis gradi confuissent volucresque celi arborum insidentes ramis dulces canere melos, iam pisces maris falso lasciuirent in flumine.

Qua tempestate nobilis illa atque religiosa domus de cernsteijn iam pridem fundata optimeque dotata iusto ut verum fatear dei iudicio occulto licet aquis undaque marinis cincta bona sue foundationis quibus deuotus iste conuentus sustentari solitus erat per easdem aquas omnia pene amisit locisque id iam pridem apricis et amenis ad habitandum fratribus ex tunc non reumaticis modo sed et pestifer redditus est.

Fum ergo priore teste celebratum est
 diuorcium alijs quidem per Brabantiam
 alijs per Hollandiam nonnullis vero
 per Ghelriam diuersis eiusdem ordinis
 in domibus se tranfferentibus. Pauci
 tamen in eadem domo remanserunt
 cum venerabili suo priore fratre
 videlicet Johanne Brienois de asperen
 viro utique literato et docto et omni mo-
 rum honestate conspicuo. Hic ergo de
 tam lamentabili suorum dispersione
 filiorum haud parum mestus cum
 esset vir nam sagacissimus sepe ore
 quidem tacito sed interioris cordis mult-
 ta secum voluens quid sibi esset fa-
 ciendum quomodo eosdem dispersos fra-
 tres ocius adunaret in unum sedulo
 tractabat

Omnem itaque spem reaggerandi ac
 bona amissa recuperandi cernens ^(sc) vir
 proxius et industrius maturo cum
 suis alijsq; sapientibus habito consilio
 post

post varia loca diversis in provin-
 ciis fratribus ad manendum oblata
 visa et examinata sed ut eis minus
 querenda, abdicata Idem monaste-
 rium cum omnibus suis privilegijs
 gratijs libris ornamentis ac alijs uten-
 silijs de licentia venerendi patris ac
 Domini domini zvederi trajectensis episcopi
 copi ad hunc locum presentem adeo
 ut verisimile est et nonnullis fi-
 delibus certisque indicijs ostensum an-
 no domini m^o cccc^o 31. instrumen-
 tis atque eodem nomine, sub titulo
 videlicet emsteijn de novo edificare
 cepit Ubi primitus tenuis factis exis-
 tens de temporalibus paulatim pro-
 cedenti tempore gratia eius et pietate
 qui perculit et sanat vulnerat
 et medetur auctum atque amplifi-
 tum est in personis redditibus edi-
 ficijs ac alijs possessionibus sicut iam
 cernere est

Sit laus et gloria deo nostro, qui
 multo magis adaugeat et conseruet nos
 in sancta religione et obseruantia dis-
 ciplinae regularis in atque in suo sancto
 seruitio proficere faciat in xpm

Reuerfis itaque in post modum fra-
 tribus ad propria veluti ut apud ad
 alieqaria non immemores beneficiorum
 sui pii sui fundatoris ossa ipsius atque
 aliorum siue stirpis stud. olim in antiquo
 cemsteijn sepulchrorum attulerunt atque
 dehinc choro constructo eadem sub sarco-
 phago posito ante mediam altaris sum-
 mi quod in honorem sancti saluato-
 ris sanctique Johannis Baptiste anno do-
 mini M^o cccc^o LVIII in die sancti Laueren-
 ti a reuerendo patre et domino domino
 Jodoco episcopo Neapolitano et domini
 Daxidis de burgundia tunc traiectensis
 episcopi suffraganeo consecratum est
 una cum choro et ecclesia reliqua cum
 diatribus ambitus partibus boreali videli-
 cet

cet et orientali ac parte cimiterii cimiterii
 nam altera pars cimiterii cum par-
 te comita modica ecclesie et parte me-
 dia ambitus occidentalis annis prece-
 dentibus sc. anno domini M^o cccc^o xxxv.
 19 die maij a venerabili patre et Domino
 Domino Nicolao episcopo^o Magionensi con-
 secrata fuerat, honorifice condiderunt

Obijt autem idem venerabilis alma hu-
 ius domus fundator anno domini M^o
 cccc^o 1° xix die mensis februarij

Honestissima vero eius conjux eius-
 dem domus fundatrix egregia annos
 octo superuivens obiit anno domini
 M^o cccc^o 18. in crastino annunciationis do-
 minice Atque traiecit sibi reliquum
 vite sue post mortem mariti honeste
 sancteque egit in septentrionali parte
 chori ecclesie parochialis qua vulgo
 de Bueskerck dicitur inter altare sum-
 mum et ostium sacrificij reuerenter tu-
 mulata est Ad laudem Dei omnipo-
 tentis

tentis que eisdem pro bonis suis tempo-
ralibus abunde nobis collatis bona sua
incomprehensibilia et eterna retribuere dig-
netur. Amen

Eodem anno scilicet m^o ccc^o lxx^o in
die translationis sancti benedictionis expulsis
fuerunt quinterlingi numero x. exceptis
parvulis & mulieribus.

Eodem anno Domicellus Rejnaldus
junior frater de Vijanen impetrauit cal-
lide a Clemente vii. intruso papa sine
Apyonens coronato episcopatum traiecten-
sem, putans per validam conspiratio-
nem et potentiam amicorum suorum
violenter obtinere eundem episcopatum expel-
lendum Florentium verum episcopum
Qua re cognita Dominus de Vijanen fra-
ter ipsius volens sibi vindicare potenti
manu cepit decimas episcopii inferio-
ris locans easdem in castro de goey
et alia plura per ghad phad et ne-
phad

phas perpetrando ut sic violenter ad be-
neplacitum ipsum introduceret ad digni-
tatem episcopatus allegans ubique fra-
trem suum verum episcopum ex provisione
et confirmatione Clementis Pape
quod sibi benigne contulit patentibus bul-
lis et propterea tempore scismatis Cle-
menti adhaesit quod nullus ^(sic) vicinorum
Dominorum Ducum Comitum nec re-
gem preter regem Francorum

Contra vero Florentius licet vir gran-
dexius de re collecto militari robore hanc
iniuriam et contumeliam ulcisci omni-
bus modis statuens in Dominum de Vija-
nen venit que cum multo satellitio tra-
iecti ut confestim obsideret castrum
de goeij cum transieclanis quo viso
quidam de amicis Domini de Vijanen
ordinaverunt cum consulatione traiecten-
si si dictam in ecclesia ville Tuitfaes
pro concordia inter predictas partes fa-
cienda

cienda Ubi concordati per tale arbitri-
um prudenter fuerunt quatenus Dominus
de Vijanen cum fratre suo nunquam
contra auctoritatem et ordinationem do-
mini Urbani Pape nec contra dominum
Florentium episcopum traiectensem
aliquid attemptaret per se vel per alios
sine dolo et fraude insuper quod non
affectaret ad episcopium traiectense
quam diu idem episcopus superstes et
esset vite et quod de cetero semper ma-
neret fidelis vasallus territorii traiec-
tensis.

Eodem anno Gandavenses rebellantes op-
po fuerunt se Ludonico suo vero Domi-
no et comiti ex quibus damnaosa guerra
orta est inter eos, nam comes potentiali-
ter Gandavim obsedit sed parum pro-
fecit imo multos nobiles perdidit,
absque bello civili, et longo tempore
protacta est hec guerra

Fandem anno Domini M^o CCC^o LXXII° in
sesto

festo inuentionis sancte crucis Gandau-
 enses venientes contra prefatum co-
 mitem preliabantur durum prelium
 in magno liuore committentes alte-
 rútrum magne depopulationis excidi-
 um in quo Gandauenses triumphaba-
 bant occisis infinitis gallicis et fla-
 mingis ex parte comitis sui. Ludou-
 cus vero comes cur satili equo viz salua
 vita euasit in Rijsele. Gandauen-
 ses vero fugientem persequentes exerci-
 tum potenter vicerunt. eodem tempore
 ciuitatem Brugensem yperent, Rijsele
 flusam, et omnem flandriam demp-
 tis Delremonde bieruliet et grevenin-
 ghen

Ludouicus igitur comes valde commotus
 super trophoe Gandauensium inui-
 tauit Regem Francie in adiutorium
 sibi qui veniens cum infinito exercitu
 indixit gandauensibus campestre bel-
 lum Gandauenses vero animate ex pri-
 mo

mo triumpho ordinatis aciebus
 venerunt cum tubis stridentibus, et sig-
 nis Irradiantibus ad prefatum bellum
 valde terribiliter qui In Inuicem In-
 ruentes pro corona victoria Laboriose
 preliabantur et cruentam stragem ea ut
 traque parte crudelissime commiserunt
 Denique post oblongum conflictum at-
 tritus est exercitus regis et comitis in
 occasione magnanimorum principum
 comitum baronum et nobilium cum plu-
 ribus alijs armigeris Lande Dignis...

Terre motus

Eodem anno scilicet 221° die maij erat
 terremotus magnus In partibus In-
 ferioris almannie satis mirabilis quia
 In multis ciuitatibus et villis domus
 quedam sibi Inuicem configne accidit
 ut una mouebatur per terre motum
 altera non mota

Postremo Rex francie collectis vi-
 ribus totius gallie et comes expe-
 ditus

bitis preliatoribus multis ubique con-
 tractis Desuo gandavensibus indixerunt
 bellum. Contra vero gandavenses in Do-
 mino confisi et In potentia et mult-
 titudine suorum confidit ^{animati} ~~concessum~~
 animati In festo sancte Lucie In
 rosebeke eisdem occurrere strenue
 presumpserunt et mirabiliter succu-
 buerunt eo quod rex francie ut dici-
 tur cum vexillo sudarium Christi
 In bello habuit quod Gandavenses
 videntes retrorsum occiderunt Sed
 rex francie triumphator perpetuis
 temporibus plagatus Lunaticus et
 fere amens permansit Ceciderunt
 autem In eodem bello ex utraque
 parte ultra XXII ^m virorum

Anno Domini M^o CCC^o LXXXV° XV^a die men-
 sis Julii Idem rex francie ordi-
 navit Illustrissimum Wilhelmum
 primogenitum Alberti Ducis comi-
 tis Hollandie ^{ante} oppidum Dam In mi-
 litem

Anno

Anno Domini M^o CCC^o LXXXV°. In festo
 Inventionis sancti Stephani Offa
 cuiusdam dicti mecn^l ~~Laffart~~ Loffart
 Lollart fuerunt combusta In traiecto
 apud su^mmum In alio atrio tan-
 quam heretici conuicti et cineres In
 fossa ciuitatis resperfi ultra XXV.
 annos ab obitu suo

Anno Domini M^o CCC^o LXXXVI° fuit In
 oriente magna karistia, cuius anni
 notantur In illo versu psalmi re-
 pleti prius pro panibus se Lo-
 cauerunt et famelici saturati sunt
 Et habetur In psalmo Excultauit
 cor meum

Anno Domini M^o CCC^o LXXXVI°. denun-
 ciatum fuit episcopo traiectensi quod
 Dominus Ghysbertus Dominus de Ap-
 cauda superiora Imperia et Tura
 habere voluit per totum suum Do-
 minium In Episcopatu traiectensi;
 Quare

Quare episcopus Ipsium traiecti vo-
 cavit citatione militari previsa ut
 sine prelatione dilatione Ipsum ac-
 cederet Qui veniens recognovit pu-
 blice episcopum traiectensem habere
 In omnibus Dominijs suis In ter-
 ritorio Traiectensi suprema Imperia
 siue Dominia Insuper campanam
 hostilem, qua exercitus congregatur
 citationes, pandationes, et cetera huius-
 modi suprema Imperia siue dominia
 concernentia Istud accidit In augusto
 In domo hiemali episcopi traiecten-
 sis In presentia multorum cano-
 nicorum, militum, et burgenfium.

Eodem anno XXI. die Septembris per
 amicabiles Internuntios Domi-
 nus Splinterus de Loenrefloet re-
 conciliatus est hoc modo episcopo
 quatenus Idem Dominus Splinte-
 rus daret episcopo pro suo excessu
 et forefacto VII^c florenos Insuper
 omnia

omnia In iuste ablata vel extorta ho-
minibus territorii traiectensis redderet
eisdem quod et fecit. Itemque quod
nunquam castrum suum firmaret
& maneret contra episcopum traiecten-
sem, Nec se opponeret traiectensi
et alia multa privilegia roborata si-
gillo suo. In quadam litera
desuper confecta

Anno Domini M^o CCC^o LXXXVII. altera die
sancti Gregorii martiris aggregatis va-
lentibus armigeris circum obsedit Mont-
foerd. Diva obsidione eo quod Burchgra-
vius Henricus suprema Imperia
et Dominia In Montfoerd In pre-
judicium episcopi sibi vendicasset Insuper
quod decimas ecclesiarum et predia
burgensium violenter sibipse In iuste
confiscasset Episcopus vero unam mag-
nam magenam ad castrum et oppidum In-
teritum erexit Tactantem onus xliii^o
ponderis

ponderis Item xvi. magnos bombardas
 ex quibus minemus ^{13^c} proiecit pondus
 exceptis paruis bombardis cum quibus
 horribiliter castrum Impegit oppidum
 Laccessit mansiones et domos multum
 conterendo Contra burchgravius omnibus
 necessarijs abunde premunitis fundibulis
 balistis et bombardis valde terribiliter
 sese defendens adversantem sibi cuneum
 lanciatum procul reppulit a castro
 et disturbavit Sed postquam episco-
 pus Idem castrum et oppidum xvi.
 septimanis In festando obsedisset Ecce
 supervenit Dominus Arnoldus de
 Hoern episcopus Leodienfis avun-
 culus uxoris predicti Heinrici burch-
 gravii, qui amicitiam pristinam re-
 formando Inter predictos hoc arbi-
 trium promulgavit quatenus epis-
 copus trajectensis futuris temporibus
 haberet summa Terra et Dominia
 In omnibus Dominijs Domini de
 Montfoerd

Montfoerd Locatis et contentis In
 territorio traiectensi sicuti In Domi-
 nio Domini de Apcaida et semper
 burchgravius de Montfoerd et sui suc-
 cessores manerent deinceps fideles vasal-
 li territorii traiectensis Insuper op-
 pidum et castrum de Montfoerd semper
 esset In arbitrio et potestate episcopi
 sed si contigerit Ipsum quarrare cum
 aliquibus Dominorum et requisierit
 habere oppidum et castrum quod statim
 burchgravius Intromitteret & resignaret
 episcopo predicta salvo Jure militari
 et alia multa privilegia Domini de
 Montfoerd episcopus sibi et successo-
 ribus suis extorquendo Impetravit
 que omnia certis pactis ^(sic) iurjurandi et
 scripturis valde roborata et munita fue-
 runt Per eundem burchgravium per Do-
 minum Arnoldum episcopum Leodien-
 sem, Per Dominum abbatem sancti
 Fridonis Leodiensis Diocesis et per de-
 cem alios precipuos consanguineos et ami-
 cos burchgravi.

Anno

Anno domini M^oCCC^o LXXXVIII. orta est
 guerra satis magna Inter Johannem
 Domicellum de arkel ex una parte et
 Dominos de Vijanen et de arnejda ex par-
 te altera cum Ipsorum complicibus
 que guerra Duravit multis annis
 et Domicellus pene predictos dominos
 fugavit extra Dominia Ipsorum de-
 vastatis et combustis omnibus villis do-
 miniorum prefatorum Denum sifurro-
 num exosa suggestio In tantum esse
 cit propter vaniloquia Vijanenfium, quod
 Otto Dominus de arkel diffidavit etiam
 prefatos Dominos de Vijanen et de
 arnejda qui que contrahens robusti totius
 potestatis sue milites stipendiarios
 eduxit robustos armigeros congregavit
 cum quibus castrum et munitionem
 de arnejda terribiliter et polenter obsedit
 et villam faviillatenus conflagrans
 diversis Ingenijs multum Laccessavit
 castrum Dominus Itaque de arnejda
 perpendens ~~fires sui~~ vires sui solius
 contra

contra tantum exercitum non posse
 sufficere fecerit ad civitatem traiecten-
 sem. Implorans auxilium sibi presta-
 ri contra Dominum de arkel eo quod
 bona sua de ameijda forent feodalia
 sancti martini Quapropter consilatus
 scripsit eidem Domino de arkel quate-
 nus dissolveret Illico obsidionem a
 castro et dominio de ameijda aliquin
 cum omnipotentia sua venirent et bel-
 lica manu Ipsum profigarent vel cri-
 entium bellum Instaurarent qua let-
 -tera Lecta Otto de arkel publice ait
 ambassiatibus civitatis Nunquam tam
 audaces et presumptuosi erunt ad obui-
 andum michi. habuit enim Loem Do-
 -mikus de arkel In certis deputatis per-
 sonis In obsidione ~~pro~~ prefata ultra
 xii ²² armigerorum Dominus Igitur
 de ameijda et Dominus de Vijanen viden-
 tes quod traiectenses nollent se opponere
 Domino de arkel accesserunt properanter
 ad Wilhelmum comitem oesterhandie
 primogenitum

primogenitum Ducis Alberti quatenus
 Ipse succurreret eis et Liberaret ab
 obsidione domini de arkel qui Turra-
 men manuale Ipsis ferre compromi-
 sit quantocius posset quod cum Do-
 minus de arkel didicisset respondit
 Bene ego expectabo eum hic. Et hoc
 erat primum seminarium mali et
 fomes malitie Inter domicellum To-
 hannem de arkel et Illustrissimum
 Wilhelmum comitem oesterlandie pos-
 tea Hollandie. venit Itaque Idem co-
 mes Wilhelmus ut prectatum est vi-
 densque tantam copiam preliatorum
 ordinavit treugas oblongas tali condi-
 tione quatenus Dominus de arnejda
 resignaret Idem castrum Domino
 de arkel cum omnibus suis Turibus
 et pertinentijs salvo hoc quod Do-
 minus de arkel concederet eidem
 domino de arnejda In promptis
 denarijs xvi^m. florenorum benensium
 et post biennium cum sibi redde-
 ret

et eandem pecuniam tunc Libere Do-
 minus de arnejda reciperet castrum
 suum cum omni Dominio suo quod
 et factum est **Quia** Tgitur exple-
 tis treugis In absentia Domini Ot-
 tonis et Domicelli de arkel gorinche-
 menses Intrarant cum multis ar-
 migeris Dominium de Vijanen vas-
 tando hostiliter cuncta que supererant
 occurrat eis Hejnricus Dominus de
 Vijanen cum fere tota potestate sua
 In Lakervelt cum ~~trebulis~~ tremulis
 bucinis et stridore tympanorum et
 ecce conferto prelio duro gorinchemen-
 = sibus passim occisis et captis a bello
 profugati sunt cum dedecore perpeffi
 peram Inobedientie sue quia contra vo-
 luntatem Domini sui Id confusibiliter
 attentaverunt In quo bello tot de gorin-
 chem capti permanferunt quod Domi-
 nus de Vijanen heres domini de arnej-
 da Libere redemit Inradiatum cas-
 trum de Arnejda

Anno Domini M^o CCC^o LXXXVIII° obiit te
 Kenout In hannonia Wilhelmus
 Dux bavarie primogenitus Imperatri-
 cis margarete sepultus valencie Obijt
 quinta die aprilis

Anno Domini M^o CCC^o LXXXVIII° denovo sur-
 rexit nova heresis rusticorum contra
 clerum Cuius anni notantur In Illo
 versu Et fecerunt vitulum In ore
 et adoraverunt scilptile Et habetur
 In psalmo Confitemini Domino
 quoniam bonus.

Eodem anno fuit quidam In Mont-
 foerd Johannes de Boemel dictus qui
 occidit burgensem traiectensem In Mont-
 foerd quem reum marscalcus epis-
 copi apprehendit extra Montfoerd et
 perduxit captum In traiectum ubi
 Iudicio consilium damnatus fuit ad
 mortem et decollatus

Civitas Gorinchemensis concremata.

Eodem anno felicit M^o CCC^o LXXXVIII°. In ^{noc-} mon-
 te

te exaltationis sancte crucis per Incen-
dium proprium concremata fuit tota
ciuitas gorinchemensis, In qua In-
dicibile et Incredibile Damnum con-
tigit

Anno Domini M^o CCC^o LXXXVI. obiit Mar-
gareta ducissa uxor Alberti Ducis
quarta decima die ante carnisprimum
que sepulta est In boreali parte
capelle curie Haghenfis prope sum-
mum altare In tumba sumptuosa
valde

Anno domini M^o CCC^o LXXXIX°. Johannes
Domicellus de arkel Dominus de
pirpont et terrarum mechlinie de
Haghesteijn et Haestrecht contra
voluntatem patris sui Domini de
arkel ordinatus fuit ad Instantiam
Ducis Alberti comitis Hollandie
rector Hollandie qui valde pacifice
aliquot annis rexit

Anno Domini M^o CCC^o LXXXIX°. viii. die mar-
ti

tii circa mediam noctem obiit Dominus
 Arnoldus de Hoern episcopus Leodien-
 sis pridem traictensis In suo pa-
 latio ~~Le~~ Leodii Et translatum fuit
 corpus eius In hoerne In sepul-
 chro parentum suorum sepeliendum

Anno Domini M^o CCC^o XCII. In die sanc-
 te Petronelle est primus Lapis fun-
 damentalis de Domo carthusie In
 boreali parte ciuitatis traictensis
 per Dominum zwederum. Dominum
 de gaebeek et Apcauda quod clau-
 strum perpetentibus redditibus pri-
 uilegiavit dotauit et superedifica-
 uit consilio domini Tijmanni Grauw-
 west primi prioris eiusdem monas-
 terii.

Eodem anno uenerunt duo armigeri
 apud oppidum de Kenen et coege-
 runt bellica manu unum oppida-
 num de Kenen dictum Borre de
 plüderen^(sic)

plüderen^(See) ut fidem preberet Türe
 Turando prestito et dato ad compa-
 rendum ad certum Locum Tuxta
 beneplacitum Ipsorum Cuius fama
 protinus In Renen promulgata
 a pretereuntibus oppidani ad arma
 conclamantes Insequēbantur armati
 predictos graffatores valentes eos vio-
 lenter capere ac suum cooppeданum
 erüere a Turamento ~~coacta~~ coacte
 prestito Illi autem propere refu-
 giüm ceperunt super castrum horst
 quod eodem tempore Dominus de
 Vijanen habuit Inuadiatum pro
 certa summa pecunie et In posses-
 sionem Erat autem In eodem castro
 ex parte Domini Vijanen^(See) tunc unus
 capitaneus dictus Matheus mulaert
 qui predictos graffatores defendere
 haüt dirbitariit ac Renenses absque
 consolatione cum telis et armis a
 castro obegit Quapropter episcopus ex
 huiusmodi

huiusmodi presumptione plurimum
 Indignatus cum exercitu forti Idem
 castrum obsedit In profesto sancti
 Odulphi postulans habere secundum
 beneplacitum suum predictos ~~suos~~
 duos predones aut castrum Im-
 pugnare et Ipsos violenter abstra-
 here Sed castellanus predictus nul-
 lo pacto voluit eos reddere sibi sed
 potius eos defendere Tratus Ita
 episcopus presciens quod non erant
 plures super castrum quam qua-
 tuor viri et totidem mulieres pre-
 cepit ~~sine~~ sine dilatione machinas
 adaptari et castrum Impetiose de-
 bellari Quod videntes castrenses non
 premuniti belli necessarijs reddide-
 runt se sine belli strepitu gra-
 tie episcopi cum tali conditione
 quatenus castellanus prefatus reci-
 peret pecuniam suam expositam sine
 usuris et Damnis Et Illi duo gras-
 fatores

factores In gratiam transfirent episcopi ad Dictamen Iustitie territorii quod et factum est Et sic episcopus In festo natiuitatis sancti Iohannis baptiste recepit proprium suum castrum Et licet Illi Duo grassatores prius stricte carcerali custodia mancipabantur tamen caute recesserunt Liberati a prisione

Eodem anno In nocte festi sancti mauritii accidit prochdolor magnum malum In Hagha Nam Dux Albertus comes Hollandie licet hoerzenses nil nocuit tamen valde delexit partem cabbiuensem, et Illos valde exaltabat Ideoq³ hoerzenses allicientes precibus et seruitijs primogenitum Hollandie Wilhelmum videlicet comitem oesterlandie sine partis factorem firmiter astrinxerunt et capitaneum sine partis exaltarunt quapropter hoerzenses animati potentia

potentia Ipsius suscitauerunt pu-
 blice multa homicidia et magnas
 discordias Inuidentes prosperitati
 et felicitati aliorum Et quia Ipse
 Ita gratiose non tractabantur nec
 exaltabantur, suspicantes quod hoc
 suasisse Domicelli de arkel rectoris
 Hollandie ~~at~~ Domicelle Aleijdis de
 poelgeest amasie ducis Alberti ac-
 tum foret Ideoque quidam hoec=
 =zengeles ut dicitur armati vi et
 potentia Wilhelmi primogeniti Hol-
 landie superuenerunt armati In
 nocte sancte mauricii In Hagha
 et eam In palatio occiderunt cum
 Wilhelmum kaiser magistro curie
 Actores vero et complices cito fugam
 Inierunt utpote super castrum Al-
 tena prope woudrichem, Et Wilhelmus
 Dux In suscitandis de qua oc-
 cisione multa mala et Incom-
 moda veniebant In partibus
 Hollandie

Jacobus de Julia degradatus

Eodem anno et tempore In festo
 sancti hieronimi fuit degradatus
 magister Jacobus de Julia qui Tac-
 tabat se fore verum episcopum qua-
 tenus non fuerat fuit enim ordina-
 = rius suffraganeus Dioecesis traie-
 = tensis per venerabilem Dominum
 florentinum episcopum traiectensem
 atque aliquibus annis ordinavit conse-
 cravitque clericos Acolitos et omnes
 sacros ordines ministravit dedicando
 ecclesias cimiteria et cetera omnia
 que concernunt. administrationem
 episcopi Postea vero permissione
 divina In veritate comperitum est
 quod non esset verus episcopus et
 quod bulla sua foret falsa Quia-
 propter multi presbiteri et clerici
 In sacris ordinati hoc percipientes
 refutato et proposito sacerdotio dixe-
 runt uxores et permanserunt se-
 culares. Alii vero ~~voluit~~ melius con-
 sulti reordinabantur per alium ve-
 rum

rum catholicum episcopum consensu
 Domini episcopi traiectensis. Igitur
 auctoritate et mandato apostolice Idem
 Dominus florentinus episcopus tra-
 iectensis convocatis septem alijs epis-
 copis In civitate traiectensi Ipsum
 captum ab episcopali dignitate et of-
 ficio pontificali per censuram ecclesiast-
 ticam degradari tali subsequenti ordi-
 ne procuravit. Primo enim Indue-
 runt eum omnibus ornamentis pon-
 tificalibus et mediante Justitia pu-
 blice denudaverunt eum eisdem Pri-
 mo baculum pastoralem per senten-
 tiam pontificiam de manibus cepserunt
 Deinde mitra et ~~nacte~~ ^{nacto} ^(sic) privarunt
 eum tunc deposuerunt casulam stolam
 manipulam balthum albam novissimam
 me amictam Quo facto deaserunt si-
 bi crines capitis sui et disceperunt
 cum vitreo aspero. Infrumento carnes
 capitis sui In eo loco quo karisma-
 ta sacra Inuncta fuerant Deinde
 auctoritate et finali sententia pontifi-
 cum

cum abscidebantur digiti priores ma-
 num Ipsius Nouissime Ipsius
 Ipsum indutum Vestibus secularibus
 discoloratis tradiderunt brachio et
 Iudicio et consilium civitatis traiec-
 tens Qui Ipsum Iudicantes ve-
 rum mortis condemnauerunt mediante
 sententia et Iustitia bulliendum In
 feruente aqua Cum ergo miserabiliter
 In cacabo feruentis aque sederet deple-
 rando calamitatem suam petijt ex gra-
 tia abstrahi ne tali horribili genere
 mortis deperiret ne a salubri propo-
 sito patientie declinaret Quapropter
 precibus et Instantijs pontificum
 extractis multis. propter nimiam suam
 patientiam gementibus decapitatus sepul-
 tus fuit In eximterio ecclesie sanc-
 ti Jacobi In traiecto.

Anno Domini M^o CCC^o XCIII. In die sanc-
 te Lucie virginis obiit Wilhelmus Dux
 Tuliensis et pater Wilhelmi et Reij-
 naldi

naldi Ducum Ghelrie et etiam pater
 Marie uxoris Johannis Domini de ar-
 kel

Florentius Episcopus Traiectensis mortuus.

Anno Domini M^o CCC^o XCIII. In festo sanc-
 ti Ambrosii 2° nonas aprilis que erat
 parasceue Domini eo tempore. Et ea
 hora qua In ecclesia circa horam no-
 nam divinum officium celebrabatur re-
 quiescit In Domino venerabilis Do-
 minus et pater florentius episcopus
 traiectensis In terra transjcelana In
 oppido de hardenberch postquam E-
 piscopatum traiectensem sapienter et egre-
 gie XCIII. annis et quinque mensibus
 regisset quem In Introitu suo ut
 dictum est pauperrimum Invenit
 sed superabundantem In multis di-
 citijs suis posteris dereliquit quam
 quam omnes vasalli territorii inimi-
 cabantur sibi ut pretactum est. Et
 translatus fuit ab hardenberch ad
 civitatem traiectensem Ibi que sepultus re-
 quiescit

quiescit ante summum altare In
 ecclesia cathedrali cum magno iuratu
 et fletu suorum amicorum Dum
 is venerandus pontifex In Lecto ex-
 treme egritudinis egrotando deumberet
 conuenerunt consanguinei et amici
 ac seruitores familiaresque expeten-
 tes Dignam remunerationem ab eo
 pro familiaritate et consanguinitate
 ut meliorati et ditati vigore et gloria
 dignitatis sue forent ad perpetuam
 amicorum suorum memoriam quibus
 pie et benigne respondit filioli
 et amici mei karissimi quicquid deme-
 ruiſtis ultra condignum gratan-
 ter perfolui Insuper salua consuetudine
 mea quicquid ditando facti vobis et
 unicuique vestrum Largitus sum
 sum charitatiue quibus parum abiec-
 tis vocauit executores testamenti
 sui coram quibus quicquid aliquibus
 debebat et non perfoluisset
 ordinauit sane mentis quibus red-
 ditibus

ditibus perfoliū debebantur Et red-
 catis amicis ait Ecce carissimi, om-
 nia ordinari pro salute anime
 mee que ordinare et disponere ex Epi-
 scopatu traiectensi poteram et siquid
 super est ex redditibus episcopi
 et mihi ex parte Sancti mar-
 tini provenire possunt relinquere
 proposui libere successori meo et
 sic In Christo quiescere Sicque va-
 ledictis suis amicis et consanguineis
 Tussit eos abire et ad propria tende-
 re et nullo modo perseverare In
 aliquo castro territorii precipiens Le-
 gatione Literarum omnibus suis cas-
 tellanis ne quovis modo aliquem
 suorum amicorum admitterent de
 cetero Intrare castra ne aliquod
 Damnum vel disturbium attentarent
 post decessum suum Misitque Everardum
 de Egen super castrum horst ut Illud
 diligenter custodiret usque ad adventum
 futuri episcopi successoris sui Simi-
 liter misit Henricum suum ad
 adventum
 tuendum

~~aduentum~~ tuendum castrum de rollenho
 et sic deinceps ad singulos castellanios
 omnium castrorum etmunitionam ter=
 ritorii traiectensis scripsit ut amicos se=
 cluderent ab eisdem

Is venerabilis pontifex gessit multa
 bona In territorio traiectensi. Edifica=
 uit enim Lapidium castrum In har=
 denbergh cum una magna forti turri
 atque cum regali dormitorio Insuper sta=
 bilium unum ¹⁴⁵ equorum In eodem
 castro construxit Item que oppidum
 hardenbergh muris Lapidis cinxit et
 compleuit Et breuiter omnia castra ter=
 ritorii traiectensis trans ijcelam Pre=
 cipue Houtenbergh horst Vredelant cas=
 trum Embrügge valde egregie restau=
 rauit quia In multis annis nemo
 episcoporum ruinas et disiectas turres
 vel quassatas reparauit. Insuper mag=
 nificus Iste presul reliquit successori
 suo omnia castra per totum territorium
 Libera et referta omnibus victualibus
 ceterisque requisitis necessarijs In cas=
 tris

tris Similiter omnes villicationes Liberab absque usuris et territorium In summa pace feliciter reliquit

Sepulto Florentio de werelichouen episcopo ut dictum est conuenerunt post hoc xviii. die traiceti magnifici et Illustriissimi Ducis Albertus Dux bavarie comes Hollandie Wilhelmus Dux Tulie et Ghelrie supplicantes capitularibus quatenus eligere dignarentur unum novum pastorem Sed hij duo principales vasalli et potentes principes non conuenerunt In unum episcopum eligendum quod sic non decuit quia Wilhelmus Dux Tulie et Ghelrie habuit In uxorem filiam Ducis Alberti bavarie comitis Hollandie quique Infirmul statuto die venientes In domo Capitulari Domini solemniter abant, quibus eorum prior peteret et postularet quem vellet habere In episcopum tandem post multas honestates hinc Inde exhibitas dixit reuerenter Imperterritus

tus princeps Wilhelmus Dux Tūlic
 et Ghelrie quatenus Dux Albertus
 Dux bavarie prius petitionem suam
 Capitularibus intimaret quod hoc sic de-
 ceret tum quia Dux natus et filius
 Imperatoris romanorum esset tum
 quia Ipse filiam suam habuit In
 uxorem tum quia Senior etate esset
 Sicque Dux Albertus postulavit Do-
 minum rogerum de Bronc-
 horst thesaurarium coloniensem In
 colonien episcopum promovendi Cuius
 postulatione reverenter audita et
 gratanter acceptata requisierunt a Do-
 mino Wilhelmo Duce prefato quem Ip-
 se In episcopum postularet quibus
 In presentia omnium etiam Ducis
 Alberti ait Supplicante nolimus, sed
 volumus ut eligatis nepotem meum
 Dominum Fredericum de Blanckenhem
 episcopum argenti^{ne} et sem, et erimus
 gratia Ipsius vobis omnibus precipue
 territorio traiectensi fidelis et pacifi-
 cus vicinus omnibus diebus vite nostre.

Capitulares vero ~~auditis~~ ^{auditis} postulati-
 onibus Illorum Duorum Illustri-
 um principum sed ex parte postulato-
 rum divisi multi anxiosi et perplexi
 supplicaverunt benigne prefatis prin-
 cipibus quatenus In unum concordarent
 eligendum et Ipsi grater annuerent
 petitionibus Ipsorum Sed quia
 discrepabant et In unum concordari
 volebant prefati principes Ideoque mag-
 na discordia et diversitas In electione
 Capitularium contigit Nam maior pars
 Capitularium numero LV. elegerunt con-
 corditer ad Instantiam Wilhelmi Ju-
 liaensis Fredericum de Blanckenhem
 Minor vero pars numero XXVII. elege-
 runt ad requestum Alberti Ducis ro-
 gerum de Bronchorst Statimque
 uterque misit solemnes nuncios ad ci-
 riam romanam pro confirmatione
 sui postulati Demum Fredericus de
 Blanckenhem per maiores voces elec-
 tus per Bonifacium papam In eij-
 dem Episcopatus trajectensis confirma-
 tionem obtinuit

Claustrum Carthusia in Amsterdam fundatur.

Eodem

Eodem anno scilicet M^o CCC^o XLIII°. fundabatur clau-
strum chartuſienſium et monialium In
Amſterdam Et clauſtrum regularium
In Friſia apud hoern.

Eodem anno electione predicta celebrata
et ad Dominum Apoſtolicum pro con-
firmatione miſſa.

Interea Dum hec agerentur apud tra-
iectum ecce magna diſcordia In Hol-
landia ſuborta eſt Nam venit Con-
rardus Kuſer cum amicis ſuis petens
Juſtitiam et eque rectum Iudicium
a Domino Duce Alberto fieri quod
filius ſuus Wilhelmus Kuſer miſe-
rabiliter In palatio ſuo et In ſerui-
tio ſuo cum Domicella Aleijda de Poel-
gheeft nocturno tempore occiſus fuit
In cuius nece et homicidio aggravando
accuſavit factores et confiliatores atque
complices numero LIII. ſcilicet Philippum
Burchgravium de Leijdis Dominum
Theodoricum de aſſeren cum filio ſuo
Duos

Duos Juniores fratres de Lecca Heij-
 ricum burchgravium de Montfoerd Do-
 minum Johannem de Heemsteden et
 alios omnes precipuos de parte hoo-
 =zensum: Quapropter magnificus Dux
 In palatio pro tribunali sedens dictan-
 te sententia Legali per proceres patrie
 Lata citatos et accusatos et non com-
 parentes dijudicabantur tanquam reos
 deicet priuandas corporibus et tempo-
 ralibus bonis E contra Wilhelmus co-
 mes oesterlandie futurus comes Hol-
 landie diligens partem Illam ani-
 mavit eos omnes, ut dicitur contra
 patrem suum Fulminataque Itaque sen-
 tentia proscripsit. Idem Dux omnes
 deictos ab Hollandia Zelandia et Fri-
 sia deicastatis bonis eorum. Tratus de-
 nique et commotus super huiusmodi o-
 diofa sententia Lata venit cum In-
 dignatione maxima cum suis com-
 plicibus In Flagha ante curiam
 patris sui paripendens sententiam
 Latam Quod Dux animadvertens furore
 nimio

nimio repletis armatis est et stipatus
 multo milite precepit omnibus sub
 pena capitalis sententiae ut eum com-
 mitantur ad capiendum predictos
 delictos homicidas Wilhelmus vero hec
 per fideles praeficiens fratri patris Lo-
 cum dandi cessit sibi circummuniens
 se undique In quadam magna et forte
 Domo In eadem villa quam Do-
 mum confestim Albertus Dux obse-
 dit strictissima obsidione volens cum
 cum omnibus suis complicibus occidere
 Interea aduenientibus Lejdenensibus et
 Delfensibus ea nimio furore Albertus
 Dux iussit applicari ligna cessites
 et omnem materiam combustibilem
 ante ostium camere et ante fenestras
 volens cum cum omnibus In eadem
 comburere Et cum nullus procerum
 vel civitatum Ipsum compescere ab
 Inchoato proposito potuisset et torto-
 res tarde valde apportarant ligna ex
 Instigatione nobilium, sperantium
 mitigare Tram principis ecce superue-
 nit

nit Inopinate In Hagha Johannes
 de Arkel rector Hollandie quod ani-
 maduertens Wilhelmus comes mil-
 tum perplexus celeriter misit quendam
 forensium sibi fidelem et sue partis
 factorem ad eundem Domicellum de
 arkel humillime supplicando quatenus
 Ipse moderamine suo liberaret etiam
 cum suis ab imminente periculo Ipse
 Imperpetuum ^(Sic) regratiaretur sibi obli-
 gans se ad talionem Et quia non
 erat vera amicitia Inter Wilhelmum
 Hollandie et Johannem de Arkel
 Ideoque Traiuit et sigillis cum omni-
 bus suis precipuis quendam literam
 roborare promisit numquam contra
 eum quicquam agere Tgitur Johan-
 nes de Arkel multum Laboris ex-
 pendens Iustitit ut decuit apud
 Ducem de compositione pacis ad libe-
 randum Illustrem Wilhelmum Hol-
 landie cum suis Sed Dux su tan-
 quam assis surda neminem exaudiens
 exaudiens Iustit Ignem applicari
 ad

ad fores ut conflagraret omnes sper-
 nens preces domicelli de arkel Sed
 cum Idem Domicellus de arkel vi et
 minis cohibuisset ministris ^(sic) et torto-
 ribus ab Inchoatione Incendii
 Ipse Dux tanquam furibundus per
 se apposuit Ignem volens contra
 phas nature filium Interimere Econ-
 tra vero Inclitus Domicellus de ar-
 kel In tantum pro Illis Illis
 flexis genibus cum suis se humilia-
 vit ad pedes Ducis quod Dux flexus
 humilitate tanti viri distulit de In-
 choato Incendio elevans Johannem
 de Arkel cum Indignatione maxima
 atque coram omnibus dixit Predilec-
 te nepos Tam fecisti factum quod
 erit ad perniciem et destitutionem
 perpetuam tibi et successoribus tuis
 quia nunquam de cetero tibi et tuis
 faciet bonum Et hijs dictis et ple-
 risque similibus talibus verbis
 accessit Trato animo ad palatium
 Wilhelmum Itaque Hollandie cum
 suis

suus fugiens confestim ex Hagha recepit se cum suis super castrum Altona.

Anno Domini M^oCCC^o XLIII. Albertus Dux Duxit In uxorem Margaretam sororem primi Ducis Clivensis sed nullam ex eo suscepit sobolem

Item anno Domini M^oCCC^o XLIII. fundatum est claustrum ordinis cisterciensis In nono oppido Ysselsteijnsensi.

Interea magnificus presul Fredericus de Blakenhem confirmatione trajectensis Episcopatus In curia romana obtenta venit cum perpulchra comitiva baronum et militum In traiecta ibi more solito cathedralis est hic Episcopalia castra plene referta cunctis necessarijs adveniens, que providentia predecessoris sui contra circumstantes hostes sagacissime preminuit

Item anno Domini M^oCCC^o XLV. Fredericus episcopus

episcopus trajectensis obsedit castrum
 et oppidum Loerorden situm In Dren-
 thia quod et cepit et vicit et anno se-
 quentis cepit castrum Rijnensteijn In
 Dominio de arkel et funditus destrux-
 it et multos milites Innobiles In co-
 cepit

Igitur cum Illustrissimus Wilhelmus
 comes de sterandia se recepisset cum
 suis In castro Altena statimque su-
 sironum exosa suggestio et ut dicitur
 domicelli de arkel ceterorumque cabbe-
 lia venfium seminavit, et resuscit-
 -avit Invidie zelum Inter patrem
 et filium, ut Dux Albertus volens cum
 cum suis proscriptis et tota Hollandia
 Zelandia et Frisia ^(See) quadruplicem exer-
 citum fortem nimis cum quo ascen-
 dens in meridiam navigio devenit In
 oppido de gorinchem altera die sancto-
 rum apostolorum Petri et Pauli quem
 reverenter recepit Otto Dominus de
 arkel miles egregius qui valde Instetit
 ne filium suum eliminaret quia In-
 mo

mo futurus comes fieret Hollandie
 Jure naturali. Sed cum nulla verba
 pacis ab aliqua audire dignaretur secessit
 altera die versus woerdrichem et abinde
 obsedit strictissima obsidione castrum
 Altena quod castrum Idem magnificus
 Dux pridem cepit a Domino de hoern
 propter certas causas conferens Illud
 Wilhelmo prefato primogenito suo. Wil-
 helmus vero In adventu Ducis pa-
 tris sui fugiens sed armis et mili-
 tibus et quibuscumque necessarijs proae-
 muniens Idem castrum recepit se nunc
^{in Buspoducis nunc}
 In Breda et quia castrenses volebant
 reddere Duci castrum Ideoque caf-
 trametatus est armato satellitio per-
 girum castrum quassando cotidianis
 Impugnacionibus cum bombardis et
 fundibulis Idem castrum Interea
 Dum Dux Albertus castrum de Al-
 tena dire obsedisset Domicellus Johan-
 nes de arkel auctoritate et precepto
 Alberti Ducis comitis Hollandie con-
 fregit tamquam rector Hollandie
 et

et destruxit castra et munitiones domusque
 hoozenzium In terra Allena repug-
 nante maxime patre suo Domino Ottone
 de arkel viro grandaio. Contra castren-
 ses milites strennii In confusione
 omnium circumiacentium extenderunt
 vexillum Illustris principis Wilhel-
 mi Hollandie qui futurus princeps
 et Dominus omnium Ibidem existen-
 tium fieret super altissimam turrim
 ut agnoscere possent eum esse filium
 Illius cuius potestas eum propeudor
 obsedit

Quapropter Illustris Johannes baiu-
 ric electus Leodien sis filius Junior
 Hollandie frater Wilhelmi comitis
 venit dolens cum consulatu suo et cum
 consulatu hannouensi, et cum
 consulatu omnium ciuitatum Hol-
 landie qui multum tristabantur de
 prefata guerra patris contra filium
 et icontra qui multum laboris ex-
 plentes Loquentes que ad pacem sunt
 parum profecerunt

Illustris

Illuſtris denique Wilhelmus Hollandie,
 audiens amicorum et complicitum ſuo-
 rum habitacula per Domicellum de ar-
 kel diruta et diſiecta valde Infre-
 munt pre Tra atque maxima
 rancoris malitia et malitia et Im-
 placabilis Inimicitia exinde orta eſt
 Inter eundem metuendum principem
 Wilhelmum Hollandie & In Inter
 potentem Johannem Domicellum de
 arkel. Demum per prefatos Inclitum
 Dominum Johannem bauarenſem
 electum Leodienſem atq; conſulatum
 hannonie et Hollandie per Inter pre-
 dictas partes reformata fuit tali con-
 ditione quatenus caſtrenſes redderunt
 domino Duci patri Idem caſtrum et
 Ipſi ſalua vita Liberi et ſecuri ten-
 derent ad uſum ducis quorſum tunc
 temporis Wilhelmus comes ueſterlandie
 reſidebat demptis Illis qui Inter-
 fuerunt homicidio Domicelle de poel-
 geeſt qui ante obſidionem receſſerunt
 Quodque ſic factum eſt In feſto
 ſancte margarete virginis

Anno Domini m^o cc^o. xciii. In Julio adeptum que castrum demptis diabulis maioribus turribus Idem dux confregit et destruxit Et quia Idem Wilhelmus suos secundum propositum suum exaltare nequibat Ideoque Irato animo secessit versus Franciam cum suis principalibus

Wilhelmus dux comes aesternandie de uicto castro de Altena perrexit cum suis complicibus parisiis apud regem francorum anno xciiii. qui rex Ipsum regaliter recepit et multos honores exhibens et amicitiam sibi dedit ei filiam suam In uxorem mediante quo matrimonio et Informatione regis aequaliter placatus Albertus dux remissius egit quam prius cum filio suo

Albertus vero dux destructo castro de Altena victorioso et dolorose redijt ad Hollandiam Qui postquam nobilissima Dicissa margareta de brigha obiisset sepulta que fuisset In Flagha
In

816
In palatia In tumba valde sumptuo-
sa ante borealem partem summi altaris
duxit denique In uxorem margare-
tam filiam comitis Clidenfis et
qua nullam suscepit prolem que sepul-
ta consimiliter In Hagha quiescit
In conventu fratrum predicatorum etc
am In boreali parte summi altaris
In tumba mirifice elaborata

Anno domini M^o CCC^o LXX° In die epi-
phanie dum Illustrissimus Wilhelmus
Hollandie comes aetherandie sederet
ad mensam cum rege francie et alijs
multis principibus Venit quidam
senior honoris ^(sic) scindens mensale In
duas partes ante comitem Wilhel-
mum Hollandie dicens non decere
principum sedere ad mensam regis
qui non haberet arma quia arma
sua ex parte proavunculi sui man-
serint In orientali Frisia ubi Wil-
helmus comes Hollandie succubuit
quare Wilhelmus multum confusus
prandio facto salutatoque rege secessit

sit versus hannoniā Nec mora
 quin et Idem Wilhelmus adhuc
 metuens venire ad patris sui presen-
 -tiam scripsit patri suo dūci omnia
 quae sibi contigerant In curia et
 mensa regis francie Quinimo quan-
 tum potuit humillime supplicavit
 veniam de commissis ammonens ut
 tale opprobrium et vitium tolleret
 de genere suo Quod audiens dūca
 omnem rancorem Invidie postpo-
 -nens Licet miles proëcte etatis
 fuerat ait De cetero filiis meis num-
 quam Improperabitur quia perso-
 -naliter extorquiam vi et armis a
 frisonibus arma sua Statimque
 per amicabilem pacis Interloquium
 omne malum Litis Inter patrem
 et filium ad bonum pacis recon-
 -filiatum est Et Wilhelmus Hollan-
 die comes oestersandie cum suis
 ad Hollandiam ut merito decuit
 cum gloria et gaudio rediit

Tigitur anno Domini M^occc^o xcv^o mag-
 nificus

nificius dux Albertus ubique ex Fran-
cia anglia ^(Su) ea fazonia Immenfium
colligens exercitum decrevit Illico de-
bellare orientalem Frisiam sed Illa
estate non poterat propter In-
temperiem maximam ventorum et
Imbrium pluuiarum quare mult-
tis valedictis multisque secum de-
tentis distulit usque ad proximum
annum futurum

Item anno Domini M^o CCC^o XCVI^o In men-
se Septembri Wilhelmus dux Julie
et Ghelvie manu potenti obsessit cas-
trum Sconevoerst apud aquisgrani quod
cepit et obtinuit Corruit tamen ex par-
te Ipsius nobilis Domicellus Johan-
nes de Hoenseler qui Lapide funde ne-
catus fuit

Item anno Domini M^o CCC^o XCVI^o In festo
Petronelle virginis Adolphus comes
Clivensis captivavit In bello ducem
montensem et Reynaldum Juliacen-
sem et plures nobiles quibus exactionibus
gazam Inestimabilem sibi acquisivit et
oppidum Embrick a Reynaldo futuro
duce

dūce Ghelvie Et oppidūm. kēijser swer-
de cum sūis attinentijs a dūce montensi.

Anno Domini M^o CCC^o XCVI. altera februa-
die annūciationis virginis Marie quē
fuit profectum pasche obiit Illūstris
Otto Dominus de arkel de pierpont etc.
sepultus In oppido de gorinchem In
sepulchro patrum suorum Cui successit
Johannes Dominus de arkel domicellus
de arkel unigenitus filius qui
habuit In uxorem Illūstrissimam
virginem nomine Mariam filiam
Illūstris principis Wilhelmi dūcis
Tulie Cuius fratres erant Wilhelmus
et Reynaldus Dūces Tulie et Ghelvie
Eos quia genuit Mariam primogenitam
quam sponte desponsante desponsavit Ig-
norante patre Dominus de Egmonda
Ea quia Idem Dominus de egmonda
genuit Arnoldum succedentem ducem
Ghelvie et Wilhelmum Dominum de
egmonda et Ysselsteijn et terrarum
machliērie etc.

Insuper Idem Domicellus Johannes
de Arkel genuit ex Illūstrissima Ma-
ria

ria Tuliacensi Wilhelmum Domicellum
 de arkel postmodum In bello gorin-
 chemensi occisum et patebit. Que
 et Domina de arkel Maria de Tulia uxor
 Johannis Domini de arkel obiit anno
 domini m^o ccc^o xcliiii. In oppido de gorin-
 chem In eo Loco ubi nunc est capella
 et ecclesia conuentus sororum ordinis
 sancti francisci sepulta In eodem
 oppido In tumba dominorum de arkel
 In summa ecclesia Sed mortuo Il-
 lūstri Domine Ottone Domino de arkel
 exequijs celebratis Johannes filius suus
 parum vel nichil paternum perpetrans
 quia homo superbus et In^{m m i t} ~~m m i t~~ feri-
 corū fuit deum nec homines verens
 propriam matrem Illūstrem Elisa-
 beth filiam ducis Tjboni Ducis
 barenfis et Lotringie seclūsit et a
 castro et Dominio de arkel que tan-
 dem post multas molestias a proprio
 filio contra phas nature perpeffas
 necessitate compulsa equitavit cum ali-
 quibus equitibus versus Ducatum pa-
 ternum de baer et Lotringie que cum
 nec

nec *T* ibidem de pierpont castrum *I*n-
trare permiffa *I*ntrant dolens confilio
fuorum amicorum mutato habitu pofitifque
*I*nfidijs fub forma mulieris Leprofe
prefidium *I*ntrans viriliter reiectis ves-
tibus potem viriliter occupavit atque tan-
dem castrum obtinuit cum omni *D*omi-
nio eiusdem que et *T* ibidem obiit anno
*D*omini *M*.^o *cccc*.^o *vi*.^o fepulta cum *D*uce
*T*ijbando patre fuo

Anno domini *M*.^o *ccc*.^o *xcvi*.^o circa feftum
fanti *T*acobi epifcopus cum civitate
traiectenfi obfedit castrum de *A*inen-
fteyn *I*n dominio de *A*rkel quod vic-
tum funditus destruxerunt

Eodem anno felicet *M*.^o *ccc*.^o *xcvi*.^o *A*lbertus
*D*ux bavarie comes hannonie *H*ollandie
die recollectis *I*mmenfis preliatori-
bus ex multis nationibus ut supra
dictum est sine mora decrevit de-
bellare orientalem *F*riſiam *C*ui *I*n
auxilium *T*ohannes *D*ominus de *A*rkel
rector *H*ollandie venit cum multis ba-
ronibus multisque militibus & domi-
cellis.

cellis nobilibusque cum xxxvi ro-
 bustis armigeris videlicet cum Domino
 de hokelem cum domino de asperen cum
 domino de Ackoij cum domino de Leijen-
 berch qui omnes fuerunt de fan-
 guine et armis suis cum domino de
 Werdendorch cum domino de Dron-
 ghelen et cum Lxxii. alijs militibus
 et octo domicellis qui Insimul Lxxx
 fuerunt de sanguine et armis suis
 qui omnes convenientes nauigio ve-
 nerunt ^{apud} ~~Kuyne~~ Kuyne In orientali
 Frisia habuit namque tot naues
 Idem Dux quod fere textit mare na-
 uibus et vulgabatur quod nisi ha-
 buisset ex qualibet nauu nisi tres
 armigeros suffecisset totam Frisiam
 subiugare cum eisdem Cum ergo
 venisset cum ^(sic) classi ad terram de Kuy-
 ne magnum exercitum frisonum obui-
 um habuit qui eisdem principibus
 cum aciebus fortissimis cum bu-
 cenis frementibus et tubis stridun-
 tis animose occurrere presumebant
 quos cum Impetu Hollandienses
 principes

principes cruentissime necaverunt Deinde
 ceteri apud monasterium sancti Odul-
 phi nauigio venientes ecce Innūme-
 rabilis multitudo frisonum Ibidem
 congregatus ^(See) debellare decreuerat adhen-
 tantes quos ^{cum} Hollandorini vidissent ex-
 spectatis Telandrinis armipotenter In
 signis varijs et vexillis rutilis cum
 domino de arkel & suis occurrere belli-
 cose Commissoque prelio magno In
 grandi friones terga vertentes a pre-
 lio profugati sunt, et ex magna
 parte confestim occisi Post eum
 trophæum Dux Albertus valde ani-
 matus et deo ^{gratias pro} triumpho adepto agens
 expectabat friones per decem dies
 positis tabernaculis et tentarijs In
 pratibus Iuxta ^(See) stauram stauerem Dum
 Itaque nullus frisonum comparuisset
 ordinato In stauerem fortalicio gran-
 di premunito armis et militibus
 suis propter refugium Idem Dux
 cum exercitibus tripartito accessit cum
 vexillis fulgurantibus et tubis stri-
 dentibus ad Interiora loca orientalis
 frise

Frige Irruit que super omnes tibi
 sibi aduersantes quos tamen cum
 triumphali gladio ditioni suo sine
 subegit de quibus pro suo benepla-
 cito singillatim accepit obsides

Post hoc autem anglici In unum
 conglomerati una dierum cum mul-
 tis armigeris ad duo miliaria ab exer-
 citu Ducis secesserunt ut In vir-
 tute magna forenses villas passim
 Impugnarent qui cum Innumera-
 biles pagos vastando Incendissent
 magnam que predam multimode fa-
 cultatis secum gloriosius apportare
 decreuissent ecce frisones Infortu-
 num domorum suarum cetera-
 rumque suppellectilium parumpenden-
 tes Ipsis cum clauatis Lanceis
 et preacutis venabilis potenter oc-
 cursare presumpserunt quos anglici
 viriliter animati sagittis horribili-
 bus abegerunt atque multos eorum
 sauciatos trucidauerunt Sed crescen-
 te de momento In momentum tu-
 ba

ba frisonum anglici Laude digni se-
 se In paruo presidio defenfarunt,
 et frisینگensem exercitum propule-
 runt famam quorum et anxietatem
 cum dux didicisset In stetit quatenus
 civitates Hollandie eis succurrere
 vellent volebant nisi magnifica
 potestas sua corporalis prece-
 deret statimque supplicavit delfensibus ut
 Ipsi anglicos In tanto periculo
 constitutos Intuitu Ipsius ^(Sec) vellent
 Cui Delfenses Illustrissime princeps
 nos olim vastati per vos sumus at-
 men pro honore vestro Liberabimus
 eos vel omnes occidemur Pergentes
 Itaque delfenses cum vexillo civitatis ve-
 nerunt forti armatorum manu ad pre-
 dictum Locum ubi In clangore tibia-
 rum delfenses In una parte angli-
 ci In stridore tympanorum ex alia
 parte frisonibus duriter obviarunt
 et ecce crudele bellum In horruit
 In cuius congressu protinus cum
 Impetu trucidatis trecentis frisonibus
 et amplius ceteri a prelio profugati
 sunt.

sunt Putabant enim frisones totum
 exercitum subito super eos Irriuisse
 et Ideo territi In fugam prolapsi
 sunt Sic delfenses cum anglicis In
 pinatam victoriam adepti cum thesauro
 copioso et spolio cum honore redierunt
 ad Ducem Deinde Delfenses cum an-
 glicis et multis alijs militibus sti-
 pati Intrauerunt ulteriorem Fri-
 siam Igne et ferro Longe terram
 vastando atque frisones profugando
 et expellendo veluti fumum ventus
 expellit Quod dux audiens ait Mal-
 lem potius Hollandiam pro una
 parte vastari quam amicos meos fi-
 delissimos delfenses periclitari Quod
 ceterae civitates Hollandiae egre sumen-
 tes nolebant amplius militare priva-
 te.

Demum Idem Dux predictos orien-
 tales frisones guerris prelijsque ni-
 miùm fatigatos gratiam suam ^{querere} guerrae
 coartavit atque hijs pressuris ad
 deditionem coactos firmam obedientiam
 homagiumque prestare certis pactis Tur-
 Turant

Turandi et scriptis ^(See) valide roboratis
coegit

Hijs Igitur peractis Idem gloriosus
Dux Albertus destinatum militem
cum plerisque armigeris ad monaste-
rium flouidi campi qui Wilhelmum
quondam comitem Hollandie abhinc
assportauit ad Albertum ducem qui-
bus Ita gestis Idem cum officibus anu-
cili sui prescripti ad Hollandie
comitatum cum triumpho Landis
reuersus est Et corpus anuiculi sui
sepeliuit honore congruo In han-
nonia In urbe valiscenorum

Anno domini M^o CCC^o XCVII. ^{circa} in diem Teju-
nie Albertus Dux et comes Hollandie
obseffit castrum Loenensteijn et obtinuit
nocte parasceves Domini

Item anno Domini M^o CCC^o XCVIII. Inchoa-
tum est claustrum sanctimonialem
ordinis beati dominici In Wyck
prope Duersteden et postea anno M^o CCC^o I^o
Ipso die ascensionis Domini conse-
crata est ecclesia et claustrum a reue-
rendo

rendo ~~patre~~ Alberto Schenck. Et
 officio peracto moniales sunt Ibidem
 Incluse

Post reditum denique principum friso-
 nel denio Infecta fide rebellare decre-
 runt occidendo vel profugando cunctos
 extra munitionem staieren venientes.

Quapropter anno domini M^oCC^oXXIII. In-
 clitus Wilhelmus Hollandie valen-
 tes armigeros aggregans milites stipen-
 diarios educens armipotenter cum tubis
 frementibus et vexillis Irradianti-
 bus Frisiam orientalem Intrauit
 staieren strictissima obsidione per ma-
 re et terram circumvallavit et terribi-
 liter quassavit quod cum armipotenter
 cepisset et Intraffet univ^orsus Frise
 populus Ibidem aduenit pacem equi-
 vens ac emendam promittens Ubi tan-
 dem terminato consilio sub hac for-
 ma per amicabiles Interlocutiones
 Inter utramque partem fedus amicitie
 ordinatum fuit quatenus cuncti
 friones reciperent Albertum ducem
 pro

pro eorum vero domino In persona
 Wilhelmi comitis de oestervandis filii sui
 Quod cum factum fuisset Idem Wil-
 helmus potuit posuit In bidem unum
 rectorem et capitaneum qui terram
 Frisie gubernaret In stauria posuit
 dominum Johannem de Bredenroden
 Et In Dookinga Gerardum de Neemf
 kercke et florentium de alkema mi-
 lites Et sic ad propria Id est ad
 Hollandiam properavit

Sed anno Domini. M^o CCC^o XCIX^o frisonis
 orientales non servantes fidem sed
 rumpentes pactum rebellaverunt con-
 tra ducem ducem Albertum et filium
 eius et Interfecerunt prefectum Ip-
 sis ab Illustri Wilhelmo ordinatum
 expulsiis cunctis Hollandicis quibus
 In deditonem et gratiam comitis da-
 tis obsidibus transeuntibus cetero ter-
 rore nominis sui et potentie trium-
 phando vicit Et sic filius denovo patri
 restituit subiugatam orientalem Fri-
 siam Qui cum triumphali Laude ad
 Hollandiam properans rediit
 amicitiam

amicitiam cum patre Duce et omni-
bus civitatibus Hollandie gloriose re-
formavit

Eodem anno facti sunt hambürgent
ses Inimici Hollandie et non nisi
pro maximis gaudis valuerunt Iterum
venire ad compositionem pacis

In anno Domini M^o CCC^o XLVIII. Ric har-
dus rex anglie a suis consanguineis
et proceribus captus fuit et In brevi
dolo Interfectus

Anno Domini M^o CCC^o XLIX° oppidum
brielis fere totum Igne consumptum
est

Sed quia miro modo cabbellienses
odio ~~di~~ habuerit et presertim Do-
minum Johannem Dominum de ar-
kel tanquam eorum post patrem
suum capitaneum suspicans eum cum
suis validam conspirationem et hosti-
lem contentionem cum duce patre suo
contra eum commovisse Et quia haec-
renses complices suos ubique deprime-
re cabbellienses

cabbeliavenges exaltare nitebatur et
 secundum beneplacitum suum non po-
 terat Ideo valde Inimicabatur Domino
 de arkel tanquam sibi resistenti Et
 quia omnia principalia et ardua nego-
 tia et tractabilia ~~ad~~ beneplacitum domi-
 ni Johannis de Arkel tanquam recto-
 ris Hollandie disponebantur et ordina-
 bantur Ideoque valedicto patre anno
 M^o CCC^o XC^o secessit cum suis versus flandriam apud Johannem Ducem bur-
 gundie rediens vero anno Domini M^o CCC^o
 XCIX^o ~~secessit~~ ^{secessit} patre suo prochnephas Inimic-
 die relictum animique rancorem contra
 Johannem Dominum de arkel et suos
 complices oblivisci nesciens eum abiecit
 ne Hollandiam regeret alium sue
 partis factorem substituit Et quia
 magne auctoritatis merito reputabatur
 Ideoque omnia ad beneplacitum suum
 ordinare et regere decrevit Insuper
 omnia invadrata per Dominum de ar-
 kel scilicet oppidum et castrum de hiesden
 cum toto Dominio eiusdem redemit et
 sub potestate propria redegit replens
 Idem castrum castrum armis et militi-
 bus partis sue

Tandem

Regi non profuit nuncius

Tandem anno Domini M^o cccc^o — primo abje-
 tis omnibus principibus ministerialibus curie
 Hollandie ex parte domini de arkel et
 Ipse magnificus dux solo nomine re-
 geret Hollandiam Wilhelmus Hollan-
 die et sui complices armaverunt Domi-
 num Albertum Ducem contra Dominum
 de arkel Ita ut exigeret computationem
 rectoratus sui ex parte Hollandie
 quia per decennium rexit Hollandiam
 hoc autem fecerunt ut fertur ut occasio-
 nem haberent eum proferibendi Et quia
 plures causas sibi vitialiter et pro-
 brose objiciebant Ideoque Dominus Jo-
 hannes de Arkel Superbus valde no-
 luit coram parte sua adversa facere
 computationem hinc Invidiosa proch-
 pudor susurratione aliquorum Idem
 Dux comprisit totum processum Il-
 lustris Wilhelmo et amicis suis contra
 Dominum de arkel Qui mox omnia
 bona et dominia domini de arkel In
 Hollandia videlicet Oppidum haef-
 tret vlist Nolwijk cum multis
 alijs villis In Zelandia Dominium
 de kroke apud Kemmerfwale et
 plura

plura alia primo arreptavit Deinde
 eum proferens dominia et facultates
 suas Impetiose capiens fidelibus
 suis hoozenibus subdidit quod
 percipiens Dominus de arkel scrip-
 sit quod vellet stare contentus dicta-
 mini et arbitrio de omnibus obiec-
 tis et obijciendis Dominorum Ducum
 Domini Johannis ducis Burgundie
 Anthonii Ducis Brabantie et Domini
 Johannis bavarie electi Leodienfis
 fratris eiusdem Wilhelmi Hollan-
 die Et dum nullo modo poterat sibi
 gratiam Impetrare sed semper de
 die In diem magis sibi conuiciaban-
 tur suspendentes Ignominiose for-
 nam viri cum armis militie sue ad
 modum furis et alia multa opprobria
 Intulissent consilio Wilhelmi principis
 Ducis Tulie et Ghelrie et totius mili-
 tie dominie sue et fere totius Bra-
 bantie per patentis literas diffidavit
 Albertum Ducem comitem Hollandie
 et prefestim Illustrissimum Wilhelmum
 Hollandie comitem oesterlandie cum suis
 complicibus feria secunda ante fes-
 tum

tum sancti Bartholomei Apostoli statim dominus de arkel cum multis ordinavit unam remissam ad occupandum Aiderwater sed non potuit Deinde cum multis ferro et Igne devastans Alblafferwaard.

quo facto Wilhelmus Hollandie valde gavisus statim collecto militari robore misit expeditum exercitum qui totum Dominium de arkel hostilibus vastatione Igne et ferro exceptis oppidis et castris depopularunt atque frumenta pulcherrima In Campis destruxerunt atque predam abinde per maximam ducentes gloriose redierunt

Econtra vero Illustrius Johannes dominus de arkel robur totius potestatis sue contrahens coadjuvatores milites favore et stipendio educens damnum Illatum feruenter ulcisci proponens Hollandiam hostiliter Intrans Castrum de Ghiesborch bellica manu vicit Oppidum de Werckendam acceptis spolijs omnino succendit et deinde totam Insulam dictam Alblafferdam
pagos

pagos et villas concremando In Liore
 magno debellavit atque thesauris copio-
 sis spoliavit et einde cum multis
 captivis victorioso regressum naturaie-
 runt

Anno domini M^o cccc^o In vigilia beati
 Martini obiit Domina Katherina fi-
 lia ducis Alberti comitis Hollandie
 isor Wilhelmi Ghelvie et Julie Ducis
 Sepulta In monasterio que fuit mulier
 valde virtuosa

Item anno Domini M^o cccc^o 1° funda-
 tum est collegium In villa de haef-
 ten prope Boemel per Dominum Otto-
 nem nobilem militem et eodem anno
 confirmatum fuit

Eodem vero anno Infra octavas natiui-
 tatis virginis Marie Dominus de ar-
 kel denis contracta forti armatorum
 manu armipotenter et animose Lecciam
 transfretans Infulavit dictam Crim-
 perwert Invasit atque cuncta devastan-
 do potenter Incendit magnamq; predam
 multimode facultatis secum gloriosius
 apportavit Contra vero villani ex
 Dordracensibus

Dordracensibus et Schoenhovienſibus
 apudmunitionem seu oppidum dictum
 die Nijpoert In unum congregati
 Raptam praedam patenter excutere volentes
 et pro Illata sibi contumelia cruentum
 bellum Instaurare decernentes Ipsi
 animose cum cornibus horisonis et vexil-
 lis fulgidis occurrerunt Dominus Tgitur
 de arkel contra ordinatis aciebus cum
 vexillis fulgurantibus et tubis stridenti-
 bus decenter Ipsos aggressus est Et ecce
 conferto prelio villanis statim a bello
 declinantibus paucis corruentibus om-
 nes profugati sunt. Ceciderunt autem
 xxiii. ex diversis villis Capti que fue-
 runt In eodem prelio Dominus Ghe-
 rardus de Lievelt miles egregius
 Wouterus Sijmonis de Dordraeo Adria-
 nus filius Wittonis de Dordraeo
 Gherardus ^{enobout} ^{Hugho Beeldersaker de Dordraeo}
 Burchardus de Schoenhovia Johan-
 nes Robbyn de Schoenhovia et Sep-
 tem de Lickerkerck quinque de strenez
 lant cum multis alijs cum quibus
 adepta victoria gorinchem propere re-
 dierunt

Septima vero die post hoc quidam de
 Sciedam

Sciedam et Rotterdam cum multis armigeris ex Zuijthollandia Dominium de Arkel In crepusculo Intrañtes more Locustarum quicquid Inñstium fuerat demolitis sunt

Econtra vero Inuile Incole villarum cum oppidanis de Gorinchem et Lederdam positis Infidijis reditum Ipsorum anticipauerunt volentes raptam predam potenter ab eis excutere et pro Illata sibi contumelia acriter eos debellare et ecce armigeri Hollandiam per diuicia et Innotas vias reditum ordinantes declinauerunt Ignoranter ab Infidijis suorum aduersariorum Quod cum Arkelenses didicissent multi eorum anemose exercitum subsequerantur atque quinque de extremis predonum exercitibus predonum de Sciedamnis bellica manu ceperunt et decem de Zuijthollandia

Anno Domini M^o IIII° .~~p~~ primo obiit Illustrius Maria Tiliacensis uxor domini Johannis Domini de Arkel In professo sancti Petri

Anno domini M^o cccc^o 2do Infra octauas epiphanie

epiphanie cum Tam ^{tota} terra glaciatis
 esset peruia Inclitus princeps et
 victoriosus comes Wilhelmus Hollandie
 expeditione potentissima proponens totam
 ditionem domini de arkel hostili vastatione
 depopulare misit Hejnricum de
 Wassenae virum potentem cum eleganti
 militia et cum Immenfis bellatoribus
 In Dominium de arkel ut Inflatam
 superbiam Ipsius edomaret et omnia
 sibi subiecta devastaret qui mox In
 vexillis micantibus et buccinis fre-
 mentibus ante oppidum Haghesteijn
 exercituali potentia veniens multis
 Incursionibus balistis fundibilibus
 acriter Infestavit Idem oppidum Econtra
 vero castroenses cum oppidanis
 de Haghesteijn omnibus necessarijs a-
 bunde premuniti forenses adversarios
 terribiliter bombardis et alijs Inge-
 nijs armorum viriliter abegerunt et re-
 trocedere compulerunt. Tandem per flam-
 minomagium ^(sic) rogam combustis ali-
 quibus domibus cum molendina eiusdem
 oppidi In magna gloria cum ob-
 tenta preda ad Hollandiam per Vianen
 repedarunt

Eodem

Eodem vero anno circa festum carnispruini
 Johannes de Arkel armato satellitio Iterum
 Hollandiam hostiliter Inmadens Impe-
 tiose et potenter castrum de Flagestejn
 vicat, et solo coegit atque eodem
 die oppidum de Nijepoert terribiliter cum
 eodem exercitu Impugnans rebellandie
 manu cepit et Igne funditus vastavit
 sicque cum tropheo & diuersis spolijs victo-
 riose redijt

in margine a secunda
 manu adscriptum est
 To Velium, quod hic
 erraverit auctor.

Anno Domini M^o III° II°. XIII. kalendas mar-
 ti obijt victoriosissimus princeps Wilhelmus
 Dux Fflie & Ghelrie qui tanquam trium-
 phator a principibus circumfidentibus te-
 nebatur etiam quantumcumque magnis,
 et omnibus diebus vite sue omnes aduer-
 sarios suos mirifice triumphando devicit
 et multos paganos gladio suo In priffa
 multatiens bellando fidei subdidit catholice

Quique sibi triumphali gladio subiugavit
 ducatum Ghelrie Dominium de randen-
 roij de kuyck de born de Scoenenvorst
 et castrum de Oeijen sepultus requies-
 cit In monichusen prope aernhem
 Cui successit Reynaldus frater suus In
 eisdem ducatus et dominijs quorum unum
 cam

Lapud domum
 Katharman contho-
 ralem suam rexit
 autem Gelta ducatus
 tum XXIII. annis

cum sororem habuit. In uxorem sepe-
dit Johannes dominus de Arkel

Igitur cum Illustris princeps Wilhelmus
Sarracie et Hollandie per sepe copiosas exer-
cituum acies In Dominio de Arkel imi-
sisset et Ipsum deaustatum thesauris
varijs spoliasset confederatis sibi sedere
Inseparabili post obitum Wilhelmi du-
cis Tulie et Ghelrie Frederico episcopo
traiectensi . atque ciuitate traiectensi
cum Inferiori territorio eiusdem contraxit
robis totius potestatis sue milites an-
glicanos stipendiarios eduxit atque Adol-
phum comitem cliensem et marcomen-
sem cum Infinitis bellatoribus ca-
pulariit Cum quibus omnibus Idem Wil-
helmus Hollandie cum patre suo duce
Alberto cum episcopo traiectensi et
ciuitate traiectensi In festo beatissimo-
rum Apostolorum Petri et Pauli anno
prescripto videlicet domini m^o miii^e ii^o. Stric-
tissima obsidione potenter obsedit oppi-
dum de Gorinchem cum regali et Inui-
cibili castro de Arkel Ita quod Alber-
tus dux cum Wilhelmo primogenito suo
castrametatus fuit cum Ingenti exerci-
tu

tu super aggerem Infra villam Arkel
 et oppidum de gorinchem ad borealem
 plagam eiusdem oppidi Comes vero cliuen=
 =ses et walramus de brederoden cum
 plerisque civitatibus Hollandie et mult
 tis anglie ad orientalem plagam castr
 et oppidi Fraiectensium vero cum suis Lo=
 cauerunt se ad borealem plagam castr
 In Locum dictum den twiselt Hanno=
 nienses vero cum Lijthollandinis
 ad meridientalem ^(sic) plagam Tam castr
 quam oppidi, Zelandini vero cum fri=
 sonibus et alijs multis robustis ar=
 migeris ad occidentalem plagam In
 diversis Locis

Contra vero Dominus de Arkel pre=
 potens miles ex adverso Istius obfidio=
 nes prescius undique requisivit sibi
 egregiam militiam baronum et mili=
 tum cum quibus animose decrevit re=
 sistere adversarijs suis Fuerunt Itaque
 cum Illustri domino de arkel Comes
 de Verrenborch Robertus dominus
 de Steijnvoerden Domicellus de veijda
 Domicellus de homoet Henricus de
 Kätrelleijnboech frater comitis eiusdem
 Dominus

Dominus Fredericus de Bergha^(sic) de ijela
 Dominus Johannes comes de Dalen Do-
 minus de Kriekenbeke Dominus En-
 gkelbertus de Orfbeeck Dominus de
 orflet Sijgherius dominus de Groef-
 beeck Dominus Lucas de Boetrelaer
 Dominus de vanft cum fratribus
 suis Dominus Wilhelmus de Yffen-
 doren Dominus Arnoldus de Zel...
 ... cum fratribus suis Dominus
 Arnoldus de Soerhauwen Dominus
 Theodericus de Liēden Dominus Heijn-
 ricus de Vayrick Dominus Heijnri-
 cus de Nijensteijn bastardus de arkel
~~Dominus~~ de Johannes de Arkel
 Dominus de Loelen et auenraet Domi-
 nus Adam millinck Otto de
 vieren cum omni militia ducatum
 Julie et Ghebrie

Hollandienfes denique milites eques-
 tres venientes ad obfidendum ut dic-
 tum est ciuitatem de Gorinchem deue-
 nerunt In terra Arkelensi qui
 dum equos caballos suos Irreuerentes
 In ecclesia arkelensi Locaffent, pabunt

= *lumque* et haenam super Altare sancte crucis ante equos more stabili equorum ut reficerentur posuissent ecce dum equi comederent protinus Lingue eorum Intumescabant, ad Instar brachiorum magnorum et sic humentes horribiliter pro dolore ex vindicta dei de cetero nunquam comedentes post magnam cruciatum suffocabantur

Cum ergo Dordracenses In primo congressu cum grandi Impetu occipere vellent tanquam capitalis ciuitas Hollandie *viam* Infra ciuitatem et castrum ecce Domicellus de vanst cum probatis armigeris et Arkelensibus plurimis eis animose occurrens retrocedere potenter coegit eos post ruinam multorum ubi submersis plerisque dordracensibus In quodam profundo vado et quibusdam captis Idem Domicellus cum triumpho Landis ad oppidum repedit cum suis Gorinchemenses vero ex hac prima victoria animati sorte varia disceptabant cum aduersarijs

Igitur cum ad assultum ciuitatis preparata forent omnia, et erecta starent Instrumenta valde terribilia quibus

quibus Ipsi principes muros Infringe-
rent mansiones contererent et flammis
normagum roqum hinc Inde Disperge-
rent diversis Impegerunt assultibus adap-
tatis ad hoc diversis Ingenijs ut quam-
plures Tentus eliderent fundibulis et
missilibus

Econtra vero oppidani cum nobilibus cir-
cumvallatum oppidum egregie defensantes
forenses hastas a munitione presidio-
rum et firmissimorum propugnaculo-
rum bombardis sagittis et alijs diversis
tormentorum generibus abege-
runt et permaxime sauciatos ad ten-
toria remiserunt Cum ergo per aliquot
dies multis Incursionibus terribiliter
Infestando oppidum et castrum Lacof-
sissent quadam die Domicellus de reyda
Domicellus de hornoct cum pluribus
nobilibus In unum collecti cum mul-
tis armigeris oppidi de gorinchem
portis obesse civitatis erumpentes hosti-
li acie Zelandrinorum munitionem au-
dacter aggressi sunt ubi pro corona vi-
torie laboriose decertantes post oblon-
gum conflictum attriti sunt Zelandrini
post

post occasum aliquorum. Ubi Domicel-
 lus de reijda victoriam adeptus cum plerisque
 nobilibus miles ordinatus et Insignitus
 fuit Gorinchemenses nempe adeptam
 munitionem destruxerunt. In hoc vero
 bello captivati fuerunt milites strenui
 et famosi, Dominus florentius de borf-
 sel miles Dominus florentius de ^{videlicet} ~~borf~~
 miles Dominus Nijcholaus kerwine
 de Kemmerfwale Dominus de Loodijk
 miles Boudewinus et florentius de
 borffel fratres, Wilhelmus de Reijns
 Philippus de Everingen Johannes
 bastardus de borffel cum xi. electis
 et approbatis factarijs. Sed Domi-
 nus Wilhelmus de Kemmerfwael mi-
 les Imperterritus et vulneribus In
 eodem prelio InFLICTUS corruit obiit
 sepultus In oppido de gorinchem.

Altera autem die quidam nobilium cum
 Gorinchemensibus animos Inviden-
 tes presidium comitis clienses post
 diuturnum bellum rebellanti manu
 triumphalem Tandem adepti corruenti-
 bus herberno fijen zoon et Henrico
 Belandrino

Zelandrino ceperunt nobilem Domicellum
de bredenrode wabramum Dominum
Egidium de Icheng Stephanum de Be-
renbroeck Jacobum Sticker Petrum
Potter Hughonem Post cum quibus
egregii pugiles gaudenter venerunt

Post hoc autem Wilhelmus Hollandie
princeps vir audacter et strennuus
misit expeditos bellatores ad oppugnand-
um cetera oppida et castra domini de
arbel Qui cum venissent ante oppi-
dum de hokelen ^(See) ante oppidum Inex-
pugnabile de Lederdam valde acriter ba-
listis et Tignitis telis ceterisque Inge-
nijs Ipsum Infestaverunt Econtra
vero Reynaldus appelvije Johannes ra-
deram Johannes.... anglici satellites cum op-
pidanis de Lederdam audacter forenses
potenti manu obtinuerunt bombardis
et balistis atque egregie Idem oppi-
dum cum castro defenserunt atque ab
eisdem retrocedere compulerunt compu-
lerunt Qui deinde armipotenter presi-
dium de scoennessaerd vastantes oppugnare
tentaverunt oppidum de Haghensteijn Qui
cum Illud crebris Infestavit ^{vant} affulti-
bus

bus repulsum ^(sic) passi sunt eo quod nobilis
 domicellus Johannes de Arkel dominus
 de roelen cum ricardo foelget Johanne
 bellijn Johanne sommerset anglicis
 et alijs egregijs armigeris et cum op-
 pidanis eiusdem oppidi sese eleganter
 defensantes forenses In fugam val-
 de Lanciatos occumbentibus Nijcholas
 Jere~~m~~el Euerardo rutgheri de Siedam
 reppulerunt atque remiservunt.

Interea multi proceres Hollandie vo-
 lentes caute presidium Arkelen se
 ante portam dictam goddenpoert
 expugnare venerunt diluculo ante solis
 ortum In magna potentia quaffantes
 et debellantes Illud sine Inter-
 missione Econtra vero nobiles cum In-
 traneis Ipsis In presidium et In
 auxilium venientes atque e portis civi-
 tatis erumpentes forenses cuneum andac-
 ter Invadentes multos Hollandie po-
 pulis prostratis et captis eos ad tento-
 ria vedire coartaverunt. Corruit au-
 tem Ibidem sagittatus Domicellus
 de Loir Dominus Junior Gherardus
 de Vliet miles Imperterritus Hugh
 de

de Werder cum aliquibus alijs & Gorinchemenses cum inobilibus Inste pro patria pugnantes cum aliquibus suis occisis aliquibus Duce vulneratis regressum victorose maturarunt.

Post hoc autem Dominus Wilhelmus de Ysendoren Dominus Arnoldus de Scoenhauwen milites strenui cum multis oppidanis et cum Johanne Hooper Thoma Westerdale Johanne Troxtonge David Carmerdijn Thoma Herfoirt et cum plerisque anglicis vernaculis. In festo decollationis Johannis baptiste armipotenter Iniaferunt ante auroram presidium hannoniensem, ubi post oblongum conflictum gorinchemenses Duce Lanciati plerisque occisis de suis tamen ceperunt rebellanti bello Dominum Danielen de Vjleijn militem probatum Danckardum de diepen Adrianum de Salmen Johannem Mofck cum quibus ad propria cum maximo periculo redierunt.

Tandem Infra octavas natiuitatis virginis Marie Domicellus Johannes Dominus de roelen ex Arkel natus collecto

collecto militari robore cum Ingen-
ti copia armigerorum Leccam transflie-
rans conflagrauit villam Nijeraert vil-
lam Gheijn et deinceps potenter exiit
In magno Liore ante portas
ciuitatis omnes domos In die stol-
traet et exinde cum obtenta preda vic-
toriose redijt

Igitur dominus de Arkel mediantibus
suis complicibus tot ex aduersarijs suis
cepit quod omnes cippi et argastu-
lis carceres turres Insuper Domus
spiritus sancti hospitale sancte Ka-
therine et multa hospitia Ita plena
erant quod non possent plures hos-
pitare In ciuitatem demptis tamen
nobilibus et militibus qui carcerali
custodie non mancipabantur Ceciderunt
autem Innumerabiles occisi et vul-
nerati ex utraque parte maxime au-
tem ex parte Hollandie exercitus
Et Licet ciuitas Ita strictis obfessa
fuerit ut dictum est tamen omnia
quibus Indigebant Inuitis aduers-
arijs occulte et manifeste ex Ghebra
recipiebant Insuper dum quidam ma-
ligni

ligni. bürgenfes civitatis traiecten-
 sis ante mirorum fossata civitatis
 de gorinchem omni die venissent con-
~~spiciunt~~² et opprobria In Dominium
 de arkel proclamantes atque arke-
 lensibus derisum habentes quidam ani-
 mosi oppidani nocturno tempore fo-
 dientes parva fossata et cisternas
 siccas sese Insidiose In eis Lo-
 carant coopertos frutectis Illi er-
 go harum nequitiarum Ignari cum
 redirent ad maledicendum dominum
 de arkel et suos commilitones repente
 surgentes Arkelenses cum magno Im-
 petu eos captos Inactauerunt In na-
 vim fere proximam ad hoc deputatam
 habentem funes sub aqua cum quibus
 Insimul traiciebantur In civita-
 tem et sic confusione cooperti cum
 multo Ludibrio puerorum confestim
 Incarcerabantur.

Tgitur prefati principes cum ultra
 XII. hebdomadas diuis Incurfioni-
 bus et assaultibus oppidum Insesta-
 sent et In expugnationem castrum
 et

et civitatis nichil vel parum profecissent
 sui que proceres diurnatim caperentur
 perpendentesque calamitatem et geni-
 tum occisorum et vulneratorum suorum
 repatriare et dissolvere obsidionem de-
 creverunt Itaque per Dominum Ar-
 noldum de Leijenderch misttem et per
 dominum hacconem de aithuesden hoc
 modo reconciliati sunt simulatē proch
 dolor quatenus Dominus de arkel
 humiliaret se prefatis principibus
 veniam petendo flexis genibus atque
 vexillum prelibati Wilhelmi Hol-
 landie causa honoris In signum
 victorię penderet extra castrum
 per diem quod et factum est Cum

Cum ergo Hollandenses tali pace
 solemnitē preconizata ex utraq³ parte
 civitatem Gorinchemensem Intraie-
 rant putantes et suspicantes omnia
 edificia fere destructa propter cre-
 bram Immissionem magnorum La-
 pidum per bombardos et nichil vel
 parum difiectum aut destructum vi-
 dissent ammirantes valde obstupue-
 runt

vint Dominus vero de arkel Ignorans dolum Latere In causa pacis grande conuictum ex mera animi sui nobilitate preparauit principibus prefatis et suorum proceribus et deinde salutato domino de arkel unusquisque ad propria redijt Et sic exercitus seclufis traiectensibus secure ad propria redijt Insuper dominus de arkel post magnas gratiarum actiones valedixit suis complicibus et presertim militibus suis coadiutorialibus quos remuneratos nobiliter et magnifice remisit ad propria

Et quia episcopus cum territorio traiectensi seclufis permanebat extra pacem Ideoque dominus de arkel coadunatis multis robustis bellatoribus quibus prefecit quendam dicitur Simon Speijert virum animosum et strenuum et valde audacem ut hostiliter Inferiorem partem territorii traiectensis depopularent Qui per Leccam una nocturno transfretus

tes Loepwijck et circumiacentes potenter
 Incendentes villas cum rapinis captis
 Ibidem Wilhelmo vulperti Theoderico
 Petri inter corterweijde Alberto Johannis
 inter corterweijde cum aliquibus alijs. Acta
 autem fuerunt hec anno domini M^o III° III°
 Dominicam post festum conversionis sanc-
 ti Pauli

Eodem anno salice M^o CCC^o III° Dominum Il-
 luftris Johannes dominus de arkel
 multa clenodia et utensilia aurea et ar-
 gentea In quadam nauis Locaffet et
 premiffet versus Hagham ut cum gan-
 dio circa festum carnispridie cum no-
 bilissimo Wilhelmo Hollandie et suis
 proceribus hastiludium benigne com-
 mitteret Que clenodia Rotterdammen-
 ses rapientes captis nauis et cum fo-
 dalitis curie arkelensibus miserunt ad
 Hagham pro rapina Quod cum In-
 diustriam domini de arkel minime La-
 teret valde doluit Insuper dordracen-
 ses ceperunt denis gorinchemenses
 ac si non fuisset pax Quare tristis
 dominus de arkel videns se delusum
 Ingemuit

Ingemuit diffimulando totum negotium
 Et quicquid litteratorie scripsit ad
 Wilhelmum Hollandie nullam respon-
 sum habere potuit eo quod Domi-
 nus Wilhelmus Hollandie comes ocf-
 ternanda noluit nec audire nec videre
 nuncios domini de arkel.

Interea veniens dominus Johannes
 de Bavaria electus Leodienfis ordi-
 navit firmas treugas Inter utramque
 partem per biennium durantes

Eodem anno III^a die aprilis que fuit
 feria II^a post octavas pasche quidam
 dictus Sijmon speijert cum multis
 de Haghensteijn et quidam dictus Lam-
 bertus barnier cum multis de gorin-
 chem cum duabus nauibus dictis baerd-
 sen volentes depredari Inferiorem par-
 tem territorii traiectenfis qui venientes
 ad Locum dictum die Langhesweijde
 captivaverunt Inibi decem viros quos
 compulerunt propria utensilia portare
 ad ijelam In quo naues eorum Tace-
 bant erat enim nox Et licet hii
 morabantur In territorio traiectenfi
 tamen

tamen fuerunt oppidani In Aūdwater
 Quī capti ~~sceleriter~~ et secreta mi-
 serunt unum nunciūm fidelem ad
 burgim^{agist} ~~prof~~ de Aūdwater pro subsi-
 dio Quī burgimagistri surgentes hora
 secūda post mediam noctem cum op-
 pidanis arkelensib^{us} Insequēbantur ad
 redimendūm suos conoppidanos usque ad
 oppidūm Gaūda Arkelensib^{us} vero stan-
 tib^{us} treūgis putantes Ibi secūre In-
 trare et exire Intrauerunt porticiūm^(sic)
 eiusdem Gaūde cum una naue Ibiq^{ue}
 venientes statim custodie ergastii
 mancipantur hoc videns Sijmon Speij-
 ert cum Haghensteijnensib^{us} putans
 velociter fugere remigando declinauit
 ab oppido Sed crescentib^{us} villanis cum
 adwaterensib^{us} de momento In momen-
 tum vi coacti sunt ~~reintrare~~ ^(sic) porticiūm
 Gaūde quam cum Intrarent miserabi-
 liter nemine dempto minus honeste tri-
 cidabant omnes.

Et exinde ^{anno} sequenti felicet anno domini
 m^o m^o m^o D^{ominum} ~~consulatus~~ consilatus Hollan-
 die predictos captos de Gaūda In wou-
 dricem

dricem vinculos premisissent et eos
 ut dicebatur decapitare et stipitibus
 exaltare In oppositum oppidi de go-
 rinchem Decrevissent condoluit Do-
 minus de arkel. Ipsis valde Igno-
 rans quomodo eos Liberare posset
 unde archano consilio habito circa car-
 nisprimum premisit nocturno tempore
 Dominum Wilhelmum de Yfendoren
 militem cum multis armigeris In
 aliquibus navibus mercatorum In
 Inferiori parte de gorinchem ut al-
 tera die simulantes mercatores ex Hol-
 landie petendo Licentiam a thelonario
 occuparent portam et oppidum Quod
 et factum est occisio Fleijnrico hoert
 thelonario oppidum ceperunt cum de-
 decore et sine honore Captumque oppi-
 dum et ex toto spoliatum favillatenus
 conflagrauerunt redimentes suos conop-
 pidanos redierunt cum multis capti-
 vis videlicet Gherardo Johannis van
 der Heijde Johanne vander Heijde
 Nicholao borchgraves Filijs tiel-
 manni et Johannis iten camp cum
 xxx alijs satellitibus Quod cum Th.
 lustrissimo

lustrissimo principi Wilhelmo Hollan-
 die comiti oesteriandae litteratoriae
 per Dominium de dronghelen Intimationem
 foret Tratus valde ordinatis causis suis
 In hannonia eo quod dum Ista fierent
 Ipse In hannonia fuerat secessit pro-
 pere ad Hollandiam Et recollecto mi-
 litari robore omnia In dominio de
 arkel Demptis castris et oppidis veluti
 tempestate demalitus est Contra vero
 dominus de Arkel cum comite de verren-
 borch et cum suo satellitio magnam
 partem Hollandie depopulando demasta-
 uit

Eodem tempore Dominus Johannes
 de Rinensteijn miles egregius filius na-
 turalis domini Johannes de Arkel
 episcopi dudum traiectensis diffusus
 est dominium de Vijanen atque cum
 expeditis bellatoribus Dominium Vijanen
 hostiliter Iniadens villas ex eivens
 magnam predam secum gloriose
 supra castrum de Rinensteijn afforta-
 uit

Contra vero Dominus de Vijanen Inte-
 rea

rea celerem nunciū ad ciuitatem
 traiectensem mittens pro subsidio re-
 quirit sibi sine mora fere omnes
 traiectenses qui potenti manu eosdem
 In castro de Rinensteijn Improvisos
 ouantes Inuenientes obsederunt eos stric-
 tissima obsidione volentes castrum In-
 dilate debellare Quod Dominus Jo-
 hannes de Rinensteijn videns sine belli
 strepitu Ipsum castrum et se red-
 didit gratie episcopi et ciuitatis traiec-
 tensis qui statim adeptum castrum
 funditus vastauerunt et solo coequaue-
 runt

Huius Igitur Alberti Ducis tempo-
 ribus validissima ventorum Intempe-
 ries Inhorruit In eadem ^{tempestate} quippe per
 maris violentiam quedam mulier Indo-
 nita Longinquis partibus propulsa
 est ad Latitudinem australis maris
 Infra oppida Campen et Edam que
 natando venit pürmerije ad congrega-
 tionem aquarum que vulgariter vocatur
 pürmermeer In prenominata ergo a-
 qua natando perseverauit dormiendo
 vigilandoque Insuper et victum est ex
 eius

eius profundo acquiescivit. Erat enim
 nuda vestimentis, nichilominus tamen
 corpus eius tegebatur ex materia aqua-
 tica sibi adherente. Perseveravit nem-
 pe natanda. Ibidem per dies multos
 quia unde exiret nesciuit pro eo quod
 agger navis breviter post eius In-
 gressum fundatus erat per pürmerge
 ubi Intraverat. Deinde accidit ut
 puelle Edammensis oppidi cum navi-
 culis pergentes per eandem aquam ad
 vicina prata pro Lacte vaccarum cer-
 nerent prefatam mulierem. Ibi natan-
 tem unde et admiratione replete ob-
 stupuerunt. Tandem ex consueta visione
 minus formidantes habuerunt predica-
 te puelle colloquia ad Inuicem et
 consilium Inientes extraxerunt eam
 vi de aquis et sic nauigio perducta
 est ad plateas Edammensis oppidi. Lo-
 cutionem autem eius nemo Intelligebat
 sed nec Ipsa Intellexit nostrum
 Idioma. Mandata quippe est a maris
 sordibus et vestimenta muliebria In-
 diuit nostroque cibo utebatur semper
 tamen ad aquas redire desiderans sed
 nequirit propter custodientes nequirit
 eam

eam Magnū Igitur concūsus fit
 In eadem ea remotis Locis propter
 prefatam mulierem cernendam unde
 et fama eius peruenit usque Flaer-
 lem Tūc Flaerlemenfes acceden-
 tes propter rei nouitatem petierunt
 ab Edammensibus Illam mulierem
 sibi dari quod et factum est Abhinc
 ergo perducta est ad Flaerlem ubi
 et nere didicit et ad tempus plurimum
 annorum superuixit Tandem mor-
 tua sepelitur In eadem ciuitate Igi-
 tur nostris temporibus fuerunt In
 Flaerlem probi uiri et fide Digni
 qui dixerunt eam multotiens uidisse
 quare et presenti cronographie dig-
 num. D uiri annotare

Anno domini M^o IIII° IIII° feria sexta ante
 festum sancti Thome apostoli salices
 In festo sancte Lucie In aduentu o-
 bijt Illustrissimus princeps Albertus
 comes palatinus Dux bavarie comes
 hannonie Hollandie Zelandie et Domi-
 nis Frisie postquam Hollandiam
 valde egregie^{xl...} annis rexisset qui se-
 pulchus requiescit In Flagha In pala-
 tio sub tumba In boreali parte sum-
 mi altaris.

(Qua folia in ipso Codice vacua huc erant relictas)

De Gulielmo Hollandie 23° Comite.

Egregius Igitur serenissimi principis
 Alberti expletis Illusterrimus prin-
 ceptus Wilhelmus 23us comes Hollandie
 effectus habuit In uxorem prius
 filiam regis francie, sed ~~et~~ obiit Tu-
 nis, nullam delevingens prolem
 qua defuncta duxit In uxorem Mae-
 garetam filiam Philippi Ducis bur-
 gundie etc. ex qua genuit unigeni-
 tam nobilem principissam Domi-
 nam Jacobam Iste Wilhelmus
 filius Hollandie, comes adhuc aese-
 teruandie tantum existens, congregavit
 vivente patre suo ex provincijs et ter-
 ris patris milites et Domicellos
 Insignes promptos ad de certamis
 na et direxit aciem contra Infide-
 les paganos veniensus priffiam
 mansit I bidem per totam hiemem
 Instantem, magnificis expensis
 Adveniente vero aestate expeditio Chris-
 tianorum

pianorum contra Infideles non est
 adiunata ut conclusum fuit unde
 et Iter Illud diaboli Infirmis
 est adnichilatum Quare et egregie
 Wilhelmus redijt ad propria Deinde
 obsedit castrum de Dalen combusta
 tota villa de Dalen et obtinuit
 atque destruxit

Hic Wilhelmus vir totus belliger
 et magnanimus Domini De arkel
 mortalis et Implacabilis Inimi-
 cus magis adamavit vigorem ferri
 quam nitorem auri prius habuit tempo-
 re Iuuentutis sic In uxorem filiam
 regis francie qui eum militem ante op-
 pidium Dam^(sic) ordinauerat sed preuenta
 morte minorannis superduxit ut dictum
 est filiam Philippi hardi Ducis bur-
 gundie sororem Johannis burgundie
 de qua genuit ut dictum est unicam
 filiam Jacobam nomine.

Hic postquam per totam hiiemen et
 Ieiunium equitasset per hannoniā et
 landiam et Zelandiam et ubique h
 magnatus comes exaltatus fuisset, venit
 cum Ingenti exercitu tertia die mayj
 obsed

^(See)
 obsedit potentissime oppidum gasser. cum
 castro Haghensteijn erigens per circuitum
 oppidi tres magnas machinas proter
 alia terribilia tormentorum genera, cum
 quibus nimis acriter ~~se~~ Infestavit Idem
 oppidum

Eodem die et tempore Fredericus de Blan-
 senhem episcopus trajectensis cum civitate
 trajectensi obsederunt fortissimum castrum
 Eckensteijn cum uno magno fortalicio cum
 quo hostiliter Idem castrum Impeger-
 runt

Contra vero feria secunda ante festam
 sancti Johannis ante portam Latinam
 venientes Domino de Arkel In perfidi-
 um diffiderunt Ducem Wilhelmum
 bavarie comitem Hollandie scilicet Comes
 Robertus de Verreborch cum multis nobi-
 libus

Insuper Johannes vanden Houe Alar-
 dus de Puffit ^(See) Harmannus de Aforden
 Lucas de Boetselaer Wilhelmus de Lier-
^(See)den cum multis alijs militibus et Do-
 micellis qui omnes Dempta comite
 de Verrenborch caute Intraierunt oppi-
 dum gasser et castrum Haghensteijn
 Item

Idem ^{quoque} eodem tempore diffidauerunt eun-
 dem Ducem Wilhelmum Dominus de
 Broeckhufen et Dominus de hoegh-
 straten Wilhelmus de Kanst cum ple-
 nisque alijs approbatis bellatoribus
 qui nocturno tempore Intrantes cas-
 trum munitissimum Eversteijn forensi-
 bus aduersarijs bombardis et balistis
 multas plagas Intulerunt et egregie
 castrum defensaerunt. Et quia arke-
 lensium multoties hostiliter Hollan-
 diam non solum per terram verum
 etiam per fluiuium merwede Deuasta-
 runt Ideoque Dux Wilhelmus forte
 presidium presidium et fortalitium
 construxit In Werkendam Implens
 Illud fortibus armigeris et preliato-
 ribus qui arkelensibus resisterent ne
 progressum ulteriozem ad Hollan-
 diam haberent

Anno Domini M^o CCC^o LXXXV° erat mag-
 na discordia et quarra Inter anglicos
 et flandrenses ex una et Inter fran-
 corum regem comitem flandrie partibus
 ex altera Johanna vero Ducissa Bra-
 bantie etc. perpendens quod si Jo-
 hannes dux Lancastrie daret filiam
 suam

suam ^(sic spatio quodam vacuo relicto) Wilhelmo Domicello hannoniae et Hollandiae In coniugem quod tunc tota flandria indigne vastaretur facilius futura praesidens conuocauit In cameraco venire apud eam Philippum Ducem burgundiae et Albertum Ducem baenariae comitem hannoniae et Hollandiae quibus Illuc venientibus ad requiescentiam Ipsius accessit primo Ducem burgundiae aperiens ei conceptum mentis suae fidei quia libenter videret quod Johannes filius suus primogenitus diceret In uxorem Margaretam primogenitam praefati Alberti Ducis In uxorem qui statim consensit Sed cum Intimasset hec Alberto Duci excusauit se quod nullatenus hoc faceret sine consensu Ducis Margaretae uxoris suae Cum ergo recessissent a Cameraco tali conditione quatenus circa carnificium certo die In cameraco redirent cum Ducibus et consulatibus Ipsorum quod et fecerunt prandentes conuenerunt quod non solum Johannes Domicellus burgundiae contraheret cum Margareta filia Alberti Ducis

cis Sed et Wilhelmus Domicellus
 hannonie et Hollandie duceret In
 uxorem Margaretam filiam eiusdem
 Philippi Ducis burgundie Et sic
 Albertus Dux dedit filiam suam Jo-
 hanni Duci burgundie et recepit so-
 ror~~em~~ eiusdem Johannis Ducis pro
 filio suo primogenito. ordinatur Dies felices
 feria tertia post octavas pasche qua
 celebrarentur solemⁿiter In cameraco
 nuptis prefatorum principum Venerunt
 ergo ad prefatas nuptias primo Phi-
 lippus Dux burgundie cum uxore Du-
 cissa sua cum Duce borbonie et Jo-
 hanna Ducissa Brabantie et Infi-
 nitis baronibus et militibus Pre-
 terea Albertus Dux venit cum Du-
 cissa sua et Johanne Duce baiarie
 filio suo et cum Wilhelmo sponso
 et ceteris baronibus militibus et
 Domicellis Infra octavas pasche
 Et quia Johannes rex francie vo-
 luit Interesse nuptijs Venit Idem
 rex Dominica die felices In octava
 pasche circa prandium Cui occu-
 rerunt omnes principes et principisse
 Introducentes

Introducentes Ipsum regaliter
 Tigitur celebrante feria tertia post octa-
 vas pasche Johanne de ~~Ter~~^{Ter}claes
 episcopo cameracensi summam mis-
 sam copularunt eos Juxta ritum
 ecclesie In praesentia regis cetero-
 rumque principum. Contulit In-
 super Wilhelmo Hollandie sponse
 comitatum oesteruandie res In-
 dotem Sedebat figuradem res ad
 eandem mensam qua sponse et
 sponse sedebant Et erant celebrate
 Ille nuptie In tali et tanta so-
 cunditate et letitia et regalibus ex-
 pensis quod non est credibile per
 totam Illam hebdomadam

Dum ergo Dux Wilhelmus ut dic-
 tum est obsedisset Haghensteijn
 Domicellus Wilhelmus de Arkel
 filius unicus Domini De^{Arkel} collectis
 robustis bellatoribus cum numero-
 sa turma belligerorum cum comite
 de Verrenborch presidiosa In Wore-
 kendam anemose debellarunt et
 post Longum conflictum cepit
 et

et funditus destruxit magnamque
 predam multimode facultatis se-
 cum apportans victor redijt cum mu-
 tis captivis Captive fuerunt In-
 eo Johannes de Tode De Raemf-
 donck Wilhelmus Heem de Raemf-
 donck Johannes onmaet de Raemf-
 donck Jacobus Johannis de Merc-
 kendam Hugo Johannis de Waf-
 pijck Botto scoblants de ema cum
 xxxii. alijs armigeris

Itaque cum prefati principes per
 quinque hebdomadas Hagensteijn et
 Euersteijn nimis acriter Infestas-
 sent et parum profecissent obsidio-
 nem dissolventes ad propria redierunt

Demum eodem anno post spaciū sex
 hebdomadarum iterum reversi sunt et
 obsederunt castra Hagesteijn et Euersteijn
 feria quinta ante festum sancti Jacobi
 Et Dux Wilhelmus erexit contra oppi-
 dum Gasseer et castrum Hagesteijn
 tres Ingentes machinas, quas cattas
 vocant, ex quibus tam oppidum quam
 castrum plurimum Infestabat Lapidibus
 et

et globos tormentales In ea Taculando
 attamen per hec neutrum Destruere
 valebat. Similiter nec traiectiles prevalere
 poterant contra castrum regale Eversteijn
 Nam Idem castrum castrum strenue
 defendebat Dominus Henricus De Nijen-
 steijn Bastardus de Arkel cum multis
 armigeris ad bella doctis. Tandem Dux
 Wilhelmus tam valida et arcta muni-
 tione circumvallabat oppidum Gasseer
 cum castro Flagesteijn ut nec canis nec
 cattus sine discrimine Ingressi aut
 egredi potuerat Quod videntes hii qui
 obsessi fuerant desperantesque tam valida
 oppugnationem se diu possent sus-
 tinere, petierunt colloquium cum prin-
 cipibus Ducis quod et sibi conces-
 sum est. Exercentes ergo quidam felices
 Johannes de Wolfaria frater naturalis
 domini de arkel Johannes de Ghelrse
 cum Gerardo mathie burgin a gesso
 de gasseer venerunt ut Loquere de mu-
 tina confederatione Quod dum fieret tran-
 sit ad partem seorsum proditor Ille
 Johannes de Wolfaria antedictum Domi-
 num de Vjanen cum Intimarit occulte
 Domicellum Johannem de Arkel
 Dominum

Dominium de zoelen Tctū bombardē
 occubuisse omniaque victualia consumpta
 esse nec posse diutius ferre obsidionem
 Cum Igitur post mūtū collationis
 aliqualem moram ad ~~Paulo ante~~ pacem
 optatam minime peruenire possent et
 viri Illi Paulo ante egressi oppidum
 reentrare Deberent vocauerunt Johan-
 nem de Wolfaria predictum momentis
 ut secum pariter Ingredetur Qui-
 bus Dominus De Vijanen respondit
 Vos Introite si Libet Johanne
 de Wolfaria hic manere cupit Quo
 audito animo consternati Ingressi
 sunt

At quoniam hiems aspera erat valde
 et fossata per gyrū fortiter erant con-
 gelata Iussit Dux applicari scalas ad
 muros tam oppidi quam castri ut af-
 cendentes Irruerent In ea Quod Dux
 cives cererent se dederunt In manus
 Ducis saluis. fuis personis. Dux ve-
 ro obtentis oppido cum castro Illam
 Incendio conflagrauit permanfitque Il-
 lic Donec Omnis et edificia cuncta op-
 pidi gasser nec non et turres et mūri
 castri Hagestejn funditus eversa ef-
 sent

lent ac solatius complanata. adeo ut platee oppidi aratro scindi valerent Post hec profectus est Dies feria tertia post festum Innocentium cum grandi spolio In Hollandiam

Destructio Eversteijn

Castellanus autem castri Eversteijn qui tam diu obsidione circumdatus fuerat cum suis satellitibus ut pre fame magnitudine carnes equorum cattorum et gloriis ederent, ubi hec audierit nimia perplexitate constrictus est nam et farina que supererat Infecta erat calce que de muris profilliebat quassatis ex crebris Totibus tormentorum propter quod et carnes Dentium eorum putrescerent Fatis ergo angustijs arctati petierunt colloquium Federis cum traiectensibus Et pacto Inito dederunt se In manus episcopi et oppidi traiectensis, In festo sancti Thome apostoli, saluis suis personis. Cum que castrum hoc quodammodo Inuicibile obtinissent traiectenses, funditus destruxerunt Igne adhibito

Castrum hoc regalle tanta fortitudine prestabat

prestabat ut secundum vulgi assertio-
nem fortius eo In tota Inferiori
alemania non extaret Nam turris ma-
ior que stabat In flumine dicto Lec-
ka In summitate sua spissa erat xviii.
pedibus. Post eversionem huius castri
reversi sunt traictenses In sua, dese-
rentes secum omnia machinamenta
bellica, que Invenierunt In castro pre-
dicto

Hinc trengē ordinate sunt Inter Du-
cem Wilhelmum Hollandie comitem et
episcopum Traictensem, cum oppido
traictense ex una, et nobilem Domi-
cellum Wilhelmum de Arkel ex altera
partibus usque ad festum penthecostes
Durature

De discordia Inter Dominum
de Arkel et oppidum Gorin-
chem.

Interca cum dice' perdurarent quare
et disites oppidani Gorinchemenses
depauperarentur non enim recipiebant
annuas pensiones et redditus consuetos
quia terra Incultā manebat et quodam-
modo deserta Dolentes Inceperunt mur-
murare contra Dominum de arkel quia
nequum

necdum pacem sperabant. In proximo
 sibi affuturam cum Duce Wilhelmo prop-
 ter rancorem conceptum contra Domi-
 num de arkel ex parzialità quam
 murmurationem cum perciperet Domicel-
 lus walramus de brederode qui et Ipse
 mortalis Inimicus erat domini de ar-
 kel quamvis avia eius esset filia de Do-
 mo Arkelana et adhuc captivus habere-
 tur In oppido Gorinchemensi In
 hospitio tamen honesto et fide data In-
 quo vellet sepius In Hollandiam per-
 gens ad Ducem Wilhelmum Intimavit
 ei secreta penuriam oppidanorum Gor-
 chemensium, et murmurationem Divi-
 tum contra Dominum De arkel Hec
 audiens Dux letus afficitur sperans se
 propter diffensionem oppidum Goriche-
 mensis cum castro Imperiali obtentu-
 rum que vi belli non poterat Consilio
 ergo Inito conveniunt In hoc Idem
 dux cum domicello walramo de brederode
 ut cum Idem domicellus walramus
 reversus fuerit In oppidum Goriche-
 mensis, Loqueretur cum primioribus
 oppidi et consiliarijs domini de arkel
 et persuaderet persuaderet eis ad amicit-
 tiam

tiam contrahendam fecim donis et muneribus exhibitis separaretque. Domicellum Wilhelmum de Arkel a patre suo mediante controversia suscitanda Inter eos videlicet patrem et filium et sic ambo priuarentur finaliter hereditate aiorum suorum quod et factum est

Denique postquam Domicellus walramus predictus reuersus esset ad Gorichem conuocauit primores et consiliarios Domini De arkel secum ad se scilicet Conradum de Flerlaer ^{Johannem de} Heilaer et Arnoldum de Flerlaer. Hijs adiuuauerunt quartum fratrem suum Gerardum Flerlaer quibus adhaeserunt Ambrosius wolteri Ambrosius tinctor Johannes Verdonck progenitus ex Bastardo de Arkel Arnoldus de Goor. et Dominus Johannes Gerardus ~~diu~~ prepositus Gorichemenfis oriundus de Haestrecht de paupere parentela quem Dominus de arkel ~~diuitem~~ diuitem fecit ad ^{ac} magnificum. Hijs aperuit archanum consilii sui et Indicauit eis compassionem magnam quam Dns Wilhelmus ad eos habebat ex corde ostenditque eis Tocalia preciosa et multa que singula singulis eisdem dono dedit

dit nomine ducis Wilhelmi afferens
 ea transmissa vice incensiorum ab eodem
 Duce addens etiam affirmando quod Idem
 Dux Truffet se nunquam fedus Tri-
 turum cum Domino de arkel quambo-
 rem si oppidum Gorichemense prudenter
 tradere vellent In manus Ducis eos
 Divites et potentes faceret atque ho-
 noribus dignitatibusque sublimaret Viri
 autem predicti de genere Jude Joha-
 rieth proditoris diuturnitate belli te-
 diati muneribus excecati sunt quomi-
 nis attenderent quid rectum est obli-
 tique beneficiorum a Domino de Arkel
 acceptorum obliti quocumque harnagii ei
 facti aspirabant ad divitias et hono-
 res potiores sibi In posterum aut
 Duce exhibendos varium denique even-
 tum quare non perpendentes autem
 accommodaverunt et habita delibera-
 tione firmiter promittunt Interim ut
 securie essent de summa pecunie consilio
 Wilhelmi walrarni mittunt Dominum
 Johannem gerardijn prepositum tan-
 quam sacerdotem cum cyrographo ad
 principem Hollandie habentem consensum
 et

et auctoritate predictorum consilium Do-
 mini de arkel Et Dux liberis et
 sigillis promisit eos Indemnes serua-
 re et defenderet eos perpetuis tempo-
 ribus contra Dominum et Domi-
 cellum Qui certificatus pro se et
 suis prochpudor nephandis compli-
 cibus In summa ~~xxxx~~^m coronarium
 francie Garichem secreta gaudens re-
 pedavit Quo reuerso rimorem vene-
 nosum et vere dolorosum nobilis
 walramus de bredenrode quasi Inf-
 cius pactionis peccaminose proscripta
 seminavit publice Ducem Wilhelmum
 Turaffe se nunquam pacis ami-
 citiam cum Domino de arkel In-
 re sed bene cum Domicello de arkel
 nepote suo Quo ubique per Garichem
 diffuso predictis ad partem vocauer-
 unt Domicellum Wilhelmum de
 Arkel predicta quasi sibi compa-
 tientes Intimarunt consilentes ut
 aut patrem Dominum caperet aut
 fugaret ut terra per Ducem Wilhelmum
 paci reddita Daret fructum In tempo-
 re suo Wilhelmus Igitur de arkel Ruse-
 nis blandis consilijs et verbis I pfo-
 rum

rum fidem accommodans Ipsius consen-
 tit Quod cum Industria Domini ^{de Arkel} in-
 nime Lateret convocatis fidelibus suis
 Dum filio suo super cimiterium altera
 die qua caperetur, obiisset et Illi pre-
 scripti hortarentur eum et animerent
 ut primis manibus suas In Dominum
 patrem suum mitteret et pre nobi-
 litate animi sui non valeret Dominus
 de Arkel harum factionum prescius sti-
 patus multo milite ait, Fili fili Tam-
 vis me capere putans consilio Ipsorum
 tibi Istorum tibi astantium qui non
 sunt digni solvere corrigiam calceamen-
 torum tuorum quod pace cum Duce Wil-
 helmo principe Hollandie me secluso
 Inire debes quod non erit finaliter sed
 bone fili propter me non est cura sed
 ansicilla et vide ne sic demum Juliam
 et Ghelriam perdas Et statim filius
 confusione coopertus Declinantibus et
 pre Ira prefatis consiliarijs filijs archi-
 topel In se frementibus fuit benign-
 ne tacitus cum Domino patre ad ec-
 clesiam

Nec multo post cum Dominus de
 arkel

arkel equitasset ad Reynaldum ducem Tu-
 lie et Ghelvie predicti consules domini de
 arkel optatum tempus nactantibus. In sur-
 ratione Ipsorum Domicellus totus.
 Inmittatur atque contra patrem suum
 denno ~~Domino~~ Insurgens eicit tribuni-
 cie dignitatis viros potentes et sapientes a
 prefectura castri de Arkel statuitque consilio
 prefatorum super castrum de arkel Dros-
 fatum sive prefectum est ex parte Ipsorum
 Et Ita similiter disposuit In Le-
 derdam et super castrum eiusdem oppidi
 Interim prenominate octo multos potentio-
 res oppidi sibi per blanda verba et muni-
 nera Ignorantes dolum In fautores et
 complices allexerunt.

Igitur Johannes dominus de Arkel prin-
 cipibus Divitijs et potentia comparandus
 harum factionum Ignarus Dum ex Du-
 catu Ghelvie oppidum suum de Gorichem
 Intrare tentaret filius suus Domicellus
 de Arkel clausis portis ei In-
 gressum negabat Similiter cum mobile
 castrum Intrare putaret clausis por-
 tis eum Intrare non sinebant Quare
 valde turbatus equitavit sine mora
 ad oppidum suum de Lederdam ten-
 tans In eo sese cum suis reficere Ubi
 simili

simili modo repulsum passus est. Videns ergo se desolatum et ut Haec Dicam a suis omnibus Derelictum In-gemuit parum attamen Teuinus ree-quitauit versus Ghelriam deplorando ca-lamitatem suam

Nobilissimus Igitur Domicellus sperans Tam pacem ordinare cum principe Hol-landie et non valens Tam magis doluit eo quod Illi octo cum sanctoribus suis sic cum custodiendo obseruabant quod non poterat Liber Ire In aliquo loco nisi cum presentia aliquorum Illo-rum nec Legere liberam, nec scribere nec Loqui cum aliquo nisi Ipsis presen-tibus vel aliquibus Ipsorum Erat Inter eos tanquam obses captus

Videns Itaque Tam Domicellus post aliquot tempus se totum delusum et a Domino patre minus honeste segregatum valde de commisso scelere doluit scilicet quod patrem suum Inhonestate rat, cum de sua paterna hereditate expel-lendo, Quare habito In seipso archano consilio timens ne viuus traderetur vel Intoxicaretur Latenter cum paucis paucis fugam Inijt equitando versus Ghelriam

Ghelviam apud patrem suum Dominum
de Arkel Post cuius recessum prefati
octo Tam optatum et diu desideratum tem-
pus attendentes disposuerunt omnia tam
In castris quam In oppidis secundum
beneplacitum Ipsorum

Interea vero Dominus De arkel per fi-
deles suos literaria ex Hollandia
Dum traditio concepta et fere completa
Intimata foret et hanc filio suo Inno-
centio magis magisque Domicellus
dolens In se fremuit quod Ipsis tan-
tum honorem exhibuisset et tantam
fidem eis accommodasset Statimque per
amicabile pacis Interloquium Inclitus
Wilhelmus Domicellus de arkel Do-
mino suo et patri In civitate boschedu-
censi reconciliati sunt

Igitur cum Illustri Domicellus de
Arkel Govichem redire decreuisset et ve-
nisset ad portam statim Illi octo cum
suis fantoribus sibi Ingressum pacati-
didum Domino de arkel patri suo ne-
gauerunt obijcientes sibi quod pactum
cum patre suo Ipsis absentibus Inisset
Sed Domicellus vir audax et strenuus
statim Ipsis traditionem conceptam per
walbramum

walramum de brederode et Tam fere comple-
tam per eos feriatim Improperabat ~~ad~~
eis addens minas et formenta quibus tor-
menta quibus trucidaret eos si eos cape-
re posset Quare Illi confusione et ru-
bore cooperti clausis portis redierunt ad
Domum cum Dedecore magno Et Domi-
cellus requiritur cum suis ad Ducatum
Ghelvie manens apud amunculum suum
Illusterrimum principem Reynaldum
Ducem Fflie et Ghelvie

Prefati vero gorinchemenses callide mi-
serunt ad Reynaldum Ducem Fflie et
Ghelvie amunculum Domicelli de arkel ten-
tantes si Ipse vellet reformare pacem
Inter Dominium de arkel et Wilhelmum
filium eius ex una et Inter oppidanos
De Gorkem sed Ipse noluit se In-
tromittere Quare prefati octo miserunt
solemnes nuncios ad magnanimum prin-
cipem Ducem Wilhelmum Hollandie
presentantes sibi predicta oppida et cast-
ra^a Domini de arkel saluo pacto pri-
us concepto pecuniaria et promisso —
Gaudeus Dns quod sine belli strepitu
Inimicum suum Deprimendo et expellendo
Dominium suum sibi usurparet mi-
sitque prefatis octo LXXX^m. coronas fran-
cie

ie Iuxta formam prius In iuste con-
ceptam

Veniens Itaque Wilhelmus Dux In oppi-
do wondrochem precepit omnibus ciuitaten-
sibus ciuitatum Hollandiam celeriter Iter
maturare apud eum In eodem oppido cum
quibus Idem Dux anno Domini m^o m^o c^o

vii. circa festum penthecostes stantibus
trengis Dominus venisset apud castrum
de Arkel obuiam sibi cum solemni pro-
cessione et corpore christi exierunt In
locum qui dicitur die quellinck qui est
Locus medius situs Infra oppidum et
castrum Cum ergo Dominus Johannes
Gherardijn propositus unus de octo esi-
geret fidelitatis homagium cum Dux
apposueret manum super ciboriam ad
prestandum Turamentum zona unus
caligarum Ducis geniculando publice
crepuit cunctis videntibus Et sic pres-
tito Turamenta confirmatisque et ad-
ditis multis preiilegijs Introductus
fuit tam ad castrum quam quam ad
ciuitatem Gorinchemensem Similiter al-
tera die homagiatus fuit In oppido Le-
derdam et receptus In castro. Igitur
cum Dux Wilhelmus In omni Domi-
nio de arkel tanquam Dominus de
arkel acceptatus astutia et acallitate cal-
liditate

liditate Illorum octo fuerat atque Ipse
 Dux Illos septem torque militie cir-
 ca collum tanquam Ingenios et nobi-
 les ornasset multi honesti milites de-
 posuerunt ~~torques~~ torques eorum no-
 lentes I signiri Titulo militie cum pre-
 dictis octo. I enique cum Illustrissimus
 Dux Wilhelmus Lederdam cum suis ve-
 nisset et Dominus de asperen sibi obui-
 am ut decuit venisset ad salutandum
 Ipsum videntemque predictos octo Insignitos
 torque militie ammirans ait Serenissi-
 me princeps et magnifice domine or-
 nasset Istos torque militie sed me-
 lius et decentius esset ut ~~funem~~ funem
 ad collum suspensum more furum et
 malignorum Ipsis dedisset. sed vide-
 ne pernoctes ubi Isti pernoctant quia
 quicquid suo vero Domino Ipsum
 tradendo fecerunt proculdubio et vobis
 facient et ymmo nullam fidem
 Ipsis adhibeatis quibus Dictis Dux
 Inclitus subridens cepit Letanter eun-
 dem Dominum de asperen sub brachijs
 tendens prope ad hospitium et Illi octo
 confusis retrocesserunt In se fremen-
 tes contra nobilem Dominum de aspe-
 ren

Rediens

Rediens vero Illustriſſis princeps ad
 Hollandiam civitas gorinchemenſis
 In duas partes diſiſa permanſit
 et maxima parcialitas. Tū oriri
 cepit Nam multi Ignorantes dolum
 predictum In aduentū Ducis ne
 ſibi homagiū contra Jūramen-
 tum et honorem preſtitum Domino
 de arkel per nephas facerent ~~neceſ-~~
 ſerunt Latenter ab oppido quorū amici
 boni arkelenſes ſicut et Ipsi vocitabantur
 reliqui vero cū confuſione boni Hol-
 landrini vel confuſibilit̄ aliter De-
 mum omnibus ſic diſpoſitis et caute
 ordinatis Dominus de arkel et filius
 ſuus Domicellus de arkel multū
 ammirantes de traditione Iſtorū
 predictorū In quos pre omnibus
 hominibus mundi confidebant ſem-
 per conati ſunt recuperare paternam
 hereditatem

Igitur eodem anno ſcilicet m^o ccc^o vii^o Wil-
 helmus Domicellus de arkel forti ar-
 matorū manu ūndique contracta
 decrevit potenter recuperare gorinchem
 oppidū patris ſui Contra vero Illi
 octo omni tempore ſervantes mag-
 nas

nam excubias satellitum hec percip-
 pientes miserunt confestim ad Ducem
 Wilhelmum quatenus mittere Dignave-
 tur Ipsis In firmamentum plu-
 res armigeros ad custodiendum oppi-
 dum contra Domicellum de arkel qui-
 bus prefatus dux misit strenuum
 virum Philippum de Doop cum ^v ar-
 migeris In subsidium attamen Ipsi octo
 stibe stipe ^{huic} comitatus undique sibi ac-
 quisierunt robustos armigeros Item
 Itaque dum Idem oppidum de Gorin-
 chem cum prefatis armigeris esset undi-
 firmiter munitum, venit prefatus Domic-
 cellus de arkel hostili acie. In tempesti-
 noctis silentio sancte crucis applicatis
 scalis apud turrim dictam Robertus
 toern cum paucis menia ascendit Erat
 enim Domicellus septimus Custodes vero
 ascendens Jacobus et Johannes fra-
 tres de werna Jacobus Luyfste-
 tertius. Fubicem quentes et Domicellus
 septimus Custodes vero potenter custo-
 dientes oppidum audientes Domicellum
 cum suis supra, mirum et quosdam
 Infra oppidum omnes animo prof-
 trati fuga dilabuntur In occidua parte
 oppidi valde dedecorose Et Domicellus
 aperta

aperta orientali porta suos Introire
 permisit et cum vexillo suo sub voce
 preconaria congregans fideles civitatis ne-
 minem ^{muni} civitatis lesit Decepto Heijn-
 rico de Straten quem In Impetu oc-
 ciderunt Insuper altera die decollabatur
 quidam dictus Theodoricus ^{Loek} proxi-
 mus. confanguines Ambrosii Woiteri
 qui ut Dicitur complex fuit captivus
 Domini de Arkel Et cum omnes adu-
 sarii Domicelli clapsi per muros eva-
 sissent solus prope civitatis ordinatus
 per Illos octo dictus ^Whaert dum
 cum veste de muro Descendere putaret
 rupta veste cadendo crepuit Et sic Do-
 micellus recuperato oppido bellica manu
 statim obsedit castrum paternum suum
 de arkel terribiliter grassando Illud Cas-
 trenses vero eontra viriliter et animose
 sese defendentes absteruerunt forenses
 balistis bombardis et fundibus a sibis
 bio eiusdem castris Eontra vero Illuf-
 trissimus princeps Wilhelmus Hollan-
 die collectis Immenfis bellatoribus venit
 cum vexillis fulgarantibus In clangore
 tubarum et stridore tympanorum vo-
 lens recuperare amissum oppidum De
 gorichem. vel orientum bellum cum Do-
 micello

micello de arkel committere Ex aduerso ve-
 ro Domicellus Wilhelmus cum Ingenti
 copia prepotentis militie paternam heredi-
 tatem defendere volens omni modo poten-
 ter Lepredicto principi resistere conabatur
 In eodem oppido de gorinchem Veniens
 Igitur Wilhelmus princeps Dux prin-
 cept Hollandie cum predicto exercitu
 castrensibus In auxilium Domicellum
 oppidum gorinchem Intrare compulit
 Et cum Denio gorinchem per gyrum
 vallauit obsidione strictissima superuenit
 serenissimus princeps Reijnaldus Dux
 Tulie et Ghelvie cum copioso exercitu
 plebis et militie In Dominio de Arkel
 In villa dicta Spijck at In virtute
 magna fororium suum Illustrem Wil-
 helmum de Arkel et circumobseffum oppi-
 dum ab Imminente periculo Libera-
 ret Statimque principi Wilhelmus Hol-
 landie misit per seniores honoris gla-
 dium bello campestri Ipsum cum suis
 exostulans In crastino sancti maritii
 Sed Dux Wilhelmus Hollandie vir
 belli gnarus attendens prepotentium co-
 mitum et baronum aduersariorum
 cuneum Innumerabilis esse multitudi-
 nis recusavit cum paucis militibus
 discrimen

discrimen Inire certaminis Quapropter
 Idem castrum armis et militibus et vic-
 turalibus superhabunde replens confestim
 secessit ad Hollandiam Quo facto Idem
 Domicellus de Arkel omni die castrum
 paternum cum Diversis armorum ge-
 neribus oppugnavit sed non expugnavit
 propter egregiam resistantiam castrensem

Item anno Domini M^o IIII° VIII° erat
 hiemps valde dura et glacies magna que
 Incepit In vigilia natiuitatis Domini
 et duravit ad crastinum Agathe Ita
 quod homines haberent meatus per riuos
 et aquas a mari usque ad originem
 veni

Interca descendens Illustrius Johannes
 de Bavaria electus Leodiensis ad Hol-
 landiam ordinavit firmas treugas In-
 ter fratrem suum Wilhelmum prin-
 cipem Hollandie et Rynaldum Ducem
 Frlie et Ghelvie et Domicellum Wilhel-
 mum de Arkel durante aliquibus an-
 nis quibus treugis stantibus Idem
 Domicellus de Arkel oppidum De gorin-
 chem resignavit Libere sub Ditione
 auncule sue tali conditione quate-
 nus Idem Dux nunquam oppidum
 de

de gorinchem alienaret vendendo vel per-
mutando aut resignando a Ducatu
Ghelrie & Idem Domicellus recepit alia
bona pro resignatione oppidi de Gorinchem
Erat enim Idem Domicellus de arkel
verus et Indubitatus heres Ducatum
Julie et Ghelrie Rijnaldus Tgitur
Dux Julie et Ghelrie In oppido De gor-
vinchem homagiabatur consensu et
precepto Domicelli de arkel tanquam
verus Dominus de arkel Quo facto Idem
Dux Ghelrie diruta civitatis restauravit
et omnia ad pacem ordinavit

Anno Domini M^o cccc^o viii^o Illusterrimissimus
Johannes de Bavaria electus Leodiensis
obseffus fuit valde stricte per Leodienses
et totam fere patriam eiusdem episcopi
In traiccto superiori per xii. ebdomadas
pro eo quod Ipse volebat procedere ad
sacerdotium et sed tanquam Dux tem-
poralis dispensatione apostolica Idem
episcopium reserat Cui In auxilium
venerat nobilis Wilhelmus Domicellus
de arkel cum multis militibus et ar-
migeris Denum ad hoc venit ut con-
corditer gloriosissimi principes Wilhel-
mus Dux comes Hollandie frater pre-
fati electi Leodiensis et Johannes Dux
burgundie

burgundie focer suus cum omnipotentia sua
 potenter armati venerunt ad Liberandum
 prefatum electum In territorio Leodiensi quibus
 occurrerunt Dominus de parwijs et
 filius suus Superlectus cum civitate
 Leodiensi et Hoyensi cum tubis
 frementibus et signis Irradiantibus In
 festo sancte teele virginis que erat Domi-
 nica dies In Loco vulgariter dicto alecho-
 tin prope ⁽²⁰⁾ tumbas Et ecce commisso grani-
 prelio Leodienfes succubuerunt et prefa-
 ti principes Iuste verum electum Johan-
 nem banarie In fide sua animose re-
 collocaverunt Inter viros habant mor-
 tui quia suffulti densitate virorum ca-
 dere non poterant Et tanta calamitas
 eos oppressit quia alter alterum ad mor-
 tem opprimebat

Ceciderunt autem In prefato prelio Do-
 minus Superlectus et pater suus Domi-
 nus De parwijs cum omnibus fere
 Leodiensibus fere ultra xxx m. De
 quo prefato bello sunt hec metra

Dux Hollandensis Wilhelmus et hamno-
 nensis

Hofstedt prostravit Leodinos et supera-
 vit

Nam fugaverunt Hollant parwijs sta-
 tuerunt ^{tuerunt}
 Cum

tuerunt

Cum quo fecerunt mala multa simul
perierunt

Dux Burgundenfis aderat comes atque
namenfis

Beijeren electus prefus fuit Inde re=
fectus

Nam fuit obfeffus In traiceto puto fe=
sus

Luce Teclae fancta ceciderunt milia
tanta

Ultra terdena quod erant bene milia ple=
na

Annos ~~perficiam~~ ^{perficiam} Dando Cicciciam

Anno Domini M^o IIII° IX°. In crastia
no vedasti et Amandi In aurova Wil=
helmius Domicellus de arkel Debellavit
et cepit castrum De Oij apud Nouima=
gium effugans Dominium De oij ex to=
ta Ghelria

Anno Domini M^o IIII° IX°. Johannes
Dux burgundie Tuffit Interficere no=
biliffimum Ducem Aurelianensem Lu=
dovicum avunculum suum propter cer=
tas causas De quo homicidio multa ma=
la et Incommoda veniebant In regno
francie Cuius occisionis anni notantur
In

In hac parte versus psalmi Contere
 brachium peccatoris Etiam In hoc versu
 sic Ecce nunc benedictus Dominus Etiam
 In hoc Tibi ceciderunt qui operantur
 Iniquitatem etc. Sed Inclitus prin-
 ceptus Dux Wilhelmus comes Hollandie
 pacem de eodem homicidio sua In-
 dustria ordinavit et firmavit De qua
 pace totus populus francorum sibi Lan-
 des et graciarum actiones proclamabat
 Demum expletis treugis Inter Reij-
 naldum Ghelrie et Wilhelmum Hol-
 landie Reijnaldus magnam Damnum
 Intulit Hollandensi principi Con-
 tra vero Wilhelmus Dux Hollandie si-
 bi oppidum Amerffordense In ami-
 citiam datis privilegijs eidem per to-
 tam Hollandiam copulans et cum exer-
 citu Hollandie Intrans veluam In-
 troiit potenter atque caestis multis
 pagis predam magnam apportans
 secum victor In magna gloria re-
 dijt Ex aduerso vero Wilhelmus Do-
 micellus de arkel tribunus et
 magister militum per Tuliam et Ghel-
 riam ordinatus collectis undique bel-
 latoribus Trimmensis devenit cum
 turbis frementibus et signis Irra-
 dianantibus ante oppidum Amerffor-
 die

eosdem principes et terram eorum fir-
maretur Tandem ad hoc ordinando ^(sic) Injusti-
ficationibus et blandis eloquijs conclu-
serunt quatenus Dux Ghelvie haberet
pro Damno et expensis In gorincham
expositis C^m coronas francie et Wil-
helmus Domicellus L^m coronas et Do-
minium de Born.

Insuper Dominus de Arkel castrum
de Oeijen cum septem villis circumia-
centibus et V^m florenorum Renerfium
ex theloneo de Loepoet ^(sic) annuatim qui-
bus sic conclusis Domicellus de arkel
tanquam consentaneus pactis Licet Inim-
tus resignavit Idem oppidum pro se
et suis posteris In castro De Duer-
steden glorioso principi Hollandie co-
miti Dempto Dominio et oppido de
Lederdam cum Schoenvervoerd etc. Acta
autem fuerunt predicta anno Domini
 M^o $cccc^o$ xii^o

Et eodem anno fregit funditus regale
castrum et palatium de Arkel sed or-
dinavit Infra civitatem firmam mu-
nitionem et ut Liquet ut omni tempo-
re, per aquam et terram civitatem In-
trare posset sine Impedimento ali-
cuius

Anno Domini M^o iiii^o xi^o xii^o Die maj
obijt

obijt Illustris Margareta de Clivis
 secunda uxor Ducis Alberti sepulta
 In Hagha In conuentu predicatorum
 quem Ipsa prius fundauerat Erat
 enim prius Domus Domini de arkel
 et ex petitione Ipsius Domini de ar-
 kel contulit ei ad fundandum talem co-
 nuentum. In tumba valde pul-
 chra

Anno Domini M^o IIIe XI° Johannes
 de Wouda miles et Dominus de war-
 monda fundauit monasterium ordi-
 nis Cisterciensium apud warmondam
 ad honorem dei omnipotentis

Anno Domini M^o IIIe XIII° fuit mag-
 na dissensio In ecclesia dei eo quod
 sub discordia duo pape electi fuerunt
 Insuper magna dissensio Inter clericum
 Preterea magna guerra oriri Inter Ca-
 rolium regem francorum et Henricum
 regem anglie cepit, cuius anni notantur
 In Illo versu In ecclesiis be-
 nedicite deo Domino de fontibus Ibrahel
 ut habetur In psalmo Exurgat deus etc.

Anno Domini M^o IIIe XV° In consilio
 constantiensi quidam heretici, videlicet
 Magister Johannes hess de pragis et
 Theronimus combusti sunt In con-
 stantia

stantia propter heresim de quibus multa pericula veniebant In universo orbe

Anno Domini M^o CCC^o XV° Obijt Im-
pregnata Illustris Maria Domina
de Egmonda filia unica Domini de Ar-
kel relinquens post se filios duos videlicet
Illustrum Arnoldum Ducem Tulie et
Ghelvie et Wilhelmum Dominum de
Egmonda de Ysselsteijn de baer et ter-
rarum mechnie que sepulta requies-
cit honorifice In ecclesia collegiata
oppide de Ysselsteijn cum tali epita-
phio

Hec Egmondensis fuerat placitata
Maria

Ysselsteijnensis femina valde pia

Hec Arkelensis Domini fuit unica
nata

Nec non barenfis Ducis hec de stirpe
creata

Cluensis tertia stirps est Lotrijckque
quaterna

Et Tuliensis fuit huius mater ama-
ta

Ex Hollandensis Ducis alta stirpe
creata

Quem Dux Ghelvensis stirpis quoque mechnie
liniensis

Stirps

Stirps hec est patris huius Domine
quosque matris

Hec habuit natos binos Tuhenes be-
ne gratos.

Sed mortis moles erat sibi tertia
proles

Sic Impregnata moriebatür gravi
data

que fuerat grata de subiectis et ama-
ta

Est hic fossata que sanctis fit focia-
ta

Hoc pete virgo pia mater que beata
Marie

Anno milleno cccc quater quinto
quosque Deno

Post Margarete sextumque diem re-
tincte

Eodem anno In festo sanctorum
Crispini et Crispiniani fuit maximum
bellum Inter Henricum regem An-
glie et regem francie In quo mira-
culose rex anglie triumphavit Corruerunt autem In eodem bello Dux ba-
rensis Dux de alonson Anthonius
Dux Brabantie Philippus Comes De
nijuers frater Anthonii Ducis Bra-
bantie

bantie Connestabulū francie Prepositus
 Parisiensis Dominus de amey-
 da Dominus Johannes de Baer Do-
 minus Johannes de Bourbonay, Domi-
 nus Wilhelmus de Bredenrode Domi-
 nus de waverijn cum filio suo Dominus
 de Lijkercken cum fratre suo Dominus
 de Jossenes cum fratribus suis Drof-
 satus hannonie Dominus de croeye Do-
 minus de rase Dominus De hoern Do-
 minus Roelandus de Gijthuijfen Domi-
 nus de helgikaer de ^{Sic} Janangit Domi-
 nus ~~de~~ Hugho de Lannaten cum fra-
 tre suo Dominus De Bormey cum
 multis alijs proceribus

Capti fuerunt In eodem Dux Aure-
 anensis Dux borbonie Comes de ven Co-
 mes de ritsemont Dominus De Lingē
 Dominus Hugho De Lannoye, cum
 fratre suo Dominus Ludovicus De
 ghistel cum pluribus Illustribus prin-
 cipibus et Dominis Cuius belli anni
 notantur In Istō metro

Crippini festo stravit gens Anglica francos
 vel In Istō metro

Anglica francigenis fristem dedit ala
 crioris

Igitur Dum Dominus de Arkel Johan-
 nes

nel bruxelle equitasset ad exequias Illu-
 lustrissimi principis Anthonii Ducis
 Brabantie In reditu suo Dolose per
 Insidias capiebatur In festo sancte Ka-
 therine virginis per Theodoricum de
 Merweda et Dominum de Sevenber-
 ghem ac per Philippum de Lecca apud
 Arpenbrugge cum suis In confinibus
 Brabantie quem secrete Dixerunt coo-
 pertum alba toga Dominorum then-
 tonicorum ne agnosceretur primo ad
 Sevenbergen Deinde ad Ducem Wilhel-
 mum comitem Hollandie Qui ab Inimicis
 carcerali custodiae mancipatus multo-
 tatus Inmerito Illius derisus et pu-
 nitus fuit ut gaudentes fatiarentur
 de pena gemituque Ipsius mansitque
 captivus In Hagha usque ad obitum
 Ducis Wilhelmi Deinde translatus
 ex Hagha ad castrum In Gauda pos-
 tea In Levenberghem

Anno Domini M^o CCC^o LXVI° Sigis-
 mundus gloriosus romanorum Im-
 perator et rex bohemie cum Wilhelmo
 Duce De bavaria transfretavit ad An-
 gliam ut attemptaret componere pacem
 de bellis habitis Inter regem Fran-
 cie et Anglie Cum autem Henricus
 rex Anglie Induratus esset et non
 potuisset

potuisset perducere ad unionem pacis
 Wilhelmus Dux ~~Franciae~~ Fratus
~~ferter~~ fertur ad Imperatorem Dixisse Si
 tu De cetero ausus fueris mouere bel-
 lum contra regem francie videbis
 vexillum meum stare contrate. Qui-
 bus Dictis Imperator Sigismundus
 cum Duce Wilhelmo reuersus est ad
 Germaniam Qui postea In consilio
 constantiensi comitem cliriensem
 et Amedium comitem sabaudie nobi-
 litauit et ordinauit eos Duces
 suorum comitatum.

Anno Domini M^o CCC^o LXVI°. Wilhelmus
 Dux querens occasionem expellendi
 cabbeliaenses, fecit citare Dominum
 Johannem De Egmonda Et quia non
 comparuit misit satellites suos ad
 Ysselsteijn circa festam Magdalene
 volens obsidere oppidum cum castro
 et Ipse mansit cum exercitu In
 Schoenhovia Mox Jacobus Domicellus
 De gaesbeeck Dominus de Culenborch
 Johannes frater de Vjanen proximio-
 res consanguinei Domini de Egmon-
 da pacem ordinauerunt Intersufa-
 tos In tali maniera, quatenus Do-
 minus de Egmonda et Dominus
 Wilhelmus frater suus equitarunt
 ex

ex Yffelsteijn cum omnibus mobilibus
bonis Tpsorum nec Intraret Hol-
landiam et Zeelandiam nisi de Li-
centia Domini Wilhelmi et resigna-
rent paternam Tpsorum heredita-
tem cum omnibus suis Turibus
Duci Wilhelmo Et omni anno Daret
Dux Domino Egmondensi Duxenta ^(sic)
milia antiqua scudata Et Wilhelmo
fratri suo D^c coronarum annuatim
et Domine de Egmonda matri Tps-
orum octo ^(sic) centum coronarum Et sic
Dux homagiatus fuit Dominus De
Yffelsteijn

Post hoc homagiatus fuit Wilhel-
mus Dux conuocauit In Hagha
omnes barones milites ciuitates et
castrenses Hollandie Zeelandie et
Frisie. omnibus Dixit, Ecce ut factis
quinguenarius sum et ultra et non
habeo nisi unicam filiam quam des-
ponarunt Celpheo francie que et
Iuuenis est et si defecero vel obiero
Illam homagiare et tenere uelitis
pro uera Domina et comitissa uestra
et sibi assistentiam facere Dummo-
do non procreauerim vel genuerim
sexum masculinum et neminem re-
cipere post obitum meum Dignemini
quia Ipsa est uera heres prin-
cipatum

cipatum meorum Et consilio Truto
annuerunt verbis postea et literis et
sigillis confirmaverunt

Anno Domini M^o IIII° XVII° In bona
hebdomada feria tertia ante festum pas-
sche obiit In ^(sic) compequen Intoxica-
tus prohdolor Illusterrimis Desphie-
nis francie Carolus nomine Dux
turonensis maritus Domine Jacobe
unice filie Wilhelmi Ducis principis
Hollandie sepultus parisijs Unus au-
tem huius Ducis Wilhelmi bastar-
dorum filius fuit primus regis
qui edificavit sibi In eodem loco
militarem habitationem satis bonam

* Dominus de Hoghe
woude dictus Domi-
nus Everardus mi-
= les

Eodem anno feria quarta penthecos-
tes ferice In festo sancte Petronelle
obiit magnificus Dux Wilhelmus co-
mes Hollandie sepedictus relinquens
post se unicam filiam Jacobam
nomine ut dictum est relictam Del-
phini primogeniti regis francie quam
hocrenses cum matre sua Domi-
na Margareta receperunt In tutelam
secliso vero tutore Johanne baivarie
electo Leodiensi anunculo suo qua-
propter Illustri Johanne baivarie
In septembri tanquam veris heres
hannonie

hannonie Hollandie Zeelandie etc.
 secessit ad Hollandiam statimque
 fuit Introumissus ^{et} receptus In pa-
 ternam hereditatem consilio et auxilio
 cabbellianensium eo quod Ipsi primo
 per Ducem Wilhelmum nunc vero per
 filiam suam proscribentur

Atque eodem anno predicto circumual-
 latum fuit oppidum Yselsteinen se-
 per traiectenses et Amerffordenses
 prius per quatuor ~~Dies~~ Dies Post quos
 omnes ciuitates Hollandie Dempto
 oppido Schoenhovie quod post Longam
 obsidionem sub fide per Dominum To-
 hannem de Heynsberch concepta et trac-
 tata vicerunt tali conditione quatenus
 Dominus de egmanda cum suis omni-
 bus seque saluis bonis et vita eorum
 libere oppidum et castrum traderet In
 manus et potestatem Illustrissime
 Domine Jacobe comitisse Hollandie et Ip-
 si exirent oppidum Demptis Inuenibus
 XII. annorum et Intra quod et Ita fac-
 tum est Sed prochdolor serenissimo dux
~~cissa~~ ducissa Jacoba sicut hocrensum
 contulit traiectensibus quasi suis partibus com-
 plicibus Idem oppidum qui statim ul-
 tra fidem famillatenus conflagrauerunt
 Idem oppidum Deinde Diuitis partibus
 muris

miris et castro omnia solo coequauerunt
 Dempto ecclesia et clastro. O Hollan-
 dia Hollandia quid tibi tunc mali actum
 est quia oppidum Ysselsteijn fuit clavis
 et fera et antemurale contra Dijocesim
 et precipue contra ciuitatem traiectensem
 Et traiectenses semper odiebant Illud
 quia nimis propinqua erat ciuitati

Itaque Johannes de Bavaria electus Leo-
 diensis exoptans habere neptem suam
 sub tutela sua ut merito decuisset et
 non valens conuocatis omnibus amicis
 partis sue diffidauit neptem cum fan-
 toribus suis missisque solemper
 nuncijs ad Wilhelmum Domicellum
 de arkel Dominum de born etc. a Do-
 mino Johanne bavariae quatenus celeriter
 recollecto militari robore veniret et recu-
 peraret secum paternam suam heredita-
 tem ad et liberaret patrem suum In
 Hagha captum

Interea dum hec agerentur Dominus
 de Egmonda subbato ante festum sanc-
 te Katherine per Insidias vicit oppidum
 de Gorinchem sed Domina Jacoba re-
 tenuit sibi castrum oppidi Veniens
 Itaque Domicellus de arkel cum In-
 genti copia baronum et militum In
 oppido paterno de Gorinchem ex mandato
 Johannis

Johannis baiarie confestim diffidauit.
 Ducissam Jacobam comitissam Hollan-
 die

De Purmerent.

Porro tempore Wilhelmi Ducis clariuit
 In Hollandia quidam vir famosus Wil-
 helmus eggerit vocabitur. Dicitur hic mag-
 nus In conspectu prefati Ducis extitit
 fuit etiam thesaurarius totius Hollandie
 per eundem ordinatus hic ut memoriam
 sui nominis In terra post se relinqueret
 coadunauit omnes villanos In fine
 ville Purmerlant circa aquam vocatur
 vulgariter Die ^(sic) In unam congregatio-
 nem Edificauitq; Ibidem castrum forte
 Et catunc Illic oppidiculum cum suo cas-
 tro appellauit Purmerijnd cuius Domi-
 nium pro se et sua posteritate a Duce
 Wilhelmo obtinuit Sicque Ipse fuit pri-
 mus Dominus de Purmerijnd absque
 tamen militari ordine Is igitur Wil-
 helmus ^(sic) eggert cum audisset mortem Du-
 cis Wilhelmi karissimi sui amici Doluit
 vehementer nimis unde et Infra bi-
 diuum etiam Ipse obiit In castro suo
 prefato quod sibi edificauerat
 Reliquit autem post se Johannem eg-
 gert filium suum et Alejdam filiam
 suam quam accepit In uxorem Gherar-
 dus de Lijl miles Itaque Johannes
 eggert

eggert considerans quod pax In parvo
 vigore per totam Hollandiam constituenda
 foret propter obitum Ducis Wilhelmi
 vendidit patrimonia sua cum castro et Do-
 minio predicto diversis personis
 Dominium vero de ~~Purmerijnde~~ cum
 villis fleck ulpedam et Purmerlant vendi-
 dit Gerardo de Zijl milite Socero suo Af-
 sumptisque pecunijs declinavit ad flandriam
 et venit gandavum Ibi que constituit ha-
 bitationem suam cum tota sua posteritate
 fundavit autem monasterium regularium
 apud audenaerden In prefata terra Mo-
 nasteriumque manialium eiusdem ordinis
 In gandavo. Cum autem Dominus Ge-
 rardus de Zijl miles Dominium De pur-
 mereijnde per aliquod ⁽⁵⁰⁰⁾ annorum cur-
 ricula possedisset tandem Illud vendidit
 burchgravo de Montfoerd sub quo per-
 tenerat usque In presentem Diem
 Sed postquam apposuerat se burchgra-
 vus de Montfoerd Maximiliano archi-
 duci austrie et Hollandie Ideo confis-
 cata fuerunt bona quae habuit In
 Hollandia precipue Dominium De pur-
 mereijnde et data fuerunt comiti vi-
 to de wolkesteijn et Ipse comes vendidit
 Domino et comiti Johanni de Egmonda

Wilhelmus Dux bavarie comes Hollan-
 die postquam se deceffit In nocte Petro-
 nelle

nelle virginis fuerunt In oppido de Gorchem quatuor nobiles In concilio noctis venerunt ex taberna héganis kjer et ut Trent ad propria et Dúm appropinquaret ad Januam australem ecclesie apparebat Ibidem Ignis et In Igne vox quédam dicens Damnatús sum miserabiliter clamans et ciulans sine cessatione Et Illi quatuor territi retrocesserunt ad eandem Dómum ex qua exierunt et Dúm venerunt ad Ecclesiam omnes In extasi ceciderunt Illi de Domo fuerunt perplexi et demandauerunt parentes eorum et Intimauerunt quid actum esset tulerunt eos In Dombus suis Sed postquam Dombi erant et factum esset mane alterius Diei Jani et Incolium facti sunt et circa meridiem venerunt nuncii ex Hagha comitis quod Wilhelmus Dux In nocte discessisset et In proverbium dicebatur quod anima comitis fuit que torquebatur In Igne et Demandatum fuit fuit per Campanam ut nusquam aperiretur Ad finem de refecta In cimiterio Et fecerunt diligenter custodire civitatem sed postea venit Dominus de Egmonda et precepit occupare civitatem Et Intimavit nobili et Illustri Domicello de arkel ut veniret sibi In adiutorium cum suis.

Iterum

Iterum ciuitas fuit In manus De
 arkol et effugauerunt qui erant de fauore
 Ducis et comitis Hollandie vel Du-
 cisse Jacobe filie Wilhelmi Ducis mor-
 tui. Cetera habentur postea Loco suo

Anno Domini 1111° xvii^o In profesto
 sacramenti que fuit xi. dies post obi-
 tum Ducis Wilhelmi Dominus Wil-
 helmus De Egmonda frater Domini Jo-
 hannis de Egmonda cepit oppidum Yfel-
 steijn faceret paternam hereditatem unde
 profugati erant per Wilhelmum Ducem
 baiarie comitemque Hollandie etc.
 Quod percipientes Domicellus walramus
 de bredenrode Domicellus De Mont-
 foerd et ciuitates traictenfas et Amer-
 fordenfas statim venerunt obsidentes
 Yfelsteijn et post hoc ciuitates Hollan-
 die et Zelandie Similiter Johannes
 Dux baiarie venit ante Yfelsteijn Sed
 concordatum fuit quatenus Dominus
 Wilhelmus de Egmonda cum suis exi-
 ret castrum et ciuitatem Libere re-
 signando predicta In manus Domine
 Jacobe Et tunc eodem anno circa fes-
 tum visitationis etc. ut supra Et
 communitas fuit In gratiam Ducisse
 Jacobe

(Ista supra scriptum ab
 eadem manu, sed iterum
 deletum.)

Anno Domini 1111° xvii^o circa festum
 visitationis

visitationis virginis Marie destructi fuerunt inuri de Yfelseijn cum castro firmissimo unixo eisdem et In fossatis proiecti a traiectensibus nemine pereunte de traiecto Acta fuerunt Ista sub Bernard^o proijs et Wilhelmo de Wijnshem civium magistris anni Illius

Anno Domini M^o CCC^o XVIII° In craftino omnium sanctorum succensa est Yfelseijn et totaliter In favillam redacta atque In fossatis proiecta a traiectensibus prefatis nullo se opponente aut prohibente Ecclesia tamen parochialis cum Domibus suis Incombusta permansit Et monasterium similiter facta sunt hec sub magistris civium um solpardo de Ameronghem et Theodorico de Handaen.

(paginae 5 & dimidium paginae a fol. CCXXIII. § 10 usque ad II° LXXVI. in ipso Codice, unde haec descripta vacuae erant relictas.)

Sequebatur in Cod. fol. II° LXXVI.

Postquam autem. &c.

Postquam autem sepultus In harmonia In
 kenoet prope progenitores suos fuerat
 gloriosus et magnanimus princeps Wil-
 helmus palatinus veni Dux baiarie co-
 mes hannonie Hollandie et Zelandie
 et Dominus Frisie, qui cunctis diebus vic-
 te sue guerras et bella gessit ac Hollan-
 diam duodecim annis cum dimidio poten-
 tissime gubernavit Jacoba Illustrissima
 principissa relicta Delfhini francie ac
 unica filia prefati principis apparatu
 decenti ad paternos comitatus venit fideliz-
 tatem Incolis iuravit homagium de va-
 fallis accepit privilegia Libertates et gra-
 tias benignolas ampliarit que tamen
 susurratione praevorum hoczenfibis fa-
 vens cabbellianenses deprimebat sicute Do-
 minus Dux pater suus salua honest-
 tate fecerat quare cabbellianenses diviti-
 tibus et potentibus abundantes eam sper-
 nentes vocato tanquam vero heredi Do-
 mino Johanne baiarie electo Leodien-
 = se ei firmissime adhaerunt Intro-
 ducentes eum potenti manu In Hol-
 landiam

landiam tanquam verum tutorem domi-
ne Jacobe et heredem comitatus eiusdem.

Igitur Johannes de Bavaria non valens
habere nec Impetrare tutelam neptis sue
propter resistendam et favoriam conspi-
rationem hocerensium, nisi est omni-
modo aduersus suos resistere Conuocatis
ergo In Dordraco omnibus cabellianensi-
bus atque potenter feria secunda post
festum sancte Elisabeth per Dominum
de egmonda oppido Gorinchem recupera-
to Ita quod arma domina fugerint su-
per castrum oppidi demandavit confestim
ut dictum est Legatione fidei Domicel-
lum de arkel ut paternum oppidum re-
cuperatum possideret qui diffusa domina
Jacoba venit expeditione potentissima In
oppidum Gorinchem sed castrum Domi-
na Jacoba sibi reseruarunt cum suis com-
plicitibus, quos Idem Domicellus vir stren-
uus et omni probitate conspicuus multo
stipatus milite hostili acie quotidie bello
expetijt atque In festis creberrimis af-
fultibus et Sed castrenses Impetum
suorum aduersariorum potenter sustinentes
viriliter eos abegerunt. Ita ut ^{plures occidentes,} plures vul-
neratos capientes alios In fugam repenti-
nam propulsos vix euaserunt Quo comper-
to Illustrissima Domina Jacoba collectis
Immensis bellatoribus cum traictensibus
et.

et Amerffordenſibus plurimum Indignata
 cum exercitu forti et Innumerabilibus
 naviibus merwedam aſcendens deiecit Go-
 rinchem condignam ultionem ab aduerſa-
 rijs ſuis ſuſceptura ubi traiectione et Amerff-
 fordenſes fregit portam dictam die
 waterpoert et ampliaverunt eam Similiter
 magnam foramen fregit In muro
 civitatis per quod Liberum Ingreſſum et
 egreſſum haberet Tandem egregia duciſſa
 prima die Decembris Gorinchem veniens
 volens armipotenter proſugato Domicello
 Idem oppidum proprie ditioni ſubijcere vel
 erientum bellum contra eundem crudeliſſi-
 me committere Denique eodem die hora ſe-
 re ſecunda poſt prandium exercitus pre-
 ſate domine cum vexillis fulgidis et corni-
 bus horrifonis et tubis perſtrepentibus
 decenter et animoſa oppidum Introiit
 Contra vero domicellus de Arkel ex mag-
 nanimitate ſua cum vexillis fulguranti-
 bus et bucinis frementibus et ſanitu tym-
 panorum eiſdem occuſare preſumens for-
 midoloſum bellum Intrepide contra eſ-
 dem decrevit Inſtaurare Et ecce con-
 currentibus utriuſque partibus erientum
 bellum Inhorruit In quo ſtridor ba-
 liſtarum clangor armorum ^{ſonitus} gladiorum
 fragor haſtarum terribiliter Inualuit
 atque Laborioſe pro corona victorie decer-
 tantes erientum ſtragem ex utraque par-
 te.

te crudelissime commiserunt
 Demum post horrendum excidium exerci-
 tus domicelli de Arkel attritus est suis
 bellatoribus paulatim per traditionem
 Domicelli Wilhelmi de Drüeten declinan-
 tibus a prelio qui confestim cum mag-
 na parte sui exercitus occisus est. Conue-
 runt autem In eodem duro certamine
 Inclitus Domicellus Wilhelmus de
 Arkel Domicellus de paterffom Domic-
 ellus Otto de bueren, Johannes de
 Opbürgen Burgimagister nouimagensis
 Splinterus bastardus de nijenrode Otto de
 ghelckum Otto de ghemmen, Johannes de Her-
 winen, Wilhelmus de Appeldoren cum plu-
 rimis armigeris et scutarijs annofis
 et approbatis Capti fuerunt ex parte Do-
 micelli morientis et succumbentis Rober-
 tus comes de Verrenborch Dominus De
 egmonda pater ducis Ghelvie Dominus
 Fleijoricus de Homoet Dominus de mi-
 lendonck Dominus prepositus de waldorp
 Adiuocatus de waldorp Domicellus de Ba-
 tenborch Dominus Theodoricus de Lien-
 dex Dominus Wilhelmus de Yfendo-
 ren Dominus Arnoldus de Oirdinghen
 Et dominus **Raso** frater eius qui post-
 tea obiit traieci de vulneribus sibi In
 prefato bello Inclitus Inflicus Do-
 minus Theodoricus de Hemmen Do-
 minus de Oerfbeck Domicellus Alardus
 de

Otto de vueren (sic)

de Bueren milites egregii et strenui
 Domicellus de orflet, Arnoldus de Egmonta
 Otto de Bueren Bueren miles vesilliger Do-
 micelli de Arkel Johannes de Heteren
 Dominus de poeroijen miles Johannes
 de Oijen cum plerisque alijs armigeris
 Lande dignis. Breuiter capti fuerunt ul-
 tra mille Et occisi ultra mille ex parte
 arkelenfi habuit Idem Domicellus
 de arkel ultra xxxv^c extraneos armigeros
 Ex parte vero principisse Hollandie cor-
 ruit egregius et nobilis Domicellus walra-
 mus de bredenrode cum paucis alijs cuius
 belli tempus et anni notantur In hoc
 metro. Vi Jacob belli Ghorkem ruit ar-
 kel eligi
 Insuper de ordine belli et occasu nobilium
 habentur hoc metro

Arkel Ghelrenses timuerunt tunc nimis
 enses
 Dum Ghorkem bellum fuit eliquaque duel-
 lum
 Arkel occisus. Domicellus erat cito visus
 Corruit Illustri De peterffom Domicellus
 De bueren natus de Blanchorft otto ne-
 catus
 Walramus gratus de bredenrode necatus
 qui fuit adiutor hollantis domine quoque
 tutor
 Miles Wijnandus schenck stratus erat
 venerandus

De

De nimegen. natus fuit hartart otto
necatus

Ubburghen gratus Johannes Tbi mor-
tificatus

Multe capti fuerant multique necati
Pro quibus absque mora tu qui Legis hec
precorora

Post cuius Domicelli necem Dominium
de arkel totaliter Incorporatur Hollandie
comitatui

Bello peracto Illustri walramus de bre-
denrode ductus fuit In Vianen ubi
sepultus parfat In choro ecclesie fere
ante summum altare cum tali epitaphio

De bredenrode Dominus vitam finiuit In
armis

Prochdolor: In Gorkem walramus nobilis
anno. cccc quater. M. domini xv. bis II.
Luce decembris

Prima post nonam vapulat Iste volens
quem mundus coluit hic gratus nunc do-
mino fit

Hicque beatis connumeratus fit tumulatus

Amen ei dicat quilibet Ista Legens
Cumque pater noster salve Maria ferat

Reliquit post se duos filios quorum
primogenitus dicebatur Reijnaldus et fuit
dominus de bredenrode de Vianen et amey-
da qui fuit miles et baro potens
etiam gessit ut baro torquem aure-
am

ann de vellere Tapanis Philippi ducis bur-
 gundie. habuit In uxorem filiam domi-
 ni de aleijn ex harmonia ex qua genuit
 duos filios et tres filias Et Ipse obiit
 pius Dominus anno domini M^o cccc^o Lxxiii^o
 In festo sancti Luce euangeliste Sepultus
 ante summum altare In Vyanen Sed
 secundus genitus appellabatur Ghijbertus
 qui diu fuit prepositus summe ecclesie
 traictensis et sancti saluatoris postea
 sancti Donatiani In brigis fuit etiam
 concorditer electus In episcopum traicten-
 sem et Introductus sed resignavit Epi-
 =scopatam confilio Johannis Ducis clia-
 =uensis ad usum David De Burgundia
 episcopi morien (sic) a quo postmodum
 ambo capti Liberantur Obiit que Idem
 prepositus anno domini M^o cccc^o Lxxv In
 festo assumptionis virginis Marie sepul-
 tus In monasterio chartusienfium pro-
 pe montem sancte Gertrudis

Itaque finito bello permansit Illustris
 Domicellus De arkel voluntatis In pro-
 prio sanguine et sterquilinio aliquibus
 horis In publica platea tandem per
 Inimicos et alios Lamentabiliter se-
 pultus prope progenitores suos In
 eodem oppido de Gorinchem sub
 tumba In cuius epitaphio De conditio-
 ne

20
ne Ipsius hec metra habentur cum ar-
mis suis

Wilhelmus gratius arkel Domicellus amatus
Vir bene formatus sapiens auras placitatus
Ghorkem prostratus bello Tacet hic tumultatus
Vita priusatus qui sit sanctis sociatus
Hoc pete virgo pia mater benedicta Maria
M. cccc. quater septemque decem fuit annos et ille
Eligii festo semper memor Ipsius esto
Pro quo dignare tu qui Legis Ista rogare

Et Licet Dices sequentes Tulie et Ghel-
vie per filiam Domini De arkel pro-
pagati descenderunt tamen In Isto de-
fecit nobile Dominium De arkel quo
ad arma et quoad veram et directam
virilem Lineam primorum Illustrium
Dominorum De arkel qui semper viri
bellicosi potentes fortes viribus et om-
ni probitate polentes fuerunt precep-
tis suorum superiorum comparentes,
bella horrida et multa prospere gesserunt
Qui sicut terrena ^{potentia mag-}
na Ita maxima Ingeniitate ^{et nobilitate} flo-
ruerunt Nam primi parentes de ar-
kel De vechtensi Verrenburgensi
Sterckenborchgen ^{flandren}
et Loffen ^{comitatibus} Descen-
derunt Ita subsequentes Domini suc-
cessive a Clivensi bavem Lotharingen

~~.....~~ Juliacen. ~~.....~~ et Ghelren. Ducatibus propagati sunt Et quamvis octonarii Domicelli de arkel ordinate facti et perlicide patent In metris De obitu marie Domine egmonden foronis Domicelli De arkel ac matris Ducis Ghelrie et Julie tamen hoc ordinare decrevit In perpetuam memoriam De sedenit armis propagationis eiusdem Domicelli que sunt Ista videlicet ex parte patris sui — sui Primo Arkel Clinia soern et Verrenburch Ex parte matris patris sui sunt Ista videlicet Ducatus barem Lotharingia Namurcum et francia Denique ex parte patris matris sue Julia Brabantia Hollandia et francia Ex parte matris matris sue Ghelria Anglia Mechlinia et comitatus sancti Pauli

Et Hic sciendum est quod de guerra domini prepotentis baronis de arkel contra Wilhelmum principem Hollandie Ita diserte presenti cronographie Inferui et ordinando veridice annotavi ut discant In posterum omnes prepotentes Dicitur et nobiles barones superioribus suis obedere et se nullo modo eis opponere cum Legendo penderint fortissima bellica gesta et multa

multa Domini De arkel qui tamen victus vio-
 lentia et potentia magnanimitate principis Ducis
 Wilhelmi comitis Hollandie. Cum tamen
 nullus baronum totius alamanie Dignior
 eo In certis annis redditibus suo tem-
 pore reperitur est ut Libri computationum
 Declarant. habuit enim ultra $xx\ 113^m$ an-
 nuatim anglicana nobilia In Dominijs et
 potentia nullus maior eo fuit. habuit enim
 preter Dominium De arkel forte et mag-
 num In Ducatu baron. nobile Do-
 minium De pirpont cum multis castris
 et villis In Ducatu Limburgen. Do-
 minium De zittert cum suo Districtu
 In Brabantia totam terram machlinie
 cum castris et $xvii$. egregijs villis In
 Ghelria Ghelremalfen Deyle, castrum De
 oeijen cum vii . alijs villis et alia mult-
 ta In Hollandia oppidum De haestriet
 vlist Stolwijck et fere totam terram In-
 fra Gaidam et Schoenhoviam, et multa
 alia Dominia In Zelandia Dominium
 de kreker cum suo Districtu In territorio
 traictenfi prope Loepwijck aliquas villas
 et plura alia Dominia hinc Inde cau-
 sa brevitatis ne fastidium Legentibus
 effet scribere super sedeo Et Licet Ita
 nobilis Ita potens Ita hominibus
 amabilis tamen In morte Lamenta-
 biliter ab omnibus Develictus Idem Do-
 micellus de arkel factus opprobrium

hominum, et abiectio plebis, mansit nu-
 dius prochdolor Dire vulneratus voluta-
 tus In sterquilino Vere vere secundum
 gloriam natiuitatis sue multiplicata fuit
 Ignominia mortis sue Nam natus et per
 episcopium Dyoceanum baptizandus cum
 maxima pompa et solemnitate ad baptiste-
 rium In oppido Gorinchemensib' portabatur
 per tres nobiles barones de sanguine et
 mis de arkel directe descendentes qui
 fuerunt Dominus De hokele Dominus
 De asperen Dominus De ackoij quem et
 suscepunt et Leuantes de fonte tanquam
 paterni fuerunt Illusterrimus pater et Do-
 minus Dominus florentius de wemelichonen
 episcopus traiectensis Victoriosissimus
 Wilhelmus armuculus filius Dns Julie
 et Ghelvie et nobilis Domina De ghem-
 pe mater domini walrami de bredenrode
 In prefato bello secum occumbentis
 et tamen hic tantus Inimicos Lamene-
 tabatur et miserabiliter sepeliebatur
 In sepulchro patrum suorum In oppido
 de Gorinchem In summa ecclesia Et
 hec de arkel sufficiunt pro presenti

multe domus a fulmine exuste.

Item anno Domini M^o III° XVIII° feria
 tertia ante Laurentii In Zelandia scilicet
 ter tolle Ter goijss et te Rommerswale
 multe domus exuste sunt a fulmine
 Et

Et audite sunt voces In aere clamantes
festinate hinc quia ad alium Locum de-
bemus tendere

Item eodem anno scilicet xviii. Ipso die
anemorum civis trajectenses cum multitu-
dine armatorum Inierunt oppidum Yfel-
steijn dolose mediante domino de Heijny-
berghe quod per Incendium funditus
demastarant preter ecclesiam et claustrum
et hospitale

Anno domini M^o CCC^o xviii. In martio
Illustrissimus princeps Johannes Dux
bavarie electus Leodiensis per procura-
torem suum In Constantia ubi tunc
consilium generale sancte ecclesie
residebat ecclesiam Leodiensem quam spa-
tio xxviii. annorum possederat In ma-
nibus pape resignavit atque eodem anno
Licet subdiacenus per Dispensationem
sedis Apostolicae cum Ducissa Luem-
burchensi relicta quondam Anthonii
Ducis Brabantie sua ut Dicebatur com-
= matre matrimonium contraxit

Isto tempore obiit egregius abbas Infula
beatae Marie virginis scilicet Theode-
ricus de Vekderen ^{sepultus} In eodem monas-
terio cum tali epitaphio

Hic Theodericus abbas pius atque prudens
Spero

Spero vivebat bene canonicosque regibat
 Non fuit elatus sed erat multis placitatus
 Ipse Libens Letus fuit In sermone facetus
 Parce vivebat paucos et equos retinebat
 Et conservabat ~~ipso~~ nec non equitabat
 Sed dum sportebat epulas largiter tribuebat
 Ordinis ob morem claustris quoque propter honorem
 Debita turbabant ac Ipsam valde gravabant
 Ipsius ergo status non magnus ^{erat} moderatus
 Qui bene vidisset In honore quod ordo stetit
 Et persoluisse totum Liberque fuisset
 Id quod ^(suo) vixisset Deus hoc sibi si tribuisset
 Christus sibi citius vis fore propitiis
 Anno milleno cccc quater septem quoque deno
 Ipsius In festo sancti Lucii memor esto
 De Nijmegen natus de velderen Ipse vocatus

Itaque post bellum In Gorinchem patra-
 tum Illustrius Johannes Dux baiarie non
 valens obtinere tutelam Neptis sue Domine
 Jacobe eo quod hocrenses volebant regere
 re terram cum ea sive Interesse et con-
 sensu Ipsius cum tamen ajuvenculis
 et heres verus Domine Jacobe fuerat Quia
 propter inultotiens forte armatorum ma-
 nu cum Dordracensibus contracta Hol-
 landiam hostiliter Iniudens ferro et Ig-
 ne suorum adversariorum presidia despo-
 pilans cum magna preda multimode
 facultatis Dordracium redijt

Interea

Interca hoerenses deliberato animo con-
 filii Domini Henrici de Berga et preci-
 pue Johannis Ducis burgundie et mar-
 garete matris Domine Jacobe nupservunt
 auctoritate sedis Apostolicas eandem Il-
 lustrissimam Ducissam Jacobam prin-
 cipissam Hollandie serenissimo Johanni
 Duci Brabantie Erant enim ambo proxi-
 mi consanguinei utpote filie Patris et so-
 rorum

Itaq³ nuptijs regaliter celebratis Idem Jo-
 hannes Dux Brabantie collecto militari
 robore atq^{ue} Immenfis armigeris volens
 et proponens adiutorio hoerensium Il-
 lustrum Johannem Ducem bavarie fi-
 lium Hollandie a paterna hereditate ex-
 pellere circumvallavit civitatem Dordra-
 censem tanquam factoriam partis sue
 aduersae strictissima obsidione pergitur
 Locans papiliones et tentoria sua In
 villa dicta die mille distante a Dordraeco
 per unum miliare evexitque Ibi unum
 magnum fortaliciu quod tandem cum
 magno scandalo et Damno fugiendo de-
 reliquit hoerenses vero cum civita-
 tibus Hollandie Zelandieque etc. ex ap-
 posito In papendrecht fortaliciu for-
 tissimum cum magna potentia extruen-
 tes ac Illud approbatis et robustis
 praestatoribus munientes post hoc abin-
 de

de recefferunt Sed et Adrianum Dornicel-
 lium Hollandie bastardum ducis Alberti
 Ibidem deliquerunt ad custodiendum for-
 talicium prefatum Dordracenses diu-
 natim valde terribiliter Impugnando Im-
 pugnauerunt ex eodem atque hinc Inde
 In diuersis Locis diuersas machinas
 ad ciuitatis Interitum adaptantes Dor-
 dracenses multis Incursionibus balistis
 bombardis fundibulis et alijs Ingenijs in-
 mis acriter Lacessebant

Contra vero Dordracenses quibuscumq;
 necessarijs valde praemuniti abunde
 multotiens e portis obfesse sine ciuitatis
 erumpentes hostili acie nunc Brabantigenis
 nunc hocrensis bello petierunt
 et victoria semper potiti cum Infi-
 nitis captiuis et preda grandi victo-
 res Leti redierunt Demum tot de
 Brabantigenis potenter ceperunt quod
 de cetero non solum armipotenter et In-
 fidiose capere dignarentur parumpenden-
 tes obsidionem sed etiam Ludibriose
 emittentes absque remigio aliquas nau-
 ves cum diuersa preda quas cum Bra-
 bantigene volentes festinanter predam
 predari Intranses naues rehebantur per
 subaquaticos funes ad hoc deputatos
 Tocofo In Dordracum cum eisdem
 nauibus

Deinde

Deinde cum per aliquot tempus Tra-
horribiliter Dordracum obsedissent pa-
rimque profecissent exulis tentorijs et
papilionibus ciuitatenses Hollandie ad
Hollandiam properabant Dempto Adriano
Adriano bastardo Hollandie viro strenuo
& animoso qui cum multo satellitio ar-
migerorum In munitione & presidio
De papendrecht viriliter permanfit
quotidianis assaultibus crudeliter et hos-
tiliter Dordracenses molestas

Quapropter Dordracenses In festo
Sancti Laurentii anno predicto scilicet
M^oCCCC^oXXIII^o In ipsum presidium Inpetuose ag-
gressi confestim hostili acie Inruerunt
super eos quod tamen rebellanti manu
potenter post excidium aliquorum trium-
phando vicerunt Interfectis omnibus
In ea Inuentis cum egregio Adriano
bastardo Hollandie captumque presidium
funditus destruxerunt Quod Bra-
bantigenae veridica relatione audientes
atque per flamingorum rogiu[m] videntes
dissolutas obsidiones statim patriare
decreuerunt Quod Dordracenses non
latens eos Duriter Insequerantur et
quia refluxus sine ^acausa fuerat sub-
mersis multis Insuper capiebantur
et sic Dordracenses triumphatores Libe-
rati ab obsidione grauissima cum tra-
ptheo et spolio maximo ciuitatem In-
gressi

gressi Deo gratias Devotissime de tanta
victoria egerunt

Eodem anno Dordracenses cum cab-
belliassenfis stipati multa milite vice-
runt potente manu civitatem Rotter-
dammensem In festo sancti victoris
quam et triumphali gladio ditiori Du-
cis Johannis bavarie subegerunt De
quibus Idem Dux tunc fuit bene
animatus, quia Tam habuit subse et
sub potestate sua Dordracium Brielis
et modo Rotterdamis cum quibus
Hollandiam et Zelandiam peropti-
me potuit compellere ad Libertum
suum

Translatio S Agnetis.

Eodem anno Fredericus de Blancken-
hem episcopus trajectensis transtulit
sanctissime corpus sacro sancte vir-
ginis agnetis atque In preciosissimo deaur-
rato feretro reverenter recollocavit
In summa ecclesia sancti martini
ut patet per hec metra

Agnes translata virgo fuit hicque
Locata
Missam cantante suffraganeos cele-
brante

Presule presente de blanckenhem generoso

cum multa gente cum valde statu specioso

Ceteri prelati fuerant Ibi valde congregati

Preferunt plebs huncque Diem celebravit

Hoc sic mandavit presul. fierique rogavit

Octodecim mille cccc quater fuit annus et Ille

Lix post egidii que fuit helpidii

Igitur Johannes Dux bavarie tutelam neptis sue nequens obtinere propter Divam resistantiam hooerensium fedis Inseparabilis amicitie Inijt cum cabellianensibus quarum securo conductu Hollandiam multoties hostiliter Inuadens priorum aduersariorum multas villas hostilibus conflagrauit Incendio atque munitiones eorum cum expeditis bellatoribus expugnanda dirigit sicque Diuersa spolia secum apportans cum magna gloria Dordracum repedavit

Contra vero hooerenses per sepe hoc moleste ferentes recollegerunt recentes armigeros cum quibus copiosas exercituum acies perducunt cabellianensium ^{castra}

bra et villas depopulati sunt atque multos suorum aduersariorum capientes vinculis mancipauerunt. Itaque cum sic per aliqua tempora Duras et quasi continuas gessissent guerras forte varia In Inuicem exercituali potentia deceptando atque magne depopulationis excidium committendo Tandem per amicabiles Internuncios sine belli strepitu Inter utramque partem facta dicta In oppido de woidrichem Indurabilis elaborata fuit amicitia ac promulgata tali conditione quatenus Illustrius Johannes Dux baiarie permaneret per triennium tutor et rector Hollandie Zelandie et Frisie Et omnes prefecture et omnes seabinatus omnium ciuitatum ab utrisque scilicet Illustrissima Ducissa comitissa Hollandie Domina Iacoba et Johanne Duce baiarie eius amiculo concorditer et benigne ordinarentur ut uniuscuique fieret equerecta et expedita Iustitia per prefatos principatus quibus expressis iidem principes sese osculantes hoc modo reconciliati sunt. Et Dux Johannes Brabantie solutato consobino suo Johanne duce baiarie perrexit cum principissa Hollandie domina Iacoba eius coniuge versus Brabantiam et Johannes Dux baiarie versus Hollandiam

Anno

Anno domini M^o III^c XIX° fuit generale
 passagium contra hereticos et expulsi Do-
 mino reges Christiani fuerunt a per-
 fidis pro fide Christi, et Christianitas
 parum vel nichil In vindictam fecit
 Cuius anni notantur In hoc versu Pro-
 leges eos In tabernaculo tuo a contradic-
 tione Linguarum Sed In Illo verba
 contradictione secunda Litera dictione ve-
 putabitur & pro t.

Anno domini M^o III^c XIX° conuenerunt
 In woudricem Domina Brabantie et
 Jacoba principissa Hollandie Johannes
 Dux baiarie Brabantie et Johannes
 Dux baiarie, et Ibidem terminato ar-
 chano consilio tandem conclusum est
 quatenus Johannes Dux baiarie cum
 fanore et charitate permanere deberet
 tutor Hollandie Zelandie et occidentalis
 Frisie per tres annos et omnia re-
 gimina atque Indicialia oppidorum et
 villarum deberent esse bipartita Ita
 quod una medietas esset ex parte domi-
 ne Jacobe et altera ex parte patris
 sui Johannis Ducis baiarie Insuper
 per quod deberet tenere Dordracum
 cum tota Luythollandia cum Rotter-
 dam Idem Gorckem et totam ter-
 ram Arkelsen cum Leerdam et
 villis adherentibus sibi Sed reciperet
 Ista In homagium de manu neptis
 sue

sine Ducissa Domine Jacobe Et In Illa
 pace erant pacificati et Inclusi tra-
 iectenses et Amerffordenses. Et extunc
 Domina Jacoba cum Johanne Duce Bra-
 bantie Iiit ad Brabantiam et Ibi per-
 mansit per aliquot ^(sic) tempus

Hic Johannes Dux bavarie tutor Hol-
 landie Duxit In uxorem Elizabeth Du-
 cissam de Luxemborch relictam anthanii
 Ducis Brabantie sed nullam prolem ex
 ea legitur suscepisse quo ^{facto} maxima quar-
 ra et crudelis valde exorta est Inter Hol-
 landiam et traiectense pontificium et Du-
 rarunt guerra Duobus annis cum Di-
 midio

Anno Domini M^o IIII° XX° communitas tra-
 iectensium hocrensibus Dudum expulsa
 ab oppido de Amstelredam obsedit In
 manu forti Tam dictum oppidum In
 qua obsidione traiectenses captivarunt mul-
 tos Amstelredamenses, et sic recesserunt

Eodem etiam anno Campenses cum trans-
 sijcelanis remigaverunt versus marcken
 Infulam maris prope Monikendam
 et combusserunt villam Infulae prefate
 Sed Hollandenses cum Waterlandis Ibi-
 dem aduenientes Campenses cum trans-
 celanis confusibiliter fugati sunt multos
 eorum Interfectis et captivatis et extra
 naues proiectis

Item

Item anno Domini M^o IIII° XX° In profesto
sancti Johannis ante portam Lati-
nam ciues traiectenses econuerso Incende-
runt. Domos reformatas In Yff-
steijn ab oppidanis

Item eodem anno sabbato M^o IIII° XX° feria se-
cunda post ascensionis Domini Reynal-
dus Dux Ghelvie et Johannes Dux baia-
rie tutor Hollandie defecerunt traiec-
tenses et Amerffordenses

Item eodem anno feria secunda post pen-
thecostes Jacobus Domicellus de gaesbeeck
et Ap^{us} Abcauda ob amorem predictorum
principum et propter Damna sibi Illata
defecerunt Dominium Fredericum episco-
pum traiectenses et ciuitates predictas
et Incendit Ameronghen Doerne Dijft
et omnia usque ad menia ciuitatis tra-
iectensis et fecit multa Damna In
Diocesi traiectensi Et Paulo post Reij-
naldus Dux Tylie et Ghelvie venit cum
magno exercitu ante Amerffordiam et
Dirastavit fere omnia suburbana oppidi.

De Johanne baiarie tutore
Hollandie

Igitur serenissimus princeps Johannes
Dux baiarie tutor et heres Hollandie
collectu^(sic) magno cetui suorum amicorum
cum magno apparatu militum et baronum
ad Hollandiam secedens homagiabatur

In

In omnibus ciuitatibus Hollandie tanquam
 verus heres et tutor Hollandie valde concor-
 diter et amicabiliter preterquam In ciui-
 tate Leydensi Sed quia partem suam val-
 de exaltabat Ideoque hoecrenses eodem anno
 videlicet m^o m^o xix^o volebant sibi prestare
 fidei fidelitatis homagium Inuidentes con-
 cordie et pacie fide per prefatos principes
 In woudrichem qui sibi valida conspira-
 tione constringentes nolentes se sub Do-
 mino Johanni bavarie Intrauerunt
 concorditer In ciuitatem traiectensem
 tanquam fautoriam partis eorum atque
 Illic Inter ministeriales ^{dis} concordantes
 pacis amicitiam reformatantes milites ter-
 ritorii et vasallos ecclesie Ipsis In
 completis complicis et auxiliatores sue
 partis acquisierunt et tribunicie digni-
 tatis scabinos et rectores ciuitatis tra-
 iectensis sibi In amicitiam copulantes
 cum eisdem et territorio Inferioris Domi-
 num Johannem bavarie Insuper et to-
 tam Hollandiam diffusi sunt multotiesque
 cum Ingenti satellitio vicinam Hollan-
 die partem villas potenter Incendentes
 magnam predam multimode facultatis se-
 cum gloriosius In Traiecto apportauerunt
 Contra vero cabelliauenes cum In-
 genti copia praepotentis exercitus terri-
 torium traiectense hostiliter Inuadentes
 Illud deuastantes Inque et ferro fere depopu-
 latis

pulati sunt atque cum spolijs diuersis
 suppellectilibus gloriose Hollandiam repe-
 darunt Erat enim diua guerra durans
 per biennium cum Dimidio Infra quos
 annos iidem hoerenses aliquando In-
 trantes secreta aliquas ciuitates Hollandie
 adiutorio suorū fautorū eas rebellare
 fecerunt contra Dominum Johannem bava-
 rie presertim ciuitatem Leijdensem sua-
 su burchgraviū Leijdensis, qui protine
 fere fuit capitaneus omnium hoeren-
 sium, Ita ut publice depredantes vicinam Linema-
 riam et Rinlandiam Ingressi fuerint pre-
 sidium Leijdense quorum Inflatam super-
 biam edomare Idem princeps volens cum gran-
 di exercitu anno M^o III° XX° circumvallauit
 Idem oppidum Leijdense per girum obsidione
 grauissima erigens multa terribilia Instru-
 menta cum quibus nimis acriter Laccessit
 oppidum

Tempore autem obsidionis ciuitatis Leijden-
 ses Johannes Dux bavarie obtinuit bel-
 lica manu prope ciuitatem Leijdensem Duo
 castra videlicet Poelgheest et Zijl atq; combus-
 sit et Destruxit

Insuper etiam Idem Philippus deposuit
 Dignitatem burchgraviatus nomine et
 re quia non retinuit In Leijdensi oppi-
 do nisi castrum thelonem, et adhuc
 caliam partem annue exactionem Dictam
 Die gruyt Cum prius consueuerat Ibi-
 dem creare scultetum schiltetum burgion-
 magistros

magistros et scabinos filius vero eius cum
 Duce Johanne existens etiam resignavit
 hanc Dignitatem pro se et tota sua pos-
 teritate sicut liberas desuper confecte
 plenius testantur Et sic Lejdenisium
 burchgraviu cessaverunt qui prius mag-
 nipotentes In Hollandia principes con-
 fuerant esse. Hic autem Philippus cum
 esset destitutus a burchgraviatu profugatus
 etiam a Dominio suo De Wassenae per
 filium proprium qui Illud obtinuit per
 potentiam Ducis Johannis de Bavaria

Econtra vero approbati armigeri Lejdenes
 Henricus burchgravius eiusdem civitatis
 cum suis civibus et hocrensis et tra-
 iectensibus etc. Interius Idem oppidum
 strenue Defensantes crebris assultibus
 Jovensem exercitum Infestaverunt atque
 cotidianis privatis bellis Ipsos Invenien-
 tes quosdam occiderunt plures Janciatos
 ceperunt ceterosque per repentinam fu-
 gam ab eis celeriter recedere coegerunt

Interea dum oppidum Lejdense cir-
 cumobseptum fuit cabbellianenses adier-
 javiorum suorum castra et munitiones
 cum plurimis scitarijs et diversis appro-
 batis armigeris Impetiose ceperunt et
 funditus diruerunt videlicet castrum de
 rijn castrum De Poelgheest etc. Tan-
 dem post obsidionem ix. ebdomadarum
 per amicabilem pacis Interloquium omne
 malum

malum litis ad bonum reconciliatum est
 quatenus burchgravius cum oppido Ley-
 denſi Turarent Johanni Duci bavarie fide-
 tatem et homagium Insuper quod de cetero
 nunquam contra Ipſum rebellare preſume-
 rent atque traictenſes libere ſicut Intraie-
 rant Ita eirent, quos tamen Dominus
 Egmondenſes cum ſuis complicitibus poſitis In-
 ſidijs In territorio traictenſi In levore
 magno fere omnes bellica manu truci-
 davit perſequens eos uſque ad portas civi-
 tatis traictenſis debitamq; vindictam ab eis ac-
 cipiens ex eo quod oppidum de Yſſelſteijn
 doſoſe diruerunt, et ſic Idem ex Dominus
 de Egmonda In magna gloria cum ob-
 tentis prædijs mirifice Triumphantis victor
 reſſiſſus eſt ad Hollandiam Et ſic diſ-
 ſoluta fuit obſeſſio Leydenſis et unuſ-
 quiſque ad propria remearit

Eodem vero anno Theodoricus de Merwe-
 da caſtellanus caſtri et oppidi ſancte Ghe-
 truidis habens ſub ſe centum et quingua-
 ginta egregios ſatellites hijs auditis Dire
 rebellare cepit contra Johannem Ducem
 bavarie ad quem ceteri hoecrenſes venien-
 tes facti ſunt ei firmamentum firmum
 atque valida conſpiratione Federati In
 Inuicem hoſtilem contentionem ſepe moue-
 runt contra principem Johannem Du-
 cem bavarie tutorem Hollandie et ſuos
 commilitanes Qui ex eodem caſtro bellica
 manu Hollandiam potenter Intraentes
 multos

multos pagos suorum aduersariorum
 crudeliter Idem Igne et ferro depopulan-
 tes cum rapinis exinde In prefatum
 castrum redierunt Et cum multotiens
 hec faceret facerent Dordracenses primo
 callide secundo potenter Idem oppidum In-
 trantes Idem castrum terribiliter et an-
 mo per girum vallauerunt obsidione stric-
 tissima quod sine Intermissione
 diuis Impergerunt assultibus Ex aduerso
 vero Idem Theodericus de Merweda vir
 totius belliger audax et strenuus Indig-
 natus de admissione suorum aduersario-
 rum In eodem oppido per prefati oppidi
 Incolas condignam ultionem ex huiusmo-
 di presumptione ordinans In profesto
 Sancti Lamberti totum oppidum Igne
 valido succillatenis cum ecclesia concre-
 mando exussit Quo comperto Inclitus
 Dux Johannes baiarie hanc violentiam
 diuere ferens atque Illatam contumeliam
 omnibus modis ulcisci statuens forte
 armatorum manu contracta venit cum
 omnibus ciuitatibus Hollandie Zelandie
 et Frisie In auxilium Dordracensibus
 videlicet XIII. die post conflagrationem
 oppidi eiusdem et circumvallauit In-
 cessanter cum diuersis formentorium Inge-
 nijs Illud castrum Infestans et quaf-
 sans maximis Lapidibus Ita ut turres
 maxime et fortissime In partes rupte
 ceciderunt In frustra

Contra

Contra vero egregii castrenses per afflic-
 tum creberrimum sese strenue Defen-
 tes ostiterunt hastibus suis valde Lan-
 dabiliter atque quamplures Tentus oppi-
 dam eliderent ^(sic) fundibales et missilibus
 Tandem post diversorum bellorum disci-
 mina et obsidionem xxvi. hebdomadarum
 venit Illustrissimus princeps Johannes
 Dux Brabantie anno salutis Domini M^o
 . . . l^o . . . XXI. et hanc ^(sic) altricationis Invidiam
 Inter utramque partem sagaciter et prudenter
 Intercepit tale promulgans arbitrium qua-
 tenus Theodoricus De Merweda castella-
 nus castrum redderet Domino Johanni
 duci banarie tutori Hollandie, et Ipse
 Liber et securus cum omnibus suis abce-
 deret et ad propria remearet quod et fac-
 tum est. Et Dux Johannes recipiens sub
 ditione propria castrum dissolvit obsidionem
 et ad Hollandiam victoriosus properavit

Eodem anno salutis M^o . . . lll^o . . . XXI° In nocte pro-
 festi Sancte Elizabeth vidue ex magna ven-
 torum Intemporie effectum est undosum
 diluvium quod submersis hominibus et
 Tumentis Lachrimosum fecit exadium In
 quo perijt tota Zuijthollandia cum suis
 pertinentijs Ita quod ~~Influenta~~ Dam-
 na contigerunt In ea, Nam multi nobi-
 les barones utpote Dominus de Sevenber-
 ghen Dominus de Strijen Dominus de ^{Enna} ~~Enna~~
 Dominus de merweda &c. et poten-
 tes

tes dicentes milites et militares plurimi quorum multi tantum depauperati fuerunt quod coacti In exteris partibus mendicabant alii seruatoribus Tpsorum et alijs seruiuerunt

Item anno Domini M^o IIII° XXI°. In festo Johannis et Pauli traictenses et Amerfordenses combusserunt villam Ede cum ecclesia & Inde spolia multa acceperunt

Item Anno M^o IIII° XXI° circa festum vite et mortis martini papa secundus misit quendam cardinalem nomine brando In partibus Almanie ad predicandum cruce[m] contra hereticos h^osistarum In regno bohemie et eorum fautores et pragenfes Et factum est magnum passagium a fidelibus versus bohemiam contra Infideles Et Theodericus archiepiscopus capus coloniensis et episcopus traictensis et comes de misia fuerunt capitanei exercitus Sed parum profecerunt preter quod tria vel quatuor castra et duas civitates vicerunt Et recesserunt circa festum omnium sanctorum

Item anno Domini M^o IIII° XXI° In profecto Dyonisii Fredericus episcopus traictenses senex et grandis sedens In curru cum sex milibus armatorum et v^o equitibus venit de rienen In partibus

tibus Ghelvie et combussit. redichem et domos circa rosendale et villam velpe apud aernhem et fecit multa Damna et accepit magnam rapinam et cum magna Lande reuersus est ad propria saluis omnibus suis Econtra In die calidate Dominus de Egmonda Dominus ^{cellar} de Abcauda Dominus de cullenborch adiunctis Ghelvensibus combusserunt hantem ^(sic) Loerick Ameronghen et fere totum Inferius territorium Incendentes omnia blada In horreis et ceperunt maximam rapinam bestiarum

Item anno domini M^o CCC^o XXI° circa festum Willibrordi Dominus Hejnorius De Hornaet Dominus Theodorius de hemmen hemmen et Johannes de Wije adiunctis sibi aliquibus Ghelvensibus posuerunt Infidias apud vieren et Illi de vieren eos Insequentes Insuperunt In Infidias Ibi que occisus In Impetu sex viris de vieren et xxxiii. captis ceteri fuga dilapsi sunt et Ghelvenes obtinuerunt spolia magna

Item eodem anno In presfesto Willibrordi Jacobus Domicellus De gaesbeeck cum suis satellitibus de wijck spoliaverunt ambo claustra In Oestbroeck tam monachorum quam monachorum In omnibus bestiis et magna rapinam ^{inde} eduxerunt

Item

Item eodem anno In nocte Sancti Anar-
tini traiectenses clam ceperunt oppidum de Was-
gheninghen per traditionem et ceperunt In
eodem Dominum Henricum de Hornoet
cum centum hominibus et oppidum In
cendio devaſtauerunt et continuo receſſerunt
Et Illi de aernhem e conuerſo oppidum
firmauerunt.

Item anno Domini M^o IIII° XXII° Infra
octauas paſche factum eſt bellum In teſtium
valde graue In oppido Haerlemensi Inter
oppidanos ex una parte et totum conſilium
oppidi ex altera parte Ita quod XXXVI. ho-
-menes de conſilio Interfecti ſunt per op-
pidanos.

Item eodem anno In menſe Septembri
Octobri et Novembri tota Weſtfrisia Water-
landia et Amſterlandia quaſi ſubmerſa eſt
per Infracſionem Infracſionem aggerum
ex nimia tempeſtate ventorum.

Item eodem anno XXII°. Hubertus Do-
minus de Cilenborch Inſtituit collegium
canonicorum In Cilenborch Et eodem anno
confirmatum eſt per dominum Fredericum
epiſcopum traiectenſem.

Anno Domini M^o IIII° XXII° Dominus Luce-
derus de Cilenborch prepoſitus traiectenſis
portauit caput ſancti Adriani martiris In
eccleſia traiectenſi quod In abbacia Inſub
ſancte

sancte Marie ordinis premonstratensis
multis annis fuerat absque Decente ho-
nore

Divortium Jacobae Ducissae

Anno Domini M^o CCCC^o. XXII perpendentes
proceres et consilarios Illustrissime Duc-
cissae Domine Jacobae quod Inclitus Jo-
hannes Dux Brabantie maritus prefate
Ducissae Jacobae et Johannes dux bavarie
ut decuit pacem et concordiam invicem
servantes benigne et In tranquilla pace vive-
rent nec Ipsos Dux Brabantie ut opi-
nabantur super cabellianenses exaltaret
Trati valde atque archano consilio habi-
to proclivior suaserunt Illustrissime Do-
mine Jacobae Divortium celebrari oportere
Inter Johannem Ducem Brabantie
et Inter eam propter Illicitum conju-
gium, sine matrimonium quia Licet
Apostolicus male et sinistro Informatus
consensisset nondum tamen confirmavit
Quibus Dum Illustrissima Ducissa fe-
dem accommodasset Dixerunt eam secreta
primo In hannonia Deinde In anglia
ubi eam studio et consilio suorum proce-
rum supervivente adhuc Johanne Duce
Brabantie Dixit In uxorem egregius
princeps et Dux Dux de clocester. frater
regis anglie absque ecclesie Iudicio ap-
plicando mala malis Quibus nuptiis re-
galiter In anglia celebratis ^{eadem die} ~~apparatis~~ re-
gio venit In hannonia cum eodem Duce
rpto suo marito ^{ubi} per totam hannoni-
am

ann hortatu et precepto Domine Jacobe
 homagiabatur tanquam verus comes et Do-
 minus terre. per totam hannoniam et
 per omnes civitates

Quapropter Johannes Dux Brabantie ex
 illata confusione merito valde turbatus
 et tota Brabantia cum eo consilio firmiter
 confestim diffidavit utroque cum eorum
 complicibus Statimque collectis Immens-
 is bellataribus atque robur totius totius
 potestatis sine contrahend cum vexillis
 fulgidis et tubis stridentibus anemose
 hannoniam potenter Iniudens persequie-
 batur eos de Loco ad Locum Locum
 cuncta ex omni parte devastans atque debi-
 tam vindictam de hostibus suis accipiens
 potentissima obsidione circumvallavit fir-
 mum et valde munitum oppidum dictum
 Breyn quod cum diu terribiter diversis
 Ingenijs Infestasset et parum profecisset
 appositis scalis post Longam obsidionem
 rebellanti manu potenter vicit et crudeliter
 omnes utriusque sexus In ore gla-
 dii Interfecit atque captum oppidum
 funditus devastavit Et exinde terrore
 magnipotenciae sine profugatis omnibus hos-
 tibus suis totam hannoniam triumphali
 gladio ditione sine subegit Quapropter
 Dux de cloeyster confusus Infecto ma-
 trimonio sibi Illicito tristis redijt ad
 angliam

Item anno Domini m^o lll^o c^o xxiii^o In craste-

no natiuitatis baptiste hora tertia vel
 circiter post meridiem Reijnaldus Dux Tu-
 lie et Ghelvie subitaneus mortuus et est
 apud villam ter Lette prope rosendale
 absque Liberis qui sepultus requiescit
 In clauistro carthuisiensi dicto moni-
 chuijsen prope aernhem hic autem satis
 pacificus fuit cum vicinis Dominis
 suis et reformauit quamplurima castra
 videlicet rosendael et Flatterm superex-
 truxit quod frater suus Incepit Ham-
 bach In partibus Tulie

Item eodem anno In octaua Epistolorum
 Petri et Pauli Arnoldus filius Domini
 Johannis de Egmonda &c. natus ex
 filia Domini Johannis de Arkel tan-
 quam verus heres Domini Reijnaldi ducis
 Ghelvie defuncti ab uniuersis ciuita-
 tibus et oppidis Ghelvensis et ab om-
 -nibus nobilibus unanimiter receptus In
 ducem Ghelvie prestantes ei fidelitatis
 homagium dempto Johanne de Bieren
 preposito Aquensi et sancte Marie
 traiectensis qui mansit contumax
 usque victoris.

Item anno Domini 1214° 27° 1111° In fes-
 to Marie Magdalene Arnoldus de Eg-
 monda dux Ghelvie &c. 21111° annum
 agens duxit In uxorem quoad despon-
 sationem

lationem Katherinam filiam Adolphi
Ducis elixensis septimum agentem an-
nim cum venerit ad annos p[ub]ertatis

Anno Domini M^o IIII° XXIII° In festo sanc-
ti Dionisii egregii martiris et pontificis
obijt In castro de ^(sic)ullenho Illu[st]ris pater
Dominus Fredericus de Blanckenhem episc-
opus traiectensis Longeva senectute
proiectus postquam xxx. annis ~~decum~~
dimidio valde egregie eandem rexisset qui
a proceribus et ministerialibus suis no-
bili apparatus usque ad portas civitatis
traiectensis In curru pompe Deiectus
est et a cuncto populo et clero cum cruci-
bus et sacra religione genuit[us] et contica-
fionebria In excelso personantibus suscep-
tus est et In cathedrali ecclesia sepultus
requiescit sub tumba mirifice et sumpt-
uose elaborata contigua australi parti cho-
ri cum armis nobilitatis sue et cum sub-
sequenti epitaphio In quo gesta sua per-
lucide patent scilicet

Presul magnificus de blanckenhem Fre-
dericus

Nobilis ex genere conditur hoc
opere

Corsart ablatum revocans vi Drent
comitatum, reddidit ecclesie Invenit et
patrie

Groeninghesu p[ri]dem refugam construxit
et Idem Holtenu sed k[un]jvre d[un]t ad hoc
emere

Ferram

Terram Stellingwerff domuit que cremando
 Scoterwerff
 Sic nocuit nocuis profuit Innocuis
 fregit Rikensteijn pro demeritis et Eux
 steijn

Annis ter que Decem vixit hic ante
 necem

XX. bis cccc que quater semel M. Dum
 scribitur III.

Ter octobris nono cesset agone bono
 O res alme poli celum Tps claudere noli

Item eodem anno nonas octobris sepul-
 to Frederico episcopo traiectens quidam
 pars capituli ad Instantiam Adolphi
 ducis cliuensis postulauerunt Rodolphum
 de Diepholt prepositum osnaburgensem
 quidam pars postulauerunt Johannem
 de Bieren prepositum aquensem et bea-
 te Marie traiectensis Et Ideo magna
 dissensio erat eo quod Capitulum non
 fuit ratum propter absentiam Decani ma-
 ioris ecclesie

Sed Dominus martinus papa secundus
 annotis hijs diebus contulit zwedero de
 Culenborch nato preposito maioris ecclesie
 ecclesiam et pontificatum traiectens Et
 Zwederus obtenta confirmatione anno xxv.
 In profesto Petri ad vincula Intrauit
 ciuitatem Amerffordensem et Tbidem
 receptus est In episcopium prestantes
 ei

in ei fidelitatem Et In crastino beati
Bernardi abbatis decenter traiectum aduenit
et L II. episcopus traiectens cathedralis
est Et In Instanti eodem die facta est
dissensio et guerra In ciuitate traiecten-
= si Inter burgenfes propter ^(sic) prescriptos
qui cum eo Intrauerunt Et In Illo
conflictu occisi sunt aliqui de ciuibus
traiectensibus ex aduersa parte prescriptorum
et precipue rector ciuitatis dictus proys

Item anno Domini M^o IIII^c XXIII. obiit
Dominus Otto de su ^(sic) hien episcopus mo-
nasteriensis vir multum strenuus
qui multas victorias obtinuit et rebelles
Episcopatus suo strenue subiugauit Et
Henricus de Moirsa prepositus bonnem-
= sis electus est In Episcopum

Item Eodem anno In crastino Griffini et
Griffiniani Arnoldus Dux Ghelvie De-
uicis Inuidice Wilhelmum de Dructen
cum suis complicibus propter traditionem
per eum In bello Gorinchemensi fac-
tam et precipue de homicidio perpetrato
In oppido Maes-boemel et Iudica-
uit eum regium martis et expulit eum
ex tota Ghelvia. etc.

Item eodem anno Idem Arnoldus
dux circumvallauit cum grandi exer-
citu

citū castrū Zwaneborch super anti-
quam ijfelam, eo quod spoliaverunt
et ~~captivaverunt~~ captivaverunt cives aern-
hemenses et noiumagenfes Et In-
fra hebdomadam obtinuit

Exequijs Itaque reverendi Patris
Frederici celebratis Domini capitulares
electionem de novo celebrantes In duo
sunt divisi Nam minor pars elegit
reverendū Dominū Zwederū de
Culenburch cū adhefit cū tota militia
territoriū Inferius trajectense Maior
vero pars elegit Illūstrē virū Ro-
dolphū de Diepholi canonicū colonien-
sem, virū quāsi secularem ~~qui~~ cū
adhefit tota terra transijcelana multi prin-
cipes Insteterunt pro amicis et consan-
guineis Ipsorū Theodorici colonien-
sis Justit pro Domicello walramo
de moirs fratre suo Episcopus Leodiens-
sis pro Domicello Johanne de Bueren
preposito sancte Marie Episcopus
monasteriensis pro Domicello Al-
berto de Fluen de quo fuit avunculus
Dūa cliensis pro Gerarda Domicello
de cliis Dūa cliensis ^(sua) pro Rodol-
pho de Diepholt nepote suo Et plures
alii pro alijs

Anno Domini M^o IIII° XXV° feria secūda
Infra

Infra octavas assumptionis cathedralis
 fuit episcopus Fredericus obtenta confirma-
 tione a Sede Apostolica venit cum per-
 pulchra comitiva plebis et militie tra-
 iectum ubi more solito solemniter cathe-
 dratus est LII. episcopus seditque octo
 annis sed non fuit pacificus episcopus
 nisi ~~decem~~ mensibus Hic omnia epis-
 copalia castra sagatissime et plene refer-
 ta cunctis necessarijs ad Inuenit Sed
 quia complicis sui aliquos tribunice
 dignitatis viros sibi contrarios Inuiste
 et dolorose Irucidabant In plateis
 et Lectulis et precipue burgimagister
 Bernardus Proes In Lecto suo occisus
 fuit et quicquid actum fuit episcopus
 dixit quod Ipse fecit et Loco sui factum
 esset Ideoque anno sequente Amici occi-
 sorum viri ditates ditates et potentes
 validam conspirationem cum aliquibus
 vasallis territorii Inierunt qui Inse-
 parabilis amicitie cum
 Rodolpho de Diepholt etiam electo per-
 cesserunt et sese valide restrinxerunt
 ut eum Introducerent ad possessionem

Sepulto Igitur Frederico presule mag-
 nifico Rodolphus Dux cliensis quan-
 tatius ad traiectum veniens Dixit se-
 cum Rodolphum de Diepholt virum
 nobilem archidiaconum spa-burgen-
 sem, et canonicum ecclesie colonien-
 sis

sis quatenus cum ceteris vasallis ecclesie
 supplicaret ut Rodolphum prefatum
 In episcopum postularent. Nos Mi-
 nisteriales ergo et ciues et specialiter
 Lichtenburgenses Lichtenburgenses vi-
 dentes potentiam eiusdem ducis sup-
 plicantis supplicatorias preces et Ip-
 si cum duce pro eodem Rodolpho fut-
 derunt quidam autem concapitularium
 elegerunt prepositum sancte Marie
 fratrem Domini de bieren Sed ma-
 ior et sanior pars postulauit Domi-
 num Rodolphum ad Instantiam du-
 cis diuensis et ad Instantiam ciuitatum
 traictensis Dauantriensis Campensis Zwob-
 lens Amerffordenfis et Groeninghenfis
 Electione vero more solito celebrata
 clerus cum populo tripudiabat In Leti-
 titia et gaudio Fe. Teum Landamius
 solemniter In organo decantantes Et
 conuocato sequenti die Capitulo Lega-
 tos suos nobiles viros miserunt festi-
 nanter ad romanam curiam quatenus
 Domino Apostolico tunc Martino
 secundo electionem canonicè celebratam
 Innotescerent ut eundem quem post-
 tulauerant eis In episcopum Inuef-
 tret et confirmaret Dominus autem
 Apostolicus electionem diligenter exami-
 nans reperit hominem ~~siue~~ li-
 -teris et pene secularem electum quae-
 re postulationem minime admisit et
 talem

talem Indignum confirmare penitus
recusavit movens tamen electores ut denique
ad electionem procederent et talem se-
cundum canones personam eligerent
cujus vita et scientia posset omnibus
prodesse In exemplum Ipsi autem
mandata eorum apostolica contem-
nentes contumaciter alium eligere quam-
pridem postulaverant recusarunt.

Videntes Igitur trajectenses quod Do-
minus Apostolicus, venisset assentire
postulationi eorum conveniunt cuncti
vassalli et ministeriales ecclesie necnon
et consules civitatis trajectensis et par-
tium transjcelanum In D. anantria prae-
sente d.uce cliuensi ubi habuerunt ar-
chanium consilium quod quid eis utile
foret In his arduis causis facien-
dum Et conjuratiōe facta ex qua
necessum Dominum Rodolphum poter-
ant habere episcopum saltem ele-
gerunt eum habere sive patrie tuto-
rem et defensorem qui continuo hac
potestate fretus cunctas possessiones et
redditus ac castra et praedia ecclesie In
suos usus assuit Tunc papa Mar-
tinus videns quia electio ad sedem Apo-
stolicam propter electorum contu-
maciam denotata esset et sciens quia
nobilis esset ecclesie et valde re-
ligiosa et quia multi viri reli-
giosi et scientifici favent In
ea

ea tradidit Episcopatum Domino Zwedero
 Spirensi episcopo viro religioso Literato et
 nobili qui episcopium magnis debitis aggravi-
 tum Invenit Hic Igitur Zwederus natus
 de Cilenborch In anno Domini M^o IIII° XXV°
 In octava assumptionis beate Marie
 LII^{us} episcopus Inthronizatus est In civi-
 tate traiectensi Sed anno sequenti adven-
 sante sibi Rodolpho de Diepholt postulato
 Idem Zwederus episcopus cum quibusdam
 canonicis In vigilia penthecostes expelli-
 tur a civitate traiectensi, et mansit
 expulsus usque ad obitum Ipsius Attamen
 In plerisque oppidis Hollandie suscep-
 tus est pro vero episcopo et propter expul-
 sionem dimembrauerunt se a sedis traiec-
 tensis obedientia et adheserunt Domino
 Zwedero prefato Unde et gravis discordia
 excrevit In Hollandia

Quapropter anno Domini M^o IIII° XXVI° In
 vigilia penthecostes circa meridiem stren-
 nuus Dominus Johannes de Rijnauwen
 de veness miles venit stipatus paucis fa-
 tellitibus scilicet cum XIII° equitibus ex
 parte Domini Rodolphi de Diepholt et
 occupavit civitatem traiectensam atque vi-
 cit statim multos scilicet prepositum sanc-
 te Marie et Dominum de bueren fratrem
 eius etc. favore et pecunijs atque pro-
 missionibus corruptos sibi In auxilium
 copularunt cum quibus parte Domini Zwe-
 deri

den veri episcopi expulsa Introduxit prefatum
 Rodolphum de Diepholt atque taliter
 qualiter potenter In chatedrari decrevit Quo
 facto omnes fere canonici quinque ec-
 clesiarum nolentes consentire Intru-
 sionem violentam contra Jus et decreta ec-
 clesie Ipsius Rodolphi sese a civitate
 absentaverunt et ad Dominum Twederum
 cum omnes Juramento astrictu fidelitas
 erant Et non multo post Institu-
 ti sunt per nephas atque Intrusi
 multi alii canonici Loco absentantium
 se a trajecto Acta fuerunt anno hec
 anno Domini M^o IIII° XXVI. ^{Ex} quibus maxi-
 ma quarra oriri cepit et maxima parcia-
 litas non solum In territorio trajecten-
 si, verum etiam In Hollandia Ghelvia
 et omni diocesi trajecten^{si} Unde epis-
 copus verus Dominus Twederus de Culen-
 burch Jurisdictionem habens per Hollan-
 diam et Ghelviam auctoritate Apostolica ex-
 communicavit per totam Diocesim prefa-
 tum Rodolphum Intrusum et suos
 factores et excommunicationem per totam
 Diocesim publice exequi mandavit In
 omnibus ecclesijs Quod et factum est
 qui Rodolphus cum suis excommuni-
 cationem parvipendens gravatur reaggrava-
 tur et tandem tanquam membrum
 putridum et abscissum per Apostolicam
 declaratur Sed Ipse Rodolphus velut
 Ipsis furda appis furda auribus claus-
 sis

sis obduratus nil de Jure ecclesiastico
 curans collectis et contractis pinguium
 Immensis copijs castra et fortalicia
 Episcopalia violenter cepit et suis fi-
 delibus premuniavit Ex quo Lamenta-
 bili casu et disceptatione ecclesia tra-
 iectens nimium humiliata fuit

Anno Domini M^o III° XXIII. In crastino
 natiuitatis Johannis baptiste obiit Il-
 lustris princeps Reynaldus Dux Tulie
 et Ghelvie comes Lutphanie sepultus
 In manichusen ordinis charthuseusis
 prope Wilhelmium Germanium suum
 Cui statim successit Arnaldus filius
 Illustrissime Marie filie Domini de
 arkel et ex Domino De egmonda ge-
 nitus

Eodem anno perijt decollatus In Hagha
 ante palatium Dominus Johannes de
 Vliet miles ac In frustra diuisus sus-
 pendebantur membra eius ante por-
 tas capitalium ciuitatum Hollandie
 In spectaculum eo quod it dicebatur ve-
 neno Intoxicauit et Infectum Domi-
 num Johannem Ducem bauiarie quia
 propter Johannem Dux Brabantie
 scripsit Johanni Duci bauiarie qua-
 tenus sibi vellet contra potentiam Ducis
 cloestrie In auxilium venire Super qui-
 bus Johannes Dux de bauiaria sibi res-
 cripsit

cripsit quod tertia Decima die a receptio-
ne firarum literarum. Indubitanter
veniret ad eum vita comite Sed Imme-
diata cepit subito Infirmari de fevo In
tertia Decima die a receptione literarum
predictarum

Anno Domini M^o III^c XXIII. In festo epis-
phanie In auroa obiit Illustrius To-
hannes Dux bavarie In Hagha In
palatio Qui sepultus requiescit In cho-
ro conventus fratrum predicatorum In
Hagha In australi parte eiusdem cho-
ri postquam Hollandiam tutoris no-
mine strenue per VII. annos resisset

Post cuius obitum cabellavenges In-
tradiserunt serenissimum principem
Mohannem Duce B. brabantie In Hol-
landiam quorum consilio et auxiliis In
omnibus civitatibus homagiabatur tan-
quam veris comes eo quod esset Legitti-
mus maritus Domine Jacobe Contra
vero Ducissa Jacoba protunc In han-
nonia cum hoerensibus suis compli-
cibus moram trahens dolens se ab Hol-
landia secludi nec vires suis for-
liris contra tot magnates posse sufficere
ad resistendum eis habito seniorum et
siorum procerum consilio maturo mi-
sit segregatum florentium de kiffhocck
cum hoerensibus consensu margarete Du-
cissa

cisse de burgundia matris sue versus Schoen-
hoviarn ut eam occuparent et ditioni sue
potenter subijcerent Quid et factum est
Nam florentinus de kijshoek cum suis
callide oppidum Ingressi confestim oc-
cupaverunt circumvallando Impetuose
Idem castrum cuius ante presidium bel-
lica manu potenter vicerunt valde egregie
Supra quod castrum erant capitanei et
castellani viri egregii et strennii felices
Wilhelmus de colster et Albertus Dic-
tus bejlinck stipati quinquaginta ap-
probatis armigeris

Itaque hoerenses Incessanter Idem
castrum diu Inpegerunt assultibus ac
diversis tormentorum generibus Contra
vero castrenses Indefinenter sese defensas
tes per sex hebdomadas satis Ipsis
formidolose obstiterunt quoadusque coacti
penuria victualium Ipsum castrum Libe-
re salua vita omnium castrensiu
Dempto Alberto bejlinck Ipsis ad nu-
tum Ducisse tradiderunt Albertus Itaque
bejlinck affectuatus de vita per men-
sem dimittebatur Liber Tre at ad suos
prestito solummodo Turamento post
mensum ut rediret rediuntem ergo post
mensum ex antiqua Invidia viuum
sepelierunt prope quoddam molendi-
num In noctis umbra

Interea

Interea nobilis Domicellus Jacobus Dominus de Gaesbeck de Apcauda De puit et strien ordinatus rector Hollandie egregie regens totam patriam ex parte Ducis Johannis Brabantie mariti Ducis Jacobe eliminavit atque prescripsit omnes aduersarios prefate Ducis cuius etiam studio anno Domini M^o III° XXV° ciuitas Schoenhovie extiterat circumuallata et obfessa In profesto sancti Lugderi In ieiunio ab omnibus fere ciuitatibus Hollandie Zelandie et Frisie Demptis Tiericree Gauda Amdwater et Brielis que ciuitates stantes neutrales non Intro-miserunt se de prefata guerra

Igitur prefatus Domicellus cum ciuitatibus Hollandie Ipsam oppidum et castrum valde terribiliter cum diuersis Ingenijs Impegerunt et cotidianis assaultibus nimis acriter Insestauerunt Contra vero nobiles hoccrenges cum quinque ^(sic) militibus et viginti Domicellis cum oppidanis et alijs fortissimis bellatoribus In unum collecti et In dicto oppido recepti multotiens tempore obsidionis e portis erumpentes hostili acie Hollandinos priuato bello petunt ac eos hostiliter Inuadentes totum exercitum disturbaerunt atque victoria positi cum multis captiuis et preda maxima victorioso regressi sunt

Insuper

Insuper quadam nocte secrete approbati
 armigeri Ducisse ex Schoenhovia declinan-
 tes venerunt ante Rotterdammis quod
 oppidum navigio Intrañtes potenter cepe-
 runt ex portu ^(sic) eiusdem oppidi multas
 naues cum reliqua maxima preda quas
~~agaciter~~ sagaciter deduxerunt, per fluxum
 maris versus Schoenhoviam quod Rot-
 terdammenses agnoscentes contractis suorum
 oppidanorum validis copijs cum cornibus
 horrifanis et vexillo oppidi eos Insequen-
 bantur volentes raptam predam violentis
 excutere vel pro Illata sibi contumelia
 cruentum bellum cum eisdem committere
 Et ecce convenientes In unum pro-
 pe Schoenhoviam magna strages Inhor-
 ruit nam certantes ferere pro corona
 victorie post oblongum conflictum Rotter-
 dammenses terga vertentes profugati sunt
 a bello et ex magna parte passim occisi Et
 sic strenui preliatores Ducisse Jacobe
 tropheum Landis adepti capto vexillo civita-
 tis cum sculteto et pluribus alijs Rotter-
 dammensibus victores Schoenhoviam Leti
 Ingressi sunt Tandem post Longam ob-
 sidionem cum Hollandienses milites et
 Domini perpendissent quod parum vel ni-
 chil profecissent et civitas faciliter sine
 magno discrimine capi non posset volentes
 obsidionem dissolvere cum hanc miserunt
 Solemnes preces pro Adolpho Duce
 cliensi et pro comite de moirsa quate-
 nus

nus Ipsi ordinarent treugas vi. hebdo-
 madarum et eo commodius sine damno
 uniusquisque ad propria remearet quod
 et factum est Et sic post obsidionem
 xxiiii. septimanarum et quatuor dierum
 scilicet In festo decollationis sancti bap-
 tiste dissoluta est obsidio relicta civitate
 Schoenhovenensi Illefa. Cuius obsi-
 dionis tempus et annus continetur dis-
 tincte In hoc metro
 Rüger max vallat Schoenhof sane col^(See)
 et aurfert.

(vozem legere non possum)
 Eodem tempore Impetravit et recuperavit
 cornes Dominus de hoc --- per carnitem
 de moirsa Dominium de altena cum
 oppido De waudrichem a quo violenter pa-
 rentes eius Deiecti fuerant

*(Hae fere paginae
 in Cod. vacuae
 relictas erant.)*

De dūce Philippo bürgūndie comite
 flandrie bürgūndie arthesie Do-
 mino machlinie Salinarum he-
 rede et tutore comitatum han-
 nonie Hollandie Zelandie et Do-
 minii Trisie

Philippus igitur dux bürgūndie martuo
 illustri principe Johanne dūce bavarie
 herede et tutore Hollandie avunculo suo
 per cabbelliavenses vocatus ex flān-
 dria eo quod dūcissa Jacoba neptis sua
 non haberet aliquam prolem et Ipse
 proximior sanguis et verus heres comi-
 tatum hanonie Hollandie et Zelandie
 Jam foret qui cum maximo appara-
 tu plebis et militie persequitur can-
 ductum cabbelliavensium ad Hollandiam
 veniens statim Introductus fuit et ac-
 ceptatus per Dordracenses tanquam
 verus heres Hollandie

Erat enim hic illustrissimus princeps
 Philippus dux bürgūndie filius mar-
 garetę filius Alberti dūcis bavarie co-
 mitis hanonie Hollandie et Zelandie

Insuper Wilhelmus dux comes Hollan-
 die pater Domine Jacobe habuit In
 uxorem sororem patris sui Ita quod
 Philippus

Philippus dux Burgundie et Isabella Jacoba
 ducissa comitissa Hollandie fuerunt In
 proxima Linea scilicet uterque fuit fi-
 lius avunculi et matertera In invicem

Philippus dux Burgundie duxit in uxorem
 Isabel filiam Johannis prepotentis
 regis portugalie de qua genuit tres fi-
 lios scilicet Inducium Indocium et
 Anthanium et ^{Karolum} Jacobum sed duo de
 ipsis mortui sunt In Juventute Ter-
 tius autem per cunctipotentis gratiam
 Karolus nomina supervixit.

Notandum vero est quod subsequitur
 nam relatum est a fide dignis quod
 pater eius rex portugalie cum filiam
 suam mitteret ut desponsaretur Philip-
 po magno duci prefato spiritu prophe-
 tico ad eam dixisse fertur filia mea
 Charissima tu tres habebis filios et
 quos Ipsa Lactaveris vivent quod
 vero non morientur Primo ergo In-
 docium et Anthanium proprijs non
 Lactavit ^{ub} ~~ver~~ribus et mortui sunt antes
 quam ^{per}venissent ad maturam aetatem, sed
 tertium Karolum nomina ipsamet
 Lactaverat iste mansit solus su-
 perpes In vita qui etiam in suo bap-
 tisterio suscepit militarem ordinem

Insuper iste Philippus magnus
 dux Burgundie habuit multos bastar-
 dos

dos et bastardas quos omnes honorifice ditavit atque magnificavit secundum excellentiam suae maiestatis gloriosus Itaque rex Philippus in sua juvenili etate mirabilia et quasi inaudita multis seculis perpetravit cum Henrico Rege Anglie in regno francie

Postquam rex francie Ideo occidisset patrem, videlicet Johannem Ducem burgundie nam bellicosa manu profugavit ipsum regem francie ~~franco~~ De toto ^{regno} suo ac urbem Insignem parisiensem armata manu intravit

Insuper et Philippus iste pro remuneratione eterne beatitudinis obtulit in colonia sanctis tribus regionibus lampadem auream perpetuis temporibus arsuram

Verum etiam Idem dux gloriosus providit fratribus minoribus Therosolimis sepulchrum dominio custodientibus, omni anno mittens eis alimoniam et cetera alia necessaria victui quotidiano

Hic etiam magnus Philippus dux habuit quendam avunculum, qui fuit bastardus Alberti ducis cui nomen erat Wilhelmus miles egregius qui In vita sua bina vice visitavit sepulchrum Christi

Christi Therusalem et corpus sancte Ka-
therine In monte synag qui ordinem
militarem suscepit Therosalimis

Hic ergo Wilhelmo strenuo militi
Idem dux donavit in feudum tria villa-
gia in occidentali Frisia videlicet Scha-
ghen berninghorn et Florinchusen Et
Iste Wilhelmus miles et bastardus Ar-
berti ducis fuit primus dominus de Scha-
ghen

Anno domini millesimo quadingentesimo xxv^o
ciuitates Haerlem Leydis et Amstelredam cum
multis et infinitis bellatoribus et opidis
Hollandie contractis conuenerunt usque ad
villam de Alphen

Et econtra gaudenses cum tota eorum po-
tentia subito ad locum iam dictum contra
prefatas ciuitates in bello aduenerunt nec
mora quando gaudenses cum suis aduersa-
rijs perniciter in iniicem irruerunt

Tandem post oblongum conflictum gauden-
ses victoriam adepti sunt et triumphan-
do bellicosa manu obtinuerunt strenue veal-
lum ciuitatis Haerlemensis Leyden ses
et Amstelredamensis. Contigit autem hec
eruenta strages altera die post festum un-
decim milium virginum

Igitur eodem anno scilicet m^o cccc^o xxv^o

Illustri

Illustriſſis Johanneſ Dux Brabantie ſciens
 eundem Philippum Ducem burgundie
 verum heredem Hollandie conſilio ſuorum
 primatum ordinata fuit ſolemⁿⁱ Dieta cum
 omnibus principalibus civitatibus hanno-
 nie Hollandie et Zeelandie in hanno-
 nie in oppido dicto berghen In qua ve-
 nerunt Johannes Dux Brabantie Philip-
 pus Dux burgundie et domina Jacoba
 duciſſa bavarie comitiſſa Hollandie Ubi
 inter cetera concludum et decretum fuit
 quatenus Philippus Dux burgundie tam-
 quam heres ordinaretur tutor Hollandie
 Zeelandie et Friſie et Johannes Dux Bra-
 bantie habebat hannoniam, Sed il-
 luſtriſſime patriciſſe duciſſe Jacobe proch-
 puros nihil omnino assignaverunt ex
 paterna hereditate ſed ut quidam tradunt
 iam concludum fuit de eius captivitate
 occulte fienda per predictos duces quod
 et factum eſt Et Philippus Dux burgun-
 die duxit ſecum inclitam Ducem Jaco-
 bam neptem ſuam ad gaudam, Ubi
 illa nobilis proles ſub cuſtodia manſit
 aliquo tempore, quaſi captiva cum pau-
 ca familia

Tandem aliqui proceres Hollandie ex parte
 cabbeliavenſium ſuis ſufurrationibus
 et veneratis conſilijs eundem Philippum
 Ducem ad hoc Inſtituerunt ut ipſe Dux ſe-
 crete clauſiſſet eandem Dominam Jacobam
 caſtrali Tociunde mancipaſſet cuſtodie
 cum

cum parca familia In castro de Rijfele
in qua omnibus diebus vite sue tanquam obses
permanisset Sed dum hoc minime prae-
sidentiam ducisse latuisset significavit hoc
..... secretissime ordine celerrime pre-
cipiis amicis & fidelibus suis qui deliberato
et archano consilio habito valde condolentes
sibi ignorantes quomodo possent eam liberare

Demum duo videlicet Arnoldus Spirinck
de aelburg et vos de Delft commorans
in hiesden habentes preparatos equos ^(sic) ubique
venerunt causa visitationis in quibusdam ^(sic)
habentes breves viriles vestes sub vestibus
suis apud eandem Dominam Jacobam quas
cum induisset ixit sese sola sub specie
viri cum illis duobus per custodiam
sibi deputatam et nemo eam cognovit eo
quod non suspicabantur eam sic exituram
Statimq; ascensis equis ad hoc bene prepara-
tis equitauerunt per totam illam noc-
tem Donec venirent Antwerpiam Tūque
statim preparatus fuit plastrum siue
curruis cum fortibus equis et siue dila-
tione equitauerunt ita quod circa crepuscu-
lum venerunt in woudrichem Deinde in
castro de hockele tertia vero die hora no-
na ante meridiem In Vianen deinde in
Schoenhoviam Donec tertia die venissent
fessi valde In woudrichem Deinde in
Vianen ubi exiens se vestimentis viri
induit habitum muliebrem ubi gra-
tiose recepta est, et honorata per
Dominum

(vocalam intermedean
legere non potui)

Dominum Henricum de Vijanen militem et
navigavit statim cum eodem versus Schoen-
hoviam et facta est letitia magna per to-
tum oppidum De Jucunda adventu suo

Ubi confestim hoerzenges convenientes
pro magna parte navigavit altera die ver-
sus gaidam ubi similiter accepta fuit tan-
quam vera ducissa et comitissa Hollandie
Similiter post hoc perrexit in oppido
Aldewater ubi adiutorio Dominorum de Vijan-
nen et Montforde etiam introducta fuit tan-
quam domina Hollandie. Contra vero ceterae
ciuitates Hollandie indignate et hoc egre
ferentes diffidaverunt eam cum suis com-
plicitibus sic quod magna et periculosa quar-
ra inde inter eos proveniebat hoerz-
enges vero requisierunt sibi in auxilium
cum predictis Dominis territorium infer-
rius trajectensis et Doravitt diravit illa
quarra fere tribus annis

Anno domini M^o cccc^o xxvi^o quarta die mens-
is aprilis Domina Jacoba colligens ar-
migeros ex ciuitate gaidensi ex Schoenho-
via ex Oudewater et Kenemarsa obsedit
ciuitatem Haerlemensem quam cum tri-
telis Ignitis et bombardis ac cum Diversis
tormentis per quatuor hebdoma-
das Laccessit

Quapropter Philippus magnus duo bus
quindie congregavit copiosum exercitum

ex Flandria et Picardia in quo exercitus
 fuit etiam Dominus de Lichtenvelde et
 Cammer^(sic) quos Philippus dux Burgundie
 destinaverat ad Hollandiam et usque
 in Lejdum pervenerunt proponentes die se-
 quenti Dominam Jacobam prefatam
 de civitatis prefatae obsidione cum poten-
 tia propellere quod cum percepisset Do-
 mina Jacoba subito lacum metavit,
 et cum suis bellatoribus occulte usque
 ad fluvium In Alphen pervenit, et rep-
 perit Lejdenses cum ^{toto} exercitu prefato in vil-
 la prenominata. Quod cum conspexisset
 Dominam Jacobam adesse preparaverunt
 se ad bellum. Tenim Dominam Jacobam ex
 sua animositate cum telis stridentibus
 et e recillis rutilantibus in aggere af-
 tetit et hinc exercitum in propria per-
 sona occisione prefato. Et ecce con-
 currentibus utriusque partibus in unum
 armarium ^(sic) bellum inhorruit.

Denique post utriusque partes horren-
 dum excidium Dominam Jacobam obtinuit
 victoriam laudem. Cecidit autem in
 eodem bello Otto de Remmerswael bal-
 -vies Luytlandie cum plerisque nobilibus
 et scutaribus audacibus.

Interea anno Domini millesimo cccc^o xxvi^o
 venit ex Anglia Dominus Jacobus in auxilium
 Dominus de Fulwater cum multis armige-
 -ris.

ris in Zelandia missus a dūce dossester
 reputans se Legittimū maritū Do-
 mine dūcisse Jacobe, venit igitur In in-
 sula dicta schauwen prope Tievorec cū
 firmiter adheferunt Dominus de haemsteden
 cū omnibus hoeczenibus, morantibū
 in Zelandia qui que congregantes se ibidem
 decreverunt nauigare versus gandam apud
 dūcissam Jacobam Cum ergo naviga-
 rent ignorantes dispositionem aquarū
 supervenerunt ex parte nobilis Jacobi do-
 micelli de Gaesbeeck multi armigeri ex
 oppido gheeroliet et ^{Dno (Sec)} Domino de pūt cū ba-
 liūo Ipsorum cū cornibus stridentibus
 et ^(Sec) eos animose debellarent Quod anglici
 videntes non valentes se mouere de Loco
 eo quod per refluxū maris fixi
 super paludifam terram persteterunt, red-
 diderunt se salua vita ipsorum genere ^(Sec) et
 captiuitate baliūi et predicti Domi-
 celli de gaesbeeck Quo facto omnes gheer-
 oliet venientes carcerali mancipabantur
 custodia captiui

Igitur Philippus dux burgundie tutor Hol-
 landie percipiens anglicos in Zelandia
 cū hoeczenibus collectos aggregauit va-
 lentes armigeros cū quibus et cū om-
 nibus capitaneis ciuitatibus Hollandie oc-
 currit predictis apud villam dictam braues-
 schauen in profesto sancti Ponciani
 martiris

(f. domeno)

martiris ut in virtute magna disturbaret aduersantem sibi huncum et ecce confecto iam prelio in fremitu buccinarum et sonitu ~~tympanorum~~ tympanorum anglici armose cum hocrensis forinidolosum agentes prelium In primo congressu multos occidit Dominum Franconem de Borffel Domicellum Jacobum de Borffel letaliter vulneratos prostrauerunt et tanquam intrepidi pugiles dire pro corona victoria certantes nobiliter persequerant.

Tandem Dordracenses a latere venientes diuiserunt anglicanum exercitum et pene omnes occiderunt Et sic inclitus dux Philippus burgondie Hollandie tutor triumphantem belli obtinens omnes emulos suos aut a bello profigauit aut trucidauit aut captiuauit et sic victor in pace redijt ad Hollandiam

Corruerunt autem cum anglicis Dominus Raso de haemstedem Dominus de Costinis de haemstedem Dominus Johannes de Hodenpijll Dominus Johannes de Reness Dominus Andreas de Valis milites acerrimi cum multis alijs approbatis Laude dignis armigeris Sed verus Dominus de haemstedem cum paucis alijs captus brielis In iocunda prisione Locubatur Corruit setiam ex parte Ducis Philippi predictus Domicellus Iacobus de Borffalia filius Nicolai

vir nobilis et magnanimus cum paucis aliis
de borfalca eo quod borffelenas in
fronte sine acie belli primi hostes
intraferunt et debellauerunt

Anno Domini millesimo cccc^o xxvi^o il-
lustrissimus Johannes Dominus de Arkel
de pirpont et terrarum machlinie relaxa-
tus fuit et emptus ex prisione post xii. an-
num captiuitatis sic mediantibus domero
de weesmael et Wilhelmo de Ghent qui
statim rediens ad paternum Dominium
gratiose recipiebatur tanquam verus Do-
minus in oppido de Leerdam et castro eius-
dem insuper in dominio de schoenweert
et in omnibus districtibus eorundem sed non
In oppido de Gorinchem cum Dominio de
Arkel

Anno Domini millesimo cccc^o xxvi^o quare-
ta die aprilis Domina ducissa Jacoba per-
rexit cum ciuitatibus suis scilicet Schoen-
horua Gauda Audewater kinemaris et tra-
iectensibus et cum reliquis hoccensibus
amicis suis et obsedit ciuitatem Haerle-
mensis per quatuor hebdomadas quia mil-
ti Haerlemenses fauebant magis ducisse
tanquam vere et hereditarie Domine quam
Philippo duci burgundie tutori Hollan-
die

Contra vero factores ducis habentes Do-
minum

970
minum Roelandum de Vuytkercken In ca-
pitaneum viriliter resistebant eis atque contra
hostes forenses viriliter hostiliq[ue] acie for-
-dolose decertabant sepe

Hoeczenge vero potenter in contumeliam
Haerlemensium combusserunt domos et
multas molendinas extra portas civitatis
stantes atque diebus mansionibus nimis
acriter intron^(sic)es Infestaverunt

Philippus itaq[ue] dux burgundie hoc audiens
plurimum ex huiusmodi presumptione
indignatus volens liberare civitatem Haer-
lemensem misit confestim magnam
exercitum flamingorum, gallorum Hollan-
dor^(sic) et Zelandorum quibus prefecit
egregium et strenuum militem Ho-
Johannem Dominum de vuytkercken ut
in virtute magna disturbato exercitu aduers
sario^(sic) liberaret obsessam civitatem qui
dam^(sic) Lejdis infimiliter conuenissent ut
altera die applicarent finibus Haerlemensi-
um, ecce statim cum hoc industriam dice-
cisse ~~sumere~~ minime Latuisset protinus
obsidionem Ipsa dissolvens occurrit ipsis
per infidias in clangore tubarum et
stridore tympanorum apud villam dictam
Alphen sitam supra Rhenum prope Lej-
dis in profesto sanctorum apostolorum
Philippi et Jacobi

Contra vero Dominus Johannes de Vuyt-
kercken

kercken Improvisis hoc principiens ordi-
natis aciebus decenter in signis varijs et
turbis stridulis ipsos hostiliter irruens
crudele bellum in iniicem commiserunt
denique post longum conflictum Domi-
nus Johannes de Vuytkercken lassitudine
belli fatigatus corruentibus multis fiorum
fugit a bello et Hollandie populis cum
aliquibus gallicis ex magna parte con-
festim occisus Corruerunt autem ex par-
te Philippi ducis burgundie v^c. electi et
approbati armigeri et amplius et precipue
totius fere consularis civitatis Leydenes
cum LXXXV. oppidanis Leydensibus Pau-
ci vero ex parte ducisse Jacobe

Ordinabantur denique ibidem ex parte do-
mine In milites videlicet Dominus Johannes de Wap-
fener Dominus Henricus de Cronenburch
Dominus Everardus bastardus Hollandie
Dominus Johannes de Langeraeck Do-
minus Theodericus de Merweda Domi-
nus Gerardus de Poelgeest Dominus
Arnoldus de Ghent Accidit autem hec
cruenta strages in profesto apostolorum
Philippi et Jacobi post auroram de
mane

Eodem anno indignate ceterae civitates Hol-
landie percipiebant hoceranges depredan-
tes vicinas villas confinium suorum, et
in

in eadem villa de Alphen excubias et insidias ordinare et collocare conuenerunt ciuitatenses de Haerlem de Lejdis De Amstelredam cum suis districtibus ut ab eadem villa eos profugarent quod cum fautores ducisse prescivisset In unum conglomerati apud eandem villam in tubis frementibus, et signis irradiantibus eisdem occurrere presumpserunt, et ecce conferto iam prelio penes eandem villam alphen pro corona victoria animosa decertantes post ~~occisionem~~^{occisione} multorum pugilum ciuitates Hollandie amissis omnibus vexillis earum a bello profugate sunt

Post autem illustrissima ducissa Domina Iacoba victrix in magna gloria cum obtenta preda in castro de Gauda se recepit Deo gratias agens de obtenta victoria

His Itaque gestis partialitates que dicuntur hęc, ceperunt animosa audacia et sententia pro capitaneo comitis ^(.52) maghen et ex parte ducisse Iacobe congregauerunt recentis armigeros cum quibus venerunt ad Waterlandiam et potenter obtinuerunt tria oppida Waterlandie videlicet Monkendam Pirmereijnde et Eam et sic ulterius processerunt in manu forti ad occidentalem Frisiam Cum ergo optinissent oppida Frisie scilicet Eijnhuijfen et medenblyeck cupiebant etiam tertium hoc
est

est Hoern quod cum audissent oppida-
ni de Hoern egressi sunt cum armige-
rorum copiis ad bellum in quo bello oc-
ciditur Schültetus de Hoern cum mil-
tis alijs probis viris Oppidani vero de
Hoern cernentes horrorem crudelissimi
belli violenter ingrere et occisionem suo-
rum oppidanorum vehementer inualef-
cere citius quo potuerunt fugerunt ad
oppidum suum absque grauiori dispendio
Pleri Plerique tamen manserunt cap-
turi Inter quos erant quatuor viri
probi et potentioribus oppidi

Wilhelmus igitur naghel appropinqua-
uit oppido dicens secum illos quatuor
captiuos et oppidanos infummauit
dicens nisi michi tradideritis oppidum
decollabo continuo oppidanos vestros ante
te portas oppidi hoc dicebat quia cre-
debat quod oppidum traderetur antequam
permitterent captiuos decollare Unde et
gravis alteratio in oppido exorta est,
non tamen valebant tradere oppidum
sed expectabant auxilium a Philippo duc-
ce venturum Sic itaque factum est nam
Philippus dux Burgundie misit ad
Hoern Dominum de Leleodam prin-
cipem militie sue cum copioso exerci-
tu IS namque Dominus veniens
Hoern apportauit oppidanis optatum
auxilium

auxilium. Unde die Dominica sequenti aper-
 vnit portam aquilonarem et exiit cum
 suis armigeris adversus Wilhelmum
 naghel et kenemaros in prelium ingra-
 tumque est prelium in ipsa die quia
 oppidani etiam exiunt et steterunt con-
 tra kenemaros Cecidit autem in bello
 ibidem Wilhelmus naghel cum exer-
 citu cum suo multa tamen kenemaro-
 rum caute agentes fugerunt Persequen-
 bantur nihilominus eos adversari
 usque waggerom et mors cepit mil-
 tos ^{ius.} in eodem tamen bello Domi-
 nus de leleadam accepit duo vulnera
 a lanceis adversariorum suorum
 in fronte scilicet et in cruce inde et
 permansit in oppido Hoern sanationis
 gratia Deinde aliquibus diebus tran-
 factis cum idem Dominus cepisset fa-
 nari venit ad oppidum Hoern Philip-
 pus dux burgundie et suscepit ^{itur} ab oppida-
 nis cum magna honorificentia Etiam
 oppida Waterlandie et occidentalis Fri-
 sie prefata Idem Dominus Philip-
 pus sub potestate sua acquisivit et
 obtinuit.

Anno Domini M^o cccc^o xxvii^o Philip-
 pus dux burgundie cum Innumeris
 bellatoribus potentissima obsidione
 circumvallavit in hieme oppidum et
 castrum de sevenberghen cum cum Hol-
 landicis

landricis et pleribus cabbelianensium quod
quotidianis afflictibus et diversis incursio-
nibus valde Lacesiunt

Contra vero Dominus de Sevenber-
ghen cum nobilibus militibus et precipue
cum hoecrensibus castrum et oppidum egre-
gie defensans forenses hostes nimis ter-
ribiliter fundibulis bombardis et diversis
armarum generibus a presidijs abegit
Et quia Dominus de Sevenberghen con-
trarius et molestus fuerat subditis
suis per diversas exactiones Ideoque va-
sillando ^{plac} murmurare quotidianis ceperunt
contra eundem Ita ut patet quotidianis
Intestinum bellum insurgere quod at-
tendentes hoecrensenses caute consulti
per amicabile Interloquium hoc
modo reconciliati sunt quatenus Domi-
nus de Sevenberghen libere Resignavit
Domino duci Philippo castrum et oppidum
de Sevenberghen satius Iuribus privilegijs
vita et bonis omnium oppidanorum quod
et factum est

Igitur post obsidionem XVIII. ebdomadarium
illustris Philippus dux burgundie admis-
sus et introductus honorabatur in oppido
de Sevenberghen tanquam verus Dominus
de Sevenberghen castrum eiusdem ^{oppidi} annis
et militibus suis promittens et implens
Et sic Dominus de Sevenberghen cum
amicis suis libere recedens postmo-
dum

dum aliquo tempore sustentatus per
amicos suos tandem exil et depauperatus
fere procholor moriebatur in territorio
coloniensi in oppido dicto Keijferswerde
supra Renum nihil terrenum post se re-
linquens

Anno Domini millesimo cccc° xxvii° pri-
ma feria quinta in quadragesimis occisus
est Philippus de Egmonda schultetus
delfensis cum quinque alijs ^{per} quosdam villa-
nos ex Maeslandia, Et sabbato post hoc fue-
runt duodecim de illis ibidem decapitati

Eodem etiam anno commissum est bellum
navale prope wijeringiam Inter hocce et
cabbelianis in quo cabbelianenses victoriam
sunt adepti multis de eorum adversarijs oc-
cis et extra naues eiectis. Quinimo cepe-
runt captivum ibidem Wilhelmium Domi-
cellum de brederoeden cum infinitis alijs
probris viris de quibus decollati fuerunt
octuaginti ^(Sex) viri

Anno Domini millesimo cccc° xxvii° in
bona hebdomada obijt illustrissimus prin-
ceps Johannes dux Brabantie et Lim-
burgie verus maritus nobilissime ducisse
Domine Jacobe comitisse hannonie Hollan-
die obijt braselle atque sepultus requiescit
ecclesia in ecclesia sancte quidile eiusdem op-
pidi Cui statim successit Philippus fra-
ter eius prius comes sancti Pauli comar-
tabulus

tabulis francie sed illo etiam infra annum
defuncto successit Philippus dux burgundie
filius avunculi sui eo quod sine prole dece-
serat a seculo

Eodem anno idem Philippus dux burgun-
die brabantiae etc. homagrabatur denno
tanquam verus heres et tutor Hollandie
etc. consilio et auxilio cabellavengium
per omnes civitates Hollandie et Flandie
et Frisie Dremptis Gauda Schoenhovia
et Aindewater quas civitates Ducissa bava-
rie Domina Jacoba comitissa Hollandie
sibi vi tenent favore et potentia hoccen-
sium

Eodem anno diffidavit Philippus dux bur-
gundie heres et tutor Hollandie territorium
traiectense eo quod contra auctoritatem Do-
mini Apostolici et generalis concilii per-
venit et per nephas expulso vero eorum
episcopo super — introduxisset Rodolphum
de Diphont excommunicatum, que guerra dur-
avit multo tempore atque nunc hi nunc
illi exercitibus potentia sepe copiosas
exercituum acies producentes stragem mag-
nam in invicem commiserunt

Dux vero Philippus vir audax et stren-
uus oppidi Amerfordie bella mar-
ni menia scandens in propria nobi-
bili sua persona fossata permeans idem op-
pidium

pidum oppugnauit sed non expugnauit propter
fortem resistantiam oppidanorum etiam quia
Ghelrenses promiserunt ex alia parte
idem oppidum expugnare et non uenerunt
quare post ruinam aliquorum idem im-
perterritus dux burgundie retrocessit eo quod
fuit procholor vulneratus Causa autem ex-
pugnationis fuit quia venerabilis Dominus
Luedericus verus episcopus traictensis sem-
per ibidem trahit moram Sed quia tra-
ictenses abstraxerunt se ab eius obedientia
suffragatione aliquorum etiam in secreto pri-
us Amerfordenses pro magna parte
quantum in eis fuit abstraxerunt se ab eo-
dem episcopo Ita quod timebat de die in
diem expelli aut occidi ab eis per tu-
multum Quare supplicationibus et precibus
eius impetravit a duce Ghelvie
copiam armatorum per quos tute et se-
cure seruari possent Amerfordiam

Dux igitur Arnoldus misit sibi in sub-
sidium mille equitres qui in crastino de-
collationis baptiste intrantes Amerfordiam
incorporauerunt sibi eandem comitatem in-
nientes eam ad beneplacitum fovenfium
Sed eodem anno in vigilia omnium san-
torum factis treugis Inter episcopum
et Ghelrensis^(sic) equitres salutato episcopo
recesserunt ab Amerfordia Et ipso die
animarum ciuibus Amerfordenses inuito
episcopo apertis suis portis et expulso vero
eorum

eorum episcopo Domino Twedero de Culenburch
repperunt intrusum. Rodolphum de Diephout
cum traiectensibus et eorum complicibus
prestantes eidem fidelitatis homagium re-
sistentibus tamen armigeris. Ghelrensis
pro viribus ipsorum existentibus in fortal-
licijs per triduum qui tamen tertia die saluis
corporibus et rebus recesserunt

Eodem anno Rodolphus de Diephout diffidavit
illustrissimum principem Arnoldum ducem Ghel-
rie^{etc} quare anno sequenti in castro sancti
Geertridis et idem Rodolphus postulatus
traiectensis cum civitatibus traiectensi
Amerffordensi Daxantrensi Campensi
et Swollesensi et cum comite de hucij ar-
mata manu videlicet cum mille equitibus quo-
tuor milibus milibus armatorum intrantes veli-
am incenderunt tam superiorem veliam
ab appelteren quam inferiorem a wilpe us
Hatterem ad decem et octo villas et infringen-
tes ecclesias maximam rapinam in bestijs
et alijs utensilibus inde trahentes post tri-
dium reversi sunt ad propria ^{nullo} obstantibus

Eodem anno scilicet m^o cccc^o vigesimo
septimo secunda die aprilis Traiectenses
iterum combusserunt omnes domos reedifica-
tas in Ysselsteijn

Eodem anno predicto ipso die sancti Ambro-
sij

si Ghelrenses combufferint et vestauerint
villas Ameronghen Woudeberch Spal-
kenborch et quam plura Damna intulerunt
traiectensibus

Eodem anno millesimo cccc° lxxviii° Ghelren-
ses combufferunt in terra Drenthie et In-
tulerunt incolis infinita Damna redēn-
tes cum magna rapina incolūmes ad
propria Accidit autem ista Dominica
qua cantatur in ecclesia ad introitum
misse Cantate et feria secunda sequenti
Quapropter indignati Dauantrenses cum
suis feria quarta reliam intrantes capti-
nauerunt lxxv ciues Zutphamenses,
apud Brammen, et combufferunt vocat
Brammen, Diern, usque Aernhem

Eodem anno scilicet m° cccc° lxxviii° in cras-
tino octavarum Petri et Pauli apostolorum
Rodolphus de Diepholte cum traiecten-
sibus, et transjelanis et Hollandinis
numero quasi septem milia armatorum
cum ducentis equitibus transfretavit
Renum Renum apud oppidum de Rhie-
nen et combufferunt et spolianerunt om-
nes villas circa Renum scilicet haesogen
kesteren Lyenden Gemenen Inghen Eck
Maiderick usque Ranenswade Et Ghel-
renses scilicet tijelreweert Boemel et
Boemelreweert cum aliquibus armatis
et

Demoran?

et equitibus de ~~noimagio~~ noimagio persequentes eos habuerunt conflictum cum ipsis Et Gelvenses terga vertentes cefi sunt sperfim per agros et captiuati sunt ultra quingenti homines et ceteri cum ~~in~~ magno scandalo fugerunt

Item secunda die post hoc combufferunt Traiectenses claustrum insule beate Marie virginis in villam de beest et sic salui cum magno honore mediante Domino Wilhelmo Domino de bueren eorum ductore traiectum redierunt.

Eodem anno feria sexta ante Este mihi exsurrexit in Cathalonia tam vehemens terre motus et diu Durans subuersens viginti ciuitates et unam abbaciam et terre motus ille processit ulterius versus aguitaniam et franciam et deuenit ad montem pessilanium et in eadem terra ciuitas magna territoria nomine ^(sic) abforta ^(sic) est et locus in loco ubi ciuitas stetit tante profunditatis est quod a piscatoribus profunditas enveniri non potest

Insuper in eadem terra de quadam filia exiit ^{us} versus quem sequebatur maxima multitudo serpentum qui ciuitates et villas ingredientes infinitam multitudinem populorum occiderunt Item fortissima ciuitas

in cathalonia que dicitur bartzinonia
 est ab omni populo propter Ruinam
 ipsius et homines quasi amentes
 currunt in Campis pro timore terrimo-
 tus illius Hic qui ista vidit pro fuit
 prior vallis Thesa ordinis char-
 thusensis qui que in scriptis tradidit
 et retulit in Capitulo generali in char-
 thusia maiore in sabandia in pre-
 sentia plurimorum priorum, et patrum
 eiusdem ordinis qui hoc ulterius in Divi-
 sis partibus mundi divulgaverunt prop-
 ter penitentiam agendam pro peccatis

Anno Domini millesimo ^{cccc^o xxviii.} quarta die
 mensis maij pacificati invicem fuerunt
 Dux burgundie et Jacoba Ducissa han-
 nonie etc.

Et ipsa perrexit voluntarie cum eo
 ad harmoniam Hollandiam et Zeelan-
 diam et Frisiam Et fecit eum homa-
 garum ubique in omnibus principati-
 bus suis verum tutorem et heredem pro-
 fatorum principatum^{et} post hoc traice-
 tenses etiam pacem Tulerunt cum eo-
 dem duce

Sedem de idem Dux destruxit castrum
 Domini harperi de busch eumque duxit
 captivum quibus gestis Philippus
 Dux burgundie fecit sibi quoddam grave
 bellandi Instrumentum quod armigeri
 Ducis

907

Ducis appellaverunt Cattum. Illamque ma-
chinam ad ~~castro~~ ^{nauiis} constructam de-
duxerunt ab oppido. Amstelredamensi
per mare usque ad ~~Amiam~~ ^{Amiam} fluvium
qui descendit ab Amerfordza usque
ad mare prefatum. Et per istam nauiem
mirabiliter sic constructam Traiecten-
sium diocesim valide aggressaverunt. Sed etiam
traiectenses cum magna copia illic adue-
nientes construxerunt prope oram fluminis
circa mare excellentem machinam
ex qua cum plumbis suis et bombardis
faciem catti id est anteriorem partem va-
lide destruxerunt et hiemps erat et tandem
etiam glaciis resolutio. Supervenit for-
titer nimis et cattum in mare prope
oram fluminis existens violenter se vestere
cogebat et prebere Traiectensibus posteriora.
Quapropter Traiectenses estimaverunt
quod ad ~~mutari~~ ^{mutari} ~~mutaverunt~~ ^{mutaverunt} ~~Locum~~ ^{Locum} et ad propria redier-
unt. Sed qui in catto erant non nisi
mortem pre oculis habebant quia per
glaciem omnes facillime fuissent sub-
mersi. Tgitur durante bello prefato tra-
iectenses in virtute magna profecti sunt
contra oppidum de Bunschoten pro eo
quod oppidani recepissent armigeros ducis
burgundie et contra civitatem Traiectensem
rebellaverant.

Cum ergo illud oppidum obtinissent sub-
vertierunt

20
Evertentur portas turres et muros oppidi
isq[ue] ad terram. Tandem p[er] amicabi-
les Intermuncios pax est composita
inter Philippum Ducem et Trajectenses
prefatos

Anno Domini millesimo cccc^o xxviii^o in
crastino vincenti martiris Johannes de Bieren
prepositus Aquensis cum trajectens[is] et
Hollandinis aduenerunt. Cilenborch in medio
noctis silentia et predictus prepositus cum
aliquibus armatis videlicet sexaginta et
amplius ascenderunt muros de Cilenborch
et ibidem ab oppidanis cum xvi. alijs
occisus est, et multi captiui sunt et
ceteri in fugam versi sunt

Eodem anno in crastino Tres Frederici ma-
tiris oppidum Schiedam cum ecclesia hosp-
pitali fere exustum est

De Dominio de Arkel

Eodem anno xxviii. die mensis augusti obiit
illustrius Johannes Dominus de Arkel
etc. in Dominio de Arkel in oppido de
Lederdam sepultus in ecclesia et choro eius-
dem oppidi in sarcophago decenti In cuius
epitaphio cum armis suis habentur hec
metra

Epitaphium

Vermibus hic donor et sic ostendere conor
Quod sicut ponor ponitur omnis honor

Si

39.

Si quis eris qui tranſieris ſta veſpice plora
Spem quod eris quod eſt ipſe fui
Pro me precor ora Cuius exequijs expletis

Arnoldus dux Ghebrie tanquam verus heres
avii fui, homagiabatur in eodem oppido de Le-
derdam cum reliquis Dominijs eiusdem

Sed de beneplacito nobilis Johannes Do-
mini de egmonda et Yſelſteijn patris fui
contulit eadem Dominia de cum oppido il-
luſtri Wilhelmo De Egmonda Domino ter-
rarum machlinie, de barex, de verghena, etc.

Eodem anno quarta die auguſti Wilhelmus
Dominus de bueren de borichem invidens prof-
peritati et felicitati Arnoldi Ducis Ghebre-
ſis principis fui ſicut ſemper a principio
envidet pactum dolose Tuijt cum Ro-
dolpho de Diepholt ^(pater) poſtulat^{us} traiectem
cum Domino Johanne de Langheraect cum
Domino Theoderico de Merven cum Hol-
landinis hoozen. cum civitatibus tra-
iectenſi Amerſfordenſi et multis alijs
contra ducem Ghelrenſem ſuum verum
Dominium proponens cum eiſdem ſagaciter
capereſſe ſpoliare et deſtaſtare oppidum tijelen-
ſe et omnia circum circa Exercitus Tgi-
tur undiq; per prefatos congregato miſit nun-
cium ſuum die precedente callide in extremitate
Ducatus Ghebrie cum literis dif-
fidationis

fidationis sic videlicet ad oppidum Arkelens
 Eodem vero die etiam misit nunciū suū
 secretum ad consulatū et Rectores oppidi
 tyelensis deprecans quatenus dignarentur om-
 ni negotio postposito venire ad bueren apud
 eum eo quod secreta multa haberet proferre
 cum eis qui doli Ignari fere omnes
 venerunt Cum ergo omnes in castro essent
 et libenter expeditionem ad redeundū ha-
 buissent dixit eis quod expectarent per illam
 noctem apud eum crastina die Letus expo-
 neret ipsis mentis sue conceptum statimque
 etiam ordinatum Ita erat quod nullo modo
 exire castrum valebant

Igitur circa crepusculum dum traiectenses
 se preparassent et nobilis ad Reijssam et
 nobilis Jacobus Domicellus de gaesbeeck
 eodem tempore improvise venisset traiec-
 tum et finem Reijse clam precepisset il-
 lico premisit cursorem suū secreta per
 aliam viam ad oppidum tyelense, et
 ad consulatū eiusdem quatenus premissi
 et vigiles effecti essent eo quod talis exer-
 citus esset In motu et nil aliud didicerat
 quin oppidum ipsorum expugnare et Devas-
 tare proponerent nunciū in tyel perve-
 niens et scabinos et consulatū non in-
 niens tradidit literam senioribus ali-
 quibus tyelensibus quia prelecta et sane
 intellecta post multiplices gratiarum
 actiones Domicello de gaesbeeck factas
 clausis

clausis et obstructis portis posuerunt excubi-
 bias in fortalicijis secretissimo ordine quo
 poterant conquirentes gemendo de absentia
 consilatiuum in Inuicem

Venientes ergo prefati Domini cum grandi
 exercitu apud tyelam nil sinistri suspicando
 quin sine obstaculo idem oppidum caperent
 statim cum appropinquassent porte protinus
 simul et semel tyelenses emisserunt
 multos bombardos in forenses exercitum
 occidentes aliquos et vulnerantes plurimos
 et sic Retrocedere exercitum Retrocedere
 exercitum compulerunt Attonitus ergo et
 ammirans de his que fiebant Dominus
 de bueren eo quod consiliatus oppidi haberet
 in castro suo nec sic recedere volens
 secessit cum exercitu ad aliam portam in
 villa Santwijck ut ibi oppidum expugnaret
 sed intranei propter bombardos per ipsos
 emissos totum exercitum fugere compulerunt
 Sed cum ad ^(sic) tertiam portam ipsam
 idipsum attemptasset et nihil proficere
 sed magis deficere vidissent confusi
 cum dedecore recesserunt confluentes alicuias
 domos in villa de Santwijck et partem
 de Drompt de soelen Wadenou et mal-
 sen

Insuper quinta die septembris combusserunt
 partem claustrum insule beate Marie
 et spoliaverunt illud
 Igitur sexta die septembris Arnoldus
 Dia

Dux Ghelvie adueniens cum Ghelrensis
igne consumpsit omnes villas in territorio
sive Dominio de Bieren et post successore
excidit et ^{destruxit} pomeria et arbores quasi totius
Dominii. Sed anno sequenti ipso die decol-
lationis sancti Iohannis baptiste facta
est pax inter Arnoldum ducem Ghelvie
et Dominium Wilhelmum de Bieren
magnis precibus amicorum suorum

Eodem anno circa Lamberti magna tem-
pestat ventorum erat ita quod aggeres maris
apud rollenho confracti sunt in palude
apud Twollis quod Maestbroeck dicitur
et venerabilis pater et Dominus Johan-
nes de Arkel episcopus traiectem. magnis
sumptibus et laboribus firmari fecerat
Inibi tria milia ~~Tumentorum~~ et amplius
mersi sunt

Eodem anno a principio Aprilis usque ma-
tini estas totaliter ita pluvialis erat quod
infra istud tempus non erant quatuor
dies continui et contigui sine medio absque
pluvia ita quod magna Damna Deuenerant
in bladis et fructibus et magna pesti-
tencia fuit

Anno Domini millesimo cccc^oxxix In
nocte sancti Iacobi exuste sunt in op-
pido de Apperen CLXXvi. Dominus

Anno Domini millesimo xxxii. in medio
maj

maij que fuit feria sexta hora duodecima in
prandia oppidum de Ghorinchem Ghorinchem
pro maiori parte et meliori exustum est
et sex homines inde perierunt

Anno Domini millesimo cccc° xxx. sep-
tima die mensis septembris incepit confi-
lium basilienfe

Anno Domini millesimo cccc° xxx° or-
ta est grandis discordia et guerrà inter Phi-
lippum Ducem burgundie etc. et Reijne-
rum Ducem Lothringie et barensem
pro certis Dominijs etc. Cui Reijnero ad-
hesit Sigismundus Imperator Romanor-
rum Robertus Dux bavarie cum omnibus
fere Ducibus et comitibus

Dux vero Philippus manens bruxelle
commisit pondus belli principi de Ar-
ramia Comiti de wademonte Domino De
coij qui inuicem commiserunt magne De-
populationis excidium

Tandem anno Domini millesimo cccc° xxxi°
prefati Domini venientes cum burgundioni-
bus in Ducatu Lothringie ferro et igne
uniuersa deuastauerunt Etiam Reijnerus
dux congregato grandi exercitu principum
et baronum obviam eis venit sperans
per campestre bellum se vindicare et cunctos
multos suos aut ^{trucidare aut} captivare. Burgun-
diones per exploratores percipientes contra
eos tam copiosum exercitum venire fugie-
runt

runt in quodam saltu Infra duos montes
quorum introitum munierunt fortibus ar-
migeris Dux Rojnerius et complices eius
inde exeundo evaderent per eundem sal-
tum

Manferunt ergo burgundiones inclusi
per duos dies sine cibo et potu infra pre-
fatos montes In Lothringia ita quod com-
mode exire non poterant nisi vel occiderentur
vel caperentur

Princeps vero de aranea dolens se sic mon-
tibus inclusum secrete tertia nocte per de-
via claviculo cum multis furorum evasit
cum dedecore Ceteri vero burgundiones ani-
mosi nulla tenus fugere cum ceteris Do-
minis volentes cum suo comite de Vaude-
monte foderunt die noctuque latas et lon-
gas cisternas seu puteos cooperientes il-
las diversis sterquilis.... et virgulis ne
suspicerentur putei ab emulis

Quibus factis ordinaverunt ex utraque par-
te montis fortes et audaces arcuarios
et armigeros in abditis locis ne ab emi-
-micos viderentur ad debellandum inimicos

f. fugere
Quibus cunctis dispositis incenderunt stra-
mina et cetera combustibilia ac si fur-
gere decrevissent Cumque dux barenfis,
ceterique principes fumum vidissent ar-
bitrantes eos fugere ex alia parte collium
preceperunt

preceperunt vexilla denudare lucinas per
 strepere, et fugientes insequi qui cum
 in montibus venissent et burgundiones
 fugam, simulantes eos festinanter insequi
 nitentur pandere et sarcina armorum
 pregravati prochoolor corruerunt Impro-
 uise cum equis ipsorum in eisdem puteis
 et mortui sunt Et ingruente ex utraque
 parte bello germani non valentes propter
 grandem grandem fumum Inimi-
 cos distincte ~~videre~~ videre trucidati fue-
 runt a burgundionibus corruerunt in eo-
 dem prelio Comes de salwerden Domi-
 nus de barbasaen vexillifer ducis Reij-
 neri qui se captum reddere dedignaba-
 tur cum flore militie totius Leni capti
 fuerunt Dux Reijnerius dux barengis
 cum multis alijs nobilibus comitibus
 baronibus militibus Dominicellis et appro-
 batis armigeris

Anno Domini millesimo cccc° xxxiii°
 circa festum epiphanie Domini episco-
 pus matifconensis sacre sedis aposto-
 lice Legatus a Domino papa Eugenio
 2do et absolutores Rebelles excommunicatos
 traiectenses et etiam interdictos et anathema-
 tizatos a Domino papa martino ex par-
 te Domini Zwederi de Culenborch epis-
 copi traiectensis, et habilitavit eos ab
 excommunicationibus et irregularitatibus
 quibuscumque pro Quare Dominus Zweder
 rus

rius predictus tanquam exul ab episcopatu suo expulsus perrexit basileam ad generalem ^(sic) consilium basiliense pro iuribus suis exequendis ubi eodem anno In nocte beati mathei apostoli et euangeliste et magna contritione obiit in consilio sepultus que requiescit in ecclesia carthagensi eiusdem civitatis

Anno Domini millesimo cccc^o xxxiii circa festum sancti Lamberti explicatione facta per totam diocesim traiectens a Domino Johanne episcopo vaticenensi de clenodijs et reliquijs sanctorum eiusdem Diocesis factaque relatione ad sanctissimum papam Engenium de prefatis absoluitur Twederius de Culenborch ab episcopatu traiectensi ^{factusque} est episcopus cesariensis

Quo deposito sanctores eiusdem Twederii omnino molebant recipere Rodolphum de Diepholt et Triverint consilium et tandem interloquio completo adhererunt walramo de mersa venerabili et literato vero fuerunt etenim eiusdem walrami fratres cardinales Theodoricus archiepiscopus colonienfis Henricus monasterrenfis ^(sic) Comes monasterrenfis quorum auxiliante potentia qui erant de sorte walrami fecerunt eum succedere In iure Twederii pontificis depositi
quod

Quod videns se auctoritate hac fretum cepit appicere ad traiectense pontificium instantiasque magnas fecit pro episcopatu prefato sed nequirit obtinere

Tandem walramus pro compositione pacis ordinata cum Rodolpho ab Episcopatatu destituitur et Titulum suum eidem Rodolpho resignavit Et illustris Rodolphus de Diepholt postulatus quinquagesimus tertius episcopus traiectensis ordinatus est.

Pacificati sunt autem ad invicem Rodolphus de Diepholt et walramus de moersa tali videlicet conditione, quod Rodolphus operosus auxiliator fieret walramo in acquisitione episcopi monasteriensis Quod et idem Rodolphus promisit Obierat enim Henricus de Moersa episcopus monasteriensis & a nonnullis electoribus walramus prefatus in episcopum est electus

Quapropter Rodolphus episcopus traiectensis congregavit expeditum exercitum et castrametatus est contra monasterienses diocesim Sed cum post multos labores nihil profecisset redijt ad terram traiectensem Civitatem autem traiectensem intrare non potuit quia Jacobus Domicellus

cellius de gaesbeeck cum plerisque prin-
cipalioribus civitatis prefate Rodolpho
apud monasteriensem Dioecesim constituta
colligationem firmavit ut eum capul-
sum a civitate traiectensi tenerent
quod et fecerunt usque ad annum Domi-
ni millesimo ⁽¹²⁴⁴⁾ CCCC. XLIX.

Cum ergo Rodolphus episcopus traiecten-
sis usque ad predictum tempus ce-
pulsus esset a civitate propria fecit
amicos et congregavit eos occulte Amerf-
fordensesque et Henricum burchgraviū
Montfordie et nonnullos alios armigeros
quibus congregatis venit clanculo sub noc-
tis umbra ad mœnia civitatis traiectenses
Persodientesque mirum sibi intraverunt
latenter civitatem traiectensem sub viro et
Rodolphus episcopus prevaluit adversus
inimicos suos et Rectores civitatis

Cum ergo idem Dominus Rodolphus
intrasset prefatam civitatem cepit quereere
inimicos suos et ecce prefati Inimici
constitati audientes occultum ingressum
episcopi timerunt valde, et querebant se
occultare et abscondere a facie irati pon-
tificis Sed hoc non profuit eis quia Ro-
dolphus latenter quereens adversarios suos
super venit inopinate, et occupavit eos ce-
pit

pit que multos eorum captivos cum Jacobo
Domicello de gaesbeeck

Captus ergo Jacobus Domicellus ponitur
in firma custodia in camera sua Aqua
non potuit Liberari Donec venderet episcopo
traiectensi Dominia sua, que habebat
in episcopatu prefato videlicet oppidum Hye
apud Dorestadum cum castro suo atque
Dominium et castrum In Abcaida cum
suis attinentijs quod et tandem fecit tali
scilicet conditione ut prefata Dominia Idem
Domicellus Retineret usque ad obitum suum
et x^m . florenorum venensium in promp-
tu Sed post mortem eius incorporaretur
episcopatu traiectensi Ita enim factum
est Et post predictam promissionem per-
mittitur ~~ere~~ ire Liber

Eodem autem anno Domini millesimo cccc^o
LIX° in festo Vedasti et Aman-
di defuncto predicta Dominia ^{ia} deierunt
ad traiectensem diocesim quia etiam absque
Legittimis filiis obiit eo melius et com-
modius deualuebantur absque alicuius
contradictione ad Episcopatum traiectensem

Anno Domini millesimo obiit virgo Lyt-

Anno Domini millesimo cccc^o xxxiii^o obiit
virgo Lyturna, incola oppidi de Schies-
dam

dam in quo et sepulta est Tbi ~~etiam~~ per
eiusdem virginis intercessionem multe mi-
raculorum declarantur in a Domino deo
virtutes et mirabilia

Eodem etiam anno fuit generale passagium
contra pragenses hereticos et multi de
Hollandia illuc perreperunt et specialiter
ex Haerlem et prior domus sancti To-
hannis in Haerlem fuit primicerius
et vexilliger eorum

De Domino Rodolpho de Die-
phout. LIII°. episcopo traie-
ctensi

Sepulto denique venerabili patre Domino
Zwederi vero episcopo traiectensi tunc Ro-
dolphus de Diepholt in verum quinquage-
simum tertium episcopum traiectensem est
consecratus fuit tamen adhuc exorta ali-
qualis discordia in morte ipsius Domini
Zwederi mortui quia post obitum suum
aliqui canonici vagantes extra civitatem ele-
gerunt nobilem walvramum de moirsa in
episcopum qui obtenta electione et confir-
matione et a sede Apostolica pro tem-
pore retinuit sibi aliqualem iurisdictionem
videlicet in Dordraco et alibi Sed tandem
per amicabilem compositionem sapientum
conclusum fuit quatenus prefatus Walva-
mus

mus resignaret Domino Rodolpho omnia
Terra que habebat ad episcopatum

Quo Rite facto Rodolphus debite cathedra-
tus est episcopus traiectensis Qui Rodol-
phus licet fere fuit Laicus tamen amator
et defensor fuit totius cleri et ecclesiasti-
carum personarum Insuper omnia castra
diruta Restauravit ecclesias pulchris vi-
tris ubi que illuminavit, at in morum ho-
nestate valde compositus humilem se om-
nibus prebens et ut multa paucis verbis
concludam ~~paucis~~ pacificus permansit cum
vicinis principibus suis et in brevi dives
effectus omnia ad debitum statum et lan-
dabilem reformavit

Circa idem tempus ultra poloniam captus fuit
piscis in quantitate Longitudine et Latitu-
dine unius veri vivientis episcopi ornatus
mitra et pastorali baculo cum casula alba
stola manipulo cum scandalis cyrotecis et
reliquis omnibus requisitis ad dignitatem
pontificalem ac si episcopus ad divina so-
lemniter peragenda se debite preparasset
qui que habuit oculos crines caput frontem
nasum os gub genas humeros manus
pedes et cetera linimenta corp lineamenta
corporis admodum veri et perfecti viri
cuius casula bene legebatur a pedibus usque
ad genia ante et retro sed non altius attamen
erat

erat totus frigidus vivens piscis in tangendo permisitque se bene tractari et tangi a multis sed precipue ad ab episcopis illius patrie qui cum presentatus fuisset regi terre ad atque diversis et multis ydeomantibus interrogatus quis qualis esset et nihil respondisset et bene pro suum aperuisset reverentiam et honorem humiliter episcopis in presentia regis exhibendo Tratus vero cum decrevisset ipsum carceri mancipare aut in turrim fortem claudere tristabatur piscis valde claudens oculos suos et nullo modo aperuit, quod quoadusque episcopi illius regni flexis genibus in presentia piscis pedibus regis prostrati aut prostrati magnis precibus impetrassent quatenus vivus mitteretur ad Littus maris unde fuerat prensus ut deus cuius opera sunt incomprehensibilia ostenderet naturam et actus ipsius ne plaga regi et populo sibi subiecto inde proveniret

Quod cum annuisset Rex statim monstrum piscinum aperuit oculos suos exhibens magnas gratiarum actiones regi et precipue illis episcopis

Preparatum ergo currum in presentia infinite multitudinis populi decenter cum episcopis viventibus ascendens sedebat inter eos tanquam

tanquam animal domesticum ratione utens qui
 cum adhuc longe essent a mari descenderunt
 episcopi de currum, eo quod pedester iter versus
 mare maturare cum eodem attemptarent qui
 per se de currum etiam descendens stetit su-
 per pedes suos directe et ambulavit inter
 duos episcopos ponens unam manum
 super humerum unius episcopi et reli-
 quam super humerum alterius episcopi
 ac si fuisset vivens et rationalis creatu-
 ra aut homo nec propter tumultum popu-
 li propter eum inspiciendum undique con-
 fluentibus mirabatur nec movebatur sed
 modeste et valde morose incedens cum
 pervenisset ad ripam maris benigne in-
 spexit episcopos et turbam populi Sicque
 Licentia cum humilitate ab episcopis ges-
 tu corporis petita et habita intrauit
 solus aquam maris Daus episcopis ma-
 num Cum ergo in aquam maris usque
 ad umbilicum super pedes measset et ni-
 mia profunditas maris statim adesset
 ut amplius videri non debuisset statim
 Letus convertens se versus episcopos et
 turbam circumstantem finem rei expectan-
 tem caput suum humillime inclinavit
 ad populum dedit eis dextera manu sua
 benedictionem ad modum crucis ac si verus
 vivens episcopus fuisset et statim descen-
 dit natando in profundum maris nec
 dempsit ^{capit} visus est ab aliquo hic qui ista
 distinte

distincte vidit enerravit sub omni fide et
fuit magister valde famosus

Eodem anno fuit hiems nimis Dura et
longa congelata enim acriter Incipiens
in festo sancte Elyzabeth et duravit usque
ad crastinum scolastice virginis modicum
vel nihil degelando.

Anno Domini millesimo IIIe XXXIII. in men-
se Julio captus fuit in Hagha comites
per Philippum ducem burgundie in pre-
sentia Jacobe ducisse que protunc presens
fuerat quamvis ignoravit Dominus fran-
co Dominus de borffel de Puijlen et de
aggere sancti martini, qui illo tempore
Rector fuit Hollandie Zelandie Frisie
et secrete directus per Delft et Rotterdam
in flandria ubi arte custodie carceris depu-
tabatur in castro dicto Repelmonde eo quod
clandestine Fredericus comes de moers
contraxisset cum Domina sua Jacoba ducis-
sa tandem venit et comes de scherweerden
et liberavit predictum Dominum franco-
nem ea conditione quatenus ducissa proch-
dolor resignaret sibi totam hannoniā
Hollandiam Zelandiam et Frisiam et
denique ipsa duceret predictum Dominum
franco-nem in verum et indubitatum ma-
ritum et idem dux conferret eidem comi-
tatum

tatum oesteruandiae et Domine Jacobe
 nepti sue Dominium de voern et terram
 cum Dominio de Tuijtbesselandia et Do-
 minium de toll cum omnibus redditibus
 theloneorum Hollandie et Zelandie Et
 Dux Philippus tribuit Domino et oester-
 uandiae ^{Comiti} torquem aureum et Litam
 sui militaris ordinis ^(sic) deuillare Ja-fonis
 qui Dominus franco comes a suis et
 ab omnibus qua in plurimum dilectus
 fuit

L. de velle

Quo facto Dominus Franco tunc comes
 oesteruandiae effectus libere redijt Ducens
 publice in uxorem illustrissimam Ducis-
 sam etc. In oppido dicto insula sancti
 martini Et dux homagiabatur ubique
 tamquam verus comes hannonie Hollan-
 die Zelandie et Frisie

Anno Domini millesimo ^(sic) 1111° expiratis
 treigis inter illustres principes Arnol-
 dum ducem Ghelvie etc. et Adolphum
 ducem montensem qui vi sibi incorpora-
 uit Ducatum Tuliensem et inter ciui-
 tatem Colanensem mox Wilhelmus Do-
 minus de bueren pactum cum predictis
 Iniens contra suum verum principem
 diffusus est ducem Ghelvie depredando vic-
 cinam Ghelviam Domini sui

Quapropter egregius Arnoldus dux Ghel-
 vie

rie ipso die Nicomedis obsedit oppidum
 de bueren cum castro cum $\frac{9}{7}$ tribus parti-
 bus Ghelrie sue Et quarta pars patrie
 scilicet illi de ruere-munda exercuerunt
 bella et guerras cum duce montensi
 et coloniensibus Tandem post longam
 obsidionem illi de bueren deficientibus
 victualibus reddiderunt se In manu
 ducis salus corporibus et rebus suis
 Et hec victoria ducis Ghelrie facta est
 quarta die post festum perpetue et fe-
 licitatis et sic Dominus de bueren
 cum suis expulsus non im merito
 a paterna hereditate exulabat in
 ducatu mantensi et Diocesi colonien-
 si et Leodiensi omnibus diebus
 vite sue

Eodem anno in festo sancti dionisii tan-
 te tempestates ventorum introuerunt su-
 per ciuitatem coloniensem ita quod deficientis
 grossissimis radicibus arboribus in cimiterio
 sancti Panthaleonis ^{ubi} m~~u~~lte turres eccle-
 siarum hinc inde corruerunt Insuper
 magni lapides deficienti ceciderunt super
 capsulam sanctorum trium Regum et
 omnia comminissent nisi gratia diui-
 na dispensante eadem capsula cum pre-
 ciosissimis reliquijs retrocess^{isset} Ita quod
 intacta omnino miraculose permanferat

Anno

Anno Domini millesimo cccc^o xxxvi. incepit magna caristia durans fere per europam per biennium, Ita quod emebatur vas tritici Dictum een shepel pro nobili anglicano quam caristiam sequebatur maxima pestilentia cuius anni notantur in illo versa

Atteniuati sunt oculi mei suspicientes in excelso Et hoc in psalmo ego dixi Etiam ^(sic) anno illius caristie notantur in illo versu Davidis qui sequitur

Vigilavi et factus sum sicut passer salutaris in tecto

Anno Domini millesimo miii^o xxxvi^o in profesto sancti dijonisii obiit illustrissima ducissa bavarie dudum comitissa hannonie Hollandie Ielandie et Domina Frisie sine prole obiit autem in castro teijlinghe sepulta in Hagha in cappella palacii apud avum suum scilicet Albertum ducem comitem Hollandie postquam annis xix. annis vixisset in magna tribulatione post obitum patris sui

Epitaphium Domine Jacobe palatine Rens ducisse bavarie comitissa hannonie Hollandie Ielandie et Domine Frisie

Mille tribus denis quadringentis bene
mensis

Annis sex quinctis in profesto generis
generis

Occubuit Jacoba de Claro sanguine
pnata

Cesaris et regum nec enan procerum
barbarorum

Filia Wilhelmi ducis extiterat generosi
Hollandinarum comes id fuerat popularium
Proles legitima fuit hec sibi femina sola
Quamvis tanta fuit tamen hanc tellus sepeliunt
Vermibus opprimitur communi lege fertur

Dire riuores martis gustando dolores
Post ruit in cineres eius cum progenitores

Plasmata mundata cernatis fasmata vana

Gloria terrena finitur non sine pena

Turget nos scire regesque oportet obire

Millus homo tam grandis erit quin morte peribit

Demonstrat Jacoba cum nobilibus reputata

Da requiem christe Jacobe de tempore pulse

Et te friatur quem celi vis veneratur

Sancta dei genitrix esto sibi strenua santrix ^(See)

Amen dicat homo redemptus quingite facre

Nota.

Gloria te Regni tota Riente ruit

De Philippo duce burgundie Lo-
tharijngie Brabantie Limburgie
comite flandrie burgundie arthesie
namurcie marchione sacri imperii
Domino machlinie Palinarum vi-
gesimo

gesimo sexto comite hannonie Hol-
landie Zelandie et Domino Frisie

Post cuius obitum omnia Domina Ducis
Wilhelmi bavarie patris ducisse Jacobe deuo-
luta sunt iure hereditario Illustissimo prin-
cipi Philippo duci burgundie etc.

Hic inclitus dux omnia dominia sua in abun-
dantia pacis vixit nec in preiudicium
alicuius partis aliquid attemptavit quousque
idem dux post amato pacifico et nobili Do-
mino Domino de ^(sic) Santis de Rectoratu Hol-
landie ordinaverat nobilem Dominum de ^(sic) alyn
etc. Rectorem Hollandie

Qui diligens partem hoecrenfiam tradidit
filiam suam nobili Reynaldo Domino de
bredenrode de Vianen et cetera in uxorem quare
Hoecrenses ibique opposuerunt cabellianen-
sibus et precipue in Haerlem Leydis et
Amsterdamis

Ita quod Ghijsbertus Domicellus de breden-
rode frater Domini Reynaldi predicti cum
hoecrensis caute requisivit sibi oppidum
Amsterdamis muniens illud cum suis fa-
tellitibus contra prefatum ducem suum princi-
pem et contra cabellianenses

Quod ^{er} principiens idem Dux venit iratus valde
ad Hollandiam proponens ut suum recupera-
re oppidum Sed per industriam venerabilis pa-
tris

tris & Domini[†] Domini Johannis de Heijns-
berch episcopi Leodiensis concordatum
fuit quatenus idem Domicellus de bredenrode
exiret civitatem Amsterdamos cum suis
amicis et veniam humiliter imploraret
de fore facto a Duce burgundie comite Hol-
landie et de cetero talia non attentaret

Sed post parum tempus absente duce iterum
repullulavit illa maledicta parcialitas in
predictis civitatibus ita quod de die in diem
pateret bellum civile quod percipiens
dux misit ad Hollandiam ~~Yfeseel~~ con-
thoralem suam causa pacis et concordie fieri
de fine ad ^(sic) supprimendum illam parcialitatem
Dum ergo Ducissa fuerat in Hagha quidam
in Haerlem dictus Nijcholaus de Norichem
cum suis amicis se valde exaltavit congregans
secrete sue partis multos armigeros quare
cabbelaenses eiusdem civitatis valde commo-
ti putantes magnam periculum suis inde ve-
nire consilio invito armata manu vole-
bant ipsum interficere Sed ipse Nijcholaus
horum presens clausit se cum suis in Do-
mo sua valde forti Quapropter cabbelaenses
undique circumvallaverunt domum suam cum
magna potentia ita quod Nijcholaus putabat
~~sepe~~ semper de momento in momentum per
se rictari cum suis in Domo patria Igitur
dum hec Ducissa intellexisset sine mora cum
suis perrexit velociter versus Haerlem
ad sedandum tumultum insipientis vul-
gi

gi Et quia Dominus de aleijn Rector Hollandie origo et caput esset omnis resuscitationis parzialitatis et faucebat hocrensibus ^{sup-}primendo cabbfeliavenes Ideo dum ducissa cum suis cum curribus et equitibus venisset in Haerlem venit communitas Haerlemensium armata manu tanquam furibundis homines ad currum ducisse volentes per listrare an Dominus de aleijn illic latuisset quem et occidissent in presentia ducisse aliqualem terrorem incusserunt eadem tandem dum certissime sciebant ipsum ibidem non esse humiliter et valde solemniter receperunt ducissam veniam de commissis ^{potentis} petentes Nijcholaus cum suis ante solis occasum exiret civitatem et permaneret pacifice in Aernsterdam ^(sic) venirent in Haerlem quousque ducissa alias deliberata faceret edictum Sed ducissa sane consulta recedens ab Hollandia intimavit totum negotium duci brusselle exis-
tenti

Quare dux mandavit sub pena capitis quatenus omnes partes apud cum brusselle venirent ^(sic) quantoties cum Domino de aleijn Rectore Hollandie ut eos ut decuit concordaret et veniret qui venientes ibidem et examinata causa discordie statim Dominus de aleijn deponitur a dignitate rectorie Hollandie Cui protenus successit quidam dictus Magister Goeshwinus wilde qui ne fortispetur nomen predecessoris sui

sui

suū nominabatur president Hollandie et si
 predecessor suus nabilis baro Dominus de
 alijjn deformiter recesserat attamen Iste magis
 Ignominose et parcialiter rexit predicta Do-
 minia ut patebit inferius

Et quia non potuit per corporalem suam
 presentiam in singulis suis provincijs re-
 siedere ad faciendum iudicium et iusticiam Ideo
 in plerisque provincijs posuit presidentes
 seu regentes qui provincias in sua auctorita-
 te gubernaret Unde et ordinavit illustrem
 Dominum de sancte primū presidentem
 Hollandie ut ipse presideret ex parte ip-
 sius in Hagha comitis et exerceret iudicium
 et iusticiam in Hollandia Zelandia et Frisia
 Quo post aliquot annos amoto successit fi-
 bi Dominus de Calijjn

Contigit ergo tempore regiminis istius Do-
 mini de Calijng quod partialitates contra
 se mutuo crudeliter insurgerent in Amstel-
 redam Haerlem et specialiter in ciuitate
 Leijdenfi

Nam anno Domini millesimo cccc° XLIIII°
 in profesto sancti Petri ad vincula tumultus
 ingens in oppido Amstelredamenfi subita esor-
 tus est, quia repulsi fuerunt violenta
 manu ex oppido predicto capita de cab-
 belijans qui habuerunt sua confugia ad Ciui-
 tatem Haerlemensem in qua et recepti sunt
 a

a suis similibus et rursum in oppido Amstelredamensi introducti sunt stipendiarii ad custodiam oppidi iam dicti pro quo etiam oppido Ghijfbertus frater Rejnaldi Domini de Bredenroden prepositus est et archidiaconus traiectensis ecclesie se recepit usque ad finem

Cum ergo Philippus dux burgundie hanc odiosam discordiam percepisset destinavit citius quo potuit Tsebelam ducissam burgundie eius conthoralem ad Hollandiam ut ipsa sapienter interciperet omnem belli tumultum et reditum pacem inter utraque partes ordinaret Cum ergo predicta ducissa Hollandiam intrasset et in civitate Gacidenfi cum debita honorificentia suscepta fuisset,

Ecce Haerlemenses civile bellum commiserunt quia Nicolaum de Arichem cum omnibus amicis suis undique potenter obsederunt in domo patria et cum multis armigeris conati sunt ipsum occidere seu expellere a civitate Tam dicta

Interea cum ducissa hanc sinistram famam percepisset citius quo potuit cum decenti honorificentia in profesto sancti Willibrordi intrauit civitatem Haerlemensem ad sedandam prefatam discordiam Cum ergo intrasset civitatem prefatam passa est

ab incolis et magistratibus magnas contumelias et opprobria In cuius etiam conspectu alterna die hoc est in festo sancti Willibrordi omnes ^(Sec) haec crudeliter a civitate Haerlemensi expulsi sunt quos eadem ducissa ^(Luce) via a morte Trito potuit defendere qui omnes cum principissa burgundie praefata diuenterunt se versus Amstelredam ubi ipsa principissa honorifice suscepta est cum tota sua familia

Postmodum autem cum ducissa decreuisset bruxellam redire ~~conuocauit~~ conuocauit omnes expulsos de Haerlem ammonens ut haberent oculum et diligentem respectum ad custodiam civitatis Amstelredamensis quibus dictis eadem ducissa redijt ad ducem maritum suum in bruxella

Tandem cum in presentia ducis multa et varia prelia fuissent Idem Philippus dux absoluit Dominium de Lalleijng a sua presidentia qui nominatus fuit Wilhelmus Dominus de Lalleijng Quo absoluto idem dux constituit presidentem Hollandie Zelandie et occidentalis Frisie magistrum Goeswinum cognominatum de wilde Tgitur in primo anno Regiminis iam dicti Goeswini in festo visitationis Marie ciues et burgenses in civitate Leydensi commiserunt civile bellum nam utraq; par-

tes

tes parzialitatis ceperunt contra se mi-
tuo infringere fatiſ crudeliter ut cruentam
ſtragem cōmitterent

Quapropter cabbellaienſes deſtinaverunt
litteras ad magiſtrum Goſwinum pre-
ſidentem Hollandie pro ſubſidio qui que
viſis litteris collegit extemplo burgen-
ſes ex ciuitate delſenſi et Hagha comi-
tis et citius quo potuit properarunt
ad ciuitatem Leijdenſem et aſportarunt
oportuniſimum auxilium cabbellaienſibus
et altera pars parzialitas coacta eſt
retrocedere ad cimiterium beati ~~pan-~~

⁵ ~~hoec~~ ^(sic) Tandem in dolo ordinata pace
transierunt de cimiterio preſato quo facto
contraria pars rupit pactum et ceperunt
captiuos aſque ad centum et viginti viros
qui cum ducti fuiffent ad Hagham comi-
tem tres de principalibus ibidem decollati
ſunt videlicet Tohannes Danielis Tohan-
nes de Haefbroeck et meijnardus Arnol-
di ceteri vero ſicut quidam tradunt fuiffent
ſent decollati niſi pius franco comes
oftermandie olim maritus duciſſe Taco-
be obſtetiffet Attamen pro gariſ maxi-
miſ ſeiſpoſ redemerunt

Anno Domini milieſimo cccc^o xlv^o Phi-
lippus dux burgundie ad Hollandiam pro-
peravit et omnem belli tumultum ſa-
pienter

pienter interceptit et rediuvam pacem
 inter utraque partes reformavit Quinque-
 mo in festo sancte Elisabeth vidue Idem
 dux in persona propria introduxit capita-
 neos et vulgares expulsos ab oppido Am-
 stelredam in eodem oppido comitante
 episcopo Leodiensi Johanne de Heijns-
 bergh qui etiam impetravit a Duce bur-
 gundie veniam de crimine lese majestatis
 pro hocce qui contra Ducem rebellauerant
 ob favorem Ghijsberti de Brederoeden
 archidiaconi traicten filii nepotis sui
 qui iam dictum episcopum ad partes Hol-
 landie accersivit

Anno Domini millesimo cccc^o XLVI° ma-
 gister Goeswinus presidens Hollandie in-
 cepit bangardum qui et benjanim cas-
 tellanum de Medenblich de Latrocinio Et
 e contra bangardus seu benjanim prefatus
 animatus a Domino de ~~Brederoeden~~ brede-
 roeden et alijs hoecrensis propter Invi-
 diam quam conceperant contra eum in rejsse
 de Leydis Inculpavit magistrum Goe-
 swinum de ~~+~~ Soomia Et de ista contraver-
 sia cotidianis tumultus in Hollandia su-
 bito exortus est

Quapropter Philippus dux burgundie des-
 tinavit ad Hollandiam Dominum Johan-
 nem de Lamroij ut ipse diligenter equisitio-
 nem faceret de culpis premissis

Veniens

Veniens ergo Dominus Johannes de Lannoij
 ad Hollandiam Magistrum Goeswinium cum
 bangardo duxit captivum atque posuit in vin-
 culis in castro de hiesden. Igitur post annum
 et dimidium Magister Goeswinus dicitur a
 castro hiesden ad castrum de Loevesteyn et
 ibidem pro fore facto suo super pannum vi-
 beum genua flectens junctis manibus de-
 collatur quamvis confessus fuit publice co-
 ram omnibus quod nunquam cogitavit
 tale peccatum facere in hora mortis sic
 Et bangardus eius adversarius ^(sic) promittetur
 libere abire

Leg. permittetur

Post cuius necem Philippus dux burgun-
 die constituit Johannem Dominum de Lan-
 noij presidentem Hollandie Zelandie et
 Frisie

Anno Domini millesimo cccc° XLVII° cum
 Waterlandis se opposuissent consiliis Hol-
 landie et nolent tribuere exactionem ab eis
 exquisitam Magister Goeswinus presidens
 Hollandie destinavit exercitum suum contra
 eosdem et iussit apprehendi obsides et produ-
 cere eos captivos in Hagham comitis quod
 et ita factum est qui non fuerunt liberati
 a captivitate Donec Waterlandis promitte-
 rent reddere exactionem exquisitam.

Philippus dux burgundie op-
 sidium Calisie obsidere et debel-
 lare

lare disse

congregavit

lare disponens congregavit copiosum exercitum ex Arthesia flandria Brabantia Hollandia et alijs suis provincijs

Anno Domini millesimo cccc° xxxvii Philippus dux burgundie obsedit oppidum Calisie cum infesto exercitu sed non expugnavit propter fortem resistantiam scilicet centum et viginti anglicorum et recessum Gandanensem et brugensium et sic dissoluta fuit obsidio.

Quo facto anno sequenti scilicet anno Domini millesimo cccc° xxxviii. cum anglici nauigio ad flandriam venissent et circa Littus maris fere omnia deuastassent statim brugenses armati cum eorum complicitibus interceperunt reditum anglicis ita quod non possent intrare nauigia eorum Erant enim dispersi in multis locis Corruerunt ergo de anglicis ultra duo milia in diuersis locis ceteris fugam arripientibus

Brugenses igitur victores in reditu noluerunt intrare oppidum brugis quoadusque gauderent priuilegijs eorum quibus dudum gaudebant patres eorum Tandem consultu illusterrimi principis intrauerunt sed noluerunt

lebant deponere arma et sic multo tempore per-
 manserunt armati super forum ad recuperandum
 privilegia surrepta per ducem, etiam volebant
 scire an bene starent cum duce eorum an
 male quod multum displicuit Domino duci
 eo quod eum coartare vellent ad beneplacitum
 ipsorum ad faciendum ea que ipsi vellent Si-
 mulato a duce parvo tempore negotio cum con-
 silatus et primiores brugenses se excus-
 sissent apud ducem eo quod ^(sic) communitas hoc
 fecisset preter ^(sic) fitum et consensum ipsorum
 iratus valde decrevit destruiere civitatem bru-
 gensem Dux congregavit validum exercitum
 ex gallia hannonia burgundia ceterisque na-
 tionibus promulgans quod ^(sic) Hollandiensibus
 iratus esset propter multa fore facta et re-
 belliones ipsorum quos vi compescere et coar-
 tare vellet ab excessibus ipsorum

Igitur egregius dux Philippus veniens cum
~~prefato~~ prefato exercitu in die pentecostes hor-
 ra fere secunda post prandium ante prese-
 dium brugis petijt quatenus eum admitterent
 secire cum suis unam portam intrare et ali-
 am sine dilatione exire quod cum brugenses
 admisissent statim ordinata solemnique processione
 graduum ecclesiasticorum cum reverentia cum
 statibus oppidi communitas sibi obviam pro-
 greditur ad introducendum ipsum in brugis

Sed dum gradus ecclesiastici omnium qua-
 tuor ordinum cum ceteris collegijs brugens-
 sibus

sibi extra portam vexilla videbant denudari et hoc communicati per venerabilem patrem magistrum Anthonium Tsem sacre theologie doctorem ordinis fratrum predicatorum celeriter intimatum foret uniusquisque fugam Tuijt statimque Dux portam occupans hostiliter brugis intraiit quem Dominus de Lijel-Dam qui inuitus intraiit et totum negotium benigne diffinavit precessit cum gallicis et burgundianis Interim brugenfes ad arma se coadunauerunt ad resistendum duci

Premittens ergo Dux Dominum de Lichtervelt ad forum ad explorandum an brugenfes armati steterant ad resistendum sibi qui cum ad forum equitasset neminem vidit de quo valde mirabatur In reditu ergo obuiauit sibi unus simplex oppidanus cui miles interrogauit quorsum brugenfes essent qui gratia dei perpendens ait Domine scito quod omnes Domus circa forum cum pretorio replete sunt armigeris secrete quod miles audiens illico laxans frenum equi celeri et perpeti cursu equitauit ad ducem intimans sibi verba predicta Dux tamen ut princeps imperterritus permanens circa portam permisit premisit secundo XII. balistarios ad forum cum aliquibus alijs satellitibus qui cum etiam ad forum venissent et neminem vidissent amissis ^{ar} ~~accubis~~ clamauerunt alta voce victa est ciuitas et cum

cum tali clamore venit Dux in medietate platee
 dicte De ~~be~~ beouery^(sic) tract Brügenses
 interim congregati obraverunt valde hostiliter
 inimicis habentes bombardam magnam
 quem emittentes sive lapide sancta ipsius
 gallicanum exercitum fugere compulerunt Et
 licet ut dicebatur quod congre pactum
 cum principe Tuijffet tamen nec nec putar
 bant gallici Denio eos traditos a brügensibus
 Brügenses itaque animose segregatos oc
 ciderunt hinc inde numeram quasi XVe Cor
 ruit autem in ipso conflictu Dominus de
 Lijeledam predictus

Dux vero in magna angustia circumdatus et
 positus cum exire portam cum suis quam
 intrauerat putabat clausam a brügensibus
 eam reperit Sed inopinate superueniens
 quidam rusticus dictus parlant malleis et
 alijs instrumentis vi aperuit portam et
 redemit ducem ab Imminente periculo quem
 tamen brügenes postmodum propterea
 decollatum in quatuor partes diuiserunt ig
 nominose Cesi autem sepeliebantur in domo
 sancti Johannis Altera autem die cum
 impetu occidebant et trucidabant in foro
 mauricium de Wassenacr schüttetum de
 brügis

Post hoc tanquam furibundi ^{homines} Johannis
 cucurrerunt de loco ad locum quærentes in
 monasterijs

1026
1
monasterijs in ecclesijs in locis privatis
primiores ^(sic) de brigis tanquam confios pac-
ti sed non muerunt eo quod omnes fu-
gam ceperunt ad Ducem versus rijfelam
nec sic fatiati burgenes committentes
crimen ꝑ lese maiestatis deſtaſtabant ubi
= que omnia que ferant Ducis

Insuper obſidione valida obſederunt caſtrum
de coekelaer putantes in eo multos latere
Dominos ex parte ducis et conſulatus bru-
= genſis, et non inuenientes caſtrum fun-
ditus deſtruxerunt. Item caſtrum de ma-
lem receperunt poteſtative ponentes et ordi-
nantes in eo unum capitaneum burgenſem
qui dicebatur Sijmon de Flaſpegaiſſen non
quod fuit nobilis ſed pellifex et erat bru-
= genſibus valde fidelis ſed ſine honore
eo quod ſine miſericordia inſequebatur fami-
liares ducis

Burgenſes vero in Impetu cum Duce
reſceſſerat a brigis acceperunt ultra ducenta
armigerorum quos ſuper quandam Lig-
neam machinam in contumeliam ducis
publice ^(sic) et unuſquiſque videret. De col-
laucerunt. Sed Domina de Gruyſthuiſſen hu-
millime ſupplicanda obtinuit precibus
ſuis vitam pro viginti duobus ex illis du-
centis quos elegerat quos poſtmodum bru-
genſes bene veſtitos miſerunt Duci Erant
enim illi XXII. nobiles

Sege ut

Contra

E contra vero illustriſſimus princeps burgundie
 tetendit ubique brigenſibus hoſtiles inſidias
 ita ut nulli extra brugis tendere audebat
 que guerra ~~du~~ per biennium Simon
 vero predictus capitaneus caſtri de malen
 cum multa nocumenta amicis principis
 intuliffet ex eodem caſtro et ſuceſſu tempo-
 ris conſulatus brigenſis excuſatione
 ipſorum facta iterum brugis inhabitaf-
 ſent ſupervenit quodam tempore cum
 nulle armigeris ante caſtrum de malen
 nobilis Dominus de Gruijthuiſen volens
 expugnare predictum caſtrum pronun-
 cians publice niſi ſtatim idem capita-
 neus redderet caſtrum Domino duci et ſibi
 reſiſteret ſuſpenderet eum in altiffima
 arbore totius patrie Simon vero ut vir
 imperterritus ſibi fortiter et animoſe
 reſiſtens in deriſum habuit Domi-
 num de Gruijthuiſen Et cum cepiffet
 fortiter Dominus de Gruijthuiſen ~~expugnare~~
 caſtrum protinus ex cacumine unius tur-
 ris predictus Simon fecit burgenſibus
 cum faculis ardentibus ſignum ut ſibi
 ſubvenirent quod perpendens Dominus de
 Gruijthuiſen Illico fugam cepit timore
 brugenſium verſus fluvium

Poſtea tamen cum idem Simon capitaneus
 de malen dolose traditus fuiffet et Do-
 minus

minus duci presentatus ut decollaretur
 statim communitas brügensium hoc per-
 cipiens volebat denique interficere totam
 consulationem ipsorum. statim consulationis
 misit ad ducem supplicans pro vita ipsi-
 us addens quod si idem Simon decapitaretur
 ipsi omnes et ceteri amici sui in vindic-
 tam ipsius recaperarentur et sic liberatus
 fuit et vixit honorifice in pace multos
 annis

Post biennium vero illustris dux aurelia-
 nensis gratia ducis Philippi de Bür-
 gundia et ducisse conthoralis sue et pri-
 sione et captivitate anglicana gratiose li-
 beratus fuit qui multum in fletu pro con-
 cordia facienda inter ducem et oppidanos brü-
 genses. Statuta die ergo predicti ducis
 brigis convenientes ad tractandum de pa-
 ce ostendit dux burgundie communitati quan-
 dam literam clausam dicens quod vellet
 habere ad beneplacitum suum que scripta
 erant in illa litera antequam aliquis
 andire vellet de pace fienda. Erat enim te-
 nor literae, quod omnes capitanei in
 litera nominati, qui manualiter
 duci et suis complicibus resistebant debe-
 rent decollari usque ad numerum XVIII.
 Communitas vero estuans ad pacem habendam
 ignorans sensum literae consentit ple-
 ne

ne petitioni principis Quapropter procholor
altera die Petrus Thent Dionysius brüjn
Jacobus Meften cum ceteris XV. super
ligneam machinam decapitabantur quo fac-
to multi honesti fugerunt ex brügis mor-
ram facientes in diuersis prouincijs cap. XV. ^(sic)

De pace brügensium

Post hoc precibus ducis aurelianus fuit
ordinata pax tali conditione, quatenus brügenses
in certo numero de pocioribus nudi pedibus obui-
am duci extra urbem per miliare occurrerent
et veniam a duce peterent

Ornatis igitur illo die plateis et domibus ob
reuerentiam principis processerunt omnes
deputati ornati ex suis officijs obuiam duci Pri-
mum consules per se deinde communitas Ve-
nientes igitur apud ducem per certum signum
cecidierunt omnes ^(sic) proni in terram applau-
sisque manibus veniam petentes Quo facto
iussit dux mox per Scultetium brügenses
omnes surgere quia indulget eis factum flen-
tibus multis pre letitia Statimque omnis
dignitas ecclesiastica in suo ordine processio-
naliter duci obuians introduxerunt eum be-
nigne in brügis Et tanta dignitas exhibita
fuit duci brügis quod tanta nunquam pris-
cis temporibus audita vel visa fuit Et ut
dicebatur se si Deus Rex celorum de celis
brügis venisset cum celesti militia non pote-
rat

rat suspicari et excogitari quomodo maior
 hec vel maiores reuerentie sibi exhibuisse
 potuissent quia status ecclesiasticus ultra
 modum humiliter sibi occurrens gratiose
 eum salutauit.

Insuper supra portam in ingressu ipsius
 steterunt ultra centum ^(Sec) tubicinatores qui cum
 magna letitia bucinando eum reuerenter salu-
 tando receperunt ita quod videbatur terra tre-
 mere ab horrore sonitus Item que a porta
 usque ad palatium suum quod est magnam
 spatium non fuit domus quin erat ornata
 paruis rubeis a summo usque deorsum.

Item apud cappellam de columna Christi
 ob reuerentiam ipsius ordinatus erat Ludus
 deuotus de infantia saluatoris Deinde apud ec-
 clesiam sancti Huberti ludus de circum^{nci}scione
 ante conuentum fratrum predicatorum Ludus
 de traditione Jude et quomodo Christus in or-
 to orauit patrem et captus ac pilato presen-
 tatus fuerat.

Cum ergo peruenisset ad pontem molendi-
 nium ordinata erat valde preciosa arbor yf-
 se cum omnibus regibus in cuius eminentate
 siue summitate sedebant musici ad modum
 angelorum qui cum musicali melodia ultra
 modum iubilabant.

Insuper organa et cetera musicalia Instru-
 menta

amenta inmultifarie intus erant ordinata ita
quod videbatur quod erat celum pre gaudio
Ante quam arborem dux cum suis multum
ammirando de subtilitate artificii illius et in-
bilatione diu stetit et non poterat sufficienter
intueri

Post hoc venit in castro dicto die borch cuius
porta per quam oportuit eum ire erat intus
et deforis a summo usque ad terram ex toto
deaurata in cuius medio steterat materia caua-
ta trans murum de foris bene ornata super
quam steterat quedam turris ad modum castri
ante cuius principale ostium steterat in spe-
cie unius Tiveneris pueri nudi imago quedam
qui puer appropinquante duce cum una manu
pulsavit ante ostium castri et cum reliqua
manu cepit ^{sic} viranda propria ac si voluisset
permingere ducem Et datum fuit duci au-
rum vas et recepit liquorem currentem ex
testiculis illius in eodem vase Erat enim
optimum rubrum vinum et bibit dux et
propinavit ~~inde~~ ^{inde} duci aurelianensi, qui
similiter bibit et omnes quotquot volue-
runt Erat enim hoc ordinatum artificiose sub-
tus terram per canalina concavitata De hinc
cum pervenisset ante pretorium ordinatus fuit
ibidem ~~font~~ ^{font} ~~ceptus~~ ^{et} ~~circundatus~~ ^{et} ~~in~~ ^{et} ~~quo~~ ^{et} ~~in~~ ^{et} una parte videbatur fluere in reli-
qua defluere aliquando e contrario obvias
sibi iniicem per fluxum et statim defluerit
cuius

cuius liquor erat optimum vinum In cuius
medio steterat quedam columna supra quam
steterat imago cuiusdam nigerrimi ethio-
pis habens in ore instrumentum musicum
per quod tamen emisit valde remote rubrum
vinum steterat enim cum gladio et clipeo

Itemque apud eam steterat virgo albe forme
cum duabus mammillis nigris ex cuius
una mammilla fluxit album vinum
optimum ex reliqua purum album virginis
lac in cuius fonte ludebant duo marini mi-
lites cum una sirenna que Inuicem mi-
ro modo ludebant et melodisabant At-
tamen nemo poterat intelligere sensum ludi
ipsorum De cuius fontis vino unusquisque
bibere poterat quicunque valuerat

f. quicumque

Post hoc venit in strata dicta die bonacamer
illic erat fons plumbeus ordinatus cum
viginti turribus ex quibus emisit idem fons
in viginti Riuus optimum vinum diversorum
colorum

Deinde peruenit ante portam domus
vel castri ante quam steterat forma unius came-
li ac si visisset cui infidebat ethiops ac
si similiter visisset.

Insuper palatium suum miro modo ornatum
erat cum vestibulis preciosis.

Item

Itemque preter ista predicta erant multa alia
 que causa breuitatis omitto que fere tamen
 indicibilia erant et ex toto soluit undique
 ciuitas brugensis sumptus et preciofi-
 tates artificiorum predictorum, et sic
 pax ordinata fuit

Insuper Dominus De Lieledam sepulture
 traditus ignominiose in Domo sancti To-
 hannis ressepeliebatur sumptuose cum magno
 honore in ecclesia sancti donatiani ordinatis
 in magnis memorijs recipiendis in ansie-
 =sarijs ipsius a ceterorum cum eo interfecto-
 rum a ciuitate brugensi certis redditi-
 bu quorum anime requiescant in pace per-
 petua. Amen.

De abundantia aquarum

Anno Domini millesimo 1111^c xxxviii. fuit
 tanta abundantia aquarum quod ~~disruptis~~
 disruptis aggeribus in Hollandia in multis
 locis etiam in batua in Ghelvie partibus
 blada fata deperierunt et magna Damna
 inde euenerunt.

Anno Domini millesimo 1111^c xxxviii. incen-
 sa est ciuitas Gaudensis in crastino sancti
 gereonis presbiteri et martiris circa oc-
 tauam horam noctis et terminabat septima
 hora sequentis diei de mane in quo maior
 pars ciuitatis notabiliter exusta est

Sed

^{inundante}
 Sed ibi aqua classis narium de incendio fa-
 liata est onustorum utensilibus multis et
 banis civitatis

Eodem anno fuit tanta carissima et fames inter
 pauperes quod lamentando ad plenum scribi
 non potest Eruebatur enim unum scheper tri-
 tici pro nobili anglicano et secundum hoc fin-
 gita ^{quinta} alia blada in consimili valore et ista
 carissima duravit plusquam per integrum an-
 num ^{† fuit magna pestilentia hominum per totam}
^{Europam et praecipue in Hollandia Zelandia et Fland}
^{ria, Braabantia, et per totam Rhenum.}

Anno sequenti scilicet millesimo III° XXXIX° [†]
 defuncta Elisabeth ducissa Luxemburgensi
 sine prole caritate invasit et confiscavit sic
 eundem ducatum ^{Dux} Wilhelmus Faxonie etc.
 quare Philippus dux burgundie cepit et Im-
 mensis armigeris intravit armose prefatam
 ducatum volens sibi reddi quia pleno iure
 sibi pertinebat Qui statim vincens duas
 capitales civitates videlicet Haerlium et
 Thienoven cum multis alijs parvis oppidis
 Ducatus potenter obsedit civitatem Luxembur-
 gensis per comitem de vendom Comitem de vernon-
 berg comitem de estampes, et per comitem
 de vando...

Fuit autem quidam capitaneus in Luxem-
 burgia ex parte Wilhelmi ducis Faxonie dic-
 tus comes de ghelike Qui inter multa
 ordinatis firmissimis treugis ex utraque par-
 te

te prefatus comes de ghelike accessit ^{duces} ~~duces~~
 burgundie in loco deputato scilicet in publico
 Campo extra ciuitatem et qui inter cetera, astan-
 tibus hinc inde ex utraque parte multis nobi-
 libus et armigeris dixit duci Philippo ^(sic) appropian-
 ti super ^{ensem} ~~ensum~~ suum. O nobilis princeps dux
 burgundie mater nec mirari sufficio quod contra
 Iusticiam intentamini confiscare potentem
 Ducatum Luxemburgensem qui nullatenus
 iuridice vobis inuadit nec pertinet non verens
 nec metuens effusionem sanguinis Christiano-
 rum nec magnanimitatem ducis Saxoniae, qui
 in breui hic cum omnipotentia sua et Imper-
 ratoris Romanorum adiunculi sui et ducis
 bavarie palatini veni ceterorum que multorum
 principum consanguinitate et affinitate ^{filii} attinen-
 tium qui omnes in breui ~~qui~~ cum grandi
 exercitu armigerorum venient ad debellandum
 vos consulo ergo vobis ipsis ~~salub~~ salubrius
 et melius causa honestatis ut recedens Di-
 mittatis eum in pace

Cui dux burgundie, ecce dilecte comes multum
 detollis potentiam Wilhelmi ducis saxonie
 et suorum complicum magnus enim princeps
 est et potens tamen ego solus expectabo eum
 cum omnibus suis hic cum meis subditis
 super quos omnipotens deus me constituit
 Dominum et principem Cumque hic ut
 iactas cum tam grandi exercitu venerit ecce
 ad vitandam ^{et} effusionem sanguinis Christia-
 norum

-norum ego solus contra ipsum pro corona vic-
 torie Duellabo licet Turenis et fortis vi-
 ribus est et ego prorecte etatis et si sic
 cum^(sic)buero licet habeo unicū parvūlum
 filiū Intret Dominia mea iuxta bene-
 placitā sua veniastanda ferro et igne
 quocūque poterit cum omnibus suis com-
 plicibus Et si ego ~~prevalagra~~ prevalue-
 ro ascendam Rhenū et euaginabo sic
 gladium meū quod postea per centum
 annos enarrabitur

Hic Philippus dux burgundie euaginavit^(sic)
 gladium meū et promitto tibi sub fide
 dei et militie mee quod hic ~~ex~~ cum om-
 nibus suis expectabo cum meis per quin-
 denam nec interim patriam patriam
 nec civitatem expugnabo ut securus veniat
 et sic salutatis sibi ipsis unusquisque ven-
 dit ad suos

Cumque infra quindenam non comparuit
 Cornelius bastardus ^(sic) bārgensis mi-
 les imperterritus clam nocte quadam ascen-
 sis muris civitatem Luxemburgensem cepit
 et expugnavit fugiente occulte comite de ghe-
 like cum suis extra civitatem Et sic
 dux burgundie intravit ut victor civitatem op-
 tinuit in pace totum ducatum Qui cunctis
 diebus vite sue feliciter in pace vixit

Anno

Anno Domini millesimo cccc° xxxviii° ortum est grande bellum in mare occidentale inter Hollandiam et sex ciuitates orientales videlicet Lübeck Hamburgh, Lünenbüch wifmaer Rostock et rüunde Tgitur contra ciuitates expugnandas profecti sunt in mare occidentale Hollandeses cum magna classe et Robustissimis bellatoribus

Et contra he sex ciuitates cum multis nauibus et armigerorum copijs se ipsos opponerebat Hollandesibus valde strennue et egregie Sed hoc parum eis profuit quia Hollandeses cum piratis crudelibus mare peruagantes obtinuerunt bellicosas manus de parte suorum aduersariorum viginti naues cum magnis proris et tres kraijers onustas sale quarum maxima pars fuit prouensibus In qua etiam depredatione Idem Hollandeses ceperunt unam craeck que erat veneticam quam spoliatam cunctis bonis Zelandensibus et prefatis ^(sic) dederunt ignibus cremandam

Deinde anno Domini M° miii° xli° in copenshauen ordinate sunt treuge inter Hollandeses et prefatas sex ciuitates orientales que inceperant bellare in terra marique in festo sancti Dionisii

Eodem

Eodem etiam anno et loco facta est plenaria pax inter prussenses, regem Dacie, et Hollandenses

Anno Domini millesimo ^{III} ^{XXI}° circa festum annuum sanctorum de precepto Philippi Ducis burgundie civitates et oppida Hollandie et Zelandie submiservunt se obedientie Rodolphi de Diepholt episcopi trajectensis qui ab anno Domini millesimo ^{III} ^{XXVI}° occasione Domini Zwederi trajectensis episcopi expulsi dimenabranerant et separaverant se a sedis trajectensis obedientia usque ad illud tempus

Anno Domini millesimo ^(Sic) ^{XXIII}° in profesto pentecostes et in festo sacramenti tanta fuit abundantia pluviarum ita quod in inferiori batua et in locis circumquaque etiam precipue per totam Hollandiam omnia blada frumentorum fata et viridia per pluviam erant destructa et submersa

Anno Domini millesimo ^{III} ^{XXIII}° combusta fuit pars civitatis in Wijk que Diersteden dicitur

Eodem anno oppidum Vianen pro media parte existim fuit quod damnum contigit ex incendio unius magalis cum feno repleto
Et.

Et in illo incendio combusti et suffocati fuerunt quinque homines quorum anime requiescant in pace

De rebellionē civitatis Sinsatensis

Eodem anno civitas Sinsatum in Westphalia quae spectabat ad ecclesiam coloniensem rebellavit domino suo scilicet episcopo colonienfi quae infectis homagijs et iuramentis fidelitatis suo vero domino archiepiscopo factis et spretis elegerunt illustrem Johannem seniore filium Adolphi ducis Clivensis prestantes eidem ⁱⁿ vigilia natiuitatis baptiste fidelitatis homagium

Quare Theodoricus archiepiscopus colonien-sis valde iratus congregato magno exercitu comitum baronum militum ^(sic) ex precipue ex bohemia circumvallavit Sinsatum

Tandem totis exercitus volens vi opprimere civitatem, oppugnavit eam ex una parte et non expugnavit propter fortem resistenciam oppidanorum Sinsatensium, et armigerorum intus existentium Ita quod post occasum multorum archiepiscopus coloniensis dolens fugam Inijt

Eodem anno Idem Domicellus de clivis subripuit

subripuit civitatem sanctensem in die sancte margarete. Integre quæ pro media parte pertinebat ^{episcopi} episcopi coloniensi et illi sanctenses fecerunt Domicello clivensi homagiū

Contra Dominū Theodoricū archiepiscopū coloniensē circumvallavit castrū broeck propter infidelitatem et rapinam quā exercuerant castrenses in mercatoribus et vicinis et obtinuit

Anno sequenti obsedit idem archiepiscopus duo fortia castra et oppida Vreijburch et Bilsteen in ^(sic) Luerlant et in Dominio de clivis quæ similiter obtinuit post longam obsidionem

Insuper obtinuit violenter pro se et futuris archiepiscopis coloniensibus castrū et oppidum cum suo districto dictum keijfers werde et plura alia quæ quarra duravit per aliquos annos

Sed tandem per legatum et ambaciationem ^(sic) Apostolicæ sedis ordinata fuit quedam pax ad dictamen magnatorium, quod dictamen confuse manebat non expressum pro pace servanda et rāzenzes perma-
anserunt in rebellionē

Quibus taliter sopitis Idem Theodorici-
cus

cui archiepiscopus coloniensis emit totum ducatum montensem pro ecclesia coloniensi erga Dominum Gherardum ducem montensem et Tuliacensem comitemque de Ravensberga conditionaliter eo quod idem prefatus dux absque liberis Legitimis quod extunc idem ducatus perpetuis temporibus omni modo spectaret ad ecclesiam coloniensem sed si gratia dei contingeret ipsum procreare filium vel filios quod extunc idem ducatus iure hereditario cederet heredi sed pro expositis pecunijs Comitatus de Blankenborch cum oppidis Loijstich et remagen et Blanckenheim tunc cederet et devolveretur omni iure ecclesie coloniensi.

Geniitque idem dux postmodum duos filios Adalphiim et Wilhelmium ducem montensem et Tuliacensem ex filia ducis Saxonie Legittima uxore sua.

Eodem anno videlicet millesimo III° XLIII° expiratis treigis inter Illustres principes Arnoldium ducem Ghelrie et Gherardum ducem montensem pro ducatu Tuliacensi ita quod Arnoldus dux Ghelrie cum magno exercitu baronum et militum hostiliter intrauit Ducatum iuliacensem conflando villas.

Econtra

Contra vero dux montengis copiosum
 habens exercitum obviam sibi in festo
 sancti Huberti et Trinito bello cum iuliacen-
 cen. fere declinassent a prelio Domicellus
 Gherardus de Culenborch resilliger
 cum militia inferioris Ghelvie a bello con-
 fusibiliter declinans fugam Tuijt ex et
 dux Ghelvie in maxima periculo viriliter
 hostibus corporaliter resistens ~~via~~ coacte
 a suis ereptus a prelio inuitus recessit et
 Ghelrenses succubuerunt

Attamen multi Ghelrenses anemose et
 Landabiliter et firmiter constantes in prelio
 multos Triliacenses ceperunt et occi-
 derunt et tamen attamen ceteris fugientibus
 prohdolor captivati aut occisi fuerunt

In eodem prelio milites ordinati fuerant
 Wilhelmus de Egmond etc. frater ducis
 Ghelvie ^{Dominus} Johannes de Broeckhuijfen Do-
 minus Henricus de Meer Dominus Eue-
 rardus de Wilp et quamplures alii multi-
 tiam militares qui predicti fuerunt capti
 ab inimicis in bello

Corruerunt autem in eodem prelio ex par-
 te ducis Ghelvie Domicellus Gherardus
 de Werdendorch Wernerus de Sandwijck
 Jacobus

Jacobus de Vanderick et quamplures alii multi etiam ex parte Tuliensium quorum animae requiescant in pace Capti fuerunt ex parte iuliacensium Dominus wernerus de pallant^{et} certi alii militares

Anno Domini millesimo III° XLVI° in die palmarum fuit tanta tempestas ventorum grandinum et pluviarum circumquaque in Italia inferiori quod exinde dicebatur in proverbium nisi orationes sanctorum Interpellassent ira et ultio divina tanta erat peccatis hominum promerentibus quod deus evertisset totam inferiorem terram

Et ventus et tempestas tanti erant per Hollandiam Flandriam Brabantiam Ghelriam Glandriam et in omnibus circumiacentibus regionibus quod infinita Damna inde evenerunt naues multe perierunt Domus corruerunt et multi in mare periclitati submergebantur

Eodem die cecidit in Zutphania turris ecclesie et casu suo oppressit ~~decem~~ decem homines et ista dies palmarum fuit decima dies aprilis multe Insuper insule circa Littus maris submersae fuerunt

Anno

Anno Domini millesimo III^c XLVIII° ortum
 fuit litigium in villa de Drijel contra vicinas
 villas scilicet zilichem etc. propter unum
 estiualem aggerem quo vicinorum aque rebel-
 repellebantur ex agris alterius quem agge-
 rem illi Drielenfes transfecerunt et ita
 permisferunt vicinorum agros eorum aquis
 minus iuste adimpleri quare conquestum
 fuit coram preside et officiante in senioris
 Ghelvie super fore facto predicto

Scabinis in sententiando de illo facto discor-
 dias aliqui scabinorum dictauerunt senten-
 tialiter illos nepharios damnandos in cor-
 pore et rebus Aliqui dictauerunt eos dun-
 taxat damnandos In ~~certa~~ certa pecuniarum
 taxa pro tali fore facto Instituta et inter
 istam discordiam scabinorum ordinata fuit
 tempore clarificationis et Declarationis
 militaris discordia concludendo quid iuris
 esset de duplici sententia scabinorum La-
 ta tandem conclusum fuit in Boemel
 quod sententia que dictauit eos Damnan-
 dos in corporibus et rebus quod illa Insti-
 ta esset prolata, reliqua vero minus iuste

Et propterea demandauit dux Arnoldus
 Ghelvie illos reos puniri secundum
 sententiam prolata et in declaratio-
 ne pro iusta confirmatam

Drie

Drielingen vero hoc percepto ceperunt
refugiū ad ciuitatem nouimagensem, qui
nullo modo volebant eos puniri, adden-
tes minas si aliquis eos propterea puni-
ret quod percipiens dux Ghelvie arma-
ta manu accessit in villa de Driel et au-
ripuit bona Reorum Drielingum, cap-
tiuarit eos et ita exactionati sunt

Nouimagenses vero cum alijs capitalibus
Ghelvie ad indigna ~~serentes~~ susurra-
tione Nouimagenses contrariati sunt
Domino duci eorum et propterea actum
est quod tota patria Ghelvensis est con-
traria suo vero Domino Dempto tantum-
modo oppido de graua in quo Dominus
Dux cum suis moram trahendo pauferit

Etiam Walramus de haestem castellanius
de bueren timore nouimagensium resigna-
uit castrum cum oppido in manus No-
uimagensium saluis castrensiū corpori-
bus, et bonis

Et sic fuit Arnoldus dux Ghelvie licet
princeps valde deuotus amator religiosorum
et miro modo cum omnibus vicinis suis
pacificus de tota patria sua et ducatu
suo repulsus

Tandem

Tandem interlocutum est et finaliter conclusum quod Dominus dux Arnoldus committeret Ducatum aliquibus discretis personis ~~videlicet~~ ^{octo} de militaribus et octo de civitatibus et precipue ducisse Kathryne Ghelvie conthorali fuit sic et ipse dux cepit passagium visitare Loca sanctorum scilicet peregrinando ad sanctum Indocium Deinde ad civitatem Romanam novissime Therusalem ad terram sanctam Ibiq[ue] devote militiam suam digne recepit et rediens a summo pontifice pontifice honorifice receptus et tractatus fuit

Redeunte vero ipso ad Ghelviam gratiose tractatus fuit et receptus ab omni militia ducatus sui et ab omnibus civitatibus et vixit In abundantia pacis Ghelviam

Pacificati sunt autem ad invicem Rodolphus de Diepholt et Walramus de Moersa tali videlicet conditione quod Rodolphus operosus auxiliator fieret Walramo In acquisitione episcopi monasteriensis quod et idem Rodolphus promisit Obierat enim Henricus de Moersa episcopus monasteriensis et a nonnullis electoribus Walramus prefatus in episcopum est electus

Quapropter

L. diocesan.

Quapropter Rodolphus episcopus traiecten-
 ses congregavit expeditum exercitum et
 castrametatus est contra monasterien^(sic) dio-
 cesis

Sed cum post multos labores nihil profes-
 cisset rediit ad terram traiectensem ciui-
 tatem autem traiecten. intrare non potuit
 quia Jacobus Domicellus de gaesbeeck
 cum plerisque principalioribus ciuitatis
 prefate Rodolpho apud monasteriensem
 diocesis constituto colligationem firmavit
 ut cum expulsus a ciuitate traiectensi
 tenerent quod et fecerunt usque ad annum
 Domini millesimo ^(sic) cccc^o quadragesima
 nono

Cum ergo Rodolphus episcopus traiecten-
 ses usque ad predictum tempus expulsus
 esset a ciuitate propria fecit amicos et con-
 gregavit eos occulte Amerffordensem ^(sic)
 et Henricum Burchgravium de Mont-
 forde et nonnullos alios armigeros quib-
 us congregatis venit clanculo sub noctis
 umbra ad menia ciuitatis traiectensis Per-
 sodientesque muram subintraverunt la-
 tenter ciuitatem traiectensem submuros
 Et Rodolphus episcopus preualuit aduer-
 sus inimicos et rectores ciuitatis

Cum

Cum ergo idem Dominus Rodolphus introf-
set prefatam civitatem cepit querere ini-
micos suos

Et ecce prefati Inimici antistites aduertes
audientes occultam ingressum episcopi timue-
runt valde et querebant se occultari et abs-
condere a facie irati pontifici Sed hoc non
profiuit eis quia Rodolphus latenter quere-
tes aduersarios suos superuenit Inopi-
nate et occupauit eos cepitque multos co-
rim captiuos cum Jacobo Domicello de
gaesbeke

Captus ergo Jacobus Domicellus ponitur
in firma custodia in camera sua et aqua
non potuit liberari Donec venderet episcopo
traiectensi Dominia sua que habebat
in episcopatu prefato videlicet oppidum
Wijck Duersteden cum castro suo atque
Dominium et castrum in Abcanda cum
suis attinentijs Quod et tandem fecit ta-
li scilicet conditione ut prefata Dominia
Idem Domicellus retineret usque ad obitum
suum et X^m florenarum reuensium in
promptu Sed post mortem eius incorpo-
raretur episcopatu traiectensi Ita enim
factum est et post predictam promissio-
nem permittitur ire liber

Eodem

Eodem autem anno Domini millesimo ^(See) III° LX°
 Henricus Domicellus de Montfoerd veniens
 callide in festo Vedasti et amandi defuncto
 predicta Domnia devenerunt ad traiecten-
 sem diocesim quia etiam absque Legitti-
 mis filijs obiit eo melius et commodius
 devoluebantur absque alicuius contradictione
 ad episcopatum traiectensem.

De Domicello Henrico de Mont-
 foerd

Anno Domini millesimo cccc^o XLVIII° Hen-
 ricus Domicellus de Montfoerd veniens
 callide in castro de Montfoerd cepit To-
 hannem Dominum de Montfoerd quem Stric-
 te in quadam parva ^{mer} carcere eius castri in-
 cludit et manere coegit sub firmissima
 custodia in qua dolorose obiit, prochoolor

A patrem suum verum
 Domenam de Mont-
 foerd

Item anno Domini millesimo III° LX°
 In nocte purificationis virginis Marie
 Rodolphus de Diepholt episcopus traiec-
 tensis exclusus propter parzialitatem, a
 propria traiectensi civitate cum Domino
 de Montfoerde cum Swedero Domicello
 de Culenborch et cum civitate Amerffor-
 densi nocte clam Intrauit civitatem
 traiectensem per quoddam foramen per
 murum

mirum civitatis et cepit violenta manu civi-
tatem propriam

Ceciderunt autem in conflictu ex parte tra-
iectens Jacobus de Lichtenberch Roctar-
dus proijs Henricus de Damas

Capti multi fuerunt de traiectensibus Episcopus
vero vulneratus in capite et tibis viriliter Refe-
titit et ^{victoriam} obtinuit

Seco quia nobilis Domicellus de Gaesbeke
facebat parti episcopo contrarie ~~ut~~ illo tem-
pore in traiecto fuisset. Ideo que fere In-
honeste capiebatur et clandeabatur sub fide
in camera domus sue quavisque locum te-
nens comitis Hollandie videlicet Domi-
nus de Lannoij qui ipsum tali conditione
liberavit quatenus Domicellus resignaret
libere sancto martino oppidum Wijck cum
castro Duersteden et districtu ipsius Insu-
per castrum et Dominium de Arcauda
post mortem suam et ipse reciperet xiii^m
florenorum venensium

Captique fuerunt filii Domini Thohan-
nis de Renes, Jacobus proijs, Huber-
tus de Palaets, Jacobus de Ameronghen,
Johannes de Tijela, Henricus Jacobi, etc.
Tandem non longe post ante pretorium de
capitati

capitati fuerunt Arnoldus de Ameronghen
Henricus Jacobi publice. Ceteri vero prof-
cripti fuerunt a ciuitate traiectensi Sic
denique prefatus episcopus subiugauit sibi
propriam rebellem ciuitatem ordinanda in
ea cuncta ad beneplacitum suum tanquam
verus temporalis Dominus et princeps

Miraculum de sancta Barbara

Tempore enim quo ecclesia traiectensis
post decessum gloriosi patris Domini P-
Frederici de Blanckenhem episcopi tra-
iectensis viduata foret et venerandi canonici
ad eligendum novum pastorem conuenif-
sent fere omnes concorditer elegerunt
venerabilem virum Dominum Swederum
de Culenborch prepositum ecclesie traiecten-
sis Franfijcelani vero elegerunt Rodol-
phum de Diepholt canonicum colonen-
sem virum illustrem sed fere Laicum
Sed Dominus martinus papa Swederum
confirmauit et per patentes bullas anu-
lium et Inuestituram sibi direxit repro-
bando Rodolphum canonicum non electum
Quare Dominus Swederus de Culenborch
cum copiosa caterna plebis et militiae tra-
iectum veniens inthronifatus solemniter ut
verus episcopus traiectensis fuit in eccle-
sia traiectensi.

Deinde

Deinde ut moris est homagiatas fuit
 in pretorio traiectensi ut veris tempora-
 lis Dominus traiectensis a toto confu-
 lata et civibus traiectensibus Deinde Amos-
 fardie Rhenen ceterisque alijs oppidis in-
 ferioris territorii traiectensis Seditque quies-
 tus et pacificus episcopus traiectensis
 donec et quousque sui familiares occidif-
 sent antiquum Pruss burgemagistrum
 traiectensium virum grandævum Quo facto hocc-
 = zenses repudiantes ipsum nitebantur
 violenter Introducere Rodolphum de
 Diepholt factorem ipsorum

Tandem anno sequenti in profesto pen-
 thecostes Inclitus Dominus Johannes
 de Renesse miles strenuus latenter cum
 multis armigeris intrans civitatem tra-
 iectensem profugavit cum suis Domi-
 num Svederum episcopum et Domi-
 num violenta manu et mittens pro Ro-
 dolpho violente per nephas introduxit
 cum

Dominus vero Martinus papa his ag-
 nitus excommunicavit gravavit Reggre-
 = gavit anathematizavit et tandem tan-
 quam putrida membra fidei catholice
 Dominum Rodolphum intrusum, Do-
 minum Johannem de Renesse cum
 omnibus fautoribus et complicibus ipso-
 rum

rum abscidit et euulsit Et cum prefati
 speruissent auctoritatem apostolicam per-
 manentes tanquam obstinati in multitudine
 et duritia ipsorum multi tam spirituales
 etiam religiosi diuersorum ordinum quam
 seculares deum timentes tanquam sub filii
 obedientie dimissis beneficijs prebendis mo-
 nasterijs Alijs donibus amicis et cognatis
 nolentes inuolui sententie excommunicationis
 sedis apostolice exierunt traiectum
 Regentes in exteras partes De quorum
 numero erat vir quidam diues et locu-
 pler officio parrifer carnisex vir deum
 timens dictus Henricus Lock filius
 qui cum ceteris de traiecto
 propter iura ecclesie et mandata aposto-
 lica ^(See) Tingt et in oppido Gorinchem in
 Dominio de Arkel applicuit et ibidem
 cum sua familia habitauit

Hic enim Henricus semper honori habuit
 sanctam virginem et gloriosam mar-
 tirem Barbaram seruens et ei cotidie
 spirituali oratione Rogitans ut sibi ante
 obitum suum a deo Impetrare dignaretur
 gratiam perfecte confessionis et sacra-
 mentorum perceptionis

Accidit autem postea cum esset fere fere
 septuaginta annorum anno scilicet Domini
 millesimo

Sic spatium vacuo in
 Ms. relictum.

millesimo III^c XLVIII° in nocte feste sancti Augustini utpote in profesto decollationis sancti Johannis baptiste quatenus ipse rediens ex agris Domum lassus et fessus iret Dormitiam Itaque in conticinio noctis circa undecimam ferme horam deo permittente candela ardens omnibus dormientibus cecidit in straminibus erat Illico in conflagrationem et combustionem reddidit

Henricus vero et Andreas filius eius ex irredine Ignis euigilantes et male suscitati nudi extra Lectulos salientes vie via ferunt Andreas tamen mutilatus ex combustione fuit aequaliter In genitalibus et diuersis in locis combustus miserabiliter antequam Dominum exire valuit et ignem fugere

Henricus vero cum esset super publicam stratum siue plateam famus licet carnifera sua qua caput suum vestiebat in duobus locis accensa comburebatur Itaque quod proiecit festinanter de capite memor pecuniarum suarum cum quibus consueuerat mercari sperans satis tempestiue domum absque periculo intrare Illaque recipere et famus et illeffus denique domum exire signans se signo sancti crucis

crucis celerrime cucurrit nudus in domum
 ex omni parte comburentem casumque mini-
 tantem qui cum in medio Domus esset. et
 medium ante cameram in qua pecunie repo-
 site erant venisset protinus tota Domus
 cecidit super corpus eius nudum cumque
 in medio flammarum ex omni parte corpo-
 ris crudeliter uretetur non valens quovis
 modo evadere Doluit vehementer quod sine
 confessione et ecclesiasticis sacramentis tam
 miserabiliter discederet

Cumque animus In tanta pena de evasione
 desperaret recogitare cepit mente quia potuit
 de privilegio gloriose virginis et martiris
 cui devote a juventute servivisset Invo-
 cavit eam dicens O sancta Barbara succur-
 re michi succurre michi peccatorum advoca-
 trix gloriosa virgo ut veram confessionem
 et sacramentum Dominici corporis ante
 exitum anime mee tuis meritis et promif-
 sionibus adipisci valeam

Mox illis in clamatibus apparuit in me-
 dio flammarum virgo sanctissima Barbara
 in eadem effigie ut sibi videbatur qua
 depingi solet et claudere sua amovens glo-
 bos ignium cepit ipsum per manum per
 dicens ^{per} ipsum per stramineum Ignitum
 tectum

tectum locavit ipsum in publica platea in
tuto loco dicens

Ecce quia michi servivisti et Tam in
isto periculo auxilium salutis a me pos-
tulasti meo Interuentu vires usque in
auroram ut interim confectis communionem
communionem dominici corporis et ex-
treme unctionis percipere valeas Que
omnia pro te a deo Impetravi Quibus
dictis disparuit Regnaque celorum pe-
tivit

Adhuc nemo de communitate affuit Sed
custodes et vigiles oppidi videntes gran-
dem ignem et multas alias DomoS ac-
cendi occurrerunt et campana civitatis
pulsata oppidanos repente suscitaverunt
Et licet Henricus totus erat ustus
a plantis pedum usque ad verticem ca-
pitul non solum ~~ad~~ ab extra verum eti-
am ab Intra nam ~~vora~~ voras ignis non
solum verenda corporis sui funditus devo-
cavit sed et in unguibus magne ^{rime} ~~rime~~
et tenebrosa vulnera ad modum palme
unius manus hiabant ita quod extra
corporis distincte ista patebant Insuper
nates cum clavis ex toto devorate erant
nisi quod pauca ista ~~cora~~ caro offibus
hesisset

forte terebrosa

Præterea

Preterea hippocindria, pectoralia, ocella, collum
 scapulae et venter ita ~~cumbusta~~ ^{combusta}
 erant et inflexibilia ut lamina ferri Breuiter
 non habuit membrum in toto corpore quin
 erat combustum et caro corporis eius nigra
 admodum pellis et hiopis propter combustio-
 nem erat A vertice capitis infra aures et
 oculos crines cum carnibus defluerant us-
 que ad ossa capites pendebantque per genas ^(sic) super
 mentem eius Demptis oculis lingua et cor-
 de que cincta miraculose ut dictum me-
 ritis et Intercessione Sancte Barbara
 viuuda permanserunt Attamen Tuit. solus
 a domo sua ad domum Diuinae dilecte
 legitime filie sue nupte cuiusdam honora-
 bili viro Neudoni filio Arnoldi quae et
 est magna distantia utpote per duos lan-
 gos rivos et unam plateam dictam die moe-
 lenstract manserunt die denique in signum
 veritatis miraculi ~~sue~~ ^(sic) combustionis aride
~~pede pede~~ ^{pede} pedum suorum hinc
 inde in plateis diuersis in locis que al-
 tera die honeste Inuente in plateis doloro-
 se addite fuerunt humando suo corpori
 Cumque premortuum corpus suum lectulo
 liquibriter repositum fuerat petijt pre
 omnibus confessionem et sacramenta eccle-
 siastica sibi ministrari patefaciens con-
 stanti animo cunctis misericordiam dei
 sibi impensam meritis et Intercessioni-
 bus sancte Barbare gloriose virginis et
 martiris

Deinde

Deinde cum rumor huiusmodi per
 oppidum increpisset veridicus licet per
 totam noctem ignis de momento In mo-
 mentum crevisset et multotiens conuen-
 tum fante agnetis Incendisset multasque
 vicinorum domos conflagrando consump-
 sisset tamen ad illud spectaculum pene
 tota ciuitas confluebat ipse vero confor-
 tatus a Domino omnes fere ac si sanus
 et Incolūmis fuisset ipsum visitantes
 noscens et ad celestia semper amanda
 spernenda terrena et transitoria am-
 monens flentesque corripiens et desisterent
 pro eo flere quia fecit deus miseri-
 cordiam suam cum ipso sed hortabatur
 unumquemque deum in suis operibus lau-
 dare sed ipsi deuote et indefinenter cum
 gloriosa matre eius Maria virgine eis
 seruire et precipue honorare et seruire
 matrone confessionis sancte Barbare
 que ut omnes cernere possent sibi suis
 meritis impetrauit spatium vite quo con-
 fiteri et communicare commode posset et
 recogitare deo omnes annos vite sue in
 amaritudine anime sue Addiditque pa-
 lam enūciando ^(sicut) miraculi seriem cunctis
 ut preactum est qualiter virgo glorio-
 sa Barbara ipsum liberauit adiungens
 in signum veritatis ista Ecce quam
 cito avarata diei illu'scesserit statim
 emigrabo.

armigraba Etiam in argumentum fidei
miraculi scilicet quod supernaturaliter et
miraculose viveret et omnes sibi fidem
accommodarent petijt ab honestis viris spi-
ritualibus et secularibus etiam ab honestis
senibus matronis et probis mulie-
ribus attractari de membro in membrum
ut scirent certissime cuncta que enarrauerat
~~erat~~ enarrauerat fore vera

Cumque multi largiter flentes trepidi
ipsum girando pertractarent dixit non
sentio aliquam lesuram corporis mei au-
dacter attractare et inspice cuncta ^(sic) ~~francia~~
vulnera et ^{rma} ~~circas~~ corporis mei videbis
enim me tam ab intra quam ab extra
combustum Quod cum diligenter perlus-
trasset et ita Inuenissent benedixerunt
Dominum qui facit mirabilia magna
in populo suo meritorum suorum elec-
torum et electarum

Igitur postquam a Trinitate sua om-
nia peccata sua confessus fuisset valde
dolenter recepit deuotissime sacramentum
Dominici corporis et extremam unctio-
nem Et postea trines repetens confessio-
nem suam Inuocavit cum sancta Bar-
bara sanctum laurentium preciosum
martirem

martirem ut intercedere dignaretur pro
 ipso ad Dominum nostrum Iesum
 Christum ut propitiaretur peccatis
 suis et ut illa corporalis affatio et tem-
 poralis pena fieret sibi remissio omnium
 peccatorum suorum

Tandem post diutinam orationem appro-
 pinquante aurora dixit O dilecti
 amici mei et precipue Domine confessor
 ecce Jam adest hora, qua moriar nec
 habeo longum tempus supervivendi no-
 lite recedere in ista hora a me sed ora-
 tionibus tuis mihi exitum anime mee
 ut salvetur

Statim his dictis misericordiam dei
 deuotissime imploravit ut sibi indulge-
 ret sua commissa delicta meritis
 gloriose matris sue virginis Marie et
 sancte Barbare ceterorumque omnium
 sanctorum et sanctarum clamavitque
 sonora voce Domine Iesu Christi
 misericordissime deus qui me in ora
 sancte crucis acerbissima morte et pre-
 ciosissimo sanguine tuo redemisti
 miserere mei In manus enim tuas
 commendo spiritum meum His perfec-
 te dictis statim spiravit feliciter
 ut speramus moxque ad Lapidem
 dei

dei et honorem virginis Marie et gloriam
sanctę Barbare positus^{us} fuit exustum
copiis suam nudum in spectaculum
in anteriori parte domus ut omnes etiam
cuiuscumque conditionis fuerunt cernerent
magnalia et mirabilia dei in ipsum per-
petrata meritis sanctę Barbare Et
quia idem Henricus Kock erat omnibus
dilectus et omnes sibi condolebant
vesperis decantatis conveniebat fere to-
ta civitas et ipsum solemniter et hono-
rifice sepelierunt in ecclesia Gorinches-
mensi ad borealem plagam altaris sanc-
te Marie Magdalene et sanctorum
crispini et crispiniani iuxta ambonem
ecclesie

Et ego Theodoricus Pauli de Gorinchem
natus presbiter et Canonicus et illo an-
no quo predicta contigerunt curatus ex
parte Capituli prefati Gorinchemensis
~~quia~~ quia premissis omnibus et sin-
gulis corporaliter postquam istus fuit
interfuit et ipsius confessionem distincte
quater audiendo illa nocte ipsumque com-
municando sacramento Dominici corporis
extremam unctionem ministravit ip-
sum preterea manibus meis attrectavi
et attrectandum et girandum alij se posui
tam.

tam in vita quam post mortem ac ex-
piravit in sinistro brachio meo Neque
sibi ~~ab~~ ob specialem petitionem filiorum
eius ac filie sue ceterorumque amico-
rum absui sed ~~episcopatus~~^{presens} corporaliter
semper fui nisi in reportatione domini-
ci corporis Et ideo predicta ob petiti-
onem multorum utriusque sexus homi-
num fideliter et veraciter conscripsi Ad
laudem et gloriam Domini nostri Iesu
Christi.

Anno Domini millesimo ¹¹¹¹ quingua-
gesimo fuit annus Jubileus quo ex om-
nibus finibus mundi Christiani caterua-
tim Rome limina sanctorum apostolo-
rum Petri et Pauli in remissionem
suarum peccatorum peregre visitavit

Quo tempore presuit ecclesie Romane
sanctissimus pater Nicholaus quintus
nationis^{is} Lucanus doctor sacre theologie
qui infra quindecim menses deo ordinate
ascendit gradatim a sacerdotis ad episcopa-
tum ab episcopatu ad cardinalatum et
tandem defuncto Engenio quarto papa Ro-
manus efficitur fuit enim vir totus pius
humilis et sanctus

Iste canonizavit Rome in ecclesia sanc-
ti Petri cum magna solemnitate in festo
to

to penthecostes sanctum Barnardem
confessorem ordinis fratrum minorum

Insuper Rome eodem anno contraxit Fredericus dux Austriae Rex Romanorum in presentia Nicolai pape cum ^(sua) persona filia regis portugalie quem et Idem sanctissimus papa coronavit eodem die quo contraxit matrimonialiter cum ea In Imperatorem et ipsam in imperatricem

Anno Domini millesimo III° LI° Idem papa Nicholaus ad instantiam serenissime principis Philippi ducis burgundie contulit Tributum omnibus subditis prefati ducis per integrum annum in machlinia duraturum sicut fuit Rome anno preterito

Eodem anno ceporunt susurracione aliquorum gaudavenses discordare cum Philippo duce burgundie comite ipsorum eo quod volebant dare et admittere indiscretim exactionem omnium frumentorum ceterorum cunctorum eduliorum salis et farris et cetera

Quapropter gravissima plaga percussit et humiliati magnam damnationem et detrimentum passi sunt Innumeris viris ex
- intra

utraq[ue] parte cadentibus gladio et fuspensio
 oppidit quibusdam funditus per gauda
 darenfes funditus destruxit destructis
 et depopulatis per crudeles pickardos et
 quod super omnia dolendum est plu-
 res gaudaenfes ducis equites fugientes
 seipfos pre timore submerferunt

Corruerunt ex parte ducis multi nobiles et
 milites cum multis alijs armigeris videli-
 cet Cornelius de Burgundia Rector ducatus
 Luteturgensis filius naturalis
 Ducis Philippi ducis burgundie Domi-
 nus Jacobus de Alejn cum multis alijs

Sed origo totius discordie et quare fuit
 obsidio calisie nam ut famabatur publi-
 ce tot armigeros dux habuit in obsidione
 calisie quod auge bene expugnassent civi-
 tatem et gaudaenfes libenter similiter
 per se oppugnassent sed cohibiti fuerunt
 a duce Philippo ordinatum ^(sic)

Insuper quando maximos bombardos
 emittere volebant et putabant ut moris
 est semper defuit camera bombardi vel
 lapis vel materia expellens lapidem quod
 omnibus et precipue gaudaenfib[us] dis-
 plerunt Quapropter insalutato duce irato
 animo ab obsidione se sequestrabant
 repatriantes

repatriantes verbis gandavium Quare dux
 confusus necessitate compulsus obsidionem
 dissolvit Tratique gandavenses volebant
 arma deponere donec et quousque idem dux
 veniret gandavium et viva voce publi-
 ca diceret in foro dicto des Gravensteen
 quod ipsius culpa et pietate fuit quicquid
 in obsidione calisie sinistrae factum fuit
 Et quia coacte oportuit ipsum hoc dicere
 displicuit sibi valde et omnibus suis pri-
 matibus quare deinceps corde tenus gan-
 davenses semper odio habuit

Igitur anno Domini millesimo ¹¹¹¹ XLIX
 Philippus dux exquiriit magnam reac-
 tionem ex parte salis ex omnibus Domi-
 nis suis Quare omnes principales
 civitates Brabantie flandrie Hollandie
 Zelandie et hannonie convenerunt gan-
 davium Ubi ordinatum et conclusum concor-
 diter fuit ab omnibus quatenus nullo
 modo vellent admittere preces ducis illo
 viso quod similiter Karolus ex rex francie
 potuisset sic gravare franciam propter
 frumentum et sic ex consequenti fere Eu-
 ropa tota finaliter destrueretur

Promiserunt vero ceterae civitates prefate
 facere assistentiam gandavensibus si
 dux eos propterea vellet molestare et grava-
 re

ve Et sic unusquisque ad propria remeavit
 Dux vero Tsta percipiens Tam habens
 occasionem contra gardavenfes iratus
 valde ubique arreftavit eos et quafi publicos
 eos hostes cepit et prifonis mancipavit

• Contra vero gardaifensem exiit gardaifum
 in manu extento et brachio excelfo ubique
 ceperunt potentiores ducis quod contra ex
 gaitilibus manciparunt Quapropter dux Tra
 tus nimis munivit ubique civitates
 castra et fortalicia replens ea suis fide
 libus et strennis militibus et armige
 ris

In Audepnaerden ordinavit capitaneum
 Dominum Sijmanem de Aleijn qui sta
 tim congregans omnes villanos circum
 circa positos et habitantes exquirens ab
 eis an vellent esse cum gardaifensibus
 vel Dominum cum Domino duce Si cum
 duce vero et Legittimo principe ipsorum
 portarent libere omnia bona mobilia
 ipsorum in presidio de Audepnaerden Sim
 plices vero villani XII. villarum et tota
 caffelria de Audepnaerden volentes adhere
 re duci tanquam Domino ipsorum statim
 portaverunt et vehi fecerunt omnia bo
 na In Audepnaerden

L. maffiare

Sed cum uxores villanorum cum filiis et
 filiabus suis intrare presidium de Aede
 Aidenmaerden putarent repudiavit eos
 nec poterant intrare Intimatum vero
 fuit viris earum quod capitaneus nollet
 habere in Aidenmaerden nisi viros arma
 ferre valentes Trati ergo viri ceperunt
 graviter querulose ^(sic) miffitare inter se quia
 displicuit eis hoc factum Dominus
 Simon habens bona villanorum in Aiden
 maerden caute consultus eduxit eos extra
 oppidum pandens quod vellet habere spe
 ciale consilium cum eis de profectu ipso
 rum Quibus accumbentibus ipsum ad prefix
 um locum expectantes clausit post tergum
 ipsorum portas oppidi et ingressum ipsis
 strenue prohibuit

Trati villani videntes se deceptos et delusos
 conquirebantur gaudaensibus violentiam
 ipsis a Domino Simone et Aidenmaerdensibus
 factam Et qualiter callide circumventi fue
 rint ab eo Statim gaudaenses arma ar
 ripientes obsederunt in magna arrogancia
 strictissime castrum et oppidum de Aidenmaer
 den comburendo cuncta suburbia Aidenmaer
 densium. Istud contigit anno Domini M^o
 III° LII° feria sexta ante festum decollatio
 nis sancti Johannis baptiste

Contra comes de Stampis positus Insydij
 persepe

per sepe confligit cum eis et secundum va-
rietatem temporum multoties triumphavit
comes multoties gaudaenses cum Sed capi-
taneus gaudavē. fecit secreta per In-
terpositas personas pactum cum duce sci-
licet quod traderet gaudaenses in manus
ipsius Tandem hoc percipientes gaudenses
decapitaverunt ipsum cum alijs duobus ca-
pitaneis conscijs facti postquam publice
confessi fuerunt modum traditionis.

Postremo gaudenses traditi sic tunc ante
oppidum Audenaerden per ipsorum propri-
os capitaneos dissoluerunt obsidionem et
ad gaudium properaverunt In quorum Re-
cessumulti gaudaenses insecuti per Domi-
num Simonem de Aleijn cum suis conue-
runt hinc inde diversis in locis Porro
dix requisivit sibi omnia parva oppi-
da flandrie que suis satellitibus minuit
Tota enim fere flandria in hac guerra peri-
clitabatur et destruebatur nam qui erant
cum gaudaensibus spoliati depredati truci-
dati et combusti fuerunt a duce Et contra
qui cum duce erant decastabantur et truci-
dabantur a gaudaensibus nec erat ibi aliqua
misericordia quia nemo capiebatur vel prisone
mancipabatur sed statim in Campo jugula-
batur siue senex siue iuuenis siue infir-
mus siue sanus

Insuper

Insuper in cortaco vendebantur pueri amicorum gandavensium sicut equi porci et vacce pro pario ~~pretio~~ pretio vel trucidabantur

Preterea in oppido Haerlebecensi Inveniebantur infantes et pueri bini et bini proiecti et submersi in aqua dicta die Leje. Similiter et mulieres cum lapidibus in collis proiecte et submersae fuisse aliqua humanitate et misericordia inveniebantur hoc autem fecerunt hannonsenses et pickardi

Insuper aliquos senes antiquos bonos viros qui non poterant arma deferre sed baculo incedentes cepissent ligantes funem ad vena ~~ad~~ et ad nasum et sic per collum traxerunt eos ita rigorose quod non homines sed monasterium ^{strum} videbantur et occidebant multos

Multi vero quicquid habebant vel procurare mediantibus amicis et consanguineis poterant dederunt pro liberatione ~~no~~ tam Invidite pene et ex consequente ostiatiim mendicaverunt Similiter fecerunt gandavenses amicos amicis ducis

Gandavenses vero habuerunt tria castra scilicet castrum Pote, castrum de Gaüeren et castrum de scendelbeck que munierunt suis satellitibus et congregaverunt ex omnibus

omnibus finibus terre magnū exercitū
pro fallario, quē exercitū appellaue-
runt satellites de viridi ^{tempore} ~~tempore~~

vel tempore. ~~vel~~
discerni potest.

Fuerunt prius in numero sex centum postea
in breui ultra duo milia quia quicquid
hi depredando acquirerunt cessit ipsis li-
bere quorum capitaneus dicebatur Tho-
docus de pilles Hic cum suis infinita
mala et Damna intulit duci et suis sat-
toribus et amicis

Post quem requisierunt sibi unum nobi-
lem capitaneum dictum Bastardus ^(sic) bla-
si qui profuit fideliter usque ad finem
Potestate et industria cuius gaudauienses
requisierunt et confiscaverunt ipsis omnes
villas de walis qui munierunt proprias vil-
las fortiter deferentes bona ipsorum In
presidio gaudauiensi

Novissime stipendaverunt unum angli-
canum militem cum multis balistarijs
et arcuarijs pro grandi solario ^(sic) qui post-
quam Travaffet fidelitatem gaudauiensi-
bus fidebant in probitatem ipsius sed tra-
ditor maximus erat Nam postquam mul-
tos fortes armigeros ex gaudauiis recensisset
dixit se velle oppidum de Dercemon-
de cum eis obsidere et expugnare et iac-
tauit illud se faciliter absque magno
Detrimeto

detrimento et dispendio suorum vincere
 Qui cum putabant Deuremondo obsidere
 viderunt portas apertas et ex alia parte
 multos intraneos fugam fingere ac si
 omnes victi fuissent sicut ordinatum
 fuit Et ipse procedens cum suis intrauit
 oppidum precipiens ut omnes sequerentur
 eum spoliando oppidum tanquam vic-
 tum Cumque circa mille armati secum
 intrassent oppidum statim porte obse-
 rantur Et ipse miles traditor benigne
 receptus cum suis ab incolis terga vertens
 occidit omnes gardaienses qui secum oppidum
 intrauerant cum armigeris ducis qui occul-
 te pridem intrauerat ^{scilicet}

Deinde persequentes illos qui extra por-
 tam clausi erant magnam stragem fe-
 cerunt in eos Attamen gardaienses virili-
 ter stantes preliabantur strenue cum armi-
 geris de Deuremonde et complicibus ducis et
 ceciderunt quam plurimi ex parte ducis Quod
 ceteri videntes fugerunt ad oppidum de Deure-
 monda quos passim gardaienses usque ad
 portam oppidi in vindictam trucidauerunt.

Cuius fama cum peruenisset ad aures princi-
 pis valde iratus misit comitem de Stampes
 et ^{nevers} ~~nuers~~ Dominum Simonem de Aleijn
 militem Waüterim Haclwijn Theodoricum
 de Haclwijn fratres Domicellum de Moer-
 kercken Domicellum Johannem Swane cum
 multis

multis alijs potentibus cum exercitu galli-
cano et Germanis ad presidium de ^{Thielt} ~~Meille~~
Kuijsque et ad vicinas villas de expugnand-
um eas in despectum gandavensium eo quod
faciebant gandenses Sed villani his pref-
atis positis Insidijs in strictis macerijs
viarum Inimicorum suorum viam antici-
paverunt precedentes et sequentes in luore
animi ferociter trucidando Corruerunt denique
ex Improviso ex parte ducis multi

Corruit inter ceteros Dominus Cornelius Bas-
tardus de Burgundia licet tribus fere diebus
superuixit obiitque In brachijs principis
valde Dolentis de morte ipsius Sepelieba-
tur itaque Bruxelles in ecclesia Sante que
dicitur cum maximo lectu nobilium in tumba
qua principes Brabantie in choro requiescunt

Victi vero Domini Ducis cooperti confusione
iterum se recolligebant nolentes redire va-
cui quin se vindicarent de gandavensibus disper-
sos congregantes venerunt ad presidium de
Thielt ut vel eos trucidarent aut effugarent

Incole vero de Thielt cum ceteris vicinis villis
stantes parati ad prelium omnino resistere
decreverunt et bellum cruentum cum eis com-
mittere

Miseruntque his visis prefati Domini ad
illos

illos de thielt certos pre cones qui festinanter
 properantes ad eos clamabant dolose fugite
 fugite o Infentati boni viri ne omnes
 cidamur Dux enim in vicinio ^(sic) est cum grandi
 potestate ad Inuadendum vos et interficiet quos
 cumque Inuenerit hec audientes simplices vil-
 lani sic seducti a bellignaris putabant pre-
 fatos Dominos eos causa prebet pietatis prea-
 uisare fugam Inierunt quos prefati Domi-
 ni persequentes passim de nauissimis occide-
 runt Quod ceteri videntes de thielt redentes ad
 confratres bellum formidolosum cum prefatis
 Dominis complicibus principis Inierunt in
 quo bello multi corruerunt et utraq; parte Tribus
 ordinabantur milites Walterus de Halwijn
 cum fratre suo et multis alijs Recepitque ex
 parte ducis Dominus de Lichtervelt Thielt
 cum sua aduocacia et municiu eam.

Oppidum thielt habet sub se decem et septem
 populosas villas, et ut semper manerent fi-
 delissime amici principis precepit Dominus
 de Lichtervelt quod omnes flandrenses sine
 nobiles sine Ignobiles fenes Inuenes
 oppidi sine villani portarent semper crucem
 sancti Andree apostoli desuper vestimenta
 in signum quod obedirent, duci et suis am-
 cis et qui non haberent illud signum cru-
 cis sine Iudicio suspenderentur Quod fuit
 principium totius mali per flandriam quia
 simplices villani Tam multum perplexi
 nesciuerunt quid iam facere vel dimittere
 debebant

debebant undique enim erant angustie Breuiter tot suspendebantur et trucidabantur in publicis stratis et viis quod pauci poterant ire per vias propter fetorem cadauerum nam gestantes crucem sancti Andree sine nobilibus miles Domicellus vel villanus aut oppidanus suspendebantur in gardauiensibus Alii non portantes a militibus ducis

Gardauienses vero Imperterriti audientes Nicolaus de thielt cum advocatia ipsorum suppressos et suppeditatos a prefatis Dominis et coactos facere duci contra ipsos assistentiam doluerunt eo quod semper fuerunt fidissimi fautores gardauiensium miserunt ultra xxx^{m.} (Sec) mille robustorum et audacium armigerorum denique ante thielt ut Reuocarent eos ad obedientiam gardauiensium Oppidani vero de thielt videntes tam validam exercitum et fortem contra eos perplexi et ansiosi statim miserunt ad Dominum de Lichtervelt quatenus dignaretur iam ut eis promiserat venire in thielt ad succurrendum eis contra gardauienses quia propria ipsorum potestate eis resistere nequibant Statim ipse remisit quatenus ipsi aperirent gardauiensibus portas introducendo eos in oppidum ipsorum ne affilipentur et trucidarentur eo quod non habuit copiam resistendi eis Quod cum fecissent thieltenes dixerunt gardauienses

Fratres

Fratres et amici nostri predilecti prescimus
 bene et plane quod fecistis coacti homagium
 et Inuestis fidelitatem duci nostro con-
 tra voluntatem et conscientiam vestram nota
 origine guerre nostre pro republica et
 pro communi utilitate et profectu om-
 nium prouinciarum quia nec nos aliud que-
 rimus nisi dare principi nostro omnia
 que iuris et consuetudinis sunt ut nos pos-
 semus seruare plebicita et preiulia nos-
 tra Et licet iniuti et coacti contra conf-
 cientiam vestram predicta fecistis tamen
 si nobis ad herere et fauere dignamini
 defendemus vos contra quoscuque grassa-
 tores Ducis nostri etiam si nisi duos
 vel tres armigeros in nostrum seruitium
 causa obedientie admiseritis contenti fu-
 rimus de vobis Cumque omnes consentirent
 in obedientiam gardauiensium diserunt pie
 et benigne gardauienses

Fideles amici sciatis pro vero et certi sum-
 mus ex quo nobis consensistis ef-
 fecti fideles subditi gardauiensium venis-
 et princeps et comburet deuastrabitque
 oppidum dispergendo vos omnes Ideo
 expostulamus et consulimus quatenus
 omnia vestra bona mobilia possidetis nos-
 biscum secure in ciuitatem nostram et prof-
 tea deuastrate Domos vestras et habitacu-
 la mansionem vestrarum ne Inimici Inf-
 tacie

tiarum salutarum Reuerentia principis nostri gaudeant de vobis

Oppidani vero multi anxii inteme supplicauerunt gandauensibus inducias aliquarum dierum sperantes quod deus vel sui aliquo modo eos deuastaret eos quod gandauensibus nullatenus fuissent fuissent nisi consensu domini de Lichtervelde et sic quamdiu potuissent seruire domos et domicilia eorum libenter seruarent Et sic benigne exercitus gandauensium recessit et castrametatus est apud Beverhoit versus brugis mittensque in brugis notabilem virum cum bucina et cum signo gandauensium ad consilium petierunt solummodo pro pretio victualia tanto exercitui necessaria Sed brugenses timore tanto potentes exercitus clauserunt portas a festo pentecostes usque ad duodecimam horam diei lune sequentis Immemores pacti promissi gandauensibus.

Quod aduertentes gandauenses ne molesti tamen eis essent perrexerunt versus oppidum Ardenburch dictum quod ^{hic} quod fuillatenus concremauerunt et spoliauerunt sperantes flusenses cum Domino Simone de Alijn capitaneo eorum illuc venire et eos debellare et quia non comparuerunt redierunt versus gandauium

Quod

Quod ~~advententes~~ percipientes complices
 ducis et precipue Dominus de Lichtervelt
 venerunt cum oppidanis de Cortraco et alijs
 multis armigeris principis ante Thielt quod
 statim ceperunt eo quod Incole volebant eis
 resistere sed apertis portis introduxerunt eos
~~hic~~^{pie} excusantes se vigore ~~ulterarum~~ Do-
 mini de Lichtervelt quod gandavenses admi-
 sissent

Sed Dominus de Lichtervelt non habens
 compassionem cum eis trucidavit multos
 ceteros in fugam dilapsis Et ut gandaven-
 ses predicerunt oppidum totum Igne et
 ferro destruxerunt cum omnibus villis ip-
 sis pertinentibus Gandavenses vero his
~~pre~~^{per}ceptis nuncio pre-conitante celerri-
 me miserunt multos armigeros de vini-
 di tentorio versus oppidum Harbecen =
 = se, quod sagaciter ceperunt et in viciniam
 Thieltenfium omnibus incolis aut
 trucidatis aut vinctis aut profugatis to-
 tum oppidum incendio solatenus destruxerunt
 cum XVII. villis advocatie ipsorum
 pertinentibus

Quibus factis comes de Stampes cum
 Domino Waitero de Haclwijn et Adriano
 de Claerhoit et cum quodam dicto mori-
 ton cum illis de Cortraco ex una
 Nobilis Cornelius Bastardus de Birs-
 gundia

gūndia et Dominus Sijmon de Aleijn ex alia parte cum illis de flusa Johannes de Bonen ex Audennaerden ex tertia parte Intraierunt hostiliter in terra de waes quam terram penitantes in manu forti denastabant ubique combūstis fere omnibus villis

Contra ~~vero~~ gaudaienses collecto grandi exercitū eis omni modo resistere decreverunt vel formidolosum bellum cum pretis committere Et inito prelio cum nobili Cornelio Bastardo burgūndie et suis complicibus corruerunt multi ex utraque parte

Tandem post Ruinam nobilis Carnelii de Burgūndia qui ibidem occisus fuit gaudenses fugam Inierunt nec multo Illustriissima isabeel dūcissa burgūndie volens pergere versus brūgis cum tribus milibus nobilium armigerorum debellata fuit per gaudenses qui cum infirmi conglomeratione fuissent fortiter preliabantur pro corona victoria Sed amici dūcisse fugam cum ea capientes evaserunt Attamen cecidit in illo conflictu Glinerus de fossato cum $xxviii$. alijs approbatis armigeris ex parte dūcisse. novissime venit cum magna copia armatorum ex Hollandia nobilis Reijnerus Dominus

nis de bredenrode et Vianen etc. Dominus
 Johannes de Waffener Dominus de Lannoij
 locum tenens Hollandie et castrametati
 fuerunt In terra de waes iuxta oppidum
 hülft conflagrantes cuncta que supererant

Quod percipientes gaudenses animose eos
 debellare decreverunt et profugare eos extra
 terminos eorum portantes secum vestes fu-
 nes et cordas cum quibus omnes suspen-
 dere decreverunt Et obuiantes sibi inuicem
 in magno liuore in loco prefato formidolo-
 sum commiserunt alterutrum prefa pre-
 lium Sed postquam gaudenses audierunt
 clamare Hollant Hollant putabant to-
 tam Hollandiam ibidem adesse Et post
 Ruinam multorum gaudensium prefati
 Domini triumphum victorie obtinuerunt
 Ordinabantur in illo conflictu milites Jo-
 hannes de Waffenaer Dominus Ruitghe-
 rus de Boetselaer de asperen et de Lan-
 gheraack etc. Walramus de Haesten cum
 plerisque alijs Quod percipiens dux mil-
 tum gaudensium fuit de Ruma gauden-
 sium, et tropheo suorum amicorum
gracias agens eis cum magna Reuerentia

Post hoc dux congregans magnam exerci-
 tum obsedit castrum de potten in quo castro
 fuerunt

ita quidem correctum
 a manu 2. sed regra-
cians pr. m. scriptum

fuerunt circiter trecenti armigeri quod postquam per tres dies stricte obsidisset transfierunt in gratiam ducis eo quod gaudenses promiserunt ipsis quatenus eodem die obsidionis liberarent eos sed gaudenses discordes inter se non comparuerunt Quapropter necessitate compulsi transfierunt in gratiam ducis sed immediate sine gratia Tugulabantur suspensi in arboribus p[er] fornicia T[ri]bique cecidit in obsidione Dominus Jacobus de Aleyn miles strenuus cum alijs multis ex parte principis Post hoc obsedit castrum Scendelbeke quod similiter vicit et omnes suspendit

Post hoc obsedit castrum Gauerem in quo erat quidam capitaneus in quem gaudenses miro modo confidebant attamen fuit traditor pessimus nam postquam die obsidisset castrum prefatum tribus diebus fecit dolose pactum cum duce quatenus callide educeret gaudenses ad prelium ad liberandum castrenses et ad deum bellandum ducem cum suis Quo facto pacto facto secessit quasi latenter nocturno tempore cum decem satellitibus extra castrum versus gaudium Intimar eis quatenus omnes iam ipsum armata manu sequerentur quia sine difficultate bene disturbarent totum exercitum captivando ducem et sic fieret finis quararum

His

His audis gaudaïenses magnam fiduciam in
 ipsum habentes ac fidem sibi accommodantes
 venerunt infiniti a viginti annis usque ad
 ad sexagesimum post eum Dux vero his presertim
 cum quatuor turmis improvisos inuadens pre-
 liabantur prelium crudelissimum In Inui-
 cem Tandem licet post oblongum conflic-
 tum cesi et submersi fuissent ex parte gauda-
 ïensium ultra ^(Sex) XVI^m tamen multi ceci-
 derunt etiam ex parte ducis gaudaïenses enim
 ut viri imperterriti animose aggressi fuerunt
 ducem cum suis Dux vero percussus et
 circumuentus in prelio a gaudaïensibus in maxi-
 mo periculo fuit Sed mediantibus Domino de
 Gruythuisen Domino de Moerkere-
 ke Johanne Twane cum multis alijs libe-
 ratus fuit pace facta inter ipsum et gauda-
 ïenses Prefati vero milites ordinati
 Et sic gaudaïenses licet succubuerunt ta-
 men in eodem bello firmam pacem a prin-
 cipe nobiliter Impetrauerunt Actum fuit
 predictum cruentum prelium anno Domini
 M. cccc LIII. scilicet in festo sancti Apol-
 linaris archiepiscopi, et martiris scilicet
 altera die sancte Marie Magdalene

Et Licet guerram ducis Philippi cum
 gaudaïensibus prius posuerim et prius po-
 suissem guerram ipsius contra brugeses
 eo quod prior tempore acciderit tamen hoc ad-
 huc

hic annotare proposui quia ex uno fundamen-
to resultavit.

Igitur anno Domini millesimo IIII^c XXXVIII. post-
quam flandrenses dissoluerunt obsidionem
calisie Anglici insequentes nauigio flandren-
ses deuiastabant flandriam pro magna parte
Donec venirent In presidium brugens-
ium vel in subsidium eorum Et dum que-
rela de die in diem brugis venisset tandem
ceperunt arma anticipantes vias anglicorum
ita quod nullatenus possent tempestiue In-
trare nauigia eorum erant enim dispersi
in multis locis et trucidabantur sparsim
ultra XXVIII^c ^(sic) ceteris fugatis

Brugenses vero dum sic armati coadunati
redissent ante presidium brugis noluerunt
intrare oppidum quoadusque gauderent
eisdem priuilegijs quibus patres eorum gau-
debant Tandem consulti ducis intrauerunt
sed dedignabantur arma deponere nisi pri-
uilegia amissa et subrepta recuperassent
Et etiam scire volebant an bene vel male
starent cum principe ipsorum Et post-
quam dux fere coactus eis candeliscendisset
tribuens eis priuilegia secundum petitionem
ipsorum valde irascebatur et deinceps eos
odio maximo habuit

Brugenses attamen semper rebelles erant
Duci tam In brugis quam extra et tanta
mala

mala perpetraverunt cum ipsorum fraternitatis et contubernijs quod consilatus et rectores brügensium nullatenus audebant eos corrigere vel via iusticie. Quare consilatus accessit bruxelle ad principem excusantes seipsos de violentia cotidiana brügis a maleficis perpetrata accusantes malefactores petentes quod dignaretur brügis venire ad puniendum malefactores et transgressores ordinando civitatem In bona Iusticia et debita politica et Regimine promittentes duci facere assistentiam pro viribus ipsorum corpore et anima

Quod percipientes brügenses tanquam insensate et furibundis ^{canes} ~~comas~~ indignati et irati congregantes se in armis super suorum in despectum principis ceperunt violenter honorandum virum inavritium de Wassenac burginagistrum brügensium et Jacobum de Wassenac fratrem eius capitaneum brügensium amicos et fautores principis quos abominabiliter occiderunt Quod facto cogere ceperunt consilatum quod illa homicidia perpetrata esset negotium civitatis Et cum leniter respondisset quod nulla modo hoc consentire dignabantur eo quod preter consensum et fitium ipsorum Iusticia postposita facta fuerunt valebant eos Invadere et occidere

Quod

Quod videntes consules valde perplexi facto silentio dixerunt Amici dilecti si placet peregrinamur ad principem excusando totum negotium Ita quod cum Impetu factum sit mitigantes iram principis ne Indignetur civitati Et sic per adulationem et dulcia verba euadentes festinantem^{ter} exeuntes civitatem accesserunt ducem protunc In Insula que Rysel appellatur existentem pandentes sibi dolorose cuncta mala brugis perpetrata in suos amicos

Dux vero illa audiens iratus valde statim iussit congregare magnam exercitum ad suppeditandum brugenses Quo congregato ex gallia burgundia arthesia hannonia et ex ceteris provinciis preconare fecit publice quod Hollandiensibus esset iratus quos corrigere voluit propter maximos eorum excessus Et ne brugenses essent preiudicati vel suspicarentur malum quod exercitus veniret contra eos premisit XV^c armigeros versus Antwerpiam quasi precederent eum ad Hollandiam

Igitur anno Domini M^o III^c XL° ^(Sic) per mittens dux suum mariscallum brugis qui ut moris est disponeret pro suis armigeris certa hospitium hospitia petens ut sibi et suis portas civitatis aperirent ut exercitus suus per unam portam intraret et ^{per} aliam exiret

exiret siue traditione Quod brügenses favorabiliter ei consenserunt et ne princeps aliquod suspiciuum de brügensibus haberet consilio consilatus brügensium preceperunt brügenses, ne quis illo die quo princeps intraret arma tolleret vel portaret ob reuerentiam principis

Venit ergo Philippus dux cum grandi exercitu ~~plena~~ plebis et militie in festo pentecostes hora infra primam et secundam post prandium ante brügis volens intrare ut Dominus ad iustificandum malefactores et ordinare ciuitatem in bona politica Cui statim brügenses scientes presentiam aduentus sui occurrerunt solemniter et deuote processionaliter cum collegijs canonicorum et quatuor ordinibus mendicantium cum conuentibus ^(Sic) Beguittarum et virginum et cum omnibus contubernijs siue fraternitatibus ciuitatis brügensis cum que ^(Sic) scolaris cum vexillis dominice passionis processerunt processissent extra portam. Intrauerat ^{aut} multi armati ex parte principis. In brügis siue ^(Sic) contradictione Sed cum communitas siue contubernia vidissent tot armigeros prope ducem ~~timuerunt~~ suppressi et ~~et~~ opprimi per eos celeriter intrantes brügis laxauerunt unam grossam cathenam prohibentem ceteris Ingressum dicentes forensibus armigeris quod nullo modo admitterent

rent eos intrare quia nimium ~~ganarentur~~
ganarentur per eos

Misit ergo dux his auditis ad superiores
et Rectores brügensium quatenus Indila-
te sibi aperirent portam ut posset cum
suis intrare mansit autem princeps sic
ante brügis bene per tres horas antequam
potuit intrare

Interea venerabilis pater et Dominus et
Magister Anthonius Kiem doctor sacre
theologie ordinis fratrum predicatorum
perpendens dolum in negotio accepit benig-
ne pixidem preciose ornatam In qua
erat inclusa lignum sancte Dominice cruce
is que tamen pertinebat fratribus here-
mitarum sancti Augustini sancti qui ac-
cedens cum eadem pixide et cum fratribus
suis ducem salutavit cum valde deuote et
honeste prebens sibi osculari lignum
sancte crucis quod dux Remisit cumque
Doctor presalvus fere per horam sibi euan-
gelisasset allegando misericordiam et pietatem
ipsum nullatenus potuit ad pietatem molliri

Post horam doctor volens recedere salutato
duce denovo prebit sibi pixidem ut in pace
oscularetur crucem domini Et quia doctor si-
bi valde specialis fuit et multum pre
instetit cum osculum daret ligno crucis
flexit

Sege ut

fleat genia sua ut oscularetur Cumque oscu-
laretur lapis quem dux labijs tangebatur
scissus crepuit in duas partes Quod ipse
doctor cernens corripuit eum benigne ut de-
sisteret a malis suis proposito quare dux
iratus precepit ^(sic) et celeriter cum suis fra-
tribus recederet

Interea aperta porta cum Dux intrare vo-
luit precepit vexilla denudari et ciuitatem
opprimi

Doctor vero Anthonius celerrime cum suis
bruges intrans publica voce traditionem
prodidit et ea horrore ibidem concepto in
breui postea obiit

Brugeses vero interim in Truicem con-
glomerati resistere duci omni conamine
uitebantur

Dux vero postquam brugas intrauerat et
burgundiones et gallici ipsum precessis-
sent et neminem vel paucos de brugen-
sibus vidisset valde mirabatur consilio
vero suorum misit Dominum de Licht-
tervelt ad forum ut exploraret an
brugeses armati vellent ipsum debellare et
expugnare Qui cum ad forum equitasset
neminem vidit nisi quendam fenem Intra-
meri

men oppidanum cui miles interroga^{Ueret}
 quor^{um} essent brigenfes qui gratia dei
 Rem perpendens respondit scito domi-
 ne quod omnes Domus circa foro-
 rum cum pretorio latenter replete sunt
 armigeris quod audiens miles ilico lassans
 frenum equi celerrime equit^{udo} accessit
 dicem Intimans sibi predicta

Interea dum ultra duodecim centum balif-
 tarii et satellites essent in foro clara voce
 clamauerunt gallice ville gaignee Id est
 victa est ciuitas et sagittauerunt cum ba-
 listis Ita spesse et multipliciter et quod
 nemo audebat aperire fenestram vel Do-
 m~~um~~ium Et cum tali rumore venit dux
 in medietate platee dicte die bockerijstraet
 Tunc obuians sibi quidam honestus ~~prof~~
 ta pistax propecte etatis qui geniculando
 coram duce deuote dixit Bene venisti in-
 dite dux et princeps in nomine Domini

Dux vero parumpendens verba pistaris
 educens gladium suum percussit illum
 pistorem tam valide in capite quod ^{cor} qua-
 ruit mortuus scisso capite in duas par-
 tes quod ceteri brigenfes percipientes
 statim clauserunt portas ciuitatis ne
 adhuc forenses armigeri complices
 principis intrarent

Erat

Erat enim miserabile spectaculum nam multum devote ^(Sic) begite nudipedes nudipedes sacerdotes monarchi clerici et scolares diversi errabant circa fossata extra mœnia errantes pre anxietate errabundi currentes in tali angustia

Tandem brügenses obviaverunt fautoribus ^{Ducis} valde hostiliter habentes magnam bombardam quam miserunt sic lapide Civis saniti gallici porterriti segregaverunt se per fugam putantes eos traditos a brügensibus Brügenses vero segregatos occidebant multos hinc Inde numero quasi XVe. (Sic)

Quod audiens dux in magna angustia positus quia circumdatus fuit a brügensibus furentibus pre nimia ira fugam cepit versus portam quam Intraerat quam clausam et firmiter obseratam Repperit

Interea brügenses in magna copia per diversas turmas armati venerunt ad debellandum nos ^(Sic) ducem et suos Et iniudentes complices ducis occiderunt multos in presentia ducis volentes ducem defendere et precipue nobilem Dominum et baronem precipuum consulem ducis Dominum de Lilleadam.

Lilleadam militem strenuum et famosum qui fra-
 ter ordinis militum de velle re ~~de~~ sonis de quo
 princeps valde doluit pugnantibus vero armige-
 nis ducis cum brigenfibus Duce in maximo pe-
 riculo constitutus imploravit auxilium a deo
 ut inde eriperetur et liberaretur a brigen-
 fibus ipsum Inuadentibus et ecce superue-
 niens quidam rusticus dictus Parlant mal-
 leis et fabrilibus instrumentis vi aperuit
 portam redimens ducem Qui celeri gressu
 mestus equitavit versus insulam dictam Rij-
 fel

Brigenfes vero percipientes predictam rusti-
 ticum Parlant portam violenter aperuisse
 et ducem liberasse ceperunt ipsum et in
 foro publice In contumeliam ducis decolla-
 tum diuiserunt in quatuor partes Brigen-
 fes In Impetu ignorantes ducem evasif-
 se occiderunt quotquot Inuenire pote-
 runt ex parte ducis tam in brigis quam
 extra Et non contenti de Ruina multo-
 rum cucurrerunt armati eodem die et nouem
 diebus sequentibus In begitarijs In mo-
 nasterijs in ecclesijs etiam in omnibus hos-
 pitijs in quibus hospitari putauerant ami-
 cos et armigeros principis quos trucidave-
 runt et quosdam ceperunt quos ergastulis
 manciparunt et in paucis diebus sequenti-
 bus decapitauerunt sine Iusticia et Iudi-
 cio sed violenti gladio numero **XXII.**

f. poterant

Cesi

Cefi et occifi in die penthecoftes ~~die~~ et in
 priuatis locis diebus fequentibus colligeban-
 tur et in carricis tanquam canes proiecti por-
 tabantur et fepelebantur in Domo fancti Jo-
 hannis cum honefto barone domino de Lillea-
 dam

Sequentibus diebus prenditi fuerunt extra
 foffata et vada ciuitatis fubuerfi multifi-
 militer in locis Immudiffimis ut pote
 in cloacis et locis paludofis multi extra-
 hebantur quorum corpora confepelebantur
 predictis in domo fancti Johannis

Brugenses vero etiam in diebus penthecoftes
 In impetu ceperunt ultra ducentos armis-
 geros quos fuper quandam ligneam machinam
 publice in foro decollauerunt demptis ~~xxii~~
 quorum vitam humiliter fupplicando optinuit
 Domina de ~~de~~ Griijthuijfen quos brugenses
^(sic) bene veftitos miserunt dici erant enim mi-
 litares et nobiles

Preterea castrum de Driytkercke fpoliauerunt
 et destruxerunt habuerunt enim brugenses
 quendam virum in brugis qui dicebatur Sj-
 mon Domicellus de Haspegauwen non
 quod fuit nobilis fed pellifex qui erat
 vir diues fapiens andax attamen pius et
 omnibus dilectus quem ordinauerunt ipfo-
 rum capitaneum et valde confidebant in
 eum

cum cum quo obsiderunt ^(sic) et vicerunt castrum
de malem ordinantes ipsum castellanum de
malem ex parte brugenium

Dux vero audiens castrum victum iratus nimis
misi illuc Dominum de Gruythuisen cum
mille armigeris et recuperandum et retor-
quendum illud ex ditione et potestate bru-
genium. Qui cum obsidisset castrum dixit
prefato capitaneum quod ipsum captum sus-
penderet in altissima arbor totius flandrie

Contra Simon capitaneus castri dixit quod
ipsum certissime adhuc illo die suspenderet
si permaneret usque ad noctem in illa obsidio-
ne. Restititque ei strenue bombardis et
balistis et ipse semper in fronte expugnatio-
nis castri nobiliter se defendendo mox signum
fecerunt castrenses versus brugas cum mag-
no igne subsidio habendo. Quod signum
Dominus de Gruythuisen cum vidisset et
notasset timore brugenium dissoluta obsi-
dione fugam cepit versus flusam. Quod
videns capitaneus prefatus de portis castri
erumpens cum aliquibus armigeris aliquos
de nouissimis armigeris et satellitibus
Domini de Gruythuisen vulneratos et captos
secum abduxerunt erat enim capitaneus ar-
miger strenuus et imperterritus

Postea tamen dolose traditus fuit et Domi-
no duci presentatus quem altera die dux iussit
fit

Sit extra presidium de cortraeo decollari cuius
 rumore increbescente veridico in brigis sta-
 tim ad arma conuolantes incole volebant suos
 Rectores et superiores omnes trucidare in
 vindictam illius capitanei Quare rectores
 brigensium celerrime miserunt ~~scotos~~ depu-
 tatos ad ducem dicentes quod si illum capita-
 neum decollaret omnes tribunicie digni-
 tis viri Rectores brigensium amici sui in
 vindictam decollarentur Quod audiens dux
 condoluit et amicis suis in brigis in tali au-
 gustia constitutus ^(sic) remisit illum capitaneum
 suum et bene vestibus ornatum brigis
 et sic liberatus fuit uiuens multis annis
 postea et factus fuit postea amicis du-
 cis et ditatus

Postea vero brigenses ~~et~~ miserunt mag-
 nam cateruam armigerorum versus oppi-
 dum Dam quod vicerunt et affilierunt
 conflagrando domos et spoliando et occi-
 dendo vel captivando incolas oppidi et fa-
 miliares et seruitores principis in Liure
 grandi trucidauerunt

Quo facto venerunt ad oppidum fluse cum
 diuersis armorum generibus oppugnando
 illud ad subiciendum illud brigensibus
 infringentes portas oppidi sed prop-
 ter fortem resistantiam Intraeorum ex-
 pugnare non valuerunt similiter nec cas-
 trum propter potentiam Domini Roelandi
 de

de Dúijtkercken castellani et suorum compli-
cium. Et sic inefficaces redierunt brúgij.

Duravit autem ista quærra per biennium in
quo In respectum principis multa mala per-
petrauerunt.

Dum vero conuocato suo superiori consilio ad
Iudicium exquisiuit iusticiam ab eis quidnam
faceret brúgensibus propter excessus et des-
pectus in ipsum nimis ^(sic) Iuste commissos
et perpetratos. Ubi iudicialiter per decretum
ipsorum determinatum et conclusum fuit
ex quo nobilem Domicellum de Lilleadam
fratrem nobilis ordinis de vellece Japonis
trucidauerunt cum alijs multis et contra
maiestatem principis non timuerunt nec
abhorruerunt inualitiose facere et adhuc
cotidie faciunt quod via iusticie priuarentur
omnibus Iuribus priuilegijs libertatibus
corporibus et omnibus temporalibus bonis
que omnia princeps debet disponere et
ordinare ad suum beneplacitum et volunta-
tem.

Preterea quod brúgenses deuastaret et ad extre-
mam miseriam paupertatem et subiectio-
nem triumphali et potente gladio coartando
produceret. Quia sententia lata princeps timens
deum abhorrens que effusionem sanguinis
Christianorum et plura alia bellica opera
que inde oriri poterant prima fronte distulit.

Iuridice

Juridice contra eos procedere licet bene meruerant sed sperando de meliore scilicet quod ad veram agnitionem suorum malefactorum ex gratia dei pervenire possent prorogavit; et distulit executionem sententia late et strenue contra eos prosequi nichilominus precepit ut ubicumque invenirentur precipue propugnatores suspenderentur et occiderentur quibus brigis manifestatis exierunt brigis nationes regnorum de mercantibus que brigis habitare et conversare consueverunt et preter illos alii multi honesti nolentes inuolvi sententie principis Et quia per biennium duravit illa guerra manserunt sine argumentatione et questu ita quod depauperabantur et ubique vitabantur et odiebantur et pauci brigis exire non audebant ^(sic) dolere de commissis ceperunt attendentes finaliter ipsorum omnium destructionem

f. dolere

Tandem quidam honesti brigenses et sapientes ex gratia et inspiratione spiritus sancti venientes ad cognitionem forefactorum convocaverunt secreta aliquos notabiles decanos et procuratores cantuberniorum brigensium quos pie Informaverunt ut per mediatores peterent veniam offerentes facere de cunctis excessibus condignam emendam

Miserunt ergo notabiles tam spirituales quam

quam seculares deputatos honestos viros ad principem presentantes et offerentes sibi obedientiam ^(sua) subiectionem et emendare omnia forefacto excessibus delicta offensas rebelliones transgressiones seditiones conspirationes et omnia perpetrata ab eis contra maiestatem suam pro possibilitate et facultate ipsorum Et licet habuerunt saluum conductum veniendi apud ipsum dedignabatur tamen eos videre et audire Quapropter deputati valde perplexi brigis inefficaces dolenter redeuntēs Intimaerunt communitati visa et audita

Eodem vero tempore scilicet anno Domini millesimo ¹¹¹¹ ~~1111~~ ¹¹¹¹ ~~1111~~. Dux aurelianensium gratia et instantia Philippi ducis burgundie et Theobaldi eius ducisse ex anglicana prisona ~~gratiosa~~ gratiose redemptus et relaxatus venit in flandria apud prefatum Philippum ducem burgundie ad regratiandum sibi de militari probitate sibi Impensa

Statim Brugeses His auditis miserunt denique ad prefatum ducem aurelianensem et precipue ad Karolum filium Philippi ducis burgundie et ad illusterrimum Johannem ducem cliensem certos deputatos petentes amore Domini nostri Ihesu Christi ut vices suas dignarentur interponere ad pacificandum

ificandum illustrissimo suo naturali principi brügenses desolatos permittentes stare contenti quicquid rationabiliter ipsi ad satisfaciendum principi decernerent fieri et facere

Illorum igitur instantia dux eis accommo-
dandis aures venerunt sub salvoconductu so-
lemnes deputati brügenses apud princi-
pem anno Domini millesimo .IIII° .XLIII°
die Lune XVII° die mensis februarii^(sic).

Dux stans in medio suorum primatum pre-
latorum multorum nobilium baronum con-
siliis et suorum militum iussit eos ad-
ducere ad se qui venientes humiliter geni-
culando suspirando tremendo cum magna con-
tritione et amaritudine mentis ipsorum
severe flentes dixerunt quod ultra modum

Inenarrabiliter displicet eis quod totiens in-
sultaverunt contra eum offendentes ma-
iestatem suam Addiderunt Insuper quod
nullo modo possent letari vivere nec prof-
perari in aliquo nisi essent maiestati sue
reconfiliati In signum cuius posuerunt
vitam ipsorum et omnia bona tempora-
lia brügensium in voluntate et potestate
sua ad emendandum omnia predicta
delicta secundum posse ipsorum peten-
tes in processu relationis cum grandi
exultata et humilitate ut dignaretur habe-
re amore Domini nostri Ihesu Chris-
ti

ti et gloriose virginis Marie advocatrici
 desolatorem et miserorum. compassionem
 super brigis que una famosissima civitas
 est mercatorum que in mundo est per quam
 omnes principatus sui et vicini in mar-
 cimanis gaudent et respublica vere augetur
 et presertim compatetur uxoribus
 et filiis brigensium remouendo omnem dif-
 fidentiam malitiam et malam voluntatem
 conceptam contra brigenses

Tigitur relatione facta iussit Dux Sugere bru-
 genses dicens inter cetera. Ecce ob hono-
 rem domini nostri Iesu Christi et
 eius piissime genitricis virginis Marie
 et ad requestam dilecti confratris nostri duci-
 cis aurelianensis et presertim ad Instan-
 tiam dulcis filii nostri Karoli comitis
 kadralensis et ad supplicationes nostri
 dilecti nepotis Johannis ducis cliuensis
 Comitisque de niuers et estampis et aliorum
 prelatorum multorum et etiam propter
 preces honestorum mercatorum ex omni
 natione mundi brigis conuersatum qui
 omnes nobis humiliter supplicauerunt
 pro brigis ad quorum Instantiam Rece-
 pimus brigenses in nostram gratiam
 deputando et assignando vobis diem per quin-
 denam redeundi secure ad nos ad audiendum
 ordinationem vestram quam consensu nostrorum
 consilio

confiliariorum Interim ordinabimus
 deliberato animo de omnibus ^(sic) profecti-
 bus vestris et quomodo reparare et emenda-
 re debetis coram nobis et nostra suprema
 maiestate Dominii excessus etc. com-
 missos ab eis contra nos et nostrum
 dominium

Sciunt enim et habuit in scriptis ^{romana omnium}
 qui cathenam porte brügensis sursum vio-
 lenter eleuauerunt Ingressum denegantes
 suis familiaribus et qui in tumultu pro-
 pe eandem portam ipsum Inuadere ni-
 tebantur. Ac qui illustrem Dominum de
 Lilleadam trucidauerant atque qui maurici-
 um de ^(sic) Varsenaer cum Iacobopate suo mi-
 serabiliter trucidauerant horum nomina
 primo usque ad octodecim scripsit in
 quadam litera quos uoluit ut pu-
 blice in foro iterum in vindictam exces-
 sus decollarentur quam literam clausam
 misit brügis cum aliquibus confiliario-
 rum ad exequendum eam Qui brügis ve-
 nientes statim conuocauerunt bürgima-
 gistros, scabinos curiales decanos cantuber-
 niorum capitaneos et iuratos brügen-
 sium cum magna copia opidanorum qui-
 bus congregatis clamauerunt prece principis
 sonora voce dicens

Ecce illustrissimus princeps condolens
 vobis

vobis nullatenus vult audire de pace ordi-
nanda nisi prius seruire vultis contenta
istius littere quod quod si feceritis or-
dinabit per quos supremos consiliarios
modum pacis pro profectu et salute ves-
trorum. Sin autem nihil attemptabit Com-
munitas vero ut dictum et ~~dolens~~ est
dolens de proteritis et anhelans ad pacem
ignorantes contenta littere clamauerunt. Vo-
lumus volumus omnes seruire ea firmi-
ter dummodo possimus ^(sic) pacifici principi
naturali Domino nostro.

Porreuerint ergo deputati principis eandem
litteram scilicet primigenisque Bru-
genfium qui circa crepusculum potenti ma-
nu nominatos in littera ceperunt et carce-
ribus manciparunt adhibitis consolatorijs
confessoribus. Altera vero die facto lignea
machina super forum publice decollaban-
tur Petrus Thent Dijonensis Bruijn
Jacobus Mestem cum alijs nominatis. In
littera usque ad octodecim quorum a-
nimae requiescant in perpetua pace. Quo-
bus decollatis ordinata fuit pax in tali
modo.

Primo quando Dux cum suis primatibus
et nobili familia statuto die Brugis ve-
nisset quod tunc burgimagistri scabini con-
sules

files capitanei oppidanorum Decani Turati
 et mechanici nostre civitatis brigenfis
 et apud unumquemque illorum viginti persone
 erient nudis pedibus nudis capitibus et
 occurrent duci per unum militare extra brū-
 gis ad talem locum a nobis specificandum in
 quo expectabunt ipsius adventum Et quāme-
 to appropinquaret eis starent super genia
 In terra et sic manerent genuculando donec
 esset apud eos tam prope quod princeps eos
 audire et perfecte loqui posset Et tunc in
 tali statu petent applausis et complofis ma-
 nibus sonora voce a duce quod de omnibus
 offensis delictis excessibus Rebellionibus
 transgressionibus seditionibus conspiratio-
 nibus ~~conff~~ violentijs ~~homicidijs~~ et homi-
 cidijs et de omnibus ab eis perpetratis con-
 tra ipsum quia valde displicent eis et
 magis quam exprimi posset dolenter pe-
 nitet veniam gratiam et misericordiam
 ab magnifica potestate sua et quod
 ex corde toto suo abijceret et remoueat omnem
 malitiam conceptam et per suos summos nobiles
 consiliarios decretam contra eos

Insuper quod dignaretur venire in pace visita-
 tum eos in sua civitate brigenfi ubi multum
 gratiose acceptatus et cum magno et solemni
 decore erit tanquam princeps et naturalis
 Dominus offerentes corpora et cuncta bona In
 potestate et manu sua ad disponendum cum illis
 iuxta suum beneplacitum

Quibus

Quibus factis presentabunt et offerent claves
 omnium portarum civitatis brügensium ad
 placitum suum. Insuper deinceps obligabun-
 tur omnibus diebus et omni tempore totiens
 quotiens comes et vel comitissa flandrie In-
 traierunt civitatem brügensem quod tunc bur-
 gimaesteri, scabini, consules ac Invari sine
 capitanei occurrant eis presentantes eis claves
 civitatis brügensium. Quibus factis prefati
 deputati brügensis dicent ducem vel comitem
 flandrie comitantes ipsum usque ad palatium
 suum.

P
 reterea ordinatum fuit quod in perpetuam rei
 memoriam in loco quo emendatio et supplica-
 tio sic facta constructa et exaltabitur a brü-
 gensibus magna et notabilis. Lapidea crux de
 sculpta cum modo emendationis brügensium.
 Item ordinatum et decretum fuit quod porta
 dicta die boeverii poert erit perpetuis tempo-
 ribus clausa. In qua dum cum suis proce-
 ribus erat confusus et angustiatus ordinabiturque
 quod non erit unquam vadabilis nec mane-
 ret porta sed meliori modo quo potest ordina-
 bitur cappella et fundabitur altare LX valens
 libras monete Regis pro celebratione missae
 et dotabunt perpetuis temporibus cum omni-
 bus requisitis. In qua capella omni die infra
 octavam et nonam celebrabitur missa pro re-
 medio et salute animarum et cunctorum ibi-
 dem occisorum. Et ipse dux et sui successores
 comites sine comitissa flandrie manebunt
 collatores

collatores illius vicarie Et in eadem porta
sacerdos sine cappellanus illius vicarie habebit
mansionem suam Insuper in prefata ca-
pella scribetur et decenter depingetur causa qua-
re fundata est illa ordinabitur que porta, ac si
nunquam fuisset porta.

Ad reparationem Innocentis mortis no-
bilis baronis Domini de Lilleadam primo
brügensis facient corpus eius solemniter et
decenter sepeliri in sancto Donatiano ordinan-
do in perpetuam eius memoriam ac probitas
tis et strenuitatis militie sue unam La-
pideam imaginem ornatam armis militie
sue ad Columnam prope quam sepultus pæn-
sat et pro salute ac remedio anime ipsius ac
Mauritii et Jacobi de Varffensaer fratrum
J Passart, brisse, morisse, et pro decapitatis brü-
gis per Brüngenses tempore rebellionis et com-
motionis facte in oppido ter fluijs et de In-
habitantibus in eo et perpetuis temporibus
vicesima secunda die mensis maii quando dis-
cesserit Brügis et predicta perpetrata forent ce-
lebrabuntur solemniter In Sancto Donatia-
no vigili IX. Lectionum cum precibus
et collectis ut moris est Et altera die ce-
lebrabitur missa cum diacono et subdiacono
Ad quas exequias perpetue obligabuntur
venire burgimaster^{is} consules et decani con-
tuberniorum ad orandum pro animabus occiso-
rum et quamdiu exequie et missarum solem-
nia durabunt erunt ibi corporaliter presentes

xxiiii. viri tenentes cereos ardentis et unaque
 erit de sex libris et si nūquā illorum
 xxiiii. tenentium cereos habebit pro fallario
 quatuor grossos flandrie

Insuper ordinatum erat et conclusum quando sta-
 tuta die dux brūgis intraret quod tunc deputati
 brūgenses scilicet scabini burgimasteris de-
 cani ^{etc} occurrentes duci primo procedentes hūmi-
 liabunt se cadentes ad pedes deputatorum dū-
 cis quod recipient gratiose submittentes se il-
 lis promittendo illis omnia firmiter seruire
 et tenere que In concordia pacis conscrip-
 ta exprimentur Preterea dabunt brūgenses pro
 delictis et damnis duci illatis In recompen-
 sam dūcenta milia scudata Philippi Et plū-
 ra alia fecerunt que hic causa breuitatis
 pretermitto

Igitur anno Domini millesimo ⁱⁱⁱⁱ ^l ⁱⁱⁱⁱ° Phi-
 lippus dux burgundie etc. comes flandrie
 properans cum Ludonico duce aurelianensi
 Johanne duce cliuensi cum comite de nuyons
 et de stampes etc. et cum multis alijs
 proceribus comitibus baronibus et militi-
 bus ac Domicellis versus brūgis occurre-
 runt ei brūgenses certi deputati in certo nū-
 mero de potioribus et primis brūgensium
 nudipedes detectis capitibus extra brūgis
 per miliare sicut ordinatum fuit

Cum

Cum appropinquasset eos dux per certum signum ceciderunt omnes flexis genibus in terram complofisque manibus clamantes veniam de commissis petierunt Et iussit dux per scultetum brigensem omnes surgere quia ex puro corde totum indulset eis quo facto occurrebat duci omnis ecclesiastica dignitas brigensium cum processione solemni Primo canonici de sancto Donatiano et de ecclesia gloriose virginis Mariae Deinde fratres mendicantes nobilissime communitas Et tanta dignitas honor et Reuerentie sibi exhibite fuerint a brigensibus quod nunquam tales audite vel vise fuerint humano mortali homini facte et exhibite Dicebatur enim communiter quod si deus Rex angelorum de celis cum omni celesti militia brigis venisset non poterat suspicari vel excogitari quo modo et ordine sibi maiores honores et Reuerentie potuissent exhibuisse

Supra portam namque quam intrauit in Ingressu ipsius steterunt ultra centum bicinatores cum magna letitia bicinando ipsum reuerenter salutando receperunt Ita quod videbatur terra tremere ab horrore sonitus bicinatorum.

Item a porta illa usque ad palatium suum quod est magnum spaciū et distantia non fuit aliqua domus indecorata sed ornata Rubens

beis pannis a summo usque deorsum apud
 capellam que Intitulatur columna Christi
 erat ordinatus ludus devotus in infantia
 Christi Deinde apud ecclesiam sancti Andree
 ti ludus de circumfione Domini apud conven-
 tum fratrum predicatorum Ludus de traditio-
 ne Jude et qualiter Christo in orto trans-
 tarentem cedron orantem patrem fidans
 aquam sanguine mixtam et qualiter Pilato prae-
 sentatus fuit Circa pontem molendinum ordi-
 nata fuit preciosa arbor iesse cum omnibus
 rebus In cuius eminentate sive summitate se-
 debant musici ad modum angelorum iubilantes
 et melodisantes ultra modum Insu-
 per organa et cetera musicalia instrumenta
 multipliciter intus erant ordinata Ita quod
 videbatur celum esse pro grandi Tubilatione
 Ante quam arborem duces cum venissent
 permanferunt Deu passantes et ammi-
 rantes De Industriosa subtilitate illius
 artificii et iubilatione cytharodorum cythari-
 lancium In cytharijs et organis et non
 opebant sufficienter intueri Cumque equi-
 tando adhuc devenisset Dux in castro die-
 to die bonrech porta per quam ire oport-
 tebat erat intus et de foris a summo usque
 deorsum ad terram deaurata ex toto In
 cuius medio per quod ire debeat steterat con-
 cavata structura mirifice ornata super quam
 steterat quedam turris ad instar castri
 mirifice elaborata Ante cuius principale

ostium steterat quaedam nuda imago in specie
 cuius pueri sive infantis qui puer
 appropinquante Philippo dux cum una
 manu pulsavit ante ostium castrorum et cum
 reliqua manu cepit verenda propria ac si
 conaretur permingere ducem cumque dices
 ibidem parumper parissent oblatum fuit
 duci Philippo aureum vas In quo collegit
 liquorem currentem ex testiculis pueri Erat
 enim optimum rubeum vinum et dux bibens
 propinavit de eodem vino duci aurelianensi
 qui similiter bibit Post quos omnes quot-
 quot erant etiam ex quacunque natione fue-
 rant poterant libere bibere Erat autem
 totum ordinatum artificiose et Industriose
 subter terram per concavationem.

De hinc cum pervenisset ante pretorium
 dictum de breijel straet ordinatus fuit ibi-
 dem pulcher fons ⁽¹²⁾ ceptus et circumdatus
 gratioso muro In quo in una parte vi-
 debatur fluere In altera defluere Aliquan-
 do econtrario obviabant sibi illa flumi-
 na per fluxum et statim defluerunt Erat
 enim optimum vinum In cuius medio ste-
 terat columna supra quam stabat T-ma-
 go ad similitudinem nigerrimi ethiopsis
 habens in ore Instrumentum musi-
 cum ex quo sufflando effudit valde ve-
 mose rubeum vinum Attamen imago
 tenuit in manu sua gladium et clipeum
 Insuper

Insuper prope eum steterat imago pulcher-
 rime virginis albissime forme cum duabus
 nudis mammillis ex cuius una ma-
 mamilla expressit et emisit optimum al-
 bum vinum et ex altera purum album vir-
 gineum Lac In quo eodem fonte ludebant
 duo marini milites cum una fivena
 que Inuicem miro ordine ludebant et
 melodizabant Et ~~prelore~~ quamuis audie-
 bantur voces eorum nemo tamen intelligere
 poterat quid preferabant Et pretereuntes
 ex eodem fonte bibere licebat totiens quo-
 tiens placuit eis

De hinc cum venisset in platea dicta die born
~~nicamer~~ illic erat f. plumbens fons ordi-
 natus mirifice elaboratus cum viginte tur-
 ribus ex quibus emisit In viginti Rivis
 etiam optimum vinum diversorum colorum

Deinde perveniens ante portam palatii
 sui steterat ante portam forma unius ca-
 meli ac si vixisset cui insedebat ethiops
 quidam ac si etiam vixisset

Insuper palatium suum iniro modo or-
 natum vestibulis preciosis erat Diversas
 materias bellorum continentibus
 Denique preter Ista multa alia que etiam
 causa brevitatis pretermitto que fere In-
 dicibilia erant et ex toto soluit undique
 civitas

civitas brigenfis sumptum et preciositatem
artificiorum etc. Et sic pax ordinata, et
reformata fuit inter ducem et civitatem bru-
genfem

Expeditio imperatoris Turcie in hungarios

Anno Domini M^o IIII° XLII. XII. die mensis
augusti venerunt turci ad hungariam cum
multis principibus quorum primus et
summus ac generalis capitaneus fuit Rex
Balthasar^(sic) frater imperatoris Turcarum
et duo duces cum uno comite qui habuit
secum centum milia armatorum quorum de-
cem milia portaverunt aurea calcaria et
serica ac preciosa indumenta

Item dux Baruth de barbaria cum LX^m
armigerorum et septingentis milibus co-
omitibus et cum quatuor milibus qui por-
taverunt serica vestimenta

Item dux Hildericus dux Egipti cum LXX^m
et Rex cum eo nomine pilos^(sic) de bul-
garia cum XII^m bulgarorum qui fuerunt
optimi bellatores

Item dux winichebt in persia cum LX^m op-
timis

ita corr. a m. 2. a manu
 1. scriptum erat, tormentis
tatus

timis bellatoribus et cum illis unus re-
 negatus Christianus Cui Idem Dux mil-
 tas terras et Dominia dederat et fuit bo-
 hemus Ille idem captus et detentus per de-
 cem dies et postea tormentis affectus Iste
 principis uno ^(sic) animo et proposito In
 Inuicem conglorati ad expugnandum terram
 Christianorum Primo venerunt in hunga-
 ria et in qua steterunt per septem dies an-
 tequam fuerunt tacti a Christianis. Tunc
^{magnum} comes Hungarie et comes de ^(sic) trijll congregave-
 runt exercitum usque ad octuaginta milia elec-
 torum bellatorum qui congregati Intimave-
 runt gentilibus bellum et xxvii. die men-
 sis Augusti venit Dominus Wolfardus
 vander Bredeweyde cum quatuor milibus
 bellatorum qui fuit capitaneus exercitus
 Christianorum et fuit de ^(sic) merhorn

Item secunda die mensis septembris congregave-
 runt se inuicem et aggressi sunt formidolo-
 sum bellum et ordinauerunt tres caecos es-
 ambabus partibus

Item cum Christianis fuit unus hispan-
 nus miles dictus Dominus ^(sic) fons sperra
 qui diu fuit in domo soldani qui fuit opti-
 mus Christianus et signifer in bel-
 lo Christianorum Tunc turci expectauerunt
 post regem medorum qui debuit venire cum
 centum milibus Eodem die predicto fuit bel-
 lum

lum inceptum circa horam duodecimam et duravit per tres horas Et Christiani deo favente habuerunt victoriam et ceciderunt de paganis ultra $2x^m$ et capti trecenti nobiles gentiles.

Item altera die venit magnus clamor Turcatorum farracenorum

Et iste Wolfardus de Merhorn adiunxit istam militem de hispania in primo cum paucis Christianis et Tulerunt formidolosissimum prelium confisi in misericordia et benignitate Christi ob cuius honorem et amorem se periculis exposuerunt contra gentiles illos et preliabantur strenue per horam contra tam grandem exercitum farracenorum antequam venerunt predicti comites Christianorum eis In adiutorium Et venit comes de triel cum suis a latere et magnus comes hungarie cum suis fortibus militibus et bellignavis pugnantibus retro cum equis et circindederunt paganos frangentes exercitum eorum et pugnaverunt per duas horas

In quo prelio cecidit basac et cum ipso octuaginta milia gentilium, inter quos erant octingenti nobiles vestiti cum serico

Balthasar vero rex nunquam fuit in bello sed postquam audiuit et percepit quod am-

ei sui in bella ceciderunt et succubuerunt in bello fugit cum centum milibus dimittens & ibidem papiliones cum multis nobilissimis denodis et est sciendum certissimum quod Christiani non perdidissent nisi fere quatuor milia hominum, inter quos erat unus famosus miles ordinis sancti Iohannes.

Item exercitus Christianorum fuit congregatus ex hungaria, bohemia, merhor^{rn} et austria ad quantitatem ut dictum est LXXX. m. armigerorum In vexillo Christianorum fuit pro signo Dominus noster Iesus Christus pendens In cruce

Princeps nefandus Turcorum perpendens Germaniam non posse sibi subiugare sicut presumpsit volens se de Christianis vindicare diuertit ad greciam et ibidem ~~ma~~ multoties magnas terras ministrantibus sibi Venecianis arma et cetera Requisita Impetrando subiugavit licet cum multo sanguine suorum

Destitutio urbis Constantinopolitane et vis machinarum bellicarum

igitur anno Domini millesimo III° LII. Imperator Turcorum adolescens ferocissimus et ut dicitur in pactis perfidus Christiani nominis

perse-

nominis persecutor acerrimus et machometice
 pravitatis zelatissimus ampliator qui et ipse
 machomete nomen habet et a suis magnus
 amira dicitur estate preterita scilicet que is-
 tam precessit, scilicet Anno Domini millesimo
 mo IIII° LII cum exercitu magno Constanti-
 nopolim civitatem nobilem obsedit et omni-
 bus castris et munitionibus que in circuitu
 erant expugnatis et captis In eis que plurimi-
 mis suorum dimissis in mense Augusti
 ad patriam suam redijt.

Et post septem menses redijt cum trecentis
 milibus armatorum inter pedites et equites
 habens preparatas galeas Inter panias
 et magnas ducentas et viginti bombardas
 plures quam mille adduxit Inter quas
 erant tres grandes Prima enim projiciebat
 lapidem XI. palmarum in circuitu que
 M. et IIII° libras ponderabat Secunda lapi-
 dem^x palmarum et M. et XL° librarum Ter-
 tia IX. palmarum et M. librarum ha-
 buit et alias magnas colubernas infinitas
 Per has autem bombardas tres maiores
 quinquaginta uno diebus sine intermissione
 Constantinopolem expugnavit Simi-
 militer et per has alias infinitas ac infi-
 nita ingenia Per illas autem tres ma-
 iores quibus bene septingentos lapides
 contra diversas partes muri urbis proie-
 cit In diversis locis muros rupit et deiecit

Insuper

Insuper alia egit que Incredibilia et via hu-
mano ingenio possibilia viderentur fuit
enim tempestive provisum ut portus Con-
stantinopolitanus cathena fortissima claudere-
tur ne Imperatoris Turchorum naues Introi-
rent et ad custodiam cathene ordinate fue-
runt illic quinque galie venetorum et duode-
cim magne naues cum instrumentis armis
et custodibus necessarijs

Quod videns Imperator Turcorum fecit de
navibus suis septuaginta extrahi de mari
et eas super ligna Rotunda poni que
ad hoc fieri preceperat et subterni per mon-
tes et colles circumueundo urbem plus-
quam per tria milia duci fecit erectis etiam
velis et vexillis recte ac si supra mare de-
cerentur et Ita eas deduci fecit ad portum
maris circa Constantinopolim absque hoc
quod transferret cathenam Istud faci-
lius Intelligerent qui viderunt situm portus

Deinde construxit Ligneum pontem super
mare qui adhuc manet fecitque tre-
centas turres ligneas quarum aliquae quo-
dam ingenio ab armatis intus existentibus
moueantur quas ad muros urbis quos
in altitudine exedebant applicabant In
aliquibus autem partibus repletis fosses
turres terre affixit et in dique urbem ipsam
quinquaginta uno diebus sine Intermissione
impugnauit

Scalas

Scalas etiam habuit Innumerales que hamos habebant taliter factas quod quando adhe-
rebant miro si ullum defensorem habe-
rent inferius deici non poterint Et erant
iste scale velate tabulis a summo usque deorsum
quod poterant ascendere sine vulnere et
lesione usque supremum

Per has autem scaldas et turres quas ap-
plicari fecit ad partes muri disruptas quin-
quagesima secunda die que fuit tricesima dies
mai^{is} novissime preterite cum tota die et nocte
precedente consultus factus fuisset app-
nostri que pre labore fatigati fuissent Tur-
corum que exercitus et augetur et imponaretur
momentis singulis turci violenta manu per
murosum Rupturas urbem victores in-
traierunt et post innumeralem Christiani
sanguinis effusionem egerunt reliqui omnes
qui super fuerint capti sunt Inter quos
etiam qui nobiles erant quorum erat magna
multitudo Licet eis dixisset quod ^{paveret} fuerit eis
vitam In conspectu suo una cum filiis
et uxore suis fecit occidi crudelissime

Nam primo uxores et filios in presentia pa-
rentum vel maritorum fecit occidi et postea
viros ipsos eo vidente fecit in frustra mit-
taturam occidi feminasque virgines et
moniales violari et inhonestissime tractari
qualiter nec pecudes tractarentur plurimos

autem

(Verbus hoc legi non
potest)

autem de parvulis ac puellis popularibus vendidit et totam urbem Infra paucos dies fere omni habitatione vacuavit mechanicos et autem et presertim fabros ac constructores navium reservavit et eos operari Instituit.

Turcarum ferocia intallerabilis

Dum itaque coram eo Christianis sanguis ita funderetur ^(sic) apporta fuerunt in conspectu eius in tribus lanceis per tres turcos tria capita quorum unum fuit caput gloriosi Constantini Imperatoris Constantino-politani et martiris Christi Aliud cuiusdam senis barbati ~~monachi~~ de militibus turci qui contra Turcos urbem cum Christianis viriliter defenderat Tertium ^(sic) caput erat cuiusdam senis barbati monachi de ordine sancti basilii quod dicebatur sibi esse caput cardinalis ^(sic) richem licet in veritate non fuit quia qualiter ex illo excidio evaserat postea dictam

Numerus occisionum virorum a Turca Christianitatis devotatore

Iste enim Tirannus pessimus postquam vicit Constantinopolim non contentabatur quod illustrissimus Constantinus Imperator cornisset in prelio et expugnatione civitatis cum viginti quinque milibus

milibus Christianorum et ultra et
quod sanctum caput Imperatoris Constan-
tini per totam civitatem ante ipsum super
lanceam in signum triumphi portaba-
tur sed occidit omnes quotquot erant et
Invenire poterat de sanguine eius

Incidabantur ergo de femine Imperatoris
Constantini Isti videlicet Nothara ^(su) mega-
dica princeps egregius ysa..... et Jo-
hannes filii eius electi principes Andro-
giogo ^(su) id est Andreas cathacifino mega Da-
mesticius et feodora cathacifino mannoj
Aisam Andrea Paleologofoma Gido Ni-
cholaus Gadeels baliuus Constantino-
politamus Andronicus cathacifino pri-
mus de consilata imperatoris ~~eius~~ Sta-
chitus passadiuus id est dux exercitus
imperatoris cum pluribus alijs Sed gre-
gorius patriarcha fuit Rome apud Ni-
cholaum papam quando ista destructio
contigit.

Blasphemia in imagines sanctorum

Que autem Isti detestabilis Turca ne-
phanda commiserit In sacras ecclesias
circa reliquias et sanctorum imagines
horribile est dicere nam omnia tem-
pla urbis spoliaverunt et imaginem quen-
dam beate Marie manu et arte sancti lu-
ce

Legi non potuit.

3116
= ce euangeliste factam que in maxima ~~et~~
~~argento~~ veneratione habebatur detractis gem-
mis auro et argento que erant in circuitu
per ciuitatem ignominiose traxerunt sordi-
disque pedibus concultantes tandem in
frustra confregerunt Corp^{us}que beate Theo-
dosie virginis quod illic maxime miraculis
crebro clariuit Aliasque sanctorum et sancta-
rum reliquias que ^{pene} innumerabiles erant ca-
niantes peciatim canibus tradiderunt et in
lutum proiecerunt Ecclesiamque illam infig-
nem fante Sophie cui parem non habet
nostra Religio Imperator elegit sibi in
motheam ut ^{suo} iutar vocabulo, paramen-
tum altarium ^{scolas} et tapetas In quibus
aperta erant miracula Christi cum alijs
sanctis et beata virgine pedibus conculca-
bant et permingebant et alias ~~pedibus~~ ^{sedissime}
~~pedibus~~ pertractabant deridentes nostram
fidem Crucem que erat in sublimitate tem-
pli deicientes confregerunt flamines eorum
In sacra altaria ascendentes et saltantes cla-
mabant iubilantes machometum glorificabant
ut maximum prophetarum ac Christianae
fidei destructionem predicabant

Que etiam fetida In monasterijs egerunt mo-
nachorum monialium et in hospitalibus ac
alijs pijs locis est Indicibile Penetos etiam
am Tanienses Aragonenses quorum illic
plurimi erant fere omnes fecit occidi cum ux-
oribus et paucos filios passus est redimi

Obsidio

Obsidio pere civitatis a Turca
illata

Denique post in fene Tini peram civitatem
fortissimam prope Constantinopolin sitam que
pertinebat Taniensi similiter expugnabat.
et muros eius solo coequavit turrimque mag-
nam in cuius vertice crux erat fundata deje-
cit et Christianos superstites In summa
tenet seruitute Ita quod non possunt pulsa-
re Campanam in elevatione corporis Chris-
ti Cogitque novellos Christianos quos videt
robustos negare fidem et contra Christianos
secum ad bella procedere

Gabellas autem et tributa omnibus civitatibus
tam grecis quam latinis totius maris magni
quod vocatur ~~archiepiscopus~~ archipelagus imposuit
gravissima Intenditque estate ista subiugare
sibi omnes insulas archipelagi et de facto
circa medium Tulu Inter magnas et parvas
^{galeas} de galiopoli que est quedam civitas sua ad
quam capta Constantinopoli direxit ad exer-
citurum suum reparandum Centum et quingua-
ginta galeas bene armatas misit ad mare
egeon quod et archipelagus dicitur ad subiug-
gandum illas insulas et principaliter contra
nigropontem Ethium Rodum Leuiniem et
Candiam In quibus omnibus insulis unives-
sus populus qui moratur in campestribus
aut in oppidis parvis una cum rebus suis
ad urbes fortiores fugerunt et eas omni
diligentia

diligentia minierunt et serant Tremet que
 totum mare ob inhumanitatem istius turci Et
 iam de facto plures insule circa finem Tullii
 ad eum miserunt offerentes eum recognoscere
 Et Dominum In Dominum et solucite tri-
 buta saluo quod eos dimitteret vivere in re-
 ligione sua et pristino viuendi animo dubi-
 tantes se non obtenturos quod petunt quid
 autem responderit nondum scitur

Expeditio Turcica in aliquot
 urbes circa Danubium sitas

Hic autem parat et alias centum et quin-
 quaginta galeas et xx grossas naues ad es-
 piugnandum tres urbes fortes circa Danu-
 bium quarum una dicitur Prister Alia ven-
 derobum Tertia Bellofradius et ita totam
 transire ungariam ~~nemo~~ ut nemo
 retro se habeat impeditorem quia ipse pu-
 blice dixit et iactat se estate futura ventu-
 rum Romam et subiugaturum italiam ac
 exterminaturum fidem Christianam de quo
 quasi iam certum se tenet ad quod habet
 iam paratas trecentas galeas et xx mag-
 nas naues bombardas ac ingenia Infinita
 Restaurauit exercitum trecentorum milium
 armatorum nec putat urbem terrarum sibi
 resistere posse

Habet iste ferissimus tyrannus tantum odium
 Contra Christianos quod quando videt aliquem
 Christianum statim oculos abluat quasi ex hoc
 sedarentur

Cardinalis

Cardinalis autem Ruchenius natione grecus
 qui per papam anno iam elapso Constantinopoli
 missus fuit ad inducendum grecos ut ipse
 primatum ecclesie Romane etiam quoad Tu-
 risdictionem in omnes ecclesias orbis recognos-
 cerent quod et fecit qui infra octo dies Rome
 expectatur Evasit per hunc inodum captus qui-
 dam quidem urbe prope ecclesiam sancte
 Sophie accessit putans illic esse armatos ali-
 quos qui turcis obfisterent cum nullos inveni-
 ret paratos resistere et omnes fugerunt
 bonus pater voluit turcis obviam procedere
 et pro fide Christi sanguinem fundere
 unde per aliquos servitorum suorum coac-
 tus fugit In ecclesiam ubi captus est
 a turcis et tanquam Incognitus man-
 sit tribus diebus in magno exercitu tur-
 corum et erat ei presidio quod famaba-
 tur et ab imperatorum turcorum credebatur
 occisus.

Tandem cardinalis redemptus est pro quinqua-
 ginta ducatis & vectus est in peram inansitque
 ibi absconditus octo diebus fugiendo de domo
 in domum occulte Sed postquam percepit
 turcas etiam cepisse peram indicavit non esse
 totum tutum ibi remanere et cum non posset
 per loca Christianorum fugere intravit galeas
 thurcorum In quibus mansit tribus diebus
 Incognitus

1120
Incognitus obvolutus et non erat in facie ^{Christianus eo quod in facie} sagitta vulneratus fuerat

Petijt igitur ^(sup) parfas cum galcis turcorum quibus
In partibus finxit se esse quendam pau-
perem captivum redemptum quarentem redimi-
re filios suos captos In Constantinopoli
et sic paulatim cumdam Turco semper asso-
ciatus usque ad quendam locum dictum fe-
gis Deinde transeunte ipso cardinali quidam
Tanuensium cum cognoverunt et eum In aduer-
tentem manifestare ceperunt unde timens
plurimum quod patria illa turcorum erat In-
gressus quendam parvulam navem venit
Thium et inde Cretam in qua stabat me-
diocriter valens octava die Julii novissime
preteriti

Hec tota series rei geste collecta fideliter
fuit per magistrum Henricum Someren
ex diversis epistolis ad diversos de ista ma-
teria scriptis Quarum una scripta fuit
Dominio venetorum per Dominum Jaco-
bum Lauredanum capitaneum generalem
eorum supra mare Alia per ducem ve-
netorum scripta est ^{Papae} papa, tribusque alijs
Domini Cardinalis Rucheni qui de hac
re unam pape Aliam Domino Cordina-
li firmans Tertiamque que patens erat
omnibus Christi fidelibus conscripsit et
ex duabus alijs scriptis Domino firmans
quarum

4323
quarum unam scripsit episcopus Agienfis
familiaris ~~ordinis~~ minorum provincie candie
et Domesticus cardinalis Rucheni Aliam
vicariam ordinis minorum provincie candie qua-
rum copias idem magister Henricus ex
copijs domini firmam habuit

Quando autem tanta cedis fama Romam ve-
nit vehementer animo consternatus est strictis-
sime sanctissimus Dominus noster
Nicholaus papa et tota curia cum eo sta-
timque ordinavit mittere legatos ad paci-
ficandum Italiam ad quam rem misit ad
regem Arragonie ad tractandum de pace In-
ter eum et florentinos cardinalem firma-
num

Ad venetos autem et mediolanum et ^{ad} floren-
tinos et senenses Cardinalem sancti Angeli
qui legati in commisso eis negotio ita
profecerunt quod et ^{rex} arragonensis et florentini
et veneti et dux mediolanensis contenti sunt
quoad determinationem materie occasione
illius questio vertebatur determinationi Ro-
mani pontificis per omnia submittere ei
suo arbitrio pacem facere ac habere et expec-
tant dictarum partium arabaciatores de
~~die die~~ die in diem quod mandatum
habeant se determinationi pape submittendi
Dicitur quoque iam in consistorio conclu-
sum esse passagium generale et decimam
omni clero Imponendam Immo dicunt
aliqui de dupla decima quid fiet novit deus

unum fertur quod totam Italiam terret.
 Iste ~~tamen~~ turca fertur tamen quod ille pre-
 fatus capitaneus venetorum cum Turci vellent
 intrare nigropontem Insulam classem eo-
 rum expugnavit et viginti septem grossas
 naues et .xj. galeas accepit cuius rei oc-
 casioni Christiani aliquantulum spei atque
 fiducie Resumpserunt Scripta fuerunt hec
 ex urbe Roma per prefatum Magistrum
 Henricum Domino Theodoro colonensi
 archiepiscopo .xj. septembris Anno Domini
 M^o CCC^o L^o III° etc.

Amir sultani Turcici Christiani
 imperii pernicies serie continua
 usque ad Solymannum magnam
 duodecimum imperatorem Tur-
 charum

Ottomannus inter reges Tur-
 charum primus gubernandi po-
 testatem anno 1300. sumpsit

Hic regibus turcicis passim trucidatis ac
 excusso Caliphe sultani iugo regem se con-
 stituit Turcharum obtinuit Bithiniam &
 Capadociam caput regni fuit Bysa

Orchanes secundus Rex anno
 1335 regno successit

Id paternum regnum per galatiam et alia
 confinia amplavit

Amirates tertius turcarum
 Imp. regnum occupavit 1363.

Iste

Iste a grecis ³³ diffidentibus euocatus primus
ex asia in Europam traiecit interceptus Ca-
sopolim et Cheronesim Anno Domini 1380.

Pacites quartus imperii Tur-
charum moderator regnum adeptus
est 1386

Magnam partem tracie occupavit phoci-
den Bulgaria partem cum multis alijs sed
a tamerlano tartaro victus et captus in
glorius obiit

Calepinus quintus mahumetici
regni satrapa anno ^(Sec) 1349 aucto-
ritatem regmenis nactus
est

(L. 139A.)
Sigismundum Imp. Rho. maxima clada
affecit Johannem Burgundie ducem comi-
tem flandrie Arthesie &c. patrem Phi-
lippi ducis burgundie Lotharingie Bra-
bantie Limburgie etc. comitis flandrie Ar-
thesie etc. comitis Hannoverie Hollandie
Ielandie etc. Domini Frisie etc. cum
magna nobilitate in oriento bello cepit pro-
pe nicopolim Anno 1396.

Mojjis sextus Turcharum
imperator regni moderamen
sumpsit 1400.

Orchani nepoti vitam et imperium eripuit
et ipse brevi moritur

Mahumetes

Mahūmetes septimus im-
perator anno 1408 rebus
mahūmeticis regendis pre-
fuit

Iste fratre moysi brevī vita functo scep-
trum optinuit walachis dacis Servij Il-
liris tributa imperator imperavit

Orchanes

Orchanes a patris strangulatus

Amūrates imperatorum ma-
horae regum octavus re-
gendi mūnus sūbit anno
Christi 1422.

Obtinuit Epirum Etolam Achaia boetiam
Atticam Thessalonicam Vladislavum Hun-
garicū Regem in bello occidit cum proceri-
bus 1444. Varne Huniadem magna clade
in Campo merule profligavit

Mahūmetes magnus illius
regni successor nonus mo-
derandi habenas acquisivit
1451.

Constantinopolim vi expugnavit anno
1453. die 27. aprilis cepit nigro pon-
tem Caphan macedoniam Peloponnesum
Bosnam et Hidruntium in Italia terror ur-
bis bis tamen victus a Balacho Step-
hano et semel ab Huniade in belgrado le-
tali vulnere fauciatus 1456 die die Ter-
tia

22 Julii

^{lii}
 22 Julii dirissime excursions sub eo facte sunt
 a Bassis in Croatiam Carniolam Stiriam

Paiacetius Rex decimus regna-
 ve cepit anno a Christina-
 talicio die 1481.

Ignavius et deses inter fortiorum turbas
 languēbat vicit tamen a Bassis fuisse
 Walacris Bassa Bosnensis excursions eo et
 predas fecit per Croatiam Carniolam
 Carinthiam Stiriam Goritiam et forum
 Julii usque ad tarvisium cepit modonam
 in morca 1499. die 12 augusti

Selimus magnus undecim-
 mus imperator Turcarum
 sceptrum regni occupavit
 anno 1512.

Iste Ismahelem Persarum Imp. adgre-
 ditur supra Araxim ultra Armeniam
 ubi primum Ustagolum ducem vincit
 cruenta victoria mox ab Ismaele victus
 in Amasiam Capadocie fugit Sultanum
 egypti ferentem suppetias perse adgreditur
 subacta Siria et Hierusalem Sultanos duos
 vincit et occidit et totum imperium egypti ac
 Arabie vindicat anno 1516.

Sifini

Fratri inf^(sic) incidias veritus fugiens in ma-
 nus

niſ Christianorum venit ubi dum aliquan-
diu cum Imp. Rhom. federico poſtea
cum papa Alexandro VI. moraretur Carolo
Gallorum rege neapolim petente in itinere mo-
ritur

Solejmannus magnus Turcarum
duodecimvicesorundem regendorum
potestatem ſuſcepit anno 1519

Hic magnanimus princeps Belgradum pro-
pugnaculum Christianitatis vi cepit 1521 et
inexpugnabilem Rhodum ſeſtrem obſidione
exhaustam occupat ipſo die natiuitatis domi-
ni 1523.

Vaſtauit in hungaria dioceſim Baſilienſem et
Syrinienſem expugnauit varadinum Ludouicum
regem hungarie bohemie etc. maritum
Marie ſororis Caroli quinti Romano-
rum imperatoris &c. regis hispanorum
etc. archiducis aſtrie etc. ducis burgun-
die Lotharingie Brabantie etc. comitis
flandrie hanonie Hollandie etc. in oriente
prelio & incendit die 29 aſtutiſi qui modo
magnis triumphis potenter regnat.

Pfal. 78 apoph. 1 Mat. 7. c.

Deiſ venerant gentes in hereditatem tuam
polluerunt ^(Sic) polluerunt templum ſanctum
tuum poſuerunt Hieruſalem in ^(Sic) pomorum
cuſtodiam.

Poſuerunt morticina ſeruiſſimorum tuorum eſ-
cab

† vincit & occidit
1526 Budam. dicit
= mit, et

cas volatilibus celi, carnes sanctorum tuorum
bestiarum terre

Effuderunt sanguinem ipsorum tanquam a-
quam in circuitu Hierusalem et non erat
qui sepeliret

Hebr. 10. B. ibidem 23. qd. 5. c. f. na.

Facti sumus opprobrium vicinis nostris
subfannatio et illusio his qui ⁱⁿ circuitu nostro
sunt

Usque quo Domine irasceris in finem accendetur
velut ignis zelus tuus

Effunde iram tuam in gentes quae te non
nouerunt et in regna quae nomen tuum
non inuocauerunt

quia comederunt Jacob et locum eius desolauerunt

Ep. 64. d.

Ne memineris iniquitatum nostrarum anti-
quarum cito anticipent nos qui misericordie tue
quia pauperes facti sumus nemes.

Adiuua ^{nos} deus salutaris noster et propter gloriam
nominis tui Domine libera nos et propi-
tius esto peccatis nostris propter nomen tuum

Constrictio seu introitus conuen-
tus fratrum minorum in
Gorinchem

Anno Domini M^o IIII° LIII°. constrictio
conuentus

conuētes fratrum minorum de obseruantijs
in oppido Gorinchemensi et intrauerunt fratres
minores Gorinchem ad permanendum ibidem
in profesto purificationis virginis Marie fe-
licet in festo sancti brigide cuius anni no-
tantur in hoc metro

Gorchem cordigeros brigide die esse locatos

Et postea anno Domini M^o III° LXIII. circa fes-
tum sancti Laurentii martiris celebratum fuit
Gorinchem Capitulum provinciale eiusdem
ordinis ut patet in hoc metro

Gorchem Capitulo sedet in franc. Lau. generali

Parcialitas seu discordia inte-
stina inter primores oppidi Gor-
comensis

Eodem anno contentio et diffentio grandis exorta
fuit in oppido Gorinchem inter primicerios eius-
dem oppidi et hoc ea de causa Erat enim qui-
dam honestus vir dictus Wilhelmus de die
Vischer non quod fuit piscator sed homo bo-
nus qui hereditaria pactione possidebat
varia bona prepositi saluatoris traiectensis
iacentia in dominio de Arkel in villa Leder-
broeck qui depauperatus cogebatur illam heredita-
riam pactionem vendere Emerunt ergo il-
lam pactionem Ghijssberetius quēkel pro-
tunc castellanus castri de Gorinchem et Tho-
hannes Knobboit protunc scultetus de Go-
rinchem

Eodem

Eodem tempore presuit oppido Gorinchem et domini de Arkel ut droffatus quidam armiger de buscundicis dictus Henricus Backer qui loco domini pro se voluit habere pactionem prefatam Contra prefati Ghijbertus et Johannes dixerunt quod nullatenus haberet illam emptionem eo quod non esset vera et libera emptio et venditio sed pactio quedam quare Dominus terre non haberet suum interesse Quibus sic dissentientibus magna Invidia exoriebatur inter scabinos et consules Quidam enim utpote Brieno de Weijborgh Adrianus Waiteri vel burgimæ ^{gestor} Johannes de Ghelkum magister Gerardus vanden Oever Johannes Veer Johannes Henrici Tick, Wilhelmus Wilhelmi Koeckebacker Theodoricus Petri Johannes martini scabini fauebant parte droffati

Alii vero consules utpote Nicholaus Veer Johannes Johannis Rademaker cum pluribus alijs amicis et consanguineis fauebant parti emptorum et intantum crevit odium inter eos contigit Et quia Adrianus vel tanquam precipuus propugnator partis sue aliquos ^(sic) parte sue aduerse voluit iniadere nitens eos percitere confidens in droffatum prefatum tanquam In Rectorem Domini Et ipse persepe confusibiliter vulneratus fuit a naturali filio Johannis Knabbait sculteti et amicis eius non videns qualiter

qualiter se vindicaret propter potentiam, empto-
rum perrexit vulneratus consilio suorum ad
consulatum illustrissimi principis Philippi
duci Burgundie etc. comitis Hollandie
etc. In Haga comitis conquerendo illis
et burginagister Gorinchemensis violentiam
sibi inflictam propter Dominium a fautori-
bus partis sue aduerse. Sed nihil pro^{fecit} eo quod
noierunt ipsum bibulum et ebriosum virum
quare tristis Gorinchem redijt

Eodem tempore illustris Jacobus comes de haern
dominus de Althena audiens consules et scabinos
Gorinchemenses inter se discordes et dispares
videns aptum tempus. Licet per multa amorum
curricula parentes sui Domini de Althena
contulisset ^(sic) piscaturam in merweda illustri Do-
mino de Arkel ad profectum oppidi Gorin-
chemensis, et ipsi Gorinchemenses paci-
fice ultra centum et quinquaginta annos vel
circiter possederant illam piscaturam et etiam
existente illustrissimo principe Wilhelmo du-
ce bavarie primogenito gloriose Alberti ducis
bavarie comitis Hollandie etc. domino de
Althena expulsis veris Dominis de Althena
a patre suo iam defunctis illustribus dominis
de Arkel etc. voluit a Gorinchemensibus
eamdem piscaturam extorquere et suis sub-
ditis conferre

Et quia Gorinchemenses iniuste per phas vole-
bant

bant illam possidere et tenere sicut parentes
 eius libere possederant ultra memoriam
 hominum Comes Gorinchemenses citari
 procuravit coram consultiata Hollandie
 in Hagha comitis ubi cum Gorinchemen-
 =ses per contumaciam devicti fuerint
 statim ad requestum prefati comitis de
 Hoern missi fuerunt ex consultiata certi de-
 putati qui inhiherent Gorinchemensibus
 victis ammodo piscariis in prefata pesca-
 tura

Gorinchemenses vero pisces Hoc perci-
 pientes dolentes Inuisse ut affererent
 priuariq hereditario Jure piscandi Indig-
 nati sine deliberatione consultiatus obuian-
 tes nauigio prefatis deputatis taliter
 eos exterruerunt quod frustrati legatio-
 ne quia missi fuerant recesserunt in-
 fecto negotia in Waudrichem apud comitem
 de Hoern enarrantes ei que acta fuerant
 a Gorinchemensibus. Deinde porciemen-
 tes peruenientes in Hagha comitis omnia
 patefecerunt consultiati Hollandie Quod per-
 cipiens Adrianus Wel consilio suorum
 complicitum cum quibus pepigit pactum con-
 tra emptores festinanter descendit ad Hol-
 landiam non solum conquirens contra emp-
 tores prefatos sed gravans multis falsis
 modis totam communitatem cum tamen
 communitas nullatenus se intromisit de
 piscatura et discordia ipsorum

Breviter

Breviter nobilis Jacobus Domicellus de Gaes-
 beek possidens et Regens dominiū de No-
 kel et castrum cum oppido Gorinchemensi
 Johannes dominus de Lannoij locum tenens
 Hollandie Domicellus Ghysbertus de Bre-
 denroden prepositus traictensis qui precipue
 odio habuit Gorinchemenses eo quod waltra-
 mus pater suus succumbens In bello
 Gorinchemensi occisus fuit consilio cuius
 conclusum fuit a prefatis Dominis quatenus
 ex parte et nomine illustrissimi prin-
 cipis Philippi ducis burgundie opprime-
 rent Rebelles Gorinchemenses, Quare domi-
 cellus Ghysbertus de Bredenroden iam spe-
 rans vindicare mortem nobilis patris
 sui In Gorinchemenses supplicavit pro
 precipuis hocezenfis et fautoribus par-
 tis sue per totam Hollandiam apud se venire

Venerunt ergo ex hiesden Egidius de Wijck
 capitaneus castri de hiesden Arnoldus de
 Wijck scultetus de hiesden cum sagitta-
 rijis oppidi hiesden Johannes et Nijcho-
 laus de Merweda fratres et filii naturales
 Domini Theodoricus de Merwede militis
 strenui cum Gerardo Gerardi plerisque
 Sijmon Arnoldi baliuus de Sciedam
 etc. Domicellus de Gaesbeek demandavit
 aliquos venire armatos ex Dominio de pat
 Johannes Dominus de Lannoij Gerardus
 de Affendelff et Arnoldum de ^{Tweten} Tweten cum
 pluribus alijs secum habuit

Igitur.

Igitur cum hiesdenses armati nauigio occurrerent
 predictis dominis et se armatos ante Gorinchem
 ostendisset. In pretereundo statim Gorinche-
 = menses Inter se murmurare et tumultuare
 ceperunt supplicantes eos opprimi ab illis Pal-
 sauerunt ergo quidam campanam ciuitatis ad
 conuocandum ante pretorium totam communi-
 tatem Scabini vero omnes fugiendo occul-
 tauerunt se in abditis locis dempto Henric-
 co Becker droffato qui audacter veniens apud
 communitatem excusauit se validis Turamentis
 quod nunquam in contrarium oppidanorum ali-
 quod pactum pepigisset et quod illi pretereunte
 contra Gorinchemenses nullo modo quicquam
 et attemptarent ^{addens} prestitis multis horribilibus Tu-
 ramentis quod si aliqui extraneorum armigero-
 rum eos vellet Inuadere vel opprimere ipse
 faceret eis assistentiam et fidelitatem etiam con-
 tra quoscumque quoscumque. Acta fuerunt hec in pro-
 festo sancti Nicholai episcopi

Sed postquam Gorinchemenses veridica rela-
 tione in festo sancti Nicholai percipissent
 prefatos dominos cum Adriano Wel et cum
 multitudine armigerorum Gorinchem venire et
 appropinquare premisserunt in nocte eis obuiam
 spirituales personas ad mitigandum iram domino-
 rum prefatorum addentes quod communitas li-
 benter vellet se submittere discretioni ipsorum
 secundum facultatem et exigentiam excessuum
 ipsorum Sed hi parum vel nihil profecerunt

Igitur prefati Domini cum copia armigero-
 rum

1754
rum venerunt Gorinchem altera die sancti Nijcho-
laii scilicet in profesto conceptionis beate Ma-
rie virginis et intrantes castrum oppidi hora
fere septima de mane deliberauerunt qualiter oc-
cisus multis oppidanis spoliarent oppidum Sed
Domicellus de Gaesbeek regens Dominium
noluit quouis modo hoc admittere sed Henri-
cum de Sevenberghen cum Henrico Backer mil-
titibus alijs armigeris de suo dominio permittens in-
ciuitatem ^(sic) percepit ut boni gauderent sed Li-
baldi et propugnatores caperentur.

Hic enim Henricus Becker droffatus au-
diens prefatos dominos cum Adriano Wel
venisse statim omnium iuramentorum et pro-
missionum Innocentior conuolans armis Indu-
tus ad prefatos dominos in castro Tuit cum
Domicello Henrico de Sevenberghen de domo in
domum ad captiuiandam oppidanos Sed honesti
oppidani et ditiores aduenientibus armigeris ti-
more superuenientium armigerorum fugerunt
nocte precedente attamen ceperunt aliquos sim-
plices et Innocentes quos statim ut Patro-
nes et fures confusibiliter carceribus man-
ciparant

Insuper multi boni oppidani sperantes gaude-
re libertatibus ecclesie intrauerunt ecclesiam
et chorum quod percipientes prefati domini
et precipue Domicellus Ghysbertus de Bre-
denrode misit cum Henrico Backer droffato
et cum Simone Arnoldi et Egidio de Wijck
ac cum multis alijs de fantoria sua cum suo
sexillo

vexillo ad captivandum omnes quotquot essent
 In ecclesia Tgitur decantantibus canonicis Go-
 rinchemensibus solemniter vesperas in choro in
 profesto conceptionis virginis Marie venerunt
 prefati cum publico vexillo de Bredenrode ar-
 mati In ecclesia tempore quo cantabatur mag-
 nificat etc. et non solum ceperunt quot-
 quot Invenierunt in ecclesia sed infringentes
 chorum violenter ceperunt extra chorum et san-
 tuarium pios et multos probos viros quos sta-
 tum absque humana misericordia carceratos dire-
 punierunt et tormentaverunt Inhumaniter

Altera vero die cessantibus canonicis a divinis
 quia ecclesia violata fuit venit idem Ghijssber-
 tus de Bredenrode prepositus trajecten sis
 in ecclesia et inter cetera allegata fere coegit
 Capitulum celebrare divina

Eadem sequenti die ordinata lignea in foro ante
 pretorium magna machina ducebantur tres viri
 decollandi super eam quorum primus scilicet
 Michael filius Huberti Yrsac Im-
 mississimus fuit de predictis excessibus
 quia nichil se intromisit de aliquo licet tem-
 pore Invenitatis sue fuisset ^{Realis}

Dix^(sic) vero alii dicti Steijns filius Laurentii
 et Andreas filius mathei viri fuerunt pa-
 tifici et mansuetissimi quorum primus scilicet
 Steijns nunquam habuit Rixas nec aliquem
 unquam offendit sed fuit vir timens deum
 visitans

visitans deuote ecclesias In temporalibus
satis habundans

Alter scilicet Andreas filius mathei vir fuit
Illusterrimus nunquam vel raro comedit
panem quin sudore et labore lucratus fuit
illum nunquam offendit aliquem diebus vi-
te sue sed omnibus dilectus pacifice vixit in
timore dei Qui Andreas nullatenus decol-
lari potuit sed percussus decem et octo vicibus
gladio acuto a lictore siue spiculatore despe-
rarit ipsum decollare sed cultello magno
degutturans Ipsum seindebat caput a cor-
pore quibus decollatis proiecebantur cor-
pora illorum cum capitibus ab illa alta
machina super plateam ac si fuissent seti-
diffima cadauera et omnia opprobria exhi-
bebantur ipsis que nec patriciis vel filici-
dis siue latronibus exhiberentur

Post hoc duobus sequentibus diebus ducti fue-
runt duo boni oppidani licet pauperes ad ma-
chinam et supra machinam ut decollaren-
tur quibus fuerunt decanus et Capitulum
Gorinche menze vite presidium nam deca-
nus et canonici humiliter venientes ad locum
quo plecti deberent Instantium flexis genibus
complofis manibus et pijs ammonitionibus
et precibus apud prefatos Dominos
insteterunt, quod Referuati ad vitam exilio re-
legati fuerint instantia Dominorum de-
cani et Capituli prefati Qui prefati de
Domini

Domini magnam gazam extorquentes ap^(sic) oppi-
danis recesserunt multo insuper matrone
terror^{is} armatorum abortiebantur

Prefati vero Henricus Becker droffatus et
scabini adhuc non contenti de tam violenta
oppressione oppidi Gorinchemensis et effu-
sione sanguinis Christianorum et morte
Innocentium virorum quando et post re-
cessum prefatorum Dominorum magis val-
de opprimebant communitatem exactionando
divites et pauperes ultra facultatem ip-
sorum in promptis pecunijs ad solvendum
taxam promissam prefatis Dominis per
eos mediante Adriano Wel, ut dignaren-
tur venire Gorinchem et sibi iurare ut affe-
runt rebelles Gorinchemenses.

Preterea elati iam omnes scabini in superbia
omni die Dominica et alijs festis ^(sic) cogerunt
multos honestos oppidanos procedere puc-
blice cruce fere nudos solummodo In
camisia, nudo capite nudis pedibus dum
solemnis processio fieret per cimiterium
et in veditu stante droffato cum suis sca-
binis et consulis ante chorum et expectan-
te eos cogebantur sic fere nudi et infrigi-
dati quia hiems aspera fuit flexis genibus
et complofis, manibus super lapideum
pavimentum ecclesie eos adorare et veniam
de commissis ab eis precari dolentibus ca-
nonicis et non valentibus eis talia pro-
hibere

Sed

1159
Sed deus qui scrutatur corda et renes hominum qui et oppressos iniuste relevat et consolatur ac dixit Da michi vindictam et ego retribuam quique sedens super thronum glorie iudicat iustitiam statim requirens sanguinem iniuste decollatorum recordatus est non est oblitus clamorem pauperum Gorinchemensium, nam videns iniustissimam afflictionem oppidanorum Gorinchemensium dignatus est vindicare oppressionem illam ut esset ceteris tribunicie dignitatis viris Dominis terrarum droffatis scabinis et Rectoribus civitatum et communitatibus in exemplum et perpetuum memoriale nam infra annum vel paucis sequentibus annis fere omnes principales horribili et mala morte perierunt vel plagati diversimode permanserunt confusio et opprobrium non solum Gorinchemensibus sed et cunctis hominibus.

Nam Henricus Backer droffatus et Inceptor discordie et malitie habens non longe postea pugnam contra consanguineos et amicos Johannis Knobboit sculteti Gorinchemensis violans pacem datam non solum destitutus fuit a villicatione sua verum etiam omnia bona temporalia sua cum corpore suo ponendo iuramenta et firmas cautiones pro eis confiscata fuerunt ad usum serenissimi principis.

principis Philippi ducis burgundie etc.
 qui dolens se ita confusibiliter refutatum et
 destructum Recedens a Gorinchem moram
 cepit trahere. In buscoducis Incidens que
 statim in validam infirmitatem furibundus
 effectus cepit. deum blaffhemare et in ho-
 ro mortis horribilem emittens visum nihil^{que}
 omnino de Christo volens audire cepit clama-
 re sicuti clamavit tempore quo cepit in
 ecclesia Gorinchemensi ut prefactum est
 dicens, O vos o vos confodales custodite
 illas ianuas ne quis euadat capite capite
 omnes. Hec et huiusmodi clamans in punc-
 to expirationis miserabiliter obiit.

Brieno^(vici) de Weijborch postea infatuatus et
 omnibus odibilis in corporali miseria priuac-
 tus omnibus suis pecunijs fere degens in op-
 pido Gauda obiit

Adrianus Wel capitaneus et executor Reijse
 prefate vitatus fuit ab honestis personis
 tanquam excommunicatus traditorque Gorin-
 chemensium ibique appellatus terrore Go-
 rinchemensium fugiens in Italiam ibidem
 misere aliquanto tempore vixit Rediens ve-
 ro a Iohanne filio naturali domicelli
 Jacobi de Gaesbeeck et a Gherardo vander
 borch percussus fuit viliter in publica pla-
 tea de Gorinchem astantibus et videntibus
 oppidanis non tamen dire vulneratus eo
 quod

quod cum grossa parte cultellorum ut tradito-
rem percutebant eum clamantes et dicentes
o pessime traditor putas nos tradere
sicut tradidisti Gorinchemenses coepidas
nos tuos et sic ipsam voluntatem in loco loco
lito et fetidatum ^(sic) dimiserunt

Deinde confusus et abiectus et odio habi-
tus ab omnibus hominibus depauperaba-
tur ^{vep elactus} quotidie nec exaltatus fuit deinceps
in scabinum &c. sed misere aliquibus
annis supervivens raro Gorinchem ^{com-}
parebat propter confusionem sibi inflie-
tam quam pretermitto causa melioris

Johannes de Ghelkum habens in uxorem
matrem prefati Adriani Wel, cuius Johan-
nis supplicatione ^(sic) et supplicatione pater An-
dreas decollatus fuit statim horribilissima
oris sui plaga plagatus fuit Nam eodem
tempore post recessum prefatorum Domi-
norum statim ^(sic) cancreus ignis Intra sit os
suum quod in brevi non solum dentes eius
sed et carnes oris sui infecte ^(sic) feterunt Erat
enim omnibus hominibus horribilis ad In-
tendum propter Intollerabilem fetorem et
corrosionem labiorum suorum Ipse autem
nullatenus valens amplius hominibus conui-
sari quia ^{omnes} vitabant eum edebat solus super
grossum faccum ea que sibi apportabantur
et cum ederet mollia et digestibilia cibaria
edebat

edebat coactus simul infectam et liquefactam
 carnem oris sui In edendo Itaque effluiebant
 ex ore eius ~~ore eius~~ dentes eius cum stillicidio
 sanguinis eius super faciem Genera quoque
 denique unicuique ipsam edentem inspicientem
 nauſeam magnam Doluit namque videns
 manum Domini super ^{ipſam} de perpetratis in Go-
 rinchem et precipue de Innocente morte pii
 Andreæ et sic communicatus sacramentis Do-
 minicis miserabiliter obiit Infra annum

Magister Gherardus vander Oever vir magne
~~clericature~~ ^{clericature} eadem nocte quia ut dictum est Hæſ-
 dentes nauigio preteribant Gorinchem et oppidani
 Gorinchemenses in se tumultuare cepisse
 clamantes sese traditos ^{per} ipsorum consilium vo-
 lens se occultare in secreto loco ascendens mirum
 corruit ab alto offendensque pedem suum sta-
 tim post recessum dominorum Incidens in
 validam Infirmiſſimam In Tertio sequenti
 obiit

Johannes Veer qui nullam habuit patientiam
 cum decollandis decollandis pijs viris et oppress-
 oppressione suorum cooppidanorum sed tem-
 pore decollationis proborum oppidanorum et
 quando alii feminudi dolenter ^{pre}cessissent
 cruceſ in processionibus ipse cachinnans et
 ridens per plateas Incedebat dolentibus fe-
 re omnibus alijs etiam suis complicitibus
 de hoc ac Insultans eis derisui eos patenter
 habuit

Hic mox adueniente estate infectus regio morbo
 in

in hora mortis fuit tanta ^{intem}peries aeris fuit,
ac tanta tonitrua et fulgura coruscationum,
super oppidum Gorinchem erant et enicuerunt
quod nulla priscaetas maiorem meminerat
cum tamen nullibi in vicinio erat tanta tem-
pestat et horribilis aura sicuti super Gorin-
chem de quibus diversi diversimodi enarrabant
nam statim ipso mortuo cessavit ex toto
illa intemperies

Johannes Henrici Tiek vir valde elatus fuit
Sicut enim Pilatus manus suas lavit ^{ut} esset
innocens et mundus a sanguine et Innocentis
a passione Christi et Sic iste coram suis
amicis et cooppidanis se purgans et excu-
sans affirmavit quod nullatenus consensit in
pacto contra Gorinchemenses eo quod illo
tempore erat in ~~Wundinis~~ bergensibus nihil
omnino de oppressione Gorinchemensi sciens
Sed prochdolor quanto magis se verbis male-
dictionibus et Juramentis ^(sic) sese excusaverit
tanto magis erat confusior nam deus quem
nullum secretum latet et qui prohibuit stric-
te ne quis seipsum deum temptando maledictio-
nibus involveret, ipsum temporaliter et cor-
poraliter castigare ex sua nimia misericor-
dia dignatus est nam haud longe post op-
pressionem Gorinchemensem percussus va-
lida apoplexia vixit multis annis Infatuatus
ut mos ~~est~~ ^{est} patientibus talem infirmitatem
factusque fuit spectaculum omnibus homini-
bus et precipue ceteris suis complicibus Oppi-
dani

dani vero ipsum nullo modo excusatum et Im-
munitatem ab oppressione ipsorum tenuerunt prop-
ter certa Iudicia et gesta que postea postea
claruerunt

Wilhelmus filius Wilhelmi Koeckebae-
ker vir totus honestus et deuotus licet in do-
mo sua Inuitauit prefatos dominos cum
capitaneis ipsorum et cum consularibus Gorin-
chemensibus ad solemne prandium agens fes-
tum letitie et triumphis cum eis de predic-
ta oppressione. fuit enim ipse stipatus et
ditatus honestissima et discretissima uxore ex
qua habuit quatuor proles sed anno sequenti
in breui proles omnes cum uxore sua obie-
runt et ipse dolens de commissis licet deuotus
et iustus tamen In quadam fantasia quam
uiuens et sanus mente et corpore exercere oran-
do consueuerat obiit nullam corporis sui Relin-
quens heredem licet diues in temporalibus fuit
Erat enim optimus omnium suorum consociorum

Theodoricus Petri homo probus et pius dolens
valde de reijsa prefata licet iuuenis tamen
etiam estate sequenti obiit quorum duo filii ex
petitione ipsius religionem intrantes ut pro
ipso intercederent mundo Renunciauerunt deo
seruientes

Johannes martini Iuuenis et bonus et magnus
elemosinarius post recessum prefatorum Domi-
norum infans et amens effectus discurrebat
aliquando

aliquando feminidus non solum per vicus et plateas de Gorinchem verum etiam traiecit et In alijs locis vicinis Donec captus per amicos cathenatus reservabatur sub firma et certa custodia

L. in. tum

Hic Johannis deo permittente publicavit palam totum pactum ^(sic) Tuitium per ipsum et ceteros suos conscabinos consulesque contra ^{communitatem} Gorinchemensem, Et qualiter ordinauerunt quandam literam inter se sigillatam et munitam sigillis omnium ipsorum continentem qualiter manerent firmi et fideles Tuiticem sibi ipsis contra ^{communitatem} Et si quis Tuitiaretur verbis vel factis ceteri omnes non Tuitiati corrigerent illum Tuitiantem seire et stricte sub pena mortis Insuper quod nullatenus sub fide et Juramento Domino terre prestitis et cetera multa alia illi litere ~~in~~ inserta nunquam revelarent alicui Addiditque, ecce scio et bene scio quod ego ea de causa licet Tuitius consensu alienatus a sensibus meis Hanc amen- tiam patior et Inpenitentiam firmi a deo iusto Iudice hec et plura alia que non decent presenti cronographie inferere

Post aliquot vero annos Iste Johannes restitutus fore sensibus suis valde doluit manensque omnibus diebus vite sue domi tanquam solitarius semper fugiebat confortia hominum Hec vero sufficiunt de scabinis Gorinche

Gorinchemensis nunc vero de capitaneis illius
oppressionis stilum vertere curavi pauca de
multis dicam

Johannes de Merweda Bastardus Domini
Theodoricus de Merweda militis strenuus vir san-
guinum et homicida magnus in re ipsa ista ca-
pitaneis militum Ribaldorum de Ethen
de Dronghelen ac meumen portantium fecum
sacos multos eo quod sperabant totam oppi-
dum spoliare et funditus destruere mi-
serabiliter obiit absque confessione et eccl-
siasticis sacramentis quod estate sequenti ha-
bita prius ironica collatione de oppressione
Gorinchemensi cum Domnicello Ghijfesto
~~de~~ de Breckenrode In Vianen quibus val-
de detraxit volens emittere bombardam in
presentia multorum seipsum casualiter In-
ter fecit Hic principaliter etiam violavit ec-
clesiam Gorinchemensem.

Egidius de Wijck castellanus castri de hief-
den oppressor pauperum et emptor spirita-
lium beneficiorum siue venditor hic cantantibus
canonicis vesperas in profesto conceptionis
virginis Marie et precipue magnificat
~~primis~~ primis Iniecit manus violentas
malleo nitens Infringere cancellos cho-
ri ad violandum chorum cum Gherardo Ge-
rardi et quem armatus intrans non exhibens
corpori dominico sibi cum suis confocijs
obuiam venienti aliquam Reuerentiam et hono-
rem

rem sed manus violentas Trujicenses in aliquos
 oppidanos divina audientes violavit temerarie
 chorum et sacrarium eos capiendo et extrahen-
 do extra chorum et ecclesiam

Hic estate sequenti demoniacis et infensa-
 tis effectibus, seipsum precipitavit a val-
 le castri in aquam et submersus est In
 quo loco submersionis eius et in castro tanta
 horribilia visa et audita a multis sunt quod
 longo tempore castrenses pro terrore non
 audebant circa crepusculum vel noctem exire
 vel Intrare nisi cum aliqua familia

Arnoldus de Wijck scultetus de hiesden
 et nepos egidii prefati sedens cum Johan-
 ne de Wijck filio egidii predicti In quo-
 dam ^{occasus fuit in eodem prandio} prandio ab eodem nepote suo Johan-
 ne de Wijck In hiesden

Hic etiam Arnoldus temerarie violavit
 sanctuarium ecclesie Gorinchemensis ex
 angulis exploratos per suos captivando
 Et Johannes prefatus privatis pro par-
 te patrimonio suo depauperabatur co-
 tidie

Simon Arnoldi balivus Sciedam vir
 fortis et magnus homicidaque maxi-
 mus homo sine deo. hic primus Trujecit
 manus violentas in ecclesia Gorinchemensi,
 captivando

captivando oppidanos gaudebat enim ubique in malitijs et enutiebatur enutriebatur in discordijs Tste post multa mala perpetrata sedens in oppido Delft ad mensam cum multis fautoribus sue partis et orta fabula inter eos de Reijsa in Gorinchem predictus Simon post validam detractionem Interfectorem In Gorinchem volens cachin^{ridere}ando cadens retrosum expiravit

Gerardus filius Gerardi feruus predictorum de hueden homicida pessimus quatuor vel quinque homines dolose tamen propria manu Interfecit et quod nullus malitiosus audebat attemptare In malitia hoc ipse perfecit qui tempore oppressionis custodiit claves duarum portarum prefertim apud merwedam ne aliquis Gorinchemensis latenter fugeret ex eis Hic non verens deum nec hominem primus interrumpit clamando voces canonicorum vesperas virginis Marie cantentium, et in presentia sacramentis In medio choro primus cepit potenter pios oppidanos Tandem sedens eodem anno in villa de viern occisus fuit ab Ottone de viern

Theodoricus ~~poes~~ de Zweeten vir longe stativore secretarium locum tenentis Hollandie etc. violans ecclesiam et chorum cum alijs vocans decollandis ante pretorium de Gorinchem aliquibus annis postea supervixit sed tandem sine confessione et sacramentis miserabiliter Insensatus

Insenfatus obiit Et nemo ipso defuncto poterat eandem Domum longe post inhabitare in qua obiit propter horribiles clamores et strepitus visibiliter auditos etiam propter terribiles ^{variasque} visiones ibidem cum singultibus visas et apparentes et multa alia que causa honestatis pretermitto Insuper plures alii qui ecclesiam dei violaverunt submersi et occisi fuerunt que causa brevitatis ne fastidium legentibus generaret omitto conscribere Nunc vero de tribus principalioribus Dominicis aliqua, sed pauca, dicere decrevi

Nobilis enim Jacobus domicellus de Gaesbeeck homo pius et in se totus bonus percipiens veridica relatione Johannem dominum de Lannoij locum tinentem Hollandie post obitum eius libere habere et possidere castrum et dominium de Arkel sibi collata a Philippe duce burgundie etc. comite Hollandie circumventus fuit callide a prefato Dominorum de Lannoij sed quatenus in brevi Domicellus Jacobus Resignaret sibi castrum et Dominium certis conditionibus prehabitis quod et fecisset Sed decollatis in Garinchem predictis et oppidanis oppressis dominis de Lannoij convocata tota fere communitate ante pretorium faciens eis collationem In presentia Domicelli Jacobi tandem

dem intulit quod adhuc in brevi fortiretur nomen
 eorum Ita quod ^{pro} ^{et} exaltaretur Dominus de Ar-
 kel quare coactus et requisitus licet venisset ibidem
 ad exequendam Iusticiam tamen condolens eis
 velle eis ^{ammodo} parcere, eo quod corde dili-
 geret eos

Hec et huiusmodi cum audisset Domicellus Ja-
 cobus doluit perpendens quod totum malum ibi
 perpetratum Imputaretur ^{sibi}, et quod seductus fuit
 ab eo quare consilio cum suis habito noluit quomodo
 modo sibi resignare Dominium et castrum de
 Arkel ex qua causa sibi contrariebantur.

Tandem omne litis malum ad rediit pacis con-
 cordiam per certos mediatores et moderatores in
 hunc modum terminatum est quatenus Domicellus
 Jacobus libere possideret quamdiu superstes esset
 vite Dominium de Arkel cum castro et daret domi-
 no de Lannoij ^{xxviii} ^{scudata} moneta Wil-
 helmi ducis Bavariae comitisque Hollandie

Deinceps Domicellus Jacobus rediens ad cor
 valde doluit de illa Gorinchemensium suorum
 subditorum oppressione et Incidens In bus-
 coducis in validam infirmitatem lecto decumbens
 sacramentis dominicis communicatus desperaba-
 tur de vita, ipse ~~conialuit~~ conialuit tamen
 et erat Gorinchemensibus postea multum pius.
 Sed anno postea LIX° obiit in brizella post
 se nullum sui corporis relinquens heredem sed
 hereditas eius versa est ad alienos et denodia
 ceteraque ⁽¹²⁾ ad extrantes quia a Triventute adu-
 ter semper fuit cum tamen pulchras et honestissi-
 mas

f. in- et exact.

mas duas habuit legitimas uxores. Et sic in ista ^(sic) ~~veijse~~ ^{met} exactionatus fuit In ~~XXVIII~~ ^{XXVIII} ~~scir-~~
datis ut dictum.

Johannes Dominus de Lannoij Locumtenens principis in Hollandia non solum postea priuatus fuit Dominio de Arkel sed destitutus a Receptorata Hollandie priuatus fuit omnibus dominijs suis Insuper eliminatus et bannitus ex omnibus principatibus Philippi ducis burgundie fugitque latenter degens in regno francorum

Ghijbertus de Bredenroede prepositus traiectensis et consiliarius ducis in Flagha illo tempore moram traxit, cuius consilio et auxilio ecclesia Gorinchemensis ^(sic) violenta fuit anno sequenti concorditer in episcopum traiectensem electus etiam consilio cantuberniorum traiectensem solemniter in curia ut episcopus introductus repudiatus fuit a sede Romana licet tempore electionis sue misit expensis suis venerabilem patrem Magistrum Tiodocum suffraganeum traiectensem in Gorinchem qui reconciliauit ecclesiam et cimiterium in Gorinchem

Tandem post multa mala ante Amerffordiam patrata cum traiectensibus captus fuit traiecti ante pretorium a venerabili David de burgundia episcopo traiectensi, et In Wijck mancipatus in quadam stricta camera cum firmissima custodia Breuiter sic omnes capitanei illius veijse in breui male perierunt vel honoribus

bis, vel dignitatibus privati fuerint hec de predictis
sufficiunt pro nunc.

Anno Domini millesimo III^c LII. viduata eccle-
sia monasteriensis per obitum venerabilis patris
Domini Henrici de Moirsa fratris Theodorici
de Moirsa archiepiscopi colonienfis electus fuit et
confirmatus Walramus de moirsa frater predic-
torum Sed eo defuncto in breui duo electi fue-
runt sub contentione utpote Erius de henjda
et Conrardus de diepholt episcopus osnabur-
gensis, quibus inter se diffidentibus totum epif-
copium rapinis et prelijs depopulatum fuit
potentia utrorumque nam venerabilis pater
Dominus Rodolphus de Diepholt episcopus
traiectensis parti nepotis sui Conrardi pre-
fati adherens cum copioso exercitu plebis et mi-
litie episcopatum monasteriensem Hostili-
ter intrans partem de Henjda aut fugavit
aut debellavit maximum Damnum eis infe-
rendo

Tandem Dominus apostolicus Calixtus secun-
dis his duobus amotis contulit episcopatum
prefatum illustri viro Johanni duci baivarie
protunc canonico ecclesie coloniensis qui
sua Industria totum episcopatum in breui
in abundantia pacis felicissime regens pristino
restituit eum honori Tandem toto episcopatu
monasteriensi restituito ~~deuotissime~~ deuotif-
sime vivens ut episcopus exemplum humili-
tatis pietatis et iusticie omnibus suis subditis
eterisque archiepiscopis episcopis abbatibus
et prelatibus in omnibus prebuit Vixit autem
ita

ita Irreprehensibiliter in omnibus
 ut discipuli Christi ceteri que sancti epis-
 copi in primitiua ecclesia vixerunt Surrexit
 nocturno tempore ad orationem In festis
 semper fuit ~~episcopus~~^{presens} in matutinis legendo
 nonam lectionem summam missam sepe
 celebravit sacros ordines sacerdotales suis
 ministravit ut episcopus et temporalem
 iusticiam militibus et ciuitatibus ac subditis
 suis sine simulatione fecit oppressores pauperum
 ac Inuafores terrarum mediante iusticia
 aut occidit aut eliminavit aut cum suis
 pacificavit cum pura misericordia Erat autem
 omnibus dilectus

Tandem ^(sic) vastato archiepiscopatu meybürgen.
~~archiepiscopatu~~ Dominus pius secundus papa Roma-
 nus ipsam inuicem transtulit de monaste-
 riensi episcopatu ad archiepiscopatum eccle-
 sie meybürgenfis in saxonia et factus est
 primus ^(sic) totius Germanie de quo nimirum ipse
 et tota patria diu ecclesia Coloniensis diu
 valde doluit

In ^(sic) prefato vero expeditione illustris Dominus
 Rodolphus de Diepholt episcopus traiectensis
 infirmatus aliquantulum languere cepit obiit vice-
 sima quarta die mensis martii postquam tra-
 iectensi episcopio presisset annis viginti
 tribus

Tandem anno domini millesimo III° LV° in
 profesto annunciationis virginis Marie
 communicatus dominicis sacramentis in magna
 contritione

contritione migravit in castro horst. Qui de hinc
balsorno conditas deiecit^(sic) et traiecitum et in au-
strali parte chori traiectensis ecclesie in nova
capella suam quam ipse a fundamentis exere-
rat sepultus est honorifice

Hic enim egregius episcopus Rodolphus licet
violenter per potentiam Johannis Domini de Rens
militis strenui contra deum et Justitiam et con-
tra martinum papam occupavit episcopatum
effugato Twedero de Lilenborch vero episcopo ex
traiecto Et propterea per eundem papam prefa-
tum idem Rodolphus excommunicatus graui-
tatis, reaggravatus Anathematizatus et per to-
tam Diocesim dominicis et celeberrimis festis cum
suis sanctioribus et complicibus denunciatus ac postea
tanquam putridum membrum ecclesie a sede apos-
tolica decisus pronuntiatus et declaratus fuit

Atque defuncto basilee Twedero vero episcopo et in
carthusiensi monasterio sepulto Walramo de
moirsa electo et confirmato loco Domini Twederi
episcopi per Dominum Eugenium papam Resis-
tendo potenter detinuit per nephos donec mediato-
ribus aliquibus mediantibus omne litis malum
ad bonum pacis finem sopitum fuit in hinc
modum quatenus Walramus electus et confirma-
tus cederet et resignaret sibi Titulum suum et inde
gauderet de aliquibus fructibus episcopatus ad fi-
nem vite sue

Quo facto idem Rodolphus per eundem Eugeni-
um confirmatus mansit verus et iudicatus
episcopus traiectensis et fere omnibus die-
bus vite sue vixit in abundantia pacis totum
episcopatum raptorem et predones episcopatus
persequendo

persequendo et eliminando equerectam ^(sic) Iusticiam
omnibus faciendo Atque omnia castra cunctis
necessarijs superhabunde referta dimisit
contra circumstantes hostes premuniuit

Domum episcopalem in trajecto a fundamentis
erigens sumptuosa structura ut liquet com-
pleuit Castrum horst renouavit, Castrum Wijck
cum oppido Dierstat cum Dominio et villis
eius cum castro Abcaide et villis adjacentibus
maximis pecunijs erga Jacobum Domicellum
de Gaesbeeck comparavit et episcopatus adie-
cit Divitas ecclesias restauravit calicibus orna-
mentis sacerdotalibus reparavit ~~spiritua-~~ spiritalia
les personas honoravit et cuncta melioravit ex-
tracta vero fuit super sepulchrum illius pulchra
archa fide tumba et in circumita tumbe arma no-
bilitatis et progeniei fuit

Epitaphium Rodolphi episcopi

Presulis hic geniti clara de stirpe Rodolphi
Diepholt ~~trajecti~~ frigida membra iacent
Qui virtute suos postquam devicerat hostes
In tandem vixit pace quiete bona
Alter edendo fuit arthurus et hector in armis
Restruxit studio castra caduca bono
Promotor patrie fuit egregius quoque castris
Sceptrum bis binis auxerat ipse suum
Wijck Abcaid Laghe Blanckborch quod et emeratante
Contra hostes sacre subdidit ecclesie
Iusticie cultor fuit et virtutis amator
Praiorum vindex asper et ultor atrox
Forma procerus verbo grauis ore ferens
Moribus entropolis visus hic esse fuit

L. florere

Si quem nobilitas virtus vel clara propago
 Possent a mortis nexibus eripere
 Nondum parca turrim rupisset opere stamen
 Nondum sidereo perfluerere polo
 Humanum longo nichil heu flore ^(Sec) quiescit eio
 Fleu seue morti nulla medela valet
 Mille quadringentis Domini labentibus annis
 Ver quintum lustris agglomerando decem
 Luce quater festa mortis sua debita soluit
 Nature et superi scandit ad astra poli
 Quisquis ex hac gradiens humiles dignare tonanti
 illius pro anima continiare preces

De ^{1. Ghysbert} Domino de Bredenrode pre-
 posito maioris et sancti salua-
 toris ecclesiarum quinquagesimo
 quarto electo episcopo Traiectensi

Sepulto illustri principe domino Rodolpho de
 Diepholt episcopo traiectensi ut dictum
 est statim Domicellus Ghysbertus de Bre-
 denrode prepositus traiectensis et sancti Sa-
 luatoris ut fiet capitularis et Interesset elec-
 tione subdijaconus consecratur Quo facto Do-
 mini canonici quinque ecclesiarum traiec-
 tensem conuenientes ad elegendum novum episc-
 opum et Dominum traiectensem Inuocato
 sancto Spiritu concorditer elegerunt prefa-
 tum generosum virum Dominum Ghys-
 bertum de Bredenrode demptis duobus vel tri-
 bus, scilicet Gherardo de Maffche et Do-
 mino Johanne de Wetenhorst. Accidit Ista
 electio anno LV. altera die pasche scilicet
 septima die aprilis qui elegerunt venerabilem pa-
 trem David de Burgundia episcopum mori-
 nensem siue teruanensem

Tgitur

Igitur Domicellus Ghijsbertus sic electus
 statim adiutorio fratris sui Reijneri do-
 mini de Bredenrode et Vijanen etc. ac Hen-
 rici Domini de Montfoerdt ceterorumque con-
 sanguineorum et amicorum suorum cepit or-
 dinare consulatam et regere civitatem tra-
 iectensem iuxta beneplacitum suum. Et quia
 diudum exilatus fuit a Traiecto per Rodol-
 phum episcopum Traiectensem et consulatam
 traiectensem odio habuit semper illos quando
 infirmato Rodolpho episcopo. Idem Domic-
 cellus moram pro tunc trahens in Hollan-
 dia in Hagha comitis consilii factus Phi-
 lippi ducis burgundie comitis Hollandie
 redijt traiectum et Intraivit civitatem eodem
 anno. In profesto sancti ponciani adiutorio
 canonicorum quinque ecclesiarum Inuito
 Rodolpho episcopo et consulatu traiectensi
 eo quod collegia ultra modum gravata erant
 in exactionibus ab episcopo Rodolpho et a
 consulatu traiectensis civitatis. ita quod
 multociens canonici cum suis armati obvi-
 auerunt consulatu ante pretorium civitatis
 nolentes gravari per eos effugientes a pre-
 torio cogentes eos dimittere ipsos in pace.

Et prefatus Domicellus postquam elec-
 tus fuit et consulatam suspectam habens
 non audebat eis firmam accommodare
 fidem dedignabatur ab eis conuersari sed
 convocans partem contrariam consulatu
 utpote illos de Rensse et Jacobum
 priijs, et fratrem eius Dominum Johan-
 nem

non prius decanum traiectensem ceterosque
 bannitos a Rodolpho episcopo et con-
 sulatu traiectensi in despectum consu-
 latus et ipsorum complicium veniens sepe
 super plateam ante pretorium de armata
 manu cum illis de Vianen et Montfoort
 ad terrendum consilium et ipsorum com-
 plices

Insuper in opprobrium consilium precepit
 Theodoricum de Hagenawen per consula-
 tum dyndicatum et rotatum deponi et solem-
 niter in loco sacro sepeliri Quod videntes
 primiores ^(sic) rectores civitatis fugam Inie-
 runt ~~versus~~ versus Amerffordiam eo quod
 Amerffordenses diem idem electus ideo ha-
 buit quia cum Rodolpho episcopo civitatem
 occupaverunt et suos amicos expulerunt Qui
 Amerffordie cum amicis et aliquibus mili-
 =tari
 quibus consilium super his habentes dolentes
 partem ipsorum per electum sic concultatum
 et fere expulsam consilio omnium accesserunt
 magnipotentem principem Philip-
 pium ducem burgundie etc. petentes Da-
 vid filium suum in episcopum traiectensem
 exaltari et a sede apostolica provideri eo quod
 ex ^(sic) electus traiecten-
 maieftati sue occupando polenter cum fratre
 suo civitatem Amsterdam contra ipsum et
 nunc maiora forte moliretur facere fultus
 potentia civitatis traiectensis et episcopa-
 tus quia vir partialis esset ubique suscitans sopi-
 tam percialitatem per Hollandiam.

Quo

Quo audito idem princeps misit episcopum atratensem ad Dominum Calistum papam Romanum ^{ut} amoto electo viro sanguinum et violatore ecclesiarum David episcopus morinensis provideretur in episcopatum traiectensem Et rex Aragonie similiter supplicavit pape pro David filio Philippi ducis ad instantiam eiusdem ducis quod et fortiebatur effectum nam idem apostolicus misit ad Instantiam Philippi ducis patris eius prefatum patrem David episcopum morinensem anno sequenti scilicet LVI. provisionem ad Investituram et possessionem episcopatus traiectensis

Interea Domicellus Ghysbertus ⁽¹²⁹¹⁾ selectus traiectensis estate eadem et anno quo electus fuerat favore et decreto aliquorum de consilatu et precipue conclusione decanorum sine superiorum contubern..... traiecten. solemniter introductus fuerat traiecti in Domum episcopalem ad faciendum in ea corporalem residentiam tanquam episcopus et Dominus traiectensis

Mittenque idem electus Romam debitam taxam pro confirmatione sine electionis obtinere non valuit propter causas superius allegatas atamen tenuit se pro vero Domino traiecte. g.

Anno vero Domini millesimo III° LV. contigit grande miraculum prope florentiam In Italia quod ad laudem gloriose virginis Marie presentis Cronographie annotavi ego Theodoricus Pauli canonicus Gorinchemensis decrevi eo quod eundem Iudeum baptisatum In Gorinchem

chem vidi et aliquantulum conuersatus fui cuius
miraculi series in hac presenti litera conti-
natus

Jacobus cardinalis de XII. apostolis dei et apos-
tolice sedis gratia episcopus de base et unversis
et singulis ad quos praesentes literae per-
venerint salutem in Domino sempiternam cum
sancta mater ecclesia catholica Ineffabiliter thro-
num diuine maiestatis ut usque adhuc noiam
Christiane fidei prolem parturiat oraculis pro-
pheticis pulset et clamitet ubi sunt miseri-
cordie tue antequam domine In noua signa Im-
muta mirabilia congregat^u dispersos ~~Israeli~~
~~Israhael~~ Exandiuit altissimus de excelso celo-
rum habitaculo vocem spouise sue sancte ma-
tris ecclesie mirabili clementi que ab exordio se-
culi providentia disposuit ut delictum unius
districte puniens multorum ~~fulneret~~ ~~vana~~ ~~vant~~
vulnerat^a sanet Alteriusque infidelitatem ele-
menter illuminans multorum errores abstergat
Hinc est quod nostris temporibus His ad in-
star illius hominis euangelici ab Iheru-
salem In Terico descendens noster fidelis La-
tar praesentium, Mathias adhuc In Indaismo
constitutus anno Domini m^o III° LV. a Floren-
tia bononiam pergeret non longe ab urbe digres-
sus Latrones incidit qui eum cunctis Lanceis
et sagittis transfodientes fere viginti quatuor vul-
neribus letalibus impositis spolijsque eius
ablati ipsum semivivum proprio volutantum
in criore bestijsque expositum In Campo
reliquerunt At samaritanis ille custos diuinis
non dormiens neq; dormitans qui custodit
Israel et neminem vult perire sed omnes homi-
nes

uit Aftansque quidam ^{Judeus} medicus ysaac no-
 mine a iuuenibus predictarum blasphemiam mi-
 sericordie dei speretque sancto gloriosaque
 dei genitrici filioque eius Ihesu Christo in-
 ferens diuina animaduersione correptus secus
 efficitur suaque in perfidia et ~~caecitate~~ caecitate cor-
 poris et anime usque in hodiernum diem per-
 seuerat Tam Tamque dictus mathias gratia dei
 et medicorum ope paucis scilicet .xj. diebus
 spatio sanitati integre restitutus est distributisque
 omnibus bonis suis ecclesijs monasterijs et pau-
 peribus abiectoque vetustatis errore sacro fonte
 baptismatis una cum suo Iacobo et uxore sua
 Anna duobusque filijs suis renatus est. etc.

Electione vero facta Idem Ghijbertus electus mi-
 sit legatos siue ambaciatores suos viros honestos
 de beneplacito ciuitatis traiectenses et totius
 dioecesis exceptis paucis oppidijs ad Dominum ca-
 listum papam pro confirmatione habenda Sed
 postquam illi ad praesentiam Domini pape se-
 pius fuissent pro confirmatione et ille semper
 animos eorum suspenderet tandem perceperunt
 ab aliquibus quod pro nichilo laborarent sed
 quod prouisio reseruata esset David de Burgundia
 episcopo morinensi Quapropter predicti legati
 iterum ad papam redeuntes cupiebant ab eo om-
 nino habere finalem responsionem, sed nec
 tunc dedit finem operi

Hoc autem ab ambaciatoribus Domini Ghijber-
 ti comperto verba habita cum papa et personis
 circumstantibus Verum etiam totam Rem gef-
 tam miserunt per Instrumentum predicto
 electo

electo traiectensi in subscripta forma

In nomine domini Amen Anno a natiuitate eiusdem M^o IIII° LVI° Indictione quarta die vero martis vicefima mensis aprilis que fuit et est dies coronationis Domini nostri pape infra scripti in Christo patris et Domini nostri, Domini calisti Diuina prouidentia pape tertii anno secundo coram ^{eodem} sanctissimo Domino nostro, et Reuerendissimis In Christo patribus et Dominis nistero de colimpna camerario patriarche aquileiensis, firmanno Rothornagiense sacro sancte ecclesie Romane Cardinalibus nec non In nostrorum natariorum publicorum testium que Infra scriptorum ad hoc specialiter vocatorum et rogatorum presentia personales et flexis genibus constituti venerabilibus et circumspectis viris Dominis et magistris Wilhelmo ^(sic) pedes Alfredo de Montfoerd Euerardo Loindenbalch Hermanno de Reno Theodorico Nytten weer et Ludolpho de Hoern ambasciatoribus et oratoribus Reuerendi patris et Domini Ghyjsberti de Brederoeden electi traiectensis prefatus magister Ludolphus suo quam oratorium suorum predicatorum nomine palam publice et alta atque Intelligibili voce exposuit dixit et proposuit de verbo ad verbum verba Infra scripta vel eis similia in effectum

Beatissime pater ^(sic) pater confisi de verbis consolatorijs vestrae sanctitatis, ^{quibus et} ~~non~~ prouidit ore eiusdem sanctitatis clare intelleximus, ~~et~~ quod sanctitas vestra non prouidit ~~et~~

Sed Domino episcopo morinensi de ecclesia traiectionensi nec intenderet eidem ecclesie traiectionensi nec cum pace et sine scandalo providere adiungendo quod nihil curaremus sed omnes simul hic maneremus Sanctitas vestra vellet nos omnes tunc per formam provisionis que Domino morinensi de ecclesia traiectionensi facta dicebatur ad recedendum dispositos breuiter remittere ad patriam consolatos permansimus usque modo contra commissionem nobis de recedendo factam permansimus et prochdolor sic didicimus tam ex scriptis quam ex testimonijs fide dignorum ac etiam fama publica totius curie Romane et sanctitatis vestrae cogimur dubitare et probabiliter temere, quod sanctitas vestra. Tam proiiderit Domino morinensi de dicta ecclesia traiectionensi, quod si verum sit sanctitas vestra dicat nobis palam nec amodo suspendat animos nostros.

Et cum Idem magister Ludolphus ulterius continuare vellet et continuaret orationem per eum inceptam Idem sanctissimus apostolicus noster Interrumpendo verba eiusdem publice constanter sincero vultu et ut apparuit deliberato animo oratoribus autedictis dixit et respondit in effectum

Ceteris Reuerendis Dominis cardinalibus ante dictis nec non archiepiscopis episcopis prothonotarijs Auditoribus palatii ac alijs prelatibus

latis in maxima multitudine Tui congregatis
 et presertim Domino Jerico de Clansaco am-
 baciatore magnifici Domini ducis burgun-
 die ibidem praesentibus audientibus et in-
 telligentibus ~~auditis et audiat~~ ^{et} fateor vo-
 bis hec verba dixisse nec verba mea faciam
 Trita miror de vobis quod ^{plus} creditis vul-
 go et verbis vulgū quam verbis meis Semper
 dixi vobis et adhuc dico quod nunquam eccle-
 sie illi traictensi nisi cum pace et sine scanda-
 lo providebo Et sicut dicitis quod ego dixerim
 vobis ita adhuc dico Remittam vos breuiter
 consolatos et vos debetis verbis meis adhibe-
 re fidem

Et cum dicti oratores de verbis huiusmodi
 vellent esse sufficienter consolati sed et res-
 ponsionem plus Determinatam affectarent
 et quando vellet eos expedire sincerius dicti
 magistri Ludolphi ^(sic) requirerent Respondit
 idem Dominus noster, expectetis modi-
 cum quibus sic actis magister Her-
 manus de Reno addendo verbis magistri
 Ludolphi auctedicti dixit in effectū Pater sanc-
 te mandatum habemus de recedendo si sanc-
 titas vestra providebit Domino mori-
 nensi nisi provisionem Huiusmodi reuo-
 caret

Ad que idem Dominus noster respondit
 non recedatis sed maneat omnes dico
 remittam vos consolatos et nisi cum pace
 et sine scandalo illi ecclesie providebo neque
 verba

verba mea faciam Tertia quibus sic peractis
 prefatus Magister Ludolphus de Hoern
 premissam Domini nostri pape Respon-
 sionem intelligens dixit;

Pater sancte ut ergo sanctitas vestra pos-
 sit liberiore animo absque tremore Domino pro-
 electo ante dicto providere cum nec alias nec
 sine pace nec sine scandalo illi ecclesie po-
 terit provideri videat sanctitas vestra in-
 tentionem civitatis et Ghildarum ^(sic) in oppido-
 rum atque patrie trajectensium per literas
 quas eadem civitas et oppida cum humilitate
 et devotione transmittunt sanctitati vestrae.

Et cum illas per literas per manus ma-
 gistri Hermannii antedicti eidem Domino no-
 stro pape exhibendo dixit Domine ^{nostris} papa
 ecce demum hos commissarios

Et iterum idem Dominus noster Interpel-
 latus Respondit de his commissariis ve-
 stris super quibus omnibus et singulis
 prefati Domini oratores tam coniunctum
 quam ~~divisum~~ divisum petierunt a nobis no-
 tariis publicis unum vel plura publicum
 seu publica fieri Instrumentum seu Instru-
 menta

Acta fuerunt hec Rome in palatio apostolico et
 in Camera parlamenti sanctissimi domini
 nostri pape antedicti De mane diei idem
 Dominus noster se exieret et se alijs
 vestibus pontificalibus pro solemnitate misse pa-
 palis

palis ad honorem et ob festum coronationis
 sanctitatis sue indueret Sub anno indictione
 die mense et pontificatu quibus supra presen-
 tibuscum ibidem reuerendissimis ac Reuerendis in
 Christo patribus et Dominis Cardinalibus au-
 tedictis ac Bartholomeo de Ravenella archiepiscopo
 Ravennacensi Theodoro de melda episcopo
 samerensi cancellariam apostolicam Regente
 Jacobo episcopo berchimonensi vice camerario Tho-
 ma episcopo gaswenensi Johanne de Palena episcopo
 Urbenetanensi Petro martini de castis
 rubicis et angelo de thisis apostolice sedis pro-
 thonotariis Ac Johanne Hinderbarch illustri-
 strissimi Domini Romanorum Imperatoris
 ambaciatore Aliisque quampluribus Reue-
 rendissimis ac Reuerendis patribus et nobilibus
 archiepiscopis et episcopis prothonotariis, au-
 ditoribus Subdiaconis et prelati ac ambacia-
 toribus illustrium principum et communitatum
 venetiarum florentinarum et mediolanensium
 ceteris que in numero copioso fide dignis testi-
 bus in premissis astantibus et ac alias congregatis

Igitur fama publica per totam Hollandiam de
 electione Domini Ghysberti de Brederoeden
 volante cogitauerunt omnes, qui erant de par-
 tialitatibus cabelligavis quatenus electio ante-
 scripta non haberet prosperum successum Et
 consilium Inuenientes aliquae ciuitates ex Hollan-
 dia destinauerunt nuncios suos in ciuitatem
 bruxellensem ad Philippum ducem Burgun-
 die qui patefacerent et Innotescerent ei consi-
 lium eorum his verbis vel similibus

Cum

Cum in multa pace agamus per te et multa disponantur per tuam providentiam semper et ubique per suscepimus optime dux cum omni gratiarum actione Oramus ergo breviter ut audias nos pro tua clementia scilicet Iustissime ac pie princeps domine dux si electio Ghysberti de Brederoden Habuerit prosperum successum sic quod ipse effectus fuerit episcopus et Dominus traiecentis timendum erit de perditione comitatus Hollandie

Nam Reynaldus Dominus de Brederoden frater Ghysberti electi iam dicti faciet instantias maximas pro comitatu Hollandie et allegabit Rationem quia de prioribus seu antiquioribus comitibus Hollandie originem trahit quod rationabiliter potest docere et ostenderet in clipeo suo quia eadem arma in colore et figura gerit quemadmodum soliti erant olim portare comites Hollandie qui traserunt originem ab illustri principe Theodorico primo comite Hollandie

Verum etiam ipse Dominus de Brederoden per totam Hollandiam a vulgari populo est multum dilectus et comparavit multos sibi amicos per totam patriam unde et de facili Hollandiam sibi vendicabit sine protestati sed et orientales frisones cum traiecentibus Tam etiam preparati sunt ad initium ipsius Quapropter benignissime dux ne fiant et strages et bella in Hollandia petimus humiliter quatenus electionem prefatam dignemini impedire et mittere ad curiam Romanam et prevenire legatos Ghysberti electi ut provisio detur domino David filio vestro naturali Et si ista dignemini obrogatum nostri perficere In omnibus et habebitis nos adiutores et auxiliatores

Quibus

Quibus sic peractis et dictis Philippus dux Burgundie adhibuit fidem ipsis sed minus Iuste quia idem Dominus Reynaldus de Brederodem fuit homo multum pacificus et forte nunquam ascenderunt ista in corde suo sed qui est iniquus semper cogitat iniquitatem

Quinto idem Dominus de Brederodem frater electi ecomersio fuit fidelissimus baro Philippo duci semper quod per optime patriuit in bello gaudanensi et in multis alijs actibus suis Sed et ipse dux amabat eum quia eidem Paulo pridem tradiderat torquem auream de vellere Jasonis de ordine militari ipsius etiam prouiderat eum in multis alijs beneficijs

Sed cum dux verba Horum susurratum audisset sine mora misit ambaciatores et legatos suos cum infinito precio ut prouisio daretur Bastardo suo filio Domino David antequam ambaciatores Domini Ghysberti uenirent ad Romanam curiam

Quapropter cum ambaciatores Ghysberti electi uenissent ad curiam Romanam non potuerunt obtinere prouisionem sicut patet in capitulo precedenti in copia instrumenti sibi transmissa Sed prouisio data est David bastardo ducis Burgundie

Eodem in anno videlicet M^o CCCC^o LV. Philippus dux Burgundie cum legitimo filio suo Karolo comite kadrensi ac alijs multis comitibus baronibus et nobilibus sue curie cum grandi strepitu cum curribus et equitibus ac turribus argentibus in vigilia omnium sanctorum venit ad Hollandiam in Hagha comitis ~~ca~~ tend

tens et cum virtute magna Introduceret filium suum David in episcopio trajectensi

His quippe temporibus dux prefatus in Flagha comitis existens maximam et preclarissimam magnatorum acclamare fecit principum curiam que nusquam alibi in longis temporibus visus est Specialiter vocavit autem vocavit omnes principes seu dominos qui erant in eius ordine gerentes circa collum torquem auream de vellere Tafonis. Hi ergo Domini In eodem ordine existentes fuerunt in numero ~~ex~~cepto Philippo duce viginti sex sic quod ipse dux vigesimus septimus et supremus seu decanus omnium

Erant enim in eodem ordine Rex Aragonum Carolus filius ducis Philippi Johannes dux cluensis filius fororis ducis Burgundie Dux Auverlianensis etiam filius fororis ducis Burgundie Dux de sale nengon franco comes oesteruandie olim maritus ducisse Jacobe Dominus de Croüwij supremus consiliarius ducis Burgundie Reynaldus Dominus de Bredoden Henricus Dominus de Vere Dominus de Lannoij Dominus de Bausraumont Dominus Johannes de Croüwij Dominus de Anthonigh Dominus de Jouvens Dominus de nacie Dominus de Humieres ~~de~~ Dominus de berghen Dominus de Wylerval Dominus de molenbais Dominus de crickije Dominus de mantigi Dominus de ~~neuffchastel~~ ^{neuffchastel} ~~neuffchastel~~ Dominus de fantus Dominus de &c.

Duces comites barones milites Domicelli ac nobiles absque numero et estimatione

Igitur

Igitur cum Philippus dux Burgundie prefatus In vestibus sericis fluetis et aureis Incederet et cum omnibus principibus et prelatibus ecclesie antedictae durante solemnitate curie. A curia usque ad maiorem ecclesiam processionaliter transfiret^{let} diuina ibidem celebrare audiret et de ciuitatibus et oppidis terrarum multi properarent ad dictam solemnitatem fiebat quotidie magnus concursus populorum Cotidie diem audiebatur sonitus tubarum et omnium generum musicorum Quinimo in ecclesia maiori a parietibus templi dependebant in magna copia vestimenta aurea In quibus vestimentis ex auro puro historia gedeonis mirabiliter magnificentis expensis erat extecta

Durante itaque solemnitate prefata milites egregii^{ac Domicepli} cotidie laborabant exercebant se mutuo in hastilibus et tyrocinijs

Cum autem traiectenses percepissent quod Philippus dux Burgundie hac de causa ad Hollandiam deuenisset ut filium suum David introduceret in episcopio traiectensi et quod Impetrasset provisionem a Domino apostolico pro David prefato, ipsum refutando allegauerunt dicentes habemus in priuilegijs quod nullus illegittimus potest habere minimum officium in ecclesia traiectensi quanto magis pastor seu episcopus illius ecclesie debet esse procreatus de Legittimo thoro

His auditis prefatus misit ad curiam Romanam

manam pro habilitatione ad talem episcopatum et principatum Tunc Dominus apostolicus habilitavit ipsum David et fecit eum Legittimum rationabili ex causa ac declaravit omnibus eum esse nobilem et ingenium

Nec hoc ad hinc suffecit traiectensibus sed econtra preparaverunt se ad bellum congregantes frumenta In singulis oppidis in preparationem pugne et conduxerunt armigeros stipendiarios infinitos ponentes ipsos cum Ghysberto electo et fratre suo Domino de Brederoden In civitate traiectensi ad custodiam civitatis iam dicte

Insuper etiam edificaerunt machinas et fortalicia ante urbem traiectensem ut ducem cum suis a civitate propellerent

His itaque gestis Johannis ^(sic) dux cliuensis multum laborabat pro pace componenda tractans sepius cum electo Ghysberto quod cederet electioni Et e converso cum duce Burquindie amunculo suo quod dimitteret Ghysbertum electum in pace

Verum etiam ut quidam asserunt ipse David cum illustri principe fratre suo Karolo petijt a patre suo ducem quod vellet propter deum dimittere Ghysbertum in qujeta pace et non molestare pro eo episcopatum traiectensem asserens se sufficienter habundare in bonis temporalibus Sed nec sic adhuc non potuit mitigari animus eius.

Insuper

Insuper Johannes de Heijnsborch episcopus
Leodiensis supremus consiliarius Ducis Bur-
gundie multum etiam laboravit pro pace ordi-
nanda

Hic etiam episcopus Leodiensis consan-
guineus Ghyssberti de Brederodem una vi-
ce promisit electo iam dicto quod si ipse non
valeret ordinare pacem et bellum exinde exor-
tum fuerit dimitteret Philippum ducem
et cum mille equitibus veniret in subsidium
Ghyssberti iam dicti electi Quod audiens pre-
dictus dux admiratione per maxima estans
iratus valde episcopum postea raro audire
vel videre dignabatur

Et sic quomodo David de Burgundia in-
tronisatus est episcopus in civitate traiecc-
tensi

Anno Domini millesimo cccc^o lvi^o quarta
decima die post festum pasche Johannes
dux clirensis Jam sexta vice perrexit a tra-
iecto de circumcūlum suum ducem Burgun-
die In Hagha comitis residentem ut
adhuc attemptaret componere et ordinare
pacem inter electum et civitatem traieccen-
sem et ducem Burgundie

Interea venerunt quidam ex oppidis A-
merffordie et Lienen ex episcopatu in
Hagha comitis ad David prefatum et
ducem ducem Burgundie patrem eius et
In tantum conspiraverunt cum ipsis ut idem
David

David de beneplacito et assensu patris eius mitteret
cum eis egregium et nobilem virum Adrianum Do-
micellum de Borſalia Dominum De Diuvelandia
etc. pro occupatione illorum duorum pre-
fatorum oppidorum in episcopatu traiectensi
Quod et idem Domicellus Adrianus egregie satis
et sapienter fecit cum armigerorum copijs ponens
ipſos ibidem ad custodiam oppidorum predicto-
rum

Quibus sic peractis castellanis de Horst qui
tam dictum castrum sibi Impignorauerat. pro
ſomma ſeptem milium florenorum reneſium
dixit ad prefatum Domicellum Adrianum de
Borſalia quod si sibi redderetur predicta ſom-
ma castrum de Horst ordinaret et redderet
David episcopo Quod et factum est

Igitur poſtquam anno Domini M^o IIII° 2VI^o
Philippus dux Burgundie etc. in Hagha
comitis ſolemne curiam de vellere Tazonis
cum ſuis commilitonibus celebrasset et verſus
Flandriam nauigasset Egregius Dominus Da-
vid episcopus cum perpulchro ſtatu et multis
armigeris et ſatellitibus dicente et comitante
Ipſum Johanne Domino de Waſſenaer venit
in Gorinchem Tbi que honorifice receptus
introducitus fuit ſolemne cum proceſſione
a Decano et ^{Capitulo} ~~apostolice~~ Gorinchemenſi ſequenti-
bus oppidanis cum conſulatu in ecclesia Go-
rinchemenſi Tbi que poſt gratiarum actiones
extra eccleſiam cum multis cereis et Lumina-
ribus in ſuum deductus fuit Hoſpitiu
cum magno gaudio et ^{tri} ſpudico

Altero vero die cum curribus et equitibus equi-
tauit

tavit versus tyelam Deinde veniens in Rhenen re-
 ceptus fuit ibidem cum magno honore et homa-
 giatus ^{ut} episcopus et dominus traiectensis re-
 cepto ab eis fidelitatis et obedientie solemni in-
 vamento

Similiter Homagiatus fuit in Amerffordia
~~ante~~ manente electo in traiecto mansitque
 David episcopus traiectensis tam in Amerff-
 ordia quam in Rhenen per totum illum an-
 num Et dum traiectenses ipsum in epis-
 copum recipere recusarent nec viderent prop-
 ter presentiam electi misit ad electum Phi-
 lippus dux Burgundie &c. Johannem
 ducem cliuensem quatenus cederet David suo
 vero Domino et episcopo gratiose, sin autem
 expelleret eum potenter a traiecto Sed habita
 die inter eos collatione secreta In domo et ca-
 mera episcopali et in traiecto Dux Johan-
 nes salutato electo redijt ad arunculum suum
 ducem Burgundie sed quicquid inter se con-
 cluserint ignoratum ignotum fuit multis

igitur anno Domini millesimo cccc^o lxxii^o
 Philippus dux Burgundie nonas maii vo-
 lens vi dissonere extremo uniuersam expe-
 ditionem per suas provincias Indixit ad com-
 parendum in Hagha comitis quibus congre-
 gatis precepit in festo sancte Marie Mag-
 dalene castra tollere et mouere exercitum ad ciui-
 tatem Leydensem mansit etiam idem dux cum
 suo exercitu et filio et nobilibus suis in ciui-
 tate Leydensi plusquam per plenam hebdo-
 madam ibique vocauit sub firmis treugis de
 traiecto Dominum Reynaldum de Bredero-
 den quod secure veniret ad suam presentiam.

Qui

Qui obediens sic premisit ante se precursorem ad denūciandum suum aduentum videlicet Henricum Domicellum Montfordie cum viginti quinque equitibus

Tandem altera die venit ipse Dominus de Bredodent habens in comitata suo centum equites in armaturis fulgidis et gloriose et pompeose intravit civitatem Lejdensem quod cunctis suis Inimicis displicuit et non poterant equo animo tolerare letantibus cunctis Haec-
= sensibus

Demum Johannes dux clivensis Henricus Domicellus Montfordie Johannes de Rhenes Johannes procijs decanus In summo et Jacobus procijs frater eius venerunt cum prefato Domino de Bredodent ad presentiam Philippi ducis Burgundie ut attemptarent componere pacem cum eodem duce

Sed susurrones et viri pestilentes et Iniqui ipsum ducem in tantum informaverunt quod non potuerunt finaliter cum eo pacem ordinare quod cernens Dominus de Bredodent civitatis quo potuit ad fratrem suum in traic-
to properavit

Quibus sic peractis Idem magnanimus dux Burgundie cum infinito exercitu perrexit ad oppidum de Woerden De Woerden properavit in Ysselsteijn quo peracto venerunt ibidem Dominus Anthonius Bastardus Philippi ducis Comes de Stampes princeps militie sine dux belli cum exercitu copioso habentes secum Brabantinos flammingos pic-
kardos in maxima copia

Ita

Itaque anno Domini millesimo ¹¹¹¹ ²⁶¹ mag-
nificus princeps Philippus dux Burgundie
cum grandi exercitu principum baronum et
nobilium armigerorum in Ysselsteijn volens
circumvallare per girum civitatem traiectensem

Quod audientes traiectenses Inimicem ce-
perunt tumultuare alterutrum dicentes se tra-
ditos per electum Electus vero hec audiens
ascendit pretorium Ibi convocata communitate
fecit Juramentis et verbis horribilibus excur-
sationem suam quod non fecit pactum cum du-
ce allegans quod parentes sui non fuerunt tra-
ditores nec ^{ipse esset nec} fieret Et sic cessavit quassatio At-
tamen missi fuerunt ab ipso et a Capitulis
~~certi~~ certi secreti deputati in Ysselsteijn a-
pud ducem ad tractandum de concordia et pace
ordinanda inter prefatum ducem et electum et
civitatem traiectensem, Qui inter cetera con-
cordati fuerunt in ista ^{forma} quatenus electus ve-
signaret Domino David episcopo et Philip-
po duci Burgundie electionem suam et pro
huiusmodi resignatione conferret sibi dux
gratis preposituram sancti Donatiani in
brugis

Insuper haberet certam annuam pensio-
nem ab episcopo ex episcopatu utpote ut
dicebatur quadraginta duo centum florenorum
Ronenfium annuatim quoad vixerit Quo fac-
to egregius Dominus David episcopus ex
Anerffordia demandatus venit traiectum
cum pulchro statu comitante ipsum Wil-
helmo Domino de egmonda et Ysselsteijn etc

etc. cum multis alijs baronibus et militibus

Tandem per amicabiles Internuncios traicenses cum dūce Būrgondie pacificati sunt tali conditione ut ipsum dūcem et filium eius cum pace et sine stēpitu belli reciperent in civitatem Quod et factum est Quānam ipse dūx cum maxima honorificentia a sepe dictam Ghijssberto electo et Reijnaldo fratre eius ac civibus omnibus susceptus est in civitate prenomēnata.

De Hinc compositio pacis inter dūcem et in publicam promulgata est quatenus Ghijssbertus ^{electum} iam dictus maneret deinceps archidiaconus et prepositus in summo et prepositus ad sanctum saluatore[m] ut prius

Insuper constituitur etiam prepositus brūgensis apud sanctum Donatianum quę prepositura fuit maximis opibus et diuitijs ditata

Necnon et Idem Ghijssbertus effectus est consul totius Hollandie usque ad obitum suum et attributum est ei inde duplex stipendium pre alijs consilibus

Igitur super his omnibus determinatum est quod eidem pro suis expensis tribueretur somma quinquaginta milia leonum monete auree Philippi dūcis Verum etiam omni anno sibi reddetur ex redditibus episcopi pū somma quatuor milium et ducentorum florenarum

florenorum Renensium de qua fide iussor
extitit Johannes dux cliuensis

His itaque gestis et cliuensis conclusis
David Philippi ducis filius traiectensem
urbem decenter ingressus est ubi secun-
dum antiquum morem ~~quam~~ quinquage-
simus quartus episcopus gloriose ca-
thedratus est nec unquam fuit episco-
pus traiectensis. cum tot principibus et
illustribus Dominis Introductus sicut i-
te David episcopus.

De domino Davide de Bür-
gundia episcopo morinensi
quinquagesimo quarto confir-
mato et cathedrato episcopo
traiectensi in praesentia pre-
dicti Domini Ghijsberti de
B. vederode prepositi ecclesi-
ae maioris et sancti salua-
toris

Intrauit Interea traiectum clementissimus
princeps Philippus dux Burgundie etc.
cum exercitu suo et cum omnibus fere civi-
tatibus Hollandie Coram quibus pater Da-
vid episcopus receptus fuit cum magna
letitia et exultatione ab electo et ab ecclesia
et militia et civitate traiectensi, et ho-
magiatus ut moris est in verum episcopum
et Dominum episcopum

Deinde fuit decenter a pretorio in ecclesia
traiectensi habens a dextris sepe dictum
electum prepositum traiectensem et a si-
nistris Dominum Johannem prius deca-
num

nism ecclesie traiectensis et ibi solemniter Intronisatus fuit et inductus in stallo pontificali

De obsidione Dauentriensium Peractis igitur istis in iocunditate nimia Philippus Dux misit ad ciuitates transijelanas ut essent parati ad suscipiendum David filium suum pro episcopo et eorum vero Domino cumque rectores illarum ciuitatum consilium desuper determinarent concluserunt pariter ut susciperent David cum certis conditionibus et non alio modo

Igitur inter illas conditiones erat una gratior que fuit talis. volebant enim habere pro defensore et tutore terrarum suarum Adolphum filium Arnoldi ducis Gheldrie ad duodecim annos

Et ista conditione cum plerisque alijs admissa obtulerunt se paratos ad suscipiendum David in episcopum

Porro in ista colligatione erat ciuitas Dauentriensis principalior magisque feruens ut omnia prefata a Philippo duce et David episcopo admitterentur

Cernens igitur Philippus dux quod Dauentrienses erant principaliores huius conspirationis preparauit secum toto exercitu suo ad obsidionem Dauentriensium

Quod prescientes Dauentrienses preparauerunt se reconuerso ad bellum futurum claudentes

dentes portas ciuitatis et valuas eius Quod cum percepiſſet prefatus dux miſit Brabantinū Karolūm filium ſuum et cōdūnauit ſuum exercitū et dūxit ſecūm filium ſuum David episcopūm traiectenſem ac exercitū copioſūm habens ſecūm ſpecialiter Hollandenſes in grandi copia et cum cūribus et equitibus cum ſagittarijs ac veſillis micantibus ciuitatem Daientriēſem potenter obſedit ut expugnaret eam et introduceret filium ſuum David episcopūm

Diuiſitque exercitū ſuum in tres cūneos proprie vero gubernauit. unam turinam tentoria et papiliones erexit in loco dicto wilpa

Hollandenſes autem et Telandenſes fixerunt tentoria ſua ad plagam auſtralem in Inſula iſſele flūminis Venooſt appellata Sed et David pontifex traiectenſis capitaneus exiſtens tertie turme caſtra metatus eſt ad occidentem ciuitatem Daientriēſem.

(Vēwert etiam exinde
facere poteſ. vix in
lata ſcripta in (odica.)

Porro prope Daientriam erant prata et paſcua communia pro utilitate communitatibꝫ ubi erat quēdam domus lapidea ab antiquo conſtructa ad cūſtodiam pecūdūm communitatibꝫ In quā paſtores vigilias obſeruantes conſeruauerunt boues et armenta perūigili cūſtodia conſeruare

Hanc ergo Domūm Daientriēſes fortificantes

tificantes fecerunt per girum eius vallum
 aggeres et fossata et munierunt eam armi-
 geris et victualibus existentes namque in
 illa domo Impugnabant cotidie pro posse
 forensium exercitum ut propellerent eum
 a ciuitate iam dicta

Sed hec spes eorum est cassata, quia David episco-
 pus cum suis armigeris Impugnans domum
 illam misit bombardas et sagittas contra eam
 in tantum ut muri eius in multis passibus
 corruerunt unde et castrones non sustinentes
 Impugnationem succenderunt domum prefatam
 ne esset hostibus ad robur et relinquentes eam
 venerunt Daientriam

Philippus etiam dux cum Hollandensibus diu
 molestationibus Daiantriam Infestauit ut
 quam plures intus elideret missilibus fundibu-
 lis et petranis.

Demum Idem dux cernens quia nichil profi-
 ceret propter aeris intemperiem cepit melius
 agere Natura enim fuit pluuiosa quasi per in-
 tegras septem vel octo ebdomadas scilicet omni
 tempore quo Philippus dux obsedit Daian-
 triam

Tandem Johannes dux cluensis ordinauit pa-
 cem inter eos tali conditione, ut David
 episcopus traieceretur a Daian-
 triensibus et alijs oppidis transijcelanis secun-
 dum antiquam consuetudinem et obsidio disso-
 luita fuit Et dux Philippus secessit ad Br-
 bantiam circa festum sancti Michaelis et
 David introducitur solemniter et recipitur honeste
 ab omnibus oppidis

Cumque superior pars episcopatus scilicet transij-
 celani

celani Ipsum In episcopium recipere recu-
sarent circumvallavit et obsedit potenter Dau-
antriam per novem ebdomadas quassando oppi-
dium graviter

Corruit in ea prochdolor percussus cum bom-
bardo Dominus martinus de Diepholt fi-
lius naturalis illustris Domini Rodolphus de
Diepholt episcopi traiectensis cum paucis
alijs

Fuerunt autem demptis Hollandinis in exer-
citu ducis Philippi hi principes et Domini
utpote Illustrissimus Carolus unus
et legitimus filius ducis Burgundie pro-
tine comes Cadra tenens, id est ^(sic) zavrleis
Johannes dux Cluensis Ludovicus comes
de Stampes et nijuers Dominus Adolphus
de Cliris frater ducis cluensis Dominus de
croij Dominus de Lannoij locum tenens
Hollandie Dominus de criekeij etc. Henri-
cus burchgravius de Montfoerda et infiniti
alii barones et milites

Itaque postquam idem dux In una parte
obsidisset per novem ebdomadas daiantriam
super venit brucelle in B-rabantia Ludovicus
delphinus et primogenitus Karoli regis francie
profugus a facie regis patris eius demandans
ducem Philippum obsidionem solvere et veni-
re apud se

Quare dux iuxta petita ipsius dissolvens obsidio-
nem a Daiantria redijt traiectum saluo illo
quod prius Daiantrienfes et cetera civitates
transjcelanae fedus pacis cum Philippo duce
Burgundie fuerunt promittentes David
filium suum in ipsorum verum Dominium
et

et episcopum recipere quod et solemniter fecerunt Et sic dux cum exercitu suo recessit trajectum

Igitur cum ciuitatibus et militia omnibus in pace dispositis per totum episcopatum traiectensem cum Philippus Dux cum Karolo filio suo ceterisque principibus nauigio versus Leckam ad Hollandiam nauigaret esset que adhuc in traiecto in portum Venit David episcopus traiectensis cum parua naue apud nauem gloriosam

Philippi ducis Burgundie patris sui quem dux benigne recipientem post aliquantulum secretissimam collationem inter eos nauigando hactenus tandem venerabilis pater David episcopus humillime genuculando pie et deuote congratulabatur sibi et Domino Karolo fratri suo de beneficijs sibi Impensis Sicque salutatis principibus accepta que licentia ab eis redijt ad curiam suam

Dux vero versus Leckam ad Hollandiam veniens que bruxellam cum nobili comitatu suo cum maximo honore et gaudio recepit prefatum Delphinum dans ei pro ^{Ase} Asplenimine expensarum suarum annuatim xxxvi. m. aureorum Leonum.

Anno Domini millesimo ⁱⁱⁱⁱ lxxviii. die mensis maii locatus fuit primus fundamentalis lapis turris ecclesie Gorinchemensis per honorabilem virum Magistrum Henricum de Ethen decanum prefate ecclesie cuius anni notantur in hoc metro

Ecclesie turris hoc constat tempore nata

Anno

Anno vero Domini millesimo ^{III} LVIII. quia Dominus Ghyssbertus de Bredenroede prepositus traiectensis dudum electus ut dictum est et Reijnerus Dominus de Bredenroede et de Nianen frater eius cum ipsorum complicibus odio habebant Amerffordenses eo quod primitus repudiabant electum ipsum in episcopium ipsorum recipere

Audientes David episcopum ibidem residere indignabantur valde et quiesita ^{2a} frivola occasione contra eos perrexerunt cum traiectensibus Vijanensibus et Montfoerdensibus ante Amerffordiam castra que metati fuerunt prius supra montem ubi in despectum episcopi David conflagratis multis molendinis totam novam civitatem per girum incendio concremauerunt Quo facto redierunt ut victores traiectum

Sed anno sequenti Domino David episcopo adepto castro Duerstadt cum oppido Wijck episcopus cepit cepit quatuor honestos viros capitaneos traiectenses, quos statim ex gastulis ~~et~~ et carceribus mancipavit Quod cum minime latuisset fratres de Bredenroede et consilium traiectensem indignati valde recensuerunt undeque cum consilium traiectensis novos armigeros cum quibus et civitate traiectensi Hostiliter pergentes ante castrum et oppidum Wijck nitentur violenter eripere et liberare captos suos concives et amicos ordinantes et disponentes se per girum castris ac ^{2a} ^{Stey} sif voluissent ~~em~~ = vadere et debellare castrum ad destruere ad liberandum captivos

Quod

Quod episcopus videns valde mirabatur de presumptione et temeritate illorum statimque ut princeps Imperatoris demandavit eis ut celeriter redirent traiectum et nichil contra ipsam attentarent sub pena mortis Quod si contra castrum aliquid attentarent vel ausi essent emittere minimam sagittam ipse proculdubio emitteret per bombardas corpora illorum quatuor captorum in despectum ipsorum.

Insuper quotquot caperet ibi vel postmodum etiam civis cum qua dignitatis essent suspendere~~t~~ et occideret quia committerent crimen lese maiestatis.

Quod audientes traiectenses cum prefatis Dominis sapienti consilio habito inter se petierunt humillime quatenus episcopus Dominus ipsorum dignaretur sub firma fide accedere ad eos loquendo cum eis in pace.

Qui cum ut princeps imperatoris venisset extra castra apud eos statim ipsi cadentes in luto super genia supra aggerem praemissa humilificatione valida et de commissis petita veniam dum tam indulta allegaverunt geniculando Tunc et plebicitate ipsorum continentia quod episcopus traiectensis nullum civem traiectensem capere vel cippare deberet ^{etiam} propter quodcumque delictum quin redderet vel mitteret cum civitati vel consulatu traiectensi ad iudicandum talem iuxta decreta vel iura civitatis traiectensis collata ab imperatoribus et confirmata ab episcopis predecessoribus suis.

Episcopus vero furda aure illa dissimulans inter

ter multa colloquia hinc inde inter eos habita episcopus nullatenus voluit eis relaxare captos sed tenere captos iuxta beneplacitum suum

Precipiens quoque eis surgere extra Lutum cum indignatione castrum intrauit volens videre que contra ipsum vel castrum molirentur Traiectenses vero cum suis ceteris capitaneis non audentes contra episcopum ipsorum verum Dominum quicquam attemptare traiectum tristes redierunt cooperati pudore et confusione putauerant enim extorquere per vim illos captos ab episcopo sed non valuerunt

Deinde ceperunt episcopum David timere et sibi in omnibus obedire reputauerunt ipsum tanquam piuum et clementem et fere Infonstem virum eo quod modeste et simpliciter incesfit parum sibi intromittens de aliquo

De incendio in Dordraco

Anno Domini millesimo III° LVII.
erat incendium magnum in Dordraco quod contigit in nocte in festo sanctorum apostolorum Petri et Pauli et durauit a semidecima hora noctis fere usque ad Duodecimam horam alterius diei in quo Infinitum Damnum contigit nam media pars ciuitatis illo incendio perijt cum summa ecclesia que ex toto comburebatur cadentibus campanis et ardentibus pre nimio ardore

In eodem incendio comburebantur ecclesia sancti Jacobi et solemne hospitale sacramenti cum halla ciuitatis

In

In quo Incendio contigit grande miraculum de ligno sancte crucis. Est enim in eadem collegiata ecclesia in honore magno magna portio veri ligni dominice crucis quod dudum scilicet anno Domini millesimo IIII° XXV. per venerabilem patrem Dominum Luederum de Culenborch episcopum traiectensem in publica platea dordracensi in valido igne an esset verum lignum crucis Domini an non probatum fuit hoc modo.

Ordinatus vero fuit magnus ignis de ferentissimis carbonibus sine ^{igni} ~~carbonibus~~ fabricarum super publicam plateam ante pontem vicinorum. Ad quem idem episcopus prefatus pontificalibus Indumentis cum solemniprocessionem accedens gestans idem lignum sancte crucis proiecit omnibus videntibus et stupentibus idem sacro sanctum lignum dominice crucis in medio flammarum ignis. In quo igne Longo et diuturno tempore Intactum et Intestum permanfit etiam conflatis et consumptis ignibus. Quod episcopus ammirans videns flexis genibus devotissime ex cineribus extraxit et in altum levans omnibus geniculantibus Intestum non maculatum a fœdine palam ostendit et cum magno gaudio et Inestimabili spiritali letitia cantantibus sacerdotibus cum clero Te deum Laudamus, ceteraque cantica de sancta cruce sequentibus fere omnibus oppidanis utriusque sexus humillime ad prefatam collegiatam ecclesiam reportans Locavit in loco honesto ~~decurit~~ ut decuit atque omnibus

bis adorandum exposuit addens certas indulgentias omnibus peregre illud sanctum lignum crucis Domini visitantibus atque oblationem offerentibus.

Postea vero anno praetato conflagrata et cremata praefata collegiata ecclesia dum canonici et sacerdotes ac multi honesti oppidani valde dolerent de amissione Domnice crucis ligni arbitantes et minime diffidentes quin peccatis eorum exigentibus illud preciosum et sacro sanctum lignum sancte crucis pre nimio et longo ardore et ignis gradibus feruore quo ferramenta et fere lapides consumpti fuerunt totum absorptum et consumptum. At tamen quidam alii spem firmam in Domino habentes sperantes super misericordia dei quod nullus ignis etiam quantumcumque feruens sicuti prius expertum fuit noceret eidem.

Quare sequentibus diebus purgata et mundata praefata ecclesia cum festinatione ut tutus ingressus et egressus et adfuit ad sacro sanctum lignum crucis Domini parare pateret cunctis.

Accessit ergo deuote honorabilis vir magister Iohannes Alberti decanus eiusdem ecclesie cum canonicis et multis honestis ciuibus dordracensibus ad eundem publicum locum quo cunctis adorandum honeste repositum fuerat. Et appropinquans sacerdotalibus indutiis vestibulis locum repperit totum ~~feramentum~~ ^{fer} ~~feramentum~~ quo inclusum fuerat.

L. calcibus

fuerat pondere congeriei lapidum fere contrac-
tum et sub lapidibus et ^{calcibus} ~~calcibus~~ casum In
super afferes quibus locus interioris compe-
sulcitus fuerat combustos et in cineres pul-
vereos redactos

Præterea illud magnam et preciosum argen-
teum deauratum cyborium mirifice elab-
oratum ut aquam fixam defluxum hinc
inde in parvas pecias et partes reperit sub
quorum cineribus tandem vidit et perpendit
iacere idem preciosissimum lignum Dominice
crucis Insuper non minoratum non
maculatum non denigratum sed pure angelis-
ca custodia et amministrazione reseratum

Quod cum preletitia sonora voce astantibus
Innotuisset omnes flexis genibus deum col-
laudabant Et prefatis decanis devote manus
suis illud extrahens et tangens videbatur sibi tan-
gendo quod fuit aliquialiter in se molle et molli-
ficatum sed de momento In momentum In
priorem duriciem Inuit Quod cum solenni pro-
cessione sequentibus oppidanis devotissime por-
tatum fuit nude extra combustam ecclesiam
In capellam mercatorum vinorum transit que ibi-
dem donec et quousque ecclesia Restaurata
aliquialiter fuit ab illo die claruit usque Infi-
nitis miraculis

Statutum insuper fuit, quod omni anno dominica
post festum apostolorum Petri et Pauli In
memoriam illius miraculi et gratie, In gratia-
rum actione portaretur solemniter cum proces-
sione per totam civitatem Dordracensem

Anno

Anno Domini millesimo IIIe LVIII. vene-
runt bruxelle solemnes ambasiatores ab orien-
te ad Philippum ducem Burgundie qui fue-
runt hi frater Ludovicus minor obseruante
patriarcha Anthochie electus ab omnibus na-
tionibus orientis Dominus Michael comes
alchier^(sic) palatinus archille orator Domini Da-
uid imperatoris tripo..... hi duo fuerunt
Chingrani. Nicholaus confil george alexan-
dri regis persarum et medarum medorum ma-
chometus thircus orator Nembecch regis Me-
sopotamie VStodam orator de gorgonia regis
gorgraue - marath orator bardbeez Dominus
de lola armenia

Quos egregius princeps regaliter recepit rega-
lius tractauit et regalissime ditatos remisit dem-
tis duobus primis omnes alie gentiles fidei
Chingri ignari fuerunt

Celebrauit autem prefatus patriarcha deuote et
solemniter missam more ecclesie orientalis in
praesentia Philippi ducis et fuit deuotus ho-
mo Attamen ignorauit gallicium et Latinum
sed loquebatur arabice et habraice et omnes
mirabantur stacion ducis Philippi et potentiam
ipsius

De domicello Jacobo Domino
de Gaesbeeck de Abcauda de pit
et de strien hereditario marf-
kalkio de hannonia per cuius
obitum sua Dominia ad extra-
neos et alienos deuoluta sunt

Anno Domini millesimo IIIe LIX Sexta
die

die mensis februarii obiit bruxelle nobilis Do-
micellus Jacobus Dominus de Gaeffbeck de
Abcauda de put et de Strijen Hereditarius
marfcalcius Hannonie et conditus aromatibus
et balsamo sepeliebatur cum patribus suis In
monasterio carthusiensium prope traiectum
quod parentes sui fundaverunt et Dotaverunt

Cuius Dominia ad extraneos et alienos devoluta
sunt nam episcopus traiectensis David
recepit oppidum Wijck cum castro Duesstadt
et castrum de Abcauda cum dominijs eiusdem
Et licet Philippus dux Burgundie etc. co-
mes Hollandie contulerat oppidum et castrum
de Gorinchem cum Domino de Arkel Locumter-
nentijs Hollandie scilicet Johanni Domino
de Lannoy etc. tamen quia Hic idem cepit
detrahere et Inimicari Illustissimo Carolo
unigenito eiusdem ducis Philippi protine co-
mili kadralensi Domino de de belhunen et de
castrubelcijn adiutorio Domini de croij summi con-
siliarii Philippi ducis.

De donatione domini de Arkel
oppidi et castri de Gorinchem
per Philippum ducem Bur-
gundie filio suo domino Carolo
Burgundie comiti kadralensi
facta

Ideo idem Carolus Burgundie providens
multa futura mala emergi inde si posside-
ret illud castrum cum oppido contra eum
eo quod est clavis Hollandie idem oppidum
cum castro accessit secrete patrem suum Phi-
lippum ducem Burgundie petens ut sibi dig-
naretur conferre Dominia devoluta sibi per
obitum

obitum Jacobi Domicelli de Gaesbeeck etc.
 Et contulit sibi benigne Karolus igitur statim
 obtinens patentes sigillatas literas ab
 illis Dominis bene contentabatur

Post obitum denique prefati Domicelli idem
 Johannes Dominus de Lannoij Locutenens
 Hollandie occupavit statim idem castrum et
 oppidum de Gorinchem cum Dominio de Ar-
 kel ordinans in castro quendam capitaneum
 suum drassatum Theodoricum ^(sic) poeyd no-
 mine, qui possiderat et repperat eadem Domi-
 nia ex parte ipsius qui advertens quod dux
 contulerat eadem Dominia filio suo Iratus
 valde Informavit ducem cum Domino de
 crochi qualiter eadem Dominia dudum sibi
 contulerat et sigillo magno confirmaverat et
 iam vigore illius collationis recuperat et possede-
 rat castrum cum oppido

Philippus dux his oblitis excusavit se eo quod
 oblivioni tradiderat totam tumque a filio suo
 inclito extorquere benigne eadem Dominia ar-
 bitrabatur ecce Karolus illorum omnium pref-
 cius festinanter navigavit versus Gorinchem

Venit ergo Karolus de Burgundia heres om-
 nium Dominiorum ducis Philippi patris sui
 XIII. die mensis martii Gorinchem oppido
 Domini de Arkel Attamen fuit magna tem-
 pestas et Intemperies ventorum et pluviarum
 quod quasi periclitatus fuerat recedens ^{ab} Ant-
 werpia apud Steenberghe et navis in qua
 ipse erat quasi replebatur aquis.

Et XV. die eiusdem mensis fuit in eodem op-
 pido

oppido de Gorinchem solemniter homagiatus in
 presentia decani et Capituli eiusdem oppi-
 di ad hoc vocatorum tanquam verus Dominus
 de Arkel Et facta fuit in Gorinchem sibi et
 ipsi arkelensibus prima corporalis homagiatio
 totius Domini patris sui ducis

Fuit enim homagiatus et prestitit iuramentum
 finium publice super antemurale prelorii
 oppidi horam infra quartam et quintam post
 vesperras contulit enim predicto oppido multa
 privilegia

Aderant Insuper in Gorinchem quando Ho-
 magiatus David de Búrgúndia episcopus
 traiectensis Comes de bochem filius Do-
 mini de Veer qui comes habuit in uicem fi-
 liam Regis Scocie Dominus de Aurijs Do-
 minus de conteijn magister curie principis
 Karoli Dominus de Sevenberghen et frater
 eius Domicellus Henricus Dominus Hú-
 becoert Dominus de Grimberghen Grimber-
 ghen Dominus Johannes de Wassenaeer Adria-
 nus Domicellus borssalia, qui fuit Domi-
 nus de Brugdam de Dünelant et preposi-
 tus bergē In hannonia Philippus de
 Crevecoeur Dominus Johannes de Laiffa et
 Philippus frater eius Anthonius de Abeel
 et Thomas frater eius Petrus de Boffer-
 mond Oliverus de Marfe Johannes de
 Massij Karolus de Kaplau..... Johan-
 nes de Lingij cum pluribus alijs nobilibus
 militibus et Domicellis

Fuit enim hęc Illustrissimus Karolus de
 Búrgúndia Dominus de Arkel natus in
 festo sancti martini archiepiscopi Turonen-
 sis

sis in hyeme ex Isebel sua filia Regis
portugalie Et fuit quando homagiabatur
Gorinchem xxv annorum et tantum
plus quantum a festo sancti martini de-
fluxit usque ad predictum tempus

Obtulitque in profesto palmarum scilicet
in festo annunciationis virginis Marie
primo ante summam altare scudatum
monete Johannis ducis bavarie et oscu-
lando reliquias sanctorum post summam
missam tria scudata monete Philippe
ducis Burgundie patris sui

Item in festo palmarum iterum scuda-
tum Bavarie

Insuper in bona feria quinta publice et
humiliter lavit et abluvit xii. pauperis
bus pedes preterea cibavit eos abunde dand
unicuique illorum pauperum xiii albos
stiversos et reliquias ciborum

Item in bona pasche ante summam
altare a osculata cruce octo scudata ducis
Wilhelmi comitis Hollandie et
tria scudata ducis bavarie et unum Pe-
trum Lavaniensem Item que in festo
pasche obtulit unam scudatum Johan-
nis ducis bavarie Item altera die pasche
obtulit scudatum Philippi ducis Burgun-
die

De homagiatione Domini
Karoli de Burgundia comi-
tis Cardelesii Domini de Ar-
kel

= kel in Dominijs de püt de
Strien et oppido de Geeroliet

Item sabbato Infra octavas pasche recessit a
Gorinchem versus Gheeroliet in Teclandia
et ibi homagiatus fuit tanquam verus Do-
minus de püt et de Strijen quibus factis
perrexit versus bruxellam apud patrem suum
ducem Philippum et ab illo tempore cepit
ingruiere et pullulare invidia magna inter
ipsum et Dominum de Crohij et Domi-
num de Lannoij cum ipsorum complici-
bus eo quod inuidebant quod recepit Domi-
num de Arkel.

Et presertim quod prefati informaverunt Philip-
pum ducem patrem suum contra ipsum in con-
fessionem eius. Et quod licet libere dixit sibi con-
tulit oppidum Gorinchem cum castro tamen
ab ibidem eo ibidem homagiato susurratione
illorum de crohij^{et} Lannoij coegit ipsum per
certas literas sibi in profesto pasche in Go-
rinchem missas accipere oppidum et castrum
de Gorinchem cum Dominio de Arkel ab
ipso ut vasallus in feudum. Quod valde si-
bi displicuit et deinceps semper illos de cro-
hij etc. odio habuit.

Erant enim quando Gorinchem homagiabatur
adolescens pulcherrimus deum timens clerum
honorans & cunctis dilectus

Eodem anno in estate natus fuit in B-raban-
tia primogenitus Ludonici primogeniti
Karoli regis et Delphini francie natus
fuit

fuit eodem die tempore et Loco in quo sanctus
Karolus magnus Rex francorum et Im-
perator Romanorum natus fuit . . .

Et quia idem Delphinus francie Ludovicus
futurus Rex francie pro patronis
specialiter honore maximo venerabatur et
honorabat sanctum Ioaachim et sanctam
Annam parentes sancte et gloriose virginis
Marie Ideo vocari primogenitum suum
precepit Ioaachim quem Illusterrimus
Philippus dux Burgundie et Braban-
tie ex fonte Louanuit cum alijs nobilibus
Civibus ~~ann~~ anni notantur in hoc metro

O Ioaachim france Leo sic in fonte vo-
cattē. Sed breui idem puer postea obiit

De resignatione² episcopa-
tus Leodiensis Domini Jo-
hannis de Fleynsberch epif-
copi Leodiensis Domino Lu-
dovico de burbonia fororio
ducis Philippi Burgundie
facta

Eodem anno scilicet in festo XI.^{na} virgi-
num subito obiit Dominus Johannes de
Fleynsberch episcopus Leodiensis secreta se-
pultus in allodio paterne hereditatis

Hic est enim idem nobilissimus Dominus
Johannes episcopus qui Ludovicus de borbo-
nia voluntarie resignavit episcopatum
Leodiensem Civibus resignationis causa ista
fuit

Cum

227

Cum enim ipso senescente aliquando etiam infirmante licet peroptime rexisset episcopatum semper scripserunt burgimagistri et consilatus civitatis Leodiensis concludendo In fine literarum semper quod ipse statim perlecta litera absque aliqua dilatione vel excusatione veniret Leodium apud ipsos vel maneret omnibus diebus vite sue extra Leodium Cum sic semper scripserunt sibi ac si ipsi fuissent superiores et Domini sui, iratus doluit quod sic coartaretur per ipsos tandem promisit publice deo quod eis ordinaret talem pastorem qui in virga ferrea regeret eos cum coacte in omnibus obedirent nec sic scriberet

Resignavit ergo episcopatum ad Instantiam Philippi ducis Burgundie ad profectum Illustrissimi Ludovici de borbonia sororii prefati ducis anno Domini millesimo 1111° LV. et sequenti anno a Calisto quarto papa confirmatus Qui cum anno Domini 1111° LVI feria tertia in festo sancte margarete virginis et martiris Leodium venissent Inthronifatus fuit solenniter et receptus in episcopum Leodiensem a Capitulo sancti Lamberti clamantibus Leodiensibus pre letitia Tam deo Laus bene stabilius et ubique timebitur timebimur quia nunquam tam nobilem et regalem episcopum habuimus sicut iam habemus fuit enim pulcherrimus Juuenis et morganatus XIX. annorum quando introductus ut episcopus fuit cuius pater septimus fuit

f. profectum

fuit descendens a sancto Ludouico sancto
rege francie et ipse electus Ludouicus
de burbonia nuncupatus est. fuit enim
LXXXI. Episcopus

De coronatione regis franco-
rum Ludouici undecimi

Anno Domini millesimo III° LXI. obiit Il-
lustrissimus Carolus Rex francorum sepul-
tus cum magna honorificentia penes progenito-
res suos apud sanctum Dionysium

Et eodem anno cum magna solennitate egregius
princeps Philippus dux Burgundie Intro-
duxit potenter prefatum Ludouicum delphinum
in franciam contra voluntatem fere omnium
procerum francie eo quod Rex Carolus pater
eius odians istum Delphinum propter suas
insolentias voluit quod Junior ~~filius~~ filius
suus Philippus Dux de barri coronaretur
isto espulso in regem francorum post obitum
eius

Veniens ergo Philippus dux in franciam cum
omni statu suo et multis armigeris procura-
uit ut iste Ludouicus Delphinus in pre-
senta ipsius ^{un}inactus remiss coronaretur in re-
gem francie In festo assumptionis virginis
Marie quem et parisijs duxit et in palatio
regali ut decuit honorauit ut regem
quo facto Philippus dux cum illustrissimo
Carolo filio suo comite cadralensi salutato
rege redijt cum magna lauda bruxellam

De homagiatione Domini
Karoli de Burgundia comitis
Cadralensis Domini de Astel
in Dominio et oppido de Appe-
ren pro medietate

Anno
/

1177

Anno Domini millesimo III° LXI. Illustris
Karolus de Burgundia homagiabatur in perso-
na nobilis Adriani de Borffel Domini
de Brigidam etc. in oppido de Asperen
pro medietate illius Domini eo quod media
pars illius Domini devoluta erat ad presen-
tium Karolum tanquam ad Dominum de Ar-
kel, causa enim fuit ista

Oppidum enim de Asperen cum suo Dominio
pro una media parte pertinebat Domino Rut-
gero milite et Domino de Asperen et de Boet-
zelaer pro alia media parte pertinebat Domi-
cello Arnoldo Pieck de beesda et uterque ha-
buit presidium sive castrum in oppido de Af-
peren Dominus Rutgheris possidebat in borea-
li parte oppidi supremum castrum sed tenuit
ipsum in feodum a presato Domicello Ar-
noldo pieck Et idem Domicellus Arnoldus
Pieck habuit In australi parte oppidi sive
castrum sive presidium

Qui postquam Longo tempore in abundantia
pacis ambo recesserunt Dominium de asperen
tandem Dominus Rutgheris spernens Do-
micellum Arnoldum Pieck suum convec-
torum confiscavit sibi per nephas mediante
suo reddituario certissimos redditus de Aspe-
ren utpote de mulctura De decimis et
alijs certis Redditibus et multo plures quam
sibi de Ture pertinebant

Cum qua dolens Domicellus Arnoldus Pieck
sepe presato domino Rutghero Domino de Af-
peren hanc violentiam sibi per suum Reddi-
tarium inflictam conquestus fuisset petens
ut sibi preciperet dimittere ipsum in pace et
non

non u^o fūspare redditus suos et ipse et ip-
 sūm in ~~pace~~ fūda aūre diffimilasset conquest-
 tus fuit sepeditus Domicellus Arnoldus Peck
 hanc violentiam amicis et cognatis petens. ut
 ipsi dignarentur Informare Dominum Rūt-
 gherium ^{ut} desisteret a tali Trivista in fūspatio-
 ne fūorum Redditūam

Cūm que nec sic Dominus Rūtgherius vellet
 annuere, Wilhelmus de Viern quia Domicellus
 Arnoldus Peck et ipse filii fuerunt
 duarum nobilium sororum de Ackoij nata-
 rium, volens vindicare violentiam nepoti suo
 Inflictam veniens quodam mane cūm ali-
 quibus armigeris ante castellum de Assperen
 in quo residebat prefatus Dominus Rūt-
 gherius miles volens illud fraudulenter oc-
 cupare et in eo Dominum Rūtgherium
 aut capere aut occidere Intravit castrum
 venit que deflexo ponte ante ostium superioris
 castris Quod cūm Infringere nitebatur ut
 callide cūm suis intraret

Ecce superuenit Dominus Rūtgherius sine
 armis ad portam strennue Laborans. ne
 ingrederetur Cūm que Wilhelmus videret quod
 nullatenus pateret sibi cūm suis Ingres-
 sus iratus valde et emittens parvam
 bombardam dictus een knijeboes occidit eum

Quo facto cepit Idem Wilhelmus fugam cūm
 suis in presidium Domicelli Arnoldi Peck
 in alia parte de Assperen et licet idem Domicellus
 Arnoldus Peck Immunis fuit ab
 illo homicidio nec unquam consensit in
 mortem ipsius et valde doluit de interitu
 ipsius tamen quia idem quia idem Wilhel-
 mus fugit in presidium ipsius et potenter
 illud

illud devictum fuit Ideo Ture militari perdidit et amisit dignitatem Domini sui in Asperen

Homicidio vero illo publicato statim ad instantiam Domini de Bredenrode et fratris sui prepositi traiectensis venerunt ex traiecto ducenti sagittarii siue arcuarii cum procuratore Hollandie et obsederunt undique Idem presidium strictissime Et quia castrenses Inter se erant discordes Ideo Wilhelmus de Vueren ex magnanimitate animi sui quodam prandio aperiens portam presidii sperans fugere in monasterium cruciferorum in Asperen captus fuit a traiectensibus cum et per procuratorem Hollandie in Hagham ductus Ibidem postea decollatus fuit et in conspectu fratrum predicatorum sepultus. ceteri rotati

Postea vero mediante quodam matrimonio prefatus Arnoldus Pijck et filii Domini Rutgheri Domini de Boetjelaer et de Asperen pacificati fuerunt

De Domicello Henrico de Montfoerdt Dominum Johannem de Montfoerdt patrem suum capiente ut et dictum est.

Anno Domini millesimo 1111^c LVIII. obiit Domicellus Henricus Dominus de Montfoert traiecti in Lichtenberch qui Domicellus Henricus habens in uxorem filiam Domini de Crohij veniens callide in castro de Montfoert anno Domini millesimo 1111^c XLVIII. cepit violenta manu repugnando Dominum et patrem suum Dominum Johannem

nem nobilem Dominum de Montfoert
ponens eum strictissime in arcta custo-
dia in parua quadam camera et abiecta in
eodem castro sub certa custodia In qua
post annos paucos dolenter filium suum
maledicendo obiit

Hic enim Domicellus Henricus capto patre
suo effugavit totam familiam patris sui
extra castrum Insuper cepit nobilem ma-
trem suam que erat filia Illustris Domini
de Bronckhorst in Gbelria

Attamen ipsa sagaciter manus suas extra-
hens ex manibus filii sui cum appro-
pinguaret ecclesiam fugiebat In ecclesiam
ne ciperetur a proprio filio Deinde ipsa
adiutorio proborum virorum deum timentium
fugam cepit ad Gbelriam et ad pater-
nam hereditatem In Bronckhorst

Domicellus vero prefatus postquam genito-
rem suum contra phas nature et precepta
dei privasset sapientem verum Dominum
patrem suum Dominus et thesauris suis
coegit subditos patris sui Ipsum homa-
giare in verum Dominum de Montfoerdt
quod et factum est Dissipavit Insuper
fere Inutiliter magnam partem thesauri
et denodiorum Domini patris sui

Nobilis vero Johannes sapiens Dominus
de Montfoerdt cepit Langueve et dolere
quod sic sine demeritis a proprio filio tam
confusibiliter et abominabiliter captus ma-
le in captura tractaretur, in brevi postea
tempore obiit

Qui cum infirmaretur maledixit prefatum
filium

filiū suū coram deo nec sibi ignoscere dignabatur illud grande piaculum in eū commissū etiam quāntūmcūque sacerdotes et aliqui amicorū Testabant ut propter deū ignosceret sibi

Vixit autem Idem Henricus Domicellus in grandi superbia ut tyrannus non abhorrens quęque mala per se vel per suos perpetranda peragere Ipse etiam ut gratiam episcopi traiectensis impetraret cū ipse Rodolphus de Diepholt episcopus traiectensis civitatem traiectensem in nocte purificationis virginis Marie cū Amerffordensibus potenter et caute vicerat ipse vere cū suis precessit et civitatem Intrauit Cuiusque consilio de decollati fuerunt Jacobus de Ameronghen et Henricus Jacobi supremi rectores civitatis traiectensis.

Et eiūdem manens et in traiecto moram trahens postquam redierit ab obsidione Dauenbriensi habuit pugnam civilem contra Dominum Wilhelmum de Montfoerd patrum suū a quibus sanatus in brevi In magna furia et maledictione contra deū absque contritione formidolose obiit in domo Dicta In Lichtenberch

Et ut famabatur in hora exitus sui apparuit ignis validus supra domum et precipue super cameram In qua obiit Et omnes qui sibi presentes erant In hora exitus sui terrore magno concussi fugiebant Et per aliquot tempus pauci primo audebant intrare cameram propter horribiles cachinnationes et strepitus ibidem apparentes Sepeliebatur tamen in Montfoerd In sepulchrum patrum suorum

Preclarum

Redarum

Preclarum documentum histo-
rie

Hic est notandum quod Dei consilia sunt
abissus multa licet nullus mortalium homi-
num unquam consiliarius eius fuit nec
cognovit sensum eius precipue tamen quia
in veteri lege precepit Honora patrem et
matrem ut sis longeuus super terram quod
preceptum priuum fuit et principale scrip-
tum digito dei. In secunda tabula moyses.

Et ipse deus homo factus impleuit in suos
nam erat subditus illis ut Lucas attesta-
tur Ideo deus ex sua Immensa misericor-
dia volens temporaliter punire ne ^{Damnet}
eternaliter. In isto Domicello Henrico pre-
buit cunctis horridum exemplum ut sem-
per etiam in quocumque statu ^{est} Honore
semper habeat parentes ut sit Longe-
uus super terram et felix in terra viven-
tium et quam formidolosum est offendere
parentes voluntarie et inhonorando eos priu-
ando eos terrenis bonis transgreditur pre-
ceptum Dei

Nam iste Domicellus Henricus propter de-
lictum inflictum parentibus suis non
fuit longeuus super terram sed dimidiauit
dies suos nec ei attributi sunt anni quibus
abluere valuit piaculum suum nam in
florida Iuuentute sua ut pote qui non-
dum erat fere triginta duorum annorum
In furia raptus est sicut in furia proch-
dolor rapsit patrem suum virum sapien-
tem et modestum

De

De Homagiatione domini Caroli de Burgundia comitis cardinalensis et Domini de Arkel in Dominio de hokelem

Anno Domini M^o IIIe LXII. in profesto decollationis baptiste Karolus de Burgundia comes kadralensis et Dominus de Arkel homagiabatur In sua nobili persona In Dominio de hokelem post meridiem In castro et aula eiusdem Domini Infra secundam et tertiam horam Et erat annus ille tantae ubertatis quod ubique ^(sic) maghalibus et Dominiis repletis Loca ortorum et vacua replebantur habundantia frumentorum

Causa vero quod Domini hereditarii de Hokelem amiserunt Dominium de Hokelem hec est Domicellus enim Johannes Dominus de hokelem et Louen ac de voghelsswerff de immediata et directa ac vera linea illustrium Dominorum de Arkel descendens et ipse festus dominus de hokelem eiusdem descendens ab illustri Johanne domino de Arkel qui in uerorem habuit nobilem Bertham filiam comitis de sechten Hic Johannes Domicellus male consultus licet potuit eundem parvam monetam sicut parentes sui potuerunt sub nomine et armis suis tamen percussit et ordinari falsam monetam sub nomine Philippi ducis de Burgundia. etc. de quibus cum sepe reprehenderetur et pie monitus fuisset, et a talibus desistere dedignabatur denictus fuit finaliter In Hagha comitis per consulatum Hollandie

Sed hoc parum nichil que sibi nocuisset eo quod postmodum sane consultus resertavit

uit monetam falsam veniens In Gorin-
chem apud Karolum de Burgundia comi-
tem kadralensem Dominium de Arkel et
bene acceptatus fuit ab ipso anno Domini
millesimo III° LXIX.

De Domicello Ottone de Ho-
kelem Dominium Johannem
de Hokelem patrem suum
capiente

Sed postquam nobilis Domicellus Otto de ho-
kelem filius suus unigenitus venit arma-
ta manu in hokelem cum illis de Culenborch
in eo quod idem Domicellus Otto natus
fuit ex Legittima filia Domini de Culenborch
cepit que Improvise patrem suum dicens
ipsam dolenter captum In Culenborch occu-
pando oppidum cum regali castro de hoke-
lem ut verus Dominus Et ut publice
divulgabatur resignasset castrum et oppidum
cum Dominio de hokelem Domicello Ge-
rardo Domino de Culenborch avunculo suo
Reaccipiendo diversis in Locis parva Domi-
nia et cum aliquibus annalibus redditibus
Licet Dominium de Hokelem sit
feudale Hollandie respectu castri et feo-
dale Arkel ex parte oppidi de Hokelem

Sed potissime quia ille Domicellus de Ho-
kelem adiutorio avunculi sui Domini de
Culenborch Locavit in castro et oppido de
Hokelem certos armigeros qui multociens
depredabantur vicinam Hollandiam et
Arkel, et multa alia mala ex eis perpe-
trarunt ordinando castrum Hokelem spe-
lincam predonum et latronum

Et ideo precipue pro quia filius inhonestus
uit.

uit patrem suum Triviste et violenter capiendo
 ipsum ac privando eum Dominij suis absque
 consensu sui. superiorem Domini a quo tene-
 tur In feodum Et presertim quia ordinavit
 illud regale castrum speluncam predonium
 Ideo auctoritate prefati principis Caroli de
 Burgundia Domini de Arkel Droffatus
 de Arkel In cantu noctis diei ciner^{um} scilicet
 prima nocte Trivini cum Gorinchemen-
 sibus naviigio veniens ante oppidum de Ho-
 kelem potenter cepit illud Captivando in eo
 Domicellum Cuervinum de Culenborch et Swe-
 derum Bastardum de Culenborch ^{fratrem} Domicelli
 Gerardi Domini de Culenborch cum multis
 alijs quos captos captos fecum in Gorinchem
 duxit et sub fide in Hospitijs per aliquot
 tempus manere permisit

Tandem concordatum fuit quatenus Gherardus
 Domicellus de Culenborch et Otto Domicellus
 de Hokelem resignarent prefatum castrum
 de Hokelem ad usum Caroli de Burgun-
 dia Dominique de Arkel tanquam bona et
 Dominia pleno Jure devoluta ad principalem
 Dominum de Arkel a quo proficijs tempor^{alibus}
 emanando descenderunt et in feodum data fuerunt
 etc. Et sic filius cum patre privati fue-
 runt Dignitate et Dominio de Hokelem

Anno Domini millesimo III° LXI° In
 profesto sancti Lamberti martiris episcopi
 Leodiensis positus fuit primus lapis fun-
 damentalis turris magne super merwedam
 In castro de Gorinchem per discretum virum
 magistrum Johannem Merkant ma-
 gistrum operis illius castri

De discordia orta in curia ducis
 Philippi Burgundie propter
 decollationem Domini Johan-
 nis Costeijn

Eodem

Eodem anno scilicet anno Domini millesimo
 III^c LXII. orta est grande discordia In
 curia Philippi ducis Burgundie propter de-
 collationem Domini Johannis Costeijn
 militis cubicularii et secretii consiliarii pre-
 fati ducis et hoc ideo

Prefatus enim Johannes Costeijn pauper
 Tinnensis dudum fuit et fere inops quem
 tamen Dominus de Crohij ad hoc pro-
 movit ut scobaret et purgaret cameram
 Philippi ducis

Cum per aliquot annos sic presuisset camere
 principis ita honeste et humiliter ac pie
 se rexerit quod non solum a principe verum
 etiam ab omnibus proceribus et primatibus
 curie miro modo diligeretur Et dux in tan-
 tum ipsum dilexit quod ipsum ordinavit mi-
 litem et suum secretum consiliarium ita
 quod dux nihil vel parvum attemptavit sine
 ipsius et Domini de Crohij consensu

Tandem in maximam superbiam per^uentis
 sprexit comites barones et nobiles Ita
 quod pregrandi superbia sibi videbatur quod
 nullus sibi fuit similis Et quia Domi-
 nus de Crohij et sororius eius Dominus
 Johannes de Lannoij locum tenens Hol-
 landie Invidabat latenter Domino Karolo
 de Burgundia eo quod carite sibi in fur-
 passet Dominium de Arkel quod tamen pri-
 dem contulerat Philippus dux prefato Do-
 mino de Lannoij

Dux Philippus Burgundie
 comitatus suos de namurca
 et de bolonia Domino de
 crohij contulit

Et

Et de Domino de Crohij Dux gratis contulerat comitatus de namurco et de bolonia quos iam idem Dominus de Crohij pacifice possederat quod valde displicuit illustri Karolo de Burgundia nolens ea hereditarij ab illis Et quia noluit consentire in talem dotem

Ideo prefati us fertur in tantum suffragabant de eo coram Duce patre eius quod Dux nullatenus voluit videre vel audire filium suum verum et unicum heredem principatum suorum Karolus vero ista principatus percipiens patienter omnia sufferens nolens que patrem suum offendere et semper in omnibus sibi obedire fugit dolenter a presentia ducis patris sui pervenit Gorinchem mansit que ibi et in Hagha comitis per aliquod tempus sperans humilitate et benevolentia placare animum ducis patris sui

Quod percipientes primates Brabantie flandrie et Hollandie venerunt consolantes et custodientes ipsam contra quosque ministrantes ei quecumque necessaria sibi placencia quod percipientes prefati Domini doluerunt valde

Quesitus ergo fuit peior alius modus Interficiendi ipsam occulte prefatus namque Dominus Johannes Costeyn miles ut fertur volens placere Dominis de Crohij qui Intimus et specialissimus consiliarius ducis fuit qui et ipsam promovit ad tandem dignitatem, circumvenit blandis verbis et magnis muneribus quendam Burgundionem Tiunenem fortem et audacem, qui appellabatur Johannes de Vij quem misit ad sabandiam ad quendam phijtinnissam cum denodis magnis propinandis eidem mulieri diabolice que sibi ordinaret quendam

quendam ceruū puerū baptizandū per sal-
sūm sacerdotem nomine Caroli principis
quē per diabolicam incantationem ita demen-
tando ordinaret quod totiens quotiens ille bap-
tizatus ceruus puer cūtello pūgeretur vel
Impeteretur vel flagellis percuteretur pūgere-
tur vel flagellatus prefatus Carolus prin-
ceps ac si corporaliter Impeteretur vel fla-
gellaretur et sic ~~in~~ nimio dolore et cruciatu
fatigatus tandem deficeret et moreretur

Preterea hic Idem Dominus Johannes de
Cofteyn si predicta ab illa maledica mū-
liere Impetrare nequiuerat Impetravit
per eūdem Johannem de Vy certū et
forte venenū et famabatur ad introican-
dū prefatū principem Carolū Et
ut iste fideliter et latenter ista procuraret
dedit sibi primo centū libras grossorū
in promptū Et postea pro suis anxietati-
bus et laboribus postquam redisset cū
predictis nephandis rebus propinaret
sibi centū aureos Leones et promoueret
ipsum ad magnam dignitatem

Mira res. iste detestabilis Johannes de Vy
allectus muneribus et promissionibus accep-
tauit prefatū dolorosū onus et perfecit
nam ~~dominica~~ domoniaca vetula cupiditate
munerū excecata totū ad votū Domini
Johannis Cofteijn perfecit arte diabolica

Cū ergo Johannes de Vy ex Zabandia
bruxellam cū predictis nephandis rebus
redisset obtulisset que Domino Johanni Cof-
teijn secreta receptus fuit letanter et gratiose
ab

ab eo detinuit que cum fecum per aliquot dies
 Et ne quis suspicaretur aliquod malum contra
 eum de serenissimo Karolo suggessit publice
 Duci bona pro filio suo unico quod in pace
 et in amicitiam pristinam reciperet eum eo
 quod bonus Iuuenis esset et delectus omnibus
 et sic mitigando iram ducis reuocauit Karolum
 ad curiam et ad presentiam patris sui qui et
 redijt apud patrem bene receptus et tractatus
 ab eo Et ista ea de causa Dominus Jo-
 hannes Costeyn fecit ut eo certius et melius
 introdicaretur

Igitur postquam Johannes de Vy per ali-
 quot dies bruxelle fuisset et promissas sibi pec-
 unias in promptu recipere non potuit
 Tratus quodam die Johannes de Vy cepit ver-
 bis Iniuriosis litigare contra Dominum Jo-
 hannem Costeyn In secreto loco et sibi Im-
 properare de maleficio et veneficio facto et
 machinato contra Karolum principem et
 nisi redderet sibi promissas pecunias pu-
 blicaret totum et Intimaret Domino Ka-
 rolo Quo audito Dominus Johannes Cos-
 teyn iratus minatus est eum percutere et
 cum indignatione expulit eum

Totam istam obiurgationem illorum diorum
 audivit et deus voluit quidam nobilis armi-
 ger dictus hagheback qui stupens et ammi-
 rans de huiusmodi crudelibus machina-
 tionibus contra Karolum perpetrandis post
 aliqualem deliberationem stupidus secrete ac-
 cessit ad prefatum principem Karolum de
 Burgundia Intimans sibi fideliter ea que
 vidit et audiuit

Karolus

Karolus vero ista audiens et fidem verbis suis accommodans fere in extasi factus valde In-
genuit Ad se ergo reuersus nocte oportu-
no tempore accessit cum eodem hackeback ad
Philippum ducem patrem suum Intimans
sibi omnia predicta ~~flebo~~ flebilibus oculis

Inclitus vero Philippus dux Ista audiens
tra quam dici potest ammirans consolaba-
tur filium suum Itaque ~~consensu et consensione~~ ad-
missione Philippi ducis patris eius Karolus
precepit eos capi et per Dominum de Auzij
militem In repelmonda castro stricte custodiri
Quia cum totam seriem rei publice confessi fuiss-
sent in eodem castro decollati fuerunt Et deinceps
Karolus presatus semper habuit Dominum
de Crohij et nepotem suum Dominum de Lan-
noij cum ipsorum complicibus suspectos con-
tra ipsum

Et sic Deus sanguinem
innoxium reservavit.

Ipsi vero e contra die nocte ^{que} excusantes seip-
sos de malignitate concepta ^{per} Dominum Johan-
nem Costeijn mediantibus ipsorum Turamen-
tis contra Karolum filium suum coram Phi-
lippo duce in tantum diffamauerunt dilectum
principem Karolum contra ducem patrem eius
quod dux laborauit per suos ministros capere
ipsum et certe clausure mancipare Quod Ka-
rolus veridica relatione audiens ^(sic) dedit locum
ire et perrexit versus Garinchem in Hol-
landia volens tanto principi patri suo cedere et
sibi obedire

Igitur ex hoc commotus Philippus dux rece-
pit omnia Domina et omnia feudalia
et non feudalia et que sue persone propria es-
sunt

sent et omnia ea ad mensam suam ne haberet
 unde sustentaretur secundum exigentiam status sui
 Tam enim quasi nichil possidebat tum quia pater
 eius tulit omnia bona collata tum quia Li-
 douicus Rex francie etiam ante paucos dies reac-
 ceperat possessiones in francorum regno sibi tra-
 ditas tempore sine sue coronationis Quapropter
 multi nobiles et oppida Hollandie sustentave-
 runt eum et precipue magnas gas cantulit si-
 bi inclitus Dominus franco de Borfalia comes
 oesterlandie Tandem dux pater eius ista perci-
 piens Inhibuit et precepit omnibus nobilibus
 apud filium suum existentibus quod ipsum
 desererent et permitterent eum solum absque
 solatio sub pena amissionis vite et omnium
 temporalium bonorum Tunc barones mili-
 tes nobiles relinquentes eum recesserunt eo ex-
 cepto Adriano de Borfalia Domino de Bre-
 dam strenuo et diuite barone

Hic enim Dominus Adrianus de Borfel na-
 tione Ielandinus habebat in uxorem Annam
 filiam Baslardam Philippi ducis sororem co-
 mitis Karoli et ideo fortiter adhaesit sibi sciens
 quod tempore reconciliationis inter patrem
 et filium leuiter veniam acquireret

Dominus Theodoricus comes
 de muerS archiepiscopus Co-
 loniensis moritur cui succe-
 dit Dominus Robertus Dux
 avarie palatinus Rhenio

Anno Domini millesimo CCC^o LXXIII in
 profesto sancti valentini martiris obiit in
 Soens oppido dioc^o colomangis reuerendus
 pater et Dominus Dominus Theodoricus
 de Moirs archiepiscopus coloniensis aposto-
 lica

lice fedis Legatus cancellarius Italie Dux
Westphalie et ungarie comes de Aernsberch
etc. postquam egregie rexisset ecclesiam
coloniensem XLIX annis sepultus in orientali
parte chori ecclesie coloniensis ante corpora
sanctorum regum

Cui successit per canonicam electionem illustrissi-
mus Robertus Dux Bavarie palatinus Rhe-
ni protunc canonicus coloniensis

Rex Ludovicus XI. in memor
beneficiorum ducis Philippi

Anno Domini millesimo III^c LXII° Ludo-
vicus rex francorum susurratione quorundam
francorum oblitus omnium beneficiorum
sibi a illustrissimo Philippo duce Burgun-
die Impensorum fere mutavit amicitiam
quam erga ducem Philippum habuit In
Inimicitiam quam idem dux patienter tulit

Eodem anno Leodienses Invidentes prosperi-
tati et fidelitati et fidelitati cleri

De malicia Leodiensium
Leodienses populus ~~se~~ freneticus et in bellis
strenuus deo et clero et suo episcopo rebellis
et infestus propter quorum proteritiam ma-
litiā venerabilis pater Dominus Johannes
de Heijnsberch episcopus ipsorum resigna-
vit episcopatum ad usum Domini Ludo-
vici de borbonia ut dictum est

Qui postquam quinque annis episcopatum
in abundantia pacis rexisset Ipse invidentes
felicitati

felicitati et prosperitati clericorum et sacerdotum
 et precipue iurisperitorum ceterorumque regentium
~~confistorum~~ confistorium curie Romane quia
 Jura in eo vigeant et ecclesiastica floruit dig-
 nitas et libertas quod Leodienses multum
 invidabant

Unde primiores Leodiensium cum consilata eius-
 dem ^{nacto} oportuno tempore vocabant quodam die
 presatum patrem Ludovicum Leodii existentem
 in pretorium civitatis ad consilium ipsorum
 quem inter cetera Informabant contra confis-
 toriales et ceteras spirituales personas allegan-
 tes inter cetera mala quod essent exactionatores
 communitatis totius sue dioecesis et alia plu-
 ra Iniqua coniecta eis Imponebant adden-
 tes quod si admitteret tales per consilium
 civitatis corrigere ipse bene et Triste haberet
 extorquendo ab eis gratiam magnam

Lodovicus vero episcopus solus inter ipsos et
 talia a tantis viris audiens sine deliberatione
 sicut Truensis hoc sub certis pactis admisit
 et consensit

Dominus Raso de ^{heer} ~~heer~~ miles ca-
 pitaneus Leodiensium

quo facto statim Dominus Raso de heer miles
 factus capitaneus et executor huius negotii et
 facti ubique grassabatur ut crudelis leo in
 ministris confistorii nec etati vel sexui parcens
 uxores et ancillas honestas aliquorum vio-
 lando violenter domos ipsorum confringendo
 spoliando vulnerando et mutilando probos
 et honestos lectifernia scindendo et omnia
 abominanda in multis locis perpetrando que
 olim

olim farraceni In Christianos tempore per-
secutionis perpetraverunt illo dempto quod pau-
cos occiderunt

Quorum temeritatem episcopus videns et co-
tidie Infirmas querimonias audiens nec
aliquas pecunias correctorum percipiens vi-
dens se defuſ deliſum et ſeductum Dolens ni-
tebatur omni conamine ſedare et ſuppeditare
illam violentiam ſed quod fieret equirecta Juſ-
ticia uni cuiq³ ſecundum quantitatem delictorum
Cum hoc benigne Impetrare nequiverat I-
rato animo receſſit a Leodio tendens verſus
Traiectum civitatem ſuam manſit que in ea
per aliquot tempus

Ipſe vero adhuc ſperans pietate et benignitate
eos mollificare non ſolum ut deſiſterent
a violentia predicta verumetiam ad ab abuſio-
nibus deteſtabilibus moribus Improbis et
abhominandis conſuetudinibus ipſorum Et
accedens Leodium convocatis rectoribus pri-
mo ſecundo et tertio benigne humiliter ſup-
plicando ammoniuit eos ut a talibus abu-
ſiis malis deſiſterent et reformarent eos
ſervantes Iura et plebicia honeſta et bona
ac proficia et laudabiles conſuetudines Qui
cum ſurda aure verba ipſius ſimulando nul-
latenus ſe reformare dignarentur etiam
quantumcumq³ pie inſtetit precepit eis ſtrictè
rigore Iuramenti et fidelitatis ac obedientie
ſibi preſtare, ut maturius ſe Iuridi-
cem deliberarent et facerent vel ipſe Iuridi-
ce eos cogeret ad faciendum Trati illi
talia audientes receſſerunt indignanter ab eo

Attamen

Attamen convocato toto consularatu cum con-
 tubernijs civitatis Leodiensis Intimaerunt
 eis mentem et intentum episcopi qui inui-
 cem deliberato animo concluderunt quod vellent
 permanere In antiquis iuribus et consuetudi-
 nibus sicuti hactenus ipsi et parentes ipso-
 rum fuerunt et quod nullatenus ab ipso dig-
 narentur vel vellent reformari petentes quod
 nullo modo se Intromitteret de reformatione
 scabinorum vel consilium civitatis ne periculo-
 sa mala sibi inde evenirent et suis Ista
 pre nimia superbia Intimaerunt sibi per
 quendam preconem civitatis

Episcopus vero his auditis dolens de pertinacia
 ipsorum fecit eos citare coram consistorio co-
 loniensi ubi dum Tiridice Leodienses succu-
 buissent appellaerunt ad curiam Romanam
Apostolicis vero

auditis hinc inde causis partium ordinavit
 eis consensu suorum cardinalium et docto-
 rum in scriptis modum quendam quo om-
 nia possent moderari in pace per sapientes
 patrie et una cum episcopis ipsorum firmi-
 liter pacifice viverent percipiens ambaffiatori-
 bus Leodiensibus Leodiam ^{per} redirent et scrip-
 ta apostolica ostenderent

Quod si infra quatuor menses concordari non
 possent redirent Romam ipse absque ul-
 tiori dilatione daret eis sententiam definitivi-
 am

Interim Leodienses qui dudum in laudem Lu-
 dovici episcopi clamabant dicentes Tam bene
 stabimus et timebimur undique, quia tam no-
 bilem

bilem regalem episcopum nunquam habuimus nunc vero tanquam furibundi homines clamauerunt Expellamus Istum stolidum insufficientem episcopum et eligamus unum probum episcopum aut mamburum patrie qui scit sine nouitatibus regere episcopatum Et non valentes quiescere donec et quousque ipsorum ambassiatores a Rhoma Leodium redissent

Caute miserunt duos doctores naturaliter mendaces ad Karolum marchionem de ^BBaden fingentes quod Leodienses elegerunt marcum filium suum In tutorem et mamburum episcopatus Leodiensis et ipsum futurum episcopum Leodiensem facerent Ludouico de borbonia ab episcopo expulso consensu Ludouici regis francie qui rex omni mense mitteret sibi tria milia coronarum francie et sibi prestaret auxilium et subsidium dummodo ipse diffidaret cum toto territorio Leodiensi Philippum ducem Burgundie etc. quem rex odio habet

Inter cetera prefatus marchio fidem verbis ipsorum accommodans promisit eis mittere marcum filium suum in breui ad regendum episcopatum prefatum

Quibus redeuntibus statim consensu consoluitis Leodiensis et precipue Domini rasonis militis prefati Doctores mendaces perrexerunt ad sepe dictum Ludouicum regem francie Intimantes ei qualiter in despectum ducis Burgundie elegerint
Leodii

Leodii unam potentem et nobilem virum in tu-
torem episcopatus contra Ludovicum ipso-
rum episcopum qui pessima informatione
Philippi ducis reget in grandi discordia
totam patriam Quod si dignaretur eis facere
assistentiam et subvenire in certis pecunijs
ipsi diffidarent ducem et complices suos

Gaius Rex hec audiens promisit eis firmam
facere assistentiam mittens cum eis tria mi-
lia ut petierant coronarum francie in sig-
num veritatis Cumque omnia ista per ordi-
nem prefato marco Intimata fuerant venit
postea Leodii et acceptavit onus totius patrie
Leodensis et homagiabatur Leodii non
simpliciter ^{ut} consuetum fuit sed singillatim ab
omnibus qui arma ferre possent

Sed antequam ista confasibiliter contra Trisun-
randum perpetrassent redeuntes prefati am-
bassiatores a Roma Coloniam audierunt quia
liter Leodienses multa mala in ducatu Lim-
burgensi perpetrassent non audebant Leo-
dii ire propter indiseretam furiam ipso-
rum sed mittentes scripta apostolica ad
consulatum Leodiensem petierunt respon-
sionem ab eis in scriptis ad satisfaciendum,
apostolico pio

Illi vero parvipendentes scripta apostolica
dedignabantur respondere sed per potentiam
et malitiam volebant proce^{re}re sprete mo-
deratione Domini Pape

Episcopus vero Ludovicus excommunicavit eos
et ubique precepit eos excommunicatos publice de-
nunciari

Apostolicis

Apostolicus vero pius audita hac insania
 furibundorum hominum misit ad ipsos
 quendam Cardinalem quem Legatum creavit
 datus, et conferens ei plenitudinem sue
 potestatis in Leodienses ad mitigandam vesa-
 niam ipsorum et ad obedientiam ecclesie redu-
 cendum. At licet idem Legatus pie eos ammonuit
 scriptis et blandis verbis desisterent ab inso-
 lentia~~##~~ ipsorum Ipse absolueret eos auctoritate
 sedis apostolice de omnibus preceptis delictis
 dummodo obedirent ecclesie et episcopo ipsorum

Ipsi vero tanquam obstinati viri in malitia no-
 lebant advertere nec intendere verbis eius sed
 fere minatorie repulerunt eum extra Leodium
 Legatus vero ammiratus de crudelitate ipsorum
 volens statim Romam redire spe pacis man-
 sit aquisgranis~~##~~ veri fere per annum sed nichil
 profecit

Sed Leodienses insani prope sperita excommunicatione
 episcopi in presentia legati per totam patri-
 am leodiensem mala malis confirmando adiu-
 torio domini rationis militis peiora veluti farraci-
 ceni perpetraverunt in vilipendium episcopi

Hec sanctissimus papa Pius hujus nominis
 secundus in veritate audiens posuit per totum
 episcopatum interdictum

Interea veniens marcus de baden ut spes
 spondederat Leodium honorabatur ut
 dictum est ab omnibus singillatim et gausi-
 sunt Leodienses valde cum quo multa
 mala cum Leodiensibus In ducatu Limbur-
 gensi perpetraverunt spoliando concernando
 multas

multas villas etmunitiones eiusdem ducatus neque sanctis locis pepererunt atque ecclesiarum ministris

Tandem dominus marcius manibürmus. patrie videns indiscretos et abominandos actus leodjensium postquam conflagravit Dominium de Valckenborch et in finibus Brabantie et namurci consultis sagaciter et carite Instigatione Johannis de Baden archiepiscopi treuerensis et Georgii de Baden episcopi methensis fratrum suorum Infecto negotio recipiens pecunias sibi commissas et per Ludovicum regem francie In subsidium missas recessit cum omnibus suis secreta versus coloniam Nichilominus Leodenses grauiati et reaggrauiati per apostolicum Pium secundum permanserunt pertinaces et rebelles deo et ecclesie et tanquam furibundus populus mala multa ubique grassando per fecerunt Que omnia Philippus dux Burgundie patienter tulit

Profugus Dominus Carolus de Burgundia a facie ducis Philippi Burgundie patris sui.

Anno Domini millesimo IIIe LXIII. Carolus princeps de Burgundia comes kadralensis Dominus de Bethunia de Castrebelijn et de Arkel profugus a facie Philippi ducis Burgundie patris sui habitauit hinc inde cum sua familia diuersis in locis quem sequebatur cum sua nobili comitiua illustrissima ijsbeel felix conthoralis sua filia ducis borbonie ~~ex forore~~ genita ex sorore Philippi ducis Burgundie

Que felix ijsbeel venit anno predicto in profesto natiuitatis

natiuitatis virginis Marie in oppido de Gorinchem
et habitauit ibidem usque ad festum omnium
sanctorum Deinde pergens ad Hagham comitis
in Hollandia moram traxit ibidem per aliquot
tempus

Deinde anno sequenti scilicet anno Domini mil-
lesimo ~~iiii~~ ^{lxxiiii} rediens Gorinchem in festo sanc-
ti ambrosii quod fuit illo anno feria quarta
infra festa paschalia et habitauit continue ibi-
dem per illum Integram annum et per an-
num sequentem usque ad festum sancti rufi
diocis et martiris et tunc recessit valde Infir-
ma volens tendere versus Gaadaniū ad viden-
dum Mariam de Būrgūndia dilectam filiam
suam ut patet in his metris

Och MCCCC quater sexagesimo quoque quinto
Ufbeck de borbonia Chairlois comitissa
In Ruffi festo recessit corpore mesto
De Gorkem propriam gaadani visere natam
Quam deus incolūmen reducat p̄loque Gorkem

Interca Illūstrissimus princeps Carolus de
Būrgūndia profugus a facie patris non potuit
hūmilitate nec benignitate nec et p̄ijs scrip-
tis placare patrem suum nec instantijs
comitum baronum et nobilium ac aliquarum
ciuitatum suarum eo quod susurratione prefa-
torum Dominorum In tantum offensus fuit
sibi quod dedignabatur videre vel recipere. lit-
teras sibi a filio suo uni genito causa pa-
cis missas nec audire nomen eius nomi-
nari ab aliquo sed tetendit diuersis in locis
plūrimas infidias ad capiendum eum

Quod cum implere non potuit quia non la-
tuit

tuit hoc Karolo qui semper cum multis
armigeris incesfit ne caperetur et custodiretur
a primatibus civitatum

Ideo decrevit capere et occidere suos confiliarios
cepitque per suos arcuarios magistrum An-
thonium Michaelis virum faverana et confi-
liarium filii sui precipiens ut adduceretur
bruxellam ut ibidem decollaretur

Sed arcuarii ducis cum cepissent prefatum ma-
gistrum Anthonium condolentes Karolo Domino
ipsorum nullatenus festinantes ipsum captum
ducere bruxellam miserunt secretissime ad Ka-
rolum intimantes ei ecelerime qualiter coacti ce-
perunt suum confiliarium ad ducendum bruxel-
lam decollandum

Karolus his agnitis festinanter misit suos
arcuarios et multo plures qui ipsum eriperent ab
illis quod et factum est cumque arcuarii
ducis vacui redissent bruxellam iratus dux valde
ubique posuit insidias ut Karolum filium
suum potenter caperet eo quod commisit ^{propter} et crimen
lese maiestatis sed non valuit defensibus et pro-
tectibus a deo et gloriosa virgine Maria

Quum ergo per biennium durasset ista Implacabilis Ira patris contra filium et nullo modo
filius per Instancias quorumcumque magna-
tium pacem habere cum duce patre suo potuit con-
filiis suorum primatum et regentium gaudanum
et bruxellam ~~ivit~~ andacter et intrauit potenter
bruxellam in despectum suffratorum et suorum
complicium tanquam filius et verus heres prin-
cipatum ducis patris sui habens secum ex
gandaio

gaidano VIe armigeros et ex brüssella ducentos
 qui die noctuque custodirent demptis adien-
 ticijs cum quibus cotidie Incessit per plateas
 tanquam princeps misitque ad patrem
 suum statim quando brüssellam intrauit cer-
 tas notabiles personas humiliter petentes ut
 dignaretur audire unicum filium suum
 eo quod rationabiliter coram omnibus vellet
 se excusare de omnibus obijciendis quia num-
 quam cogitavit offendere ipsum et si contra
 ipsum offensus esset libenter ferret causam
 eius quia si esset culpandus vellet se humili-
 are et coram omnibus petere veniam.

Dux vero nullatenus illos audire dignatus
 respulit eos precipiens ut filius suus sta-
 tim sine aliqua dilatione brüssellam exiret
 alioquin ipsum effigaret.

Dolens vero filius auditis libenter exisset
 tanquam bonus filius obediens in omnibus
 parentibus suis nisi gaidanienses cum con-
 sulata suo obstitissent mansitque brüsselle
 stipatus robustis armigeris multis, et nemo
 sussurratorum audebat exire palatium prin-
 cipis timentes a fautoribus filii trucidari.

At tamen ita offensum reddiderunt dicem
 filio suo quod armatus exiit palatium
 suum stipatus multis armigeris ad occi-
 dendum vel captivandum filium sed per
 honestas nobiles matronas placatus rediit
 ad palatium in Raidentberch.

De pace et amicitia ducis Phi-
 lippi Burgundie et Domi-
 ni Caroli de Burgundia
 eius filii

Novissime

Novissime vero anno Domini millesimo^{mo} ^{lxxxv}.
 In bona parasceue Domini facta fuit breved
 le rediūna pax et amicitia per suum con-
 fessorem et per humiliationem multorum pro-
 cerum inter ducem patrem et principem filium

Demum oppida Hollandie plerique nobiles
 perpendentes ^{quod} Incūrabilis plaga posset pro-
 uincijs oriri de supra fata discordia scrip-
 serunt Instantissime ad Philippum ducem
 pro reconciliatione filii sui Quapropter dux
 Philippus ut sapiens princeps attendens
 in animo suo gratiosius agere Inclinatō-
 nem terrarum ad filium suum

Verum etiam precogitans pericula que posset
 inde uenire cepit cum Carolo filio suo gra-
 tiosius agere

Interea etiam Anthonius frater filius eius
 Bastardus negotio infecto redijt de itinere
 contra infideles turcas Qui intelligens statim ^(sic)
 curie fratris sui apud patrem institit pro
 fratre suo Carolo

Et tandem reuocatus est Carolus ad statum
 suum pristinum et omnia bona sua restituta
 sunt ei Attamen ad praesentiam patris non
 potuit peruenire

Anthonius igitur accessit Carolum fra-
 trem suum et diligenter persequutus est dis-
 cordie causas Insuper retulit Carolo patri suo
 omnes traditiones quas in itinere a rege fran-
 cie et rectoribus aule patris eorum perpeffus fue-
 rat et quia nisi deus protector eius fuisset vi-
 tam in itinere amisisset

Cognoscentes

Cognoscentes ergo pariter dolium regis francie et regentis aule Philippi ducis Anthoniis tempore ad hoc vacante clam ad patrem suum Tuit dixit Anthoniis ad patrem loquatur serius tuus ad Dominum patrem meum verbum Et ait loquere dixitq³ Anthoniis

Quare audis verba fursurorum et et pestiferorum hominum loquatum Carolus filius tuus querit malum contra te, ^(sic) vere Domine mi pater non est ita neque enim est Iniquitas in manibus eius

His et His similibus verbis laboriose cum alijs multis religiosis in bona parafecue per infinitas preces tandem obtinuit a patre ut Carolus veniret ad presentiam patris et de omnibus rationem redderet Et si nequiret se purgare de predictis digne puniretur Et ait dux Ecce placatus facio iuxta verbum tuum vade ergo et reuocetur filius meus faciem que meam videat Cadenfque Anthoniis in terram pronus adorauit et benedixit patri suo duci

Surrexit ergo Anthoniis de terra Et reductus est Carolus ad curiam Philippi patris sui Intrauit que Carolus ad ducem patrem suum et adorauit similiter faciem ~~coram eo~~ terre coram eo Et osculatus est pater filium ibi omnia consilia regis francie et aliquorum principum apud Philippum ducem existentiam denudata sunt Et Philippus dux stupens factus nimis furore repletus est contra traditores illos

Interea

Interea cum prefati tres pater Dux cum filiis consilium pertractarent et diu pariter perseverarent comes de stampes et Dominus de croivvii cum suis complicibus timentes quod destructio eis preparata foret clam antequam consilium prefatum iniretur, fuge presidium sumpsērunt

Cumque Philippus dux cum filiis suis foras venisset et fugam istorum audisset magis adhibuit fidem verbis filiorum suorum Predicti vero fuerunt ad Ludovicum regem francie a quo satis benigne sunt recepti Tgitur una dierum Carolus comes cadralesii venit in Flandriam ubi aliquos potentes et rectores terre propter eorum demerita decollando necidavit

f. fugerunt

Accidit etiam alio tempore cum Carolus Hollandiam peragrasset et ab Haerlem per Lejden pergeret ad Hagharn comes Johannes Dominus de Lannoij preses Hollandie nequaquam expectavit aduentum suum fugit que a facie eius quia presciebat sibi malum machinatum ab eodem Carolo et secessit festinanter ad franciam Rex autem et hunc etiam suscepit satis et alios quos prediximus

Porro idem Rex nequaquam ratione sed sinistre cepit agere adversus fratrem suum ducem bytūricensem et erga Philippum ducem Burgundie et quamplures alios principes francie

Philippus Itaque dux prescripsit et exilavit omnes profugos prearratos de terra sua

Ordinavit que Dominum Ludovicum de Griytenhusen presidem Hollandie et Carolum comitem filium suum principem militie sue et super

super bella peragenda Carolus autem hac po-
testate felix factus est famosissimus bella-
tor Impugnans et expugnans Leonum mo-
re acriter provinciarum hostes sicut postea
patebit

Quae pax nunciata fuit Illustrissime princi-
pisse Ysabeel in festo pasche sequenti in
ecclesia Gorinchemensi sub summa missa
per quendam dictum qui
eques equitans a bruzella die nocte que venit festi-
nanter in choro et ecclesia de Gorinchem nunci-
avit ei causa letitiae eandem pacem reforma-
tam inter patrem et filium de qua ipsa deum
deivote laudans fecit finita missa summa so-
lemniter in organo et choro a canonicis et
scolaribus cantari in gratiarum actiones Te
deum laudamus

Quia pax facta eliminata fuerunt predicti susur-
ratores extra omnes principatus Philippi duci-
cis Burgundie qui se festinanter transtule-
runt dolerose ad regnum francorum. Et quia
totum pondus Imminentis belli de cetera Phi-
lippus Dux commisit Carolo filio suo li-
cet aliquibus postea vice annis. Ideo de ce-
tero scribere proposui militares actus ip-
sius Caroli et bellica gesta

De obsidione Leodienfium cas-
tri de rei prope nusiam.

Anno Domini millesimo III° 2° VIII. Leodien-
ses cum grandi exercitu obsederunt stricte
castrum de Reij in dioecesi coloniensi prope
nusiam quod erat spelunca latronum et Do-
mus predonum quod et potenter vicerunt et
funditus destruxerunt cuius anni notantur in
hoc metra

Legit rei vicit castrum bellante cohorte

Eodem

Eodem anno multe ciuitatis igne concremata fere fuerunt utpote *Vienna* In austria *Tholosa* In delphinatu *Tijela* In Ghelria pro maiori parte *Asperen* in *Hollandia* pro maiori parte *Müden* in *Hollandia* *Amerffordia* pro maiori parte *Steenberghen* fere ex toto Et büscündicis in *Brabantia* pro maiori parte ut patet in hoc metro

Büscüm flete rogo quia concidit illa rogo

Eodem anno fauillatenis cambista fuit tota ciuitas dicta *Lierree* super *Renim* in festo sancti appollinaris archiepiscopi *Rauen*²⁰ quod derisui habebant festum ipsius Incola illius ciuitatis ut patet in his metris

Appollinaris in terris vite bearis Namque tua festa *Lierree* molesta fuisse

Et deinceps ordinatum fuit concorditer ab omnibus incolis illius ciuitatis perpetuis temporibus festum sancti appollinaris auctoritate episcopi constantien. solemniter celebrari

Eodem anno in aprili tanta nix cecidit in Germania quod nulla retro actas tantam inuenerit cecidisset Cuius anni notantur in hoc metro

Semen ne perdas christe. nunc percutias precor april
Etiam notantur in hoc metro

Ecce nives densas rogo nunc sed respice finem

Postquam Philippus dux filio suo prodesse uellet cape inquit. preceptum meum et tuum regnum iuxta illud dirige preterea restitue omnia que scis esse mala locata Sit Dominus tecum nunquam ipse te deseret mox *Larolius* comes flexis genibus osculatus est patrem suum Deinde dixit patri pater mi obsecro ut michi be-
nedicas

nedicas ut Dominus mecum sit perficiens
quoque totum ~~firmum~~ tuum velle circa regem et
Regnum Et si quod deficit necesse fuerit pugna-
re Inuictus maneam et cum Laude victor
reuertar

Attamen si foret possibile optarem manere
non tamen mea sed divina voluntas et tua
fiat deprecor chare pater ut tu michi nunc
benedicas Tunc Philippus dixit filio suo Be-
nedictio tua sit semper in virtute patris et
et filii et spiritus sancti parca subiectis et su-
perbos debellare In omnibus bellis semper ti-
bi sit victoria et ante faciem tuam Deus
conterat omnes hastas Vade ad predam ge-
re prelia more Leonis filii, ne timeas fili-
mi pelle timorem Indue corde virum et fig-
na gedeonis capesce Si rec fuerit ingratus et
immemor preteritorum bonorum sit tamen
honor Burgundius in te Impugnans et ex-
pugnans fortiter hastas Deus omnipotens
et sanctus Andreas apostolus patronus
meus feruent te sanum Sit Dominus tecum
cum nunc sicut fuit cum gedearone quando ma-
dianitas victor superavit

Anno Domini millesimo III° LXV° Il-
lustrissimus princeps Carolus de Burgun-
dia vocatus per proceres francie venire in fran-
ciam contra regem Ludouicum venit Gorinchem
et consultata ^(p. 14) et ^{et Salata} nobilissima conthorali sua ysebel
de borbonia intrauit franciam in maio tan-
quam princeps Imperterritus cum quadru-
plici exercitu

Quorum primo prefuit tanquam capitaneus
Ludouicus de Luttreburch comes sancti Pau-
li cum tribus filiis suis comitibus scilicet
comite de briemelo Comite de ~~rossi~~ breennes
comite de rossi.

Secundo

Secundo presuit Illustris Adolphus de civis
Dominus de Lanesteijn

Tertio presuit Anthonius Bastardus Burgun-
die vir totus acer et Impavidus et toto corde
fidelis semper promptus exponere corpus suum
pro patris et fratris ope

Sed quarto corporaliter presuit ipse idem Caro-
lus Burgundie manente tamen mariscalco
burgundie cum grandi exercitu in Burgundia
ad prestandum prefatis principibus subsidium
Cum quibus animose franciam intrans castra
metatus fuit ultra parisiis expectans ibidem
aduentum ceterorum principum francie in villa
et prope eandem mondleheri nuncupatam

Ducem byturicensem fratrem regis Johannem
ducem calabrie ^{ducem} britanniamque et ducem borbonie
principes regni francie

Hi etiam quatuor duces forebant patrem Ka-
roli comitis quia propter eos ipse venerat
intendens manuale Trinamem ipsis prestare
contra regem Ludovicum

Mansit ergo in predicto loco eos expectans
Et ecce dum sic eos expectat et singula prof-
pera credit et Regem procul esse putat adest
Improvvisus Idem rex cum tota sua potens-
tia estimans Karolum cum suis opprimere
sui pellere a suo regno regno

Sed deus in se confidentibus Dat spem ex alto
celorum habitaculo

Mane ergo die martis sexta decima die men-
sis Julii anni prenotati apparuit illic Rex
et vasalli Karoli comitis statuerunt illa
sua castra

Porro

Porro Ludouicus comes sancti Pauli in primis francos cognoscens et ~~quomodo~~ quomodo ~~fiunt~~ sunt superandi pluribus expertus collocavit tum apte acies suas ac confortauit suos pugniles ut fiant animosi et robusti nam pars aduersa populorum parte chorufcat semper adhuc accrescens et victoria attribueri Ludouico regi nam illa pars habebat tres viros ubi hec vis unum tenet tenet

Adueniunt quoque ~~quoque~~ auidi multi inagni fortes in capitibus plumis ornati nec non et equos phaleratos splendentes auro scilicet in argento pluret et in modum silve gestant hastas numerosas

Nobilis ergo Carolus princeps cernens insignia regis gaudens stat Imperterritus et Intrepidus sperans absque dubio posse a dea acquirere triumphum

Ecce contra vero regia maiestas confidit non superari moxque demidata sunt vexilla atque montes resit astra lucefcunt. et armorum fulgore Et ex telorum grandine tenebrefcit solis lumen et multi hinc inde ceciderunt non est scribendus sanguis qui funditur illic nam prostratorum munerum vis nonerat ul hinc Tendit ad occasum sol. pallidus et quasi tristis tunc Ludouicus

Ludouicus vero Rex francie istis omnibus prefecit habens maximum exercitum robustorum armigerorum caute et hostiliter cum suis ibidem occurrit Et castrametatus Rex in eadem villa supra magnam et latum montem atque planum situm In sinistra parte prefate ville et castri eiusdem ville

Ita

Ita quod difficulter patuit accessus ad eam
nisi cum magno discrimine partis aduersae
Statimque Rex acies suas terribiliter ordinavit
ad debellandum Karolum Burgundie

Contra Karolus perpendens quod inchoato bello
ex eadem villa posset a tergo decipi et circumue-
re et ~~circumue~~ circumueing. consilio belligena-
rum misit expeditos vernaculos et fortes ac au-
daces armigeros cum diuersis bellorum appparati-
bus ad conflagrandum penitus eandem villam
et ad occupandum viam ville qua a tergo posset
debellari

Interea inchoato bello et utraq; parte horribili-
ter et formidolose sagittatum est in Inuicem
per tres horas antequam unus alterum inua-
debat bombardis serpentinis ceterisque belli-
chis ^(i.e.) machinis Ita quod multi ex utra-
parte corruerunt

Tandem Karolus committens se deo et eius ge-
netrici audacter et animosa regem primitus
aggressus est bellans In quo bello ex utra-
parte acriter pugnatum est per longum tem-
pus In quo bello experiri magnanimitas
Karoli et probitas virilis ^{aj} dacie ac stre-
mitas mentis sue potuit Et vere patenter
patuit quia de paucis principibus tanta mi-
litaria acta eleganter et inobiler peracta non inue-
niuntur nam corporaliter non cum paucis
fidiffimis armigeris sepe perequitarunt acies
regis dissipans et segregans exercitum inimi-
corum Ita quod multociens verberatus ab aduersa-
rijs expeditus fuit et tentus ut se redde-
ret captum quod tamen viriliter pugnan-
do et se adiutorio dei defendo ^{endo} respisit et profu-
gavit Ita tamen quod in tali anxia congres-
sione

fione recepit vulnus in collo suo et licet non
fuit magnū tamen valde formidolosū
quā prope guttur suū fuit

Quē omnia Carolus parūpendens prof-
stravit et fugavit ex eadem villa et circa pre-
fatū castrū aduersarios suos Et nisi duo
milites capitanei exercitus principis B. vir-
gundie fugam maturassent quī ceteris bella-
toribus formidinem et timorem ipsorum
fuga et clamore Incussissent procul dū-
bio regem cū suis cepisset. Clamauerunt
enim hi duo Domini milites cū suis
Pocū focū fugiamus et liberemus nos
Carolus enim princeps noster captus et
defunctus est fugiamus fugiamus

Cūque fere XV^c equites sic fugissent Ca-
rolus hoc animadvertens, tanquam leo Im-
perterritus dispersos et segregatos reuocauit
ac ipsos praesentia sua et dulcibus verbis reuocauit

Quod videns Rex fugam cepit cū suis
proceribus supra dictū castrū mondle-
herii

Tandem post occasum et Ruinam multorum
deo Iusto iudice permittente Carolus re-
gem fugavit et Campū victoriose cū
multa laude obtinendo et victor tenuit

Corruerunt autem ex parte Ludouici regis
francie multi potentes et nobiles et ex par-
te Karoli B. virgundie corruerunt Domi-
nus de Ramoff Dominus Philippus de Sal-
laign Johannes de Massi Philippus
dougis

donqys Jacobus de Chattelaer Jacotijn die page
 et inopret cum pluribus alijs quorum anime res
 quiescant in pace

Accidit autem hoc bellum ~~contra~~ altera die divi-
 sionis apostolorum Quo finito Carolus disere-
 dens regi semper acies suas paratas ordinavit cum
 quibus semper regem debellare proposuit

Quod Rex attendens perplexus Ignorans quomodo
 evadere cum honore posset descendens de castro revo-
 catis militibus acies suas de novo contra Carolum
 ordinavit Et sic sagittando serpentinis et Bom-
 bardis In Invicem usque in crepusculum
 multos ex utraque parte Lacerando corruerunt
 de alijs cum plerisque alijs

(In fratre vacuo relicto)

Tandem Rex nactus opportunum tempus celeriter
 fugam Inijt cum omnibus suis equitans versus
 parisijs dimissis Ibidem omnibus suis belli
 apparatibus et machinis quia illa secum pari-
 sijs deferre non valuit propter Imminens
 belli periculum

Et sic Rex recedens Carolus victor Campium
 et triumphum obtinuit

Putans Itaque Carolus quod Rex parisijs se
 transtulisset ad recensendum novos tirones et
 armigeros recentis permanfit in mandleherii
 in loco certaminis per tres continuos dies
 die nocteque erectis et denudatis vexillis acies suas
 paratas habens ~~et ad hostes~~ resistendum regi scilicet a feria secunda de mane que fuit festum
 divisionis apostolorum usque ad feriam quin-
 tam sequentem per totam diem

Fecit que sumptibus suis honeste sepelire corpo-
 ra

ra occisorum in bello tam amicorum quam
adversariorum

Insuper matrona quaedam honesta pariens pre-
lem in eadem villa illa die petijt per marit-
tum suum prolem baptifandam per inclitum
principem Carolum Burgundie ex sacro font-
te baptisterii elevari in perpetuam illius belli
et victorie memoriam Quod libens et gaudens
fecit ditando eandem prolem cum parentibus
Itaque feria quinta post solis occasum ^{fac-}
cessit per duo miliaria ab illo loco donec perve-
niebat cum omni exercitu suo in illa dicta cha-
tes in qua recepit nova de ^(sic) adientium prin-
cipum venientium apud ipsum et sibi occur-
rentium cum magno exercitu scilicet quod ce-
lester cum magno apparatu militari adveni-
rent quamvis adhuc essent per tres dietas ab
ipso

f. villa

Deinde feria sexta secedens ab chates venit circa
noctem in estampes ibidem castrametatus be-
nigne receptus fuit ab incolis illius oppidi
Ita quod recepit Dominica sequenti claves
tam castri quam oppidi In quo castro reposita
fuit magna aurea navis regis etiam multa
alia argentea preciosa clenodia et vascula ex
quibus illo die Carolo ministrabantur requi-
sita

Feria secunda sequenti In profesto sancte Ma-
rie Magdalene venerunt illic magnifici prin-
cipes scilicet Dux Britannie dux de barri
frater regis Comes de bunoijs et multi alii
principes francie cum persulchro et gran-
di armatorum exercitu elegantor exornato
qui omnes castrametati fuerunt per girum
oppidi de estampes Demptis principibus et o-
mnibus qui hospitabantur in eodem oppido

Qui

2631

Qui in Trivicem convenientes omnes honorem
maximū exhibuerunt Carolo Burgundie con-
dolentes sibi quod Triviste debellatus fuerat a
rege

Permanferunt omnes ibidem in letitia magna
usque ad ultimum diem mensis Julii quod valde
profuit vulneratis exercitiis Caroli

Quo die omnes principes cum suis exercitiis re-
cedentes per viam dictam Beauisse et transfrétaie
venerunt illic per Jecanam circa locum dictum morith
In gathinocis et est oppidum situm super flumen
^(sic) gotie ubi occurrebant ipsis Dux calabrie et
mariscalcus Burgundie etiam cum grandie copia
armatorum

Causa enim quod principes conveniebant erat ad
compellendum Regem ad satisfaciendum fratri
suo duci de barri ceterisque principibus ad que
Rex obligabatur

Rex vero Ludovicus percipiens adventum prin-
cipum misit circa quadringentas lanceas ad re-
sistendum ipsis ne ulteriorem progressum
ad Trivadendum ipsum haberent et illos mi-
lites misit ex adverso illius rivus ne transua-
tarent quia pontes ubique fracti et disiecti fue-
runt quos milites principum crudelissime pro-
sugaverunt occisis multis illorum

Quo facto venerunt circa parisiis quam civita-
tem obsidentes per undecim hebdomadas per-
mansit Carolus Ita prope civitatem quod co-
tidie bombardis et ceteris machinis quassabant
civitatem mansit que Carolus in castro Philip-
pi ducis patris sui dicto conflans sito super ri-
pam

pam fecane Quia obfidione ftante Dux de barru
frater regis Dux Britannie miferunt fatelli-
tes fuos ante oppidum Pontoiſſe quod quadam
compoſitione ſibi ſubiugauerunt

T Inſuper dux borbonie corporaliter cum omnibus
ſuis armigeris ſeceſſit et obtinuit cum quadam
compoſitione mediante relicta droſſati norman-
nie qui occiſus fuit in bello de mondleheri caſ-
trum et ciuitatem Rothomagenſem Quod per-
cipiens Rex doluit valde timens priuari regno
ſuo

Quod videns ſe Rex victum et ſuis ciuitatibus
priuatum ducesque ſuos cum fratre ſuo contra
ipſum conſpiſſaſſe et irasce ſibi multum
Quod rex cognosceus languidus fit animus
cius et moderate iram depoſit pacem petit
habere ac mittit legatos ad eos de pace loquen-
tes Promittit facere Rex omnia que rationi
conſona ſunt et que leges dictant facienda

Conſilium ergo peractum geritur inter princi-
pes predictos utrum congruat poſt ^{tot} ~~tot~~ ^{damna}
~~tot~~ Turgia mota ſic in pacis federe regi iungi

Iuſticia pugnat dicens quia rex meretur mor-
te plecti viſſis damnis et ſanguine fuſo Ac
pietas pugnat et querit regem defendere Tan-
dem pietas vicit Iuſticiam tali condicione
videlicet Rex maneat et regis honore fruatur
ſi bona fraudata et patrata damna red-
det ſi regnum et ſeipſum plene committat
eiſdem magnatibus Rex autem in cunctis
ſe plene ſubdidit iſtis ac omnia ſtudiit mi-
nare ſuo regali ſigillo

Pax ergo per Regem per principesque fir-
matur firam quam confirmauerunt preſa-
ti duces cum Karolo. etc.

Tandem

Tandem per Interlocutia magnatorum rediitua pace
ordinata fuit inter regem et prefatos principes
Ita quod rex commisit Karolo Burgundie totum
pondus disponendi negotia regalia et diuidendi
unicuique partem regni francie iusta beneplaci-
tum suum Et sic Carolus habita stipulatione
solenni a rege in presentia principum quod
seruaret preferenda ab eo, edixit quod dux de barri fra-
ter regis acciperet in feudum a Ludouico rege
fratre suo Ducatum normannie

*ef. Henry
R 96*
Insuper Rex libere contulit Karolo Bur-
gundie omnia Dominia cum terra empti
per ipsum mediante Domino de Crohii a Phi-
lippo duce Burgundie patre suo Henrico
preposituram ultra flumem die Rines
dictum vander somme quam Philippus dux
Pater suus nunquam possederat Adiditque
rex ad predicta ciuitates has scilicet Piro-
nam Roije siue regensem ciuitatem et man-
didier cum omnibus suis attinentijs perpetuis
temporibus ab eo et suis heredibus possiden-
das Similiter comitatum Bolaniensem et
comitatum de Ghissen Et cepit rex ab illo
comitatu de Ghissen Dominium de Crohii
qui fuisset comes illius comitatus eo quod
rex sibi pridem contulerat Obtinuitque
idem Carolus Burgundie a rege francie
quod rex prefatum Dominium de Crohii
et filios eius et Dominium de Sijmaij cum
filijs suis et Dominium de Lannoij et compli-
ces eorum eliminaret extra regnum suum Et
quod idem Carolus posset et eos per totum
regnum francie persequi capere vel occidere et
bona eorum rapere tam in francie quam ali-
bi absque contradictione regis quod et fecit.

Tuit

Fuit enim iste Dominus de Crohii summus confiliarius Philippi ducis Burgundie etc. et omnia ad nutum ejus disponebantur fuit procul dubio Idem Dominus de Crohii in principatibus ducis Burgundie sicut Joseph sub Pharaone in Egipto qui licet per optime In abundantia pacis omnes principatus ducis regi consulebat et multa aduersa causa pacis simulabat et sua industria ducatus Brabantie Limburgie et Lutselburgie cum Hollandia etc. et comitatum namurcensem acquisisset tamen ut dicebatur magnam discordiam susurrando feminavit inter ducem Burgundie et Carolum filium eius quare ut dictum est exules facti fuerunt extra omnes principatus ducis Atamen dux valde doluit propter absentiam ejus quia tenerrime diligebat eum

Habuit enim ex prima uxore sua Dominus de Crohii filiam quam in uxorem duxit Domicellus Henricus de Montfoerd Dominus de Montfoerd futurus

Postea illa defuncta duxit in uxorem filiam comitis Sancti Pauli ex qua genuit duas filias quarum unam duxit in uxorem Ludovicus dux Bavarie Aliam duxit Wilhelmus de Tilia comes de Blanckenheim fuit enim sapiens et prudens baro et dives valde

Fuerunt enim hii principes congregati cum Karolo contra regem dux de barri frater regis Dux de humayne amicum regis qui

qui semper neutraliter se habuit in omnibus et
 continue ad pacem laborabat Dux Calabriae filius
 Reyneri regis Cecelie Dux de borbonia Dux
 de Britannia princeps de nemours Comes de
 diuoijs Comes de Labrecht Comes de arminag
 Comes de Loijach Comes de biel Comes de saiege-
 nij Comes sancti Pauli Comes de dammar-
 tijn qui omnes ceperunt fallarium et certa Do-
 minia a rege per expressionem Caroli prin-
 cipis Burgundie quibus omnibus regaliter
 et bene dispositis cum Carolus decreuisset
 repatriare postquam rex et ceteri principes cum
 Karolo pransi fuissent venit Rex mane valde
 audire missam ad sanctum Anthonium ad
 quem accedens Carolus voluit ante recep-
 sum suum adhuc salutare et licentiam demum
 accipere Quod rex fecum benigne per totam
 missam detinuit Quia finita rex ascenso equo
 suo comitabatur Carolum per totam diem
 donec veniret circa noctem ad villam de bel
 Ibi que peranserunt in magna letitia fere
 quatuor diebus pariter Ita quod nullus
 poterat perpendere quin ultra modum sese
 mutuo diligebant et semper Rex protulit
 quod in neminem alium in tantum confidebat
 sicut in Karolum Burgundie Et ibidem
 cum magna pace et honestate recefferunt
 ab inuicem

Cuius pacis anni scilicet millesimo cccc^o LXV°
 habentur in his metris

Post rixas quando pax venit vir probus ergo
 Carolus ut voluit regem dare crassa coegit vel
 in isto metro

Rex fortem nescit sic pacis federa gliscit
 vel in isto

Rex tepet et cedit comiti litescere nescit

Karolus

Karolus ergo bruxellam cum victorialis laude re-
means quanta ibi gaudia fuerint patris et pro-
uinciarum nullus dicere sufficit

De prescripto itaque bello et de reditu Karoli prin-
cipis poeta quidam sic scribit

Est deus adiutor Karoli nostri quoque tutor
En seruarii enim per quem sunt omnia facta
Nos exaudiunt deuote letaniantes

Dei otis huius merito laudabimus ipsum
Omnes assidui grates referamus eidem

Illuc qui duxit raphael perduxit et istuc
Exultent cuncti puerique virique senesque
Cum mare letetur coniuncta et tota sequela
Gaudeat et nauis mercator rusticus Tude
Occurrant pueri iam non sunt hostica bella
Quisquis corde pio venienti dicat aueto

Amans in portis semper vivit leo fortis
Qui victor remeat magna cum laude triumphi
Et huius pro multis mecum dicat modo quibus
Laus Domino vivis pax sit requiesque sepulchris

De infirmitate ^(sic) obitu Domini
ne Thabele comitisse Cadralesii
uxoris Domini de Arkel et etc.

Eodem vero anno scilicet millesimo III° LXV°
postquam Karolus debellauerat Ludovicum re-
gem francie et per totam fere estatem in fran-
cia permanferat, ac fama ad aures eius perue-
nerat qualiter coactus regem debellauerat et ip-
se in eodem bello formidolose vulneratus fuerat
licet triumphauit et significatum literatorie
sibi fuerat qualiter Dominus de
Aleyn. In eodem bello occisus fuerat et quod
Domicelle de Aleyn nepti sue non pande-
retur illud. Et qualiter Tam circumvallavit
parisiis cepit valde tristari eo quod Rex
concludendo

ita spatium quoddam
vacuum in MS. erat
relictum.

concludendo et muniendo vias quibus Carolus franciam Intrauerat ne quis aggressum ad ipsum per illas vias haberet ita quod in duodecim hebdomadibus nichil noui ab eo nec verbis nec scriptis in veritate ^{ex} principere poterit quia omnes nuntii et precones vel alii etiam cuiuscumque dignitates fuerant capiebantur vel arrestabantur ex parte regis.

Ipsa vero suspiciens ipsum defunctum quia nullus sibi Intimaret redeundo qualiter se haberet et quod nullus audiret sibi Intimare ipsam defunctum misit enim ultra **XVI.** nuntios parisiis ad explorandum qualiter valeret et nullus illorum redijt quia omnes arrestabantur ~~us~~ diuersis in locis ex parte regis de quibus valde dolebat.

Tandem misit unum secretarium suorum qui sibi condolens propondit per ignotas vias parisiis tendere et non quiescere donec ipsum viuum videret et loqueretur vel in veritate sciret ipsum captum vel defunctum que omnia sibi sub fide significare nec factum palliare etiam si redire oporteret ipsum per Burgundiam et per Rhenum quod et factum est.

Interim ipsa cepit languere et secreta lugere et mente consternata tristari Ita quod tandem incidit in validam Infirmitatem Et conuocatis ex diuersis locis medicis et probatis Doctoribus qui omni sagacitate eam mederi satagebant licet non valebant Tandem consultum fuit pergere et secedere a Gorinchem versus gardanum et apud dulcem pusiolam Mariam Dominicellam de Burgundia filiam suam ut eam videndo consolaretur et recrearetur.

Sed prochdolor veniens Antwerpiam in tantum Infirmabatur quod deportata in monasterio sancti.

ti Michaelis xxxi. die postquam a Gorinchem
recesserat munita sacramentis ecclesie in magna
contritione obdormiens in Christo migravit et a
seculo nequam in profesto sanctorum Cosma
et Damiani anno prescripto cuius anima nulli
dubio dubium quin regnat cum Christo,
perfruens sternaliter felicitatis perpetue glo-
ria nam non mala mors sequitur quam
precessit bona vita Sepultaque parvas In choro
eiusdem abbatis In tumba valde sumptuose

De cuius virtutibus et actibus et ad honorem
ei dei sueque gloriose genitrici et vergini Ma-
rie et ad confirmationem bonorum et bona-
rum matronarum ac ad confessionem et correc-
tionem maxime superbarum mulierum que
ego Theodoricus Pauli canonicus Gorinche
mensis conscribens vidi et aliqua in veritate au-
ditum a magistro Nicholas suo elemosi-
nario et confessore

Hec enim dira matrona isabeel siue Ely-
sabeth regalis alumna ducis borbonie sicut cre-
uit a Iuuentute viribus Ita et virtutibus et
si ex infirmitate ^(sic) prature vel temptatione spiri-
tus maligni in aliquot peccatum Incidisset
etiam quantumcumque paruum statim evocato
confessore penitentia salutari abluere De-
um timens scienter nullatenus transgressa
est mandata eius ac precepta ecclesie

Tandem nupta et Iuncta thoro maritali pro-
festo principi Carolo Burgundie In omni
timore pudicissima mulier Deum caste ho-
norabat virtuosis cunctis actibus clara,
humilitate fuit precipua nam in absentia
principis Caroli mariti sui visitavit fere
publice fetida tuguria et Domicilia pauperum
et miserorum ac infirmorum non hor-
rend

vens amore Christi proprijs manibus ipsis porrigere et ministrare necessaria que et ipsis caritative in abundantia hilariter ministravit

Insuper stravit lectisterna egenarum et infirmorum consolando eos et exhortando ne in infirmitatibus et doloribus dolerent nec tristerentur quia deus adest talibus multimoda gratia in presentia vita et coronat post hanc vitam

Promptuarie vero pauperum aperiens perlustravit ~~effectus~~ defectus ipsorum quibus per maxime relevamen et solatium fuit mittendo eis cotidie secundum exigentiam ipsorum cuncta necessaria Ita quod promptuarie eorum eructabant ex hoc in illud Et licet per suum elemosinarium et alios procuratores per diversa loca misit pauperibus propter deum larga munera secundum magnificentiam status sui tamen ipsa ut maius premium consequeretur per seipsam dignata est nobilissima mulier ut dictum est visitare pauperes proprijs manibus veluti humilis ancilla

Christi eos attrahere ascendenda solariota per scalas ad perlustrandum si aliqua combustilia deficerent Et breviter ut multa concludam verbis paucissimis omnia charitatis opera supereroganter ~~et~~ ⁱⁿ pauperes adimplerit osculando cum magna devotione genas pedes et manus infirmorum amore Christi etiam aliquorum Immundorum

Insuper multas virgines proborum virorum etiam pauperum deo in virginitate servare desiderantes sua sollicitia et providentia in monasterijs ad preces parentum Tunc Tunc secundum

secundum suam liberalitatem per maxima denodia et munera mittendo

Preterea eodem anno quo obiit videns tegmen arche sub qua solemniter portabatur ~~Sanctus~~ corpus Christi in Gorchem esse vetustum et fere nullius valeris ob nimiam devotionem frangens suam deauratam vestem in qua misit principi Tarolo ordinavit ^{ea} quae preciosum tegmen cum Tonis et fimbrijs sericis magnis literis deauratis decoratum et circum ornatum quod obtulit in profesto sacramenti quod tunc fuit festum sancti Odolphi confessoris scilicet decima tertia die mensis Junii post vesperas in summo choro ut cum ea cooperiretur archa sub qua portabatur solemniter sacramentum Christi Obtulitque Capitulo et ecclesie Gorvinchemensi propter Deum illud tegmen.

De eius humilitate ad plenum scribere non possum cum humiliorem feminam siue nobilem siue ignobilem vivere In mundo non puto Incessit vero demptis summius festis ad horas diuinas tanquam humilis Christi ancilla premitens statum nobilium dominarum et virginum in decenti statu et ipsa segregata et sequestrata ab eo subsecuta et sub pallio simplici tecta ne agnosceretur humilium mater non est dedignata Et ut in veritate a confessore suo cuius ornamentum principatus et status sui corporis erat ei cruciamentum mentis sue cum tamen eam Ita incedere oportuit et decuit Prona erat ad genia seua ad surgendum deuotissima in orationibus affabilis licet gallica siue francigena fuit bonis et precipue honestis et approbatis spiritalibus personis

Erat

Erat enim facie p̄udica et venerabilis ita ut
 eam Insipientes roborantur virtutibus me-
 liorabantur mente et excitabantur ad virtuosa
 opera Breuiter sicuti de aliquorum sanctorum
 sanguine naturaliter propagata descendit sic
 eorum virtutes operibus implere imitabatur
 Sic enim in virtutibus proficiebat ut in omni
 sanctitate nobile suum corpus non sacrificium
 sed holocaustum Domino fecit In absentia
 denique principis mariti sui tempore qua-
 dragesimali calicium pro camisia super-
 dum corpus eius induit in secreta sua camera
 gement et largiter flens Diutissime in ora-
 tionibus perungis erat Minima etiam voluit
 esse et reputari in curia sua inter omnes con-
 sodales et matronas pedisequias suas si status
 mundanis curie admisset

Et quid iam de curia et curialibus suis dicam
 hoc vero dico quod curia sua erat veluti stric-
 tum monasterium in obseruantis regularium
 sanctorum patrum quia a mane usque ad pran-
 dium coram eis diuina celebrantur expensis ip-
 sorum et fere nunquam vel raro absentauerat
 se a diuinis etiam feriatis diebus In
 quibus omnes genibus prostrati In ora-
 tionibus deuotissime permanferunt orantes
 Curiales vero siue ministeriales veluti man-
 suctissimi agni et Domestici Incedebant
 humiles sobrii p̄udici et miro modo pacifici
 non videbantur in curia sua nisi sancta
 nec audiebantur nisi honesta et quicquid
 salutis erat ibidem pertractabatur ~~et~~ licet
 multi inter eos erant viri potentes nobiles
 et locupletati tamen minimè inter nostros
 reputari gaudebant et volebant discordias tan-
 quam pestem fugiebant pacem amantes vir-
 tutes

lites imitantes bonos et modestos honora-
bant ipsorum conversationibus adherentes

Prochdolor! cum rumor obitus sui Go-
rinchem pervenisset veridicis omnes tam
divites quam pauperes animo prostrati
meste et dolorose Incedebant ubique per
totum oppidum gemitus ubique suspiria et
tam amaro corde corde pre tristitia omnes
ad ecclesiam concurrebant pro salute anime
ipsius misericordiam dei implorantes ac
si unusquisque parentes defuncti fuissent
In cuius celeberrimis exequiis non solum
viri et mulieres divites et pauperes cum Lu-
minaribus pro remedio anime sue devote
orantes ad altare processerunt verumetiam In-
nocentes iuvenes et pueri

De rebellionem Leodiensium
contra eorum pontificem
et ducem Philippum Bür-
gundie

Interea dum anno prefato scilicet anno Do-
mini M^o cccc^o lxx^o Carolus de Būrgundia
per totam eflatem cum grandi exercitu de-
bellaverat regem et parisiis cum prefat-
tis principibus obsedisset Et Dominus
apostolicus Pius secundus causa pacis et
concordie fiende quendam misisset legatum
anno precedenti Leodium qui eos pie infor-
mando ammoneret desistere ab ~~ab~~ info-
rentijs et malis eorum et obedire ipso-
rum vero episcopo quem Leodienses spes-
= pientes nolebant quocummodo ipsam
audere allegantes quod magis faueret par-
ti episcopi et principum quam dei et
ecclesie

ecclesie Leodiensi addentes sibi minus varias
 si non recederet ab illis partibus Que om-
 nia ut dictum est idem legatus Romam ve-
 diens apostolico et cardinalibus enarrando
 patefecit Et quia nullatenus curauerunt
 de interdicto apostolico Anathematizavit
 eos

Paulus secundus papa Romanus Pro succedens
 quod etiam ipsi pariter dependentes nichil
 omnino inde curauerunt sed expellentes
 et persequentes verum ipsorum episcopum
 cum magna indignatione et omnes ami-
 cos episcopi committentes Infinita ho-
 micidia In Inuicem Inuigilatione et
 Informatione Domini rasonis Domini de Heer
 Domini Baer siue Herberti Domini de Sorleth ac
 Domini Johannis Wilde militum et capitaneo-
 rum Leodiensium

Nouissime dum nullatenus vellent desistere Paulus
 diuina providentia papa secundus Inuocando bra-
 chium seculare scripsit ad Philippum ducem
 Burgundiae et ad Carolum filium eius precipien-
 do eis auctoritate sedis apostolice quatenus ipsi
 tanquam precipui principes et filii obedientie ec-
 clesie Romane compeferent eos gladio temporali de
 ipsorum prophanes transgressionibus rebellionibus
 & Inobedientiam et potenter reducerent ad subiec-
 tionem et obedientiam ecclesie

Interim cum ista fierent Leodienses tanquam
 rebelles insani homines inuigilatione diabolica
 miserunt publicam literam diffidationis ad Phi-
 lippum ducem Burgundiae et Brabantie In
 qua diffidauerunt serenissimum Carolum filium
 eius in francia existentem scientes Philippum ducem
 cem

cem senem et ineptum arma portare Quia debite
perlecta dixit dux Ista litera non spectat ad
me sed ad Carolum filium meum querant ex-
go illum In franciam remisitque nuncios
vaciros Leodiūm Leodienses vero attendentes
quod dux non intramitteret se de diffidatione
filii sui diffidauerunt ipsum

Dux vero propinavit portitori litteras dif-
fidationis sexaginta aureos leonas

Statim que Leodienses ut populus furibundus
cum grandi copia armatorum intrauerunt du-
catum Lijmburgie et Brabantie et comitatum
namurcensem comburentes pagos et villas necan-
tes et depredantes sine ulla misericordia crude-
liter valde Quinimo mulieres in puerperijs
laborantes lachrimabiliter trucidarunt Ita
quod in breui tempore ex utraque parte quasi
viginti octo ville ut fertur sunt exuste sunt
Sed adhuc per predicta non potuit fatiari
fatiari animis eorum quia ciuitas dijonanten-
sis suspendit statuam Caroli comitis ca-
dracensis extra portas eiusdem ciuitatis in
publico Inter duos viuos canes quasi vellent
intimare per illud factum si haberemus eum
Ita plecteretur a nobis Et sic accumulau-
erunt delictum delictum ut cum magis per-
turbarent et ad Tracundiam prouocarent

Insuper minierunt ecclesiam In Montena-
ken ad modum castri facientes eam spelun-
cam latronum multa mala ex ea undique
peragentes Habentes denique refugium ad eam
tanquam ad castrum

Philippus vero dux ista audiens primo spe-
melioris aliquantulum firmulavit illa mala
per aliquot tempus Sed cum igne et ferro

In-

In vicinio cuncta depopulati fuissent et iam senio
 fessius ~~Gerumetiam~~ totaliter lassas propter In-
 firmitatem que in eo precefferat non valuit
 in persona propria expugnare Leodienses ne-
 cessitate compulsi ordinavit potentes capiti-
 taneos qui eis resistere deberent protegendo ter-
 minos principatum suorum utpote Johan-
 nem ducem Cleensem Johannem comitem
 de Nassawen Droffatum Brabantie Do-
 minum Ludovicum de Griijthuijfen regentem
 Hollandie fuerunt cum Ludovico Domino de
 Griijthuijfen nobiles Hollandie et Zelandie
 utpote Dominus de Crinigen Dominum
 Henricum de Naeldwijck Dominum Philip-
 pium de Waffonaer milites Johannem Do-
 minum de Waffenaer Dominum de Gaef-
 beeck comitem marchionem ferrarie ex Lon-
 goberdia comitem de mander Scheijt Dominum
 de Kamaet qui econtra per comitatum lob-
 sensem ubique villas depredando conflagraverunt

Attamen nobilissimus princeps Philippus
 dux requisitus a sede apostolica ut dictum est
 nichil contra eos prius attemptavit sed post-
 quam ~~attempavit~~ acceptavit omnis statim scrip-
 sit benigne ad civitatem Leodiensem admanens
 eos quatenus desisterent a vesania et rebellionibus
 et inobedientia ipsorum permittentes Ludovicum
 cui^m fororium ipsius verum ipsorum episcopum
 quiete possidere episcopatum suum ut decet et
 quod obedirent pape et preceptis eius vel ipse
 ipse requisitus a sede apostolica ~~apponeret~~ ap-
 poneret manum potentem coartando ipsos
 ad obedientiam ecclesie

Sed prochdolor quicquid prefatus princeps be-
 nigne scripsit et pie exhortando monuit
 in vanum laboravit nam omnia quasi ludi-
 cra

era contempserunt derisum habentes ammonitiones ipsius confidentes in fortitudine et multitudine potestatis civitatis et territorii Leodiensis multi tamen devoti et discreti viri deum timentes quia milibus celebrabantur divina exierunt territorium habitantes in trajecto vel in vicinis extra episcopatum

Cum ergo Leodienses ut populus obstinatus et induratus in malo cum grandi fatellicio multa Damna ferro et igne secissent ipse Senio fessus non commode valens armis incespere contra eos et Carolus filius suus esset in Francia ordinavit prefatos Dominos in ~~capet~~ capitaneos contra eos

Itaque statim Dominus Johannes dux clivensis intrando episcopatum vicit potenter Loebosch altera die sancti Lamberti cuius anni notantur in hoc metro Lamberti prius die Cleef Loebosch vespere vicit

Contra Leodienses viriliter eis resistere putantes obviaverunt in manu forti sabbato ante festum sancti Lamberti ipsis in villa dicta geetbeets et facto congressu occiderunt ex parte Leodiensium centum et viginti viros quod ceteri videntes fugam inierunt

Deinde in profesto Michaelis in eodem loco bello iterum inchoato ceciderunt ex parte Leodiensium duodecim armigeri Post hoc sabbato ante festum sancti victoris corruerunt ante portas oppidi sancti Tridonis centum et ~~duo~~ duo oppidani eiusdem oppidi

Quibus sic gestis prefati capitanei ducis
Philippi

Philippi mauerunt exercitum in profesto sanctarum undecim millium virginum ad villam montenaken cum quatuor milibus equitum comburentes eandem villam et fere omnes circumiacentes villas Sed in reditu cum post prandium recedere decreuissent deliberauerunt prius comburere molendinum eiusdem ville de montenaken Quod attendens capitaneus Leodiensium caute posuit infidias cum tribus milibus armatorum ad debellandum prefatos principes

Contra prefatos magnates hoc percipientes ordinatis aciebus et conflagrato molendina eos inuaserunt et fere penitus omnes trucidauerunt demptis equitibus qui fugam capientes versus Leodium celeriter fugerunt Ceciderunt autem ibi ex parte Leodiensium mille et octingenti viri Tunc apparuerunt Philippus de Wassenae et Henricus de Naeltwijck milites predicti sicut leones nam eorum fortitudine et industria liberatus fuit Ludouicus vice comes Hollandie a periculo mortis quem Leodienses circumdederant ad occidendum Altera vero die prefati nobiles incliti redeuntes ad montenaken in unitam ecclesiam in eadem villa exportato corpore Christi cum reliquijs sanctorum conflagraverunt eandem cum omnibus Leodiensibus in ea existentibus atque funditus destruxerunt

De pace inter eiusdem episcopum et Leodienses per Karolum comitem Cadralesii facta

Postremo Carolus comes Cadralesii filius Philippi ducis victor de francia cum suo exercitu statim misit Anthonium fratrem suum cum parte exercitus namurcium contra dinantenses comitatum

comitatum illum iniadentes Quod idem Antho-
ninus fatid artavit ne ulteriorem progressum
passent facere in predicto comitatu

Ipse vero Carolus cum reliqua parte exercitus
nec non et cum ante dictis principibus ante
ciuitatem Leodiensem potenter apparuit et ad
eam obsideret disponere cepit

Cui confestim occurrerunt Leodienses cum
grandi turba populorum ad debellandum
ipsum Stantesque per acies suas in quadam
planicie cum explicatis vexillis ^{at} patiffimi ad bel-
lum

Eccc Carolus animosis principibus ^{x exemplo} precepit
ab exercitu suo sagaciter ipsos ^{undique} circun-
cludi ne flum fugam inchoato prelio accepta-
rent

Cum ergo ex omni parte circumclusi essent
et vexillum Caroli in altum elevatum con-
spesissent humiliauerunt se et petierunt
destras ab eodem Carolo comite promitten-
tes de omnibus emendari iuxta dictamen
et arbitrium discretorum nobilium virorum
ad beneplacitum Caroli principis

Quod audiens Carolus princeps innotus
misit festinanter ad ceteros belli duces et
capitaneos ne Leodienses a tergo iniaderent
pro eo quod se tradidissent in gratiam
ipsius Tunc tunc pax ordinata fuit inter
Dominum Ludouicum eorum episcopum

Carolium

Karolumq^{ue} comitem et ipsos Leodienses quam pacem iurauerunt et promiserunt seruire literis sigillo ciuitatis munitis in hunc modum

Quatenus nunquam de cetero se opponerent Ludouico ipsorum vero episcopo

Insuper quod mitterent statim Romam ad sanctissimum papam Paulum pro impetratione absolutionis et ad tollendum patris interdictum preterea darent pro illato damno ad quatuor annos Philippo duci ac filio suo Karolo summam sexcentorum milium florenorum reuerentem verumetiam quod idem dux cum filio suo maneret manubium totius episcopatus Leodiensis quibus actis Karolus comes sine belli strepitu redijt gloriose bruxellam ad patrem suum Et Leodienses cum gaudio reuersi sunt ad ciuitatem propriam Acta fuerunt Rec in mense Ianuario Anno Domini M^o cccc^o lxxvi^o

De crematione Yselsteijn a Ghelrensisibus

Anno Domini millesimo cccc^o lxxvi^o Dum Adolphus Geldrensis patrem suum Arnoldum ducem Ghelrie quasi per annum in captiuitate tenuisset cepit viro modo discordare cum Johanne duce Chirrensi aunculo suo et Wilhelmo Domino de Egmonda patre suo confiscari enim omnia bona eiusdem Domini de Egmondo in terra Ghelrensis existentia et locari ea ad mensam suam

Insuper et extorquere voluit a duce cluie Dominia

Dominia et oppida pridem a patre suo Arnoldo Impignorata videlicet oppidum et castrum Wachtendotick terram de diffel et rixwalt verum etiam allegavit quod pater suus Arnoldus non erat adhuc plenarie solutus de promissis in sponsalibus Katherine Ducisse matris sue petens omnia ista res habere.

Unde Johannes dux clivensis correns ^{am molestiam} Adulphi predicti percussit fedus inseparabilis amicitie cum Wilhelmo Domino de Egmonda et filijs eius Gerardo Domicello ^{et domi-} no de Culenburch et ~~Domino de Culenburch~~ et cum Domino de Bockhouen adversus Adulphum Ghelrensem predictum diffidaverunt ergo isti principes iam dictum Adulphum proponentes eum cogere ad liberationem patris sui multotiens ergo invicem infestantes perpetraverunt magna damna cum igne et ferro et rerum spoliationem in Ghelria clivica et alijs dominijs

Igitur Fredericus Dominus de Yselsteijn secundogenitus Domini Egmondensis etiam captus fuerat cum Arnoldo duce Ghelrie patre suo ab Adulpho iam dicto sed callide eodem anno evasit a captivitate illa

Hic ergo Domicellus Fredericus et Dominus de Yselsteijn cum patre suo et ceteris fratribus suis satis audacter se opposuit filio ducis Ghelrie nepotis sui

Quamobrem idem Adulphus misit Ottonem

nem de Vieren et multos armigeros cum eo in comitatum Hollandie ad inflammandum Yselsteijn in contumeliam et opprobrium Frederici iam dicti Quod et idem armigeri factis crudeliter perpetrati sunt insuper spoliaverunt quasi totum oppidum

¶ Sed postquam idem predones decrevissent fugere et reverti ad terram Gelrensem quia draginta quinque ex ipsis pervenerunt ad oppidum Gorrichem estimantes se ibidem fore ~~totos~~ tutos Quibus ingressis quia Carolus comes cadralesii extitit Dominus illius oppidi Ideo omnes antedicti predones in eodem oppido celeriter captivantur quarum decem et novem postmodum fractis corporibus cucurrerunt ad ecclesiam fratrum minorum infra oppidum prefatum ceteris manentibus in ecclesia sine domo fracti spiritus sperantes gaudere de libertatibus ecclesiarum

Quos tamen procurator Hollandie stipatus multis armigeris violenter de presentia venerabilis sacramenti extraxit et ad Flagham comitis captivos perduxit ut ibidem decolarentur uxores ergo eorum sorores et matres ex terra Ghelrensi venerint deprecantes pro ipsis promittentes maximas gazas pro solutione et liberatione eorum flebilibus oculis presertim cum non nulli ex ipsis essent nobiles et divites et specialiter ex Novis magis erant quam plures potentes

Quapropter consules Hollandie misericordia commoti interfectionem eorum ad tempus distulerunt

runt quoque Philippus dux flagitia eorum iniqua perpetrasset videlicet quod terram Hollandie absque diffidatione cum rapinis et incendijs invasissent Ipse dux immobilis sententiam edidit quod scilicet non solum essent decollandi ut latrones ^{quoniam} etiam in rotis et stipitibus exaltandi

Sic ergo altera die Sancti Johannis ante portam Latinam predicti anni fuerunt in rotis positi viginti ex eis et in feria quinta post petecostes ceteri viginti quinque sunt modo predicto occisi exceptis quatuor quorum corpora pro gaudis maximis sepeliebantur in cineris

De 2^a rebellionem Leodiensium
et destructione oppidi dinantensis

Anno Domini millesimo cccc^o lxxvi^o Rodolfo comite Kadralesii in Arthesia pro quibusdam causis expediendis permanente et Philippo patre suo duce Burgundie aliquantulum infirmante Leodienses iterum fracta pace grassantur in ducatu Brabantie et Limburgie precipue vero dinantenses animati potentia civitatis Leodiensis ceterorum que oppidorum receperunt multos armigeros et satellites in ipsorum oppido cum quibus depredabantur Hanoniam Brabantiam et namurcum spolijs et incendijs ac rapinis et precipue contra oppidum bovinis dictum

Insuper multa ignominiosa et scurrilia falsa et intollerabilia diserunt et carmina inhonesta publice per plateas decantaverunt confidentes

dividentes et iactando Dicentes quod Carolus non
videret amodo comparere in territorio ipsorum
cum exercitu suo eo quod deberent ipsum potentes
debellare

Erat autem ipsa prefata civitas Dijnantensis
ditissima ac potentissima atque valde longa
et maxima omnium civitatum Leodiensium episco-
patus pre Leodio quia miris excelsis ac for-
tissimis et fossatis profundissimis cum turri-
bus altis Erat fortiter valde munita et cir-
cumcincta Etiam propugnacula et antemuralia
fortitudinis erat ante portas fabricata cum seris
et vectibus

Erant etiam in eadem urbe sicut a pluribus
veridicis dicebatur septem ecclesie parochiales
quarum una fuit super omnem modum nimis
speciosa et magna et In qua etiam erat ac-
conabile collegium ante multos annos funda-
tum

Quinimo monasteria plurima et abbacia fue-
runt in civitate predicta de quibus aliqua in
civitate aliqua foris in civitatem erant construc-
ta In una etiam parte Civitatis extitit mons
lapideus magnus, et illa pars montis
et illa pars montis erat murus civitatis ex illa
parte Et in altera parte civitatis in qua mu-
ri cum turribus erant constructe preter flue-
bat flumen mosi Sic quod in illa parte etiam
non multum timebant de Philippo duce Bur-
gundie

igitur post festum sancti Laurentii preciosi mar-
tiris Philippus dux Burgundie quamquam
senio fessus et quasi in decrepita etate existe-
ret

See spatio quodam
vacuo relicto.

ret arma in dunt et cum Tarolo filio suo pro-
peravit ad oppidum namurcense cum curri-
bus et equitibus ac sagittarijs ut abinde
procederet ad obsidionem oppidi Dijnantensis

Cum ergo Tarolus totum prefatum exercitum
suis potestate sua gubernaret et princeps belli
existeret manente Philippo duce patre suo
in castro et oppido Namurcense precepit exem-
plo castra tollere et cum turris tremulis et vexil-
lis fulgurantibus properare ~~et obsidionem~~ ad
obsidionem oppidi Dijnantensis, ut ipsam
humidius a fundamento usque ad summum euer-
teret.

Sic ergo Tarolus perrexit cum virtute magna
in multitudine gravi habens secum exerci-
tum infinite multitudinis ad expugnationem
prefate civitatis quibus sic perfectis Ta-
rolus sicut princeps imperterritus cum toto
exercitu suo civitatem Dijnantensem archipo-
tenter vallavit obsidione gravissima quam
cum ingenijs et horribilibus instrumentis
ad hoc aptatis die noctuque sine intermissio-
ne incessanter insultatione creberrima ac
cum bombardis incessanter sagittabant in
urbem sic quod lapides bombardorum ad
instar grandinum in aere volaverunt et
pulvis de calce murorum civitatis et Do-
morum per bombardos tactos volabat in
aere supra civitatem sicut fumus in modum
nebulae et sine intermissione in die noctuque
mixtim confagittabant cum telis ignitis tam
dense sicut quidam tradunt quod a longe
civitas videretur in medio flammarum inex-
tinguibiliter ardere quod etiam quasi verum fuit
quia ille ignis erat incognitus in et non poterat
aqua extinguiri

Cum

Quinque per totam eflatem ultra pacem ista fecerunt, tandem in augusto ~~prediens~~ Karolus et ex arthesia ista nephanda audiens mirabatur infidelitatem et crudelitatem ipsorum.

Et cum decreuisset diynantium potenter per girum obsidere ut eos corrigeret et compefceret illos. Diynantenses illa audiens derisui Karolum habebant dicentes quod sicut Philippus pater suus vicerat Kalisiam Gandauum et alias multas obfessas ciuitates sic Karolus vinceret Diynantium. Et in signum temeritatis et illusionis ipsi statuerunt mulierem fuscam de metallo supra murum ciuitatis cum solo et fusa habentem rotulum ante se continentem hec verba Quando digiti istius mulieris erit colando sunt attenuati et perforati tunc Diynantium erit victum. Erat enim oppidum forte et fere secundum estimationem hominum inuincibile.

Itaque Karolus cum Immenfis bellatoribus infra octauas assumptionis virginis Marie eodem prescripto anno scilicet anno Domini M^o III° LXVI. intrans territorium Leodiense potenter cum quatuor magnis exercitibus feria secunda Infra prefatas octauas obsedit Diynantium. Quod et feria secunda sequenti scilicet altera die post festum sancti Bartholomei apostoli cum paruo discrimine suorum oppugnando vicit et expugnatum ac spoliatum funditus destruxit et in planam terram redegit occisis submersis incolis eius et captis aliquibus ditioribus. ^{erant} ~~erant~~ autem mercatores eius ditissimi et ubique famosissimi tempore vero obsidionis quo Karolus Diynantium obsedit fuit Philippus dux Burgundie etc. in castro namurcensi cum grandi militia ad obuiaandum Leodiensibus

Leodiensibus si opus esset si Leodienfes ferro-
ces voluissent venisse cum magna cohorte
ad adiuvandam Dignantenses Sed non com-
paruerunt aliquo tempore

Atamen ceperunt iterum rebellare sed cum
vidissent et audissent subuersionem prefate
ciuitatis timuerunt valde et ne ipsis continge-
ret quod iam occidit ciuitati prefate rursus
occurrerunt etc. Dignanto vero ferro et ig-
ne funditus cum ecclesijs monasterijs turri-
bus miris et ~~munitionibus~~ ^(sic)munitionibus
destructo ita quod facta est inhabitabilis ho-
minibus quia nichil penitus dimissum est
stare hoc destructo

Philippus dux commisit deinceps totum
pondus belli dilecto filio suo Carolo comiti
Kadvalens etc. et ipse senio pressus vaca-
bat contemplationi orationibus et quieti

Ipse vero Carolus destructo Dignanto cum
ad interiora episcopatus ante Leodium decre-
uisset cum suis exercitibus venire et ciuitatem
expugnare occurrerunt Leodienfes sibi cum ceteris
oppidis etiam alie ciuitates que prefate
sunt que cum ciuitate Dignantensi conrebel-
lauerunt citius quo potuerunt simul occur-
rerunt pacem petentes et condignam emen-
dam petentes pie humiliter propter pas-
sionem Domini nostri Iesu Christi
gratiam de transgressione pacis et de com-
missis quia penituit eis valde quod ipsum
offendissent Irantes quod de cetero num-
quam rebellarent nec offendendo ipsum sibi
nocerent et offerentes magnam argentam
de

de taxa promissa Turaverunt fidelissimi sui
subditi omnes Dolo secliso perpetuis tempo-
ribus permanere

Cum quae cum plerisque alijs conditionibus
servandis seipfos sic profunde ac humiliassent
et sibi subiecissent prius et clemens princeps
precepit eos in gratiam illo salvo quod certis
pactis Turæ Turandi et scripturis valide
roboratis cognoscerent se devictos vita et bo-
nis temporalibus si inquam resisterent ab
obedientia et fidelitate principum et epis-
copi ipsorum

Et sic pace cavens in posterum ne tertiam
rebellionem inchoarent iussit quinquaginta
viros de nobilioribus seu melioribus totius
episcopatus Leodiensis transfere obsides in
oppido Louaniensi in Brabantia qui ibi-
dem perseverantes residerent Donec patri-
suo et sibi super excessibus plenarie satisfac-
tum esset et omne malum et litis et pacis
reconfiliatum foret Quod cum ita factum
esset idem Carolus egregius princeps ha-
bita cautione predicta rediit cum suis bruel-
lam nil diffidens ab infidelitate et trans-
gressione et rebellionem Leodiensium

Quibus anni destructionis Dijnanti notantur
in hoc metro

Tam iacet ecce Dijnant Caroli vi victa potente
Dijnantium locuples nunc te plorare - ne-
cesse est

Vel sic; Dijnantium locuples nunc est plo-
rare necesse

Vel in his metris

Quantus dux Brabant concludens
ut leo dignant

Augusto mense vi vicit subdidit ense.

Etiā in his metris

Fulgens dux Brabant cum prole sua
studiose

Vincendo dignant destruxit victorioso

Etiā in hoc metro

Claros turba colant speculum ponat
rogo Dignant

Vel in his metris

Vincens bellator Brabantis dux et Dominator

Quando destruxit Dignant tunc legia luxit

Etiā in is metris

Is Brabantinus dignus Dux natus et eius

vi quia vicere dignant flet legia grande

Altera post sancti reuera bartholomei

Vel in isto metro

Dignantium Charoli bellatoris cecidit vi.

Hoc peracto timor et tremor percussit corda
omnium principum circumquaque regionum
quia ceperunt hunc Carolum strenuissi-
mum comitem timere nam propter destruc-
tionem prefate civitatis ubique in longior-
ibus regionibus divulgata est fama ipsius
et nomen eius celebre factum est nimis In
universis regnis

De Burgundia Comitis Cadralafii, Domini

De residentia curie Domini
Karoli de Arkel in suo oppido
de Gorchem facta

Eodem anno destructa civitate Dijnantensi ut
dictum est salutata duce patre suo in bruxel-
la Carolus migravit ad Hollandiam ibi que
dispositis omnibus in pace venit eodem anno
scilicet M^o IIII° LXVI prima die Decembris cir-
ca

ca crepusculum in Dominio de Arkel in oppido
de Gorinchem

Qui venienti tota fere communitas gaudens
occurrat equester et pedester cum vexillis contaben-
niorum Gorinchemensium et Luminaribus
multis usque in villam de hardichuelt et intro-
duxit eum solenniter per oppidum in palatium
suum

Mansitque in eodem oppido continue a pri-
ma die mensis usque in quintam diem post oc-
tavas epiphaniae et tunc illo die scilicet sabbato
infra octavas epiphaniae recessit pergens demum
versus Hollandiam Quo tempore occurrerant
sibi in Gorinchem nobilis et venerabilis pa-
ter Dominus Johannes de Baden archiepiscopus
treuerensis Dominus Georgius frater eius
episcopus methensis Dominus David de B^{urg} in
gundia episcopus trajectensis.

Dominus Tudecus episcopus neapolitanus
doctor sacre theologie et suffraganeus traiec-
tensis Qui et in pontificalibus celebravit
in ecclesia collegiata in Gorinchem solenniter
in presentia principum in profesto natalis
Domini primas vesperat et completorium
in nocte natalis ^{domini} matutinas et primam et
summam missas In die secunda vesperat
cum completorio

Affuerunt insuper in Gorinchem eodem tem-
pore nobilis princeps Dominus # unfridus
dux de excester etc. comes de # undin-
gen ex anglia qui fuit consanguineus prin-
cipis Karoli de Burgundia Dominus Jo-
hannes Doure abbas regalis sancti mathie
apostoli

apostoli treueren. Comes de morto &c.
 senior filius comitis sancti Pauli Comes de
 briennes et comes de rouffii *fratres* et
 filii Ludovici comitis sancti Pauli Wil-
 helmus de Tilia comes de Blanckenhem
 Jacobus comes de Hoern et Dominus de
 Althema etc. qui eodem anno intrauerat
 ordinem *fratrum* minorum de obseruan-
 tijs Intrauit in conuentum fratrum mine-
 rum in oppido de hülft in flandria comes
 de Manderfcheijt Comes de Zirek prepositus
 treueren Comes Engelbertus de Nassau-
 wen etc. filius principis de Arania Domi-
 cellus Fredericus de Egmundo Dominus
 de Ysselsteijn qui fuit filius patris ducis
 Tiliacensis et Ghelrensis Reynaldus ^{comitis} de
 Bredenoede et de Vianen etc. Dominus
 Ghyssbertus de Bredenoede frater eius
 quondam electus traiectensis sed tunc pre-
 positus traiectensis et sancti Donationis
 in brigis, Dominus de Veer Dominus
 Johannes de Waffenaer, Dominus de Ber-
 ghen, Dominus de Grimberghen, Domi-
 nus de Gruijthuijsen locum tenens Hol-
 landie, Dominus Adrianus de Borffalia,
 Dominus de Brügdam et de Diuelan-
 dia cum multis alijs baronibus militi-
 bus et Domicellis

Venerunt insuper Gorinchem magni Do-
 mini et ambaffiatores ducis Britannia quos
 cum magno gaudio grandeque honore balista-
 rii Gorinchemenses a workem introduxerunt
 Gorinchem in profesto natiuitatis Christi

De

De intronisatione et receptione
 Domini Karoli de Búrgúndia
 comitis leodralensis Domini de
 Arkel etc. in Dominio Leer-
 dammensi et Schoenwoerdenfi.

Eodem anno scilicet millesimo III^c LXVI°. in
 profesto sancti sibilæstri Leerdammensés et Schoen-
 rewoerdenses receperunt pacifice in ipsorum ve-
 rum Dominum egregium Karolum princi-
 pum Dominum de Arkel prestantes ei fidelita-
 tis homagium in palatio de Gorinchem Quia
 III^{is} eodem anno in profesto sanctorum mar-
 tiriū marci et marcelliani castrum et ope-
 pidium de Leerdam per Gorinchemenses conqui-
 fuerat.

Et eadem hora de mane comburebantur in
 Hokelem decem et octo domus.

De visitatione et conuersatione
 principis Frederici comitis pa-
 latini Rheni et ducis Bavarie
 ad fratrem consanguineum ducem
 Philippum Búrgúndie.

Anno Domini millesimo III^c LXVII° circa
 carnisprivium venit bruxelles illustris princeps
 Fredericus palatinus Rheni Dux Bavarie
 cum suo cancellario episcopo spirensi et cum
 perpulocho comitatu baronum et militum ad
 visitandum fratrem consanguineum Philippum du-
 cem Búrgúndie qui insimul congregati orabant
 ut principes magnanimi Deinde secessit ver-
 sus gardanum ad visitandam nobilem sororem
 suam que in gardano cenobiticam vitam ducens
 nunquam carnibus suis lincis ad mundum corpus
 eius fruent sancte viuendo Christo seruit.

Deinde

Deinde comitante semper ipsam Carolo comite
kadralesi visitavit brigis et fere flandriam
et in omnibus locis ad honorem ducis Phi-
lippi et Caroli filii sui magnus honor et
decus sibi exhibitus fuit.

Deinde salutatis prefatis principibus redijt
per Antwerpiam ubi maximus honor sibi
exhibitus fuit et sic migravit versus Bava-
riam principatum suum

De conventionione principum
celebrata a duce Philippo Bür-
gundie Suis

Anno Domini millesimo III^c LXVII° in
mense maii Philippus dux convocavit flū-
sis in comitate Flandrie congregationem pro-
vincialium principum Ad quam conveniunt
Carolus comes filius eius et Adolphus filius
et Arnoldus ducis Ghelrie et Johannes dux
clivie nepotes eius Insuper cum plebis mag-
natibus ad fuit et ibidem Anthonius strenuus
miles Bastardus Philippi ducis

In quo igitur consilio plura commoda provin-
ciarum ordinata sunt Specialiter tamen inter-
loquium tractatum est de pacis unitate com-
ponenda inter predictos duos principes videli-
cet Adolphum Ghelrie et Johannem du-
cem clivensem de bellis et guerris inter eos-
dem magnates habitis

Nam inter prefatos principes bellum iam
ingruerat ultra annum nam postquam
idem Adolphus patrem suum Arnoldum
Ducem Ghelrie in captivitate posuerat mo-
lestationes maximas perpeffus a duobus
arunculis suis scilicet a prefato Johanne
duce

dūce clivie et Domino Wilhelmo de Egmonda
qui fuit frater Arnoldi ducis Ghelrie supra
scripti

Adolphus filius ducis Ghelrie
patrem in vinculis detinet

Ipse autem Adolphus Truicenis per obstinatum
implacitiam usque ad ~~professum~~^{prospens} detinebat patrem
suum in vinculis Ob hanc ergo pessimam
discordiam sedandam Idem Philippus po-
tentissimus Dux hos duos nepotes suos ad
predictam conuocationem vocauerat Sed labor
eius diabolo instigante ad nichilum penitus
directus est eo quod idem adolescens de honestan-
do genitum suum cum quibusdam Truicenis Ghel-
rie primatibus conspiratione firmissima decreue-
rat patrem suum in vinculis detinere usque ad
diem obitus sui seu usque ad resignationem to-
tius Ghelrie principatus

Cum ergo Adolphus prefatus consilium finem
explorasset et didicisset quod sententia prolatio
sibi in prosperitatem nequaquam procederet et
succederet sed quod magis propter facti enormi-
tatem corripendus esset ait pueris suis Sternite
michi caballos qui cum statu essent strati
essent ipse ascendens occulite equum suum et
clam cum suis eiens de ciuitate fugam Truict
perueniens que usque Ghelriam cum maxima con-
fusione ad propria est reuersus

De legatione Domini Antho-
nii Bastardi Philippi ducis
Burgundie ad regem Edwardum
anglie pro matrimonio Domine
Margarete sororis eiusdem regis
et Domini Caroli de Burgun-
dia comitis Cadralesii et Do-
mini de Arkel facta

His

His etiam diebus regnauit in anglia quidam Rex strenuissimus Edwardus ^{no-}mine, qui iam dictum regnum grauissimis prelijs et iure belli sub imperio suo sibi subiugauerat. Hinc autem magnipotentis regi erat soror ^{nomine} Margareta que mirabili ^{motum} honestate et pulchritudine pollebat. Ita quod eius fama ubique in orbe volebat.

Philippus autem gloriosus Dux cum nimis prepotens esset et multas nationes suo imperio subiectas haberet audita huius virginis fama totum et fecurum se per omnia fatebatur si predicta speciosissima virgo filio suo Carolo matrimonii iure iungeretur. Carolus etiam ad hoc quamplurimum estuabat.

Quum ergo querebantur legati solennes et strenui praeconi parasymplici ad negotium illud speciale peragendum non est Inuentus fidelis ~~quis~~ in quibus in tota curia Philippi ducis egrediens et regrediens et pergens ad imperium suum sicut Anthonius Bassardus filius eius. Erat enim hic miles vir egregius et in cunctis negotijs reipublice prospere agens.

Adiocans ergo eum Philippus dux cum adhuc esset Illis dixit ei: Anthoni oportet te fili mi ire ad Angliam, et accipere sororem regis eiusdem regni fratri suo ^(re) Carolo in uxorem. Qui promissus in terram adorandus respondit patri suo duci dicens Ad omnia que desiderat auina tua negotia peragenda paratus sum.

Quum ergo idem Anthonius se preparasset ad

ad nauigandam cum classe et potentia magna uersus
 suis anglie Insulam recessit de exercitu pa-
 tris sui quadringentos facios pugilum for-
 tissimum fortissimos quos de bene placito ducis
 patris sui secum pro solatio ducere decreuit

Hi uero quadringenti fortes - ut quidam attus-
 mant periti erant supra modum valde in
 torneamentis tirocinij et hastiludij et unuf-
 quisque eorum erat specialis magister in ar-
 mis et potentia sua singulari.

Assumpsit ergo Anthonius hos predictos vi-
 ros et abiit ad naues ex omnibus bonis pa-
 tris sui Philippi portans secum munera
 et enchemia maxime que raro nouit esse
 in terra illa ad quam pergebat

Manibus igitur ex Philippi ducis imperio
 preparatis et omni genere ferris et armis
 bellicis oneratis auro argento plurimo dita-
 tis Anthonius salutato patre equoreum
 iter aggressus est. flante uero uento prospero
 ad portum anglie cum tubis perforantibus
 gloriose applicuit. Pedibus autem in sicco
 positus et relictis ibidem nauibus usque ad
 regis presentiam peruenit.

Rex autem Edwardus uadens in occursum
 eius suscepit eum cum summo honore
 Cum que Anthonius causam sui Itineris
 regi insinuasset ipse Rex nimio repletus
 gaudio ait ad eum Optime adimplebo ergo
 ego desiderium anime eius et patris
 tui preceptis in omnibus obtemperabo

Determinit autem idem Rex eundem Anthonium
 secum

secum in curia sua per aliquot dies ut exploraret militaris exercitii causa virtutem suae militiae in Castellanijs Tiocinijs et aliorum suorum generibus Congregavit etiam Rex robustos et fortes sui regni et opposuit eos Anthonio cum suis quadringentis fortibus ut unus alium in virtute et ludo superaret

Juxta conductum ergo regis modo belli praeludia inchoavit modo cursus modo discursus Interdum bella plerique fugam simulant omnique ludorum genere exercitati nichil quod animo occurrebat intactum relinquerebant

Vident ergo rex potentiam eiusdem Anthonii et nobilitatem ac virtutem maximam militiae suae militiae promisit se obtemperaturum Determinato tempore negotio sibi prius intumato In conspectu etiam eius ducta est Margareta soror eiusdem regis quae accipiens munera sibi oblata preciosa valde praebuit in omnibus assensum

De egrotatione et obitu ducis Philippi Burgundiae

Eodem anno praefato scilicet anno Domini M^o CCC^o LXVII° Philippus rex dux Burgundiae existens in brugis in flandria cepit repente egrotari Carololo filio suo existente in gaudaio

Barones vero qui secum brugis erant sperantes auxilio medicorum ipsum convalescere non statim intumaverunt Carolo filio suo propter meliorem infirmitatem patris

Sed

Sed **xv.** die mensis Junii quae erat tertia dies infirmitatis suae cepit in tantum premi et gravari quod medicis de vita eius desperare ceperunt

Ottomani omnes statim festinanter miserunt ad Carolum filium suum in gardano existentem annunciantes Doktorae sibi si vellet principem patrum suum vivum videre quod omni dilatione postposita celerrime Brugis veniret

Interim ipsum Dominicus ^(sic) sacramentum inimentum in unguis fecerunt quibus completis statim agonizare cepit Carolus vero his perceptis tam festinanter a gardano Brugis equitavit quod omnes suos fere militares pre nimia festinatione pre-equitavit et antecessit habens et requirens in via preter primum suum equum duos fortes alios equos

Veniensque Brugis agonizantem ipsum invenit qui largissime flens complofis manibus ipsum animavit quantum potuit in passione Christi Quo eodem die defuncto et expirato statim Carolus irruens super venerandum ^(sic) regalem faciem eius cepit osculari et osculare quod omnes presentes ad fletum provocavit

Inventa vero fuit sub pulvinari quedam cedula et ut fertur propria manu ipsius conscripta quae per modum testamenti filio suo porrigi petijt cedula vero continebat ista subsequens metra

Imperium Carole fili tibi grande relinquo
Pacatum prorsus opulentum plebs refertum

Per

Per multos annos vivens gessi prelia multa
 Victor et insignem habens super hoste triumphum
 Illustres cleros sincero vulgus amore
 Semper dilexi nunc me requirator olimphi
 Evocat hinc animum reddo michi quam dedit olim
 Patria fili nemo tibi bella creabit
 Et si aliquis cupiat hinc non audere licbit
 Non sis exactor populorum sed pius actor
 Iusticie timendo decem saluaberis inde
 Pace friens mundi illicita prelia vita
 Vive, vale fili morieris quod memor eris
 Devotis precibus pro me rogitare memento
 Ad Christum Dominum pro nobis hic crucifixum
 Ut michi prestare dignetur gaudia celi. amen

Hic igitur gloriosissimus dux Philippus co-
 mitatum Hollandie in maxima tranquillita-
 te pacis gloriose vixit ferme quadraginta an-
 nis compressis per suam prudentiam undique
 parcialitatibus videlicet. Roce et cabellianis
 Gubernavit autem Burgundie Ducatum
 annis quinquaginta octo nomen matris eius
 Margareta filia Alberti ducis Bavarie comi-
 tis Hannonie Hollandie Flandie. Quinde-
 cim annorum erat quando occisus est Johannes
 dux Burgundie pater eius a rege francie

Is autem Philippus dux princeps erat multum
 inclitus et famosus ac gloriosus valde statura
 procerus virtute robustus aspectu decorus corde
 magnanimus largus elemosinarius et in dan-
 do largifluis consilio caitus In causis ju-
 dicialibus valde discretus amator cleri deditus
 cultui diuino et multis fretus virtutum insig-
 nijs qui primogenitores et antecessores patres
 suos in diuitijs gloria maiestate et potestate ex-
 cessit et virtutibus superavit in tantum quod
 sibi

sibi similis non solum erat. In Christianitate verum etiam multi Christianorum Regem non poterant sibi coequari in divitijs gloria et potestate.

Hic etiam habebat in diversis suarum provinciarum urbibus diversa animalia ferocia videlicet leones apros specialiter tamen in palatio suo bruxellensi erant quamplures bestie silvarum cervi Lepusculi et huiusmodi.

Item exceptis his omnibus habuit etiam apud se quendam gigantem magne stature quem etiam secum duxit ad Hollandiam cum introduceret filium suum in episcopatum traiectensem.

Etiam habuit penes se quosdam turcos paganos quos tamen postea baptizari fecit et ad fidem convertit.

Quum ergo idem illustrissimus Philippus magnus expirasset in conspectu filii sui Caroli ipse Carolus arrepto sigillo patris sui defuncti confregit illud quibus gestis stravit caballos suos electissimos et in eadem nocte cum equo stratili indefinenter studuit equitare ad urbem Rijsele. In qua erant exceptis plerisque alijs locis thesauri infiniti absconditi et specialiter erat ibi in castro eiusdem urbis quedam turris mirae fortitudinis totaliter auro repleta ad cuius ianuam et seras impressit suum sigillum seu signaculum nec non et dereliquit ibidem custodes qui custodirent hanc turrim usque ad suum reditum quibus peractis rediit ad urbem Brugas ut celebraret exequias patris sui ducis.

Quum ergo reversus foret ad patrem precepit fer-

- fuis suis^x medicis ut condirent suum genitorem
 aromatibus Quo facto celebravit in mira solen-
 nitate exequias patris lictiofis funeralibus non
 enim fuit aliqua ecclesia in omnibus suis pro-
 uincijs in qua non in magna pompositate
 celebrate ~~fuit~~^{fuisset} eius exequie

Sepultus est autem in tumba de ere mirabili ar-
 tificio opere fisorio fabri facta

Dominus autem Anthonius Bastardus adhuc
 existens in Anglia audiens Philippum ducem
 patrem suum migrasse citius quo potuit re-
 meavit cum suis gloriose ad terram propriam

Itaque altera die cum magna solennitate exe-
 quie ipsius in ecclesia sancti Donatiani in brū-
 gis celebrantur In qua nobile corpus ipsius
 balsamo et aromatibus conditum insepultum
 multis annis permansit locatus ante sum-
 mum altare eo quod Carolus filius eius quod
 multis arduis causis occupatus In Burgun-
 dia in ciuitate diuionensi in monasterio char-
 tisiensium sepeliri petijt et voluit penes in-
 clitum patrem suum Johannem ducem Bur-
 gundie et Philippum auum suum ducem
 Burgundie ibidem in eodem monasterio quies-
 centes

Sed cor ipsius auro et argento decoratum mis-
 sum fuit ut petierat In Therusalem in
 loco caluarie in ecclesia Dominice resur-
 rectionis per episcopum Atrebatensem
 cum magno statu et familia ac cum
 multis cleroijs et Intestina vero eius re-
 condita fuerunt in quodam mundo vase ⁱⁿ ec-
 clesia sancti Donatiani in brugis ante summum
 altare cuius anima requiescat in pace Amen

Cuius

Quibus obitus anni notantur in his metris
 Fle Brabant Holland Burgundia Flandria Zeeland
 Plangant et galli de tanti morte Philippi
 Vel in isto metro
 Ecce ducis vite flet Flandria morte Philippi
 Etiam in his metris
 Tristitia plena Brabantia planta ferena
 De mortis pena ducis eius flet stat egena
 Etiam in hoc metro
 Heu flos militie presidens brigis cecidit fle
 Vel in his metris
 Vivibus heu quantis Burgundia flet sine pacis
 Principis Inuncti ducis eius morte Philippi
 Vel in isto metro
 Incidit in necis os fle nobilium caput et flos
 Vel in isto metro
 Brabant valde dolet ach morte sui ducis ac flet

Duo folia in ipso Codice
vacua erant relicta.
Sequentia alia manu
ad calcem Codicis erant
subiecta.

Carolus dei gratia Dux Burgundie Lotharingie
Brabantie Lymburgie Lucemburgie comes Flan-
drie Arthesie Burgundie Palatinus Hannonie
Hollandie Zeelandie Namurei Belonion et de
Ghijfen Marchio sacris imperii Dominus Fri-
sie Salinis Machlinie et de Arkel et cas. Cele-
bratis dolorose exequijs Burgis in ecclesia sanc-
ti Donatiani Ducis Philippi patris sui venit
in Gandavo principali civitate totius Flandrie
ubi in profesto apostolorum Petri et Pauli
solemniter homagiabatur ante meridie ut co-
mes Flandrie suo regaliter homagiato statim
venerunt gandavenses ante domum et palatium
Principis cum multis milibus armigerorum
volentes priora privilegia plebicite et libertates
abstracta et deleta a duce patre suo rehabere
et recuperare antequam recederent ab illo Et li-
cet Carolus Dux miserat ad eos quatuor de suis
precipiis consiliarijs ad mitigandum furo-
rem ipsorum eo quod alio tempore deliberatas
libenter ad profectum ipsorum conferret eis
non contentati fere cogebant ipsum consentire
in omnibus beneplacitis ipsorum quod valde
displicuit sibi et suis nobilibus sic quod irato
animo recessit a gandavo

Tumultus ingens cepit oriri in civitate nam
Burgenses ad arma concitantes festinauerunt
extemplo

exemplo portas Urbis claudere et valvas obstruere Deinde destruens et ad terram projiciens theolatorium salis edificatam a Philippo Duce patre Caroli prescripti alterius processerunt cum LX. vexillis una agmine et cum impetu in foro eiusdem civitatis ante hospitium iam dicti Ducis vociferantes atque dicentes ubi sunt grassatores et rectores civitatis qui communitatem censibus aggravant et opprimunt educantur perquirantur et interficiantur coram omni multitudine

Carolus autem Dux huius discordie sinistram famam percipiens quantocius in equo ad eos solus properavit et cum virga quam manu gerebat nitentur eos eicere de foro civitatis illi autem minime attendentes ad eius precepta et nolentes retrocedere perstiterunt immobiles quapropter ipse Dux quamplurimum anxius extitit Quod cernens Ludovicus Dominus de Gruijthuijfen preses Hollandie celeriter nimis descendit ad eum et inquantum potuit conabatur eum reducere ad hospitium ne perimeretur a tumultuoso populo

Videns autem Dux populum importunis clamoribus instare pro libertatibus et privilegiis obtinendis concessit coactus que ab ipsis petita sunt excepto quod non permitteret aliquem trucidari et pacifice reversus est unusquisque in domum suam

Igitur cunctis negotiis republice prudenter expeditis Carolus Dux irato animo recessit gandavo

Deinde

Deinde brugis Post hoc feria secunda sequenti
honorabatur in Denremonda

Cum enim Carolus Dux esset in Denremonda
reuocauit atque cassauit per legationem omnia
priuilegia gaudauensibus concessa eo quod per
tumultum ~~et~~ obtinuissent

Et feria sexta sequenti in Mechlinia Deinde
non multis diebus obuolutis & urgentes ciui-
ti^{bus} Mechliniensi ceperunt ciuile bellum in-
choare nam tumultuantes in alterutram confur-
reserunt aduersus rectores ciuitatis et in manu
~~valida~~ valida expulerunt eos ab urbe pre-
nominata Quinimo et domum Domini Jo-
hannis de Mäsen militis facultati ciuitatis op-
pugnantes usque ad solium destruxerunt

Quod factum dum Carolus Dux percepisset
frenuit in iracundiam magnam et pro tali
tumultu mechliniam cum roborata manu
festinanter adiens seditiosos Viros apprehen-
dit et contra eos mortis sententiam protulit
Cumque ad locum ducti essent ubi fuerant
plectendi quidam opprobati Viri cum ciui-
tate et tota communitate aduenerunt et per
maximas instantias obtinuerunt de criminibus
suis plenariam remissionem tam pro decol-
landis quam ipsorum ciuibus sub hac for-
ma uidelicet ut omnia destructa redificaren-
tur nec non et omnia priuilegia amitte-
rent prescriptis temporibus ~~ad~~ habi-
ta Insuper et pro contumelia illata pre-
fato Duci tribuerent triginta milia Leo-
num in monete auree istis promissis omnia
ad salubrem pacem sunt redacta

Deinde feria sexta sequenti in Lauanio ut Dux
Brabantie

Postea

Postea vero altera die Margarete Virginis
 que fuit feria tertia homagiabatur brüsselle

Igitur cum Carolus Dux Brüsselle aliquan-
 tem moram faceret ecce gardarienses ibi-
 dem aduenient adueniunt et de crimine
 lese maiestatis veniam postulantes emen-
 dam promittunt. Quis obtenta venia reuer-
 tuntur in ciuitatem suam sic tamen saluis
 saluandis quod omnia pristinis temporibus
 confracta repararentur nec non et suam
 diffinitiuam sententiam super ^{sup}proscrip-
 tam expectarent.

Postea Antwerpie

Post hoc in Flannonia homagiabatur Valen-
 cie et Berghe et ubique nobiliter cum mag-
 na solemnitate receptus fuit

Postea veniens in episcopatu Leodiensi cum
 multis armigeris homagiatus in publico
 Campo fuit ut Dux Sincenburgens a
 comitibus baronibus militibus vasallis et
 a primoribus ciuitatum ducatus

Novissime tendens contra regem francie
 premissis exercitibus homagiatus fuit in
 Hagha comitis ut comes Hollandie ab
 omnibus burgmagistris et consulatibus
 principalem ciuitatum Hollandie utpote
 a Dordracensibus Haerlemensibus Delf-
 sensibus Lejdensibus Amsterdammensibus
 et Gaudentensibus

Postea tamen anno Domini M^o IIII° LXXII°
 pergens

† Fuit attamen in
Flandria postea
homagatus,

pergens de Gorinchem Dordracum cum grande
letitia ibidem fuit homagiatum & utpote in
Middelburch et Tiericree antequam in Hol-
landia De civis exaltatione et homagiatione
habentur hec metra in quibus comprehen-
diuntur anni

Carolus ecce pio patre defuncto dominatur
Vel in isto metro

Ecce pater qualis Carolus natus modo talis
Etiam in his metris

Nonne modo princeps presignis et inclita proles
Charolus attente patrias regit ut pater ante

Etiam in hoc metro

Cessa flere gemens vivit Carolus leo scandens

Etiam in hoc metro

Clare mas Carolus leo princeps ut pater eius
Vel in isto metro

Ecce modo Charolus hic nobis est bene ventus

Hic enim Carolus iuvenili flore vernans
princeps erat valde inclitus et famosus ser-
mone facundus ingenio clarus equivoctus
iusticiarius in consilio circumspectus et
in universa morum honestate preclarus
Hic dum cum mira solemnitate in Gandavo ho-
magiaretur et reciperetur pro vero principe et co-
mite Flandrie cum eodem duce introducti sunt
ut quidam afferunt octingenti milia qui propter
eorum demerita temporibus preteritis exilati
seu proscripti fuerant a civitate iam dicta qui-
bus omnibus ipse Dux gratiam ostendens ve-
niam tribuit de commissis

Denique defuncto pio principe Philippo Duce
Burgundie ut dictum est statim Leodienses
iterum

iterum vacillant a fide et obedientia ducis Caro-
 li et nepotis sui Ludovici episcopi ipsorum
 contra ~~iusjurandum~~ iusjurandum et promissam sigilla-
 tam fidelitatem et rebellant ordinantes in
 plerisque oppidis et villis publice publicos
 caminos et fornaces impletas igne in quem
 ignem more ^{unius} anime facte proiecerunt
 animam Philippi Ducis ac si demones cam
 a Deo damnatam propter peccata commissa in
 diocesi Leodiensi projecissent in infernum eter-
 naliter cruciandam. Insuper cantabant deri-
 soria carmina ficta et composita per ipsos in-
 confusionem damnationis ducis prefati. Prete-
 rea cum cophinis fictivum et racemorum com-
 pulfabant more campanarum pro salute ani-
 me sue in opprobrium et confusionem Du-
 cis Philippi iam defuncti et Caroli Ducis
 filii sui ultra predicta mala intrave-
 runt armata manu in finibus Brabantie
 Lymburgie et Namurci quos diurnatim ex-
 pugnando commiserunt magne depopulatio-
 nis excidium de quibus pro beneplacito ipso-
 rum acceperunt magnam predam multo-
 mode facultatis occisis et captis multis in-
 cantis et innocentibus. Hec et infinita ma-
 la alia perpetrantes per totam estatem ultra
 pacem factam gaudebant in transgressionibus
 et malitijs ipsorum scientes iam Caro-
 lum novellum ducem Burgundie defuncto
 Duce patre suo plerisque arduis causis oc-
 cupatum propter diversos principatus suos.
 Hec enim predicta commiserunt Leodienses
 instigatione maligna Rasonis Domini de
 Heer Domini Johannis de Wilde Domini
 Fleriberti filii Domini Baer Domini de
 Joerleth militum

De rebellionē Leodiensium
contra Carolū Dūcem

119

Anno Domini M^o IIIe LXVII. graue bellum de nouo inter Carolū dūcem et Leodienses fū-
rexit quōd hāc de causā postea pillūlasse nar-
ratur. Viuente igitur Philippo Duce erat quidam
Johannes cognomento trappentier nobi-
lis genere dūces in temporalibus quondam bur-
gimaster ciuitatis Dijonantensis post cuius
destructionem idem Johannes trappentier a Jo-
hanne Duce castellanus effectus est in quodam
castro cuius media pars erat sub parte iam
dicti dūcis et altera pars sub ditiane Domini
Ludouici episcopi Leodiensis

Cū ergo Leodienses audissent hūc virū
in gratiam dūcis Philippi esse susceptum et
ab eodem dūce sic exaltatum suspicati sūnt eum
esse hostem totius dioecesis Leodiensis et quōd
ipse dolose tradidisset oppidum Dijonantense in
manibus prefati dūcis quā ob rem conceper-
unt inuidie zelū aduersus eundem probum
virū premeditantes quāliter eidem possent in-
ferre mortis interitum

Consilio inuito corruerunt unum de familiaris
iam dicti Johannis pro quodam summa pecu-
nie quatenus Leodiensibus prefatum castella-
num cū suo castro dolose traderet oportuno
tempore nec moram facientes Leodienses in
romanū valida die optata ibidem adfūnt et a predicto
traditore intronissi et capto predicto viro dūserunt
eundem captiuiū ad Leodiensem urbem castrum
vero captiui commiserunt satellitibus suis tūen-
dum contra incursions hostiū

Quod et dūcem Philippum minime latuit
nam

nam idem Dux absque ulla mora festinavit
 circulares et nuncios suos velocissimos Leodium
 et comminatus est eos, quia cum nuncijs suis
 insinuarit Leodiensibus quod hinc castellano
 non inferrent aliquam aliam penam quam
 ipsi e contrario optarent inferri suis nobiliori-
 bus quinquaginta obsidibus in captivitate
 existentibus apud eundem Ducem et visis
 comminatorijs literis seruaerunt in vinculis
 prefatum castellanum. Et quia pluri-
 mum anxii facti sunt ideo non sunt ausi ei-
 dem inferre innocentem mortem timentes
 occisionem suorum nobilium apud prefatum
 Ducem in captivitate existentium

Sed audito in Leodio quod Carolus regnaret
 pro Philippo patre suo et quod Philippus
 Dux obisset dixerunt eo mortuo Diabolus nos-
 ter et antequam antiquus hostis mortuus
 est heu heu us quid tam diu vixit cum
 non in preteritis temporibus mortuus est
 venite conglobemur in unum pariter et ex-
 tinguemus licet nam eius venite rebellemus
 contra Carolum filium suum si forte prena-
 lebimus contra eum quoniam et hic con-
 trarius est operibus nostris

Terminato itaque consilio decreverunt callide
 et occulte rebellare adversus prenominatam
 Carolum Ducem

Capitanei vero et principaliores principes
 huius rebellionis fuerunt duo ferocissimi et
 immanissimi milites videlicet Dominus La-
 so et Dominus Bara qui etiam sustentave-
 rant omnem rebellionem pristinis tempo-
 ribus habitam

igitur

Igitur Leodienses primum opus inchoantes in-
 =nate rebellionis adduxerunt prefatum Johan-
 nem trappentier de custodia ~~in~~ carceris et ad
 mortem eum. Damnantes innocenter occiderunt
 sed et nec sic satiati de eius morte corpus eius
 mortuum tanquam traditorem civitatis disjo-
 nantes in quatuor partes diriferunt et
 in scandalum sui generis in publico sic parti-
 tum suspenderunt

Cum ergo sic obstinati et obcecati essent in
 malitia tertiam summam pecuniarum que
 debebatur duci Burgundie pro rebellionibus
 pristinis non plenarie nec debito modo perso-
 luerunt Verum etiam quinquaginta nobilio-
 res totius diocesis obsolescentes apud eun-
 dem Ducem ad eiusdem Ducis instantiam
 permutare noluerunt et recisarunt mit-
 tere alios loco eorum

Quinimo ad tantam dementiam pervenerunt
 quod quicumque aliud persuadebat in consilio
 quod iam ut premititur decretum fuit sine
 mora tanquam conspiratorem illum crude-
 liter ~~trude~~ trucidabant et quicumque de pace
 servanda ausus fuit aperire os suum seu
 aliquid de futuris in prospera proferre, hunc
 sine mora nocturnis temporibus de lecto vi-
 rapientes coram omni multitudine die sequente
 interficiebant

Et sic non tantum facti sunt crudeles in ex-
 traneos sed et crudelissimi in seipso non at-
 tendentes saluatoris dictum omne regnum
 in se dirisum desolabitur Sic ergo exemplo
 Achab Regis Thrael insipientes et stulti
 facti sunt Nam sicut Achab odio habebat

Micheam

Micheam prophetam Domini eo quod sibi veritatem prophetabat et casurum in bello denunciabat et diligebat falsos prophetas quia mendacia prophetabant dicentes Ascende proffere ad preliandum in Rameth galaam et cet.

Sic et Leodienses odio habebant eos qui veritatem denudabant et diligebant qui ipsos in flagitijs suis beatos predicabant et applaudebant et impletum est in Leodiensibus illud verbum sapientis Argue sapientem et diliget te. Tinecrepa stultum et odio habebit te.

Quod plura? probos et discretos inter ficientes bonis hominibus hostes fuerunt

De transfugio quorundam Leodiensium ad Carolum Ducem et malitia Leodiensium, et de muliere fatua a Leodiensibus delusa

Cum autem viri timorati et timentes Deum in Leodio commorantes cernerent increuisse mala et quod impleta esset Leodiensium malitia subtraxerunt se de consilijs iniquorum quia ipsi statuebant sermonem propheticum Cum sancto sanctus eris, et cet quoniam inobrem tempore ad hoc nocte clanculo de urbe prorumpentes fugam inierunt Quorundam quidam ad Dominum Ludovicum episcopum profecti sunt et alii ad Carolum Ducem peruenientes eorum protectionibus fulciri cupiebant malentes cum ipsis stare in tranquillitate pacis quam cum perveris Leodiensibus perseverare sub interdicto Domini Pape non enim tantum in preteritis temporibus contra Ducem Burgenfes rebellauerant sed et aduersus Dominum apostolicum

apostolorum rebellati sunt nolentes recipere in episcopum quem ipse eis ordinaverat quia de re ab eodem Domino apostolico interdicti sunt cuius sententiae adhuc subiciebantur

Leodienses autem cum vidissent se a quibusdam desertos indignati sunt valde quia omnia quae relicta sunt in urbe a praefatis profugis rapientes suis satellitibus distribuerunt Sed nec sic ferocitates eorum pectorum mitigari potuerunt quinimo suspenderunt etiam statuas seu imagines predictorum virorum per eorum pedes in patibulis in aedibus depictis in quo scriptura talis circumposita erat Si reherberemus eos tali morte plecterentur Quos etiam ~~etiam~~ aedibus suspenderunt in publico ante fores palatii eiusdem urbis quod mirum cum cunctis eorum amicis ~~et~~ valde displicuit

Erat autem ibidem quaedam mulier insana et fatua dormiens nocturnis temporibus multoties in porticum praefati palatii haec una nocte de somno surgens aedibus praedictos de loco ^{suo} abstulit et ad terram projiciens picturam cuius redegit ad nihilum Quod altera die Leodienses considerantes quasi furiosi effecti sunt estimantes hoc esse factum ab amicis predictorum virorum Quare concurrentes in armis que rebant actorem rei dicentes Quis perpetravit malum hoc Quisnam facit hanc rem. Ubi est ille et murmur multum erat de operis actore in turba Sed cum cognovissent hoc esse factum a muliere iam dicta statuerunt eam in medio et dixerunt ei quare tu pessima haec

hec operata est quibus illa respondit et quare
 vos suspendistis illos tam scandalose qui dice-
 runt quia malefici et traditores sunt At
 illa non sunt malefici sed sunt vobis me-
 liores quia et vos malefici estis. Tunc indig-
 nans capitaneis eorum ait ad satellites
 suos accipite eam et reddite ei vicissitudi-
 nem pro hac re facient quancocius ministri
 crudeliter Domino crudeliori nam trahen-
 tes eam immaniter per vias et plateas civi-
 tatis aliquando pedibus ad terram proster-
 nebant et aliquando turpiter denudantes
 inpuriose deludebant ac multis malis la-
 cessiti sunt

Tandem cum semimortua reducta esset ad
 hospitalium domum in qua extranei paupe-
 res hospitabantur et a materna domus ad
 ignem calefacta foret refocillata est. Leodien-
 ses vero fecerunt asserem de novo pingi et
 suspenderunt iterum in loco pristino

Hec et alia multa mala operati sunt in
 civibus suis quae omnia brevitate causa
 pretereo

Demum scientes Lidovicum episcopum
 ipsorum cum multis suorum esse in cas-
 tro et oppido Hocij quod oppidum semper
 firmiter et fideliter in pace steterat cum
 episcopo ipsorum et cum principe Caro-
 lo scientes ipsum absque armigeris et spe-
 ciali custodia ibidem quiescere congregato
 magno satellitio secretae nocturno
 tempore improvisae ante oppidum Hocij
 quod sagaciter premissis aliquibus suorum
 in

in eodem oppido ceperunt potenter et nequiter
idem improvisum oppidum nihil mali
suspiciens contra Leodienses sperantes
episcopum ipsorum improvisum in eo
capere vel trucidare. Idem oppidum cre-
bris molestationibus infestant.

E contra vero episcopus cum oppidanis
egregie defensavit sed hoc parum ei pro-
fuit quia oppidani erant inter se discordes
media autem pars oppidanorum fauebat
Leodiensibus altera pars episcopo Leodienses
ergo potenter circumvallantes predictum
oppidum tandem in obsidione perseveraverunt
usque dum prock dolor intromissi sunt
a suis fauentibus. Quod et factum est
circa festum exaltationis sancte crucis
eiusdem anni cum quasi per duas septi-
manas predictum oppidum impugnassent.

Hii vero qui Domino episcopo fauebant
videntes Leodienses intromissos anxati sunt
sed resurientes audacter vires ceperunt ex-
templo cum bipensibus, securibus
malleis varias portarum infringere seras
de ianuis euellere et vectes ferreas atterere
et episcopalem cinerem per aliam viam
emittere.

Sed episcopus occupata una parte oppidi
suscitatus et ex clamoribus armigero-
rum celerrime surgens induens se festi-
mentis suis occultavit se parum sed
videns quod oppidum vicissent et castrum
nitebantur expugnare ad occidendum ipsum
eo quod assultum contra castrum fecerunt
statim per secretam semitam sine metho-
dum

dum exiens adiutorio suorum circosati equo incognitus deo volente per fugam et manibus ipsorum dilapsus cum maximo periculo cum paucis viis evasit nam per devia equitans cum grandi labore et periculo Namurcum venit

Leodienses vero in veritate audientes episcopum evasisse irati nimis suburbia^{et} parvam civitatem in favillam ignis redigerunt occisis multis honestis oppidanis amicis episcopi cum magno lixore insuper maiorem civitatem cum castro per direptionem spoliaverunt ^{quod} eo quod cum traiectionibus faciebant episcopo potius quam ipsis

Quibus flebiliter gestis commiserunt suis complicibus iam dictum oppidum defendendum contra episcopum et suos fautores

Sicque hijs expletis cum magno spolio redemptes ~~et~~ ^{un} oñabant gaudebant et letabantur in rebus suis pessimis

Itaque illustrissimus princeps Carolus Dux Burgundie et cet. prefata veridica relatione percipiens iratus nimis aggregavit valentes armigeros ac infinitos milites stipendiarios viros strenuos et audaces cum quibus totum episcopatum et civitatem leodiensem in solitudinem redigeret

Decrevit attamen primitus obsidere oppidum sancte Tridonis magnam et forte eo quod ipsi principales fuerunt cum civitate

cum civitate Leodiensi in Hocij ad capiendum vel occidendum episcopum ipsorum

Quod Leodienfes percipientes munierunt die noctuque firmiter idem oppidum cum multis requisitis infuper promiserunt incolis sancti Tridonis firmissimam facere assistentiam ad liberandum eos vel ad dissolvendum obsidionem

Igitur eodem anno scilicet M^o IIII° LXVII° decima tertia die mensis octobris idem dux in signis varijs et tubis stridentibus secedens cum toto suo exercitu a Brucella Lovanium et a Lovanio ut princeps irriterritus intrauit territorium leodiense propter infidelitatem et rebellionem eorundem

Premisit attamen cum capitaneis fere totum exercitum et diffudit per episcopatum ipso manente in Thenis id est Thienen qui fere cuncta eo igne et ferro demoliti fuerunt qui dehinc anno pretacto in profesto sanctorum apostolorum Symonis et Iuda obsedit corporaliter stricteffime per girum oppidum sancti tridonis

Contra vero Leodienfes horum omnium prescii congregati venerunt cum XII. mil. armatorum cum tentorijs et papilionibus et ceteris armis bellicis ac cum copia vidualium vini ceruise bladorum ceterorumque eduliorum ad succurrendum prefatam obseffo oppido etiam ad invadendum improvisum ut arbitrabantur prefatum Carolum Ducem in quorum comitatu leodienfes habebant etiam sacerdotes canonicos et monachos et precipue factores et amicos Ducis et episcopi quos sub pena capitali illos secum contra Ducem ad bellum procedere

cedere ordinantes eos in fronte et acie belli precipientes et precursantes publice in Leodio ante exitum ipsorum quod si aliquis invito bello fugeret a ~~pro~~ prelio etiam cuiuscumque status esset occideretur et privaretur omnibus bonis suis temporalibus

Itaque venientes cum vexillis et bucinis per strepentibus etiam in profesto apostolorum Symonis et Iudae valde animose ad succurrendum oppido Carolus Dux aduentum et multitudinem ipsorum per exploratores recognoscens manente obsidione occurfare eis advenientibus cum belli gravibus equester et pedester cum fulgidis vexillis et tubis horronis

Quibus in invicem circa horam vesperorum conglomeratis inhorruit cruentum bellum Quod videns Dominus Raso summus capitaneus Leodiensium licet met ^(sua) preconizare procuravit quod fugientes a prelio occiderentur et privarentur bonis temporalibus ipsorum tamen ipse inchoato bello accipiens magnam pecuniam civitatis Leodiensis nunquam reuersurus fugam inijt cum dedecore cum suis pergens ad franciam dimissis omnibus Leodiensibus in periculo mortis

Quod ceteri Leodienses attendentes consimiliter fugam arripuerunt quantoties potuerunt versus Leodium dimissis ibidem suis tentorijs vinis frumentis cum ceteris edulijis

Corruerunt autem ex parte Leodiensium fugientium et succumbentium circa tria milia inter quos cefi fuerunt Dominus Bara et Haro de Strael vexilliger Leodiensium Dominus de Sorleth miles et filius suus qui

qui fuit canonicus sancti Lamberti qui fuit magnus curialista quem inuitum cogebant secum preliari

Decanus Middelburgensis canonicus sancti Lamberti Roelandus de Heijnsbergh filius naturalis Domini Johannis de Heijnsbergh episcopi Leodiensis cum pluribus alijs

Ordinabantur milites ibidem trecenti de quorum numero fuerunt Johannes Dominus de Cru-nighen Twederus de Montsaert Albertus filius Domini Wilhelmi de Schagon et ~~omnes~~ duo filii Johannis de Werff

Et quia nox instabat ideo non longe Burgundiones persequerentur Leodienses sed redeuntibus victores demptis victualibus et ceteris bellicis machinis inuenierunt centum Bombardos et multa vexilla contuberniorum Leodiensium que omnia secum adducunt exerunt vexilla ante obsessum oppidum in confusione ipsorum et cum Bombardis valde terribiter obsessum per totam noctem quassauerunt oppidum

Altero vero die scilicet in festo sanctorum apostolorum Simonis et Iude quod erat feria quinta illustris Adolphus de clivis Dominus de Rauesteijn audiens quingentos Leodienses latitantes in quodam dumeto statim eos cum grandi exercitu per girum circumcinctos debellavit et occidit

Sed ante obsessum oppidi sancti tradonit Carolus Dux per suos vicit potentes oppidum Berin ghen quod et funditus destruxit

Insuper vicit oppidum Borghloon quod expoliatum sibi

sibi retinuit et ~~domis~~ ac armigeris suis implevit et firmiter contra Leodiens munivit

De obsidione sancti Tridonis

127
Anno domini m^o m^o lxxvii^o Dominus apostolicus Paulus huius nominis secundus audiens Philippum Ducem ab hoc seculo inigrasse et Carolum strenuum principem eiusdem filium regni gubernacula suscepisse quamplurimum gauisus est quia destinavit ad prefatum Carolum Ducem cum quodam legato sedis apostolice congratulationis literas quinssimo supplici prece ammonuit fidelitatem eiusdem ducis scribens ei de prophana Leodiensium gente quatenus adversus populum predictum sine militie gladium denudaret et cum armato satellitio redderet ad obedientiam sancte matris ecclesie eo quod eadem gens usque in hodiernum diem per obstinatum malitiam in inter dicto pape perseveraverat et ut eo ferventius cum suis ad ~~hoc~~ hoc animetur concessio sedis apostolice ^(sic) perficienda ~~est~~ eis in remissionem omnium peccaminum suorum indulget auxilio dei hoc annuente

f. proficere de
Igitur idem gloriosus Dux Carolus auctoritate sedis apostolice sic roboratus exercitum aggregari iussit grandem nimis valde Comitem Wilhelmum de Blanckenhem bellicosum virum cum infinitis alijs militibus ex diversis provincijs congregatis pro stipendijs largissimis sibi adiunxit

Nec non et comitem de Nassauwen cum nobilibus et vasallis Brabantie in unam conglobavit

Quinnimo et ex Hollandia acerrimos belatores attraxit de quibus capitanei principes erant Ludovicus

Ludovicus Dominus de Gruijthuisen p̄fēs
 Hollandie Comes Wolffardus de Bochhem
 cū patre suo Henrico Domino de Veer Jo-
 hannes Dominus de Cruiuinghen Adrianus
 de Broffel Dominus de Bredam Dominus
 Twederus de Moutfoort Dominus Arnoldus
 de Sweten et duo filii Domini Wilhelmi de
 Schagffen videlicet Albertus et Wilhelmus Do-
 minus Florentius Bastardus comitis aesterū-
 andie nec non et duo filii Johannis de Werff
 scilicet Wilhelmus et Johannes. quōd plura?

Omnes p̄fate proceres et barones ac milites
 ex omnibus suis provinciis in unum congregare
 st̄dierūt.

Quibus omnibus congregatis decretum est primo
 comitatum de Loon esse iniudendum

Pro quo sciendum quod idem comitatus olim
 gubernabatur a comitibus hereditariis eiusdem
 provincie et terre sicut patet supra ^{libro} facta de
 Ludovico comite de Loon qui Hollandiam
 impugnabat sed aliquibus annis post eius mor-
 tem incorporatus fuit episcopatus Leodiensi
 de cuius civis comitatu Johannes de Arkel
 episcopus Leodiensis fuit ut episcopus
 primus comes illius comitatus quia propter
 cum Leodiensibus etiam minime rebellabant

Igitur congregata universa expeditione nume-
 rata sunt centum milia et triginta duo milia
 caballorum deo equitum preter pedestrem exer-
 citum qui erant viri fortissimi et doctissimi
 ad bellum

Cum proficiscendi dies instaret Carolus glorio-
 sus Dns assumpto secum legato sedis apostolice
 ut eius auctoritate fulciretur profectus est ipse
 et

et omnis immensus immensus exercitus prope
festum sancti Francisci anno prenominate
cum curribus et equitibus ac sagittarijs in veu-
lis choruscantibus et tubis clangentibus.

In eum itaque finem extra Lonanium per-
gens tam ornatissime visus est iter arripere
ut neque crederetur habuisse parem in lon-
ginqvis regionibus Architectentium precessit
fortitudo et pulcher acervus nobilium fe-
quebatur adderat ^(sic) Bastardus Anthonius nec
belliger Adolphus se absentavit cateriatim
omnes armaverunt Sed octo iuvenes post Du-
cem viciniore fuerunt iste francie lilium
in vertice galee gestavit illi Hollandie fland-
rie Brabantie Fannonie insignia alii
alia signa partaverunt rutilantia

Sed ipsemet Carolus invictissimus non venit
in armis quin inter ceteros ornatior reddere-
tur istum igitur ornatum

Assumpsit de domo et thesauro suo mal-
tum nimis et processit ut iret in unum
sa virtute sua et venit et applicuit cum
expeditione prescripta comitatum de Loon
seditque gubernacula sua cum tentorijs ^(sic) et
pavilionibus prope oppidum sancti Tridonis

Oppidum vero sancti Tridonis clausum
erat atque munitum et nullus egredi audebat
propter timorem magni exercitus Caroli du-
cis

Carolus autem divisit exercitum suum in tres
turmas Prime igitur turma capitaneam
prefecit Adolphum sepedictum Dominum
de Ravesteijn Secundam commisit Antho-
nio

nio Bastardo fratri suo regendam tertiam vero turmam ipse ~~per~~ int gubernabat quo diverso diversis machinis ad hoc preparatis horribiliter oppugnabant civitatem

Contra vero oppidani circum obsessum oppidum defendere et forenses hostes amunitione presidii cum sagittis et fundibulis profugare curaverunt Et ecce una die vultu tempore obsidionis prefate civitatis contigit auram nimis esse nebulosam et intemperatam et pluviosam sic quod civitatenfes forenses hostes clare videre non poterant

Quapropter Carolus Dux proponens in animo suo eos turpiter deludere adunavit totum exercitum suum seorsum ad australem plagam eiusdem oppidi et ad aquilonarem iussit in plerisque locis prope oppidum copiosius ignem accendi et nullum de suis militibus appropriare prohibuit speculatores autem per pluvie densitatem aspicientes non longe ab oppido ignem in multis locis esse structum asseruerunt rectoribus oppidi totum exercitum prope oppidum circa ignem existere quam ab rem oppidani estimantes universum exercitum adversariorum ibidem existere et adesse emisserunt lapides bombardorum et in magna copia sagittas versus ignem accensum arbitantes magne depopulationis excidium in hostes committere sed hec spes omnino cassata est eo quod labor eorum penitus inutilis reddebatur quoniam ipse Dux cum sua expeditione et commilitonibus in altera parte oppidi securus existens sine lesura aliqua illesus deo sibi auxiliante permansit

Carolus

Carolus itaque Dux in tantum diversis
 occurrionibus et quotidianis affultibus
 balistis bombardis et fundibulis tam
 acriter infestavit oppidum sancti Trudonis
 strictissime obsessum quod fatigatos eos quar-
 ris et obsidione gratiam eius querere co-
 arctavit nam oppidani ex cacumine tur-
 ris videntes Leodienses fugere et succumbe-
 re ut dictum est et vexilla eorum in def-
 pectum ipsorum erecta ante oppidum ip-
 sorum multum anxii et perplexi perpen-
 dentes quod non possent devictis nunc Leo-
 diensibus resistere iusticie atque potestati
 principis Caroli ducis sane consulti per
 amicabiles internuncios hoc modo reconfi-
 liati sunt videlicet quod irent in gratiam
 principis salva vita ipsorum et quod de
 instanti ~~et~~ ^{47. 82} ~~opertum~~ funditus destruerent
 et frangerent portas et muros civitatis
 ac fossata humo implerentur cum in-
 strumentis proprijs et ipsum Ducem pro
 comite de Loon et principem terre accepta-
 rent verum etiam gasas maximas pro
 illata contumelia et iniuria prefato Duci
 tribuerunt insuper prestarent fidelitatem
 mediante solenni iuramento episcopo
 Ludovico et principi et quod nunquam
 in contrarium eis aliquid attentarent
 per se vel per alios sed ~~fideles~~ fideles
 et obediens preceptis episcopi et Ca-
 roli Ducis in omnibus permanerent il-
 lo salvo quod episcopus aut Dux eos defen-
 deret contra quoscumque grassatores et po-
 tentes transgressores

Preterea

Preterea Dux voluit eligere ~~duodecim~~ duodecim cum oppido sancti Tridonis quoscumque vellet et cum illis vellet disponere iuxta beneplacitam suam voluntatem suam occidendo illos vel gratiam conferre eis, voluit autem eligere de consilariis qui communitatem ad rebellionem contra episcopum et ipsum animaverant sed precipuis priorum et nobilium liberati a morte fuerunt sed darent annuatim magnam quotam pecunie duci pro forefactis et damnis principi illatis

Istis sic ordinatis statim oppidani sancti Tridonis valde letati spiritibus Leodiensibus laudaverunt Deum quod sic evaserunt pro-
 timsque in signum obedientie omnes eiserunt portas et occurrentes Duci nudipedes ~~disproportis~~ discooperitis capitibus pro-
 cidentes ante pedes principis petierunt causa pacis dolentes veniam de commissis ir-
 rantes et promittentes literis et sigillis nunquam sibi nec episcopo rebellare

Quos clementis princeps benigne surgere precepit et ipsos se emendare admonuit et indulgit eis ex pio corde illo saluo quod ante ingressum ipsius cum suis nobilibus deiecerent funditis portas ex muro oppidi ipsorum. Quos audito gaudentes redeuntibus laboraverunt die noctaque ad destruendum portas & muros oppidi ipsorum. Itaque disruptis et funditis destruitis destructis ac confractis portis maximaque muro-
 rum parte Dux Carolus solemniter per ipsos fuit introductus

Exercitus

Exercitus vero intrauit per fossata oppidum
eo quod fossata repleta erant muris lapi-
dibus humo et ceteris sterquilanijs et sic
obsidio dissoluta fuit

Acta fuerunt ista anno predicto septima die
postquam ciuitatem obsederat nam sicut
venit Princeps cum suis in profesto Sy-
manis et Iuda quod tunc fuit in feria ter-
tia sic feria secunda sequenti reddiderunt
se pietati et gratie principis sicque illis
triffimus et victoriosissimus Dux infra
septem dies tantam vicit ciuitatem

De campestri bello Leodiensium pro-
pe oppidum sancti Tridonis

122⁶

Auidientes autem Leodienses Carolum Du-
cem cum ingenti copia prepotentis exerci-
tus ad eorum terras applicuisse et ciuita-
tem sancti Tridonis iam ab eodem Duce
off obsessam esse timor irruit super eos
et elanguerunt ~~eos~~ ^{omnes} habitatores eius sed
prefati Dominus Laso et Bara milites crua-
delitate famosi surgentes in medio eorum
animauerunt et confortauerunt eos ad cam-
pestre bellum dicentes congregamini ad
nos et ferte presidium ut expugnemus
hunc exercitum de quo audistis pugnabi-
mus enim contra eos in manu valida
nulli dubium quin peroptime preualebi-
mus contra eos estote viri fortes et ne ti-
meatis a facie eorum quorum denique
decreto consilio preconis voce proclama-
tum est certatim bellica arma tollere et
cum

Interea Carolus Dux et Adolphus princeps
 militie eius ceperunt cum suis turmis et prin-
 cipibus militum a longe ex altera parte cas-
 trorum appropinquare ut totum exercitum
 Leodiensium in ~~una~~ virtute magna ex omni
 parte concluderent et interficerent

Leuantes autem Leodienses procul oculos suos
 viderunt innumerabilem exercitum appropin-
 quare qui cum intellexissent periculum gra-
 uissimum ex omni parte imminere et quod
 undaque iam conclusis essent fugit mens et con-
 siliium ab eis quia solo tremore et metu agi-
 tati fuge presidium sumunt ita ut nul-
 lus cum proximo suo loqueretur sed incli-
 natis capitibus relictis omnibus fugientes
 per vias camporum et silvarum et semitas
 collium festinabant evadere hostes

Videntes autem aduersarii Leodiensem exercitum
 fugere perniciter eos insecuti sunt clangen-
 tibus tubis

Leodienses vero non adiuncti sed precipites
 in fugam ibant quorum multi cum Ra-
 fone in franciam fugerunt multi in lati-
 bulis et filiis vicinarum prouinciarum
 et quia umbra caliginose noctis instabat
 iam precanis voce tubicinatum est non
 nimis longe hostes insequi ne forte essent
 insidie ab hostibus callide posite et occulte
 caderent in ipsos

Contigit autem haec strages non longe a
 monasterio sepperensi ad australem pla-
 gam oppidi sancti Tridonis

Subiectis denique prenomatis oppidis cum
 civitatem

ciuitatem nobilem Tüngresem quondam capit
 totius episcopatus eo quod primitiui episcopi
 in ea cathedrabantur et appellabantur episcopi
 Tüngrensiū decreuerat obsidere et stren-
 uis miles Dominus de Beaumont mar-
 scalcus Būrgūndie cū suo exercitū preces-
 sisset ad circumvallandum ciuitatem venisset que
 in canticinio noctis fere per medium miliare
 prope et apud ciuitatem ut in crastinum
 per girum stricte obsideret eam ecce uenerunt
 ex ciuitate uidi pedes et multum dolentes
 humiliterq; viri tribunicie dignitatis eiusdem
 prefate ciuitatis offerentes flexis genibus pre-
 dicto marscalco Būrgūndie loco et nomine
 gloriose Caroli Ducis omnes clauēs portarū
 Tüngrensiū petentes amaro et contrito corde
 recipi in gratiam principis et quod de ipsis
 de temporalibus bonis et uita ipsorum et de
 ciuitate dissoneret ad uoluntatem principis fi-
 cūti placeret et uellet illo saluo quod iuramentum
 se se uellent obligare sub pena mortis nun-
 quam de cetero contra principem Carolum et
 Ludouicum episcopum ipsorum rebellare

Quod audiens prefatus Marschalcus capita-
 neus exercitus principis ipsos surgere precepit
 et consolans eos statim ex parte principis
 recepit eos ad gratiam iussitque preconizare
 per totum exercitum precedente bucina quod
 nullus molestaret ciuitatem Tüngensem
 vel depredaretur incolas eius sub pena capita-
 tali

Moxque marschalcus Būrgūndie pietate com-
 motus remisit secūre deinceps aliquos in Tün-
 gris^{as} consolandum conopioanos religioſos illa
 nocte secūm dixit ad principem enarrant
 sibi

sibi eorum humiliationem et subiectionem ipsorum quid plura princeps perpendens canicem venerandorum senum Tungrensiū recepit eos propter Deum in suam gratiam saluis conditionibus preactis scilicet ut sine aliqua cunctatione et dilatione confringerent portas et muros ciuitatis eorundem ab addentes pro damno inflictio suis subditis et rebellionē quātam pecunie ipsis assignandam quod fidissima promissione iurantes perficere impleuerunt quam cito redierunt a Duce Carolo ad oppidum ipsorum sine aliqua dilatione

Eadem die venerunt fere omnes alie ciuitates episcopatus et comitatus Loffensis dempta ciuitate Leodiensi et consimiliter reddiderunt et obtulerunt se victos clementie Caroli Ducis quod Dux omnes propter Deum recepit in gratiam ne fieret effusio sanguinis Christianorum saluis conditionibus prefatis et multis alijs michi incognitis Sic ergo omnia oppido et ciuitates episcopatus et comitatus sine aliqua tardatione protinus frangerunt portas fortalitia presidia et muros ciuitatum ita quod patebat introitus et exitus in eis die noctaque sicut in ruralibus villis et facta est letitia per totam prouinciam magna valde inter annos subiectos de gratia benignitatis principis exhibita ipsis

De subiectione totius terre Leodiensis

Carolus autem Dux et princeps magnanimus direxit exercitum suum in Hasselt Incole autem eiusdem oppidi formidantes potentiam

potentiam eius ~~libere~~ eius oppidum resigna-
runt pietati eius Suscepit autem eos in gratiam
fecitque oppido Hasselt et oppidanis eius si-
cut fecerat oppido sancti Trudonis

in spatio quatuor linearum
in Cod. vacuo relicto.

traserat cum alijs quinque oppidis, ^{Sc. Haack} Bilfen, Brea
maesejck et Beringhen et fecit eis sicut fecit
oppido sancti Trudonis

Carolus Dux in gladio et arcu suo omnem
terram de Loon non enim fuit aliquod oppi-
dum seu castrum quod se non traderet pietati
Ducis.

Pre-nominatus inclitus Dux recolligens mi-
litiarum congregavit exercitus suos et castra for-
tia valde et intrauit cum armato sodalicio
Leodiensium Diocesim ac cum forti brachio
extenso subiugavit sibi etiam omnia oppida
huius diocesis videlicet oppidum tungrense
et Veset, Hoey, Tawyn, et Roewyn.

Dinant autem non obsedit sed erat sicut
desertum eo quod anno preterito a Carolo Duce
lapis super lapidem non fuit derelictus
non erat qui ingrederetur aut ingrederetur
de natis eius quia ablata est fortitudo eius
ab ea et defecit ibi tibia et cithara

Civitas vero traiectenges superioribus pre-
dictis quarris nequaquam se miscuerat eo
quod media pars civitatis erat Brabantii-
norum et reliqua Leodiensium et ideo ni-
hil mali actum est ei

igitur subiectis omnibus oppidis episcopatus
et comunitatis Loffensis migravit animose
victoriosus

victoriosus princeps Carolus Dux cum omnibus suis exercitibus in vigilia sancti Martini episcopi Turonensis et obsedit potentissima obsidione audaces et animosos Leodienses ~~concludens~~ ^{concludens} eos in propria ipsorum ciuitate valde hostiliter precipiens attamen in festo sancti Martini quicquam inolesti vel mali quoque modo ciuitati inferrent propter reuerentiam sancti Martini eo quod illo eodem die natus fuit quod et factum est Attamen audiebantur illo die in Leodio magni clamores

Altero vero die venerunt conductu aliquorum amicorum principis primicerii cum consulari ciuitatis Leodiensis petentes loqui causa pacis cum principe quos princeps primitus nec audire nec videre dignabatur Denique instantia aliquorum magnatorum et nobilium et precipue propter nimiam humilitationem et venie implorationem ipsorum recepit eos in gratiam conditionibus subsequens

Primo quod Dominus Vincentius de Bueren et Dominus Johannes de Wilde cum omnibus ipsorum complicitibus inuentoribus discordie manerent perpetuis temporibus, baniti et proscripti extra totam patriam Leodiensem et hoc ideo nam cum multi honesti senes ~~quos~~ ^{quos} nudi pedes in lintheaminibus detectis capitibus ~~capitibus~~ per medium miliare extra Leodium per Lutofam et viam sibi occurrissent petentes flexis genibus gratiam de commissis intermissis se et suis excusando accusabant eorum

ram principe prefatos Dominos Secundo quod
de instante destruerent omnes portas et mu-
ros ciuitatis leodiensis per girum et replerent
humo fossata Tertio quod statim presentarent
et redderent ^(sic)

De subiectione ciuitatis Leodiensis

128^{ca} Omnibus igitur oppidis castris munitionibus
pagis ac villis debellatis et in feruitatem redac-
tis supradictis Dux movens exercitum suum
ultimo appliciuit ad egregiam urbem Leo-
diensem matrem et Dominam totius terre quam
autem cunctis bellatoribus obsidione ^(sic) auerit di-
rissimam tentoria et papilones in girum ~~erexit~~
erexit et impugnans eam cum diversorum
tormentorum ingenijs instrumenta valde horribilia
ad urbis interitum appliciuit et aptavit terribi-
liter nimis Attamen ^{non} in festo sancti Martini
ut supra et cet.

f. canxi

Altera die cum bombardis plaustris serpen-
tinis et sagittis cum scorpijs sine cessatione
eam oppugnantes diuis impegerunt assultibus
et machinationibus ut quamplurimos intus
eliderent facis fundibilibus ex iaculis

Ciues autem contra tam magnipotentem
ducem et tantum exercitum non habentes re-
bellandi copiam prudenti ~~in~~ consilio decreve-
runt urbem exire et tradere seiplos in manus
Caroli Ducis sperantes ab eodem Duce impe-
trare veniam de commissis

Quapropter iuvenes cum senibus etiam honeste
mulieres cum parvulis capta cum prelatibus
denudantes canifeis lineis inditis exierunt ur-
bem veneruntque ante tentorium Caroli Ducis
et

et flectentes genia exorauerunt veniam flebilibus Oculis. Qui nimirum admirans de eorum humilitate quamplurimum obstupuit. Dux igitur tacens et genibus Dux eos perseverare permittens vel unum verbum diu proferre distulit.

Sed ibidem Leodienses antequam urbem intrarent duos precipuos capitaneos scilicet Adolphum Dominum de Rauesteyn et Antonium Bastardum Burgundie obnixi supplicauerunt quatenus ipsi intercederent apud Dominum Ducem pro impetratione venie ob rogationem eorum tandem obtinuerunt eam et per consequens condiciones a sententia mortis absoluti sunt, et cet.

Postquam ergo ciuitas omnibus bellicis instrumentis spoliata fuerat dux Carolus adhuc ciuitatem Leodiensem non intrauit sed in signum victoriae et pacis destinauit duos precipuos capitaneos cum exercitibus suis in ciuitatem prescriptam ad implendam eius iussionem antequam ipse corporaliter ciuitatem intraret ipse vero in monasterio sancti Laurentii preciosissimi martiris extra urbem cum electa militia permansit.

Igitur Antonius et Adolphus iussa implentes in signum victoriae subverterunt magnam partem murorum debilitantes eam pro magna parte. Insuper etiam omnem urbem cum armigeris suis diligenter percontantes usque ad summum iussa Caroli ducis implentes eam inuenerunt.

His gestis Carolus dux decreuit intrare ciuitatem

civitatem non per portam sed per murorum
ruinam ut cunctis per hoc innotesceret hanc
urbem bellicosis armis sibi captasse et ut Leo-
diensium superbiam ad humilitatem temperaret

Cum ergo idem dux intraturus esset civitatem
eques occurrerunt processionaliter sibi obviam
ferentes ante se vexillum in quo erat sculptus cli-
pens eiusdem Ducis et clipens Domini Ludovici
presulis eorum

Erant signati cruce sancti Andree apostoli quem
admodum signatus fuit exercitus Caroli ducis
per hoc insinuantes se esse subiectos presato
duci. Insuper etiam unusquisque eorum
tenebat in manu sua cereum accensum et
lingua gallica clamabant dicentes Vivat
dux Burgundie Vivat dux Burgundie quibus
sic voci ferantibus insonit terra a
clamore eorum

Carolus autem dux nolens sibi adhiberi obse-
quium durnum sed dans gloriam Deo prece-
pit extinguere candelas et faculos

igitur anno Domini M^o CCC^o LXVII° circa fes-
tum sancti Martini cum triumphali laude
tympanis concrepantibus turris frementi-
bus vexillis choruscantibus cum grandi equi-
tatu et armorum strepitu intravit urbem
Leodiensem dicens Dominum Ludovicum
pontificem in possessionem episcopi prostre-
pens sibi virtute totius rebellantis populi
quibusdam precipuis rebellibus decollatis

See spatio vacuo relicto.

repperit infra civitatem prescrip-
tam literas conspirationis a Ludovico rege
francorum

francorum cum quibus ipse rex Leodienses
 ad predictam rebellionem animaverat
 Tandem decretum est de communi benepla-
 cito quatenus ipse Carolus cum suis
 successoribus hereditario iure

(Sic in media fere pagina desinebat apographum antiquum,
 unde haec descripta; ~~et~~ reliqua, quo sine quibus
 sensus sibi non constat, desiderantur.)

Notae Viri cujusdam Docti, quae Codici
MS. Chronici Auctoris Joannis de
Beka margini adscriptae leguntur.

Pag. 32. Stephano Papae.] Inter Decreta Gregorii P. Tomo
1. Conciliorum & generalium exstat Epistola
Gregorii Papae 2. ad Bonifacium, ubi his ad eum
verbis scribit: porro pro Episcopo illo, qui nunc
usque defidia quadam in eadem gente praedica-
tionis verbum disseminare neglexerat, & nunc
sibi partem quasi in Parochiam defendat, Carolus
excellensimo filio nostro, ut eum compescat
suadentes paternis literis scripsimus, & credimus
quod hoc vetari praecipiat. etc. Ex quibus
conjecturam facio, Bonifacium vel has vel
alias ejusdem argumenti literas ad Gregori-
um secundum dedisse, deo Willibrordo adhuc
superstite.

P. 33. L. 6. Karolomanus] Lego, Carol. Martellum. Alioquin
non constat ratio temporum.

P. 34. L. 5. Subiecta pontifici Romano] Dicit D. Bonifacius Trage-
tinam Ecclesiam adnumeratam inter illas sedes,
quae sub nullo metropolitano positae, imma-
nitate subiectae sunt Romano pontifici, quarum
Episcopi suffraganei dicebantur Papae urbis
Romae, ut liquet ex Libro Consuum, qui ser-
vatus in Vaticana Bibliotheca. C. B. ad 2.
Jun.

Pag. 35. L. 7.

Vitam Martirio coronavit.] Hanc Epistolam D. Bonifa-
 cius scripsit eodem anno, quo martyrio coronabatur,
 si modo is fuerit annis 752. nam Stephanus PP. qui
 Zachariae successit, anno 752. in pontificem creatus
 est, seditque tantum tres dies, in sedem eius el-
 -lico creatus Stephanus Tertius qui sedit annos
 5. dies 29. Imperantibus Constantino Copronimo
 & Leone, eius filio, AA. Sic Oruphr. Sed Lam-
 bertus Hortensius res. ultrajectens. scriptor, ait,
 anno 755. D. Bonifacium cum 12. aliis pro fide
 Christiana in Pago Frigiae, Docheimio dicto,
 trucidatum. itaque verisimile est, eum scripsisse
 se ad tertium.

Pag. 52. L. 1.

Comitatus Teysterbantiae.] Canonesatum olim, non
 Tindicort^(sic) sedes nec dubito quin hanc meam sen-
 -tentiam, ipsius C. Jacobi et Ammiani Marcellini
 verbis collatis, omnibus facila sim probaturus.

Pag. 72. L. 11.

Anno Domini DCCC XLVI.] Scribendum reor anno
DCCC XLVI.

Pag. 75. L. 14.

apud vicum Hadella.] Est Bladella, vulgo Bladel,
 pagus in ea parte Brabantiae, quae Kempinia appel-
 -latur, medio ferme itinere inter Turnhoutium & Lynd-
 -hoviam, ab utroque municipio quatuor horarum
 itinere pedestri distans (ut videre est in exactis
 -fimis Brabantiae pinacibus, ab Jacobo a Daven-
 -tria, Caroli V. Augusti Geographo celeberrimo e-
 -ditis.) habetque a meridie Postellum cenobium
 sesquihorae itinere, ab occidente Quersel, et ab
 -oriente Hulfen a septentrione, et ab oriente Hapers,
 pagos unius horulae itinere vicinos.

Pag. 80. Lin. 25. DCCCLXIII — anno sequenti frater.] Vito scriptoris
omissum reor [quinto] ita ut legendum sit: anno
Domini DCCC LXVIII. frater. etc.

Pag. 350. L. 23. Domicella Richardis] Fuit Richardis soror Florentii
4^t Comitis Hollandia, patris Wilhelmi Regis Rom.
itaque amata eiusdem. Atque Richardis primum
conventuales viros, huic, a se instituto, monasterio
imposuit, quos non multo post Medieoburgum tra-
duxit; virginibus facris in eorum locum surrogatis.
Praeterea sciendum, locum monasterii fuisse quoddam
vivarium, quod Curtem seu Villam regiam appellant,
alendis, (ut reor) venaticis canibus aliisque feris,
a Comitibus Hollandia ad usum & voluptatem extruc-
tam. Haeque partim ex Diplomate Regio partim
fama compectum.

Pag. 782. Lin. 1. 1388. obiit te Kenout.] Male, sed rectius Folio 227.
verso.